

SUCCULENTA

ISSN 0039-4467 - FEBRUARI 2006
NUMMER 1 - JAARGANG 85

REDACTIONEEL

Henk Viscaal

Alvorens dit redactioneeltje te beginnen wil ik alle leden van Succulenta het allerbeste voor 2006 toewensen.

Naast het liefhebber zijn van cactussen en vetplanten, heeft zich bij mij in de loop der tijden een tweede hobby ontwikkeld: fotograferen.

Daarom ben ik onlangs lid geworden van een fotoclub. Waar dat nu voor nodig was, werd mij ogenblikkelijk gevraagd. Je maakt toch al van die mooie foto's. Dat klopt, maar op een gegeven moment krijg je het gevoel dat je op dood spoor zit en niet verder komt. Je bent niet langer tevreden met de resultaten, want je wilt meer.

Nu is het grappige van een dergelijke club, dat er heel goed vergelijkingen gemaakt kunnen worden met een vereniging als de onze. Ook hier treffen we een aantal gelijkgestemde mensen aan die hun hobby optimaal willen bedrijven. Ook hier zie je een willen presteren op een hoger niveau. Frappant hierbij is dat men open en eerlijk praat over de eigen mogelijk- en onmogelijkheden en de wil om de grenzen, op fotografie-gebied, te verleggen. Als lotgenoot leg je dan vooral goed je oor te luisteren en probeert dat op te pikken wat voor jou van belang is om een gesteld doel te bereiken. Dat doel is natuurlijk nog mooiere foto's te maken.

Wanneer je aan alle technische eisen voldoet, zul je in de meeste gevallen een duidelijke, maar soms steriele afbeelding krijgen. En hier zit hem nu de kneep: je wilt de foto wat extra's mee geven. Je wilt er een bepaalde sfeer in brengen.

Gewoonlijk zijn de meeste aangeleverde afbeeldingen voor ons tijdschrift, wanneer ze aan alle technische eisen voldoen, meer dan geschikt om opgenomen te worden.

Anders wordt het natuurlijk wanneer we opnames van de standplaats van de planten en hun directe omgeving krijgen. Soms krijgen we een technisch goede foto, maar we missen er iets aan. Het is de fotograaf dan niet gelukt om de sfeer van de omgeving in de foto vast te leggen. Lukt dit wel, dan gaat er een bepaalde warmte en sfeer van de opname uit.

Voor dit soort buitenopnames is er een aantal regels die, mits goed toegepast, al voor een duidelijke verbetering van de opname kunnen zorgen. Voeg daarbij een zekere mate van creativiteit bij de fotogra(a)f(e) en we krijgen net die dimensie in de foto die hem tot iets bijzonders zal bestempelen.

Misschien is dit wel de verklaring voor het feit dat beroepsfotografen van het onderwerp dat ze fotograferen meerdere opnames maken om later uit een aantal opnames de beste te kiezen.

Zeker in deze tijd van digitale fotografie is het aan te raden om niet één, maar meerdere opnames te maken zodat later de meest sprekende opname gekozen kan worden. De rest van de opnames kun je dan zonder spijt verwijderen, want je weet zeker dat je de beste opname bewaard hebt.

Voor ons tijdschrift zouden meerdere opnames van één onderwerp door de diverse fotografen zeer zeker aan te raden zijn. Er zou dan een keus gemaakt kunnen worden welke de fraaiste opname is. Dit zou ons blad alleen maar ten goede komen.

JONG GELEERD ....

COTYLEDON LADISMITHENSIS

Johanna Smit-Reesink

Zoeken, zoeken, zoeken...

In het voorjaar van 2005 kocht ik een heel leuk plantje in het Westland onder de naam: *Kalanchoe tomentosa* var. *ladismithiensis*: een heel leuk behaard vetplantje. Het is mooi gegroeid, maar heeft nog niet gebloeid.

Ik ben op zoek gegaan in mijn boeken en vond heel veel verschillende beschrijvingen van erop lijkende planten en standplaatsen, maar geen duidelijke! Lichtelijk wanhopig heb ik op het laatst Cock Groot-scholten gebeld en die vertelde me dat de naam niet klopte: het moest *Cotyledon* zijn en geen *Kalanchoë tomentosa* en om me te helpen heeft hij zelfs plaatjes doorgemailed! Goed hè?

Daarna vond ik in drie boeken een korte beschrijving van *Cotyledon ladismithiensis*:

1. Succulenten encyclopedie van Sajeva en Constanzo.

Cotyledon ladismithiensis behoort bij de *Crassulaceae*: kleine vertakte struik, vlezige spreidende bladeren, bedekt met haren en met 2-4 tanden aan de top. Bloemen oranje-geel, afkomstig van de Westkaap in Zuid Afrika.

2. Cactus en Succulents van Tony en Suzanne Mace.

Cotyledon ladismithiensis. Dit is een van de harig bebladerde variëteiten, die heel gemakkelijk bloeit met klokvormige bloemen. Het wordt een kleine struikachtige plant en hij is gemakkelijk te vermeerderen van stek of bladeren.

3. Cacti & Succulents van Terry Hewitt.

Cotyledon ladismithiensis. Bereklauwtjes. De vlezige bladeren hebben drie of meer tanden aan de top, ze zijn vaak harig en kunnen in de zomer (door het zonlicht) wat bruinig verkleuren.

Zo zie je maar: met wat geduld en door-

zettingsvermogen kom je een heel eind!

De planten zet je op een zonnig plekje in huis in gewone goed doorlatende cactusgrond. Van april tot september willen ze graag regelmatig water hebben en in het winterseizoen moet je ze niet helemaal laten uitdrogen.

Toen onze hoofdredacteur hier was om samen het februari-nummer van *Succulenta* in elkaar te zetten heeft hij de hier afgebeelde foto gemaakt en wat denk je? Daarna gleed de plant van de kruk waarop hij opgesteld stond!

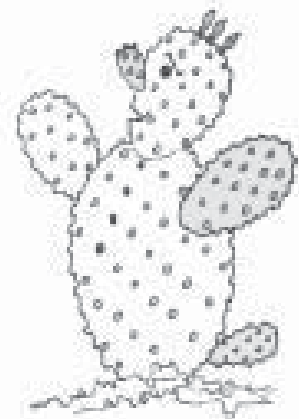
Over geduld gesproken!

Weer veel plezier en tot de volgende keer!

**Prins Willem Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom.**

Cotyledon ladismithiensis Foto henk Viscaal

VOOR HET VOETLICHT "SPECIAL"

Bertus Spee

Deze aflevering gaat nu eens over een persoon. Hij is al jarenlang secretaris van de afdeling Groningen en ook vol overgave secretaris van het landelijk bestuur. Tevens is hij mijn vriend en reisgenoot. Het stukje draait om Wolter ten Hoeve, met wie ik al vier maal in totaal 13 weken en totaal ruim 25.000 km door Mexico getoerd heb in gezelschap van diverse andere fanaten en waarbij we de nodige avonturen beleefd hebben.

Op onze lijst stond de afgelopen reis ook *Mamilloopsis senilis*. Na een lange rit vanaf Sombrerete over ruim 100 km onverharde smalle bergweggetjes bereikten we op 1 oktober de omgeving van Las Margaritas in de Sierra La Michilia op 2700 m hoogte in de deelstaat Durango.

Links van de weg is een enorm grote, diepe vallei en rechts 50 meter hoge steile rotswanden. Hier gaan we op zoek naar de verlangde planten. Na wat klimwerk vinden we al snel *Mammillaria longiflora*. Omdat mijn filmrolletje vol is, moet ik nu weer terug voor een nieuwe film. Wolter klimt vast verder omhoog. Als ik terug ben bij de bus hoor ik hoog boven me een kreet: "Ik heb ze gevonden", en zo moet ik wel weer naar boven. Nu is dit als je sterrenbeeld Ram is geen enkel probleem en dus ram ik omhoog. 50 Meter hoger vind ik Wolter terug op een steile klif bij een viertal kleine witte plantjes. Hij is druk met zijn camera's in de weer. We maken een flink aantal dia's waarna we terug afdalen. We rijden verder en zien dan enkele kilometers verderop

Afb. 1: Wolter heeft *Mamilloopsis senilis* gevonden

nog enkele van deze planten op een tiental meters van de weg af groeien, waaronder ook een mooie cluster. Nu kunnen ook de mindere klimmers hun plaatjes schieten, zodat iedereen van onze groep zeer tevreden is.

We vervolgen onze reis en doen elke dag wel een leuke vondst o.a. *Homaloccephala texensis*, *Obregonia denegrii*, *Mamm. plumosa* en nog veel meer. Pechdag, op 13 oktober! rijden we van Tula binnendoor naar Dr. Arroyo en vinden onderweg de eerste bloeiende *Ariocarpus retusus*. In zijn ontembare drang om nog meer mooie planten te vinden, maakt Wolter een flinke misstap. Het gevolg is een enorm dikke enkel. Dit wordt in de bus blijven. Wat een straf, maar dankzij een zeer attente wijkverpleegster Hendrika V., alias El Coyote

Afb. 2: M. senilis op de groeiplaats

Henk is Wolter na enkele dagen weer redelijk mobiel en gaat hij weer mee de wei in. Wat verwacht je anders van een geboren Fries... niet klein te krijgen.

Zo komt er aan deze prachtige reis na 6865 km weer een einde en krijgt Wolter ook namens mijn medereisgenoten een dikke pluim voor het vele werk wat er in deze trip gestoken is. Een onvergetelijke reis met ontelbare cactussen van heel klein tot zeer groot.

**Spee(dy) Bertus,
Diepeneestraat 4,
4454 BJ Borssele**

Afb. 3: El Coyote Henk doet het nog goed bij de dames Foto's van de schrijver

DE BLOEMEN VAN ECHINOCEREUS STRAMINEUS

Henk Ruinaard

Op 1 mei 2003 sta ik onverwacht oog in oog met grote bloeiende clusters van *Echinocereus stramineus*. Clusters met meer dan 50 bloemen zijn geen uitzondering. Dat maakt alle eerdere bloemloze bezoeken aan deze groeiplaats in één klap goed.

Als je regelmatig de groeiplaatsen van cactussen bezoekt, overkomt het je vaak dat net op het moment dat jij daar bent de cactussen op die plaats niet in bloei staan. Dat is wel frustrerend, maar meestal niet te vermijden omdat nu eenmaal niet alle cactussoorten dezelfde bloeitijd hebben, de bloeitijd ook afhangt van de weersomstandigheden en de bloeitijd vaak vrij kort is. Je kunt wel proberen om de datum van je bezoek zo uit te kiezen dat die binnen de

normale bloeitijd van de betreffende soort valt, maar dan nog is succes niet verzekerd. Als je pech hebt zie je alleen maar uitgebloeide bloemen, beginnende zaadbessen of knoppen.

Dit was me met *Echinocereus stramineus* al diverse keren overkomen. Bij mijn eerdere vier reizen door New Mexico en Texas (1997, 1999, 2000 en 2002) was ik *E. stramineus* wel tegengekomen maar bij geen van die gelegenheden heb ik een

Afb. 1: Bloeiende *E. stramineus*-clusters tegen berghelling

stramineus-bloem kunnen ontdekken.

Als *E. stramineus* niet bloeit is het toch wel een opvallende verschijning door het feit dat deze soort een zéér sterke neiging tot clustervorming vertoont. Die clusters kunnen zéér grote afmetingen aannemen. Dit was me al opgevallen toen ik deze clusters voor het eerst aantrof in Big Bend National Park in Zuid-Texas. Toen dacht ik nog dat het *E. enneacanthus*- of *E. triglochidiatus*-clusters waren, maar inmiddels weet ik dat het bij deze geel en wit bedoornde clusters om *E. stramineus* gaat. [De groeigebieden van *E. stramineus* en *E. enneacanthus* overlappen elkaar gedeeltelijk. Dat van *E. enneacanthus* ligt iets meer naar het zuiden verschoven, maar in het Big Bend-gebied komen beide voor. Echter binnen de soorten wijken de extreme vormen niet zo opvallend van elkaar af, waardoor het niet moeilijk is om deze soorten met elkaar te verwarren. Gemiddeld heeft *E. stramineus* echter meer neiging tot clustervorming (tot 500 stammen) en meer

ribben dan *E. enneacanthus*].

De clusters van *E. stramineus* worden wel ca. 40 cm hoog en 60 cm in diameter. Diezelfde clusters trof ik ook aan in mei 2000 in de buurt van Crane langs Highway 385 North. Volgens de verspreidingskaart van W. Blum et. al. (1998) is dit iets noordelijker dan het gebied dat zij aangeven, maar je mag aannemen dat deze grenzen rekbaar zijn.

Grote clusters dus en ook nog in flinke aantallen, maar zonder bloemen.

Voor mijn vijfde reis door New Mexico en Texas in mei 2003 stond Jarilla Mountains, midden in het zuiden van New Mexico (bij Oro Grande langs Highway 54 tussen El Paso en Alamogordo), op het programma. Jarilla Mountains is bij liefhebbers van het geslacht *Echinocereus* bekend als een groeiplaats van *E. dasyacanthus* ssp. *rectispinus* en van *E. coccineus* ssp. *rosei*, maar vooral vanwege de natuurlijke kruising tussen deze 2 soorten die bekend staat als *E. x roetteri*. Deze natuurhybride was ook de

Afb. 2: Bloeiende *E. stramineus*-cluster met ca. 50 bloemen

Afb. 3: Close-up van *E. stramineus*-bloemen

voornaamste reden voor mijn bezoek aan Jarilla Mountains op 1 mei 2003.

Van mijn vorige bezoeken wist ik dat het niet gemakkelijk is om een weg te vinden die de heuvels van Jarilla Mountains ingaat. Vanaf Highway 54 zie je Jarilla Mountains wel liggen, maar er zijn geen officiële zijwegen die de bergen ingaan.

De weggetjes die je er ziet zijn onverharde privéwegen van mijnbouwondernemingen of van militaire uitkijkposten (het aangrenzende gebied is militair terrein dat hoort bij "White Sands Missile Range").

De enige toegangsweg die ik tot nu toe heb kunnen ontdekken ligt vlak vóór Oro Grande en gaat naar een militaire uitkijkpost. Echter een paar mijl vóór die uitkijkpost is een vlak terrein aan de voet van een rotsachtige heuvel waar je gemakkelijk en vrij onopvallend je huurauto kunt parkeren. Dus daar begon ook nu weer mijn zoektocht naar *E. x roetteri*.

Toen ik naar de heuvel toeliep, dacht ik

weer aan de *E. stramineus*-clusters die ik daar vorige keer had gezien en ik vroeg me af of ze nu wel in bloei zouden staan. Ik hoefde niet lang op het antwoord te wachten want aan de voet van de heuvel zag ik al wat paarse plekken die even later de bloemen van *E. stramineus* bleken te zijn.

Terwijl ik de heuvel opklom zag ik steeds meer bloeiende *E. stramineus*-clusters om me heen verschijnen. Ook op de top van de heuvel was dat het geval. Daar zag ik ook de militaire uitkijkpost; het leek wel alsof hij zijn radarantenne op mij gericht had en in de gaten hield wat ik daar aan het doen was. Ik was niet zo blij met deze belangstelling, dus het leek me maar beter om niet te lang in het zicht van de uitkijkpost te blijven.

De bloemen van *E. stramineus* zijn zelfs voor een echinocereus vrij groot, namelijk ca. 10 cm lang en 10 tot 15 cm in doorsnede. De kleur kan ik het best omschrijven als licht paars (wordt in de literatuur

Afb. 4: Zijaanzicht van *E. stramineus*-bloemen

“purperrosa-magenta” genoemd) met soms een iets lichtere keel en uiteraard, zoals het hoort bij *Echinocereus*, gele meeldraden en een groene stamper.

De bedoorning van *E. stramineus* is erg dicht en lang en de bloemen komen daar met moeite bovenuit. De lengte van de middendoorns kan volgens de literatuur variëren van 40 tot 100 mm en zeker bij de grotere en oudere clusters die ik aantroffing de lengte van de middendoorns in de richting van 100 mm.

Doordat de stammen van de clusters dicht bij elkaar staan groeien de doorns in de koppen van de stammen kriskras door elkaar.

De knoppen van *E. stramineus* zijn geschubd en vrij onopvallend en daardoor moeilijk te ontdekken tussen de zéér dichte bedoorning in de koppen van de clusters. Per stam ontwikkelen zich één à twee knoppen dicht bij de kop.

Ze worden eigenlijk pas goed zichtbaar

vlak voordat ze opengaan. Maar dan kun je ze ook niet meer missen. De bloemen van *E. stramineus* zijn voor een op het eerste gezicht zo saaie plant van een onverwachte schoonheid. In de ochtend zijn ze nog trechtersvormig, maar op het heetst van de dag openen ze zich volledig en bedekken de cluster vrijwel totaal met hun licht paarse kleur.

Nadat ik een uurtje fotograferend tussen de bloeiende clusters had rondgelopen, viel me een paar details op.

Sommige clusters bloeiden maar voor de helft, d.w.z. de ene helft van de bolvormige cluster bloeide wel en de andere helft niet. Mogelijk zijn die ontstaan uit twee verschillende zaailingen die tegen elkaar tot één bol zijn uitgegroeid.

Hoewel er veel clusters in bloei stonden, was er een minderheid die niet bloeide. Blijkbaar zit er minstens een paar dagen of zelfs een week verschil in de bloeitijd op dezelfde lokatie.

Afb. 5: Knoppen van *E. stramineus*

Een enkele cluster toonde een iets lichtere bloemkleur. Deze bloemen waren wat fletser van kleur, niet zo intensief licht paars als alle andere. Dit lijkt me gewoon een iets afwijkende bloemkleur, wellicht mede veroorzaakt doordat de bloemen al een paar dagen oud zijn. Ik wil zeker niet zo ver gaan om aan te nemen dat dit een andere variëteit of subspecies van *E. stramineus* is. De literatuur beschrijft twee subspecies van *E. stramineus*, namelijk *E. stramineus ssp. stramineus* en *E. stramineus ssp. occidentalis*.

E. stramineus ssp. occidentalis groeit in Durango (Mexico), wijkt sterk af in bedooring, heeft een kleinere bloem en bloeit veel later dan *ssp. stramineus*. Verwarring is dus niet mogelijk.

De volgende dag kwam ik weer bloeiende *E. stramineus*-clusters tegen in de iets ten noordoosten van Alamogordo gelegen Sacramento Mountains bij La Luz en later ook nog bij Alamogordo.

De bloemen van deze clusters waren hetzelfde van kleur als die van Jarilla

Mountains.

E. stramineus groeit in de natuur uit tot grote clusters, maar ik heb ook wel jonge planten gezien met slechts 2 tot 4 stammetjes die toch al bloeiden. Zo zijn ze ook in onze hobbykassen te kweken. Als ze een jaar of 5 zijn kunnen ze al bloeien. Op den duur worden het in de kas echter ook wel grote clusters die flink in de weg kunnen staan. Toch heb ik er een paar in mijn verzameling staan in de hoop ook nog eens zo'n spectaculaire bloei te zien als op 1 mei 2003 in Jarilla Mountains.

Literatuur

Blum, W., Lange, M., Rischer, W. & Rutow, J (1998).
Echinocereus. Eigen uitgave (gedrukt bij fa.Proost N.V. Turnhout).

Molenweg 29
6133 XM Sittard
henk.ruinaard@tiscali.nl

Afb. 6: Cluster half met en half zonder bloemen

Afb. 7: *E. stramineus* met lichtere bloem

Foto's van de schrijver

SULCOREBUTIA VARGASII VAR. VIRIDISSIMA DIERS & KRAHN VAR. NOV.

- EEN NIEUWE SULCOREBUTIA UIT HET OOSTEN VAN BOLIVIA

Lothar Diers en Wolfgang Krahn

Reeds enige jaren geleden werd tijdens botanische uitstapjes in de Boliviaanse provincie Valle Grande bij toeval een *Sulcorebutia* ontdekt, die direct opviel omdat ze, ondanks dat ze de gehele dag in de volle zon staat, toch een zeer frisgroene lichaamskleur bezat. Ook zeer opvallend en karakteristiek is het sterke spruiten, dat uitmondt in een brede, bijna zodenvormige groei. Al bij een vluchtige bestudering vallen de aanzienlijke verschillen ten opzichte van *Sulcorebutia langeri* Augustin & Hentzschel (1999) en de door ons onlangs beschreven *S. vargasii* Diers & Krahn (2005) op. Daarmee ontstond de gedachte dat het hier een nog onbekend *Sulcorebutia*-taxon zou kunnen zijn.

Afb. 1: *Sulcorebutia vargasii* var. *viridissima* in de natuur

Foto: Krahn

De afgelegen vindplaats werd later nogmaals bezocht, waarbij de populatie zeer precies werd onderzocht. Metingen werden verricht en zaden verzameld. De uit de zaden gekweekte planten leverden uiteindelijk de laatste doorslaggevende data om te kunnen beslissen over de taxonomische positie van deze nieuw ontdekte *Sulcorebutia*. Op basis van ons onderzoek is er geen nauwe verwantschap met *S. langeri* maar wel met de door ons pas beschreven *S. vargasii*. Derhalve wordt de vergelijking in de beschrijving met de laatste gemaakt.

***Sulcorebutia vargasii* var. *viridissima* Diers & Krahn var. nov.**

Diagnose: (dicta de *Sulcorebutia vargasii* in paranthese). Differt a *Sulcorebutia vargasii* Diers & Krahn plantis in habitatione et in cultura maxime prolificantibus (in habitatione non vel paulo, in cultura magis prolificantes), viridibus (atrorubrae – atosubbrunneoviridis) ; capitibus singulis maioribus, ad 4 cm altis et

latis (breviora ad 3 cm alta et lata) ; mammis maioribus, 4-5 mm altis (minores, ad 3,5 mm altae) ; areolis saepe longioribus, 2,5-4 (saepe breviores, 2-3) mm longis ; spinis marginalibus saepe numerosis 12-22 (11-17), interdum longioribus, 3-12 mm (breviores, 2-9 mm), albis-citrinis, nunquam subrubris-subbrunneis (saepe subrubrae-atrorubrobrunneae) ; in axillis squamarum pericarpelli nunquam pilis (interdum pili breviores) ; staminibus saepe paucis, 140-185 (saepe pluribus, 170-235) ; ramis stigmatibus subalbis-sufflavibus-subviridibus (subalbi-citrini).

Typus: Habitat in locis saxosis montium, Dept. Santa Cruz, Prov. Valle Grande, Bolivia, in altitudine ca. 2.300 m. WK 996 (Holotypus: B, Berlin); WK 996/1 (Isotypus: LPB, La Paz); WK 996/2 (Isotypus : BOLV, Cochabamba).

Diagnose: (tussen haken de waarden voor *S. vargasii*). Planten op de groeiplaats en in de cultuur zeer sterk spruitend (op de groeiplaats niet of weinig, in de cultuur sterker spruitend), groen (donkerroodachtig-donkerbruinig groen);

Afb. 2: *Sulcorebutia vargasii* var. *viridissima* Een door spruiten ontstane plantengroep met vele bloemen; duidelijk te herkennen het relatief hoge aantal perianthbladeren. Foto: Diers

Afb. 3: *S. vargasii* var. *viridissima* op de vindplaats. De planten vormen door spruiten zodenvormige groepen. Foto: Krahn

niet spruitende hoofdjes groter, tot 4 cm hoog en breed (kleiner, tot 3 cm hoog en breed); knobbels groter, 4-5 mm hoog (kleiner, tot 3,5 mm hoog); areolen dikwijls langer, 2,5-4 mm (dikwijls korter, 2-3 mm) lang; randdoorns dikwijls talrijker, 12-22 (11-17), soms langer, 3-12 mm (korter, 2-9 mm), wit-lichtgelig, nooit roodbruinig (dikwijls roodachtig-donkerroodbruin); pericarpelschubben in de oksels nooit behaard (af en toe korte, warrige haren); meeldraden dikwijls minder, 140-185 (dikwijls meer 170-235); stempellobben witachtig-gelig-lichtgroen (witachtig-lichtgeel).

De andere niet in de diagnose genoemde kenmerken zijn bij soort en variëteit gelijk.

De meest opvallende verschillen ten opzichte van de var. *vargasii* zijn: de sterk spruitende, soms zodenvormige groei; de

levendig groene lichaamskleur die ook in de cultuur onder zeer zonnige omstandigheden aanwezig blijft in tegenstelling tot de diep roodachtig bruine verkleuring van de var. *vargasii*; de dikwijls grotere diameter van de separate hoofdjes; de grovere knobbels en de meer uniforme doornkleur. De afwijkingen in de bloem-, vrucht- en zaadkenmerken zijn merendeels zeer gering of liggen nauwelijks buiten elkaars natuurlijke variabiliteit; daarom zijn ze dan ook niet in de diagnose opgenomen. Daarmee kon de beschrijving ook redelijk kort gehouden worden, maar maakt ook duidelijk dat er vele gemeenschappelijke kenmerken zijn tussen de beide variëteiten.

Beschrijving: planten sterk spruitend, bij ouderdom grote, min of meer zoden-

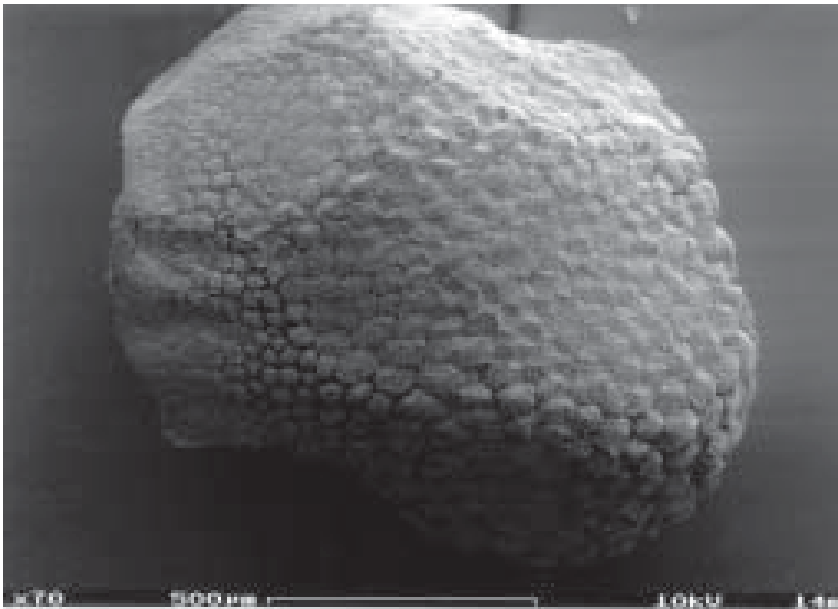

Afb. 4: Puya vallo-grandensis Rauh, een opvallende soort in de begeleidende flora van *S. vargasii* var. *viridissima*. Foto: Krahn

vormige groepen vormend; lichtgroen tot groen; enkele hoofdjes tot 4 cm hoog en breed; wortels niet als een penwortel; ribben volledig opgelost in 4-5 mm hoge knobbels; areolen langgerekt, 2,5-4 mm lang, 0,8-1 mm breed. Doorns (alleen randoorns, geen middendoorns) 12-22, 3-12 mm lang, gebogen en gerangschikt als bij var. *vargasii*, dus nooit kamvormig zoals bij *S. langeri*, wit tot lichtgelig, af en toe lichtrose-roodachtig tot lichtbruinig naar

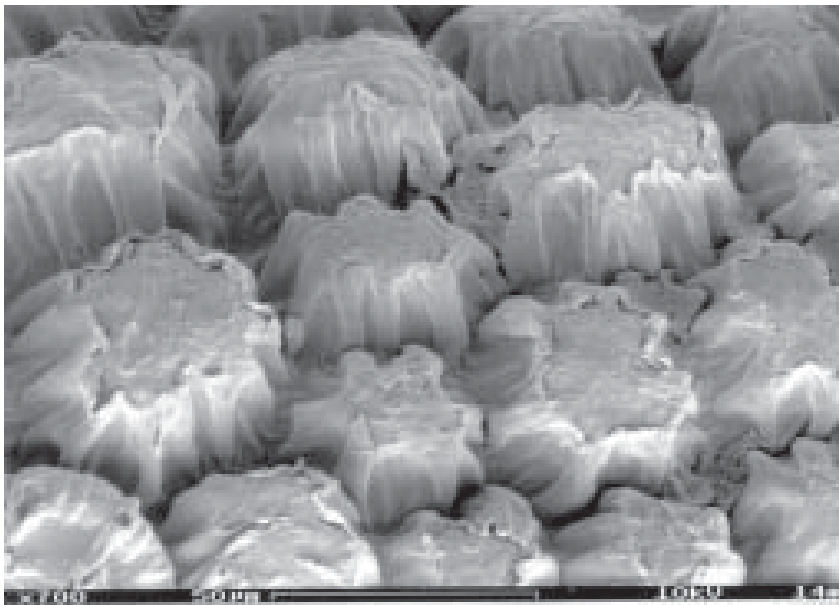
de punt, alle doorns glad en nooit ruw zoals bij *S. langeri*. Bloemen geel, 2,8-4 cm diameter, 2-2,3 cm lang; pericarpelschubben 7-8, meestal roodachtig, geen haren in de oksels; receptaculum aan de bovenzijde 11-14 mm breed met 13-15 lichtdonker-roodachtige, soms groene schubben; perianthbladeren 26-33 gerangschikt in 3 kransen, dus duidelijk talrijker dan bij *S. langeri*; buitenste perianthbladeren roodachtig-lichtpurper aan de punt en meestal duidelijk langer dan de binnenste perianthbladeren; meeldraden 140-185 in ongeveer 5 niet al te duidelijk onderscheidbare spiraalvormige ringen; helmraden, helmknoppen en stamper als bij de var. *vargasii*; stempel verdeeld in 5-7 witachtig-gelig-lichtgroenige, 2,5-4 mm lange, papilleuze, 0,3-0,5 mm dikke, spits toelopende of min of meer cilindrische lobben. Vruchtbeginsel in doorsnede 2-3 mm breed en 1,5-2 mm hoog. Tussen vruchtbeginsel en de basis van de

stamper een compact weefsel, meestal 1,5 mm, soms tot 2 mm dik. Vrucht als bij de var. *vargasii*; per vrucht 24-40 zaden. Zaden min of meer onregelmatig rond-eivormig, dikwijls afgekant, afhankelijk van de dichtheid van de pakking in de uitrijpende vrucht, 1,10-1,35 mm lang, 0,85-1,20 mm breed, overige zaadkenmerken waaronder de testa, zoals bij de var. *vargasii*.

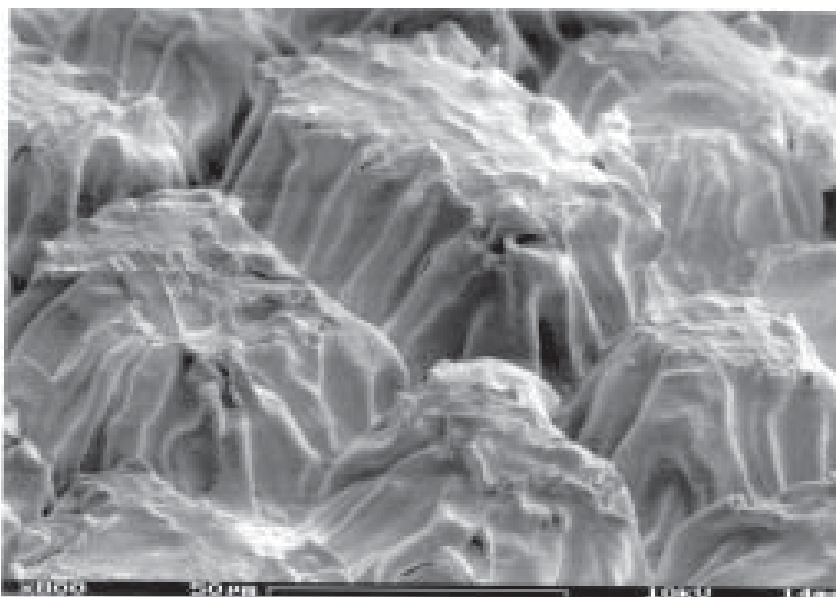
Afb. 5-7: REM-opnamen van het zaad van *S. vargasii* var. *viridissima*

Afb.5. Zijaanzicht; herkenbaar zijn de platgedrukte plaatsen, waar de dichte pakking in de vrucht een goede ontwikkeling van het zaadoppervlak onmogelijk maakte; dat geeft aanleiding tot het ontstaan van hoekige, onregelmatig gevormde zaden met deels zeer vlakke testacellen. Helemaal links ziet men de vlakke, niet opgewelde zoom van het hilum-micropylair-gebied

Afb. 6: Detail van de zijkant. Koepelvormige testacellen met losse grove cuticulaplooien, die zich over de celgrenzen uitstrekken. Celhoeken en celgrenzen niet of zeer matig te herkennen.

Afb. 7: Op het oppervlak van de koepel, het zgn. centrale veld, zwakke cuticulaplooien, echter onderworpen aan de mogelijkheden van de dikke pakking in de vrucht.

Habitat: in mineraalrijke bodem met iets humus, op open plaatsen in stenig-rot-sige berghellingen met een open begeleidende vegetatie waaronder *Puya vallo-grandensis* Rauh, op een hoogte van ongeveer 2.300 m; provincie Valle Grande, departement Santa Cruz, Bolivia.

Omdat we voorlopig maar één vindplaats kennen en de planten daar niet al te talrijk voorkomen, is tussen de vindplaatsen afgesproken de precieze vindplaats niet te vermelden. Het gevaar, dat de plek "uitgeruimd" wordt, is eenvoud-

digweg te groot; voorbeelden daarvan zijn nog niet zo lang geleden geleverd (Lüthy 2005).

Afgezien van de reeds aangegeven verschillen moet echter ook op de gelijkenissen met *S. vargasii* worden gewezen: vorm van de bedoorning met een volledig glad oppervlak van de doorns; kleur, morfologie en anatomie van de bloem; gedrag van de uitrijpende vrucht en het zaad met inbegrip van de testestructuur, dat zijn kenmerken die bij beide taxa te vinden zijn.

Na een gedegen afweging van de verschillen en de overeenkomsten zijn wij van mening dat de hier beschreven *sulcorebutia* de rang van variëteit toekomt. Vanwege de karakteristieke, levendig groene kleur van de epidermis is de benaming “*viridissima*” gekozen; haar volledige naam is derhalve *Sulcorebutia vargasii* var. *viridissima* Diers & Krahn. Voor een eventuele nomenklatorische vastlegging op het niveau van subspecies vinden we dat we met de kennis van slechts één populatie te weinig basis hiervoor hebben.

Om nog meer inzicht te krijgen in de verwantschappelijke verhoudingen tussen *S. vargasii* var. *vargasii* en var. *viridissima* werd een vergelijkend enzymatisch-genetisch onderzoek van 9 isoenzym-systemen onderzocht (Waldeis en Konnert 2002). Het resultaat van het onderzoek in enkelvoud was: bij 5 enzym-systemen was een min of meer duidelijk onderscheid, namelijk bij PGI (Fosfoglucoisomerase), FEST (fluorescentie esterase), GOT (glutamaat-oxalacetaat-transaminase), PGM-A (fosfoglucomutase-A), MDH (malaatdehydrogenase); bij 4 enzym-systemen traden geen verschillen op: SKDH (shikimaatdehydrogenase), LAP (leucine aminopeptidase), IDH (isocitraatdehydrogenase) en MNR (menadionreductase). Ook dit resultaat onderstreept zowel de overeenkomsten als ook de verschillen

tussen beide taxa en onderschrijft des te meer onze mening dat de rangorde van variëteit gerechtvaardigd is.

Literatuur:

- Augustin, K. & Hentzschel, G. (1999): *Sulcorebutia langeri* spec. nova, Kakt. u. and. Sukk. 50 (8): 199-204.
- Diers, L. & Krahn, W. (2005): *Sulcorebutia vargasii* (Cactaceae) – eine neue Art aus Ostbolivien, Kakt. u. and. Sukk. 56 (11): 281-286.
- Lüthy, J. (2005): Copiapoen im Norden Chiles – von Mejillones nach Tocopilla, Kakt. u. and. Sukk. 56 (5): 113-119.
- Waldeis, D. & Konnert, M. (2002): Isoenzymanalysen von *Echinocereus* sect. *Wilcoxia*, Kakt. u. and. Sukk. 53 (2): 43-48.

Summary: the new taxon *Sulcorebutia vargasii* var. *viridissima* Diers & Krahn (Cactaceae) from Valle Grande, Dept. Santa Cruz, Bolivia is described here new to science. It is distinguished clearly from *S. vargasii* above all by its green color though exposed to bright sunlight and by producing many offsets so that old plants grow in large mats. Also the analysis of 9 isoenzymes shows slight differences.

Zusammenfassung: das neue Taxon *Sulcorebutia vargasii* var. *viridissima* Diers & Krahn (Cactaceae) aus Valle Grande, Dept. Santa Cruz, Bolivien wird hier zum ersten Male vorgestellt und erstbeschrieben. Es unterscheidet sich deutlich von *S. vargasii* vor allem durch ihre grüne Körperfarbe auch in praller Sonne und die starke Sprossbildung. Auch die Analyse von 9 Isoenzymen zeigt kleine Unterschiede.

Dankzegging: Mevr. Gabi Mettenleiter bedanken we voor haar hulp bij de REM-opnamen. Ludwig Bercht bedanken we voor de vriendelijkheid de vertaling op zich te nemen.

Prof. Dr. Lothar Diers, Universität Köln, c/o Brunnenstrasse 60, D 53474 Bad Neuenahr Wolfgang Krahn, Eduard-Pfeiffer-Strasse 107, D70192 Stuttgart

ERVARINGEN MET AGAVEN IN CULTUUR 3

Wim Alsemgeest

In 2002 heb ik in ons aller tijdschrift met behulp van een inmiddels groeiende groep agaven-vrienden, twee artikeltjes geschreven over mijn ervaringen met agaven in cultuur. Ik heb daar zeer veel positieve reacties op gehad en nog steeds kom ik mensen tegen die, met die oude succulenta's in de hand, vragen komen stellen. Kennelijk heb ik met dat verhaal in een duidelijke behoefte voorzien.

Inmiddels zijn we weer vier jaar verder en worden we langzaam maar zeker wijzer.

Opvallend is dat de kweek van agaven een stuk moeilijker is gebleken dan ik verwacht had. Vele agavesoorten zijn lang niet sterk genoeg om de hele zomer buiten te staan. Juist het feit dat je agaven buiten kon kweken leek mij zo aantrekkelijk om

meer van die planten te verzamelen. Jos van Roosbroeck in België heeft zo'n prachtige verzameling en alles staat buiten! Dat zou mij toch ook moeten lukken!

Jos, die al veel langer agaven kweekt, had al een lijst van planten gemaakt met kweektips, deze is ook bij dat verhaal in 2002 afgedrukt. Wij hebben gezamenlijk

Afb. 1: Agave ghiesbreghtii, verzameling Jos van Roosbroeck

de lijst weer wat aangepast en voegen hem opnieuw aan dit verhaal toe. Ondanks die lijst was ik zo eigenwijs om zelf te willen ervaren hoe sterk de vele soorten zijn in de buitencultuur.

Beginners maken naar mijn idee de grootste fout door juist soorten als *A. americana* op te kweken. *A. americana* var. *mediopicta* f. *alba* is wel een fraaie soort, maar de groengrijze vormen worden natuurlijk afschuwelijk lang en lelijk. Vaak wordt een stekje meegenomen uit Zuid Europa; zo'n stekje wordt opgekweekt en de interesse is gewekt.

Men gaat zelfs stekken kweken en vele vrienden en familieleden worden voorzien. Dit zou eigenlijk verboden moeten worden! Zodra deze stekken groot worden krijgt men een hekel aan die planten. Gooi die stekken toch in de kliko. Probeer toch vooral mooie kompakte vormen te kweken. *A. titanota* is bij voorbeeld een succesvolle soort waar onze liefhebberij mee zou kunnen groeien. Niet met zo'n afschuwelijke *A.*

americana!

Het blijkt dat het in Nederland toch veelal een paar graadjes kouder is dan in België en dat scheelt echt! Ook de plek in de tuin waar de planten staan is van wezenlijk belang!

De hele buitenkweek is mij eigenlijk behoorlijk tegengevallen. De kweekadvieslijst van Jos klopt echter aardig, wat betekent dat ik ook aardig wat planten heb verspeeld.

Het meest dramatische is de ervaring dat een grote groep agaven kennelijk niet van onze natte zomers houdt. Pas in de winter die volgt wordt dat zichtbaar met het verlies van heel veel blad van deze planten. Beter is daarom al in het vroege najaar, dus begin september, de kluit te laten uitdrogen en rottend blad eraf te trekken. Bij het wegtrekken van rottend blad zie je de pissebedden en duizendpoten weglopen. Na dit werkje wordt de stam enigszins zichtbaar. Belangrijk is vervolgens dat om die stam heen de grond goed uitdroogt,

Afb. 2: Overzicht verzameling W.Alsemgeest

Afb. 3: Bonte *A. potatorum*, verzameling Jos van Roosbroeck

anders gaan er weer opnieuw bladeren rotten.

Er maakt verschil of je de planten in stenen schalen kweekt of in plastic potten. Stenen schalen drogen na regenval sneller weer op, zodat de planten die daar in staan wat langer buiten kunnen blijven.

De planten in plastic potten of kuipen kun je beter al vanaf augustus droog houden, afhankelijk van de grootte van de potten en de planten natuurlijk. Het is ook een beetje afhankelijk van hoe de plant groeit. Bij sommige soorten, zoals *A. ellemeitana*, groeit het blad schuin omlaag over de potrand weg. Hierdoor blijft de potkluit bij regenval veel droger.

Ook slakken vormen een probleem. Dat verschilt per soort, maar slakken zijn kenmerkend gek op het blad van onder andere *A. cupreata*. Ze vreten gewoon de bovenlaag

van het blad af. De etters! Laatst kreeg ik een tip dat je slakken in het voorjaar moet vangen, koken en vervolgens het water rond de planten moet gieten. De slakken zouden dan weg blijven. Dat gaan we dus komend jaar uitproberen.

Ik was natuurlijk al gewaarschuwd voor het gevaar van te veel water in de zomer en had dus de meeste planten in stenen schaaltes gepoot zodat bij overvloedige regenval het water snel zou wegstromen. Blijft het echter wat langer droog dan moet je voortdurend water geven, dus ik dacht slim te zijn door alle planten die in de stenen schaaltes stonden vervolgens in een schoteltje te plaatsen. Dit was dan ook mijn grootste fout van 2003. In het schoteltje bleef water staan, soms te lang en dat is nu juist funest. Weer een hoop planten verspeeld. Wat dat betreft ben ik

Afb. 4: Bonte *A. bracteosa*, verzameling Botanische Tuin Monaco

wel een goeie consument. In 2004 zou ik die fout dus niet meer maken. Zet je de planten echter zo kaal met de pot op straat dan kruipt er weer allerlei ongedierte in de pot, dus zet ik nu de planten toch op het schoteltje, alleen zet ik het schoteltje op zijn kop. Dit lijkt nu goed te bevallen maar het resulteert wel in vaker water geven.

Jonge agaven moeten in een kas of gewoon in huis gekweekt worden. Pas vanaf een 15 à 20 cm potmaat kunnen de planten naar buiten.

De keuze van potgrond lijkt er niet zo veel toe te doen. Wel is het belangrijk dat er voldoende voeding in de grond aanwezig is bij de soorten die wat groter worden. Deze soorten maken dan veel nieuw en gaaf blad aan, wat prachtig is. Bij Jos van Roosbroeck staat een toch wel ruim 1 m brede *A. ghiesbreghtii* in de buitenverza-

meling. In de zomer groeit dan het nieuwe blad erin, dat lichter van kleur is.

Tegen de zon in gefotografeerd is dit echt een schitterend gezicht. Ook de naar ivoor verkleurende bladranden met zijn verhoude tanden maken deze plant tot een juweel! De kleinblijvende soorten lijken het weer beter te doen als je ze arm kweekt. Ze groeien dan natuurlijk wel langzamer maar daardoor worden ze wel mooier. Je ziet dat goed bij *A. utahensis*-vormen en *A. titanota*; de bladranden en stekels verhouden dan op al jonge leeftijd. Zaailingen moet je ook in de winter licht aan de groei houden door ze dus warmer, liefst boven 15 °C, en ook vochtiger te kweken.

Wil je de groter wordende soorten gezond houden, dan moet je ze ook flink laten groeien. De grotere planten die hard groeien zijn op z'n mooist.

Afb. 5: Bonte *A. attenuata* "Myrons Magic", verzameling Jos van Roosbroeck

Het is me ook opgevallen dat grotere planten het beter doen in wat hogere potten dan in lage schalen. De zogenoemde speciekuipen zijn uitstekende potten, wel zorgen voor goede drainage. Als je zo'n pot met plant op een rolbakje zet kun je ze ook makkelijk verplaatsen. Deze rol ik bij hevige regenval en in de winter zo de garage in.

Met de planten die ik onder het tablet in de volle grond kweek heb ik de minste problemen. Wel moet je je ook hier weer beperken tot de soorten die mooie compacte rozetten vormen, zoals o.a. *A. victoria reginae* en *A. utahensis*.

Ik heb inmiddels ook enkele fraaie vormen van *A. parryi* in de verzameling. Ze zijn inmiddels zo groot dat ik ze wel buiten moet plaatsen. Het vervelende is nu dat als het geregend heeft er water op het

blad blijft staan. Nu is dat bij warm weer niet erg, het verdampt er wel vanaf. Is het echter wat koeler weer, of blijft het weken achter elkaar maar regenen, dan ontstaan er bruine vieze plekken op het blad, juist ook in de kruin. Het fraaie van zo'n plant is dan voor jaren weer verloren. Het helpt wel eens om na een regenbui met een kwastje het water uit de bladoksels te zuigen. Door de capillaire werking van de borstelharen werkt dat uitstekend.

Toch is bij deze vaak prachtig blauwgrijze planten een bescherming tegen regenval eigenlijk wel aan te bevelen. Onder een afdak van plexiglas blijven de planten prachtig. Bij *A. parryi* kun je bij blijvende regenval ook simpel plastic folie over de planten spannen.

Deze planten hebben sterke eindstekels waar het folie prachtig mee vastgemaakt

Afb. 6: Bonte *A. attenuata* "Emery Stripy", verzameling Jos van Roosbroeck-Foto's van de schrijver

kan worden. Ook zijn er agaven die in het najaar en de winter gaan bloeden, (dus niet bloeien); met name *A. victoria-reginae* en *A. ghiesbreghtii* hebben daar last van. Er komt dan een harsachtige substantie uit het blad zetten en vervolgens wordt het blad zwart en sterft af. Zo ver ik nu weet komt dit doordat de planten in het najaar te lang buiten zijn blijven staan en dus te nat naar hun winterverblijf zijn verhuisd. Doordat de potkluit te nat blijft en de temperatuur inmiddels ver is gezakt, ontstaat er worteldruk. De wortels willen de plant laten groeien maar de plant zelf vindt het te koud! Door de worteldruk bloedt de plant dood! Dit doen alleen de planten in potten. Dezelfde planten in de volle grond hebben er geen last van!

De planten die in potten staan geven de grootste problemen. Bij grotere planten in

grotere potten wordt het probleem echter weer minder. Het lijkt erop dat de wortelkluit ook in de winter licht vochtig gehouden moet worden. Droogt de wortelkluit volledig uit, dan sterven de wortels af en zal de plant weer volledig nieuwe wortels moeten aanmaken. Dit kan soms erg lang duren.

Soms zie je de moederplant afsterven, terwijl de jonge scheuten er omheen nog volop in leven zijn. Je denkt dan dat de jongelui vrolijk verder leven en juist profiteren van het sterven van moeders. Niets is echter minder waar. Als je niet snel de jonge scheuten eraf trekt, neemt moeders ook haar jongen mee de klike in!

De agaven met zachte bladeren zijn erg gevoelig voor een soort schildluis. In de kruin van het blad verschijnt er dan een kleverige pasta die het blad aantast. Een

behandeling met het systemische bestrijdingsmiddel admire helpt na enkele weken.

Kleine stekken van agaven bewortelen uitstekend op het inmiddels beroemde seramis-substraat.

Ook heb ik de ervaring dat sommige planten gewoon een jaar overslaan met groeien. Ondanks toespraken, mesten, veel water en dan weer weinig water, warm in huis overwinteren, dan weer koud overwinteren, ze doen het gewoon niet, om dan een jaar later toch zo maar te besluiten het weer te gaan doen. Agaven zijn echt eigenwijze planten.

En dan tot slot het zaaien. Hoewel dat natuurlijk een stuk langzamer gaat dan stekken, is het een prachtige methode om aan mooie planten te komen.

Maar ook hier weer een probleem: vele agaven zijn in hun jeugdvorm erg moeilijk te herkennen. Je bent dus vele jaren verder voordat je echt kunt constateren of je de juiste naam bij een plant hebt.

Het zaaien zelf geeft geen problemen. Bij goed kiemkrachtig zaad komen planten probleemloos op. Omdat het zaad vrij groot is en papierachtig, neemt het vrij makkelijk vocht op. Dit betekent dat je het zaad goed droog moet bewaren, anders verliest het snel zijn kiemkracht. Vers zaad is dan ook de beste keuze. Ik zaai in plastic potten van 10 x 10 cm en deze sluit ik af met een plastic boterhamzakje. Je heb er dan geen omkijken meer naar. Omdat de kiemplantjes vrij snel en languit groeien, vul ik de pot voor maar de helft met aarde. De zaden kiemen dan diep in de pot zodat de kiemplantjes steun vinden in de pot en niet tegen het plastic zakje aangroeien, waardoor de blaadjes vaak beschadigen. Bij het verder groeien zijn de blaadjes sterk genoeg en kunnen ze tegen een stootje.

Wel is het zaak op te passen met schimmelziekte. Ik heb al eens een heel zaaisel verloren. Het begon bij één pot die uiteindelijk de hele boel aanstak.

Met dank aan Jos van Roosbroeck, Theo van 't Walderveen en Nico Uittenbroek.

Literatuur:

- Berger, A. (1915). Die Agaven - Beiträge zu einer Monographie (herdruk 1988). Gustav Fischer Verlag Stuttgart, New York.
- Breitung, A. J. (1968). The Agaves. Cact. & Succ. J. Yearbook (Glass, C. & Forster, R.A., eds.). Abbey Garden Press, Reseda, California.
- Heller T. (2003). Agaven. Natur und Tier Verlag GmbH, Munster.
- Irish, M. & G. Irish (2000). Agaves and related plants - A gardeners guide. Timber Press, Portland, Oregon.
- Jacobsen, H. (1955). Handbuch der sukkulenten Pflanzen. Gustav Fischer Verlag, Jena.
- Gentry, H. S. (1982). Agaves of continental North America. The University of Arizona Press, Tucson.
- Sato, T. (1999). Nishiki Succulent Handbook. Japan Cactus Planning Co.Press.
- Thiede, J. (2001). Agavaceae - In: Egli, U. (ed.), Sukkulentenlexikon Band 1, Einkeimblättrige Pflanzen (Monocotyledonen). Eugen Ulmer Verlag, Stuttgart.
- Walker, C. (2000). Agave attenuata and some new cultivars. B.C.S.J. 18: 95-98.

Kweekadvieslijst van Jos van Roosbroeck

C1 : Kasplanten

Planten uit Baja California en alle Caribische soorten.

Uitsluitend bij zeer warm weer eens in de twee weken water geven.

- A. pelona
- A. margaritae
- A. sobria ssp. frailensis
- A. subsimplex
- A. cerulata ssp. nelsonii
- A. cerulata ssp. subcerulata
- A. sebastiana
- A. shawii
- A. desertii ssp. simplex

C2 : Kasplanten

Planten wekelijks een weinig water geven tijdens het groeiseizoen.

- A. pumila

A. echinoides = *striata* ssp. *stricta*
A. stricta var. *nana*
A. filifera var. *compacta*
A. victoria reginae met zijn vormen
A. verschaffeltii var. *minima*
A. parviflora
A. parviflora ssp. *flexiflora*
A. parviflora ssp. *poliantiflora*
A. schottii
A. schottii var. *treleasei*
A. felgeri
A. arizonica
A. nizandensis
A. toumeyana
A. toumeyana ssp. *bella*

C3 : Buitencultuur in de zomer.

Planten tijdens regen onder een afdak plaatsen.
A. applanata, jeugdvormen worden aangeboden onder *A. patonii compacta*, *A. mereco* en *A. hanbury*.
A. americana monstrosa = in Japan cv. *Cornelius*
A. titanota
A. potatorum, ssp. *isthmensis*, ook aangeboden onder *A. verschaffeltii compacta* en *A. salinacruzana*
A. potatorum "miniatur"
A. saltilloensis
A. parryi en zijn variëteiten
A. titanota
A. ghiesbreghtii
A. gracilipes
A. parrasana
A. flexispina
A. shrevei ssp. *matapensis*

C4 : Buitencultuur in de zomer.

Verdragen goed onze natte zomers, in het voorjaar erg gevoelig voor nachtvorst.
A. impressa
A. guadalajarana
A. seemanniana (uit Honduras)

C5 : Buitencultuur voorjaar t/m herfst.

Bij een goed wortelgestel probleemloze planten.
A. seemanniana ssp. *pygmaea*
A. potatorum compacta (ook wel aangeboden als *A. huachucensis compacta*)

A. striata ssp. *novilloensis* (is een dwergvorm van *A. striata*)
A. filifera
A. filifera ssp. *microceps*
A. dasylirioides ssp. *dealbata*
A. ortgisiana (voorheen *A. colimana* in Gentry)

C6 : Buitencultuur, het gehele jaar, maar met bescherming tegen regen

In de winter en gunstige ligging naar het zuiden en in de rug beschermd met een muur, liefs ook nog onder een afdak.
A. utahensis met zijn vele vormen.
A. parryi
A. parryi var. *couesii*
A. mckelveyana
A. neomexicana
A. harvardiana
A. lechuguilla
A. toumeyana
A. toumeyana var. *bella*
A. gracilipes
A. megalacantha

Agaven voor cultuur in de kas zonder gevaarlijke eindstekel.

Zodoende niet gevaarlijk voor kinderen.
A. attenuata met zijn vele vormen
A. gilberti
A. ellemeetiana
A. dasylirioides, echter toch wel licht prikkelend
A. vilmoriniana
A. bracteosa
A. nizandensis
A. chrysoglossa
A. pedunculifera
A. spicata (voorheen *yuccaefolia*)

Stadhouderslaan 3,

3417 TT Montfoort.

E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

DE KLEINE EILANDEN VAN DE CANARISCHE ARCHIPEL

Eric j.m. Piens

Officiëel zijn er slechts zeven eilanden van de archipel bewoond.

Nochtans kan men vanop de Mirador del Rio, helemaal in het noorden van Lanzarote, enige activiteit en bewoning waarnemen aan de zuidkant van het kleine eiland La Graciosa. Laten we echter de opsomming van het kleine grut volgens hun geografische ligging aanhalen. Tussen Lanzarote en Fuerteventura net boven laatstgenoemde wordt Lobos gesitueerd. Als we er vanuit gaan dat het Spaanse 'lobo' = wolf, kunnen we toch moeilijk aannemen dat hier wolveneiland wordt bedoeld.

Het is amper 6 km² van oppervlakte en slechts bewoond door een vuurtorenwachtersgezin. Een ruim gedeelte wordt tweemaal daags overspoeld bij vloed. Het lijkt daardoor een vrij interessant gebied voor biologen en andere wetenschappers.

Ten noorden van Lanzarote ligt een vijftal eilandjes, waarvan de minst kleine met La Graciosa en Alegranza als naam werden bedacht.

Daartussen bevinden zich nog Montaña Clara, Roque Oeste en Roque Este, die slechts grote rotspartijen zijn. Zoals bij de inleiding reeds gezegd is bij eerstgenoemde huisvesting en een kleine haven aangelegd met dagelijkse bootverbindingen. (afb. 1 en 2) We zijn er niet geweest omdat we toen nog niet wisten dat daar ook *Caralluma burchardii* was aan te treffen. Deze kleine eilanden vormen samen met Lanzarote, Fuerteventura en Gran Canaria de oostenlijke provincie Las Palmas.

De andere Canarische westelijke provincie Santa Cruz de Tenerife wordt gevormd door Tenerife zelf, (San Miguel de) La Palma, La Gomera en El Hierro. Dat laatste wordt aangenomen als het kleinste bewoonde van de archipel, maar niet

het minst hoge. De Pico Malpaso reikt tot ongeveer 1.500 m. Er wordt vermoed dat het eiland (slechts ± 270 km²) een restant is van een oeroude vulkaan. De bevolking telt nog geen 9.000 zielen. Het is het meest westelijke van de groep, waardoor in de oudheid werd gedacht dat daar de wereld ophield. Het isolement bevorderde de agrarisch economische activiteit en legde aldus de toeristische urbanisatie aan banden. Bij hevige winden wordt er niet geland en dus niet gevlogen op deze bestemming (vorig jaar werd een toestel met bestemming La Palma, afgeleid wegens hevige regenval). Er is evenmin een dagelijkse bootverbinding met de andere eilanden.

Valverde de la Higuera (± 3.500) inwoners is niet aan zee gelegen wat economisch geen hinder schijnt te zijn en uniek voor de eilandengroep. Dat was eveneens het geval in Fuerteventura waar Betancuria in de bergen teloorving en als hoofdstad

**Op de linkerpagina Afb. 1: La Graciosa
Hieronder Afb.2 La Graciosa, de haven.**

Afb. 3: Aeonium valverdense

werd vervangen door Puerto del Rosario (aan zee). Valverde leende zijn naam bij de beschrijving in 1929 van *Aeonium valverdense* (syn. *Sempervivum valverdense*) (afb. 3) door de Ier Robert Lloyd Praeger (1865-1953).

Het is één van de slechts twee endemische soorten die voorkomt in droge rotsgebieden en lavavelden in de kuststreken. Het is een van de eerste nieuwe bewoners op nieuwe lavavelden en kan daardoor goed droogte weerstaan. Door

hun compacte vorm zijn ze een geliefde tuinplant bij de bewoners. Ze zijn makkelijk uit zaad of door stekken te vermeerderen. *A. valverdense* bloeit slechts gedurende twee maanden (april-mei) met witte tot licht roze bloemen. Van habitus vertoont de plant gelijkenis met andere die roodgerande bladeren dragen. Door veelvoudige bouwwerken (urbanisación) komen ze in het gedrang.

Aeonium spathulatum en *A. canariense* var. *palmense* komen eveneens voor op

Afb. 4: Aeonium hierrense

het eiland. Verwant met *A. davidbramwellii* en de tweede endemische soort *A. hierrense* waarmee ze makkelijk hybridiseert. Van de diverse vindplaatsen noemen we Valverde zelf en aan de Parador Nacional de Hierro (= staatshotel). Van hotels gesproken: het "Guinness Book of Records" vermeldt de Club Punta Grande in El Golfo als kleinste hotel ter wereld (4 kamers).

De tweede *Crassulaceae*-vertegenwoordiger werd door R.P. Murray in 1899

Sempervivum hierrense genoemd, een decennium later door het Franse duo Pitard & Proust als *Aeonium hierrense* geëmendeerd. (afb. 4, 5 en 6) De bladeren zijn mooi groen met blauwe was, eivormig met de randen rood gekleurd en van hartjes voorzien. De bloei vindt plaats van april tot mei. De kroonblaadjes van de bloemen zijn wit met groene strepen op de onderzijde. De blauwgroene rozetten kunnen een diameter bereiken van ± 50 cm en dragen een piramidale bloeivorm

die 40 cm hoog kan worden. De planten kunnen één meter groot zijn. Ze worden ingedeeld bij de grote onvertakte soorten die dus afsterven na de bloei. Een zeer mooie vorm in de omgeving van Sabinosa werd in 1932 gerapporteerd door Praeger. De planten komen voor van 200 meter tot 1200 meter hoogte op Hierro, terwijl op La Palma de vindplaatsen worden gesitueerd van 0 tot 1000 meter.

In cultuur geeft men een zonnige stand en een mineraalrijk substraat.

Behalve met *Aeonium davidbramwellii* en *A. valverdense* is *A. hierrense*, nauw verwant met *A. urbicum* en *A. percarneum*. De vindplaatsen op Hierro zijn gesitueerd in Valverde, tussen Valverde en Tinor, 3 km van Tinor, 1 km ten oosten van Los Llanillos, ten zuidwesten van Valverde en Mirador Pinar (= uitkijkpunt). Op La Palma wordt deze soort gevonden in de omgeving van La Galga en Neve de Agua, aldus de Taiwanese H.-Y. Liu in 1987. Ray Stephenson, een bekend Brits liefhebber en uitgever van een *Sedum*-tijdschrift, berichtte mij in een persoonlijke mededeling dat hij tevergeefs op die plaatsen heeft gezocht. Het moet op vergissing van Liu berusten, besluit hij. Wijzelf zijn er nooit in geslaagd de plant te vinden. In de literatuur vindt men eveneens geen eensgezindheid.

De raadselachtige natuur en oorsprong van El Hierro indachtig beëindigen we deze bijdrage met de idee dat *A. hierrense* slechts door tussenkomst van de mens op het ver afgelegene La Palma kan zijn terechtgekomen, als ze er al voorkomt . . ?

Met deze bijdrage maken we een voorlopig halt aan deze serie (reeks gestart door Rob Bregman) en willen daarom als hulde de nationale bloem van de Canarische Eilanden even voorstellen. Dit is *Canarina canariensis* (L.) Vatke uit de familie van de *Campanulaceae* (klokjesbloemigen). Ze kan tot twee meter lange kruidachtige stengels ontwikkelen en zestallige bloemen. De rode kleur van de betreffende bloemen kunnen licht of feller zijn naargelang de

lichtomstandigheden. Persoonlijk vond ik ze voor het eerst in de Barranco del Infierno (hellekloof) in Adeje op Tenerife (7.2.1994).

Dat was toen een hele verrassing. Tegenwoordig zijn de verrassingselementen stukken minder geworden op de Canarische eilanden. Desondanks nemen we er jaarlijks één van onze vakanties.

Bij een volgende bijdrage i.v.m. de Canarische Eilanden zullen we een plaatje van deze bloem laten afdrucken.

**Verlorenbroodstraat 27
B 9820 Merelbeke (België)**

Afb. 5: Aeonium hierrense

Rechts

Afb. 6: Cristaat van Aeonium hierrense

MICRANTHOCEREUS

DE JUWELEN ONDER DE ZUILCACTUSSEN 1

Werner van Heek en Dr. Willi Strecker

De naam *Micranthocereus* is een samenvoeging van “micros” = klein en “anthos” = bloem, dus kleinbloemige zuilcactussen. In de loop der tijd hebben vele auteurs, van Backeberg via Ritter tot Braun en Esteves, door verschil van inzicht en interpretatie talrijke taxonomische veranderingen gepubliceerd.

Het is allemaal begonnen in 1932, toen Werdermann bij Caetité/Bahia in Brazilië een kleine bloeiende cereus vond met sterke wolvorming in de bloeizone. Volgens de toenmalige stand der kennis werd deze soort toen in 1932 door Werdermann als *Cephalocereus polyanthus* (polyanthus = veelbloemig) in zijn boek “Brazilië en zijn zuilcactussen” beschreven. De reden daarvoor was - ondanks het verschil in grootte - de gelijkenis met de “grijsaard” (*Cephalocereus senilis*) uit Mexico.

Reeds in 1938 kwam Backeberg vervolgens in “Blätter für Kakteenkunde” met de beschrijving van het aanvankelijk monotypische, nieuwe geslacht *Micranthocereus*. Doorslaggevend daarvoor waren de duidelijke verschillen met *Cephalocereus*, met name de kleine afmetingen - voor *Micranthocereus polyanthus* werd een hoogte van 1,25 m opgegeven - , de zeer kleine en talrijke bloemen van minder dan 2 cm lengte, de vele schubjes op het diafragma in de bloem, en de relatief kleine vruchten met niet-afvallende bloemrest. Vermeldenswaard zijn bovendien nog de lange borstels aan de voet van de planten, die enigszins doen denken aan *Thrixanthocereus* uit Peru.

In de Tweede Wereldoorlog is het plantenmateriaal van Werdermann volledig verloren gegaan, en de sluier der vergetel-

heid viel weldra over *Micranthocereus polyanthus*. Daar kwam pas verandering in na de ontdekkingsreizen van Buining/Horst en Ritter. Zij zochten niet alleen de bekende vindplaats bij Caetité weer op maar ook vonden zij nieuwe *Micranthocereus*-soorten. Zodoende, en ook

Afb. 1: *Micranthocereus polyanthus*

door omcombinering van soorten uit het geslacht *Austrocephalocereus*, worden tegenwoordig 9 verschillende soorten, dan wel ondersoorten, onderscheiden.

MICRANTHOCEREUS POLYANTHUS

(Werd.) Backbg.

Deze soort kan men nog in grote aantallen bij Caetité vinden in fijn kwartsgruis op een rij heuvels, slechts enkele kilometers buiten de stad. De planten worden hier tot ongeveer 1 meter hoog, waarbij de talrijke bloemen, die aan de buitenzijde rozerood en binnenin cremewit zijn, slechts aan één zijde van het plantenlichaam verschijnen, en wel meestal aan de noordwestzijde. Door de lichtbruine tot roodachtige doorns, die buiten de witte wol uitsteken, ziet het gehele plantenlichaam er wat vuil geelbruin uit.

In de bloeizone aan het uiteinde van de plant is de witte wol nog dichter, waardoor bijna de indruk van een cephalium ontstaat.

Helaas wordt het witte kwartsgruis massaal afgegraven en in grote vrachtwagens afgevoerd. Daarbij wordt natuurlijk geen rekening gehouden met deze schitterende planten, hoewel ze alleen op zulke geïsoleerde kwartsvelden voorkomen. Vroeg of laat zal deze kleine standplaats door de "zegeningen der beschaving" vernietigd zijn.

Een andere groeiplaats van *M. polyanthus* ligt bij Brejinho das Amethystas, slechts een paar kilometer zuidelijk van Caetité. Zoals de naam van de plaats al zegt worden hier amethysten maar ook andere half-edelstenen gevonden, die van tijd tot tijd door vertegenwoordigers van grote edelsteenconcerns - zoals bv. Stern in Rio of Sauer in Amsterdam - als ruwe stenen worden ingekocht. Bij een verlaten en verwaarloosd kerkhof, tussen groene struiken in kwartshoudende rotsspleten, staan hier

enkelvoudige sneeuwwitte zuilen. Deze planten hebben donkerder bloemen; ze zijn ook iets langer dan op de eerstgenoemde groeiplaats. Ook zijn hier de uit de sneeuwwitte wol uitstekende doorns duidelijk lichter van kleur, zodat de planten meer contrasteren en dus meer opvallen tussen de begeleidende vegetatie.

Al met al is *M. polyanthus* zeer variabel, zowel in habitus als in bloemkleur.

Zaailingen kunnen het beste eerst op peireskiopsis en daarna op jusbertii geënt worden. Dan zijn ze al na 3 tot 4 jaar bij een hoogte van ca. 25 cm bloeibaar en bloeiwillig, ongeveer van oktober tot januari. De wintertemperatuur mag niet onder de 12 °C komen.

Afb. 2: Micranthocereus violaciflorus in de natuurlijke omgeving.

Afb. 3: Micranthocereus violaciflorus

Afb. 4: *Micranthocereus violaciflorus* op de natuurlijke vindplaats

takte, roodachtige, tot 1,5 meter hoge, slanke zuilen met een eenzijdig, vosrood cephalium, waar de intens karmijnrode buisvormige bloemen uitsteken.

Het is een bijzondere belevenis om in de bloeitijd de groenviolette kolibri's te bekijken, die naar nectar zoeken en daarbij voor de bestuiving van de bloemen zorgen.

Deze groeiplaats wordt van tijd tot tijd door bosbranden geteisterd, waarbij de grote zuilen verbranden maar uit de ondergrondse wortelkluit spoedig weer nieuwe gezonde scheuten ontstaan.

Ook in cultuur kan deze plant tegen een stootje, mits geënt op *E. jusbertii* en overwintert bij ongeveer 12 °C. Bij een hoogte van ongeveer 25 cm ontstaat dan probleemloos het interessante, vosrode cephalium en daaruit de attractieve bloemen. Kweek op eigen wortel - zelfs met kopstekken - in bims Kies is ook mogelijk.

MICRANTHOCEREUS VIOLACIFLORUS

Buining

In 1968 vonden Horst en Buining in Minas Gerais, ten oosten van de BR 122 in de richting Salinas, een nieuwe, zeer aantrekkelijke *micranthocereus*, die in 1969 als *Micranthocereus violaciflorus* Buining werd beschreven. In een bergachtig gebied op ongeveer 1000 m hoogte staan hier op een kleine groeiplaats onver-

MICRANTHOCEREUS AURI-AZUREUS

Buining & Brederoo

Leopold Horst ontdekte in 1971 bij Grao Mogol een nieuwe vertegenwoordiger van het geslacht *Micranthocereus*, die vervolgens in 1973 door Albert Buining en Nol Brederoo als *Micranthocereus auri-azureus* werd beschreven. Zoals de naam al aangeeft, wordt de azuurblauwe epidermis door goudgele doorns omgeven. In

Afb. 5: *Micranthocereus auri-azureus* op de natuurlijke vindplaats

Afb. 6: *Micranthocereus auri-azureus*

het cactusparadijs bij Grao Mogol is deze uitgesproken fraaie plant in grote aantallen aan te treffen. De begeleidende cactusflora bestaat o.a. uit *Brasilicereus markgrafii*, de schitterende *Pilosocereus fulvilanatus*, *Discocactus insignis* en *D. horstii*, en *Arrojadoa eriocaulis* ssp. *albicoronata*.

M. auri-azureus spruit aan de basis en wordt ongeveer 1,10 m hoog, waarbij het plantenlichaam duidelijk dikker is dan bij de eerder genoemde soorten. In de bloei-zone zien we een versterkte vorming van wolvlokjes, waaruit de grote, intens rood tot roze gekleurde bloemen tevoorschijn komen.

In cultuur is deze soort goed wortelecht te kweken maar onder onze culturomstandigheden is ze uitermate terughoudend

wat betreft bloei.

Maar ook zonder bloemen is deze plant met zijn attractieve uiterlijk een blikvanger in elke cactusverzameling.

MICRANTHOCEREUS FLAVIFLORUS

Buining & Brederoo

In 1972 werd door Horst en Buining in de Serro do Curral weer een nieuwe micranthocereus gevonden, die daar in extreem weinig exemplaren groeide. De plant werd in 1974 in de KuaS als *Micranthocereus flaviflorus* Buining & Brederoo gepubliceerd.

De blauw-berijpte, vergrijzende, witbedoornde zuilen zijn op de groeiplaats tot ongeveer 80 cm hoog en worden door talrijke goudgele, kleine bloemen getooid.

Als gevolg van de zeer afgelegen groeiplaats en het geringe aantal planten zijn er nauwelijks importplanten in Europa terechtgekomen. Er zijn maar weinig verzamelingen waarin men planten met het verzamelnummer HU 389 of RBW 386 kan vinden.

Buining maakte in de nieuwbeschrijving al melding van problemen in cultuur en raadde aan om de planten te enten op *E. jusbertii*. Dan krijgt men goed groeiende planten die al bij een hoogte van 25 cm in de herfst/winter gewillig hun goudgele bloemen laten zien, als tenminste een minimumtemperatuur van 12 °C aangehouden wordt.

MICRANTHOCEREUS DENSIFLORUS

Buining & Brederoo

Slechts enkele weken na de beschrijving van *M. flaviflorus* werd door Buining en Brederoo in 1974 in

Linksboven:

Afb. 7: *Micranthocereus flaviflorus*

Linksonder:

Afb. 8: *Micranthocereus flaviflorus* in de natuurlijke omgeving

het Cactus & Succulent Journal weer een nieuwe schoonheid beschreven als *Micranthocereus densiflorus*. De groeiplaats ligt bij het plaatsje Morro de Chapeu, waar deze kleine, tot ongeveer 40 cm hoog wordende, groepenvormende planten in grote aantallen voorkomen op vlakke zandsteenplateaus. Ongeveer vanaf juni/juli - dus in de Braziliaanse wintertijd - wacht de bezoeker een waar bloemenwonder. Tussen vele bezienswaardige melocactussen, zoals bv. *M. glaucescens*, *M. erythracanthus*, *Discocactus boomianus* en verscheidene pilosocereussen schitteren de oranjebloemen van de micranthocereussen als edelstenen, met honderden bij elkaar.

De kweek in onze kassen levert nauwelijks problemen op. Zowel wortelecht als geënt krijgt men mooie, kompakte en bloeiwillige exemplaren, die ons in de herfst/winter bij een temperatuur van ca. 12 °C met hun bloemenzee verrukken.

Sinds een revisie door Braun en Esteves in 1985 wordt deze soort nu *M. flaviflorus* ssp. *densiflorus* genoemd, ondanks de grote afstand tussen de groeiplaatsen.

(wordt vervolgd)

**Am Scherfenbrand 165
51375 Leverkusen
Duitsland**

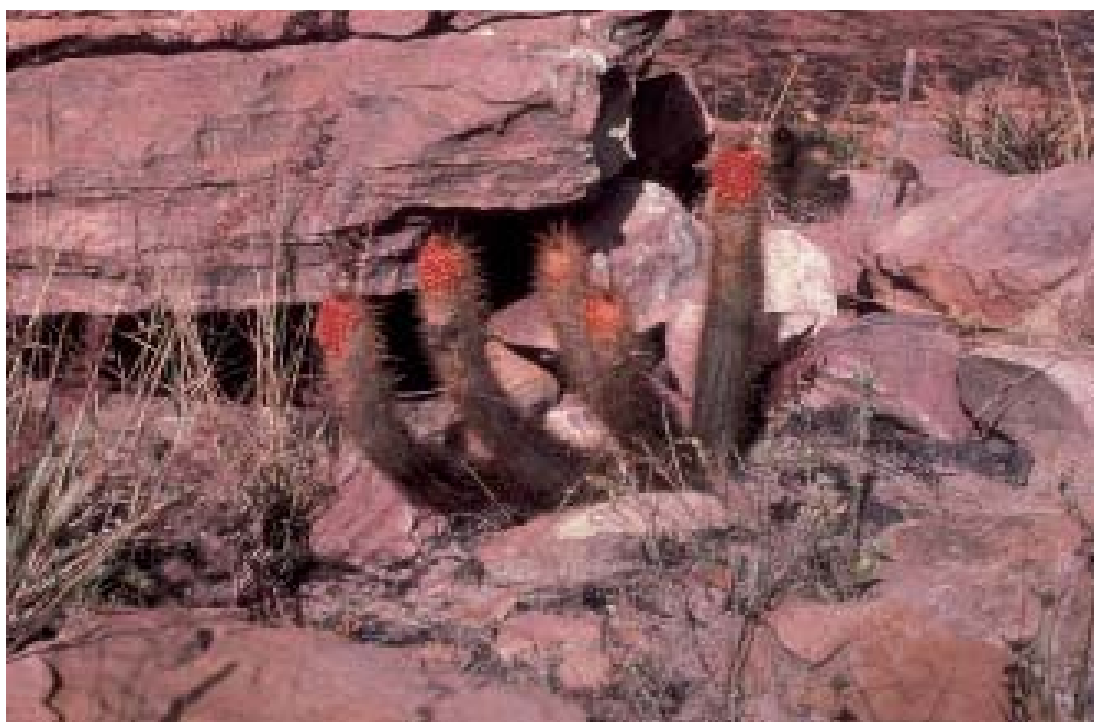
vertaling: Rob Bregman

Afb. 9: *Micranthocereus densiflorus*

Afb. 10: *Micranthocereus densiflorus* in de natuurlijke omgeving

Foto's van de schrijver

AFWIJKEND GEDRAG (2)

Jan Essers

Lang gewacht
en stil gezwegen.
Nooit gedacht
en toch gekregen.

Dit oude versje schoot mij te binnen bij het schrijven van dit tweede artikel over afwijkend gedrag. Het is een goede zaak om bij ontvangst van een plant alles goed te documenteren. Dan kun je later alles nog eens opzoeken en gaan geen gegevens verloren.

Het zal in het midden van de jaren zeventig zijn geweest, dat ik bij een bezoek aan Tony Houbrechts in St. Truiden een prachtige cereus met gedraaide ribben zag in zijn privé-verzameling. Dit deed bij mij het verlangen ontstaan, zoals vermoedelijk bij elke rechtgeaarde liefhebber om zo een plant ooit te verwerven. Na jaren werd dit toch nog werkelijkheid. François Schudings bood mij bij hem thuis zomaar een bewortelde kopstek van deze plant aan! De verrassing voor mij was compleet en mijn dank groot. Het was in 2003, dus na 30 jaar wachten! Zie versje!

Over welke plant gaat het hier?

Volgens Backeberg is het een *Cereus peruvianus* v. *tortuosus* S.D. Hij noemt dit een vorm met sterk gedraaide ribben, waarvan de standplaats onbekend is. Bij verder speurwerk in de Cites Checklist (sec.ed.), ondergaat de gehele *Cereus peruvianus*-groep een naamsverandering en wel in *Cereus repandus* [Linnaeus] Miller. Dus mijn plant zal nu wel *Cereus repandus* f. *tortuosus* heten. Dit voor de goede orde. Tot zover wat betreft de naamgeving.

Wat zijn de kenmerken van deze plant?

Bij ontvangst in 2003 was de hoogte 37

cm en de plant is in 2 jaar gegroeid tot 62 cm, dus een groei van 12,5 cm per jaar. De diameter bedraagt ca. 11 cm. Er zijn vijf ribben met een hoogte van 3 cm. De afstand van de areolen bedraagt 15 mm met een doorsnede van 3 mm en een kleur als donkergrijs vilt. De bedoorning bestaat uit 1 middendoorn van 4-12 mm lang en 4-5 randdoorns, allen donkerbruin gekleurd. Oudere bedoorning is tot 33 mm lang.

Bij de normale *Cereus peruvianus* [L.] Mill vind ik ongeveer 7 ribben met een hoogte van 2,5-5 cm en ook 1 middendoorn met 5-6 randdoorns.

Het onderste gedeelte van mijn plant is mooi linksom gedraaid, maar daarna wordt er "getwijfeld". Blijkbaar wist de plant niet zeker of hij in Nederland ook moest draaien. Zoals op het onderste gedeelte van de foto te zien is zijn er vanaf 37 - 43 cm rechte ribben, doch daarna gaat alles weer keurig linksom draaien! Van enige liefhebbers heb ik vernomen dat de plant na de winterstop soms een andere richting op gaat draaien; dat wacht ik dus maar af.

In 2004 en 2005 zijn er ook bloemen verschenen, maar helaas zijn deze niet tot volle ontwikkeling gekomen. Beide jaren was er in die periode totaal geen zon en gingen de bloemen slap hangen.

Zaad heb ik nog nergens in de aanbieding gezien. Vermeerdering zal dus wel

altijd via stekken moeten gebeuren.

In het prachtige fotoboek Cactus van P. Sarosta is een mooie *Cereus forbesi* f. *monstruosus* afgebeeld, eveneens met linksom draaiende ribben! Het fenomeen “draaien” komt dus blijkbaar vaker voor. Doch ook hier is weer een naamsverandering op zijn plaats, namelijk *Cereus validus* f. *monstruosus* Haworth.

Literatuur:

- Backeberg, C.1970. Das Kakteenlexikon,; pag. 81,83,84.
Hunt, D. 1999. Cites Cactaceae Checklist , (sec.ed); pag. 32,33,169,170
Sarosta, P. Cactus pag. 25.

E-mail: essers.jan@hetnet.nl

Hoe is zo'n plant te bemachtigen?

Als je deze plant tegenkomt in een liefhebberskas kun je het volgende overwegen: Schat de lengte van de cereus en eveneens de nokhoogte van de kas. Zo is bij een nieuwgroei van ongeveer 12 cm per jaar, te berekenen wanneer een kopstek “aanstaande” is. Betrek tevens in de prognose de leeftijd van beide betrokkenen en vraag terloops of er al een wachtlijst van gegadigden is. Mogelijk kan iemand dit in een formule uitdrukken? Hij of zij zal hiermee eeuwige cactusroem ten deel vallen, we wachten dus af en eventuele voorstellen zullen in dank aanvaard worden

P.S. De nokhoogte van mijn kas bedraagt 2,50 meter.

Henk Ruinaard wordt wederom bedankt voor zijn assistentie en foto.

Cereus forbesi f. *monstruosus* (*Cereus peruvianus* v. *tortuosus* red.)

Foto Henk Ruinaard

GOED NIEUWS VOOR EUPHORBIA-LIEFHEBBERS

Ton Pullen

Het is goed te zien, dat er in deze tijd nog mensen zijn die nieuwe initiatieven kunnen, durven en willen ontplooiën.

Een nieuwe vereniging, gericht op de serieuze liefhebbers van euphorbia's, zag in 2005 het levenslicht. International Euphorbia Society wordt de naam van deze vereniging. De internationaal bekende botanicus Susan Carter Holmes is President, voorzitter/secretaris werd Alan Butler. Verder komen we in het bestuur niet minder dan drie landgenoten tegen: Pjotr Lawant, Jaap Keijzer en Rikus van Veldhuisen. De laatstgenoemde, bij de lezers van Succulenta vooral bekend vanwege zijn vele artikelen over euphorbia's in ons tijdschrift, is tevens de vertegenwoordiger voor de Benelux in de organisatie.

De I.E.S. heeft ook een eigen website, ontworpen door Ellen van Veldhuisen: www.euphorbia-international.org.

De International Euphorbia Society geeft een tijdschrift uit, dat Euphorbia World gaat heten. Het eerste nummer verscheen in mei 2005. Redacteur is Volker Buddensiek.

Het tijdschrift zal 3 maal per jaar gaan verschijnen op A4-formaat. Dit eerste nummer telt 32 pagina's en is rijk geïllustreerd.

De prijs is € 22,- per jaar. ISSN 1746-5397.

Redactie-adres: Dr. Volker Buddensiek, Kampstrasse 23 D-31655 Stadthagen.

E-mail: post@volkerbuddensiek.de

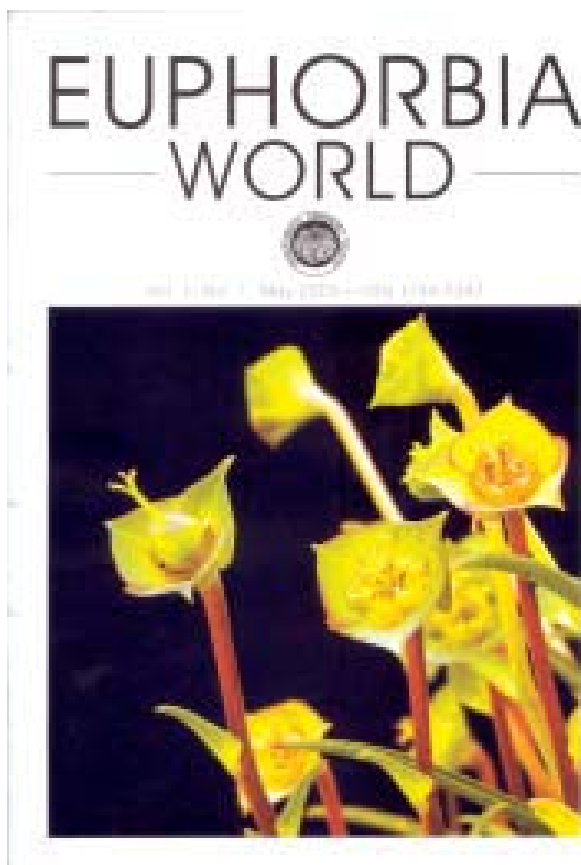
Tenslotte een greep uit de inhoud van het eerste nummer, waarin een groot aantal gerenommeerde schrijvers aan het woord is.

Paul Forster schrijft over de verschillende genera die tot de familie euphorbiaceae behoren. Len Newton besteedt aandacht aan Euphorbia ballyana. Susan Carter behandelt de euphorbia's uit Kenia. Euphorbia susannae vormt het onderwerp van een bijdrage van Rikus van Veldhuisen. Jankalski houdt zich bezig met hybriden in Euphorbia. Hargreaves bespreekt een tweetal euphorbia's uit Botswana.

Göbl & Butles behandelen de cultuur van de euphorbia's.

Het tijdschrift ziet er goed verzorgd uit en zal zeker een welkome aanvulling zijn in de literatuur voor serieuze euphorbiologen.

Via de reguliere nieuwtjesrubriek in Succulenta hoop ik u verder op de hoogte te houden van de ontwikkelingen in dit nieuwe tijdschrift.

INGEZONDEN BRIEF:

J. J. de Morree schreef een amusant artikel met goede foto's over *Avonia buderiana* in Succulenta van oktober 2005. Voor alle duidelijkheid: de correcte naam voor deze plant is sinds een paar jaren *Avonia prominens*. Vroeger werd de plant, niet geheel ten onrechte, *A. buderiana* v. *multiramosa* genoemd. Iedereen die meer wil weten over *Anacampseros* of *Avonia* kan bij mij terecht. Ik heb mij in deze planten gespecialiseerd en beleeft daar veel plezier aan. Bij leven en welzijn zal ik er zeker over schrijven, want er zijn veel nieuwe soorten ontdekt.

Jacques van Thiel,
Beek LB,
E-mail: jacques.vanthiel@hag.unimaas.nl

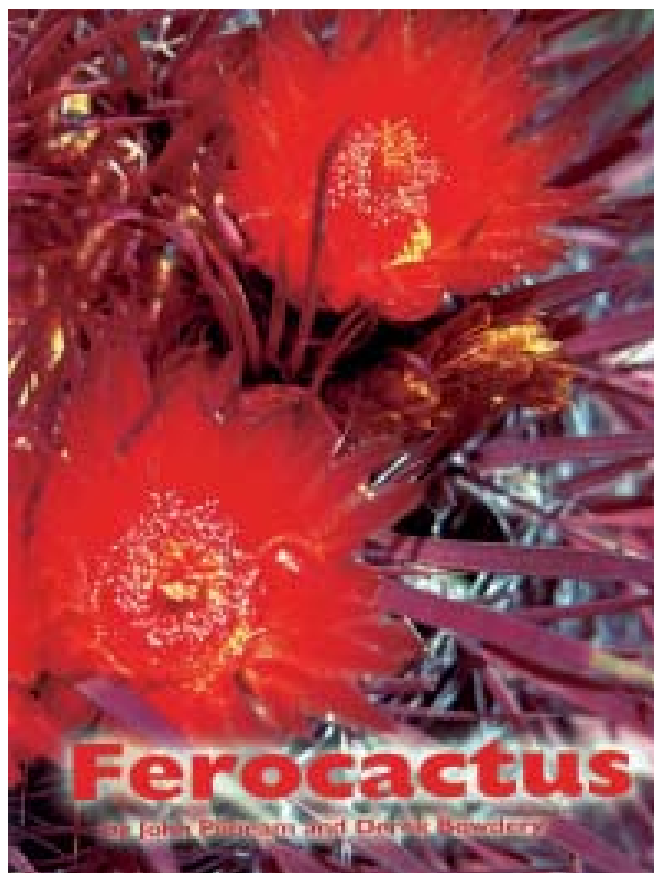
BOEKBESPREKING

Ton Pullen

Ferocactus, door John Pilbeam en Derek Bowdery. Uitgave B.C.S.S. publications, Ansty, UK. 2005. 120 pagina's, formaat 18,5 x 25 cm., 43 kaartjes, 128 kleurenfoto's. ISBN 0 902099 76 0. Prijs £ 35.

John Pilbeam heeft als auteur van boeken over cactussen en vetplanten inmiddels een indrukwekkend aantal werken op zijn naam staan. Deze reeks heeft hij nu voortgezet met een boek over het genus *Ferocactus*, dat hij samen met Derek Bowdery geschreven heeft.

Na een inleiding volgt een hoofdstuk over classificatie. Het geslacht *Ferocactus* wordt verdeeld in een tweetal secties: Sectie *Ferocactus* en sectie *Bisnaga*. De eerstgenoemde wordt weer onderverdeeld in twee groepen, de *F. robustus*-groep en de *F. pottsii*-groep. De *Bisnaga*-sectie wordt verdeeld in een *F. glaucescens*-groep en een *F. latispinus*-groep. Omdat deze onderverdeling deels berust op de vorm van de vruchten is daaraan een extra hoofdstukje gewijd, waarbij de vorm van de vruchten met foto's verduidelijkt is. Daarna

volgt een sleutel op de soorten, en een hoofdstuk over de cultuur van deze planten. De verspreiding van de verschillende soorten wordt, met behulp van kaartjes, in een volgend hoofdstuk behandeld.

Vervolgens is er een checklist van de soorten (er worden 25 soorten met 17 subspecies erkend). Daarna volgt een bespreking in alfabetische volgorde van deze

taxa. Van elk taxon wordt een beschrijving gegeven, alsmede gegevens over de vindplaatsen, eventuele synoniemen, literatuurreferenties en andere opmerkingen. Alle soorten en ondersoorten zijn afgebeeld, terwijl ook een verspreidingskaartje per soort niet ontbreekt. Dat laatste levert overigens weinig informatie.

Een apart hoofdstuk is gewijd aan een korte bespreking van namen, die eerder met *Ferocactus* in verband gebracht, maar intussen overbodig geworden zijn.

Veldnummerlijsten van Ferguson, Lau, Otero, Reppenhagen en Brack, alsmede een bibliografie en een lijst met de herbaria, waarin typemateriaal gedeponerd is, completeren dit werk.

Over de bibliografie kan nog opgemerkt

worden, dat deze niet –zoals gebruikelijk– volgens auteursnaam gerangschikt is, maar meer een opsomming is van boeken en tijdschriften, waarin over *Ferocactus* geschreven is. Succulenta ontbreekt jammer genoeg in deze opsomming!!!.

In dit boek is een vijftal nieuwe naamscombinaties gemaakt: *F. peninsulae* ssp. *santa-mariae*, *F. peninsulae* ssp. *townsendianus*, *F. recurvus* ssp. *greenwoodii*, *F. wislizeni* ssp. *herrerae* en *F. wislizeni* ssp. *tiburonesis*.

De foto's zijn van uitstekende kwaliteit, het boek is keurig vormgegeven. De prijs is redelijk.

Een aanrader dus voor elke cactusliefhebber!

CD-ROM Succulent Euphorbias plus, samengesteld door Dr Volker Buddensiek. VB Verlag. 2005. ISBN 3-934396-03-8.

Deze Cd-rom presenteert de gebruiker een schat aan gegevens omtrent de succulente euphorbia's. Niet alleen staan er 1300 foto's op, van elke soort worden ook allerlei data op het gebied van verspreiding, cultuur, vermeerdering en literatuurgegevens aangedragen.

Aparte hoofdstukken zijn gewijd aan de soortnamen, met hun synoniemen; een ingang waarbij uit de gegevens van nationale flora's geput is en de soorten dus per land gerangschikt zijn; lijsten van bedreigde en beschermde soorten; een overzicht van lastig te kweken soorten; een uitgebreide alfabetische literatuurlijst en een termenlijst. Dit alles is zo gestructureerd, dat er gemakkelijk binnen en tussen deze hoofdstukken te manoeuvreren is.

Deze Cd-rom is geheel in de Engelse taal gesteld. De prijs is € 45,- + € 6,- verzendkosten.

De Cd-rom is te bestellen bij de samensteller: Dr V. Buddensiek, Kampstr. 23 D-31655 Stadthagen. Ook bestellen per e-mail is mogelijk: post@volkerbuddensiek.de.

Niet echt goedkoop, maar aanbevolen voor alle serieuze euphorbia-liefhebbers!

SUCCULENTENNIEUWTJES

Ton Pullen

Kakteen und andere Sukkulenten [56 – 10, okt. 2005] opent met een reisverhaal van Czerwinski over de nationale parken langs de Amerikaans/Mexicaanse grens.

McCoy brengt de nieuwbeschrijving van *Rhytidocaulon specksii* uit Somalië.

Castillon presenteert een nieuwe aloësoort van Madagaskar: *Aloe philippeii*. In hetzelfde artikel beschrijft hij ook *Aloe imalotensis* var. *longeracemosa* als nieuwe variëteit. Rothbart behandelt de cultuur van notoir moeilijke soorten uit de genera *Toumeyia*, *Sclerocactus* en *Pediocactus*. Schmied houdt ons bezig met een artikel over *Brachystelma brevipedicellatum*.

De volgende aflevering [**K.u.a.S.** 56 -11, nov.2005] geeft de nieuwbeschrijving van *Sulcorebutia vargasii* Diers & Krahn. Walter & Mächler behandelen *Copiapoa longispina* en publiceren een nieuwe ondersoort van *C. megarhiza*: *Copiapoa megarhiza* ssp. *parvula*. Naumenko wijdt een artikel aan de succulenten van Kirgizië. Het volgende nummer [**K.u.a.S.** 56 – 12, dec. 2005] opent met een artikel van Illert over de succulenten van Namibië.

Bogner brengt een nieuwe peperomia-soort uit Peru voor het voetlicht: *Peperomia polzii*.

Cactus & Co [9 – 3, sept. 2005] bevat een bijdrage van Scott over *Melocactus in-tortus*. Delanoy presenteert een reisverhaal over Morro do Chapeu, Brazilië. Rischer, Krüger en Römer doen hetzelfde over Mexico. Beide artikelen met schitterende foto's. Mottram wijdt een bijdrage aan de, veelal op cactusmotieven geïnspireerde kunst van onze Nederlandse Carla Wolters.

Avonia 51 [23 – 2, 2005] opent met een uitvoerig artikel over *Pelargonium parviflorum*, door Becker & Albers.

In **The Journal of the Mammillaria Society** [45 – 3, aug. 2005] bespreken Rogozinski & Plein de mammillaria's rondom *M. rhodantha* en *M. discolor*. Stanley doet hetzelfde met *M. machucae*.

Het **British Cactus & Succulent Journal** [23 – 3, sept. 2005] opent met een artikel van Thompson over de cactussen van Curaçao. Beresford beschrijft zijn reis door de Amerikaanse staten California, Arizona, Utah en Nevada, op zoek naar echinoce-reussoorten. Rodgerson behandelt een geelbloeiende vorm van *Conophytum ratum*. Christie schrijft over de ontdekking van de naar hem vernoemde *Sulcorebutia christiei*. Sedumspecialist Stephenson beschrijft de waarneming, dat zuur materiaal, dat in rotstuinen als toplaag gebruikt wordt, beschadigingen op de bladeren van succulente planten veroorzaken kan.

Het Amerikaanse **Cactus & Succulent Journal** [77 – 4, juli/augustus 2005] brengt een artikel van Hart & Hart over de cactusflora van de Galapagos-eilanden. Williamson schrijft een bijdrage over *Anacampseros retusa*.

J. Lüthy publiceert de nieuwbeschrijving van *Pachypodium mikea*.

Luis Leon de la Luz & Fogel beschrijven een nieuwgevonden vorm van *Lophocereus*: *L. schottii* fa. *spiralis*. Dold & McMaster brengen *Kniphofia acraea*, een weinig bekende succulent, voor het voetlicht. *Bursera microphylla* en de haar begeleidende flora wordt voorgesteld door Gorelick. Smith & Craib wijden een artikel aan *Aloe craibii*. Tenslotte als toegift nog een nieuwe soort: *Euphorbia bertemariae* Dioli & Bisseret, afkomstig uit Ethiopië.

In het volgende nummer van dit tijdschrift [**C.& S.J.** (U.S.) 77 – 5, sept./okt.

2005] vinden we een artikel van Bruyns over *Sarcostemma*.

Puente & Hamann publiceren een nieuwe hybride in *Opuntia*: *O. x carstenii* (= *O. microdasys* x *O. stenopetala*). Breckenridge verhaalt van zijn speurtocht op zoek naar gasteria's in Zuid-Afrika. Stephenson is toe aan deel 3 van zijn serie over succulenten voor de tuin. In deze aflevering komen de rhodiola's aan bod.

Alsterworthia International [5 – 3, nov. 2005] brengt een artikel van Hargreaves over *Aloe marlothii* in Botswana, waarin tevens sprake is van een aantal natuurhybriden met deze soort.

Er komen steeds meer cultivars in omloop: *Gasteria* 'Ilibarty' en *G.* 'Perfell' worden gepresenteerd door Scott; *Aloe* 'Coromandel Gold' door Saunderson en *Haworthia* 'Pale Peace' door Verhoven. Ook in Japan is weer een aantal fraaie haworthia-cultivars geproduceerd.

Het Italiaanse **Piante Grasse** [25 – 3, 2005] opent met een artikel van Sleiter over *Asclepiadaceae*, een bijdrage met veel foto's. G. en S. Tavormina houden zich bezig met de identiteit van *Aeonium webbii*.

In het franstalige **Succulentas** [No. 4, nov. 2005] vinden we een bijdrage over *Idria columnaris* in Baja-California, door Bonnefond. Chalet houdt zich bezig met *Echinocereus dasyacanthus*. Een nieuwe *Opuntia* uit Colorado wordt ons voorgesteld door de Hongaar Gyula Szutorisz: *Opuntia debreczyi*.

Descoings vertelt ons over de vegetatieve vermeerdering van kalanchoe's. Castillon praat ons bij over pachypodiumhybriden.

Haseltonia 10 (2004) bevat de nieuwbeschrijving van *Aloe omavandrae* uit NW-Namibië, door van Jaarsveld & van Wyk. Castillon brengt een aantal nieuwe taxa in het genus *Aloe* uit Madagaskar: *Aloe*

cyrillei, *A. trachyticola* var. *multiflora* en *A. guillaumetii*. Williamson publiceert een nieuwe euphorbia-soort: *Euphorbia einensis*. Moran & Kimnach brengen *Echeveria nebulorum* uit Mexico als nieuwe soort onder onze aandacht. Metzger & Kimnach hebben ook een nieuwe sedumsoort voor ons in petto: *Sedum raramuri*, ook uit Mexico afkomstig. *Peperomia strawii*, *P. cereoides* var. *reducta*, *P. hartwegiana* var. *munitifolia* en *P. nivalis* var. *sanmarcensis*, afkomstig uit Peru, worden door Pino, Klopfenstein & Cieza aan het sortiment toegevoegd. Uhl is toe aan deel 8 van zijn serie over de chromosomen van echeveria's.

Cactaceae Systematics Initiatives 20, [nov. 2005] staat weer bol van de nieuwe naamscombinaties, alles met het oog op de verschijning van het New Cactus Lexicon, dat nu voorzien is voor maart 2006. Te veel om hier allemaal op te sommen.

Aardig is een goed geïllustreerd artikel, waarin kleurvariaties in *Ferocactus* besproken en afgebeeld worden.

Het Mexicaanse **Cactaceas y succulentas mexicanas** [50 – 3, 2005] opent met een interessant artikel over de voortplantingsbiologie van zuilcactussen, door Bustamante & Burquez. *Opuntia olmeca* wordt als nieuwe soort gepresenteerd door Perez Crisanto, Reyes Santiago & Brachet Ize.

Internoto [26 – 4, nov. 2005] bevat een bijdrage van Prestlé over een tot nu toe onbekend gebleven notocactus uit Rio Grande do Sul. Gemmrich schrijft over een geel bloeiende variant van *Notocactus herteri*. Gerloff beschrijft zijn bezoek aan natuurlijke vindplaatsen.

SUMMARY

Rob Bregman

In his editorial, Henk Viscaal deals with his second hobby: photography.

Johanna Smit-Reesink presents the small leaf succulent *Cotyledon ladysmithiensis* in her column for our teenage members.

Instead of showing us four of his plants, this time Bertus Spee puts *Mammillaria* specialist Wolter ten Hove in the spotlight.

In the Jarilla Mountains, New Mexico, USA, Henk Ruinaard found a beautiful population of *Echinocereus stramineus* in full bloom.

Lothar Diers and Wolfgang Krahn introduce a new variety of *Sulcorebutia vargasii* from eastern Bolivia: *Sulcorebutia vargasii* var. *viridissima*. This taxon, described here new to science, is distinct for its many offsets and bright green colour. The cover of this Succulenta issue shows a nice group of this attractive plant.

Wim Alsemgeest reports about his experiences in cultivating agaves.

As to the treatment these plants should be given, he lists 6 species groups at the end of the article.

Eric Piens discusses the succulent flora of El Hierro, one of the Canary Islands.

German specialist Werner van Heek starts a series of articles on the Brazilian cereoid genus *Micranthocereus*. In part one, *M. polyanthus*, *M. violaciflorus*, *M. auri-azureus*, *M. flaviflorus* and *M. densiflorus* are being discussed and depicted.

Jan Essers tells us about his *Cereus peruvianus* f. *tortuosus*, successively producing twisted ribs, straight ribs and twisted ribs again.

Ton Pullen reports about the birth of a new society and journal for euphorbia enthusiasts, called the International Euphorbia Society.

The new journal is Euphorbia World, of which the first edition appeared in april last year.

The second contribution by Ton Pullen is the review of a new book on the genus *Fero-cactus* by John Pilbeam and Derek Bowdery.

Finally, Ton Pullen discusses the contents of several other journals on succulent plants.

**Hector Petersenstraat 7
1112 LJ Diemen**

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers;
adreswijzigingen aan:
Inquiries about membership and receipt of issues; address changes
to:

D.H. Roozegaarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo (Gld),
Tel.: +31 (0)575 465270
E-mail: roozegearde@planet.nl

Henk Viscaal	Redactioneel.....	2
Johanna Smit-	Jong geleerd	
Reesink	Cotyledon ladismithiensis.....	3
Bertus Spee	Voor het voetlicht (25)	4
Henk Ruinaard	De bloemen van Echinocereus stramineus.....	6
Lothar Diers &	Sulcorebutia vargasii var. viridissima	
Wolfgang Krahn	Een nieuwe sulcorebutia uit het oosten van Bolivia	12
Wim Alsemgeest	Ervaringen met agaven in cultuur (3).....	18
Eric j.m. Piens	De kleine eilanden van de Canarische Archipel.....	26
Werner van Heek	Micranthocereus (1)	33
Jan Essers	Afwijkend gedrag (2).....	40
Ton Pullen	Goed nieuws voor euphorbialiefhebbers	42
J. van Thiel	Ingezonden brief.....	43
Ton Pullen	Boekbespreking: Ferocactus; Succulent Euphorbias	43
Ton Pullen	Succulentennieuwtjes.....	45
Rob Bregman	Summary.....	47

COLOFON

<http://www.succulenta.nl>
E-mail: info@succulenta.nl

Auteursrecht:

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding.

Redactiesecretariaat:

Mevr. J.M. Smit -Reesink,
Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom
E-mail: j-smit-reesink@hetnet.nl

Redactie:

H.W. Viscaal (hoofdredacteur)
E-mail: hviscaal@universal.nl
C.A.L. Bercht
E-mail: bercht@nzo.nl
R. Bregman
E-mail: bregman@science.uva.nl
J.J. de Morree
E-mail: Morree@wanadoo.nl
A.B. Pullen
E-mail: tonpullen@wanadoo.nl
B.J.M. Zonneveld; E-mail:
Zonneveld@rulbim.leidenuniv.nl

Vormgeving: H.W. Viscaal

Druk: PlantijnCasparie, Almere

Bij de voorplaat:

**Sulcorebutia vargasii var.
viridissima**

Foto: Diers

Succulenta

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

Februari 2006

In dit nummer:

Adressen	2
Algemene Ledenvergadering 8 april 2006	3
50-jarig jubileum afdeling Dordrecht	4
Instellingen	8
Ommissies in de zaadlijst Clichéfonds	9
Succulentadag 3 juni 2006	10
Evenementen - Vraag en aanbod - Infomap	11
Afdelingsactiviteiten - Kandidaat bestuurslid	12
Nieuwe leden	13
Advertenties	13 t/m 16

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1e van de de oneven maanden zenden naar:
A. van Zuijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.
E-mail: succulenta@home.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

J. A. Schraets, Geuldersedijk 2,
5944 NH Arcen. Tel. 077 - 4732913
E-mail: j.a.schraets@hccnet.nl

Secretaris:

W. ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen. Tel. 0592 - 341660
E-mail: w.ten.hoeve@hetnet.nl

2^e Secretaris:

Vacant

Penningmeester:

J.E.F. Dekeling, Dr. van Ledestraat 67,
2265 BR Leidschendam.
Tel. 070 - 3201530
E-mail: j.dekeling@casema.nl

2^e penningmeester:

Vacant

PR & Promotie:

Mevr. M. van der Pieterman - van den Berge
Vredenburg 146, 3328 DL Dordrecht
Tel. 078 - 6178978
E-mail: m.pieterman@wxs.nl

Tweede voorzitter:

A.J. Arens, Dorpsstraat 714,
1566 EP Assendelft
Tel. 075 - 6873062
E-mail: f.arens@hetnet.nl

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen
lidmaatschap, adreswijzigingen en
opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk
bij de ledenadministrateur:
D.H. Roozegaarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 - 465270
E-mail: h.roozegaarde@planet.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België	€ 26,-
Ned./België jeugdleden	€ 13,-
Europa	€ 35,-
Buiten Europa	€ 40,-
Inschrijfgeld nieuwe leden	€ 3,-
Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen ter waarde van € 5,-	

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van
SUCCULENTA Leidschendam:
Nederland: 680596 bij de Postbank,
IBAN NL80PSTB0000680596
BJC : PSTBNL21
België: 000.1141809-22 bij de Belgische
postgiro

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties
voor de infomap zenden naar:
Wolter ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen. Tel. 0592 - 341660
E-mail: w.ten.hoeve@hetnet.nl

ADVERTENTIES

Advertenties naar:
Andre van Zuijlen, Hoefstraat 9,
5345 AM Oss, Tel 0412 - 630733
E-mail: succulenta@home.nl

Tarieven

1/8 pag	€ 29.50
1/4 pag	€ 45.50
1/2 pag	€ 72.50
1/1 pag	€ 125.00

ALGEMENE LEDENVERGADERING

Op 8 april 2006 zal de Algemene Ledenvergadering plaatsvinden in het Wantijpaviljoen, Wantijpark 1, Dordrecht.

Het voorlopige programma is als volgt:

10.00 uur Ontvangst.

10.30 uur Lezing Robert Wellens (in vitrocultuur van succulenten en in vitro-inductie van bontbladigheid bij succulenten).

12.30 uur Lunch.

14.00 uur Vergadering.

16.30 uur Sluiting.

De kosten voor deelname aan de lunch bedragen € 11,-. Opgave voor de lunch graag voor 1 maart bij de heer J. Schotman, Haaswijkweg west 118, 3319 GE Dordrecht, tel. 078-6164743, e-mail: j.schotman@tiscali.nl. Bij uitzondering kan opgave ook nog van 1 t/m 5 april plaatsvinden (de heer Schotman is van 20 maart tot 1 april op vakantie). Er zal een plantenverkoop zijn door Robert Wellens en door leden van de afdeling Dordrecht. Ook zal de boekenstand aanwezig zijn.

De voorlopige agenda van de ALV is als volgt:

1. Opening.
2. Agenda.
3. Mededelingen.
4. Ingekomen en uitgegane stukken.
5. Verslag Algemene Ledenvergadering d.d. 22 oktober 2005 (verenigingsnieuws december 2005).
6. Secretarieel jaarverslag 2005.
7. Financieel jaarverslag 2005
8. Verslag kascommissie.
9. Verkiezing leden kascommissie.
10. Benoeming nieuw bestuurslid. Het landelijk bestuur stelt voor om de heer Henk Ruinaard te benoemen als bestuurslid.
11. Jubilarissen en leden van verdienste.
12. Vaststellen datum en plaats Algemene Ledenvergadering najaar 2006.
13. Wat verder ter tafel komt.
14. Rondvraag.
15. Sluiting.

JUBILEUM DORDRECHT

Aanleiding voor dit stukje is de relatieve onbekendheid over het ontstaan en de eerste jaren van groei van de afdeling Dordrecht en Omstreken. Ik heb de oprichtingsvergadering weliswaar niet meegemaakt, want ik werd pas lid begin 1957, maar kan en wil toch het een en ander over de beginjaren van de afdeling Dordrecht en haar eerste leden schrijven.

Bij mijn weten werd er in 1956 geen melding gemaakt in Succulenta van de geboorte van deze nieuwe afdeling. Het was zeker geen turbulente tijd, hoewel nationalisatie van het Suez kanaal door Egypte en de doorbraak van Elvis Presley aan het muziekfront in dat jaar wel voorbodes waren van veranderingen. Wèl turbulent was de landelijke toeloop van nieuwe leden en mogelijk is dat (mede) oorzaak geweest dat de aanmelding niet de gewenste publicitaire aandacht kreeg in ons verenigingsblad, of misschien is er gewoon wat fout gegaan bij de aanmeldprocedure.

In 1955 wordt "Den Helder" in Succulenta als de 15e afdeling vermeld en aangezien geen andere nieuwkomers worden genoemd in dat jaar mag er vanuit gegaan worden dat de afdeling Dordrecht en Omstreken de 16e afdeling binnen Succulenta is. Immers op 16 januari 1956 werd de afdeling opgericht, zoals ook Frans Noltee vermeldt in zijn artikel in Succulenta jrg. 83 [4], pag.155.

Dit vond plaats in een zaaltje aan de Blekersdijk nr.13 bij een nichtje van de eerste secretaris, dhr. A. Dentinger, die bij die gelegenheid ook het penningmeesterschap voor zijn rekening nam.

Dhr. Jac. Filemon werd gekozen als voorzitter en dhr. C.C.van Bree als bibliothecaris.

Anderen die de oprichtingsvergadering meemaakten waren o.a. de heren Kronen (2e secretaris), Vroon, Noltee, Verhoeff,

Ratsma, Steenhoven en Voogd.

Interessant natuurlijk is te weten hoe deze eerste liefhebbers in de regio Dordrecht elkaar hebben weten te vinden. Dat valt helaas niet geheel meer te achterhalen. Wel weet ik dat dhr. Kronen geregeld zondagsmorgens op bezoek kwam bij dhr. Filemon. Daar kwam af en toe ook een neef van Filemon, te weten Ton Dentinger die, door hun discussies en verhalen alsmede de stekjes en zaailingen die hij van zijn oom kreeg, zeer geïnteresseerd raakte in de stekelige plantjes. 't Was ook Kronen, die Filemon in contact bracht met dhr. Van Bree. Van Bree kwam van Puttershoek, was daar geboren in 1888 en toen ik hem voor het eerst ontmoette was hij dus bijna 70 jaar. Dat was hem helemaal niet aan te zien en zijn "rechte rug" en kwiekheid had zeker te maken met het feit dat hij oud-militair was van de cavalerie. Anekdotisch is dat vrijwel iedereen het intrigerend vond dat hij twee identieke initialen had: C.C. ; maar niemand wist hoe zijn (dubbele) voornaam was. In de jaren '50 was het zeker geen gewoonte om ouderen bij hun roepnaam of voornaam aan te spreken. Toch was er op een gegeven moment iemand zo vrij om dat tijdens een vergadering te vragen, waarop hij heel nuchter antwoordde: Casper Cornelis. Hij werd voortaan overigens zoals gebruikelijk aangesproken als de heer Van Bree.

Hoewel de plantenkas van Filemon niet al te groot was (je kon er krap met 3 mensen tegelijk in staan) had hij een soortrijke verzameling voor die tijd met dus beperkte ruimte. Naast een aantal grote Trichocereus en Gymnocalycium soorten vermeldt zijn aantekenboek (waarvan ik helaas nog maar 2 bladzijden bezit), dat hij in 1953 alleen al aan Rebutia's 23 soorten bezat. Heel opmerkelijk omdat Filemon aanvankelijk geen contacten had met andere leden en pas lid werd van Succulenta

toen Van Bree hem van het bestaan op de hoogte bracht. De oudste Rebutia, in 1938 uit zaad opgekweekt, is *Rebutia violaciflora* Backbg; echter lang vóór de 2e wereldoorlog was Filemon al begonnen met het verzamelen van cactussen. Nog steeds heb ik oude planten van hem, die in de 30-er jaren door hem gezaaid zijn, afkomstig van de fa. Haage in Erfurt. Later betrok hij (ook) zaden van *Succulenta* en van Frau Hildegard Winter uit Frankfurt. Zaaïen zag hij als ideaal, immers dan kon je plantjes ruilen en je verzameling op een goedkope manier uitbreiden. En, in de tijd dat ik hem leerde kennen maakte hij vaak op verzoek ook van z'n chef, bij een jubileum van een collega, een bakje of schaal-tje met succulenten, versierd met steentjes. Daar had je, om het leuk te maken, nogal wat plantjes voor nodig maar tegelijkertijd was dat een goede en ook leuke methode om de liefhebberij te promoten. Filemon was van beroep sleutelmaker bij de fa. Lips, na overigens daar eerst jarenlang "blank-vijler" te zijn geweest. Hij had dus een eenvoudig beroep, was niet echt bemiddeld en woonde in de Merwedestraat op nr.51. Om z'n planten in de oorlogsjaren de winter te laten overleven werden z'n planten door hem onder de houten vloer in huis in 't droge zand gezet en met oude kranten afgedekt.

Van Bree, die aan de Reeweg Oost woonde had een grote achtertuin, waarin hij o.a. groente kweekte en zijn cactussen, zoals dat in tuinderstaal heette, onder plat glas. Ook zijn planten werden 's winters binnengehaald en droog overwinterd. Een deel van zijn planten kwam van de fa. Van Tilburg, die hun planten wel betrokken van de in die tijd zeer beroemde fa. Fr. De Laet uit Contich in België. En ook Van Bree zaaide geregeld!

Filemon en Van Bree vormden jarenlang de ruggengraat van de afdeling, in ieder

geval waar het kennis en soorten-aantal van cactussen betrof. Waar het de andere succulenten betreft was het vooral Noltee die zich daarmee bezighield en steeds meer kennis daarvan kreeg.

Zowel Van Bree, maar zeker ook Filemon waren uiterst gastvrij en bijzonder vrijgevig waar het stekjes of/en zaailingen betreft. Bij Filemon ging dat zelfs zo ver dat hij soms "z'n eigen" plant meegaf (een plant waar hij er dus maar één van had). Uren heb ik er doorgebracht, 's zaterdags bij Filemon en doordeweekse vrije studie-uren bij Van Bree: je kreeg steevast een gastvrij onthaal.

Het bijeenkomen van Filemon en Van Bree betekende dat er vanaf dat moment steeds vaker gesproken werd over het oprichten van een afdeling; echter daarvoor waren toch wat meer liefhebbers nodig en propaganda leek daarvoor de aangewezen weg. Al eerder werd begonnen met het plaatsen van een advertentie in de krant om in geval van liefhebberij contact op te nemen met Kronen of Filemon, hetgeen geen respons kreeg en dus enkel kosten met zich meebracht. Vervolgens werden raambiljetten besteld en opgehangen, maar ook deze activiteit leverde geen nieuwe leden op. De grote kans kwam in 1955 toen Ton Dentinger, die lid was van de aquariumvereniging "Scalare" het voor elkaar kreeg de tentoonstelling van deze vereniging op te vrolijken met cactussen en vetplanten. De gehele kas van Filemon werd leeggehaald en alle planten werden getransporteerd per bakfiets, alwaar in gebouw Pictura een prachtige stand werd gerealiseerd mede met hulp ook van Noltee. Deze activiteit leverde verschillende aanmeldingen op voor *Succulenta* en dus kon uitvoering worden gegeven aan de oprichting van de afdeling Dordrecht & omstreken. Jawel!!

Na de Blekersdijk werd korte tijd bijeengekomen in een apart zaaltje van een restaurant in de Vriesestraat. Dit bleek niet zo praktisch en al snel werd een meer geschikte lokaliteit gevonden in het K.A.B. gebouw, Doelstraat nr.9. Hier werden vele dia-avonden gehouden en het dagelijks bestuur werd versterkt met Vroon als 1e en Noltee als 2e penningmeester. De afdeling kende inmiddels ruim 15 leden. Om redenen, die ik niet meer weet werd halverwege 1960 ook nog een aantal keren vergaderd in een lokaliteit in Museumstraat 45, maar daarna bleek gebouw Patrimonium aan de Lange Breestraat toch een goede vergaderplek. Bijzonder waren, zeker in die tijd, de avonden met gastsprekers, waar veel (dia)nieuws te zien, maar ook verteld werd. Niet verwonderlijk al dat nieuws, want de meeste gastsprekers mocht je wel als coryfee beschouwen in de wereld der

succulenten. O.a. Van Keppel, Bravenboer, Bommeljé, Bonefaas en later Rubingh, Van Arkel, Van Vliet, en nog anderen gaven ons veel kijk-en luisterplezier. Soms (achteraf gezien) leek het wel op een dia presentatie in plaats van een succulenten presentatie m.b.v. dia's, maar..., het waren spannende avonden, ook al omdat er vaak een plantenverloting aan verbonden was. Mijn eerste lotje-plant was een door Hans Bonefaas meegebrachte *Trichocereus pasacanus* (Weber) Br.&R.. Hoewel nooit gebloeid heeft deze plant toch 46 jaar op eigen wortel in mijn verzameling gepronkt met een prachtige roestbruine bedooring. Als bijzondere avond moet (volgens zeggen) zeker ook genoemd worden de filmavond van Mej. Siegenbeek-van Heukelom over het Paul Kruger wildpark in Zuid-Afrika.

In de (begin)jaren werden onder de bezielende leiding van Koos Filemon en Ton

foto 1a : Overzicht van de tentoonstelling in American, dec. 1959

foto 1b : Dhr.P.H.Mans naast een volière en ingesprek met een vrijwel onzichtbare bezoeker met hoed, 't betreft.H.Damsma Gzn vader van de schrijver van dit artikel. ('t ging de fotograaf hier kennelijk om volière en planten en niet om de bezoekers)

foto 2: De twee oude rotten indertijd bij een bezoek aan de kwekerij van Van Kempen in Lent. V.l.n.r. met alpinopetje en op de rug gezien dhr. C.C. van Bree, Toon van Kempen (volgens info van Jos Disveld), dhr. Jac. Filemon en achter hem dhr.W.van Vonderen, beiden met bril. Dia uit archief A. Dentinger.

Dentinger, naast gedreven inzet van andere leden, een aantal mooie tentoonstellingen georganiseerd. Eén van de meest geslaagde, qua samenwerking en nieuwe aanwas van leden, was die in "American" aan de Groenmarkt in december 1959 samen met vogelvereniging "De Gevleugelde Zanger".

In die tijd werden ook de eerste uitstapjes ondernomen. Vanzelfsprekend naar cactuskwekerij "Multiflora" van H. van Donkelaar in Werkendam, maar ook naar Freek Hoogvliet in Maasdijk. Latere excursies volgden naar resp. Hofland, van Zanten en G.Hofland in Naaldwijk, Fa. Edelman in Reeuwijk, A. van Kempen in Lent, F. Jansen in Den Haag, Bulthuis in Cothen, etc. Opmerkelijk was ook de wens van Filemon om samen met mij de lezing van Curt Bac-

keberg in Rotterdam bij te wonen op 13 mei 1959. Dat was wis en zeker een uitstapje! Ik wist amper wat voor belangrijk iemand (tenminste in cactuskringen) dat wel was en raakte dan ook tamelijk beduusd bij alles wat ik allemaal te horen en te zien kreeg. Niet echt verwonderlijk voor iemand die pas 2-3 jaar met z'n hobby bezig was; maar bijzonder toch dat een 57-jarige met zo'n snotjong van 16 optrekt. Zo'n wens paste overigens geheel bij Koos Filemon: vooral de jeugd erbij betrekken en hen al lerende inspireren. Jeugd was voor hem toekomst! Het thema lijkt actueler dan ooit.

Wordt vervolgd
Henk Damsma Hzn,
Kanunnikensven 38
5646 JE Eindhoven

INSTELLINGEN

VERENIGINGSARTIKELEN

- * **Bewaarband voor Succulenta**
Nieuw € 6,75 per stuk.
- * **Wat betekent die naam?**
Een verklarend woordenboek van de botanische namen van succulenten
€ 4,55
- * **Het discoboek**
Geschreven door A.F.H. Buining, zowel in het Duits als in het Engels.
Prijs € 6,80
- * **Beginnersgids**
"Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen. Tweede geheel herziene druk (2002). Prijs € 5,00
- * **Oude jaargangen** (backnumbers of Succulenta)
1995 t/m 2004 € 11,34 p. jaargang
1980 t/m 1994 € 9,00 p. jaargang
1950 t/m 1979 € 11,34 p. jaargang

Buitenlandse tijdschriften

- * Aloe Zuid-Afrika 1982 t/m 1990
€ 2,50 per jaargang (3 of 4 nummers)
C&S Journal USA 1977 t/m 1986
€ 10,- per jaargang
- * Kakteen und andere Sukkulanten
1972, 1979 t/m 1989 en 1992 en 1993 voor € 9,- per jaargang.
- * The National Cactus and Succulent Journal (Engeland). 1969 t/m 1982
€ 5,- per jaargang
- * Belgisch tijdschrift 1969 t/m 2000
€ 5,- per jaargang
- * Informationsbrief DDR, 1980 t/m 1986 voor € 5,- per jaargang
- * Tsjechisch tijdschrift Kaktusy, 1986 t/m 2003 voor € 5,- per jaargang
- * Mexicaans tijdschrift Cactaceae, 1997 t/m 2000 voor € 25,- per jaargang

CD-Roms

- * Succulents in the Wild and in Cultivation van Frans Noltee I, II en III,
€ 39,70 per stuk
- * R.Hoes, African Succulents
3700 afbeeldingen, € 19,50

* Cactus-base Pro + encyclopedie, €50
Zie Succulenta oktober 2003

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten.
W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.
Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort.
Gironummer Boekenbeurs:
199176 t.n.v. W.A. Alsemgeest
Succ. boeken te Montfoort
Tel. (00 31) (0)348 - 471083
E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

CLICHÉFONDS

Elk jaar bevat het decembernummer van Succulenta de Zaadaanbieding van het Clichéfonds. Voor nadere informatie, aanvragen en bestellingen kunt u terecht bij:
J. Schraets, Clichéfonds Succulenta
Geuldersedijk 2, 5944 NH Arcen
Tel.: 077- 4732913
E-mail: j.a.schraets@hccnet.nl

SUCCULENTA'S HOMEPAGE

www.succulenta.nl
Dit is het elektronische verenigingsnieuws voor alle liefhebbers van cactussen en vetplanten. De leden en de afdelingen kunnen kopij voor de homepage aanleveren bij:
Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1276 XA Huizen. Tel. 035 - 5268618
E-mail: info@succulenta.nl

TIJDSCHRIFT SUCCULENTA

Hoofdredacteur

Henk Viscaal, Brinklaan 31
7261 JH Ruurlo. Tel. 0573 - 452005
E-mail: hviscaal@universal.nl

Redactiesecretariaat

Mevr. J.M. Smit-Reesink
Prins Willem Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom. Tel. 0318 - 430099
E-mail: j-smit-reesink@hetnet.nl

OMISSIES IN ZAADLIJST CLICHÉFONDS

Tot onze grote schrik bleken er in de Zaadlijst, die bij het vorige nummer van Succulenta was gevoegd, enkele belangrijke punten vergeten te zijn. Hiervoor bieden wij onze verontschuldiging aan. Hieronder hebben we de belangrijkste omissies vermeld.

Allereerst ontbrak een duidelijke aanduiding van de prijscategoriën.

Deze zijn:

In de derde kolom van de lijst zijn gegevens vermeld omtrent de prijs van de zaden, waarbij de gebruikte cijfers de hieronder vermelde betekenis hebben.

- 1 = Prijs per portie € 0,35.   2 = Prijs per portie € 0,55.
3 = Prijs per portie € 1,40.   4 = Prijs per portie € 0,35; prijs per 5 porties € 1,40.
5 = Prijs per portie € 0,55; prijs per 5 porties € 2,20.
6 = Prijs per portie € 1,40; prijs per 5 porties € 5,60.
7 = Prijs per portie € 0,35; per 5 porties € 1,40; per 1000 zaden € 5,60.

Zpp = zaden per portie.

De porties bevatten minimaal het aantal zaden dat bij de soort is aangegeven.

Voorts ontbraken in de lijst de gemengde zaden. De beschikbare soorten zijn hierna vermeld.

- MIX AST   Astrophytum gemengd € 0,35 per portie van 20 zaden.
MIX CAC   Cactuszaden gemengd €1,40/150 en € 5,60/1500 zaden. Mengsel van vele soorten. Geen kleinere porties verkrijgbaar.
MIX COP   Copiapoa gemengd € 0,35/20 zaden.
MIX COY   Coryphantha gemengd € 0,35 per portie van 20 zaden.
MIX ECF   Echinofossulocactus (Stenocactus) gemengd € 0,35 per portie van 20 zaden.
MIX FRA   Frailea gemengd € 0,35/20; € 1,40/100 en beperkt € 5,60/1000 zaden.
MIX LOP   Lophophora gemengd € 0,55 per portie van 10 zaden.
MIX MAL   Mamillaria gemengd € 0,35/25; € 1,40/125 en € 5,60/1250 zaden. Zeer vele soorten.
MIX MEL   Melocactus gemengd € 0,35/20; € 1,40/100 en € 5,60/1000 zaden. Rijk mengsel.
MIX NOT   Notocactus gemengd € 0,35/20; € 1,40/100 zaden en € 5,60/1000 zaden. Bevat ook Eriocactus, Brasilicactus en Wigginsia.
MIX PAR   Parodia gemengd € 0,35/20 en € 1,40/100 zaden.
MIX THE   Thelocactus gemengd € 0,35 per portie van 20 zaden.
MIX TUR   Turbinicarpus gemengd € 0,35/20 en € 1,40 per portie van 100 zaden.
MIX WEI   Weingartia gemengd € 0,35 per portie van 20 zaden.
MIX AN   Anacampseros en Avonia gemengd € 0,35/20 en € 1,40 per portie van 100 zaden. Vele soorten
MIX LI   Lithops gemengd € 0,35/20; € 1,40/100 en € 5,60/1000. Vele soorten.

Zouden er zich nog problemen voordoen, dan kunt u contact met me opnemen, telefonisch, schriftelijk of per e-mail (j.a.schraets@hccnet.nl).

Op de website www.Succulenta.nl is een complete correcte Zaadlijst te vinden.

J.A. Schraets, Beheerder Clichéfond
Geuldersedijk 2, 5944 NH Arcen
Tel. 077-4732913

SUCCULENTENDAG 03-06-2006

In samenwerking met Handelskwekerij Ubink organiseert Succulenta in 2006 op de open dag van kwekerij Ubink een "Succulentendag".

Deze opzet van deze dag zal in veel opzichten gelijk zijn aan de Succulentendagen in Appeltern:

1. Promoten van onze hobby
2. Veel voorlichting en demonstraties.
3. Winnen van nieuwe leden.
4. Een gezellig succulentengebeuren, waar leden van Succulenta en geïnteresseerden elkaar kunnen ontmoeten, bijpraten en ervaringen uitwisselen.
5. Een succulentenmarkt, waartoe dhr. G. Ubink 120 meter tafel ter beschikking heeft gesteld.

Natuurlijk zal ook de boekenmarkt van Wim Alsemgeest niet ontbreken
Hobby artikelen zoals pennen, cactusmest e.d. zullen te koop worden aangeboden
De mogelijkheid tot verkoop van substraten zoals seramis wordt nog onderzocht.
Voor scholieren zal er een gratis beginnerpakketje klaar liggen

Naast deze activiteiten zal er volop gelegenheid zijn om de kwekerij te bezichtigen en een kopje koffie, frisdrank of een broodje te nuttigen.

We hopen en rekenen weer op een groot aantal bezoekers van leden en geïnteresseerden.
De samenwerkende afdelingen in de regio zullen zorgen voor zoveel mogelijk publiciteit in de regio.

Plaats: De grote ontvangsthal van de kwekerij
Adres Mijnsherenweg 20, 1433 AS Kudelstaart
De kwekerij is op deze dag open voor publiek van 9.00 tot 16.00 uur
Gratis toegang en gratis parkeren.

Verdere informatie en een routebeschrijving zult u kunnen vinden in het meinummer van Succulenta

Inschrijving door liefhebbers en kwekers voor de Succulenten markt:
Aangezien het aantal meters beperkt is, gelden de volgende regels:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Kosten tafelhuur:
Inschrijven bij.

Afd. Amsterdam, Zaanstreek. Haarlem, Gouda en Den Haag.
Pr. Succulenta

EVENEMENTEN 2006

1 april

Nog één keer organiseert Nico Uittenbroek van de afdeling Gouda een open ochtend bij Edelcactus te Amstelveen. U bent dan welkom van 7.30 tot 13.00 uur.

Inlichtingen: tel. 0182 -394068

E-mail : nicovera.us@zonnet.nl

7 mei

De afdeling Gorinchem-'s-Hertogenbosch organiseert op de eerste zondag in mei opnieuw een cactusbeurs in Oss. Info bij A.van Zuijlen, tel. 0412-630733

7 mei

Beurs van de afdeling Zaanstreek-Waterland. Informatie bij P. Steyn, tel. 0251-313009

13 mei

De Goudse Cactusbeurs. Info bij Joost van Tilburg, tel. 0182-534093

13 en 14 mei

Beurs van de afdeling Haarlem. Informatie bij Gerard Koerhuis, tel. 023-5262624

25 mei

Cactustentoonstelling en beurs van de afdeling De Achterhoek. Info bij mevr. A.J. Heijnen, tel. 0543-564314

11 juni

De Nijmeegse cactusmarkt zal in 2006 op zondag 11 juni plaatsvinden op de vertrouwde lokatie 'Het Kolpinghuis', Smetiusstraat 1, 6511 ER te Nijmegen.

Inlichtingen bij Theo Heijnsdijk, tel. 0487-542704; e-mail : thd@roc.a12.nl

27 augustus

Cactus- en vetplantenbeurs van het Oosten door de afdeling IJsselstreek. Inlichtingen bij F.H.J. Hilge, tel. 0575-529610

VRAAG EN AAN- BOD

Te koop aangeboden:

In verband met verhuizing diverse jaargangen van Succulenta: het betreft de jaargangen, 1968, 1973, 1975 (gebonden), 1977 (gebonden), 1977, 1978 (twee keer), 1979 (twee keer), 1980 t/m 1986, 1996. t/m 1999 en 2000 tot december 2005 + nog losse nummers.

Alles in één koop voor E 50,-
Ton Ramak.

Loolaan 50, 2271TN Tilburg

Tel. 070-3875896 of mobiel 0611471693

INFOMAP

Bestuursmededeling

De heer Henk Ruinaard is bereid gevonden om in het landelijk bestuur zitting te nemen. Tijdens de algemene ledenvergadering op 8 april 2006 zal aan de leden voorgesteld worden om de heer Ruinaard tot bestuurslid te benoemen.

Wolter ten Hoeve, secretaris.

Oude Succulenta-jaargangen op CD

Er is een CD beschikbaar met oude jaargangen van Succulenta. Het betreft de jaargangen 1919 t/m 1943. Deze CD is bij Wim Alsemgeest te koop voor € 7,50.

Wijzigingen infomap

Afdeling Gouda: e-mail adres voorzitter: jvantilborg@hetnet.nl.

AFDELINGSACTIVITEITEN

AFDELING	DATUM	ACTIVITEIT	INFORMATIE
De Achterhoek	9 feb. 9 maart	Jaarvergadering Gastspreker	A. Heijnen 0543-564314
Arnhem	9 feb. 9 maart	Lezing door Jan Lubbers Avond door eigen leden	E. van Die 0318-483579
Fryslân	14 feb. 14 maart	Lezing door Chel Jamin Onderlinge ruilbeurs	H. Sleifer 0512-372750
Gorinchem- 's Hertogenbosch	13 feb. 13 maart	Lezing door Paul Shirley Mogelijk lezing over Brazilië	A. van Zuijlen 0412-630733
Groningen en Ommelanden	16 feb. 16 maart	Lezing door Jos Huizer Haworthia-avond	W. ten Hoeve 0592-341660
Nijmegen	7 feb. 7 maart	Jaarvergadering Lezing door Tijs Kierkerls	R. Maessen 024-3440425
Tilburg	13 feb. 13 maart	Lezing door Frank Supplie Avond door eigen leden	F. Thijs 013-5352747
Zwolle	14 feb. 14 maart	Lezing door Ton Pullen Lezing door Ludwig Bercht	H. Huizing 0522-440717

KANDIDAAT BESTUURLID

Mijn naam is Henk Ruinaard. Ik ben in januari 62 jaar geworden. Sinds 1 oktober 2005 ben ik met Prepensioen en heb ik nu eindelijk tijd om mijn cactussen goed te verzorgen.

In 1974 ben ik in mijn toenmalige woonplaats Harmelen gestart met het kweken van cactussen in platte bakken. Inmiddels woon ik in Sittard en zijn de platte bakken vervangen door 2 kassen van ca. 6 x 2,5 meter. De laatste jaren ben ik me steeds meer gaan specialiseren in het geslacht Echinocereus. Om meer van dit geslacht te weten te komen ben ik in 2002 lid geworden van de "Arbeits Gruppe Echinocereus". Daarnaast heb ik ook nog aardig wat Sulcorebutia's en Turbinicarpussen.

Mijn interesse in het geslacht Echinocereus heeft me al een 7-tal keren naar de USA gevoerd, wat geresulteerd heeft in een aantal artikelen in Succulenta en van elke cactusreis een dia presentatie. Mijn andere hobby's zijn: kweken van bonzaïbomen, schaatsen (Alternatieve Elfstedentocht op de Weissensee) en fotografie (sinds begin 2003 digitaal, dus geen dia's meer). In 2001 ben ik gestart als penningmeester van de afdeling Zuid-Limburg. Mijn prepen-sionering geeft me ook de mogelijkheid om me in een wat breder verband met cactus-sen bezig te houden. Als bestuurslid van Succulenta zou ik me nuttig kunnen maken bij de ondersteuning van de PR en/of het secretariaat.

NIEUWE LEDEN NOVEMBER - DECEMBER

Nederland

111058	Velden, D. van der	Lange Muiderweg 561	1382 LD	Weesp
111050	Rietdijk, Oscar	Nesciohof 58	1411 WX	Naarden
111051	Wolfswinkel, Dhr. W.M.	Jac.P.Thijsssepark 103	1411 XL	Naarden
111055	Rood, Dhr. N.A.S.	Seyndersloot 22	1602 HA	Enkhuizen
111054	Truijen, George	Rijksstraatweg 113	2024 DC	Haarlem
111067	Geest, Martin van	Witte de Withstraat 16	2678 GE	De Lier
111069	Bibl.Rotterdam	Rijstuin 9	3011 MA	Rotterdam
111066	Adriaans, Ingrid	Slangenburg 184	3328 DV	Dordrecht
111061	Kuit, Dhr. J.	Sportparklaan 7	3927 AS	Renswoude
111060	Franken, W.	Eikepage 59	4814 TM	Breda
111059	Lavrijsen Prenen, Mevr.	Waldhoornlaan 83	4876 BB	Etten-Leur
111057	Rooij, Virginia van	O.Copesstraat 12	5213 GL	Den Bosch
111065	Groenhagen, Dhr. B.J.A.	Loonsebaan 165	5263 CN	Vught
111064	Ieperen, Lia van	Gildenkamp 32 33	6546 GE	Nijmegen
111070	Sluis, Dhr. M. van	Middelweg West 160 K	9076 GE	St.Annaparochie

Belgie

111068 De Vleeschouwer, Jos Kruisstraat 132 B 3070 Kortenberg

Duitsland

111063 Henssen, Horst H., Wilhelm v KettelerStrasse 28 D 74564 Crailsheim

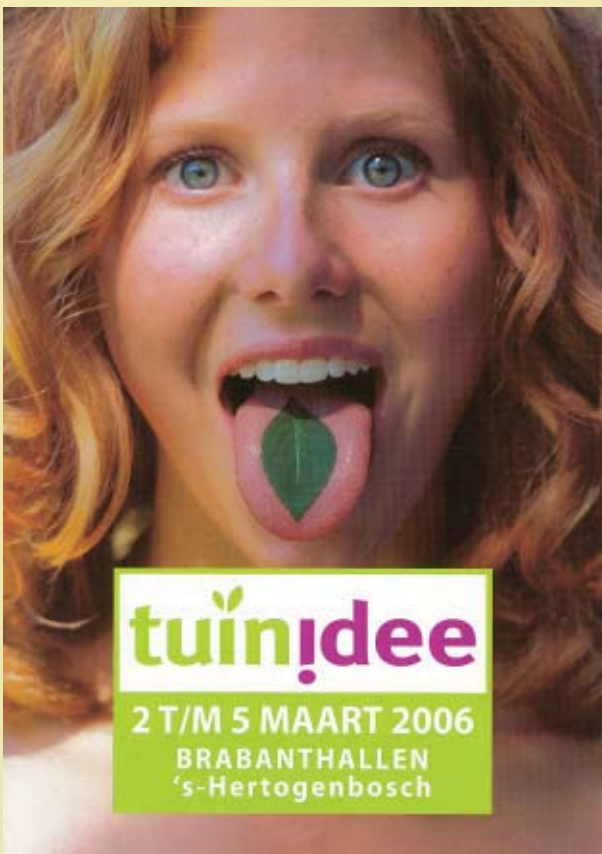
Cyprus

111062 Kee, Klaas K., PO Box 42552, 6500 Larnaca

Bericht van overlijden ontvangen van:

Dhr. J. Poort te Spijkenisse

Dhr. G.H. Veen te Hengelo

Nu drie Euro korting

Het inleveren van deze bon aan de kassa geeft u recht op het kopen van maximaal twee toegangskaarten, normale prijs E 12 per persoon, nu met E 3 korting, dus voor E 9 per persoon

Aantal personen

0 Een

0 Twee

s.v.p. aankruisen wat van toepassing is

Naam

Woonplaats

E mail

Deze korting geldt niet in combinatie met andere kortingen.

Ook dit jaar is er weer een grote stand ingericht namens Succulenta door de afdeling Gorinchem/'s Hertogenbosch

Kwekerij Kemkas

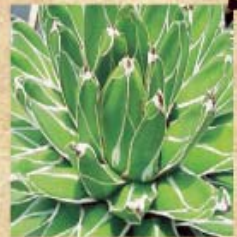
Voor al uw cactussen
vetplanten en
hulpmaterialen.

Kees de Wolf,
Pieter Zeemanlaan 40,
3356 BS Papendrecht.

27 mei open dag

Kwekerij:
Lindeweg 120,
3334LA Zwijndrecht.

Tel: 0626298345
Fax: 0786429791
E-mail: info@kemkas.nl

Open: 1e zaterdag van de maand van 11:00-16:00
Bezoek kas na afspraak.

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366

Boeken en tijdschriften

Te koop gevraagd:

Tweedehands boeken en tijdschriften over succulenten

Aanbiedingen aan: W. Alsemgeest
Stadhouderslaan 3
3417 TT Montfoort
Tel. 0348 - 471083

Cactus Flower BVBA

Kwekerij van Cactussen en Vetplanten

Morenhoekstraat 18a 2840 Rumst

Tel. & Fax. +32 15 31 60 99
Gsm: +32 476 21 11 54

Web: www.cactusflower.be
Email: info@cactusflower.be

Open voor liefhebbers
Mei t.e.m. augustus elke zaterdag van 9u tot 12u
of na telefonische afspraak

Cactus Flower BVBA

Van 2 t/m 5 maart 2006 in de
Brabanthallen in 's Hertogenbosch

Tuinidee 2006

Deelname namens Succulenta door de afdeling
Gorinchem - 's Hertogenbosch
Informatie bij Andre van Zuijlen
Tel. 0412 - 630733
E-mail: succulenta@home.nl

Handelskwekerij
Ubink bv.

Gespecialiseerd in cactussen

Open dag

Zaterdag 3 juni 2006
van 09.00 tot 16.00 uur

Mijnsherenweg 20
1433 AS Kudelstaart
Tel. 0297 - 326880
Fax. 0297 - 343089

Tevens zoeken we deelnemers voor een tentoonstelling van postzegels, schilderijen, ansichtkaarten, kortom alles wat mensen verzamelen met betrekking tot cactussen en vetplanten.

Dagprogramma voor groepen: wij kunnen voor groepen een dagprogramma samenstellen, bijv. met een bezoek aan andere kwekerijen of bezoek aan een authentieke bloemenveiling uit 1950 met een historische tuin met oude rozen en plantensoorten. Reserveer zo spoedig mogelijk, dan kunnen wij het voor uw afdeling organiseren.

**British
Cactus &
Succulent
Society**

Het blad van de BCSS verschijnt eenmaal per kwartaal en bevat artikelen van allerlei aard, beschrijvingen van planten en hun omgeving, aanwijzingen voor de cultuur, zaadlijsten, verenigingsnieuws en advertenties van kwekers uit de hele wereld.

Eenmaal per jaar wordt Bradleya gepubliceerd voor de serieuze verzamelaar en liefhebber van succulente planten.
Het complete lidmaatschap inclusief Bradleya is 34 pond in de EU en 18 pond exclusief Bradleya.
Betalingen per cheque of creditkaart.

Verdere informatie bij:
Hon. Membership Secretary
Mr. D. V. Slade, 15 Brenhwood Crescent,
Hull Road, York YO1 5HU England
Tel. 00 44 (0) 1904 410512
E-mail: membership@bcss.org.uk

Postfach 1107 · D-71385 Kernen
Bundesrepublik Deutschland
Telefon 07151 / 4 18 91 · Fax 07151 / 4 67 28
uhlig-kakteen@t-online.de · www.uhlig-kakteen.com

- meer dan 200 geslachten, meer dan 2000 soorten
- zeldzame planten en zaden
- verzending over de gehele wereld
- bezoekers en groepen van harte welkom
- onze planten- en zaadlijst ontvang u op aanvraag tegen een internationale antwoordcoupon

CACTUS OASE
EN UNIEK-STUKJE WOESTIJN IN HET ACHTERHOEKSE RIJNDIJK

OPENINGSTIJDEN CACTUS OASE
Het hele jaar geopend
ma t/m vr van 09.00 - 17.00 uur
za en zo van 10.00 - 17.00 uur
Van 1 november tot 28 februari
in het weekend graag vooraf
telefonisch aanmelden.

Jongermanssteeg 6, Ruurlo, Tel. 0573 - 451817, www.cactusoase.nl

Privé broeikassen
DENKT U AAN EEN KAS?
Denk dan eens aan een EUROKAS!

EURO-KASSEN zijn MOOIE, STERKE, SOLIDE, VEILIGE en STORMVASTE KASSEN die het aanzien méér dan waard zijn. Het assortiment STANDAARD-KASSEN is groot, MUURKASSEN zijn onze SPECIALITEIT en OP MAAT GEMAAKTE KASSEN worden door ons probleemloos geleverd. Luchtraam-automaten, tablettafels, verwarmingstoestellen, gietgoten, etc. behoren alle tot ons leveringsprogramma

Nu op internet:
www.graafland.nl
Utrechtseweg 37
3544 NA Utrecht-west
richting Vleuten

Bezoek onze demonstratietuin

Telefoon: (030) 677 12 67

Documentatie
op aanvraag
toegezonden

Eerst zien.
dan kopen
Een klasse apart

Graafland
VLEUTEN

SUCCULENTA

A close-up photograph of a cactus covered in numerous small, white, star-shaped flowers. The cactus has a dense covering of fine, brown, hair-like spines. The flowers have multiple layers of petals and prominent yellow stamens. The background is dark, making the white flowers stand out.

ISSN 0039-4467 - APRIL 2006
NUMMER 2 - JAARGANG 85

REDACTIONEEL

Ben. J.M. Zonneveld

Het wordt weer voorjaar. De bloei van winterakonieten, sneeuwkllokjes en krokussen is al voorbij. Ook de kerstrozen hebben vaak al hun beste tijd gehad. Dat geldt zeker voor de kerststerren. Of gooit u die altijd weg direct na de kerst? Gelukkig worden de opengevallen plekken in de tuin weer opgevuld met tulpen en narcissen. In de kas valt 's winters niet veel te beleven. Echter het wordt altijd wat opgefleurd door de winterbloeiende aloës zoals *Aloe albiflora*, *A. bellatula* en *A. bakeri* met hun witte, rode en gele bloemen. *A. bellatula* maar vooral *A. albiflora* hebben unieke klokvormige bloemen. Deze zijn bij *A. bakeri* zoals bij de meeste aloes buisvormig maar ze zijn wel geel. Dus wat let me om mooie gele klokvormige aloës te maken. De eerste generatie leverde bleekgele bloemen op waarvan de bloemblaadjes alleen aan het uiteinde wat uit elkaar gingen. Deze heb ik onderling gekruist. Ik heb nu halfopen gele bloemen maar nog lang geen klokvormige bloemen zoals in *A. albiflora*.

Gelukkig word ik 100 jaar dus ik heb nog de tijd. Voor het kruisen is het overigens wel nodig om de planten warmer te zetten omdat de vruchtzetting bij 5 graden niet goed verloopt. Af en toe moet je controleren of er hier of daar bij de echeveria's de larven van de taxuskever niet toeslaan. Elke plant die er anders uit gaat zien moet nagekeken worden, maar je krijgt er oog voor. Als je er snel bij bent is het een kwestie van wortels of onderstuk van de stengel afsnijden en verder droog houden dat wil zeggen zonder aarde tot het voorjaar. Als je ze op aarde zet is dit te vochtig en gaan ze onherroepelijk rotten. Ik weet niet of Provado/ Admire net zo goed helpt tegen de larven als tegen wortelluis, dat moet ik eens uitproberen. Het zou ook het onderzoeken waard zijn waarom cactussen gevrijwaard blijven van dit kevergespuis.

Ook moet er gecontroleerd worden of de schimmel niet toeslaat. Dit ondanks het feit dat ze vanaf 1 september volledig droog worden gehouden. Echter de luchtvochtigheid bij 5 graden is tamelijk hoog, zeker als de kas wordt gebruikt voor opslag van allerlei niet winterharde kuipplanten. Bovendien heeft mijn kas alleen tegels op de vloer. Het was beter geweest in verband met de luchtvochtigheid om direct een geheel betonnen vloer te gieten. Als het op tijd wordt gezien kan de plant door de rotte bladeren te verwijderen wel gered worden. Als het een kostbare plant betreft is het veiliger om hem daarna binnen te zetten waar het veel droger is. Zoals U ziet kun je toch nog druk zijn in de winter en "plezier" beleven aan de hobby. Ik hoop dat U er ook plezier aan blijft beleven en dat het een groeizaam jaar wordt voor de planten en de vereniging.

JONG GELEERD ....

CACTUSSEN EN VETPLANTEN: HOE KOM JE AAN ZO'N HOBBY?

Vroeger en nu

Johanna Smit-Reesink

Vroeger: In de jaren 1931 en 1932 werd door de Verkade Fabrieken in Zaandam een boek uitgebracht over cactussen en een boek over vetplanten. De tekst is van A.J. van Laren, de tekeningen op losse plaatjes, zijn van C. Rol. J. Voerman jr. en H. Rol.

In de jaren dertig gingen we, in de steden, met onze moeders eenmaal per week naar de Verkade winkel om biscuits en chocola te kopen. Afhankelijk van de prijs van de gekochte artikelen kreeg je daar dan één of meer plaatjes bij. Zo kon je een hele verzameling aanleggen. Voor je verjaardag of van Sinterklaas vroeg je een Verkade album, waarin je de plaatjes op hun plaats kon inplakken.

De tekst is heel leerzaam en het oud Nederlands en de Nederlandse namen van de planten zijn nog steeds om van te smullen! Je kunt je voorstellen hoe fijn het was om steeds een paar van die mooie plaatjes te kunnen inplakken en de bijbehorende tekst te lezen!

Veel van die albums, compleet met alle plaatjes zijn later in tweedehands boekwinkels terecht gekomen en Wim Alsemgeest van Succulenta heeft er ook nog een paar in voorraad. Ik kreeg de com-

plete boeken een paar weken geleden van een andere liefhebber en daar ben ik erg blij mee!

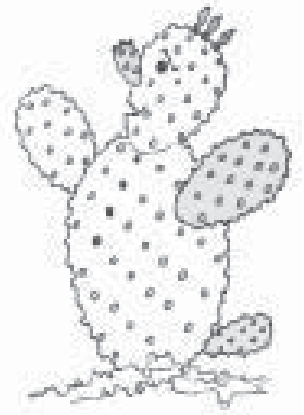
Als voorbeeld

drukken we een plaatje af uit het Cactus- en vetplantenboek. Het is *Rhipsalis paradoxa* (deze wordt ook wel *Lepismium* genoemd), in het Nederlands: Schakelcactus. De plant komt voor in Brazilië, de hangende takken kunnen 1 tot 1.20 meter lang worden. Ze bestaan uit bleekgroene schakels met drie uitstekende ribben. De witte bloempjes ontspringen aan het bovineinde van de ribben. De planten kunnen in de zomer naar buiten op een niet al te zonnig plekje en in het winterseizoen (vanaf begin september tot half mei) hang je ze voor

een licht raam. Ze willen ook in de winter graag af en toe een beetje water. Verder geef je ze gewone cactusgrond met een klein beetje cocopeat en in het groeiseizoen nu en dan wat mest.

En nu: hoe komen we nu aan informatie over onze hobby? Kijken op websites over cactussen en vetplanten en lezen in de bibliotheek, op beurzen, in tuincentra! Op een dag wordt er voor jou misschien wel een stukje gereserveerd op de website van Succulenta; www.succulenta.nl! We gaan ons best doen!

Tot de volgende keer!

Uit het Verkade-album
De Schakelcactus

Pr. Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom

VOOR HET VOETLICHT

Bertus Spee

Avonia quinaria ssp. alstonii

Beter bekend onder de naam *Anacampseros alstonii*. Dit kleine juweeltje komt van oorsprong uit Namibië en Namaqualand waar het rond 1840 werd ontdekt.

Deze dwergcaudex maakt een peer-vormige wortelknol met afgeplatte bovenkant. Vanuit de bovenzijde groeien 3 cm lange en 2 mm dikke stengeltjes, bezet met geschubde blaadjes, die grijs van kleur zijn. De naar verhouding 2 cm grote bloemen verschijnen in de zomer op de toppen van de stengels en zijn van een wonderlijke schoonheid.

We plaatsen deze planten in een grof,

mineraalrijk mengsel met de knol voor de helft boven de grond. Met de gieter kun je er het best met een boog omheen lopen. Op een zonnige, warme plaats geven we om de twee weken spaarzaam wat water. Bij voorkeur van onder af. Vermeerderen kan door zaaien en is redelijk te doen, mits zaden verkrijgbaar zijn! Stekken van de stengeltjes is ook mogelijk, maar daar moet je een echte priegelaar voor zijn. In de winter moet je ze droog houden boven de 10 °C en af en toe licht nevelen op zonnige dagen.

Notocactus buiningii

Deze opvallende plant is een naar de oud-voorzitter van Succulenta Albert Buining genoemde soort, die werd beschreven in 1968. Met het grijsgroene plantenlichaam en scherpe afstaande doorns is deze notocactus uit duizenden te herkennen. Toch komen we deze plant zelden tegen bij liefhebbers en op beurzen. Ze worden tot 10 cm in diameter en hebben hun verspreidingsgebied in het grensgebied van Uruguay en Brazilië. De 4 cm grote gele bloemen verschijnen vroeg in de zomer en hebben een opvallend rode stempel.

De planten groeien het best in een doorlatend grondmengsel met 50% humus. Ze hebben een heel fijn wortelgestel en worden bij voorkeur in de winter ook wat vochtig gehouden. Als ze te ver indrogen komen ze moeilijk weer aan de groei. Daarom houden we ze op een minimum temperatuur van 10-12 °C. Omdat ze zelden spruiten kan men ze beter vermeerderen door zaaien. Ze moeten wel vochtig blijven.

©Succulenta jaargang 85 (2) 2006

Mammillaria plumosa

Een buitenbeentje onder de mammillaria's is deze met dicht gevederde bedoorning getooide plant. Ze bloeien namelijk in december en januari. De 1 cm grote lichtgele bloemen verschijnen niet talrijk, meestal 1 bloem per kopje. Het zijn niet de gemakkelijkste planten in cultuur. Ze groeien het best in ondiepe stenen schalen in een lemig, goed doorlatend substraat. Met een matige watergift van onder af kunnen ze echter uitgroeien tot flinke clusters met tientallen kopjes en worden ze net zo mooi als in de natuur.

De planten groeien in de omgeving van Monterrey in de deelstaat Nuevo Leon, Mexico, tegen steile roodachtige rotswanden tot op een hoogte van 1300 meter. In de winter zetten we ze op een zo licht mogelijke plaats in de kas. Tijdens zonnige dagen kunnen we tijdens de bloei wat nevelen of een weinig water toedienen. Minimum temperaturen van 7 °C zijn geen probleem voor deze planten. Vermeerderen kan door zaaien. Stekken gaat ook prima door voorzichtig de nodige kopjes van de moederplant te halen. Deze zijn meestal al beworteld.

Lobivia haematantha

Willen we deze planten in de natuur zien dan gaat de reis naar Argentinië! Daar komen ze voor in een aantal variëteiten, bloeiend van steenrood tot felgeel. De bloei begint al vroeg in de ochtend en duurt vaak maar een halve dag, dus voor dia's moet je er vroeg bij zijn.

In cultuur worden de planten maximaal 10 cm in doorsnee, waarna ze gaan spruiten. Ze stellen weinig eisen en zijn gemakkelijk te kweken. Vermeerderen kan zowel door zaaien als door stekken, de jonge stekken vormen zelf al wortels aan de moederplant. We planten ze in een lemig, grof mengsel

met ook wat humus en overwinteren ze volkomen droog bij een minimum temperatuur van 5 °C. Het lijkt erop dat dit mooie geslacht wat uit de mode is want je komt ze maar weinig meer tegen op cactusbeurzen en bij de liefhebbers.

**Diepeneestraat 4,
4454 BJ Borssele.**

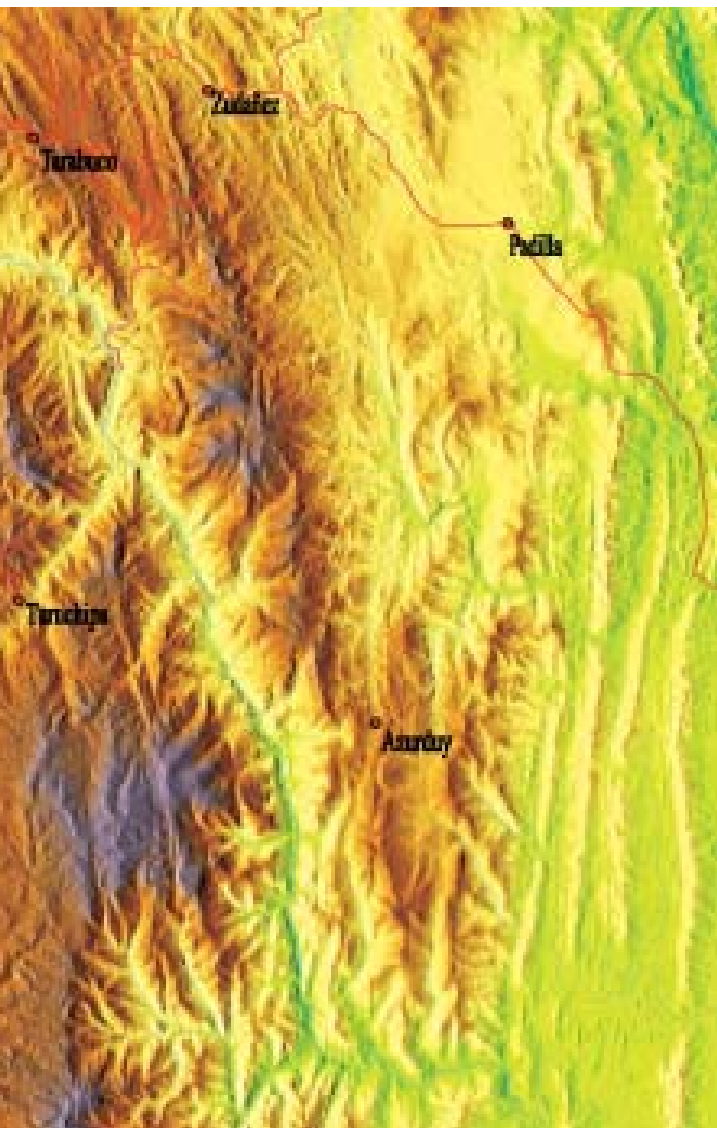
Foto's van de schrijver

AYLOSTERA AZURDUYENSIS DE VRIES, SPEC. NOV.

EEN NIEUWE SOORT UIT HET GEBIED TEN ZUIDEN VAN AZURDUY, BOLIVIA.

Joh. de Vries

Eén van de meest voorkomende soorten uit het geslacht *Aylostera* Speg. is wel *Aylostera fiebrigii* (Gürke) Britton & Rose, die een groot verspreidingsgebied heeft, wat zich niet alleen tot Bolivia beperkt, maar zich ook uitstrekt tot in het noorden van Argentinië. In de collecties is dit een veel voorkomende plant, met zijn rood tot fel oranje bloemen. Temeer, daar er vele “soorten” beschreven zijn in de loop der jaren, waarvan er waarschijnlijk meerdere tot het complex *fiebrigii* behoren. De oorzaak moet gezocht worden in het grote verspreidingsgebied. Hierdoor zijn er vele vormen ontstaan, die vaak hun eigen status gekregen hebben.

Tijdens onze reis in het jaar 2000 waren wij (echtgenote Elizabeth en de auteur) op zoek naar *sulcorebutia*'s in het gebied ten zuiden van Azurduy, richting de Rio Pilcomayo. Deze zeer uniform uitziende sulco's werden vrij gemakkelijk rondom Azurduy gevonden.

Om wat zuidelijker te komen, probeerden we alle mogelijkheden. Al snel neemt dan de bebossing toe, omdat men aan hoogte verliest. Sulco's vindt men dan niet meer. Op de open plekken rond kleine waterloopjes en op een kleine tot wat grotere steenmassa ziet men dan plots de oranje bloemen verschijnen van plantjes uit het *fiebrigii*-complex (VZ 433 en 434). Per populatie variëren ze in grootte en ook de lengte en de kleur van de bedoorning verschilt sterk.

Wat ons al eerder opgevallen was, is de temperatuur in de omgeving van Azurduy. Schroeierend heet in de zon. Wat toegeschreven moet worden aan de hier nog iets geringere hoogte.

Bij een wat grotere rotsformatie zochten we naar wat schaduw. Er stroomde ook nog

Afb. 1: VZ 267 *Aylostera azurduyensis*

wat water uit de wand, wat een verkoelend effect gaf.

Na enige tijd gezeten te hebben, speurden we de rots af, richting het gedeelte, waar de zon op stond. Niets te zien, volledig kaal.

Echter, toen we ons omdraiden, ontstond een geheel ander beeld. De wand aan de schaduwzijde was dichtbegroeid door cactussen in diverse afmetingen. Bij nadere beschouwing bleken het *Aylostera* Speg. te zijn, van heel klein, tot langgerekte oude exemplaren, die zijn gaan hangen en waarbij het groeipunt zich weer opgericht heeft. Ze zien er daardoor uit als een kromme pijp.

De plantjes zijn moeilijk te bereiken door de steile wand van de rots.

Duidelijk te zien was echter de crèmewitte tot gele bedoorning en verbazingwekkend: witte bloemen (VZ 267). Daarnaast waren er ook duidelijke fiebrigii-vormen aanwezig, met een witachtige bedoorning waarvan de spits bruin is (VZ 267a).

Mogelijk betreft het hier *Aylostera nogalesensis* Ritter die o.a. vermeld wordt uit de omgeving van Tarvita en Azurduy. Verder groeien er *Echinopsis obrepanda* (SD.) K.Schum. (VZ 432) en vele pereskia's (Plum.) Mill. van diverse afmetingen. Daar de meeste andere begroeiing ook van allerlei uitsteeksels voorzien is, zijn zulk soort vegetaties meestal ondoordringbaar. Op de open plekken bij de waterloopjes stonden vele paarsbloeiende *Digitalis* (vingerhoedskruid).

Echter de cactuspopulatie aan de schaduwzijde van de wand, met de korte gele bedoorning en de witte bloemen had volledig onze aandacht getrokken. De plantjes groeien in zeer kleine hoeveelheden humus, die zich in richeltjes ophoopt. Tot ons geluk waren er enkele grote oude, waarschijnlijk door regen uitgespoeld en naar beneden gevallen. Hierin bevonden zich zeer vele zaden, die de basis gevormd hebben voor ons uitgangsmateriaal.

Afb. 2: Rechts onderaan: VZ 267 *Aylostera azurduyensis*. De knop laat al de witte bloemkleur zien. De bloemen worden ook kleiner. De grote plant er boven: VZ 267a *Aylostera spec.* (aff. *fiebrigii*). De bloemknop is donkerder, de bloem zal oranje zijn

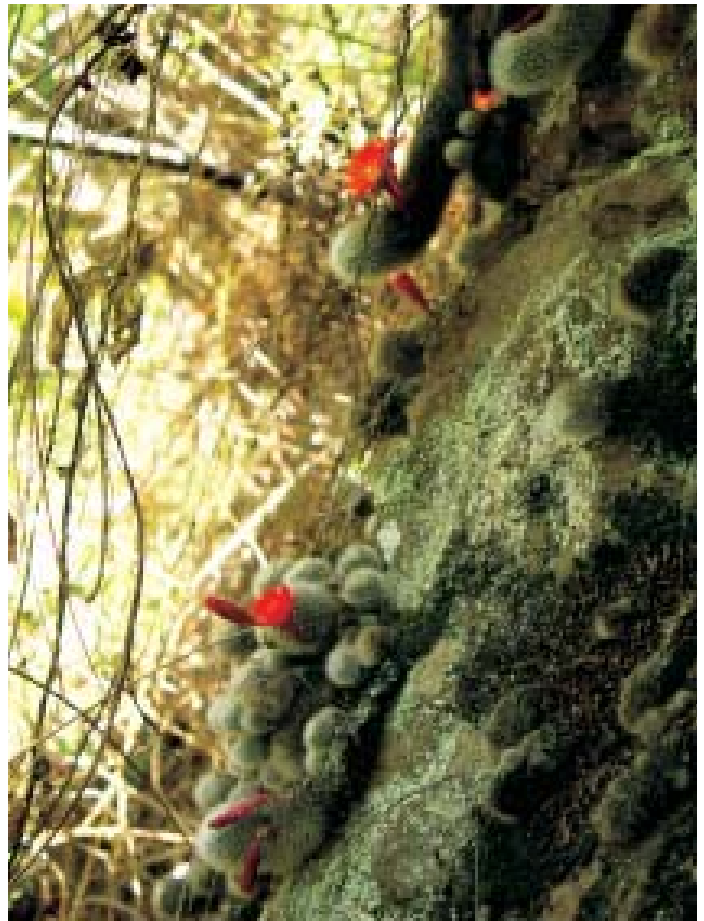
Nadat we tijdens een andere reis opnieuw de standplaats bezochten, werd het ons duidelijk, dat we hier met een nieuwe soort van doen hebben.

De intussen uit de zaden opgekweekte plantjes bevestigden ons vermoeden evenals de uitlatingen van diverse experts.

Latijnse diagnose

***Aylostera azurduyensis* de Vries, spec. nov.**

Corpus valde proliferans latius quam altum est (40 x 30 mm), vertice depressa non denudata; germina ima in basi nascuntur et cum caudice connecta radices ipsa non formant; epidermis perviridis

Afb. 3: VZ433 *Aylostera spec.* (aff. *fiebrigii*). Duidelijk is te zien, dat de planten hangen aan de rotsen, tussen een dicht struweel

spinis densis vix apparetur; radices tenues sunt et valde ramigeræ.

Costae ad 23, areolae ovales 1 mm longae et aliquanto lanæ brunneae instructae paulo altatae in mentis sunt et 2 mm inter se distant.

Spinae 40- 50, per totam areolam dispersae sine discrepantia inter marginales et centrales omnino rectae, tenues, 3- 5 mm longae, extrorsae ad perpendiculares sunt; pars adiacens spinarum vitrice alba ad cornuta est, pars magis erecta flava ad subbrunnea, quo spinae densae cerinae videantur; in plantis veterioribus irregulariter spinae raræ terreae longiores et non omnino erectae emergunt quae ad 10 mm supra ceteras eminent.

Flores 30 mm longi et 22 mm diametientes et aliquo situm redolentes e basi plantae enascuntur; folia perianthii ad 13 mm longa et 2- 4 mm lata lanceolata et in acumine rotundata ad aliquo acuta tota alba sunt; pericarpellum subroseum 2 mm diametiens aliquibus squamulis 1 mm longis, viridibus, angustissimis et pilis albis instructum est; receptaculum subroseum ad album infundibuliforme est squamis viridibus et paulis pilis albis obtectum est; stamina 10 mm longa, thecae 7- 8 flavidae; stilus albus ad subviridis, 8 mm infima cum receptaculo coalita sunt; stigmata 7 alba sunt.

Fructus globosus ad 3 mm diametians, primo ruber et aliquo carnosus, postea papyraceus et flavotomentose pilosus, ut semina per hymenium perspici possint; semen nigrum 0,9 mm latum et 1,25 longum est.

Habitat Provincia Chuiquisaca, Bolivia in meridiem oppidi Azurduy in altitudine 2460 m. Numerus campi VZ 267 (Joh. de Vries & E. van Zomeren), 17.10.2000; holotypus in LPB, isotypus WU.

Haec species ex oppido Azurduy nominatur.

Afb. 4: VZ 267a *Aylostera* spec. (aff. *fiebrigii*), nogalesensis?

Afb. 5: VZ 434 *Aylostera* spec. (aff. *fiebrigii*)

Beschrijving

***Aylostera azurduyensis* de Vries, spec.nov.**

Planten sterk spruitend, breder dan hoog (4 x 3 cm), met ingezonken, niet kale schedel.

Wortels dun en sterk vertakt. De spruiten, die diep aan de basis gevormd worden, maken zelf geen wortels zolang ze aan de

Afb.5: FR 766a Aylostera albiflora

Foto's van de schrijver

moederplant vast zitten.

Epidermis donkergroen, moeilijk zichtbaar door de dichte bedoorning.

Ribbenaantal tot 23, areolen ovaal, 1 mm lang, iets verhoogd op kinnen staand, met wat bruine wol. Afstand tussen de areolen op de ribben is 2 mm.

Doornaantal 40-50, over het gehele areool verdeeld en geen onderscheid tussen randoorns en middendoorns. Bedoorning geheel recht, dun, 3-5 mm lang en naar de buitenkant gericht, tot geheel rechtopstaand.

Het aanliggende gedeelte van de bedoorning is glasachtig wit, tot hoornkleurig. Het meer rechtopstaande gedeelte is geel tot lichtbruin, waardoor de dichte bedoorning een dondergele uitstaling krijgt.

Bij oudere planten worden onregelmatig hier en daar niet geheel rechtopstaande geelbruine langere doorns gevormd, die tot 1 cm buiten de andere bedoorning uitsteken.

Bloemen vanuit de basis van de plant ko-

mend, 30 mm lang, 22 mm doorsnede en iets muffig geurend. Bloemblaadjes tot 13 mm lang en 2-4 mm breed, lancetvormig en aan de top afgerond tot iets spits. Kleur geheel wit. Pericarp 2 mm doorsnede, met enkele 1 mm lange en zeer smalle groene schubben met witte haren. Kleur lichtroze.

Receptaculum lichtroze tot wit, trechtervormig. Receptaculumschubben groen, met enkele witte haren.

Meeldraden wit, 10 mm lang, helmhokjes bleekgeel, aantal 7-8. Stijl wit tot lichtgroen, onderste 8 mm van de stijl vergroeid met het receptaculum. Stempellobben wit, aantal 7.

Vruchten rond, tot 3 mm, eerst rood en iets vlezig, later geel viltig behaard en papierdun. De zaden zijn door de huid zichtbaar.

Zaden 0,9 mm breed en 1,25 mm lang, zwart.

Groeiplaats: Prov.Chuquisaca, Bolivia. Ten zuiden van de plaats Azurduy. Hoogte 2460 m.

Veldnummer VZ 267 (Joh.de Vries & E.van Zomeren), 17.10.2000. Holotype in LPB; Isotype WU.

Etymologie: de soort is vernoemd naar de plaats Azurduy.

Een vergelijking met andere aylostera's uit de omgeving van Azurduy is niet mogelijk, daar geen enkele tot nu toe bekende vondst zich daartoe leent. Alles is zo afwijkend, dat een vergelijking overbodig is. Kenners van Zuid-Amerikaanse cactussen en specialisten van "Rebutia's" in het bijzonder bevestigen dit.

De oplettende lezer zal zeker opmerken, dat er nog een aylostera met witte bloemen bestaat, zij het dat deze bloemen niet zo wit zijn. Deze door Ritter gevonden plantjes onder veldnummer FR 766a heten *Aylostera albiflora* (Ritt.& Buining) Backb. Eén van de overbekende vertegenwoordigers in onze collecties.

Ze komen uit het gebied ten noordoosten van Tarija, Rio Pilaya, uit een meer warme omgeving en ver verwijderd van Azurduy.

Overigens lijken *A. albiflora* en *A. azurduyensis*, buiten de witte bloemen in niets op elkaar.

In Ritter's "Kakteen in Südamerika", deel 2 wordt vermeld, dat volgens waarnemingen van Wilh. Simon, *A. albiflora* zelfsteriel is.

Dat is ook van toepassing op *A. azurduyensis*. Men heeft dus, om zaden te produceren, twee verschillende plantjes nodig.

In cultuur lijkt het erop, dat *A. azurduyensis* wat koudegevoeliger is dan de andere aylostera's. Dat wil zeggen, dat temperaturen, zoals die bij mij in de kassen gedurende de winter voorgekomen zijn, van enkele graden onder nul, niet zonder schade getolereerd zijn. Koudevlekken, die later korstachtig zwart opdrogen zijn dan het gevolg. Bij *A. albiflora* is dit niet waargenomen.

Een bakje met 3 jarige F.1 zaailingen (opgekweekt uit zaden, gewonnen van de plantjes uit de importzaden), die in een an-

dere kas stonden, bij temperaturen niet onder 2 °C, werd dit ook niet waargenomen. Het is dus raadzaam om *A. azurduyensis* in ieder geval boven nul te overwinteren.

Een vermeldenswaardig feit is, dat alle F.1 zaailingen ook weer wit gebloeid hebben.

De exacte groeiplaats wordt om natuurbeschermende redenen niet verder bekend gemaakt, omdat we *A. azurduyensis* slechts op één plek van ongeveer 4 x 3 meter gevonden hebben, waardoor ze op de vindplaats uiterst kwetsbaar zijn.

De introductie van deze nieuwe soort, met zijn goudgele bedoorning en zijn witte bloemen in de verzamelingen is slechts een kwestie van tijd. Een nadeel is echter dat de zaden niet altijd even goed kiemen.

Velen zullen zich, beïnvloed door de moderne "lumping" cultuur, afvragen, waarom we *A. azurduyensis* niet bij de onoverzichtelijke groep van *Rebutia* van Hunt et al. ondergebracht hebben, zoals een ieder heeft kunnen lezen in de Cites Cactaceae Checklist.

De reden, waarom wij dit niet volgen is divers. Één ervan is, dat we als gevolg van uitvoerige jarenlange waarnemingen en publicaties door diverse studieclubs, waardoor veel onderbouwd is, bij het oude blijven. Hiermee zijn we dus "splitters". Zolang er door de "lumpers", om welke reden dan ook, geen nadere uitleg wordt gegeven, lijkt één en ander tot nu toe uiterst zwak en ongeloofwaardig over te komen.

Ik dank de heer Joseph Theunissen voor de Latijnse diagnose en de heer Johan Pot voor de samenstelling van de reliëfkaart.

Botanische tuin "Altiplano"

Expertise: sulcorebutia.

Prinsenweg 5,

3237 LN Vierpolders.

E-mail: vriezom.sulcoreb@planet.nl

SCLEROCACTUS (1)

Fritz Hochstätter

Sclerocactus mesae-verdae (vervolg)

Opmerkingen

Boissevain ontdekte deze zeldzame soort in 1940 bij Cortez, Colorado. Na de eerste beschrijving door Boissevain en Davidson (1940) als *Coloradoa mesae-verdae* volgden verscheidene taxonomische revisies. Benson veranderde de naam achtereenvolgens in *Echinocactus mesae-verdae* (1951) en *Sclerocactus mesae-verdae* (1966). Arp bracht de plant in 1972 over naar het geslacht *Pediocactus*.

Sclerocactus mesae-verdae behoort tot de sectie *Mesae-Verdae*. Alle soorten van deze sectie zijn in hoge mate bedreigd. Deze soort is slechts bekend van enkele geïsoleerde populaties in de Navajo Woestijn in NW New Mexico en ZW Colorado. In het roodviolet licht van de zonsondergang steken enorme rotsblokken fraai af tegen de horizon; een uniek schouwspel.

Deze soort ziet er vanwege zijn korte

bedoorning (middendoorns ontbreken) en zijn meestal afgeplat-bolvormige plantenlichaam niet uit als een typische sclerocactus en kan daardoor gemakkelijk verward worden met een *pediocactus*. Dit geldt ook voor *S. wetlandicus* ssp. *ilseae*.

Men moet lange voettochten maken door de heuvelachtige kale woestijn om 3 of 4 planten te vinden. Solitaire volwassen exemplaren worden in deze droge streken zelden gevonden, en de meeste zijn door insectenlarven aangevreten. Natuurlijke oorzaken hebben geleid tot clustervorming van geïsoleerde individuen die men soms kan aantreffen in de verschroeiende, uitgedroogde, gescheurde bodem.

S. mesae-verdae groeit in het algemeen in de volle zon. De bloemen gaan gedurende de dag open en bloeien 3-4 dagen, zoals ook bij andere *Sclerocactus*-soorten het geval is.

Diverse studies (zaden, DNA, veld- en cultuurwaarnemingen) suggereren verwantschap met *Sclerocactus wrightiae* van de sectie *Parviflori*.

De soortnaam verwijst naar de Mesa Verde bij de typevindplaats. *S. mesae-verdae* is extreem winterhard en verdraagt temperaturen tot beneden -18 °C.

Afb. 1: Sclerocactus mesae-verdae fh. 061.5, New Mexico

Afb. 2: Sclerocactus mesae-verdae fh. 060.2, Colorado

Sclerocactus wetlandicus

Sleutel tot de ondersoorten van Sclerocactus wetlandicus

- 1A. Plant plat-bolvormig tot ovaal;
 middendoorns 3-4, tot 2,5 cm lang;
 bloem trechtervormig ..... *S. wetlandicus* ssp. *wetlandicus*
- 1B. Plant plat-bolvormig tot bolvormig;
 middendoorns 4-5, tot 0,5 cm lang;
 bloem kort trechtervormig tot buisvormig..... *S. wetlandicus* ssp. *ilseae*

Sclerocactus wetlandicus Hochstätter ssp. wetlandicus

“Uintah basin cactus”
 Succulenta 68 (6): 123-126 (1989).

Type

fh 69.93, centraal Uintah County, Utah,
 1300 m, verzameld op 14 juli 1989, gede-
 poneerd in HBG (Herbarium Universiteit
 Hamburg).

Bestudeerd materiaal

Utah: fh 69.93, fh 69.93.5, 1350 m; fh 69.94, fh 69.95, fh 69.95.1, 1250 m; fh 69.95.2, fh 69.95.3, 1450 m; fh 69.95.4, 1500 m; fh 69.95.5, 1600 m; fh 69.95.6, 1650 m; fh 69.95.7, 1950 m; fh 69.95.8, 1850 m; fh 69.95.9.

Ter bescherming van de planten in de natuur worden geen vindplaatsgegevens vermeld.

Beschrijving

Plant plat-bolvormig tot ovaal, grijs tot grijsgroen, 3-8 (-15) cm lang, 4-8 cm in doorsnee, solitair; met sterk vertakte penwortel; ribben 12-14, knobbelig. Middendoorns 3-4, soms één daarvan gebogen tot enigszins gehaakt, wit tot grijs of licht- tot donkerbruin met donkerdere top, 2-2,5 cm lang; randoorns 10-15, wit met bruine top, 2-3 cm lang.

Bloem trechtervormig, donkerroze tot violet, 2-2,5 cm lang, 2-3 cm breed; bloemblaadjes lancetvormig, de buitenste met beige, bruine tot roze middenstreep, de binnenste roze tot violet; stijl roze tot geel; stempellobben 6, roze tot geel.

Vrucht bolvormig, 6 mm lang en breed, roodachtig tot roodachtig grijs, onregelmatig openscheurend of indrogend; bevat ca. 10 zaden die rijpen in 4-6 weken.

Zaad glimmend zwart, gebogen niervormig, bedekt met fijne wratjes, 2,5-3 mm lang, 2-4 mm breed, micropyle deel uitmakend van het hilum.

Bloeitijd april-mei.

Voorkomen

Uintah Basin, Uintah Co, tot Duchesne Co., Utah, in stenig en heuvelachtig terrein in variabele bodemsoorten (steenslag, zand en witte leisteen), op 1290-2000 m hoogte. Begeleidende soorten zijn

Sclerocactus parviflorus, *Pediocactus simpsonii*, *P. simpsonii* f. *dinosauriensis*, *Echinocereus triglochidiatus*, diverse soorten *Opuntia*, *Yucca harrimaniae* ssp. *sterilis*, *Artemisia spinescens*, *Atriplex confertifolia*, *Phlox muscoides*, *Hilaria jamesii* en *Allium textile*.

Sclerocactus wetlandicus is een uitermate bedreigde soort.

Opmerkingen

Sclerocactus wetlandicus komt alleen voor in het Uintah Basin, Noord-Utah, en groeit in een droog, heuvelachtig gebied dat spaarzaam begroeid is met woestijnstruiken en grassen. Naast *Sclerocactus pubispinus* en een vorm van *S. parviflorus* is *S. wetlandicus* de meest noordelijk voorkomende soort. Benson (1965) beschouwde ten onrechte deze populaties in Utah als een westelijke vorm van *S. glaucus*. Ook andere auteurs (bv. Heil & Porter) stonden op dit standpunt. Welsh daarentegen vond dat hier sprake was van een aparte soort. Zaadstudies (SEM) en DNA-onderzoek van gedocumenteerd materiaal alsmede waarnemingen aan planten in de natuur en in cultuur wezen in de richting van verwantschap tussen *S. wetlandicus* en *S. mesae-verdae*, ondanks het feit dat beide soorten geografisch tamelijk ver van elkaar vandaan groeien.

Verspreid over een groot gebied kunnen kleine populaties gevonden worden. Deze verschillen in lengte, aantal en rangschikking van de doorns.

Deze soort vertoont de afgeplatte tot ovale vorm van het plantenlichaam die kenmerkend is voor de sectie *Mesae-Verdae*. Vermeldenswaard is dat de doorns van jonge planten glad zijn, in tegenstelling tot *S. glaucus*, *S. spinosior* en *S. pubispinus*.

Niet ver verwijderd Van *S. wetlandicus* groeit *S. parviflorus* en op sommige

Afb. 3: Vindplaats van *Sclerocactus wetlandicus* fh69.95.3, Utah, locatie

Basyoniem

Sclerocactus wetlandicus var. *ilseae* Hochstätter. Succulenta 72: 82-92 (1993)

Synoniem

Sclerocactus brevispinus Heil & Porter. Haseltonia 2: 26-27 (1994)

Type

fh 0700 (F. Hochstätter), Duchesne Co., Utah, 1500 m, 23 July 1992, in HBG (herbarium Universiteit Hamburg).

Bestudeerd materiaal

Utah: fh 0700, 1500 m; fh 0701. Om deze plant te beschermen worden geen precieze gegevens omtrent de vindplaatsen gepubliceerd.

Beschrijving

Plant bolvormig tot plat-bolvormig, soms iets verlengd, groen tot blauwgrijs, 4-8 (-10) cm lang, 3-7 cm in doorsnee, solitair; ribben 12-15, knobbelig. Middendoorns 4-5, recht of iets gebogen tot gehaakt, tegelijk met de randoorns verschijnend in de nieuwgroei, wit, grijs, licht- tot donkerbruin of purper tot roodachtig; randoorns 8-12, wit tot grijs met donkerdere top, naaldvormig, 0,5-1,5 cm lang.

Bloem kort trechtervormig tot buisvormig, roze, 1-1,2 cm lang, 1,2-1,6 cm breed; buitenste bloemblaadjes bleekroze met lichtbruine middenstreep; binnenste bloemblaadjes roze met donkerdere middenstreep, lancetvormig, 1,2 cm lang, 0,3 cm breed. Stijl roze, 6-12 mm lang, met 4-8 roze stempellobben.

plaatsen overlappen de arealen van beide soorten elkaar. De bloeitijden verschillen echter; *S. parviflorus* bloeit later, vandaar dat er geen natuurhybriden bekend zijn. De bloemen van *S. wetlandicus* gaan laat in de morgen open en bloeien 3-4 dagen achtereen.

Deze soort is genoemd naar de Pariette Wetlands en is extreem winterhard, tot onder -15 °C.

***Sclerocactus wetlandicus* ssp. *ilseae* Hochstätter**

“Pariette Canyon Cactus”

The genera *Pediocactus*, Navajoa, *Toumeyia* Rev. 141 (1995).

Vrucht bolrond tot langwerpig, 6-12 mm lang en breed, roodachtig, in rijpe toestand bruin tot grijs, onregelmatig openscheurend of indrogend, bevat 5-10 zaden.

Zaad glimmend zwart, niervormig, oppervlak fijn-knobbelig, 1-2 mm lang en breed; de zaden rijpen in 4-6 weken.

Bloeitijd april-mei.

Voorkomen

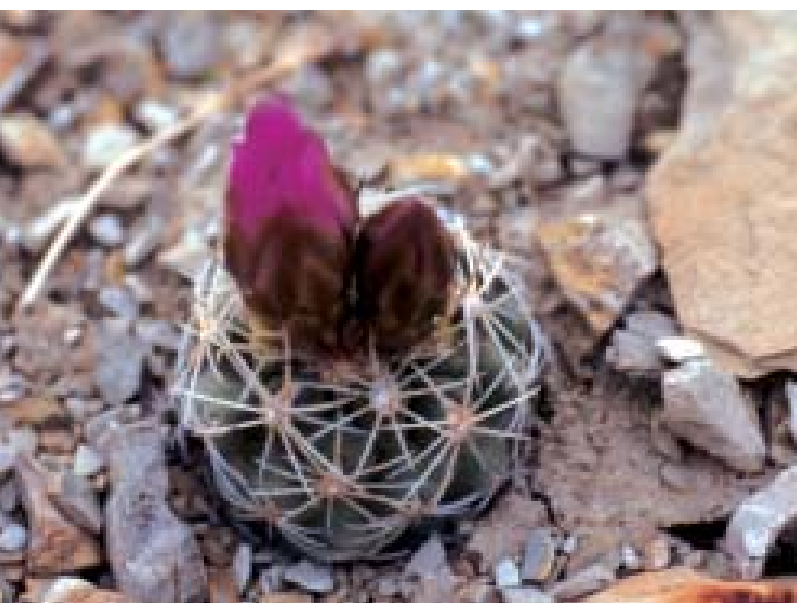
Deze ondersoort komt alleen voor in het Uintah Basin, Utah, in Duchesne Co., in het stroomgebied van de Duchesne River, Pariette Canyon. De planten groeien in verschillende substraten (steenslag, zand) op stenige heuvels op 1400-1600 m hoogte. Groeit samen met o.a. *Yucca harrimaniae* ssp. *sterilis*.

Sclerocactus wetlandicus ssp. *ilseae* is een uitermate bedreigd taxon als gevolg van het vernietigen van de groeiplaatsen door oliemaatschappijen. Onmiddellijke bescherming is noodzakelijk.

Opmerkingen

Sclerocactus wetlandicus ssp. *ilseae* komt alleen voor in een klein gebied bij Pariette Canyon in noordelijk Utah. De populaties zijn klein en bestaan slechts uit enkele planten. Recentelijk is een deel van het unieke landschap waarin deze planten groeien door oliemaatschappijen ontgonnen, zodat deze ondersoort nu sterk in zijn voortbestaan bedreigd wordt.

Deze ondersoort onderscheidt zich van ssp. *wetlandicus* door zijn kleinere afmeting, de platte vorm en de veel kortere bedoorning; de randdoorns zijn korter en dunner, en er is één zeer korte middendoorn die gelijktijdig met de randdoorns in de nieuwgroei verschijnen. Sommige jonge exemplaren

Van boven naar beneden

***Sclerocactus wetlandicus* ssp. *wetlandicus* -**

Afb. 4: fh 96.95.3, Utah

Afb. 5: fh 69.93, Utah type

Afb. 6: fh 69.95.7 Utah

van ssp. *wetlandicus* kunnen er ook zo uitzien, met alleen korte randdoorns en soms zelfs met de extreem korte mid-dendoorn, maar deze bedoorning maakt plaats voor de normale bedoorning als de plant volwassen is.

Ondanks de duidelijke gelijkenis van ssp. *ilseae* met *S. mesae-verdae* zijn de bloemen verschillend.

Het uitgangspunt van Heil en Porter om deze plant als aparte soort te beschouwen (*S. brevispinus*, 1994) is onjuist. *S. glaucus* en *S. wetlandicus* zijn gemakkelijk uit elkaar te houden.

Deze ondersoort is vernoemd naar mijn vrouw Ilse.

De plant is extreem winterhard, tot zelfs -20 °C.

(wordt vervolgd)

Vertaling Rob Bregman

**Postfach 410201,
D68242, Mannheim. Duitsland
Box 11, Modena, Utah 84753, USA.
E-mail: Fhnavajo@aol.com**

**Van boven naar beneden
Sclerocactus wetlandicus ssp. ilseae
Afb. 7: fh 0701, Utah
Afb. 8: fh 0700, Utah, type
Afb. 9: fh 0700, Utah, in cultuur /Foto's van de schrijver**

CANARISCHE EILANDEN (EPILOOG)

Eric j.m. Piens

Een artikelenreeks, anno 2000 opgestart door Rob Bregman, handelend over de Canarische archipel, werd op zijn uitnodiging door mij afgerond met stukjes over Fuerteventura en El Hierro. Althans zo werd gedacht. Evenwel werd de buur van Tenerife over het hoofd gezien. La Gomera, ten zuidwesten ervan gelegen op nauwelijks 22 zeemijl, was door omstandigheden nog niet aan de beurt gekomen.

Mijn artikeltje over El Hierro werd aldus afgesloten: “Met deze bijdrage maken we een voorlopig halt aan deze serie (reeks gestart door Rob Bregman) en willen daarom als hulde de nationale bloem van de Canarische Eilanden even voorstellen. Dit is *Canarina canariensis* uit de familie van de Campanulaceae (klokjesbloemigen).

Ze kan tot twee meter lange kruidachtige stengels ontwikkelen en zestallige bloemen. De rode kleur van de betreffende bloemen kunnen licht of feller zijn naargelang de lichtomstandigheden, zelfs helemaal rood. Persoonlijk vond ik ze voor het eerst in de Barranco del Infierno (hellekloof) in Adeje op Tenerife (7.2.1994). Dat was toen een hele verrassing. Bij een volgende bijdrage i.v.m. de Canarische Eilanden zullen we een plaatje van deze bloem laten afdrukken. “We zijn nu zover, dus hierbij het plaatje.

La Gomera is het op een na kleinste eiland van de archipel (383 km²) met ± 26.000 inwoners, doch op botanisch vlak geenszins onbelangrijk, inte-

Afb. 1: De nationale bloem van de Canarische Eilanden: *Canarina canariensis* (feb. 1994)

gendeel. Het heeft een Parque Nacional, Garajonay* genaamd, door de Unesco in 1981 als beschermd gebied uitgeroepen, centraal gelegen, slechts 1.487 m. hoog doch ruim voldoende om wolken, die door de passaatwinden gestuwd worden, de kruin en wat lager gelegen gebied met hun witte vacht te laten omsluiten. Helaas ten koste van naar zon snakkende toeristen, anderzijds ten goede van bomen, struiken en ander gewas.

Behalve enige drukte aan de haven van de hoofdstad San Sebastian (6-7000 inwoners) lijkt voor het overige het eiland rustig in zijn bestaan verder te leven. Zoals op enkele andere eilanden heeft Gomera eveneens een huis van Columbus (Casa de Colòn) nabij de kerk, waar hij menigmaal verbleef om de winden te bestuderen alvorens af te reizen en in 1492 Amerika te ontdekken. Hij scheen ook niet ongevoelig te zijn voor de charmes van een aldaar wonende adellijke dame.

Het cirkelvormige eiland, waarop de inwoners leven in slechts zes gemeenten en enkele nietige dorpjes, heeft nog naar de Atlantische Oceaan toelopenste steile barranco's, slingerende wegen en terrassen waar op vruchtbare grond aardappelen (2 tot 3 oogsten per jaar), tomaten, maïs en andere groenten worden geteeld, afwisselend met fruitteelt als mango's, bananen, nectarines, druiven, papaja's, passievruchten en ander ooft. Niet voor niks behoort het gebied tot de 'Islas Afortunadas' of de "gelukzalige eilanden", door de toerismesector ook wel de "eilanden met eeuwige lente" en door Homerus de "Elyseese (=paradijselijke) velden" genoemd.

De Noorse rederij Fred Olsen, die o.a. per catamaran de veerdienst vanuit Tenerife verzorgt, was bouwheer van het hotel Jardin Tecina, gelegen op een plekje grond (70.000 m²) met veel groen tussen en rond de bungalows (± 400), vele

Afb. 2: San Sebastian, hoofdstad van La Gomera (mei 1987)

Foto's van de schrijver

Afb. 3: Aeonium saundersii in de verzameling (endemisch op La Gomera, (27.3.1999)

met zicht op de bijna honderd meter lager gelegen zee. Kortom, een heuvelachtig park met zeer veel soorten bloemen, o.a. *Bougainvillea glabra* (in alle kleuren), hibiscussen, canna's, strelitzia's en talrijke andere subtropische bomen. Ik noem daarvan *Bauhinia variegata* (Indische orchideeënboom), *Delonix regia* (*Fabaceae* - flamboyant of vuuracacia) uit Madagascar, *Spathodea campanulata* (*Bignoniaceae* - tulpenboom uit Togo), massa's *Euphorbia pulcherrima* (bij ons Poinsettia en kerstster genoemd; ginds flor de pasqua) en struiken in hegvorm gesnoeid zoals *Acalypha wilkesoniana* (*Euphorbiaceae*), allerlei agaven o.a. *Agave attenuata* en nog velerlei succulenten.

Als je het eiland doortrekt van zuid naar noord en van oost (hoofdstad en haven) naar west, moet je bijna steeds deels door het nationale park Garajonay. Tijdens onze zoektochten in het park hebben we geen

aandacht geschonken aan *Euphorbia mellifera*, een extreem zeldzame en bijna uitgestorven soort. Slechts volledigheidshalve hier even besproken. Mellifera betekent drager van honing. Die zal evenwel in de hoogte dienen te worden gezocht. Immers deze soort is een slanke, weinig vertakkende boomvormige species die 15 meter kan bereiken. Het spreekt voor zich dat er hier weinig succulentie zal aan te pas komen. Door zijn grootte niet geschikt voor verzamelaars (dat zijn vele Afrikaanse kandelaarvormige soorten ook niet). Verdere beschrijving wil ik u besparen, gelet op het feit dat het geen verzamelobject is en door zijn hoogte geen onderwerp vormt om te gaan zoeken. Bij de bevolking nochtans en vreemd genoeg bekend als *Tabaiba silvestre* (wild - woest), *adelfa* en *filga*. Misschien voor de honing?

Bosque del Cedro, dat een groot deel uitmaakt van Garajonay, is een 'must' voor plantenliefhebbers. Door het vocht van

vaak aanwezige wolken heeft er zich op de takken van bomen mos gevormd. Daarop vonden wij in het jaar 2000 endemische plantengroei van o.a. bloeiende *Aeonium canariense* var. *subplatum* en niet nader te determineren aichrysons en/of monanthes. Ondanks de wolken (mist) met daar bovenop nog regen, toch een paar dia's geschoten die later uiteraard geen prijsbeestjes bleken te zijn.

La Gomera is gezegend met talrijke endemische, succulente planten op gebied van de *Crassulaceae*. We willen u een opsomming van de daar voorkomende geslachten, als *Aichryson* (6 soorten), *Monanthes* (8), *Greenovia* (2) en *Aeonium* (7), niet onthouden.

Niet nalaten om het plaatsje, genoemd naar de barranco en gelijknamig dal 'Valle Gran Rey' te bezoeken. Het lijkt ons de machtigste vallei van de zes eilanden die we kennen. Ze is zo groot dat we ze liever zouden herdopen als 'de grote vallei van de koning' i.p.v. haar huidige naam 'de vallei van de grote koning'. De Playa del Ingles aldaar heeft zwart zand en toerisme wordt stilaan de belangrijkste factor, zodat het oorspronkelijk karakter van de plaats dreigt verloren te gaan.

Aldaar is er eveneens een vindplaats van *Euphorbia balsamifera*. Het is niet duidelijk wie de nieuwbeschrijving van deze plant heeft gemaakt. De vader William Aiton, een in Schotland geboren (1731) tuinder, was in de Kew Gardens als botanicus werkzaam tot 1793. Zijn

Afb. 4: Ceropegia krainzii in het Centro Visitantes, eveneens endemisch (23.5.2000)

voornaamste werk was "Hortus kewensis" (1789), een catalogus van de planten die in Kew werden gekweekt in de Royal Botanic Gardens. Zijn zoon William Townsend (1766 - 1849), zijn opvolger in Kew, was heruitgever van de tweede editie van "Hortus kewensis" tussen 1810 en 1813. Het is me ook niet gelukt te achterhalen in welk jaar de beschrijving van die soort euphorbia werd gemaakt. De species vormt eerder liggende struiken tot 2 meter en meer doormeter. De stam is grijs en kan een dikte tot 25 cm bereiken. De bladeren zijn smal lancetvormig en worden in de zomer afgeworpen om uitdroging te voorkomen. Door hevige stormen

worden ze neergedrukt tot op de aarde (of beter lavagesteente). De bloemen zijn eindstandig en de vruchtkapsels betrekkelijk groot. De zaden zijn gerimpeld en bruin. Door de plaatselijke bevolking worden ze ‘tabaiba dulce’ genoemd of de zoete wolfsmelk, wat mij niet duidelijk is. De stoffen werden vroeger gebruikt voor het balsemen van belangrijke afgestorvenen. Een ander habitat ligt in de nabijheid van Puerto de Vallehermosa. *E. balsamifera* komt voor op bijna alle eilanden, zelfs in West Afrika, Somalië, Jemen en Aden (*E. balsamifera* ssp. *adenensis* en ssp. *balsamifera*).

Via Arure reden we met een huurwagentje door bosrijk gebied naar Vallehermoso (natuurlijke zwembaden) in het noorden. Bij het binnenkomen van de plaats wordt men overweldigd door een grote *Jacaranda mimosifolia* (Bignoniaceae), overdadig bloeiend met paarsblauwe bloemen. Deze zogeheten ‘rosewood’ boom wordt gebruikt voor inlegwerk van meubelen. Dit dorp is het grootste van het eiland en telt meer inwoners dan de hoofdstad. De bevolking leeft er hoofdzakelijk van landbouw waarvan bananen, tomaten, wijn, aardappelen en palmensiroop als de voornaamste kunnen worden genoemd.

Van de *Crassulaceae* vinden we *Aeonium lindleyi* var. *viscatum*, eveneens een nieuwe combinatie van de Taiwanese H.-Y. Liu en een broertje van *A. lindleyi* var. *lindleyi* op Tenerife. De naamgeving slaat op de grote kleverigheid van de bladeren (viscose - vandaar de naam *viscatum*).

Een plaatselijke plant is *Euphorbia bravoana*, beschreven door Dr. Eric R. Sventenius (eerste directeur van de botanische tuin in Tafira op Gran Canaria), die zich tijdens zijn dertig jaren activiteit verdienstelijk maakte

Afb. 5: Agave species (*A. attenuata* var. *serrulata*?, volgens Wim Alsemgeest kruising, 31.5.1999)

met verscheidene beschrijvingen van planten uit diverse geslachten. Mogelijk werd hier de naam gekozen van de Mexicaanse prof. Bravo-Hollis. Het ontbreken van nieuwbeschrijvingen doet me gissen, mogelijk met alle gevolgen van dien. Het is een zuiver endemische species met minder dichte vertakkingen op donkerbruine stengels en grijsgroene, lancetvormige bladeren. De bladeren nabij de bloemen zijn purperachtig. Deze soort komt voor in de noord-oostelijke regio in ravijnen van de lage zones, op kliffen in Angulo en de Barranco de Majona tot op een hoogte van 800 m. Het is een zeldzame plant waarvan slechts drie vindplaatsen bekend zijn, en kent waarschijnlijk daardoor geen plaatselijke benaming zoals vele

Afb. 6: Aeonium hybriden (A. haworthii)

Foto's Robert Huyghe

andere plantensoorten.

Tussen de gemeenten Vallehermoso en Agulo kan in Las Rosas een zijweg worden ingeslagen naar het 'Centro de Visitantes'. Dit centrum (gesloten op maandag) biedt allerlei informatie, o.a. een meertalige videofilm en de gebruikelijke prullaria voor toeristen. Het bijzonderste is een botanische tuin met alle planten die voorkomen op Gomera en zelfs op andere eilanden. Je kunt er moeilijk te vinden en zeldzame species (*Aeonium saundersii*) beter leren kennen, wat als hulp in de natuur nuttig kan zijn. We konden er de roze-lila bloei van een nieuw beschreven soort bewonderen, nl. *Aeonium appendiculatum* spec. nov. 1999 die

vroeger bekend stond als *A. urbicum* forma Gomera nom. prov.

In de omgeving van Hermigua passeerden we wegenwerken, desondanks konden we de afslag naar El Cedro bereiken en het Bosque El Cedro doorkruisen. We vonden er op een klein rotsplateau een massa bolvormige *Monanthes polyphylla* ssp. *amydros*, waartussen zich twee soorten aeoniums hadden genesteld (*A. castello-paivae* - veldnr E.j.m.P. 141) en een niet nader te bepalen andere soort. Verder nog *Aichryson pachycaulon* ssp. *gonzalez-hernandezii* en talrijke andere niet-succulente planten (bv *Sonchus gomeriense*, een geelbloeiende distelsoort) die buiten het bestek van dit artikel vallen. Het is een gebied van niet-parasiterende epifytische plantengroei.

Aeonium aureum en *A. diplocyclum* (beide ex *Greenovia aurea* en *G. diplocycla*) zijn twee van de vier nieuwe combinaties waarbij greenovia's door de Nederlander Ted H. Mes werden ingedeeld bij *Aeonium*. Persoonlijk vind ik dat een goede beslissing, wat voor mij normaliter meer uitzondering dan regel is om nieuwe combinaties te aanvaarden. Het is me altijd een raadsel geweest waarom die vier greenovia's tot een apart geslacht zouden behoren.

In de noordelijke regio's kan men *Euphorbia obtusifolia* - syn. *E. broussonetii* - aantreffen. De auteur van deze soort was Jean Louis Marie Poiret (1755 - 1834), een Frans botanicus afkomstig van het Département du Nord. Naar hem genoemd is het geslacht *Poiretia*. De synonieme naam van de plant werd gegeven door Heinrich Friedrich Link, Duits botanicus, directeur van de botanische tuin in Berlijn.

Naar hem werd *Notocactus linkii*

genoemd. *Obtusifolia* betekent met stompe bladeren.

Deze struikvormige plant lijkt op *E. regis-jubae* (wordt als de volgende behandeld) met samengesteldvormige bloemschermen en smalle schutbladeren die opvallend zijn tot de eivormige vruchten gaan rijpen. De soort wordt door de Canario's 'tabaiba morisca' (dodelijk) en 'tabaiba amarga' (bitter) genoemd.

Euphorbia regis-jubae wordt door Jacobsen niet als zelfstandige soort aangenomen. Ze wordt als subspecies van de vorig behandelde *E. obtusifolia* opgevoerd. De naam is afkomstig van Koning (regis) Juba in Mauretanië (wiens lijfarts Euphorbos was), die leefde in een periode van 58 voor onze jaartelling tot 18 n.o.j. De struiken groeien tot 2 meter hoog met licht-bruine takken; het zijn dus ook zoals de meeste andere heesterachtige planten niet succulenten. *Euphorbia canariensis* en *E. handiensis* maken hierop een uitzondering. De bloemen zijn wit-geelachtig op nogal warrige struiken. Ook hier vallen de bloemblaadjes (cyathium) af, bij het begin van de vruchtzetting.

Van *Euphorbia lambii* heb ik geen nieuw-beschrijving ter beschikking. Werd voor

de benaming van deze soort gekozen voor de naam van Edgar of Brian Lamb als vinder(s) van deze struik? De soort lijkt op *E. bourgaeana* maar heeft hogere en slankere stengels en bladeren die als verlengd lancetvormig kunnen worden beschreven. De schutbladeren van de bloemen zijn zeer breed, minstens tweederde van de lengte en daardoor opvallend, wat ik jaren geleden persoonlijk kon vaststellen in de botanische tuin van Gran Canaria. De bloemklierjes zijn getand en de zaad-dozen licht bruin tot geelachtig. Door zijn zeldzaamheid heb ik de groeiplaatsen niet gevonden op La Gomera.

*Garajonay is samengesteld met de namen van een stel met een onmogelijke liefde. Gara, een jonge deerne van La Gomera en Joney, een adonis van Tenerife.

**Verlorenbroodstraat 27
9820 Merelbeke (Gent)**

RECTIFICATIE

In het februari-nummer is op pagina 30 een fout ingeslopen. De schrijver gaf een foutieve naam. De afgebeelde plant was *Aeonium urbicum*.

Hiernaast de correcte opname van *Aeonium hierrense*.

De foto werd gemaakt van een plant uit de verzameling van de Nationale plantentuin uit Meise (Brussel).

Aeonium hierrense

DE VERBORGEN SCHAT VAN ZUID-AFRIKA

M. van de Bon

Een bezoek aan ‘Soekershof Walkabout’ in de Westkaap begint met het vinden van de weg. Maar eenmaal aangekomen gaat voor de onvoorbereide bezoeker een geheel nieuwe wereld open. Soekershof omvat niet alleen ‘s werelds grootste doolhof, maar ook een succulententuin die door de American Horticultural Society is erkend als “one of the finest collections of specimen plants worldwide”.

Er is echter meer: Soekershof is de plek in Zuid-Afrika waar uitheemse vetplanten zoals cactussen en agaves voor het eerst op grotere schaal werden gekweekt. Momenteel telt de collectie ruim 2400 verschillende succulenten en het bijzondere is dat deze allemaal in de onbeschermd open lucht groeien en niet onder een dak of schaduwnet zijn ondergebracht zoals in kwekerijen en zelfs in botanische tuinen zoals Kirstenbosch in Kaapstad of the Karoo Botanical Gardens in Worcester.

Het verhaal van Soekershof begint in

1910 wanneer vetplantenverzamelaar Marthinus Malherbe (1885-1976) zaad van vetplanten uit zuidelijk Afrika uitwisselt met zaden uit Amerika. Tot dan waren alleen een paar opuntia-soorten (Turkse vijf) bekend in Zuid-Afrika. De oudste cactus (*Pachycereus weberii*) van Zuid-Afrika dateert uit dat jaar en staat tegenover het graf van Malherbe en zijn (tweede) vrouw Molly op Soekershof. Tot 1954 is het kweken van uitheemse vetplanten ‘slechts’ een uit de hand lopende hobby. In dat jaar gooit Malherbe het roer drastisch om. Hij koopt een

Afb. 1: Anacamperos telephiastrum of steenbokkos

Afb. 2: Cyphostemma jutae

naastgelegen perceel en start 'Kaktuskwekerij SHEILA'. Deze naam is samengesteld uit de eerste letters van de namen van de kinderen uit zijn eerste huwelijk. Later (er kwam een kind in zijn tweede huwelijk) wordt de naam uitgebreid tot 'SHEILAM'. Op 80-jarige leeftijd besluit Malherbe in 1965 de kwekerij te verkopen aan de familie Schwegmann, die twee jaar later definitief zijn intrek neemt en nog steeds eigenaar is. Op de fundamenten van het pionierswerk van Malherbe wist deze familie (door Malherbe, niet zonder gevoel voor humor, consequent 'Slegman' genoemd)

met de kwekerij een wereldwijde reputatie op te bouwen. Momenteel drijft SHEILAM vooral op de grootschalige export van zaden; de export van planten ligt door de wereldwijde concurrentie nagenoeg stil. Voor zijn 'oude dag' legt Malherbe voor zijn huis op Soekershof een nieuwe tuin aan, die in 1971 door de Britse Royal Horticultural Society wordt omschreven als de mooiste vetplantentuin van het zuidelijk halfrond. Vijf jaar later echter overlijdt Malherbe en sinds die tijd wordt Soekershof 24 jaar lang verwaarloosd. Zijn vrouw, die aan de ziekte van Alzheimer lijdt, wat ook de naam Soekershof verklaart, overleeft hem 18 jaar.

In april 2000 krijgt Soekershof nieuwe eigenaars. Het Nederlandse stel denkt in eerste instantie aan schoonmaken en het restaureren

van de gebouwen om daarna gedurende een paar jaar het Afrikaanse continent te gaan ontdekken. Vanaf de eerste dagen echter lopen de zaken helemaal anders. Eerst wordt tussen het onkruid de grafsteen van Malherbe ontdekt en vervolgens, via zijn familieleden, de geschiedenis van Soekershof. Vanaf dat moment neemt het verhaal een geheel nieuwe wending. Besloten wordt met kennis van buitenaf (de 'cactusburen' waren niet scheutig met informatie) de oorspronkelijke tuin te restaureren. Met specialistische kennis uit Nederland, Duitsland en Amerika wordt

Afb. 3: Koningin van de nacht

besloten de tuin eerst geheel onkruidvrij te maken en vervolgens (heel pijnlijk) alle zieke en aangetaste planten te verwijderen en te verbranden. Vervolgens worden grondmengsels samengesteld waarvan de karakteristieken overeenkomen met die van de bodem in de verschillende gebieden, waar de verschillende planten inheems zijn. Gedurende twee jaar wordt zo ruim 5000 manuren geïnvesteerd in het scheppen van de juiste habitat. Het motto is: “de planten zijn niet thuis maar we willen ze wel een beetje thuisgevoel geven”. Daarbij, en ook in de huidige cultuur, worden geen kunstmeststoffen en andere chemicaliën angewend. Men gebruikt puur natuurlijke materialen, zoals onder andere zeewier en vercomposteerde druivenpitten. Besproeiing vindt alleen plaats om te voorkomen dat planten krimpen (niet om ze extra te laten groeien).

Inmiddels krijgen de ‘malle Hollanders’ ook contact met Obesa Nursery in Graaff-Reinet; zo’n 600 kilometer verderop. Het toeval wil dat eigenaar Johan Bouwer van deze kwekerij ooit zijn verzameling is begonnen door te kopen bij Malherbe, met wie hij een uitzonderlijk goede verstandhouding had. Inmiddels is Obesa overigens uitgegroeid tot de grootste succulentenkwekerij ter wereld met wereldwijde export van specifieke soorten voor de farmaceutische industrie. Johan Bouwer, tegen-

woordig bijgestaan door zijn zoon Anton, hebben geen problemen met het verstrekken van adequate informatie. De vonk van hun gepassioneerde liefde voor planten slaat over op de Nederlanders. Er worden over en weer bezoeken afgelegd en zo groeit de tot dan sterk uitgedunde collectie van Soekershof gestadig. Ook vanuit Amerika, Japan en Duitsland komt nieuw plantmateriaal richting Soekershof en met name oude hobbyverzamelaars die de oorspronkelijke tuin als hun broekzak kenden doen een ‘duit’ (lees: donatie van bijzondere planten) in het zakje; verheugd dat een historisch belangrijke tuin uiteindelijk toch niet verloren gaat. Met Obesa wordt tegenwoordig ‘driftig’ geruild en ook met Etwin Aslander van Selecta Succulenten in Brackenfel en Emiel Heunis (oud voorman SHEILAM) van Grey Heron Nursery in Durbanville worden goede contacten onderhouden. Een van de hoogtepunten van het afgelopen jaar is het bezoek van voorzitter Elizabeth Schultz van de Huntington

Afb.4: Notocactus rutilans

Afb. 5: Parodia concinna

Foto's: Herman van de Bon

Botanical Gardens in Brooklyn (New York), die een uitgebreide vetplantencollectie onder glas herbergt. Telkens als deze ruim 80 jarige vrouw weer een bijzondere soort ontdekt maakt ze een vreugdesprongetje. "This is real treasure-hunting", blijft ze maar herhalen tijdens haar urenlange speurtocht in de tuinen. Een ander recent hoogtepunt is het bezoek van 27 leden van de Plant Growers Guild uit Engeland. Uit een enquête achteraf door de reisorganisatie Ikapi uit Kaapstad blijkt dat het bezoek aan Soekershof het absolute hoogtepunt was van hun botanische reis door Zuid-Afrika. Op Soekershof krijgen de leden (op een enkeling na niet bekend met vetplanten) de kans om de planten te 'voelen' en te 'ruiken'; kortom om vetplanten te beleven en niet om 'droge' theorie aan te horen, zo blijkt uit de enquête. Zo groeit de tuin van Soekershof weer gestaag naar de glorievolle tijd van weleer. Veel plan-

ten zijn nog klein maar de gevarieerdheid aan soorten en variëteiten in de onbeschermd open lucht is ongekend. Of zoals de Soekershof-brochure het zo treffend omschrijft: "Visitors may have a peep into the wonderful world of camouflage, self defense mechanisms and survival strategies. Follow the trail and discover plants like horse's teeth, bababoudjies, elephant's feet and lots more".

De website van Soekershof <http://soekershof.com> bevat een schat aan informatie inclusief overnachtingsmogelijkheden, routebeschrijvingen en links naar andere succulent- (en doolhof)

gerelateerde websites.

De website van SHEILAM is <http://sheilam.com> en die van Obesa is <http://obesanursery.co.za>

Grey Heron en Succelenta hebben geen eigen websites maar de eigenaars van Soekershof hebben er absoluut geen probleem mee om scheutig te zijn met informatie over deze twee kwekerijen.

**Soekershof Walkabout,
Klaas Voogds West, P.O. Box 291,
Robertson 6705, South Africa
Tel: +27 (0)23-6264134**

BOEKBESPREKING

Ton Pullen

Cotyledon and Tylecodon, door Ernst van Jaarsveld en Daryl Koutnik, met illustraties van Elise Bodley.

Uitgave: Umdaus Press, Hatfield, RSA. 2004.

ISBN 1-019766-32-4. 156 pp.

Formaat 24 x 30 cm.

Geb. €40.-

Een goed overzicht van het geslacht *Cotyledon* en het daarvan in 1978 afgesplitste *Tylecodon* (een anagram!) was er tot nu toe nauwelijks. Alleen de bewerking van de *Crassulaceae* in de *Flora of Southern Africa*, vol. 14 door H.R. Tölken (1985) gaf enig houvast. Voor de gemiddelde vetplantenliefhebber was dat laatste minder geschikt: er staan geen foto's in en men kan er niets in vinden over de cultuur van deze planten.

Gelukkig is er nu in die leemte voorzien door het verschijnen van het hier besproken boekwerk. Het is geschreven door Ernst van Jaarsveld, de curator van de beroemde Kirstenbosch Botanische tuinen in Kaapstad, en bekend van vele andere publicaties over de succulente flora van Zuid-Afrika, tezamen met de Amerikaan Daryl Koutnik. De schitterende illustraties zijn merendeels van Elisa Bodley †, aan wie het boek ook is opgedragen.

Na een voorwoord en een inleiding volgt een introductie in de *Crassulaceae*-familie, die slechts 8% uitmaakt van alle Zuid-Afrikaanse succulenten. Van de 248 soorten

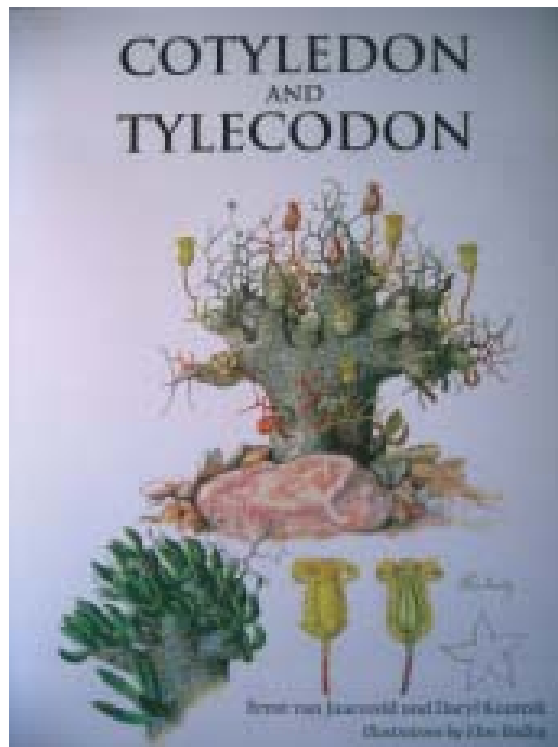
in deze familie zitten er 150 in het geslacht *Crassula*, 28 in *Adromischus*, 13 in *Kalanchoe*, 11 in *Cotyledon* en 46 in *Tylecodon*.

Nu volgt een introductie van de genera *Cotyledon* en *Tylecodon*, waarbij de verspreiding en ecologie, bestuiving en dispersie, als ook de morfologie van de planten uit de doeken gedaan wordt. Daarna treffen we een kort hoofdstuk over de cultuur aan, bij de bespreking van de verschillende soorten worden ook nog nadere cultuuraanwijzingen gegeven. Een hoofdstuk over het gebruik en de giftige eigenschappen van deze planten volgt. De historie van de planten en hun ontdekkers wordt uitgebreid besproken.

Het grootste deel van het boek is gewijd aan de bespreking van de 11 soorten *Cotyledon* en de 46 soorten *Tylecodon*, waarbij determinatiesleutels op de soorten niet ontbreken. Van elke soort wordt een korte beschrijving gegeven, de typische diagnostische kenmerken, verspreiding en ecologie, en bijzonderheden over de cultuur. Van elk taxon is een, meestal paginagrote, illustratie afgedrukt, maar ook een verspreidingskaart en een of meer goede habitatfoto's. Dit boek is uitstekend uitgevoerd en er heeft blijkbaar een stevige eindredactie plaatsgehad: er staan opvallend weinig

spelfouten in.

Ik kan dit boekwerk zonder enige reserve van harte aanbevelen aan alle plantenliefhebbers en aan de liefhebbers van vetplanten in het bijzonder. Een schitterend boek!

Geïllustreerde Vetplanten Encyclopedie, door Z. Jezek & L. Kunte.

Vertaald uit het Tsjechisch door Petr Hora. Uitgave: Rebo International 2005.

ISBN 90 366 1710 3.

Formaat 24 x 17 cm., 305 pp.

Prijs geb. € 9,95.

Hoewel dit boekwerk geen echte encyclopedie is, geen boek waarin alle soorten in alfabetische volgorde behandeld worden, staan er wel erg veel soorten in genoemd, zelfs soorten, die eigenlijk tot de randgebieden van onze hobby gerekend kunnen worden.

Na enige algemene beschouwingen worden de meeste vetplanten per familie besproken. Daarbij wordt een wat ouderwets aandoende familie-indeling gehanteerd. Planten als aloë, gasteria en haworthia worden bijvoorbeeld nog in de grote leliëfamilie (*Liliaceae*) ondergebracht, terwijl het momenteel gangbaar is deze planten tot de *Aloaceae* te rekenen.

De *Asclepiadaceae* worden als aparte familie behandeld en dus niet in de *Apocynaceae* gevoegd, zoals tegenwoordig gebruikelijk is.

Na de (9) families, waarin veel succulenten voorkomen, wordt een tiende hoofdstuk gewijd aan de "overige families met succulente afgezanten". De cactusfamilie (*Cactaceae*) komt kort aan de orde, maar dit maakt het boek niet tot een cactusboek

(zoals dat eerder in deze reeks uitgegeven is!). Een literatuuroverzicht en een register sluiten het boek af. Bij alle besproken soorten is d.m.v. symbolen een aantal wetenswaardigheden aangegeven, zoals groeivorm, de moeilijkheidsgraad van de cultuur en een indicatie over de overwinteringstemperatuur. Hoewel er altijd wel wat aan te merken is, kunnen we constateren, dat er relatief weinig spelfouten in de naamgeving voorkomen. Sommige "fouten" in de nomenclatuur berusten eerder op verschillen van inzicht. Een voorbeeld van een echte fout is de indeling van het

genus *Brighamia* in de *Commelinaceae*!

Het grootste pluspunt van dit boek is de grote hoeveelheid foto's. Vele, met name beginnende liefhebbers vinden het prettig om zoveel mogelijk planten afgebeeld te zien. De meeste foto's zijn van redelijke tot zeer goede kwaliteit.

Samenvattend: Een prima uitgevoerd boek met Nederlandse tekst, er worden veel soorten besproken en afgebeeld en - voor ons Hollanders niet onbelangrijk - een zeer schappelijke prijs! Aanbevolen

voor alle beginnende vetplantliefhebbers, ook uitstekend geschikt voor afdelingsbibliotheken.

DIGITOSTIGMA CAPUT-MEDUSAE

Martien van den Broek

In Succulenta no. 4 van 2003 maakte Ton Pullen in zijn artikelenserie “Succulentennieuwtjes” melding van de nieuwbeschrijving van een geheel nieuw geslacht Digitostigma en de enige soort *D. caput-medusae*. De beschrijvingen door Velazco en Nevárez waren verschenen in het Mexicaanse tijdschrift *Cactaceas y Suculentas Mexicanas* (47-4, 2002). In de *KuaS* van 2003, en wel op pagina 262 tot en met 266 van het oktobernummer, schrijft Jonas Lüthy uitvoerig over de plant. Met toestemming van de schrijvers geeft hij een vertaling van het artikel zoals dat in het Mexicaanse blad is verschenen en voegt een uitvoerige beschouwing eraan toe.

In een van de zaadlijsten die ik jaarlijks toegezonden krijg, werd zaad van de bovengenoemde plant aangeboden en, hoe kan het anders, mijn nieuwsgierigheid was gewekt, alhoewel twintig dollar per zaadje natuurlijk een hoop geld is, zeker wanneer je verder geen garanties krijgt over juistheid en kiemkracht. Toch zaden gekocht, gezaaid en opgekomen. Zoals van al mijn zaailingen ook van deze zaailingen enkele geënt. Tot mijn verbazing en blijdschap bloeiden al na zeven maanden enkele geënte planten. We hebben dus hier naar alle waarschijnlijkheid met een zeer bloeiwillige plant te doen.

Om u een indruk te geven volgt nu een beschrijving van de plant zoals ik hem in mijn kas heb waargenomen. De plant heeft rolronde tuberkels die in lengte variëren van 10 tot 15 cm bij een doorsnede van 5 tot 7 mm. Deze tuberkels ontstaan direct uit een ondergrondse wortelknol waarop zich een toef haren vormt

waaruit de tuberkels te voorschijn komen. De tuberkels zijn over de hele lengte bezet met vele witte vlokjes. Op het eind van de tuberkel bevindt zich een areool met enkele zeer kleine doortjes en een toefje haren. De bloem is geel, met een rood gekleurde smalle rand in de keel. De bloem is ongeveer 9 cm in doorsnede en opent zich laat in de namiddag, zo rond een uur

Afb. 1: Bloem van *Digitostigma caput-medusae*

of vier. Er zijn door mij variërend van 5 tot 9 stempellobben waargenomen. Er worden veel meeldraden gevormd. De bloemknop is lang en smal van vorm en is sterk behaard en beschubd. Na de bloei vallen de uitgebloeide bloemen niet snel van de plant. Het duurt dan ook lang voordat men kan zien of er bevruchting heeft plaatsgevonden. De zwelling van de zaadbes gaat erg langzaam; op het moment dat ik dit schrijf is de bloei al vijf maanden geleden en de bessen geven nog steeds geen enkel teken van rijpheid. De afgebeelde foto's zijn van zaailingen van 2005.

Zoals ook uitvoerig aangehaald en bediscussieerd door Lüthy hebben de bloemen en de zaden gelijkenis met die van *Astrophytum*, maar dat is volgens mij nog niet voldoende om deze soort te combineren tot een *astrophytum* zoals Hunt in zijn omcombineerwoede vrijwel direct na de publicatie van de nieuwbeschrijving in 2003 deed. Zoals Lüthy al aanhaalt, kan Hunt dit uitsluitend op de publicatie gebaseerd hebben en had hij geen plantenmateriaal tot zijn beschikking. Dat lijkt op zijn zachtst gezegd toch wat snel door de bocht. Maar goed, ik zou zeggen laten de foto's en de daaraan ten grondslag liggende planten maar voor zichzelf spreken.

Afgezien van de overeenkomsten van bloem en zaad met *Astrophytum* zijn natuurlijk ook overeenkomsten met andere planten te bedenken. Kijk maar eens naar het litteken dat een afgevallen bloem nalaat. Dat lijkt heel sterk op *Neogomesia agavoides*. Ook de beharing in het hart van de plant heeft iets weg van deze plant. Men zou kunnen stellen dat deze plant tot het geslacht *Neogomesia* zou kunnen behoren. Wanneer men de planten wat langer heeft doorgekweekt en er wat meer ervaring mee heeft opgedaan, komt men misschien wel tot de conclusie dat *Digitostigma* verwant is met zowel *Neogomesia* als *Astrophytum*. Maar ook verwantschap

Van boven naar beneden:

Afb. 2: Het hart van de plant

Afb. 3: Een areool

Afb. 4: De bloem

met bijvoorbeeld *Wilcoxia* kan men indenken mede gezien de verlengde knopvorming. Echter het lange tijdsbestek van de rijping van de vruchten, het late tijdstip van de bloei in het jaar, de plaats van het openen van de bloemen en de vorm van het plantenlichaam doen mij toch het sterkst denken aan *Neogomesia agavoides*.

Ondanks alle geleerdheid van de genoemde heren, zouden zij de simpele visuele waarnemingen waarvan vele liefhebbers getuigen, meer in ogenschouw moeten nemen. Anderzijds ware het interessant geweest als de door Hunt doorgevoerde omcombinatie gebaseerd was op aanvullend eigen onderzoek van DNA-profielen of isoenzymsystemen. Dan kom je samen met de zeer oplettende liefhebber als wetenschapper tot een gefundeerde bewijsvoering. Nu bekruipt mij het gevoel dat het Hunt alleen te doen was om zo snel mogelijk zijn eigen naam erachter te kunnen zetten.

Het gedoe rond *Digitostigma* staat niet op zichzelf. De revisie van de familie der Cactaceae, zoals die de laatste jaren in discussie is, roept bij velen grote vraagtekens op. Ik hoef maar te herinneren aan de vele pagina's die zijn volgeschreven over het samenvoegen van *Notocactus* en *Parodia* tot één geslacht, maar ook de nieuwe supergeslachten *Eriosyce* en *Echinopsis*. Wat node gemist wordt is een gezonde samenwerking tussen liefhebbers en wetenschappers. Met weemoed zou je terug kunnen denken aan de tijd van de oprichting van de I.O.S. toen dat nog mogelijk bleek. Laat die samenwerking met liefhebbers die op een goede manier hun ogen, verstand, kennis en kunde gebruiken, weer tot stand komen. Dan zijn wij misschien ook van het idee af dat de taxonomen vooraf het

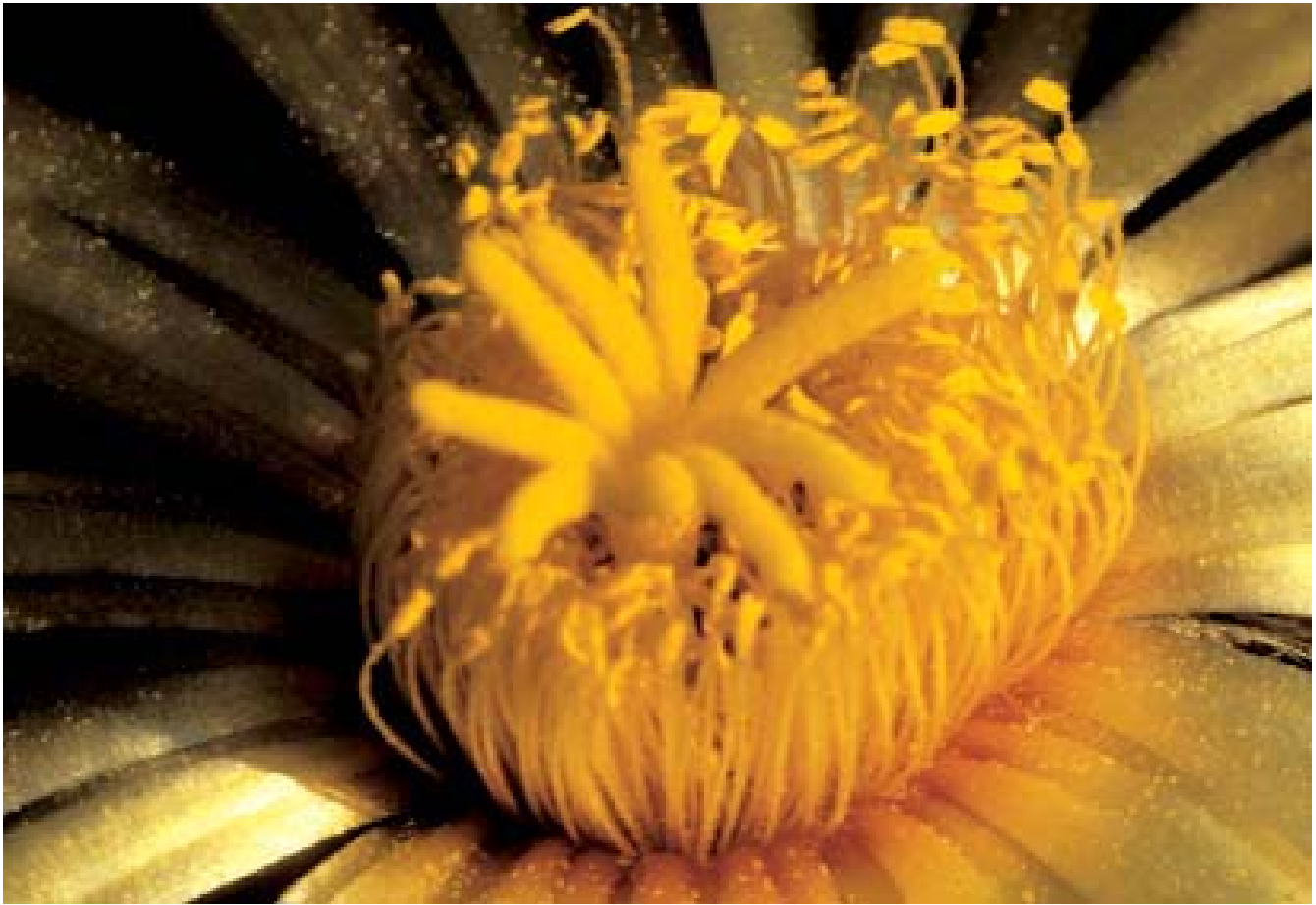
Van boven naar beneden:

Afb. 5: De bloemknop

Afb. 6: De bloemknop

Afb. 7: De plant met bessen

Afb. 8: De stamper van *Digitostigma caput-medusae*

Foto's: Henk Viscaal

aantal geslachten min of meer vaststellen en daarna bezien hoe dit gerealiseerd kan worden door samenvoegingen. Wel is opvallend dat geslachten die door gelijkgezinden worden beschreven, de dans ontspringen. Een mooi voorbeeld is de vorming van het geslacht *Siccobaccatus* en de opname van *Austrocephalocereus estevesii* in dit geslacht. Je zou nog slechte gedachten krijgen waarom dit wel overleefd is gebleven.

Toch nog weer even terug naar de nieuwbeschrijving van *D. caput-medusae*. In de beschrijving wordt de vindplaats geheim gehouden, met als voornaamste motief uitroeiing door roof uit de natuur. Alhoewel toch de vindplaats snel bekend zal zijn, is het wel begrijpelijk. Het is de vindsters dan ook te prijzen dat ze er wel voor zorgen dat zaden voor vermeerdering beschikbaar zijn (enige commercie valt hier ook niet te ontkennen).

Tot slot een opmerking over veldnum-

mers. Het is van groot belang dat materiaal dat in omloop wordt gebracht goed gedocumenteerd is. Het aangeven van de natuurlijke groeiplaats middels een veldnummer is een zeer geaccepteerd systeem. Echter, er zijn hele lijsten van dergelijke veldnummers, waarvan er vele synoniem met elkaar zullen zijn. Het zou een houder van zo'n veldnummer tot eer strekken, als hij ervoor durft uit te komen, welke van zijn nummers overeenkomen met die van andere veldonderzoekers of zijn medereisgenoten.

**Rozenbloemstraat 27^a,
4921 KD Made.**

DE VERKLARING VOOR HET ONTSTAAN EN STABILISEREN VAN CRISTATEN

Ben J. M. Zonneveld

Het moet meer dan 15 jaar geleden zijn dat ik wat geschreven, maar niet gepubliceerd heb over cristaten. In ieder geval, toen ik die oude tekst opzocht, bleek het nog een met de hand geschreven versie te zijn dus nog van voor het computer-tijdperk. Toch denk ik dat het nog steeds de moeite waard is om een verklaring voor het ontstaan van cristaten te geven omdat velen denken dat het een mysterie is.

Cristaten of fasciaties komen regelmatig voor in de natuu, niet alleen bij cactussen maar ook veel andere succulenten en andere gewassen vertonen het fenomeen. Een cristaat is kortweg een plant waarbij de groeitop of het topmeristeem in een bandmeristeem is veranderd.

Cristaten zijn er in vele vormen. Bij tomaten is de vrucht cristaat. Het aantal partjes wat je ziet als je een tomaat doorsnijdt is van twee in een wilde tomaat tot wel acht toegenomen. Cristate bloeiwijzen vinden we bijvoorbeeld in de hanekam *Celiosa argentea* 'Cristata' (Afb. 1) of de bandwilg. Ook wortels kunnen kamvormig worden zoals bijvoorbeeld bij vlinderbloemigen. Het meest spectaculair zijn de cristaten bij succulenten (Afb. 2, 3, 4). Men vindt ook hier soms alleen cristate bloemen. Ik zou ook dichotomie, waarbij een kop in tweeën splitst en monstruouse vormen zoals bij de rotsactus vorm van *Cereus jamacaru* (Afb. 5) erbij willen betrekken. Als we een cristaat dwars doorsnijden, blijkt het groeipunt niet veel van de normale groeitop af te wijken hoewel het vaak dikker is. Echter, als we de cristaat in de lengte doorsnijden, dan zien we in plaats van een kleine groep delende cellen een hele band delende cellen in het meristeem. Bij

een dichotome deling zoals standaard bij *Mammillaria parkinsonii* (Afb. 6.) voorkomt zien we het meristeem eerst verbreden net als bij een cristaat. Bij verdere groei splitst

Afb.1: De cristaatvormige bloem van de hanekam *Celiosa argentea* 'Cristata'

Hierboven:

Afb. 2: Een cristate Pachypodium lamerei ontstaan aan de voet van een normale scheut (verwijdend)

Hieronder:

Afb. 3: Een cristate Ariocarpus agavoides

het zich echter in twee koppen. Bij een monstruouse vorm zoals een rotscaactus lijkt deze opsplitsing veel vaker te gebeuren en ook beïnvloed te worden door de sterke lengtegroei. Als het meristeem alleen aan de uiteinden deelt krijgen we een rechte kam. Echter de meeste cristaten delen ook zijwaarts waardoor de cristaat dikker wordt en gaat golven (Afb. 7). Er is dus geen sprake van een dubbelplant. Dat dichotome delingen en cristaten verwant zijn kunnen we zien aan het feit dat beide vaak in dezelfde plant voorkomen en in eerst instantie niet te onderscheiden zijn (Afb. 8). Planten die aanvankelijk in een cristaat leken over te gaan maakten uiteindelijk twee koppen, zoals ik bijvoorbeeld gezien heb bij *Sempervivum arachnoideum* en *S. octopodes* (Afb. 9).

Enige eigenschappen van cristaten

Cristaten groeien zeker in het begin harder dan gewone planten. Verder bloeien

Afb. 4: Een crinate Echeveria agavoides

ze vaak slecht of helemaal niet hoewel dat bij cristaten van *Mammillaria* meevalt (Afb. 10). Ook bekend is dat de wortelvorming bij cactuscristaten niet zo goed is. Bij die cactussen waarbij de volwassen plant heel anders bedoornid is dan de zaailing zien we vaak dat de cristaat de bedoorning van de jeugdvorm heeft (Afb.11).

We kunnen cristaten indelen naar hun kenmerken en de wijze waarop ze ontstaan, namelijk in cristaten die min of meer erfelijk zijn, dus uit zaad voortkomen en cristaten die in de natuur of in cultuur zijn ontstaan.

Erfelijke cristaten

Er zijn bepaalde crinate erwten- en tabakrassen die gewoon uit zaad vermenigvuldigd kunnen worden. Het gaat hier om een enkel gemuteerd gen. Dit zien we ook bij de hanekam en natuurlijk de tomaat, alhoewel het hier alleen

Afb.5: Naast elkaar een echte cristaat in *Mammillaria rhodantha*, een rotscactus en een dichotome *M. parkinsonii*

om de bloeiwijze of vrucht gaat. Ook bij de succulenten zijn er voorbeelden van erfelijke cristaten.

Uit een van de vijf zaden van een crinate sempervivum kreeg ik weer een cristaat terwijl ik bij duizenden andere sempervivumzaden nooit een cristaat heb gezien. Iets dergelijks zien we ook bij de rotscactus waar ik uit 20 zaden van de monstruouse vorm 5 monstruouse planten kreeg (Afb. 11). Merk op dat de bedoorning nogal verschilt en de kleinste nog een jeugdbedoorning vertoont. Een cristaat van *Echinopsis* gaf uit zaad weer 3 % cristaten. Als een dichotome deling inderdaad een niet doorzettende cristaatvorming is, kan men de altijd (?) dichotoom

Afb. 6: Dichotomie in *Mammillaria parkinsonii*

delende *Mammillaria parkinsonii* (Afb. 6) als een erfelijke cristaat zien. Zo zijn er nog vele voorbeelden waarbij het duidelijk is dat de kans op cristate nakomelingen veel groter is als ook de ouder cristaat is. Dat we geen 100 % cristate nakomelingen krijgen heeft te maken met het feit dat het gen voor cristaat kennelijk slechts beperkt tot uiting komt. Bovendien is het gen kennelijk sterk van de omgeving afhankelijk voor de expressie. Al deze waarnemingen duiden erop dat cristaten erfelijk kunnen zijn. Iets wat ook al door de Vries in de jaren twintig en door de voormalige voorzitter van Succulenta Verbeek-Wolthuis in 1938 was geconstateerd.

Cristaten in de natuur

Vele anekdotische voorbeelden zijn bekend van cristaten in de natuur. Iedereen die in Mexico heeft rondgelopen is er wel eens een tegengekomen.

1. Vooral opvallend zijn de grote cristaten aan de saguaro, *Carnegiea gigantea*. Een zekere Micha merkt op dat hij ze in het meer regenachtige Tucson, USA regelmatig tegenkwam maar in Phoenix nog nooit had gezien.
2. Men vindt vaak op plaatsen waar brand of hagel geweest is dat de nieuwgroei een groot aantal cristaten geeft.
3. Cristaten blijken verder in de natuur

op sommige plekken in grote aantallen voor te komen, maar even verderop bij dezelfde soort te ontbreken.

Cristaten in cultuur

1. Bekend is dat bij kwekers die ruim met mest omspringen het aantal cristaten bij de zaailingen veel groter is dan bij kwekers die zuiniger met voeding omgaan.
2. Ook tijdelijke cristaten zoals bij *Sino-crassula yunnanensis*, in sempervivum of cristate cactusbloemen hebben meestal met teveel voedsel te maken.
3. Bij dikker zaaien zien we ook minder cristaten ontstaan dan bij dunner zaaien.
4. Ook de zaaitijd is belangrijk. In het voorjaar gezaaide gewassen gaven meer cristaten dan de later in de (drogere) zomer gezaaide gewassen.
5. Lage, gevolgd door hoge temperaturen, geeft bij de hyacint ook cristate bloemen. Plotselinge temperatuurverandering kan ook bij andere planten een oorzaak zijn.
6. Een ander voorbeeld is dat het totaal ontbladeren van een plant tot de vorming van cristaten kan leiden.
7. Als hanekammen minder dan 8 uur licht per dag krijgen worden het allemaal planten met normale bloeiwijzen.
8. Zaad van een normale *Trichocereus pachanoi* bleek 60 % cristaten te geven. Dit zou er op kunnen duiden dat de zaden in de plant al voorgeprogrammeerd kunnen zijn.
9. Een *Peleciphora aselliformis* zat vol met spint en schildluizen. Toen zij daarvan bevrijd was werden alle groeipunten cristaat.
10. Planten waarvan op de ene of andere manier de kop bijna of geheel verdwenen is lopen soms ook weer uit met cristate vormen. We zien dit soms als we een onderstam niet diep genoeg wegsnijden.
11. Van de andere kant zien we geïntegreerde

planten vaak in cristaat vorm overgaan vooral bij grote onderstammen Ook bij planten als *Euphorbia piscidermis* geënt op de sterk groeiende *E. canariensis* zien we dit regelmatig.

12. Bij sommige cultuurgewassen worden het ene jaar veel en het ander jaar geen cristaten gevonden. De cristaatvorming lijkt dan met veel regen samen te gaan.

13. Eenzijdige druk tegen een muur of in de grond kan ook cristaten geven, zoals we bijvoorbeeld duidelijk kunnen zien bij asperges.

14. Bestraling, waarbij waarschijnlijk vaak de kop dood gaat of het behandelen van zaden van jute gaf vele cristaten. Echter, duizenden zaden van *sempervivum* die ik heel sterk heb bestraald, namelijk met 80.000 röntgen met ongeveer 10% overleving, gaven geen enkele cristaat.

15. Cristaten kunnen ook door andere organismen worden veroorzaakt, zoals virussen, bacteriën, schimmels en galmuggen. Er zijn zelfs drie bacteriën bekend waarvan uit onderzoek gebleken is dat ze bij infectie tot cristaten leiden, namelijk *Rhodococcus fascians* (!), *Agrobacterium tumefaciens* en *Pseudomonas syringae* var *savastanoi*. Van *R. fascians* is trouwens bekend dat een lineair stukje extra DNA genen bevat voor de aanmaak van cytokinines. Echter de situatie is heel ingewikkeld. *R. fascians* produceert elf verschillende cytokinines, maar begint de infectie met een zeer hoge productie van auxine! De infectie kan niet alleen tot cristaten, maar ook tot heksenbezems en bladachtige gallen aanleiding geven (Van deputte et al. 2005).

Zo kunnen we nog veel voorbeelden geven maar het lijkt duidelijk dat in deze gevallen er niet van erfelijkheid sprake is. Hoewel zelden getest is of het vererft, lijkt er

Afb. 7: Een sterk golvende cristaat bij een bonte *Euphorbia susannae*

een duidelijke, door de omgeving veroorzaakte invloed waaronder deze cristaten zijn ontstaan. De vraag is wat bij al deze voorbeelden gemeenschappelijk is en wat het verband is tussen deze op verschillende wijzen ontstane cristaten met verschillende eigenschappen. Voor het gemak van de discussie heb ik ze maar een naam gegeven.

- We zouden bovenstaande voorbeelden, die mijns inziens allemaal waar kunnen zijn, als volgt kunnen samenvatten:
- cristaatvorming nadat de top verwijderd/afgestorven is (nieuwgroei-cristaten)
  - cristaatvorming in bestaande top, zowel bij volwassen plant en als bij zaailingen (top cristaten).
  - cristaatvorming in een zijtak, terwijl andere zijtakken normaal blijven (zijcristaten)

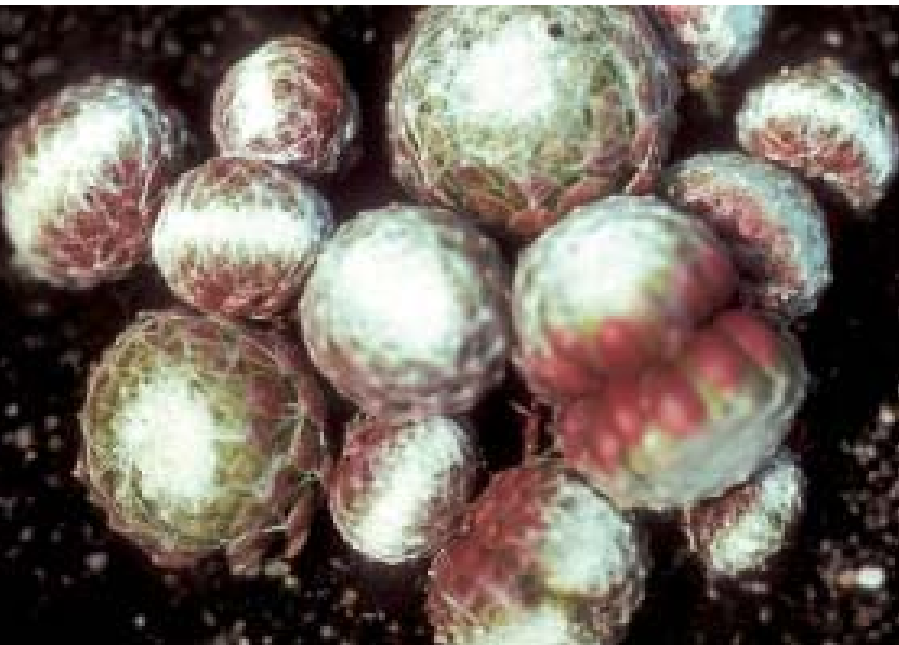
- We kunnen ze ook anders indelen, namelijk:
- cristaten die meer of minder in de zaailingen terugkomen (erfelijke cristaten)
  - permanente cristaten met een duidelijke oorzaak (permanente cristaten)
  - tijdelijke cristaten die weer snel tot normale proporties teruggaan (tijdelijke cristaten)

BASIS GEGEVENS

Plantenhormonen

Net als de mens produceren planten hormonen om allerlei processen in het organisme te regelen. In het algemeen zou men kunnen zeggen dat het plantenhormoon auxine, dat vooral in de bladeren worden gemaakt, tot wortelvorming aanzet en cytokinine, dat vooral in de wortels worden gemaakt, tot spruitvorming aanzet. Deze twee hormonen zijn normaal in balans, maar worden in de bovenstaande voorbeelden volgens mij uit balans gebracht. De initiatie van cristaten wordt dan veroorzaakt door een verstoring in de hormoonbalans. Dat cytokinine tot veel cristaten leidt is ook door Robert Wellens bij zijn weefselkweken gevonden. Ook micro-organismen zoals virussen, bacteriën en schimmels kunnen tot een verstoring van de hormoonbalans leiden omdat ze zelf ook planten hormonen kunnen produceren. Dat insecten de hormoonbalans kunnen verstoren zien we bij gallen, veroorzaakt door galmuggen. Deze zijn op zich al een verstoring van de hormoonbalans maar gaan soms tegelijkertijd ook gepaard met

Afb. 8: Een zaailing van *Sempervivum arachnoideum* met normale, cristate en dichotoom delende uitlopers

cristaatvorming. Dat bacteriën dat kunnen zien we bij heksenbezems in berken en mycoplasmas zijn de oorzaak van het sterke spruiten bij sommige *Opuntia tuna*. Een tijdelijke verstoring van de hormoonbalans hoeft niet tot een permanente verandering te leiden. Cristate vormen van *Sempervivum*, meestal ontstaan door te veel voedsel, gaan vaak in hetzelfde jaar of het jaar daarna weer terug naar de normale vorm al of niet via een dichotomie. Dit zien we ook bijvoorbeeld bij *Sinnocrassula yunnanensis* die we tegenwoordig veel in tuincentra zien (onder de naam *Orostachys crassula*!!). Hier is door de verstoorte hormoonbalans niets vastgelegd en de gen (in)activiteit is maar tijdelijk.

De verstoorte hormoonbalans, waarschijnlijk een toename in de verhouding cytokinine/auxine leidt niet alleen tot cristaten, maar ook tot extra sterke groei, tot terugkeer van de jeugdvorm, slechte bloei en slechte wortelvorming. Dit zijn allemaal verschijnselen die aan de werking van cytokinine zijn toe te schrijven. Mijn indruk is dat cristaten relatief veel bij cactussen voorkomen. Men kan speculeren dat de hormoonbalans daar snel verstoord

kan worden omdat door het ontbreken van bladeren er toch al relatief weinig auxine wordt gemaakt. De volgende vraag is dan wat deze onbalans tot gevolg heeft en waarom het soms erfelijk is.

Differentiatie

Bekend is dat een melocactus een bepaalde grootte moet hebben voordat hij tot de vorming van een cephalium overgaat. (Ik vraag me af of er ooit geprobeerd is om een cephalium te enten). Om het begrip differentiatie duidelijk te maken wil ik als voorbeeld de klimop, *Hedera helix*, nemen. Hier zien we duidelijk een verschil tussen

de jeugdvorm en de volwassen vorm. De jeugdvorm is kruipend, bloeit niet, heeft meer ingesneden bladeren en maakt hechtwortels. De volwassen vorm heeft minder ingesneden bladeren, bloeit en heeft geen hechtwortels. In Afb.12 zien we een fraaie overgang tussen het stamgedeelte met en zonder hechtwortels. Als we deze laatste vorm stekken kan hij min of meer in deze vorm blijven. Toch heeft er geen mutatie plaats gevonden. Het meest waarschijnlijk is dat door de lange aanvoerlijnen naar de top er minder wortelhormonen de top bereiken. Ook meer zon/voedsel kan een bijdrage leveren. Deze verandering in hormoonbalans leidt tot het min of meer permanent aan of uitschakelen van bepaalde genen. Dat er geen mutatie is, dus een echte verandering in het DNA, blijkt uit het feit dat uit de zaden van de volwassen vorm altijd weer de jeugdvorm te voorschijn komt. Deze overgang van jeugdvorm naar volwassen vorm noemt men differentiatie. Cellen van een plant bevatten meestal evenveel DNA. Echter in de cel van een wortel zijn andere genen actief als in de cel van een blad. Ook dit is een vorm van differentiatie. Dit in tegenstelling tot een mutatie, waarbij het DNA van een gen permanent zodanig wordt veranderd, dat er een veranderd (of geen) product wordt gemaakt. Wat heeft dit met cactussen te maken? Ik denk dat bij cristaten iets dergelijks gebeurt. Een verstoorde hormoonbalans door allerlei oorzaken (zie boven) kan dan leiden tot het tijdelijk of meer permanent uit of aanschakelen van bepaalde genen en wel specifiek in het meristeem. Als de genen dan permanent zijn aan- of uit-geschakeld, kunnen we een degelijke cristaat 'onbeperkt' vermenigvuldigen. Echter,

Afb. 9: Dichotomie in *Sempervivum octopodes*

we moeten de cristaat dan wel van boven naar beneden in stukken snijden. Als we het bandmeristeem in de top wegsnijden, zal de overgebleven stomp alleen normale planten geven. Dit duidt er heel duidelijk op dat de verandering alleen in de cellen van het topmeristeem zit. We kunnen dus een cristaat opvatten, en dit is een nieuw aspect, als een bijzondere vorm van differentiatie. Dit verklaart alle bovenbeschreven gevallen met uiteindelijk een enkele oorzaak en gevolg, namelijk een verstoorde hormoonbalans, hoe dan ook ontstaan, die leidt tot een min of meer permanente verandering in de genexpressie in het meristeem.

Laten we nu nog eens naar bovengenoemde voorbeelden, zoals samengevat, kijken.

- a. Als de kop of de bladeren verdwenen zijn door welke oorzaak dan ook (brand, hagel, insecten, vraat) neemt plotseling de productie van auxine af. De tijdelijke overmaat cytokinine leidt tot nieuwe zij-scheuten die cristaat kunnen zijn vooral bij planten in volle groei.
- b. Veel regen of veel mest kan tot extra cytokinine leiden met cristaten tot gevolg.

Afb. 10: Een bloeiende cristaat, *Mammillaria zeilmanniana*

c. Cristaatvorming in zijtakken, terwijl de andere scheuten normaal blijven, kan verklaard worden doordat niet alle scheuten in gelijke mate in volle groei waren en alleen de scheut die in volle groei was tot cristaatvorming overgaat. Dit lijkt een verklaring voor het feit dat in de natuur soms vele zijtakken van een heel veldje cactussen tot cristaatvorming overgaan. Een flinke bui heeft een veldje vol laten lopen. Plotseling is er dan veel voeding beschikbaar wat een massale cristaatvorming tot gevolg heeft. Deze in groten getale op één plek voortkomende cristaten zijn dan dus niet een aanwijzing, dat het erfelijk is zoals De Vries en Verbeek Wolthuys menen. Zij sluiten, hoewel de afhankelijkheid van de omgeving wordt erkend, alle andere mogelijke oorzaken uit. Ook cristate bloemen bij cactussen kunnen we opvatten als een 'zijtak'-cristaat. Als de bloemknop al volop in ontwikkeling is terwijl de plant nog stil staat, zal een overmaat cytokinine juist daar cristaatvorming tot gevolg hebben.

Ik hoop in het bovenstaande te hebben duidelijk gemaakt dat erfelijke cristaten maar een klein deel vormen en dat bij de meeste cristaten een of meerdere genen slechts aan- of uitgeschakeld zijn en er dus van een erfelijke verandering in het DNA

geen sprake is.

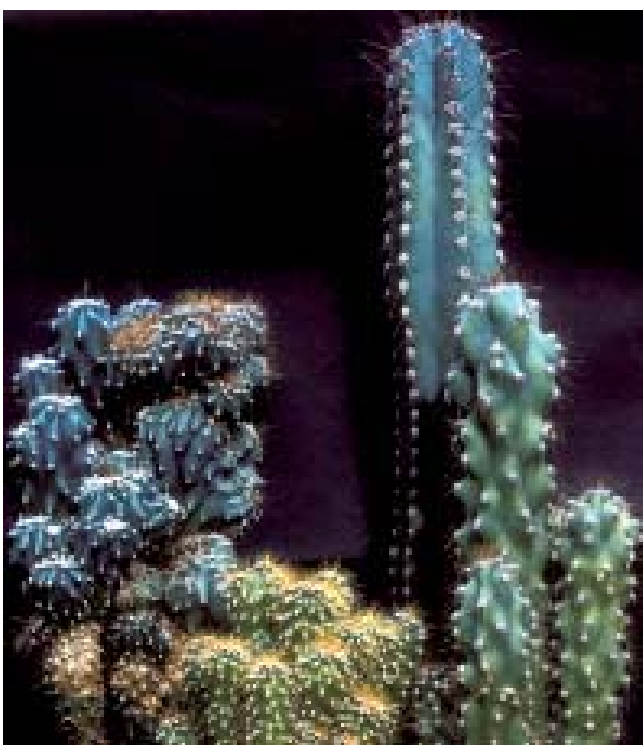
d. Erfelijke cristaten hebben een mutatie in het DNA, die in sommige gevallen er toe leidt dat er altijd cristaten gevormd worden door een permanent verstoorde hormoonbalans en in andere gevallen tot gevolg heeft dat er een sterke neiging tot cristaatvorming is.

e. Permanente nieterfelijke cristaten ontstaan anders. Een tijdelijke verstoring in de hormoonbalans leidt tot het aan/uitschakelen van bepaalde genen en wel min of meer permanent en wel in het topmeristeem.

f. Tijdelijke cristaten worden meestal in de loop van het seizoen weer normaal. Een tijdelijke verstoring in de hormoonbalans (meestal teveel voedsel) leidt tot het aan/uitschakelen van bepaalde genen en wel tijdelijk.

Het maken van cristaten

Nu we dus weten hoe cristaten ontstaan, namelijk door een relatieve overmaat aan cytokinine in de wortels door veel voedsel, of door het ontbreken of sterk verminderen van de hoeveelheid auxine, zouden we in staat moeten zijn om alle planten naar willekeur tot cristaatvorming aan te zetten. Robert Wellens is door veel cytokinine in de voedingsbodem te gebruiken in staat om cristaten te maken. Dus als u graag een cristaat van uw plant wilt laten maken moet u bij hem zijn. Waarom lukt het vaak niet om een cristaat op een van de bovenstaande manieren te maken? Dit heeft te maken met het feit dat niet alle planten evenveel neiging hebben om tot cristaatvorming over te gaan. Als ze niet gevoelig zijn voor het verstoren van de hormoonbalans heeft waarschijnlijk geen enkele bewerking zin zoals ook de Vries meent (Verbeek Wolthuys p68). Het lijkt het meest zinvol als u wilt experimenteren om een normale zijscheut van een cristaat

Afb. 11: Vier even oude zaailingen van de rots-cactus *Cereus jamacaru*

te nemen en te kijken of het dan lukt om een cristaat te induceren. Het nadeel is hier natuurlijk dat u dan een cristaat krijgt in een plant waarvan u al een cristaat had! Echter als dat eenmaal lukt, kunt u het bij andere planten proberen. Enten op een grote sterke onderstam lijkt me ook een goed middel. Ook het weghalen van alle groeipunten bij een goedgemeste plant, zodat er een plotselinge sterke impuls is om nieuwe scheuten te maken, lijkt een goed middel. En wat dacht u ervan om op een cactus met verwijderde kop eens wat fijngemalen heksenbezem te strooien? Als het u lukt, zou het leuk zijn als u er eens over schrijft.

Samengevat kunnen we zeggen dat:

1. cristaten die erfelijk zijn hebben een verstoorde hormoonbalans doordat het DNA van een of meer genen gemuteerd is. Deze komt vaak pas gedurende de verdere groei tot uiting.
2. Cristaten kunnen ook door allerlei invloeden van buiten af worden geïnduceerd. Een tijdelijke overmaat cytokinine kan dan bijvoorbeeld ontstaan door overmaat voedsel, door insecten of door het wegvallen van het topmeristeem. Ze leiden echter allemaal ook tot een

Afb. 12: De overgang van de jeugdvorm naar de kale, volwassen vorm in een dikke tak van de klimop
Foto's van de schrijver

verstoorde hormoonbalans waardoor het topmeristeem tot een bandmeristeem uitgroeit.

3. Deze niet-erfelijke cristaten hebben genen die min of meer permanent of tijdelijk aan- of uitgeschakeld zijn. We kunnen dus, en dit is een nieuw aspect, van een bijzondere vorm van differentiatie spreken. Alleen de genen in het topmeristeem zijn kennelijk gevoelig voor deze onbalans.

Of in het kort: invloeden van buiten af of een mutatie leiden tot een verstoorde hormoonbalans waardoor genen in het meristeem aan- of uitgeschakeld worden en het meristeem tijdelijk of permanent differentieert tot een cristaat.

Literatuur:

Verbeek Wolthuys, J.J. (1938). Het raadsel van het ontstaan van monstrositeiten en cristaties bij de succulenten. Enschede en Zoon, Haarlem.
De Vries, H. (1920). *Dodonaea* 5. Opera e periodicis collata (een verzameling van een aantal publicaties)
Vandeputte, O. et al. (2005). Biosynthesis of auxin by *Rhodococcus fascians* is controlled by compounds specific to infected plant tissues. *Applied and Environmental Microbiology* 71: 1169-1177.
http://www.cactus-art.biz/gallery/Photo_gallery_crest.htm

E-Mail: zonneveld@rubim.leidenuniv.nl

ALBERT GOOSSENS MEER DAN EEN HALVE EEUW LID VAN SUCCULENTA

Louis van de Meutter

Het afgelopen jaar vierde de Belgische cactusliefhebber Albert Goossens uit Duffel een heel bijzonder jubileum, namelijk 50 jaar trouw lidmaatschap van Succulenta Nederland.

Wat was de drijfveer van de passie die hij al die jaren voor de succulenten heeft gevoeld?

Om dit te begrijpen gaan we even terug in de tijd.

Albert werd geboren in de eerste helft van de jaren dertig van de vorige eeuw. Toen zijn vader August halfweg de jaren twintig een bescheiden verzameling opstartte, waren deze exoten doorgaans nog zeldzaam en duur. Een groot aantal planten van zijn vaders verzameling was afkomstig van de firma De Laet uit Kontich, een toenmalige Belgische cactuskwekerij van wereldfaam. Vader August kwam er geregeld langs in de hoop er nieuwe soorten aan te treffen. Deze kwekerij werd jammer genoeg opgedoekt omstreeks 1931.

De vaderlijke collectie boeide Albert dermate dat de liefde voor deze bizarre planten uitgroeide tot een ware passie. Dus startte hij in het ouderlijk huis een vensterbankcultuur met plantjes die hij van zijn moeder kreeg. Al spoedig besmette hij ook zijn toenmalige verloofde, nu zijn vrouw Alfonsine, met het cactusvirus, want ook bij haar thuis zouden de cactussen weldra de vensterbanken domineren.

In die tijd was het cactusaanbod redelijk schaars en zo kwam Albert tijdens zijn jacht op nieuwe soorten in september 1954 op de Antwerpse vogelmarkt in contact met Grégoire Hoeckx, een toenmalig gerenommeerd liefhebber en tevens cactushandelaar. Deze kon zo enthousiast over cactussen en succulenten vertellen, dat het hem weinig moeite kostte om Albert over de streep te trekken voor een

lidmaatschap van Succulenta.

Alberts eerste interesse ging vooral uit naar notocactussen en espostoa's. Nadien kwamen de chilenen en de cereusachtigen aan de beurt. Gaandeweg evolueerde zijn collectie tot een zeer gemengde verzameling waarin later ook andere succulenten fel aan bod zouden komen.

Na het bouwen van zijn woning werd in de tuin een afgedankte druivenkas gemonteerd om er de verzameling in onder te brengen. Toen in 1963 Albert Van den Eynde, een cactusliefhebber die achteraf een gerespecteerd cactuskweker zou worden, Duffel verliet, kocht Albert bij hem een achtergelaten kas en hij installeerde ze naast de andere in de tuin. De twee kassen waren al spoedig volgeboekt zodat hij in 1972 besloot de huidige grote kas op te richten. Dank zij de aluminiumprofielen was het toen eveneens afgelopen met de regelmatig opduikende vervelende karweien zoals stopverf vernieuwen en schilderen van hout of ijzer van het gebinte.

Met de jaren ontpopte hij zich als een duivel-doet-al en zo stichtte hij onder meer de cactusvereniging "Dodonaeus" in januari 1963 met Frans De Vries, die tot bij zijn overlijden in 1984 penningmeester zou blijven, en nog vier andere personen uit de omgeving van Duffel. Dit ging gepaard met de uitgave van het gelijknamige ledenblad, dat een tijdlang zelfs in twee talen ver-

Deze opname in de kas dateert van 15 augustus 1990

scheen en naar geïnteresseerden in liefst twintig landen werd verstuurd, waaronder zelfs Nieuw-Zeeland, Mexico en Japan. En het lijkt haast niet te geloven, maar toch is het waar: Fernando Rivière de Caralt, de toenmalige Spaanse directeur van de botanische tuin Pinya de Rosa in Barcelona, stond genoteerd als erevoorzitter. De naam Dodonaeus eert de nagedachtenis van de Mechelse plantkundige Rembert Dodoens (1517 - 1585) die lijfarts was van Maximiliaan II en hoogleraar te Leiden.

Alberts moeder die, na het overlijden van zijn vader, in de jaren zestig ook een vrij grote verzameling bezat, zou tot aan het einde van haar leven een van de trouwste leden blijven van de vereniging. Zijn broer Paul, die vooral interesse heeft voor succulenten en kruiden, bleef steeds nauw betrokken bij het bestuur. Aanvankelijk als ondervoorzitter en op dit ogenblik als secretaris. De cactusgenen zitten dus dui-

delijk in de familie.

In de loop der jaren maakte Albert kennis met heel wat groten uit de cactuswereld. Zo bezochten Van Vliet, Rowley en Cullman tijdens de jaren zestig van vorige eeuw zijn verzameling. Rowley maakte bij die gelegenheid enthousiast kennis met de "Belgische manier van plantenvermeerdering door enten". Albert herinnert zich nog heel goed dat in die tijd zowel de Engelse als Nederlandse liefhebbers in het algemeen hun neus ophaalden voor deze techniek. Toen hij halfweg de jaren zestig zijn verlof in Nederland bij Van Vliet doorbracht, ontmoette hij er Buining en Bommeljé, twee andere legendarische figuren uit de cactuswereld. Ook herinnert hij zich nog levendig een lezing die Backeberg ooit naar Antwerpen bracht toen hij op doorreis was in België.

Albert bereisde vele cactusgebieden. Hij trok meerdere keren naar Mexico en stelde

De verzameling

er onder meer vast dat de plaatselijke bevolking de cactussen eerder beschouwde als onkruid. Ze begreep maar niet waarom die gekke buitenlanders er zoveel belangstelling voor hadden. Later kwam Zuid-Amerika aan de beurt met Argentinië, Bolivia, Peru, Chili en Brazilië. Tijdens zijn reizen constateerde hij meer en meer dat ook in die landen de beschaving haar tol begint te eisen. Waardevolle groeiplaatsen van cactussen veranderen er vaak in landbouwgebieden om aan de groeiende vraag naar voedsel wegens de bevolkingsexplosie te kunnen voldoen. Aan het einde van de jaren tachtig was hij ook een tijdlang gefascineerd door hoodia's, trichocaulons en stapelia's en daaruit volgde logischerwijze een studiereis door Namibië en Zuid-Afrika. Door gebrek aan tijd en plaats verminderde de voorbije jaren zijn belangstelling evenwel voor deze Zuid-Afrikaanse planten.

In juni 1993 pakten Albert, zijn broer Paul en zijn neef Marc Goossens in de bibliotheek te Duffel uit met de expo "Goossens & Co". Op deze originele happening konden de bezoekers meer te weten komen over cactussen (Albert), kruiden (broer Paul) en carnivore planten (neef Marc). Dergelijke initiatieven zijn bij uitstek geschikt om nieuwe leden voor onze verenigingen te rekruteren bij het brede

publiek.

Als voordrachtgever geniet hij ook een heel grote waardering, zowel in het eigen land als in Nederland. Hij had zelfs tweemaal de eer een lezing te mogen brengen tijdens de ELK. En zoals het een liefhebber in hart en nieren betaamt, is hij er eveneens jaarlijks present. Bovendien biedt hij er steeds een groot aantal relatief zeldzame soorten aan, meestal geënt.

Albert is niet alleen iemand die enorm veel over de planten weet, hij is ook een man van de praktijk. Hij is een enter van formaat, zijn entingen zijn werkelijk een streling voor het oog. Hij weet bijzonder veel over onderstammen en hun cultuur en kan hierover heel wat zinnige dingen vertellen. Zelfs entingen van euphorbia's, die wegens de overvloedige latex heel lastig zijn, brengt hij zonder al te veel mislukkingen tot een goed einde.

In zijn uitgebreide verzameling kent ook zijn echtgenote goed haar weg. Ontelbare bloemen werden door haar met een penseeltje bestoven. Dit delicate werk vereist heel veel aandacht indien men soortechte zaden wil oogsten. Ook haar belangeloze inzet voor het tijdschrift, onder meer door het inplakken van foto's, verdient een eervolle vermelding. Ontelbare keren vergezelde ze Albert tijdens zijn talrijke voordrachten om een handje toe te steken opdat alles vlotter zou verlopen. En vaak kan zij voor de vuist weg de juiste naam van een plant opnoemen wanneer het geheugen van Albert hem hierover even in de steek laat.

We hopen dat Albert en zijn echtgenote Alfonsine nog heel lang samen van hun gezamenlijke passie mogen genieten.

Opmerking:

Foto van F. Rivière de Caralt zie: <http://www.iosweb.org>.

**Nachtegalenlaan 16,
B 2820 Bonheiden.
België**

SUMMARY

Rob Bregman

The cover of this "Succulenta" shows a remarkable new white-flowering species from the area south of Azurduy, Bolivia. It is described here new to science as *Aylostera azurduyensis* by Johan de Vries (see pages 54-59). Moreover, he prefers to put the species in the genus *Aylostera* rather than *Rebutia* because he favors the "splitting" taxonomic approach.

The usual editorial is written by Ben Zonneveld. He deals with the work in the glass house during winter time.

In her column for our youngsters, Johanna Smit-Reesink refers to the "Verkade" cactus book from the early thirties, which at the time contributed a lot to the popularity of cacti in Holland and Belgium.

Bertus Spee shows us again four flowering plants in his collection, viz. *Avonia quinaria* ssp. *alstonii*, *Notocactus buiningii*, *Mammillaria plumosa* and *Lobivia haematantha*.

Fritz Hochstätter continues his study of the genus *Sclerocactus*. *S. mesae-verdae* and *S. wetlandicus* are being briefly described and depicted.

In his final contribution about the succulent flora of the Canary Islands, Eric j.m. Piens takes us to La Gomera.

M. van de Bon outlines past en present of the Soekershof botanic garden in the West-kaap, South Africa.

Two just published books are being reviewed by Ton Pullen: "Cotyledon and Tylecodon" by Ernst van Jaarsveld, and the Dutch version of the illustrated succulent plants encyclopedia by Jezek and Kunte, successively.

The recently discovered *Digitostigma* (*Astrophytum*) *caput-medusae* is the subject of an article by Martien van den Broek. Grafted seedlings of this striking plant already flowered within a year. Based on several characteristics, the author suggests a certain relationship to *Neogomesia agavoides*.

A rather long article on cristate growth forms is presented by Ben Zonneveld. It turns out that the formation of crested stems may be either hereditary or not. In the first group a mutation leading to hormonal imbalance is responsible, whereas in the second group many different environmental factors may be involved.

Albert Goossens from Duffel, Belgium, has been a member of Succulenta for more than 50 years. Therefore Louis van de Meutter pokes fun at him.

**Hector Petersenstraat 7
1112 LJ Diemen**

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers;
adreswijzigingen aan:

Inquiries about membership and receipt of issues; address changes
to:

D.H.Roozegaarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo (Gld),
Tel.: +31 (0)575 465270
E-mail: h.roozegaarde@planet.nl

COLOFON

Http://www.succulenta.nl
e-mail: info@succulenta.nl

Auteursrecht:

gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding.

Redactiesecretariaat:

Mevr. J.M. Smit -Reesink,
Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom
E-mail: j-smit-reesink@hetnet.nl

Redactie:

H.W. Viscaal (hoofdredacteur)
E-mail: hviscaal@universal.nl
C.A.L. Bercht
E-mail: bercht@nzo.nl
R. Bregman
E-mail: bregman@science.uva.nl
J.J. de Morree
E-mail: Morree@wanadoo.nl
A.B. Pullen
E-mail: tonpullen@wanadoo.nl
B.J.M. Zonneveld; E-mail:
Zonneveld@rulbim.leidenuniv.nl

Vormgeving: H.W. Viscaal

Druk: PlantijnCasparie, Almere

Bij de voorplaat:

VZ267 *Aylostera azurduyensis*
Foto: Johan de Vries

Ben J.M. Zonneveld	Redactioneel.....	50
Johanna. Smit-Reesink	Jong geleerd Cactussen en vetplanten, hoe kom je aan zo'n hobby.....	51
Bertus Spee	Voor het Voetlicht.....	52
Johan de Vries	<i>Aylostera azurduyensis</i> de Vries spec. nov. Een nieuwe soort uit het gebied ten zuiden van Azurduy, Bolivia.....	54
Fritz Hochstätter	<i>Sclerocactus</i> I (vervolg).....	60
Eric j.m. Piens	Canarische eilanden (epiloog).....	66
Herman van de Bon	De verborgen schat van Zuid-Afrika.....	73
Ton Pullen	Boekbespreking.....	77
Martien v. d. Broek	<i>Digitostigma caput-medusae</i>	79
Ben J.M. Zonneveld	De verklaring voor het ontstaan en stabilisering van cristaten.....	83
Louis van de Meutter	Albert Goossens meer dan een halve eeuw lid van <i>Succulenta</i>	92
Rob Bregman	Summary.....	95

Succulenta

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

April 2006

In dit nummer:

Adressen	18
Jaarverslag secretaris	19
Financieel jaarverslag	20
Succulentendag 3 juni 2006	22
Evenementen	24
Vraag en aanbod / Open kas	25
Algemene Ledenvergadering / Instellingen	26
Afdelingsactiviteiten	27
Nieuwe leden	28
Advertenties	28 t/m 32

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1^e van de de oneven maanden zenden naar:

A. van Zuijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.

E-mail: succulenta@home.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

J. A. Schraets, Geuldersedijk 2,
5944 NH Arcen. Tel. 077 - 4732913
E-mail: j.a.schraets@hccnet.nl

Secretaris:

W. ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen. Tel. 0592 - 341660
E-mail: w.ten.hoeve@hetnet.nl

2^e Secretaris:

Vacant

Penningmeester:

J.E.F. Dekeling, Dr. van Ledestraat 67,
2265 BR Leidschendam.
Tel. 070 - 3201530
E-mail: j.dekeling@casema.nl

2^e penningmeester:

Vacant

PR & Promotie:

Mevr. M. van der Pieterman - van den Berge
Vredenburg 146, 3328 DL Dordrecht
Tel. 078 - 6178978
E-mail: m.pieterman@wxs.nl

Tweede voorzitter:

A.J. Arens, Dorpsstraat 714,
1566 EP Assendelft
Tel. 075 - 6873062
E-mail: a.j.arens@hetnet.nl

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen
lidmaatschap, adreswijzigingen en opzeg-
gingen (vóór 1 december) schriftelijk bij de
ledenadministrateur:
D.H. Roozegaarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 - 465270
E-mail: h.roozegaarde@planet.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België	€ 26,-
Ned./België jeugdleden	€ 13,-
Europa	€ 35,-
Buiten Europa	‡ 40,-
Inschrijfgeld nieuwe leden	‡ 3,-
Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen ter waarde van ‡ 5,-	

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van
SUCCULENTA Leidschendam:
Nederland: 680596 bij de Postbank,
IBAN NL80PSTB0000680596
BJC : PSTBNL21
België: 000.1141809-22 bij de Belgische post-
giro

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties voor
de infomap zenden naar:
Wolter ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen. Tel. 0592 - 341660
E-mail: w.ten.hoeve@hetnet.nl

ADVERTENTIES

Advertenties naar:
Andre van Zuijlen, Hoefstraat 9,
5345 AM Oss, Tel 0412 - 630733
E-mail: succulenta@home.nl

Tarieven

1/8	pag	€	29.50
1/4	pag	€	45.50
1/2	pag	€	72.50
1/1	pag	€	125.00

JAARVERSLAG SECRETARIS 2005

In het afgelopen jaar heeft ondergetekende zijn eerste volle jaar als secretaris van Succulenta gefungeerd. In tegenstelling tot het verslag over 2004 zijn de onderstaande memorabilia derhalve van nabij opgetekend.

Het bestuur heeft in 2005 in totaal 8 keer vergaderd, d.w.z. gemiddeld 1 keer in de anderhalve maand. De vergaderingen worden volgens een roulerend systeem bij de bestuursleden thuis gehouden. Door de voor Nederlandse begrippen grote afstanden tussen de bestuursleden vormen de reiskosten vanzelfsprekend een belangrijke uitgavenpost van het bestuur. Bij een aantal vergaderingen is een beheerder van een instelling of een lid van de redactie aanwezig geweest om over de taken en wensen van die persoon overleg te plegen.

De voorjaarsvergadering van Succulenta vond plaats in Hoogezand – Sappemeer, waarbij vooraf de mogelijkheid bestond om een cactuskwekerij of onze bibliotheek te bezoeken. Enkele belangrijke punten tijdens deze vergadering waren een discussie over pr-activiteiten van Succulenta en het (aangenomen) bestuursvoorstel om de gelden van het Floriadefonds de volgende bestemmingen te geven: reserve voor promotiedoeleinden en reserve voor de bibliotheek. Op deze vergadering werd Coby Keizer – Zinsmeester tot lid van verdienste benoemd. De najaarsvergadering werd in Driebergen gehouden. Hier bestond het voorafje uit een leuke lezing van de heer Van Heek over Brazilië. En ook hier vormde het onderwerp pr-activiteiten een belangrijk discussiepunt, alsmede een discussie over de voorgestelde contributieverhoging. Tijdens deze vergadering is een nieuwe CD gepresenteerd welke een 20-tal jaargangen van ons tijdschrift bevat.

Een belangrijke door het bestuur geïnitieerde activiteit waren de Succulentendagen in de Tuinen van Appeltern. Het uitstekende weer, de prachtige locatie en de verheugende inzet van allerlei medewerkers maakten deze Succulentendagen tot een succes en voor herhaling vatbaar. In 2005 besloot de bibliothecaris, de heer Carell Lagerwerf, om zijn activiteiten stop te zetten. Zijn opvolger werd Coby Keizer – Zinsmeester, die tamelijk dicht bij de locatie van onze bibliotheek woonachtig is. De boeken hoefden daarom geen lange reis te ondernemen en eind 2005 was de bibliotheek weer operationeel. Het uitlenen van boeken is een punt dat verbetering behoeft want de uitleentermijn wordt vaak zeer ruim overschreden. De overige instellingen van Succulenta functioneerden in 2005 op een goede manier en ook ons blad zag er in 2005 uitstekend uit.

Een punt van zorg vormt het teruglopende ledental van Succulenta en, daarmee gepaard gaande, een terugloop van het ledental van de meeste afdelingen. Helaas is het verzorgen en kweken van cactussen en andere vetplanten een hobby die tegenwoordig veel minder mensen bekoort dan 30 jaar geleden. Een consequentie van het teruglopende ledental is dat de contributie in 2005 verhoogd is, want de kosten van het tijdschrift (verreweg de grootste kostenpost van onze vereniging) veranderen slechts weinig wanneer het ledental afneemt. Dit komt erop neer dat minder mensen samen hetzelfde bedrag moeten opbrengen om ons tijdschrift dezelfde kwaliteit te laten behouden.

In het afgelopen jaar overleden enkele personen die in het verleden hun sporen binnen onze vereniging verdiend hebben, te weten de heren Jan Defesche, Paul Dekker, Piet van Veen. Zeer onverwacht en schokkend was het overlijden van Jos Vrenken, de voorzitter van de afdeling Tilburg, die tijdens een vakantie in de USA verongelukte.

Wolter ten Hoeve, Secretaris Succulenta.

FINANCIËEL JAARVERSLAG 2005

Balans per 31 december

	2005	2004
Activa		
Clichéfonds	9515	10616
Boekenmarkt + Verenigingsartikelen	8146	9516
Promotie	500	130
Vorderingen/vooruitbetaalde kosten	3240	2230
Gidsen	906	1790
Liquide middelen	67528	66790
	<hr/>	
	89835	91072
Passiva		
Eigen vermogen	51248	49892
Vooruit ontvangsten	33406	30675
Schulden/te betalen kosten	5181	10505
	<hr/>	
	89835	91072

Toelichting

Clichéfonds, Verenigingsartikelen, Boekenmarkt en Promotie:

Deze posten betreffen voorraden.

Vorderingen/vooruit betaalde kosten:

Hieronder zijn onder meer opgenomen de te vorderen rente, waarborgsommen en vorderingen uit hoofde van advertenties.

Liquide middelen:

Betreft de kas- en banktegoeden alsmede tegoeden op spaarrekeningen.

Vooruit ontvangsten:

Betreft de in 2005 ontvangen contributie en gelden voor het Clichéfonds voor 2006.

Schulden/te betalen kosten:

Betreft nog te betalen rekeningen ten laste van 2005

Eigen vermogen

Algemene reserve:

Stand begin boekjaar 46227

bij voordelig saldo boekjaar 1356

Stand eind boekjaar 47583

Bestemmingsreserve (Floriadefonds)

Stand begin en einde boekjaar 3665

Eigen vermogen per 31 december 51248€

Staat van lasten en baten 2005

	Werkelijk 2005	Begroting 2005	Werkelijk 2004
Inkomsten			
Contributies	46439	48500	47030
Cliché fonds	2489	2500	2550
Ver.art. + Boekenfonds	720	800	669
Rente	956	1200	1043
	50604	53000	51292
Uitgaven			
Tijdschrift	37145	39500	38540
Ledenadministratie	849	750	853
Bibliotheek en Diatheek	984	1000	460
Website	450	500	784
Algemene vergaderingen	2391	2500	2590
Promotie	961	1250	1257
Bestuur			
- Reizen en vergaderingen	2312	2800	2227
- Porti/telefoon	1142	1200	1309
- Kantoorbenodigdheden	468	500	436
- Bank- en incassoprovisie	273	500	394
- Diversen	1043	1000	1060
- Apparatuur e.d.	1230	1500	952
	49248	53000	50862
Voordelig/nadelig saldo	+1356	---	+430

De uitgaven voor het tijdschrift kunnen als volgt worden uitgesplitst:

Drukkosten	24787
Portokosten	5603
Redactiekosten minus advertentieopbrengst	6755,

SUCCULENTENDAG 3 JUNI 2006

Op de open dag van de firma Ubink b.v.

1. Grote succulentenbeurs

Met een ruim en gevarieerd aanbod van succulenten door de bekende en soms minder bekende liefhebbers en hobbykwekers Ca.95 meter aanbod van succulenten.

2. Open dag firma Ubink

Gelegenheid tot bezichtiging van de kwekerij en verkoop van planten.

Handelskwekerij Ubink b.v. is 50.000m² groot en er worden 500 verschillende soorten planten aangeboden van 5cm. tot manshoge planten van 4 m. hoog.(ook grote Ariocarpussen e.d!.) Eveneens verkoop van cactusaarde en potten.

3. De afdelingen

De afdelingen Amsterdam, Den Haag, Gooi & Eemland, Gouda, Haarlem en Zaan streek zullen aanwezig zijn met een kraam om zich te presenteren

Ook verkoop van planten, en hobbyartikelen zoals (hoge) potten, mest e.d.

4. PR Succulenta

PR Succulenta zal aanwezig zijn met een kraam om onze hobby te promoten en leden te werven. Verkoop van verenigingsartikelen. Uitleen van kleurplaten voor kinderen en beginnerspakketjes voor scholieren.

5. Plantenkeuring

Oproep aan alle Succulenta leden! Breng uw mooiste plant(en) mee.

Inleveren voor 11.00 uur en ophalen na 14.00 uur.

Er wordt in 3 categorieën gekeurd: potmaat 10,5 t/m 15 cm, potmaat 15 t/m 20 cm en potmaat 20 t/m 25 cm. Geen kleinere maten om zoekraken te voorkomen. Het mogen stenen potten of schalen zijn, plastic container, schalen of gewone bloempotten, rond of vierkant, als ze maar schoon van aanzicht zijn. Uiteraard geldt dit ook voor de plant die tentoongesteld moet worden. De succulenten, cactus of vetplant moet tenminste één jaar in het bezit zijn. Importen uit de natuur worden niet toegestaan.

De succulenten moeten in de hierboven genoemde potmaatcategorie aangeleverd worden, alwaar ze bij ontvangst een nummer krijgen.

Prijzen voor alle categorieën: Van de gelukkige winnaars zal een interview incl. foto (winnaar met zijn plant) geplaatst worden in het augustusnummer van Succulenta.

6. Quiz

Vragenlijsten voor de Quiz af te halen bij de Pr. kraam

1. Eenvoudige quiz met drie simpele vragen bestemd voor kinderen en belangstellenden. Altijd prijs: Een plantje.

2. Quiz voor (gevorderde) liefhebbers Vragenlijst inleveren bij de Pr.

Op een later tijdstip zal onder de goede of beste inzenders een boekenbon worden verloot van € 25.00 te besteden bij Wim Alsemgeest.

7. Lezingen

Lezingen om 11.00 uur en om 14.00 uur door Nico Uittenbroek

1. De eerste lezing wordt een reis door de Zuid-West staten van Amerika Schitterende plaatjes van de natuur met woestijnridders als cactussen in de hoofdrol.
2. De tweede is een lezing over winterharde succulenten zoals ik die overwinter zonder verwarming. Hoe te handelen om ze de winter over te houden en preventieve behandeling zal aan de orde komen. Plus extra: Mijn eerste kweek. Dit is een kort verslag op rijm, wat gevisualiseerd wordt met dia's. Je ziet dan wat voor problemen het zaaien met zich mee kan brengen. LEUK
Series zijn in overvloed en worden vertoond op een groot scherm.
De lezingen gaan rond de 40 of 45 minuten duren.
Voor het tijdstip van aanvang is er een diashow te zien van ± 10 min.

8. Boekenbeurs

Boekenbeurs van Wim Alsemgeest

9. Demonstratie Enten & Voorlichting Bestrijdingsmiddelen

Verzorgd door Nico Uittenbroek

We hopen en rekenen weer op een groot aantal bezoekers van leden en geïnteresseerden. Het belooft een gezellige Succulentendag te worden. Veel aanbod van plantjes, hobbyartikelen en veel activiteiten. Breng gerust al uw familieleden mee, maak er een dagje uit van. In de kantine van de kwekerij zal er gelegenheid zijn voor het nuttigen van een kopje koffie/ thee, broodje en kopje soep. (koffie en thee zijn gratis)

Adres Firma Ubink: Mijnsherenweg 20, 1433 AS Kudelstaart

De kwekerij is op 3 juni voor publiek geopend van 9.00 tot 16.00 uur

Eigen vervoer

Via de N201, Hoofddorp-Hilversum. Afslag N231 richting Nieuwveen-Nieuwkoop. Na 1,4 km. rechtsaf de Mijnsherenweg op. Na 400 m. Volop gratis parkeergelegenheid. Parkeren op het terrein van Ubink en op het parkeerterrein aan de overkant van de weg. Aan de kant van de weg mag ook, maar niet in de berm!!

Openbaar vervoer

1. Vanaf station Station Hoofddorp of Station Haarlem. Bus 140 connexion richting Uithoorn. Halte Aalsmeer Hortensiaplein. Bus 172 connexion richting Kudelstaart. Halte Aalsmeer Legmeerdijk
2. Vanaf Station Utrecht. Bus 140 bba (streek) richting Uithoorn, Halte busstation Uithoorn. Bus 140 connexion richting Haarlem. Zie verder halte Aalsmeer Hortensiaplein.

Mededeling t.b.v. Kraamhuurders: Planten inbrengen tussen 8.00 en 9.00 uur/ niet eerder inpakken en afruimen dan na 16.00 uur. ER ZIJN NOG EEN AANTAL METERS TE HUUR! (€ 3.50 per meter - e-mail: g.koerhuis@planet.nl). WEES ER SNEL BIJ!!

EVENEMENTEN 2006

1 april

Nog één keer organiseert Nico Uittenbroek van de afdeling Gouda een open ochtend bij Edelcactus te Amstelveen. U bent dan welkom van 7.30 tot 13.00 uur.

Inlichtingen: tel. 0182 -394068

E-mail : nicovera.us@zonnet.nl

7 mei

De afdeling Gorinchem-'s-Hertogenbosch organiseert op de eerste zondag in mei opnieuw een cactusbeurs in Oss. Deze wordt gehouden van 11.00 tot 16.00 uur in "De Hille" aan de Looveltlaan in Oss. Informatie bij A. van Zuijlen, tel. 0412-630733

7 mei

Beurs van de afdeling Zaanstreek-Waterland. Informatie bij P. Steyn, tel. 0251-313009

13 mei

Op 13 mei organiseert de afdeling Gouda & Omstreken de Goudse Cactusbeurs.

De beurs wordt gehouden in zaal "De Brug" te Reeuwijk-Brug. Bereikbaar via de A 12, afslag Reeuwijk. Van daaruit zullen wegwijzers u naar de zaal leiden. Bezoekers zijn welkom van 09.00 tot 14.30 uur. Toegang is gratis.

Deelnemers kunnen zich opgeven bij Joost van Tilborg. Cronestein 17, 2804

EK Gouda. Tel. 0182 5340 93 of per email jvantilborg@hetnet.nl.

13 en 14 mei

Beurs van de afdeling Haarlem in en om de kassen van de stadskweektuin Kleverlaan 9 in Haarlem. De beurs is geopend van 11.00 tot 16.00 uur. Tafelhuur is €4 per meter. Deelnemers kunnen o, 08.30 uur aan de ter Spijweg naar de kassen. Informatie bij Gerard Koerhuis, tel. 023-5262624

25 mei

Cactustentoonstelling en beurs van de afdeling De Achterhoek. Informatie bij mevr. A.J. Heijnen, tel. 0543-564314

10 juni

Cactus- en vetplantenbeurs van de afdeling Leiden in de grote plantenkas bij de ingang van de Hortus aan de Rapenburg in Leiden. Parkeren kan op het terrein "De Haagweg". Tafelhuur 1m €5, 2m €12,50, 3m €25 en 4m €40. Inlichtingen bij Jos Huizer, tel. 0252-230255 of T. Hoekstra, tel. 071-5211454.

11 juni

De Nijmeegse cactusmarkt zal in 2006 op zondag 11 juni plaatsvinden op de vertrouwde lokatie 'Het Kolpinghuis', Smetiusstraat 1, 6511 ER te Nijmegen.

Inlichtingen bij Theo Heijnsdijk, tel. 0487-542704.1

20 augustus

Altijd op de 3e zondag in augustus de cactus- en vetplantenbeurs van de afdeling West-Brabant. Standhouders betalen 5 euro. Standopbouw van 9 tot 10 uur.

Bezoekers welkom vanaf 10 uur en de entree is gratis. Informatie en plaatsbespreken bij Evert Smienk, tel 076-5419124 of 06-52314805. E-mail: ejsmienk@conceptsnl

27 augustus

Cactus- en vetplantenbeurs van het Oosten door de afdeling IJsselstreek. Inlichtingen bij F.H.J. Hilge, tel. 0575-529610

9,10 en 11 september

Ook dit jaar is er weer een Europese Landenkongferentie in de Duinse Polders te Blankenberge in België.

De beurs, met meer dan 300 meter tafelruimte, is toegankelijk voor iedereen op vrijdagavond van 18.00 uur tot 21.00 uur, op zaterdag van 9.00 uur tot 18.00 uur en op zondag van 9.00 uur tot 12.00 uur.

Op zaterdag en zondag worden er ook nog een viertal lezingen gegeven en is het mogelijk om op zaterdagmiddag onder leiding van een gids een bezoek te brengen aan de stad Brugge.

Voor inlichtingen kunt u terecht bij Jan en Anny Linden, tel: 045-5220966 of per e-mail annyilinden@home.nl. Een inschrijvingsformulier wordt u dan toegestuurd.

Aanmeldingen voor de beurs naar Marc Bostoën, e-mail marc.bostoën@skynet.be of schriftelijk naar Olumpialaan 17B, 2060 Zoersel België.

VRAAG EN AAN- BOD

Te koop:

Een- en tweejarige zaailingen van verschillende soorten Aylostera, Digitorebutia en Rebutia, alles met veldnummer.

Cor Noorman, Venus 17,
2651 HR Berkel en Rodenrijs.

Tel. 010 - 5120120

E-mail: corilona@hotmail.com

Te koop:

Succulenta-jaargangen, 1961 en 1962 samen, 1967 t/m 1997 in linnen band voor €5,- per jaargang. Complete jaargangen los, 1982 t/m 1984 en 1998 t/m 2003 voor €3,- per jaargang.

Kakteen und ander Sukkulenten: 1982 t/m 1985, 1987 t/m 1996 en 1998, alles in linnen band voor €5,- per jaargang.

Vlaams cactusblad, 1986 t/m 1994, alles in linnen band voor €5,- per jaargang,

Oud glazen theemeubel als broeibak voor zaailingen (met verwarmingskabel) €5,-

Annemieke van Ling

Kerk-Avezaath (bij Thiel)

Tel. 0344 - 682391

E-mail: annemieke,van.ling@wxs.nl

OPEN KAS

20 en 21 mei (9.30 tot 18.00 uur)

Joris Callenbert

Tijl Uilenspiegelstraat 11

B-8020 Oostkamp B

Tel. 050 - 826419

28 mei (van 10.00 tot 17.00 uur)

Succulenta afdeling Maas en Peel bij:

Th. Gommans, Hondsdraf 10 in Venray.

J. Huijs, Blauwververstraat 40 in Horst.

H. Knapen, Kortestraat 1in Asten.

A. Kurvers, Patersstraat 14 in Panningen.

Met rotstuijn.

I. Profijt, Hellemanstraat 23 in Deurne.

J. Schets, Verdijkstraat 28 in Deurne.

J. Schraets, Geuldersedijk 2 in Arcen.

J.v.d. Sterren, Industriestraat 70 in

Reuver. Met 500 m2 rotstuijn.

P.Wienen, St. Catharinastraat 4b,

in Leunen

3 t/m 5 juni

Willy Gebruers

Hoogland 9, 2275 Lille B

17 en 18 juni (10.00 tot 19.00 uur)

Eddy Woestenburg,

Overlaar 2, 2382 Poppel B

Maurits Huygaerts

Stwg. op Oosthoven 39, 2300 Turnhout

Jef Verhaegen

Schoolstraat 26, 23000 Turnhout

Jaak Jeunen

Eikenstraat 49, 2340 Beerse

2 en 3 september (10.00 tot 18.00 uur)

Frank & Diane Thys-Brants

Antwerpse Dreef 30, 2980 Zoersel

ALGEMENE LEDENVERGADERING

Op 8 april 2006 zal de Algemene Ledenvergadering plaatsvinden in het Wantijpaviljoen, Wantijpark 1, Dordrecht.

In het programma en de agenda, welke in het februarinummer van Succulenta vermeld staan, zijn geen wijzigingen opgetreden.

De kosten voor deelname aan de lunch bedragen € 11,-. Opgave voor de lunch is nog mogelijk t/m 5 april bij de heer J. Schotman, Haaswijkweg west 118, 3319 GE Dordrecht, tel. 078-6164743, e-mail: j.schotman@tiscali.nl.

Er zal een plantenverkoop zijn door Robert Wellens en door leden van de afdeling Dordrecht.

Ook zal de boekenstand aanwezig zijn.

Routebeschrijving: Zie route en plattegrond op www.wantijpaviljoen.nl.

INSTELLINGEN

VERENIGINGSARTIKELEN

- * **Bewaarband voor Succulenta**
Nieuw € 6,75 per stuk.
- * **Wat betekent die naam?**
Een verklarend woordenboek: € 4,55
- * **Beginnersgids**
Tweede geheel herziene druk (2002)
Prijs € 5,00
- * **Oude jaargangen** (backnumbers of Succulenta)
1965 t/m 2000 € 5,00 p. jaargang
Let op: lagere prijzen!
1950 t/m 1964 € 11,34 p. jaargang

Buitenlandse tijdschriften

- * Aloe Zuid-Afrika 1982 t/m 1990
€ 2,50 per nummer
- * C&S Journal USA 1977 t/m 1986
€ 10,- per jaargang
- * Kakteen und andere Sukkulanten
1964 t/m 1990 ingebonden en los
1992 en 1996 t/m 2003 voor € 9,- per jaargang.
- * The National Cactus and Succulent Journal (Engeland). 1969 t/m 1982
€ 5,- per jaargang
- * Belgisch tijdschrift 1969 t/m 2000

€ 5,- per jaargang

- * Informationsbrief DDR, 1980 t/m 1986 voor € 5,- per jaargang
- * Tsjechisch tijdschrift Kaktusy, 1986 t/m 2003 voor € 5,- per jaargang
- * Mexicaans tijdschrift Cactaceae, 1997 t/m 2000 voor € 25,- per jaargang
- * Asclepiadaceae, nummers 9 t/m 46 voor € 2,50 per boekje

CD-Roms

- * Succulents in the Wild and in Cultivation van Frans Noltee I, II en III, € 39,70 per stuk
- * Succulenta 1919 t/m 1943 voor € 7,50
- * R.Hoes, African Succulents
3700 afbeeldingen, € 19,50
- * Cactus-base Pro + encyclopedie, €50
Zie Succulenta oktober 2003

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten.

W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.

Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort.

Gironummer Boekenbeurs:

199176 t.n.v. W.A. Alsemgeest/J.E.F. Dekeling.

Succulenta boeken te Montfoort

Tel. (00 31) (0)348 - 471083

E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

AFDELINGSACTIVITEITEN

AFDELING	DATUM	ACTIVITEIT	INFORMATIE
De Achterhoek	13 april	Praktijkavond	A. Heijnen
	11 mei	Gastspreker	0543-564314
Amsterdam	21 april	Lezing door Martien Senders	E. Th. Verveen
	19 mei	Uitstapje Westland / beurs	020-6158133
Arnhem	13 april	Voorjaarsverloting	E. van Die
	11 mei	Dialezing door Luc Vermeer	0318-483579
Flevozoom	24 april	Lezing door Luc Vermeer	B. Uitdebosch
	15 mei	Lezing door Martien Senders	0341-420848
Fryslân	11 april	Lezing door Evert Smienk	H. Sleifer
	9 mei	Lezing door Chel Jamin	0512-372750
Gorinchem- 's Hertogenbosch	10 april.	Plantenkeuring	A. van Zuijlen
	20 mei	Jaarlijks cactusreisje	0412-630733
Gouda e.o.	18 mei	Dia's van Jos Vrenken door Nico Uitenbroek	N. Uitenbroek 0182-394068
Groningen en Ommelanden	29 april	Vijftigjarig jubileum afdeling	W. ten Hoeve
	18 mei	Bij kwekerij Bronsema	0592-341660
Nijmegen	4 april	Lezing door Nico Uitenbroek	R. Maessen
	2 mei	Kasbezoek bij Andre van Zuijlen	024-3440425
	20 mei	Excursie Grootsholte/Vijverberg	
Tilburg	10 april.	Lezing door Marja Pieterman	
	15 mei	Avond door eigen leden	
	20 mei	Busreis naar Zeeland?	
Voorne-Putten en Rozenburg	13 april	Praatavond bij Jaap van Toledo	L.J. Stolk
	17 mei	Kasbezoek Leen en Marcel Stolk	0187-601059
West-Brabant	8 april	Leing door Leo v.d. Wyngaert	H. Schippers
	? mei	Het afdelingsreisje	0164-257905
IJsselstreek- Twente	3 april	Lezing door Paul Shirley	A. Melcherts
	8 mei	Lezing door Wiebe Bosma	053-5384695
Zwolle	11 april	Doe-avond	H. Huizing
	9 mei	Plantenkeuring	0522-440717

NIEUWE LEDEN JANUARI - FEBRUARI

NEDERLAND

111072	Paauw, Dhr. J.M.	Nieuweweg 26A	1761 EH	Anna Paulowna
111076	Elzenga, J.	De Nollen 9	1851 ZG	Heiloo
111077	Drijver-Navis, Mw. A.	Rijswijklaan 17	4006 GA	Tiel
111078	Dijk, Dhr. H. van	Scheepswerfstraat 42	9501 NR	Stadskanaal
111071	Kamminga, Dhr. P.A.	Provincialeweg 27	9774 PA	Adorp

BELGIË

111075	Vleminckx, Sabine	Ganzemansberg 27	B-3020	Herent
--------	-------------------	------------------	--------	--------

SURINAME

111079	Deursen, Dhr. K. van	Peprepinweg 109 / POB 8579		Bomaolder
--------	----------------------	----------------------------	--	-----------

Bericht van overlijden ontvangen van:

Dhr. G. Reedijk te Piershil
 Mayah Baaten te Nijmegen
 Mevr. C. Bakker te Groningen

Cactusshow 2006

*Meer dan 40.000 planten
 in serre en openlucht*

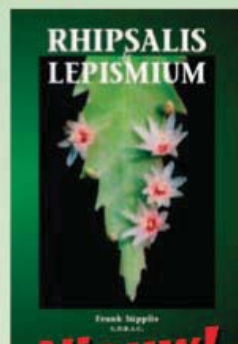
**Gratis
 Inkom**
 Er zijn reeds 56 jaar
 cactussen in Wijnegem

2 tem 5 juni & 1 tem 3 sept. 2006

Kasteellei 111 Wijnegem (bij Antwerpen) van 10 tot 18 uur

Org.: Cactussen en Vetplanten v.z.w. Inlichtingen : 0032 (0)3.353.72.58
<http://user.online.be/cactusvetplant> e-mail : cactusvetplant@online.be

BOEKEN VOOR LIEFHEBBERS

Nieuw!

Nieuw!

1. **Epiphyllum**, Frank Süplie, 80 pagina's, 500 kleurenfoto's, hardcover, DIN A5, **Euro 18,95**
2. **Epiphyllum 2**, Frank Süplie, 80 pagina's, meer dan 550 kleurenfoto's, hardcover, DIN A5, **Euro 18,95 Nieuw!**
3. **Schlumbergera**, Frank Süplie & Dick van der Zee, 64 pagina's, 94 kleurenfoto's, hardcover, DIN A5, tekst in duits/engels/nederlands, **Euro 14,95**
4. **Rhpsalis & Lepismium**, Frank Süplie, verschijnt november 2006, kan reeds worden besteld, veel kleurenfoto's, cultuur informatie, tekst in duits/engels, **Euro 22 Nieuw!**

Bestellen:

door overmaken van het bedrag + Euro 3,50 verzendkosten per boek op bankrekening 92.56.53.020 t.n.v. de EPRIC Stichting te Nijmegen met vermelding van de titel van het boek.

Voor meer informatie:

EPRIC Stichting, correspondentie-adres: Etudestraat 10, 6544 RS Nijmegen, Telefoon 024-3235345, Fax 024-3733436 www.epric.org epric@worldonline.nl

OPEN DAGEN

13 & 14 MEI 2006

10.00 – 16.00 UUR

Adres:

EPRIC Stichting

epiphytische cactuskas
Graafseweg 300
6603 CJ Alverna-Wijchen (Nederland)

Enmalige mogelijkheid tot het bekijken van de verzameling bladcactussen, Alverna-Wijchen is 5 km van Nijmegen. Mogelijkheid tot aankoop van boeken en planten, kleine orchideeëntentoonstelling, koffiehoek. Afdelingen en groepen van harte welkom, voor meer informatie over de open dagen zie ook onze website www.epric.org voor de routebeschrijving.

Kwekerij Kemkas

Voor al uw cactussen
vetplanten en
hulpmaterialen.

Kees de Wolf,
Pieter Zeemanlaan 40,
3356 BS Papendrecht.

Kwekerij:
Lindeweg 120,
3334LA Zwijndrecht. **Tel:** 0626298345
Fax: 0786429791
E-mail: info@kemkas.nl
Bezoek kas na afspraak.

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366

Boeken en tijdschriften

Te koop gevraagd:

Tweedehands boeken en tijdschriften over succulenten

Aanbiedingen aan:

W. Alsemgeest
Stadhouderslaan 3
3417 TT Montfoort
Tel. 0348 - 471083

Cactus Flower BVBA

Kwekerij van Cactussen en Vetplanten

Morenhoekstraat 18a 2840 Rumst

Tel. & Fax. +32 15 31 60 99

Gsm: +32 476 21 11 54

Web: www.cactusflower.be

Email: info@cactusflower.be

Open voor liefhebbers

Mei t.e.m. augustus elke zaterdag van 9u tot 12u
of na telefonische afspraak

Cactus Flower BVBA

INFOMAP

Zodra alle afdelingsgegevens binnen zijn, zal de nieuwe infomap per e-mail aan de afdelingen gezonden worden. Op de Succulenta website is altijd de meest recente versie van de infomap te vinden, hierin zijn de aangeleverde wijzigingen verwerkt.

**Handelskwekerij
Ubink bv.**

Gespecialiseerd in cactussen

Open dag

**Zaterdag 3 juni 2006
van 09.00 tot 16.00 uur**

**Mijnsherenweg 20
1433 AS Kudelstaart
Tel. 0297 - 326880
Fax. 0297 - 343089**

Dit jaar zal tijdens de open dag door een aantal afdelingen van Succulenta een Succulentendag worden georganiseerd. Voor meer informatie zie pagina 22 van dit Verenigingsnieuws.

**British
Cactus &
Succulent
Society**

Het blad van de BCSS verschijnt eenmaal per kwartaal en bevat artikelen van allerlei aard, beschrijvingen van planten en hun omgeving, aanwijzingen voor de cultuur, zaadlijsten, verenigingsnieuws en advertenties van kwekers uit de hele wereld.

Eenmaal per jaar wordt Bradleya gepubliceerd voor de serieuze verzamelaar en liefhebber van succulente planten.
Het complete lidmaatschap inclusief Bradleya is 37 pond in de EU en 20 pond exclusief Bradleya.
Betalingen per cheque of creditkaart.

Verdere informatie bij:
Hon. Membership Secretary
Mr. D. V. Slade, 15 Brenhwood Crescent,
Hull Road, York YO1 5HU England
Tel. 00 44 (0) 1904 410512
E-mail: membership@bcss.org.uk

Postfach 1107 · D-71385 Kernen
Bundesrepublik Deutschland
Telefon 07151 / 4 18 91 · Fax 07151 / 4 67 28
uhlig-kakteen@t-online.de · www.uhlig-kakteen.com

- meer dan 200 geslachten, meer dan 2000 soorten
- zeldzame planten en zaden
- verzending over de gehele wereld
- bezoekers en groepen van harte welkom
- onze planten- en zaadlijst ontvang u op aanvraag tegen een internationale antwoordcoupon

ANNY EN BERT VAN DER MEER
CACTUS OASE
EN UNIEK-STUKJE WOESTIJN IN HET ACHTERHOEKSE RIJWEG

OPENINGSTIJDEN CACTUS OASE
Het hele jaar geopend
ma t/m vr van 09.00 - 17.00 uur
za en zo van 10.00 - 17.00 uur
Van 1 november tot 28 februari
in het weekend graag vooraf
telefonisch aanmelden.

Jongermanssteeg 6, Ruurlo, Tel. 0573 - 451817, www.cactusoase.nl

Privé broeikassen
DENKT U AAN EEN KAS?
Denk dan eens aan een EUROKAS!

EURO-KASSEN zijn MOOIE, STERKE, SOLIDE, VEILIGE en STORMVASTE KASSEN die het aanzien méér dan waard zijn. Het assortiment STANDAARD-KASSEN is groot, MUURKASSEN zijn onze SPECIALITEIT en OP MAAT GEMAAKTE KASSEN worden door ons probleemloos geleverd. Luchtraam-automaten, tablettafels, verwarmingstoestellen, gietgoten, etc. behoren alle tot ons leveringsprogramma

Nu op internet:
www.graafland.nl
Utrechtseweg 37
3544 NA Utrecht-west
richting Vleuten

Bezoek onze demonstratietuin

Telefoon: (030) 677 12 67

Documentatie
op aanvraag
toegezonden

Eerst zien.
dan kopen
Een klasse apart

Graafland
VLEUTEN

SUCCULENTA

ISSN 0039-4467 - JUNI 2006
NUMMER 3 - JAARGANG 85

REDACTIONEEL

Jan Jaap de Morree

De ware angst voor de succulentenliefhebber met een kas is het uitvallen van de kasverwarming tijdens een vorstperiode. Toegegeven, in een juninummer is dit niet het meest actuele onderwerp voor een redactioneeltje, maar toch zet ik door.

Meestal tart ik de natuur door de isolatie pas eind november aan te brengen. Daar is een – mijns inziens – goede reden voor. De condens die er ontstaat tijdens het steeds kouder worden in de herfst wil ik zo veel mogelijk kwijt met luchten. Als ik eenmaal mijn collectietje heb ingepakt in dubbele lagen noppenfolie, kan er niet veel damp meer ontsnappen. Tot nu toe is het al dertig jaar goed gegaan. Ik moet er wel even bij vermelden dat er dan altijd wel een nacht is dat het kwik even onder nul duikt, maar dan zet ik alvast even het elektrische kacheltje aan. Omdat ik dicht bij de kust woon, is het risico op strenge vorst wel erg klein.

De volgende fase is de echte koudeperiode tot maart. Dan draait het kacheltje lustig zijn toeren en slaat bij daling onder de 4 °C dapper aan. Een keer ging dat mis, maar zonder noodlottige gevolgen. Overdag was eens een beestje de gloeispiraal van de kachel ingeklommen en had dit met zijn leven moeten bekopen. Tegelijk was de stop van de tuingroep uitgeslagen en werd er niet meer verwarmd. Ik merkte dit per toeval op omdat ik 's avonds nog een uitgebloeide amaryllisbol in de kas plaatste en merkte dat het vertrouwde snorren van de kachel ontbrak. Het vroom toen nog maar 1 °C en ik heb geen enkele plant verloren.

Dit soort ongevallen zou ik liever niet hebben wanneer ik een weekje op skivakantie ben.

De oplossing voor het signaleren van het uitvallen van de stroom heb ik afgelopen jaar op een eenvoudige manier gevonden. Bij het aanleggen van een klein beetje kerstverlichting in de magnolia sloot ik de voeding aan op de stopcontacten in de kas. Daarmee kon ik 's avonds steeds genieten van de feestverlichting en het geruste gevoel van alles in de hand te hebben. Ook de burens hebben er het volle zicht op en als we een weekendje weg zijn, kunnen zij moeiteloos op de hoogte blijven van het reilen en zeilen. Deze procedure is wonderwel gelukt en in april heb ik de lichtjes weer tevreden op hun haspeltje gerold.

Komend jaar wordt het een grotere opgave. Ik wil een paar maanden naar Suriname. Ik kan mijn vrouw er niet voor laten opdraaien om steeds actie te ondernemen als het misgaat. Misschien wordt de wereldwijde opwarming wel zo sterk dat het volgend jaar niet eens meer vriest.

Wanneer u dit stukje leest is het kwik in Nederland zeker boven het vriespunt. Vermoedelijk is het weer in juni bij u zodanig dat u na het lezen van dit koudegevoelige stukje morgen in de zon een lekker glaasje kunt drinken en proosten op een groeizame zomer.

JONG GELEERD ....

MAMMILLARIA GISELAE

Johanna Smit-Reesink

Mammillaria's vormen het grootste geslacht van alle cactussen. Ze komen voor vanaf de westelijke Verenigde Staten tot in Midden-Amerika. Je kunt ze herkennen aan de tepeltjes en de krans van bloemen in het voorjaar.

Mammillaria giselae is maar bekend van één vindplaats, namelijk van de Sierra de San Carlos, in de deelstaat Tamaulipas in Mexico. Deze planten zijn pas voor het eerst gevonden in 1994! Ze zijn genoemd naar de vrouw van de eerste beschrijver, prof. Martinez-Avalos.

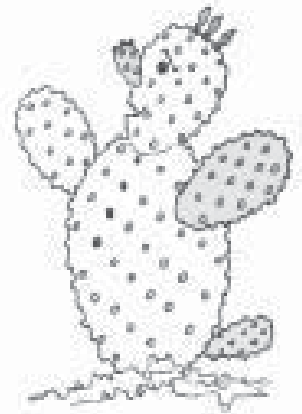
De planten worden niet hoger dan 4cm en ze kunnen heel veel kopjes krijgen. De stammetjes zijn ovaal en de bloebare stammetjes zijn 1,5 tot 3 cm in doorsnee. De doortjes zijn lichtgeel en hebben heel veel kleine haartjes. De bloemen worden ruim 1cm in doorsnee en zijn lichtroze met een donker streepje in het midden.

Mammillaria's zijn niet moeilijk te verzorgen. Het voorjaar is een uitstekende tijd om ze te verpotten. Je gebruikt goed doorlatende, wat zandrijge cactusgrond. De droge planten schud en schuif je voorzichtig uit de pot. Als ze goed doorgeworteld zijn en ze hebben geen wortelluizen of andere vervelende dingen, verpot je ze gewoon in een iets grotere pot met een laagje gebakken kleikorrels onderin en verse cactusgrond erop. Als je de plant er voorzichtig hebt ingezet, strooi je bovenop de aarde wat aquariumgrind om de wortelhals tegen rot

te beschermen. Zitten er wel beestjes of schimmels in de wortels, dan spoel je de wortels onder de buitenkraan schoon en laat de plant een nachtje drogen. Als er dan nog viezigheid in zit dan knip je dat er zorgvuldig af en spoelt nog eens. Daarna kun je de plant weer na een droog nachtje verpotten. In de loop van het groeiseizoen geef je ze eens wat cactusmest. De voorschriften op de verpakking wel goed lezen!

In het groeiseizoen staan mammillaria's graag warm en zonnig en in de rusttijd (van september tot maart) staan ze graag licht, koel en droog! Als ze het erg naar hun zin hebben maken ze zelfs meer dan één krans bloemen. Dus doe je best! Tot de volgende keer.

**Pr.Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom**

Mammillaria giselae

Foto: Henk Viscaal

VOOR HET VOETLICHT

Bertus Spee

Parodia laui

Deze plant werd pas in 1973 ontdekt door Alfred Lau in de bergen van Bolivia op 2700 m hoogte. Ze groeien solitair, bolvormig, tot 10 cm in diameter en 15 cm hoog. De wollige areolen zijn rondom bezet met dunne witte doorns. In de bloeiperiode aan het begin van de zomer verschijnen de wollige knoppen vanuit de kop van de planten vaak met meerdere tegelijk, waarna zich de glanzend rode bloemen vertonen. Die worden zo'n 4 cm groot en blijven wel 3 tot 4 dagen open. De planten zijn goed uit zaad op te kweken en groeien redelijk

op eigen wortel in een doorlatend substraat vermengd met wat humus. We geven ze een lichte, zonnige plaats in de kas met veel frisse lucht.

In de winter houden we ze droog. Ze kunnen minimumtemperaturen van 5 °C verdragen. Op zonnige dagen wat nevelen met lauw water doet deze mooie planten ook goed.

Coryphantha longicornis

In het noorden van de deelstaat Durango in Mexico bevindt zich de groeiplaats van deze "langhoornige" coryphanta. De platbolvormig groeiende planten worden wel 20 cm in diameter en zijn bezet met lange gekromde doorns met donkerbruine punten.

De 4 cm grote, gele bloemen verschijnen midden in de zomer vanuit de wollige kop van de plant, vaak met meerdere tegelijk en ze kunnen wel 4 dagen bloeien.

De 1,5 cm grote zaadbessen kunnen van de planten genomen worden als

ze rijp zijn. Ze laten dan gemakkelijk los. De bessen bevatten veel kleverig vruchtvlees met bruine zaden.

De planten spruiten niet, dus is zaaien de enige manier van vermeerderen. Het zijn geen snelle groeiers. We planten ze in een wat diepere pot vanwege de flinke penwortels in een grof, mineraalrijk, goed doorlatend substraat en geven om de twee weken flink water.

Volkomen droog overwinteren bij een minimumtemperatuur van 5 °C.

Mammillaria conspicua

Dit is een wat groot wordende mammillaria. Ze wordt wel 40 cm hoog met een doorsnede van 15 cm. Conspicua betekent opvallend en dat is dan ook terecht. Het thuisland van deze zelden spruitende planten is de deelstaat Puebla in het zuiden van Mexico. In het voorjaar in de bloeitijd kunnen er twee tot drie kransen met roze bloemen rond de kop verschijnen en er gaan enkele weken overheen voor de bloemen helemaal uitgebloeid zijn. In de herfst verschijnen de karmijnrode zaadbessen op de planten, die ook heel decoratief zijn. Omdat de planten niet diep wortelen, zetten we ze bij voorkeur in een ondiepe schaal in een lemig, kiezelig

grondmengsel en we geven ze tijdens de groeitijd om de week redelijk wat water.

In de winter kunnen ze, goed droog gehouden, minimumtemperaturen van 7 °C verdragen. Verder zijn de planten heel goed uit zaad op te kweken en groeien ze prima op eigen wortel.

Euphorbia lydenburgensis

Deze aparte planten zijn afkomstig uit Transvaal, Zuid Afrika. De struikvormig vertakkende euphorbia kan wel 1m hoog worden en bestaat uit vierkante grijsgroene stengels. Die zijn bezet met korte dubbele stekels. De kleine gele bloemen verschijnen in de winter op de bovenste delen van de jongste stengels. De bloei duurt enkele weken. Er worden zelden zaden aangeboden zodat stekken ook een mogelijkheid is. We nemen hiertoe 10 cm lange scheuten en laten deze in het voorjaar wortelen op vochtig grof zand. Wel goed oppassen voor het giftige witte sap.

We kunnen deze planten het hele jaar door aan de groei houden. In de winter dus niet onder de 15 °C. Om de twee weken een matige watergift. Ze groeien goed in een zanderig grondmengsel met redelijk wat humus.

**Diepeneestraat 4,
4454 BJ Borssele**

BRIGHAMIA INSIGNIS

Ton Pullen

Regelmatig verschijnen er nieuwe soorten in het sortiment van tuincentra en bloemenwinkels. In de laatste jaren hebben we de plant, die het onderwerp van deze bijdrage is, in de handel zien verschijnen. In januari 2005 ontving ik een exemplaar van deze soort ten geschenke. Redenen genoeg om eens moeite te doen iets meer over deze soort te weten te komen.

Nomenclatuur

Het geslacht *Brighamia* is in 1867 opgesteld door Asa Gray (1810-1888), arts en botanicus, onder meer hoogleraar in de botanie aan Harvard University, met als typesoort *Brighamia insignis*. De geslachtsnaam is afgeleid van de naam van William T. Brigham (1841-1926), een wetenschapper, die in de jaren 1864/1865 Hawaï bezocht en daar onder meer een studie maakte van vulkanen en er ook planten verzameld heeft. Brigham werd de eerste directeur van het Bernice Pauahi Bishop Museum in Honolulu. *Insignis* betekent uitzonderlijk, buitengewoon.

In de loop der jaren is een aantal andere soorten en variëteiten in *Brighamia* beschreven, maar momenteel is de stand van zaken zo, dat *Brighamia* als een monotypisch geslacht wordt beschouwd, met *B. insignis* als enige soort,

Brighamia wordt tot de Klokjesfamilie (*Campanulaceae*) gerekend, voorheen ook wel tot de Lobelia-familie (*Lobeliaceae*).

In Nederland en Duitsland wordt deze plant momenteel aangeboden onder de naam Vulkanpalm. Ook kunnen we de naam Hawaiian Palm tegenkomen. Onnodig te vermelden, dat we hier natuurlijk niet met een echte palm te maken hebben.

Beschrijving

Brighamia insignis is een zogenaamde stamsucculent, dat wil zeggen, dat de sapsparende weefsels in de verdikte stam zitten, niet in de bladeren.

De plant maakt een verdikte, vlezige, conisch toelopende stam, die in de natuur 1-3 m, soms wel 5 m hoog kan worden. Het stamoppervlak is groen tot zilverachtig grijsgroen, en voorzien van grote, duidelijke bladlittekens. Bij beschadiging komt een kleverige, melkachtige latex vrij, die best eens giftig zou kunnen zijn. Voorzichtig mee omspringen dus. De sla-achtige niet-succulente bladeren zijn glad, veerner-ig en frisgroen en staan in een rozet aan de top van de stam. De bladranden zijn gaaf, soms zeer licht gezaagd.

Oneerbiedig gezegd heeft deze plant wel iets weg van een “kool op een stokje”, of “een kool op een honkbalknuppel”, zoals ik ergens las. Een betere typering zou misschien “een krop sla op een stammetje” zijn.

De bloeistengels komen uit de bladoksels van de bovenste bladeren. Elke bloeistengel vertakt zich een aantal malen en kan 4-5 bloemen produceren. De bloemstelen zijn 4 cm lang en 6 mm in diameter. De bloemen, die sterk aan die van tabak (*Ni-*

Brighamia insignis

cotiana) doen denken, hebben een nauwe bloembuis die tot 14 cm lang kan worden. De bloembuis eindigt in een 5-slip-pige bloemkroon. Deze kroonslippen zijn 25 mm lang, met licht gewimperde randen, en licht crèmegeel tot zwavelgeel (soms vrijwel wit) van kleur is. Het vruchtbeginsel is onderstandig en tweehokkig. Juist boven het vruchtbeginsel vinden we een vijftal kleine, schubvormige kelkblaadjes. De stijl steekt enkele cm uit de bloembuis. De stempel is aanvankelijk knopvormig, later spreiden zich de twee stempellobben. De meeldraden zijn vergroeid tot een buis. De vruchten zijn ovaal, 10-ribbig, 10 x 14 mm. Zaden talrijk, klein, bleek, 1 mm. De bloemen gaan 's avonds open, maar sluiten zich de volgende ochtend niet. De bloemen blijven enkele dagen goed.

Bestuivingsbiologie

De bloem vertoont een verschijnsel, dat we in de biologie proterandrie noemen, hetgeen betekent dat het stuifmeel rijp is voordat de stamper gereed is om stuifmeel te ontvangen. Het rijpe stuifmeel wordt door de groeiende stijl door de bloembuis omhoog en naar buiten gedrukt. Als het meeste stuifmeel verdwenen is groeit de stijl buiten de bloembuis uit, de beide stempellobben spreiden zich, groeien uit, en buigen zijwaarts, waarna het oppervlak ontvankelijk wordt en dus stuifmeel (van een andere bloem!) kan ontvangen. Zo wordt zelfbestuiving vermeden. Als bestuivers treden nachtvlinders uit de Pijlstaartenfamilie (*Sphingidae*) op. Dat zijn grote vlinders, die in staat zijn, net als kolibries, 'biddend' voor de bloem, met een lange

roltong de bloembuis binnen te gaan, op zoek naar nectar. De bloemen hebben dan ook alle kenmerken van sphingiodie (het totaal pakket van aanpassingen aan bestuiving door pijlstaartvlinders, zoals lichtgekleurde en geurende nachtbloemen, met smalle bloembuis en nectarklieren).

Verspreiding

Brighamia insignis komt voor in de Hawaï - archipel, in enkele kleine populaties, op naar het noorden gerichte, uit vulkanisch gesteente bestaande kliffen en richels, naar verluidt 180-240 m boven de zeespiegel. In andere publicaties worden hoogtes genoemd van 1000 m en 1300 feet (= 433 m). Vanwege de geïsoleerde ligging van de Hawaï - archipel is de soort hier miljoenen jaren geëvolueerd, tezamen met haar specifieke bestuivers.

De planten worden in hun voortbestaan bedreigd door het verdwijnen van deze gespecialiseerde habitat, aardverschuivingen, door concurrentie met andere, ingevoerde planten, en waarschijnlijk ook door geitenvraat. Een ander probleem vormt de grote afhankelijkheid van deze plantensoort van die gespecialiseerde bestuiver. Waar deze bestuivers verdwijnen, zullen uiteindelijk de planten ook uitsterven. Het schijnt, dat er op de Hawaï - archipel pogingen ondernomen worden om de planten tot zaadvorming aan te zetten door ze met de hand te bestuiven.

Daartoe laten medewerkers van het Conservation Department of the National Tropical Botanical Garden van Hawaï zich van de kliffen zakken met behulp van touwladders om zo de geïsoleerde groeiplaatsen daar te bereiken, de planten te bestuiven en zaden te verzamelen, die vervolgens opgekweekt worden in de botanische tuin. Naar verluidt worden zelfs helikopters ingezet.

De mogelijkheid om later planten terug te plaatsen in hun oorspronkelijke habitat blijft zodoende behouden

Cultuur

Toen ik mijn exemplaar cadeau kreeg, vertelde de gulle gever erbij, dat zij, gezien haar herkomst, geen lage temperaturen kan verdragen. Daarom zette ik de plant in de huiskamer in een vensterbank op het noordoosten. De plant groeit daar goed en tamelijk snel, maar heeft wel de neiging wat te rekken, wat duidt op lichtgebrek. De rozet richt zich naar het licht toe, daarom pleeg ik de plant regelmatig een kwartslag te draaien. Een en ander geeft echter aan, dat de plant ook op een zeer lichte, maar niet te zonnige plek goed te kweken moet zijn.

Bij het nakijken van de schaarse literatuur las ik een artikel van Gordon Rowley (1983), die vertelt hoe moeizaam de introductie van deze soort in Engeland verliep. Hij schrijft dat er weinig bekend is over de voedselbehoefte van deze planten en dat zij zeer gevoelig zijn voor spint en wolluis. Hij adviseert een poreus grondmengsel, halfschaduw, volop water en vloeibare mest. Bijna 20 jaar later, in zijn bijdrage in het *Illustrated Handbook of Succulent Plants*, (Ed. U. Eggli, 2002) spreekt hij (nog steeds) over “een mooie, maar moeilijke plant voor verzamelaars, die alleen via zaden te vermeerderen is en erg gevoelig voor rot en plagen”.

Gezien de hoeveelheid blad en het feit dat de bladeren niet-succulent zijn, heb ik bedacht dat deze planten vrij veel water nodig hebben. Bij te weinig water worden de onderste bladeren geel en vallen af. Het is overigens een normaal verschijnsel, dat de plant de onderste bladeren laat vallen wanneer zij in de top nieuwe bladeren maakt.

Bladval treedt ook op bij te lage temperaturen. Een plant die alle bladeren kwijt is komt uiterst moeilijk weer aan de gang in het voorjaar.

Nu en dan heb ik wat voeding aan het gietwater toegevoegd.

Gezien het feit, dat deze planten nu in behoorlijke aantallen en tegen redelijke

prijzen in de handel komen, kan men concluderen dat er tenminste één, en waarschijnlijk meer beroepskwekers zijn, die de cultuur goed onder de knie hebben en over voldoende zaden kunnen beschikken. Dat idee blijkt correct te zijn.

Mijn beeld van *Brighamia* veranderde ingrijpend toen ik op een internet-website las, dat er via het IUCN en de universiteit van Bonn zaden terecht gekomen zijn bij Plant Planet. Met deze zaden is een kweekprogramma opgezet. Een selectie uit de opgekweekte planten, 'Kirsten' genaamd, wordt door een kweker in De Kwakel in 30 weken tijd opgekweekt voor de handel. Men schat, dat er in 2004 100.000 planten in Nederland zijn afgezet.

Een andere website, geheel gewijd aan *Brighamia insignis*, heet www.vulcanpalm.nl. Op deze website vinden we ook verzorgingstips: Men spreekt van een sterke plant, die onder de meeste omstandigheden goed gedijt. Zij houdt van veel licht in de zomer, maar moet niet in de volle zon staan. Men moet haar regelmatig, maar niet te veel water geven, met af en toe wat plantenvoedsel aan het gietwater toegevoegd. De plant houdt geen rustperiode. Omdat de plant vanuit de top nieuwe bladeren vormt, vergelen de onderste bladeren na verloop van tijd en vallen af. Verder wordt opgemerkt, dat de plant op de natuurlijk groeiplaatsen weinig natuurlijke vijanden heeft en dus gevoelig is voor aantasting door insecten, met name spint en thrips. Afspoelen met lauw water is een goede remedie, waarbij de onderkant van de bladeren niet vergeten mag worden.

Het is goed voor de planten wanneer ze 's zomers op een beschutte plek buiten gezet kunnen worden.

Tot zover deze aanwijzingen.

Volgens de boeken is deze plant een winterbloeier.

Mijn eigen plant begon eind september knoppen te maken, zo'n 40 stuks! Het uitgroeien van de knoppen tot bloemen duurt relatief lang, zeker enkele weken. De bloei

voltrok zich in oktober/november. Als een bloem zich geopend heeft blijft deze ongeveer 5 – 7 dagen goed.

Literatuur:

Rowley,G.D. (1983): *Brighamia*: Succulent Endemic of Hawaii. B.C.& S.J. 1 (1): .9-11.

Rowley,G.D. (2002): *Campanulaceae*. In Egli, U. (ed.): *Illustrated handbook of succulent plants. Dicotyledons*. Springer- Berlijn.

www.vulcanpalm.com

diverse andere internet-websites.

Rinkslag 19, 7711 MX Nieuwleusen

Brighamia insignis

Foto's van de schrijver

MICRANTHOCEREUS

DE JUWELEN ONDER DE ZUILCACTUSSEN 2

Werner van Heek

MICRANTHOCEREUS UILIANUS

Brederoo & Bercht

Een ander juweel van het geslacht *Micranthocereus* werd al in 1974 door Buining ontdekt in de nabijheid van de groeiplaats van *M. flaviflorus*. Pas in 1984 werd deze plant door Nol Brederoo en Ludwig Bercht in Succulenta als *Micranthocereus uilianus* beschreven. In 1995 werd deze soort door Pierre Braun en Eddie Esteves tot ondersoort teruggebracht als *Micranthocereus flaviflorus* ssp. *uilianus*.

De type-standplaats bevindt zich in de

buurt van Limoeiro, bij Sento Se, op een afgelegen bosachtige plek, die slechts via onverharde paden te bereiken is. Daartoe moet men een vermoeiende en stijle klim maken naar een plateau met verspreide vlaktes van kwartszand. Daar groeit *Micranthocereus uilianus* (tot ongeveer 60 cm hoog) samen met *Discocactus araneispinus*.

Het plantenlichaam vertoont overeenkomst met *M. flaviflorus*, echter de talrijke bloemen verschillen duidelijk in kleur. Slechts weinig Europeanen hebben deze afgelegen groeiplaats, die zelfs van ge-

Micranthocereus uilianus

trainde cactusliefhebbers het nodige vergt, bezocht. Alleen met behulp van een gids zijn deze planten te vinden. De ontdekker van de planten maar ook onze gids waarschuwde voor roofdieren (jaguars) en gifslangen die men hier kan tegenkomen. De tocht naar deze groeiplaats was een van onze mooiste maar tevens vermoeiendste belevenissen in Brazilië.

Niet alleen in de natuur maar ook in de kas is deze plant een waar juweel. Geënt op *Erinocereus jusbertii* krijgt men laat in de herfst aan 20 cm hoge planten een massa bloemen, die gelijktijdig in de sterk wollige bloeizone verschijnen. Ook voor deze soort geldt een minimale wintertemperatuur van 12 °C.

MICRANTHOCEREUS STRECKERI

Van Heek & Van Crieginge

Welke cactusliefhebber droomt er niet van om ooit zelf een interessante nieuwe plant te ontdekken? Slechts weinig mensen hebben dit geluk. In 1985 bereikten we tegen het vallen van een regenachtige avond bij Seabra een groeiplaats die we al uit 1981 kenden. Daar wilden we nog één keer de daar door ons ontdekte en beschreven *Melocactus paucispinus* en *Austrocephalocereus purpureus* fotograferen.

Plotseling stonden we voor een ongeveer 60 cm hoge plant die in volle bloei stond. Al gauw zagen we aan de bloemen dat dit niet de bekende *A. purpureus* was maar iets nieuws. Zonder bloemen kon deze soort weliswaar gemakkelijk voor *A. purpureus* doorgaan maar aan de bloemen zagen we direct dat we een nieuwe micranthocereus hadden gevonden. Op zo'n moment is je vreugde niet in woorden uit te drukken. Ter ere van medeontdekker dr. Strecker werd deze soort in 1986 in de KuaS als *Micranthocereus streckeri* Van Heek & Van Crieginge beschreven.

In cultuur is deze soort ook op eigen

Linksboven: *Micranthocereus uilianus*

Hiernaast: *Micranthocereus streckeri*

wortel gemakkelijk te kweken en schijnt bovendien lagere temperaturen te kunnen doorstaan. Vanaf een hoogte van ca. 50 cm wordt een eigenaardig roodbruin pseudocephalium gevormd dat soms aan het kapsel van de Mohawk-indianen doet denken.

MICRANTHOCEREUS POLYANTHUS SSP. ALVINII

Machado & Hofacker

Pas twee jaar geleden, in mei 2004, werd in de Kuas weer een nieuwe vertegenwoordiger van het geslacht *Micranthocereus* beschreven: *Micranthocereus polyanthus* ssp. *alvinii*. Deze nauwe verwant van *M. polyanthus* groeit in de buurt van Morro de Chapéu op geïsoleerde kwartsvelden. Rondom Morro de Chapéu zijn andere vindplaatsen van deze nieuwe ondersoort bekend.

De plant vormt op latere leeftijd steeds groepen van onvertakte, ongeveer 1,20 m hoge stammen, die bijna altijd licht naar één zijde overhellen. De talrijke bloemen en ook de habitus vertonen gelijkenis met *Micranthocereus polyanthus*, die ver daarvandaan, bij Caetité, groeit.

Deze nieuwe ondersoort is genoemd naar Delmar Lopez Alvin, een bekende natuurbeschermmer en leider van de milieubeweging in Morro de Chapéu.

De kweek is vergelijkbaar met die van de eerder besproken soorten. Al na 3 tot 4 jaar na het zaaien en snel enten kan men bij een hoogte van ca. 30 cm de eerste aparte bloemen verwachten.

AUSTROCEPHALOCEREUS

De introductie van het geslacht *Austrocephalocereus* door Backeberg in 1938 leidde al direct tot heftige reacties van cactusspecialisten.

Daar kwam nog bij dat de type-soort *A. purpureus* (die al sinds 1908 bekend was) al spoedig na de beschrijving werd verwis-

seld met de 5 m hoge *Coleocephalocereus goebelianus*. Latere auteurs namen deze verwisseling over, waarmee de chaos compleet was. Ritter van zijn kant heeft echter het geslacht *Austrocephalocereus* nooit erkend en al zijn vondsten in *Micranthocereus* geplaatst. Pas na hun reis in 1968 konden Buining en Horst de verwisseling verklaren doordat zij de echte *A. purpureus* met een hoogte van 2 m vonden. Als men uitgaat van het uiterlijk van de plant leek het erkennen van een apart geslacht *Austrocephalocereus* - als tegenhanger van de Mexicaanse *Cephalocereus*- naast *Micranthocereus* ronduit zinvol, omdat *Austrocephalocereus* voorzien is van een duidelijk cephalium, niet te grote bloemen en vruchten en een aan de basis vertakte groeiwijze van ongeveer 2-3 m hoogte. Dat zijn duidelijke verschillen met *Micranthocereus*.

Links: *Micranthocereus polyanthus*

Micranthocereus polyanthus

Micranthocereus purpureus

In het geslacht *Austrocephalocereus* kennen we de soorten *A. purpureus*, *A. lehmannianus* (*purpureus*), *A. dybowskii*, *A. albicephalus*, *A. dolichospermaticus* en later *A. estevesii*. In een latere revisie werden de beide “*purpureus*-soorten” en “*albicephalus*” naar *Micranthocereus* overgebracht. Van de soorten die in *Austrocephalocereus* overbleven, werden *A. dolichospermaticus* en *A. estevesii* naar een door Braun en Esteves Pereira beschreven nieuw geslacht *Siccobaccatus* overgeheveld, en *A. dybowskii* naar het geslacht *Espostoopsis*. Andere auteurs, zoals bv. David Hunt in zijn “Cites Cactaceae Checklist” van 1999, rangschikten echter de beide soorten *dolichospermaticus* en *estevesii* onder *Micranthocereus*.

Er zullen best goede redenen zijn voor

deze nieuwe combinaties, maar het is wel zo dat de soorten van het geslacht *Austrocephalocereus* nauwelijks de oorspronkelijke kenmerken van *Micranthocereus* vertonen.

MICRANTHOCEREUS PURPUREUS (Gürke) Ritter

Deze soort is sinds 1908 bekend. Omdat men hem in een vele kilometers breed gebied aantreft (van Morro de Chapeu tot Mucujé), is hij zeer variabel in habitus. Al naar gelang de groeiplaats varieert de hoogte van de planten van ca. 60 cm tot ongeveer 2 m.

Typisch zijn echter altijd de van buiten purperen bloemen in een duidelijk ontwikkeld cephalium, die zich alleen ‘s nachts openen.

Ritter onderscheidde nog *Micranthocereus haematocarpus*, *M. lehmannianus* en *M. ruficeps*. Deze soorten worden echter tegenwoordig allemaal beschouwd als vormen van *M. purpureus*.

AUSTROCEPHALOCEREUS ALBICEPHALUS

Buining & Brederoo

Bij Mato Verde in de staat Minas Gerais ontdekte Horst in 1972 een tot 2,5 m hoge, goudgele cereus met een sneeuwwit cephalium. Deze soort werd vervolgens een jaar later door Buining en Brederoo als *Austrocephalocereus albicephalus* beschreven, maar echter door Ritter tot *Micranthocereus albicephalus* omgecombineerd.

Geënt op *E. jusbertii* groeit deze prachtige plant in cultuur probleemloos, zij het zeer langzaam. Daarom zal men zeer veel geduld moeten opbrengen voordat bij een hoogte van ongeveer 2 m een cephalium wordt gevormd. De meeste van de destijds geïmporteerde kopstukken van deze soort konden geen wortels vormen en zijn na enige tijd doodgegaan.

Austrocephalocereus albicephalus

De door Ritter beschreven *Micranthocereus monteazulensis* lijkt op *M. albicephalus* maar is afkomstig van een andere vindplaats.

AUSTROCEPHALOCEREUS DOLICHOSPERMATICUS

Buining & Brederoo

Al in 1972 vonden Horst en Buining bij Porto Novo, langs de Rio Corente op bambuikalk, een bijzonder fraaie zuilcactus, die in 1974 door Buining en Brederoo in de KuaS als *Austrocephalocereus dolichospermaticus* werd beschreven.

De ongeveer 8 cm dikke zuilen kunnen meer dan 2 m hoog worden. De nachtelijke bloemen zijn wit en klokvormig. Het cremewitte, dicht-wollige cephalium kan meer dan 1 m lang worden.

Austrocephalocereus dolichospermaticus

De droge vruchten met papierdunne wand, alsook de vorm van de zaden en de habitus van de plant waren in 1999 aanleiding voor het opstellen van een nieuw geslacht, *Siccobaccatus*, door P.J. Braun en

E. Esteves. Dit geslacht wordt echter niet erkend door David Hunt, en ook niet door Taylor en Zappi. Zij noemen deze plant *Micranthocereus dolichospermaticus*.

AUSTROCEPHALOCEREUS ESTEVESII

Buining & Brederoo

Een volgende beschrijving van een nieuwe soort uit deze verwantschaps-groep verscheen in 1975 in het Cactus and Succulent Journal, namelijk de door Buining en Brederoo beschreven *Austrocephalocereus estevesii*. Enige jaren later werden door Braun en Esteves in Tocatis

Austrocephalocereus estevesii

Espositoopsis dybowskii

Foto's van de schrijver

twee nieuwe ondersoorten ontdekt, die zij als *A. estevesii* ssp. *grandiflorus* en *A. estevesii* ssp. *insigniflorus* beschreven. Ook deze twee ondersoorten werden later door Braun en Esteves naar het nieuwe geslacht *Siccobaccatus* overgebracht. Hunt, Taylor en Zappi erkennen deze ondersoorten echter niet en rekenen beide tot *Micranthocereus estevesii*.

ESPOSTOOPSIS DYBOWSKII

(Goss.) Buxbaum

Ongewoon veel naamsveranderingen beleefde de door Roland Gosselin beschreven *Cereus dybowskii* uit de streek rond Flamengo in Brazilië.

In feite lijkt deze soort meer op de espostoa's uit Peru. Vanwege het feit dat deze plant in de Braziliaanse zuilcactussen een aparte positie inneemt, stelde Buxbaum een nieuw geslacht *Espositoopsis* op.

Cereus dybowskii werd aldus *Espositoopsis dybowskii*. Andere namen zoals *Cephalocereus dybowskii* en *Austrocephalocereus dybowskii* waren ook jarenlang gangbaar. David Hunt gebruikt de naam *Espositoop-*

sis, waarmee hij dus de oude naam van Buxbaum weer oppikt. Hopelijk blijft het nu daarbij.

De in het geslacht *Austrocephalocereus* geplaatste soorten verschillen wezenlijk van de oorspronkelijke micranthocereussen, niet alleen in habitus, bloemtype en vruchtgrootte maar vooral in de vorm van het cephalium. Of het samenvoegen van *Austrocephalocereus* en *Micranthocereus* terecht is, zal nader onderzoek in de toekomst moeten uitwijzen. Voor de liefhebber zullen beide geslachten zeker nog lange tijd gescheiden blijven.

Wanneer in de toekomst afgelegen bergketens door nieuwe wegen zullen worden ontsloten, moeten we zeker rekening houden met nieuwe interessante vondsten in het geslacht *Micranthocereus*.

Am Scherfenbrand 165

51375 Leverkusen

Duitsland

vertaling Rob Bregman

GEEN ECHE LIEFHEBBER?

G.K.Peeters

Geachte redactie,

Allereerst wens ik u een goed, gezond en gelukkig 2006, met hopelijk veel plezier in uw redactiewerk en een even mooi resultaat als de afgelopen jaren.

Onderstaande reactie kon ik wegens tijdgebrek niet eerder sturen: ik moest wachten op wat vrije tijd rond Kerst en Nieuwjaar. Ik had over dit onderwerp al veel eerder iets willen laten weten, omdat ik vermoed dat het voor meer leden belangrijk zou kunnen zijn. In tegenstelling tot wat mijn slechts 13-jarig lidmaatschap van de vereniging doet vermoeden, ben ik al heel lang geïnteresseerd in succulenten en behoor ik inmiddels al niet meer tot de jongsten. Ik had mij in eerste instantie voorgenomen te beginnen met een verhaal over hoe ik door deze hobby gegrepen werd en mijn speurtocht (toen nog) naar de Nederlands-Belgische vereniging. In het decembernummer van 2005 vond ik echter een aanleiding om het navolgende op te schrijven.

Mocht u het alleen na ingrijpende veranderingen willen plaatsen, zou ik dat graag tevooren van u willen horen. Het is namelijk, zoals u waarschijnlijk na lezing begrijpt, met enige verlegenheid dat ik dit onderwerp aankaart en het is niet mijn bedoeling een oeverloze discussie te beginnen. Maar u kunt ongetwijfeld zelf het beste inschatten of dit stukje onze vereniging dient of niet.

Met vriendelijke groeten, G.K.Peeters, Davenschot 34, 8141 BD Heino.

Gedurende mijn 13-jarig lidmaatschap van de vereniging Succulenta heb ik me meer dan eens afgevraagd of ik als 'langdurige beginner' wel thuishoor in dit gezelschap. Vandaar dat de discussiepunten zoals verwoord door de heren Ubink en Laney tijdens de algemene ledenvergadering, zoals weergegeven op pagina 86 van het decembernummer, me aanspraken.

Na jarenlang plezier met het kweken van succulenten, lezen, kijken en vergelijken moet ik mezelf en u, leden van Succulenta, bekennen dat ik nooit verder ben gekomen dan een primair stadium.

Ik ben zo iemand die zich nog gelukkig voelt bij het zaaien en opkweken van een soortechte haworthia. Het feit dat Ton Pullen zich haast lijkt te verontschuldigen voor zijn artikel over *Aloe variegata* (Succulenta nr. 6, 2003) brengt me in verlegenheid, hoewel ik blij was met de aandacht die hij

aan deze soort besteedde. In mijn optiek doet een volgroeide *Gasteria excelsa* niet onder voor menige agave en is een mooi gekweekt exemplaar van *Crassula arborescens* een bezienswaardigheid om bij stil te staan.

Helaas, voor een kas of serre ontbreken mij ten enen male de mogelijkheden. Bovendien vergt mijn dagelijks werk zoveel van mijn tijd en energie, dat ik geen gelegenheid heb 's avonds bijeenkomsten te bezoeken. Ook ontbreekt het me aan tijd om in het weekeinde veel langer dan een ochtend of middag aan de hobby te besteden.

Toch kweek ik planten omdat ik het prachtige en wonderbaarlijke wezens vind. Ik meen hierin de beweegredenen te delen van de verder gevorderde kwekers. Echter, het spreekt vanzelf dat mijn verzameling beperkt is tot enkele tientallen planten op

de vensterbank. Misschien klinkt dit vele echte liefhebbers als iets onbegrijpelijks in de oren, maar voor mij zijn dit de praktische grenzen van de succulentenliefhebberij.

In zo'n geval moet je roeien met de riemen die je hebt, of, met een variatie op een ander gezegde: Als je niet kunt wat je wilt, moet je maar willen wat je kunt. Hierbij houd ik als richtlijn wat Ton Pullen schreef in zijn 'Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten' (uitg. 1993): "Maar één ding is zeker: u beleeft het meeste plezier aan de planten, wanneer u soorten kiest die het in uw situatie goed doen."

Met dien verstande, dat ik "het goed doen" interpreteer als: de volledige cyclus van het plantenleven doorlopen, inclusief bloeien, vrucht zetten en het opgroeien van een volgende generatie.

Getuige de indrukwekkende zaadleveranties door leden aan het Clichéfonds is dit voor veel gelukkige bezitters van kas of serre een vanzelfsprekende zaak. In verscheidene artikelen is er trouwens op gewezen dat hiermee ook het behoud van bedreigde soorten wordt beoogd.

Afb. 1: De planten staan op roltafels

Het zoeken van voor de vensterbankcultuur geschikte soorten vergt heel wat overleg. Met behulp van goede literatuur is de aanzet tot die keuze wel te doen. Ervaring blijkt echter de beste leermeester te zijn. Omdat het in de beperkte ruimte van het raamkozijn nu eenmaal niet mogelijk is

Afb. 2: Een bovenaanzicht van de verzameling

uitgebreid te experimenteren, is ook voor de vensterbankkwekers uitwisseling van ervaringen zeer wenselijk.

Van een collega ontving ik enkele oude jaargangen van Succulenta, waarin me onder meer een artikelenserie getiteld: 'Een vetplantje voor het raam' door W. Sterk (jaargang 1982) opviel. Recenter heeft bijvoorbeeld Peter Knippels regelmatig geschreven over succulenten die in huis gekweekt kunnen worden. Natuurlijk is

zoiets voor kwekers met uitgebreide verzamelingen slechts ten dele interessant. Het zij zo. Ik erken, dat ons tijdschrift een naam heeft hoog te houden in de succulentenwereld en het zich niet kan permitteren af te dalen tot een te simpel niveau. Toch was ik blij met de voorzet van de heer Ubink. Of ben ik hierin de enige?

**Davenschot 34,
8141 BD Heino.**

Afb. 3: 's Zomers wordt een gedeelte van de verzameling naar buiten gereden

Afb. 4: Nogmaals de verzameling van boven af gezien

Foto's van de schrijver

VERMEERDERING VAN AGAVEN

Gerard Geling

Aangezien agaven de laatste twee jaren duidelijk weer wat meer in de belangstelling staan en vele bezoekers mij vaak hebben gevraagd ook eens iets over agaven te publiceren, is hier dan eindelijk een eerste schrijven.

Aangezien de vermeerdering de basis vormt van onze hobby, lijkt me dit een passend onderwerp voor dit artikeltje.

Er zijn meerdere wegen die naar Rome leiden en zo zijn er ook meerdere mogelijkheden om uw pronkstuk uit uw eigen collectie te vermeerderen. De oudste en eenvoudigste manier is om de natuurlijke uitlopers, nadat ze zich ontwikkeld hebben tot een plantje met enkele bladen, ongeveer 3 cm onder de oorsprong van het onderste blad met een scherp mes horizontaal door te snijden. Dan de stek twee weken laten drogen en daarna op-potten in vrij droge grond. Zo kan er eigenlijk niets mis gaan.

Maar wat te doen als de moederplant gewoon geen stek aanmaakt en er toch een wens tot vermeerdering vervuld moet worden? Meest voor de hand liggend is om te zaaien en aangezien de meesten van u daar wel in thuis zijn, ga ik daar nu niet verder op in.

Agaven bloeien afhankelijk van de soort als ze 7 tot 25 jaar oud zijn. Voorwaarde is wel dat de plant zich optimaal heeft kunnen ontwikkelen. Is dit niet het geval dan kan het vele jaren langer duren. Niet voor niets worden ze vaak "century plant" genoemd!

Na de bloei ontstaan de vruchten. De periode van ontstaan en afrijpen van de vruchten neemt in

ons land ongeveer 9 maanden in beslag. In de natuur gaat het duidelijk sneller. Heeft er geen bestuiving plaats gevonden, dan ontstaan vaak toch vruchten. Er zitten

Afb. 1: Agave obscura bulbilis

Afb. 2 Agave americana "Medio picta"

Afb. 3: Agave shawii-attenuata hybride
Foto's van de schrijver

vaak zelfs zaden in, maar deze zijn niet kiemkrachtig. Heeft er wel bestuiving plaats gevonden, dan worden de vruchten geogst net voordat ze afvallen of er ingedroogd beginnen uit te zien. Het eerstvolgende voorjaar is het beste moment om te zaaien. Bijna altijd ontstaan op de bloeiwijze nog stekjes (bulbillen) Deze zijn eenvoudig te oogsten en te planten.

Op afb. 1 ziet u bulbillen bij *Agave obscura*.

Een volgende zeer interessante manier van vermeerdering is de volgende. Uitlopers hebben, voordat ze zich boven de grond laten zien, vaak ondergronds al 5 tot 40 cm afgelegd. Dit levert één plant op of toch niet? Nee, dit kan 1 tot 7 planten opleveren! In maart 2005 heb ik een proef genomen met de gele

vorm "Medio-picta" van *Agave americana*. Dit is immers een plant die vaak gezocht wordt. Het resultaat was verbluffend goed. De uitlopers zijn eenvoudig in stukjes gesneden met steeds minimaal één slapend oog aan de tussenstek. Na uitplanten wordt het slapend oog min of meer gedwongen te ontwaken (in beeldspraak uitgedrukt). Het resultaat van een 30 cm lange uitloper ziet u op afb. 2. De plantjes hebben precies een jaar later een doorsnede van ongeveer 7 cm en wat belangrijk is, de gewenste kleurencombinatie is gehandhaafd.

Een nog andere vorm van vermeerdering is natuurlijk klonen. Hiervoor verwijs ik u naar de bekende specialist uit Zeeland.

Als laatste nog de volgende methode: beschadig (!) de te vermeerderen plant. Dit kan op verschillende manieren.

1. Maak met een vlijmscherp mes kleine inkepingen in de wortelhals. Als reactie op de beschadiging ontstaat bij sommige soorten een stekje.

2. Bij oudere planten kan het groeipunt uit het hart worden gesneden.

Als reactie hierop maakt de agave stekken vanuit de bladoksels. Dit werkt bij bijna alle soorten.

3. Sommige soorten hebben de aanleg om vanuit zeer jonge stekken een woekering van jonge plantjes te laten ontstaan aan de onderkant van de plant als bewust het groeipunt net wordt geraakt. Het werkt bv. bij *A. filifera*, maar aangezien deze soort al in overvloed wordt aangeboden, is het niet zo boeiend. Deze manier van vermeerdering (het lijkt bijna op een soort klonen zonder laboratorium) kan ook slagen bij meer gezochte species.

Op afb. 3 ziet u het resultaat van een op deze manier mishandelde hybride van *A. shawii-attenuata*.

Voor meer info: agavespecialist@wanadoo.nl

**Burgemeester van Royenstraat Oost 197,
9602 CE Hoogezand.**

EUPHORBIA ALBIPOLLINIFERA

Rikus van Veldhuisen

In de vorige serie artikelen over de verwantschapsgroep rond *Euphorbia gorgonis* werd al kort melding gemaakt van een eveneens klein blijvende en overeenkomstige *Medusa-Euphorbia*, namelijk *Euphorbia albipollinifera*. Deze vrij recent beschreven en ruimschoots in cultuur aanwezige soort bezit een aantal opvallende kenmerken. Daarbij zijn er momenteel een aantal verwante en onbeschreven vormen bekend, waarvan enkele zelfs veel gekweekt worden door liefhebbers. Voldoende aanleiding dus om één en ander eens op een rijtje te zetten.

Lang over het hoofd gezien.

Euphorbia albipollinifera is pas in 1985 beschreven door Larry Leach aan de hand van zowel een cultuurplant als in het wild door Stapelia-kenner Peter Bruyns verzamelde planten. Voordat *Euphorbia albipollinifera* werd beschreven was zij al bekend in cultuur als *Euphorbia* species BG 76. De herkomst van deze planten is de Springbokvlakte ten oosten van Steytlerville. Dit gebied stond botanisch nogal in de belangstelling door vondsten van onder meer enkele unieke haworthia's, zoals *H. springbokvlakensis* en *H. bruynsii*.

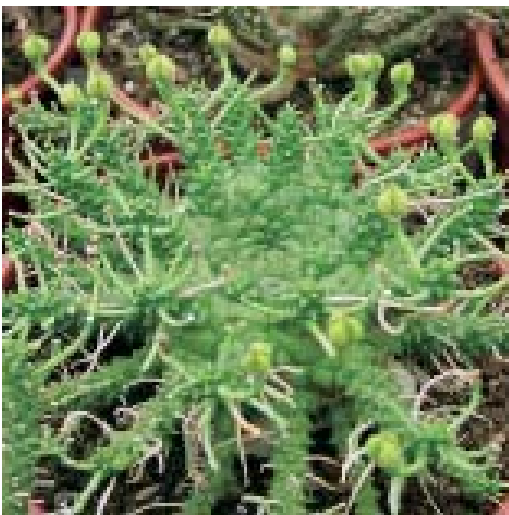
Ook groeit hier *Lithops localis*. Vooral tijdens de bloeitijd zijn hele velden bezaaid met kleine gele bloemetjes en zie je pas dat er wel miljoenen moeten groeien.

Euphorbia albipollinifera vertoont in de natuur een grote gelijkenis met *Euphorbia gorgonis*. Beide vormen zij een afgestompte verdikte hoofdspruit met een verzonken schedel, die voorzien is van dunne onvertakte zijarmen. Deze zo kenmerkende groeivorm is uniek voor de

Afb. 1: *Euphorbia albipollinifera* J&R218, Springbokvlakte.

sectie *Medusae*. Er is echter ook een aantal zeer opvallende verschillen. Het aantal zijarmen is bij *E. albipollinifera* veel kleiner en op de hoofdspruit is er veel ruimte tussen de basis van de zijarmen. Hierdoor vallen de grotere en afgevlakte tuberkels van de hoofdspruit op. Dit in tegenstelling tot *E. gorgonis*, waarbij de tuberkels slechts te zien zijn in het midden van de hoofdspruit en waarbij deze tuberkels veel kleiner en puntiger zijn. De bloemstelen

van *E. albipollinifera* zijn onder goede groeiomstandigheden ook veel langer en hebben een typische knik net onder het cyathium. De bloemstelen zijn niet houtig, maar blijven vaak wel op de plant zitten nadat het cyathium er al lang afgevallen is. De kleur van het plantenlichaam is bij een volzonnige cultuur een opvallend en zeer kenmerkend bronsgroen. Het cyathium is echt niet te verwarren met dat van *E. gorgonis*. De honingklieren van *E. albipollinifera* zijn vrij klein en hoefijzervormig. Het meest opvallend, en hier dankt ze ook haar naam aan, is echter het sneeuwwitte stuifmeel. Ten tijde van de beschrijving van *Euphorbia albipollinifera* was dit een uniek kenmerk en er was geen enkele andere euphorbia bekend met dit kenmerk. Op de afbeeldingen bij dit artikel kunt u zelf duidelijk zien hoe opvallend deze cyathia zijn, maar ze zijn wel klein. Volledigheidshalve moet ook nog vermeld worden dat ook de zaden behoorlijk afwijken van *E. gorgonis*-zaden, ze zijn namelijk meer langwerpige, puntig en de zaadhuid is zeer fijn gebobbeld.

Achteraf is vastgesteld dat deze planten al in 1946 zijn verzameld door G. G. Smith (# 6352) en in 1947 door R. A. Dyer (R. A. Dyer 152/2). Dit is slechts het enige verzamelde materiaal dat in een herbarium terecht is gekomen, maar ongetwijfeld is ze veel vaker gevonden. Het is zeer opmerkelijk dat dit kenmerkende plantje zo lang niet als een zelfstandige soort herkend is. De Springbokvlakte was botanisch goed onderzocht en vele kenners van succulenten hadden er al heel veel voetstappen staan. Het is eens te meer een bewijs van het feit dat deze kleine Medusa's geen grote interesse bij deskundigen opwekken en al snel het etiket opgeplakt kregen van 'weer een gorgonis'. De geïn-

Van boven naar beneden:

Afb. 2: Typische bloeiwijze van *Euphorbia albipollinifera* J&R218. Let op het opvallende witte stuifmeel.

Afb. 3: Een fors uit de kluiten gewassen cultuurplant van *E. albipollinifera*, zoals ze in de natuur niet voorkomt.

Verzameling van Leo van de Hoeven.

Afb. 4: De bloeiwijze van *Euphorbia albipollinifera* GM209, westelijk van de typevindplaats met geel stuifmeel in de helmhokjes.

Afb. 5: *Euphorbia albipollinifera* J&R208, zuidelijk van Graaff Reinet. De bloeiwijze wijkt in weinig af van de typevorm, hoewel de vindplaatsen ver uit elkaar liggen.

Afb. 6: Zaailingen van links *Euphorbia albipollinifera* J&R208 van Graaff Reinet en rechts J&R218 van de Springbokvlakte

teresseerde lezer heeft al kennis kunnen nemen van de botanische wanorde rond *Euphorbia gorgonis* en ook rond *Euphorbia albipollinifera* kennen we een aantal onbeschreven soorten, zoals uit het vervolg van dit artikel zal blijken.

In de nieuwbeschrijving van *Euphorbia albipollinifera* wordt vermeld dat deze soort ook groeit op de Steenbokvlakte ten westen van Kirkwood. Planten afkomstig van de Steenbokvlakte ken ik niet en zijn, voor zover mij bekend, ook niet in cultuur. Planten in cultuur zijn namelijk weinig variabel en het zou interessant zijn te zien in hoeverre de planten van de Steenbokvlakte verschillen van de typevindplaats.

Hoewel de variatie binnen deze soort gering is, is er wel een heel opvallende variatie bekend. Er is namelijk één vind-

plaats, waar *Euphorbia albipollinifera* bloeiwijzen vormt met gewoon geel stuifmeel. Verder wijken deze planten in niets af van de typevorm. Als deze variatie stabiel zal blijken bij de nakomelingen en op deze groeiplaats alleen planten groeien met geel stuifmeel, dan zou men deze kunnen aanmerken als een variëteit. Het komt mij echter wel wat overdreven voor om een zo kleine afwijking van de typevorm als variëteit aan te duiden. Gelukkig ben ik geen botanicus.

Ongeveer 100 kilometer naar het noordwesten, net ten zuiden van Graaff Reinet, vonden wij planten die een grote gelijkenis vertonen met *Euphorbia albipollinifera*. Nader onderzoek zal uit moeten wijzen of deze planten tot deze soort behoren of als aparte variëteit beschouwd moeten worden. De

Afb. 7: *Euphorbia species nova* J&R97, Addo. Vette, groene, grote planten in grote aantallen op de vindplaats in 2001. Slechts één plant heeft een paar bloemetjes

zaailingen van de Graaff Reinet-planten wijken nogal af van die van de typeplanten. Ook onder dezelfde cultuuromstandigheden blijven deze verschillen bestaan. De Graaff Reinet-zaailingen vormen eerst een stammetje dat bezet is met puntige tuberkels, voorzien van een lang smal blaadje en lijken veel meer op zaailingen van *E. decepta* en verwante soorten. De zaailingen van de planten van de Springbokvlakte daarentegen maken vrij snel een korte gedrongen hoofdspruit met de kenmerkende, weinige, platte tuberkels en vormen al snel enkele zijarmen. Deze opvallende verschillen zijn tot op heden stabiel bij mijn zaailingen. Of dit een reden op zich is om deze planten een eigen status te verlenen mogen botanici uitmaken.

***Euphorbia species nova* Palmer 1336**

Deze nieuwe euphorbia is gevonden in 1987 door Dr. Palmer van het Albany Museum Herbarium in Grahamstown nabij het plaatsje Addo. Dit plaatsje, dat zelf weinig voorstelt, is vooral bekend bij vele toeristen door het Addo Elephant Park. Oorspronkelijk werd gedacht dat men met opnieuw een nieuwe vindplaats van *Euphorbia gorgonis* te doen had. De habitus van deze planten vertoont grote gelijkheid met die van *E. gorgonis*, echter ze zijn in alle delen grover en ook worden deze planten groter. Zowel wat betreft de kleur van het plantenlichaam als de vorm van de tuberkels lijkt *Euphorbia species nova* Palmer 1336 sterk op *E. gorgonis*, alleen bij jonge planten is het aantal zijarmen

geringer. De cyathia zijn opvallend verschillend van zowel *E. gorgonis* als ook *E. albipollinifera*. De horizontaal gespreide honingklieren zijn elk voorzien van een heldergroen hart dat voorzien is van stevige lichtgroene tandjes. Meest opvallend is ook bij deze soort de kleur van het stuifmeel, niet sneeuwwit, maar eerder roomwit.

Toen wij voor de eerste keer de natuurlijke vindplaats in 1997 bezochten vonden wij met grote moeite slechts een tiental kleine plantjes van minder dan 5 centimeter doorsnee. Als gevolg van de droogte waren ze bovendien volledig in de grond teruggetrokken. Twee jaar later waren we opnieuw in de gelegenheid onze euphorbia te bezoeken. Het was duidelijk minder droog geweest en zonder enige moeite vonden we honderden planten. Wel waren de afmetingen nog gering, want de planten waren niet groter dan 10 centimeter doorsnee. Opnieuw twee jaar later waren we weer present. Het was zeer nat en ook die dag regende het. Verbijsterd waren we door het aantal planten en de afmetingen daarvan. De vindplaats stond vol met Medusa's en de grootste hadden een diameter van meer dan 20 centimeter. Hoe was het mogelijk dat in zo'n korte tijd er zoveel planten bij gekomen waren en zo snel deze afmetingen hadden bereikt. Inderdaad is *Euphorbia species nova* Palmer 1336 een snelle groeier, want ook in cultuur vormt ze in slechts enkele jaren een forse plant. Een eenvoudige cultuur is bij de Medusa-soorten eerder uitzondering dan regel en deze soort is zo gemakkelijk te kweken dat ze wellicht de meest voorkomende medusoïde euphorbiasoort is in cultuur. Het vermeerderen uit zaad is gemakkelijk, ze bloeit overdadig, zet gemakkelijk zaad en het kiemen en

Van boven naar beneden:

Afb. 8: Zeer forse plant van *Euphorbia species nova* J&R97 met een diameter van meer dan 20 centimeter.

Addo.

Afb. 9: De bloeiwijze van *Euphorbia species nova* J&R97, Addo, heeft bijna wit stuifmeel en opvallende gespreide honingklieren.

Afb. 10: Een nog vrij jonge cultuurplant van *Euphorbia species nova* GM211, Wapadspoor, met enkele vruchten.

Afb. 11: De bloeiwijze van *Euphorbia species nova* GM211 vertoont gelijkenis met die van *Euphorbia species nova* J&R97, maar is wat sierlijker van vorm.

Afb. 12: Cultuurplant van *Euphorbia species nova* Wildebeeskuil lijkt qua habitus veel op *Euphorbia albipollinifera*

opgroeien van de zaailingen levert meestal weinig problemen op.

Hoewel *Euphorbia species nova* Palmer 1336 qua habitus veel overeenkomsten vertoont met vooral *Euphorbia species affinis pugniformis* J&R64 en J&R175 en bovendien de horizontaal gespreide honingklieren heeft, heb ik toch de arbitraire keuze gemaakt ze in de verwantschapsgroep van *Euphorbia albipollinifera* te plaatsen. De reden hiervoor is dat het natuurlijke groeigebied daarbij aansluit, ze eveneens lange bloemstelen heeft, de honingklieren net als bij *E. albipollinifera* een soort kommetje vormen en de opvallende roomwitte kleur van het stuifmeel. Het is mijns inziens dan ook een tussenvorm van de verwantschapsgroepen rond *Euphorbia gorgonis* en *E. albipollinifera*.

Naast het verzamelnummer van Dr. Palmer, Palmer 1336, zijn ook de veldnummers GM063 en J&R97 bekend. Ook ben ik wel eens de provisorische naam *Euphorbia 'addoensis'* tegengekomen. Helaas heeft nog niemand de moeite genomen om deze op zich toepasselijke naam aan deze in cultuur zo wijd verspreide soort toe te kennen.

***Euphorbia species nova* GM211.**

Gerhard Marx heeft *Euphorbia* GM211 niet alleen voor het eerst gevonden, maar er tevens voor gezorgd dat ze ook algemeen verspreid is in cultuur onder liefhebbers van succulente planten. Gerhard Marx (1994) beschrijft in het *Euphorbia Studygroup Bulletin* hoe hij en zijn vrouw op een uitje op zondagmiddag twee nieuwe euphorbia's vonden ten oosten van Lake Mentz, namelijk *Euphorbia species nova* GM211 Dirkskraal en *Euphorbia species nova* GM224 Boschfontein. In het artikel over *Euphorbia gorgonis* heeft u

reeds kennis gemaakt met de laatste van deze twee vondsten. Hoewel ik van mening ben dat *Euphorbia species affinis gorgonis* GM224 zeer nauw verwant aan of zelfs *E. gorgonis* is, is *Euphorbia species nova* GM211 wel degelijk een nieuwe soort.

De habitus van *Euphorbia species nova* GM211 vertoont veel overeenkomsten met die van *Euphorbia albipollinifera*. En deze plant maakt ook relatief een gering aantal zijarmen en tussen de basis van de zijarmen zit ruimte, waarbij de grote vlakke tuberkels van de hoofdspruit goed zichtbaar zijn. Ook is de kleur van het plantlichaam bij een zonnige cultuur opvallend bronsgroen, maar wel minder intensief dan bij *Euphorbia albipollinifera*. *Euphorbia species nova* GM211 lijkt in cultuur tot een wat forsere plant uit te groeien dan *E. albipollinifera*. De bloeiwijze vertoont echter meer gelijkenis met die van de planten uit Addo, *Euphorbia species nova* Palmer 1336. Opvallend hierbij is dat de bloeiwijzen eveneens voorzien zijn van horizontaal gespreide en getande honingklieren in dezelfde kleuren en de vuilwitte tot lichtgele kleur van het stuifmeel.

Hoewel *Euphorbia species nova* GM211 wat lastiger in cultuur is dan *Euphorbia species nova* Palmer 1336 is ook deze nieuwe vondst algemeen vertegenwoordigd in cultuur. Er is bij mijn weten slechts één verzamelnummer bekend, GM211, hoewel de vindplaats Dirkskraal later gecorrigeerd is als Wapadspoort.

Slechts ongeveer 50 kilometer noordelijker, nabij Pearston, is eveneens een medusoïde euphorbia gevonden, die grote gelijkenis vertoont met *Euphorbia species nova* GM211. Deze planten zijn nog niet zo heel lang in mijn bezit als *Euphorbia species* Wildebeeskuil. Voorlopig houd ik het erop dat deze beide vondsten dezelfde nieuwe soort zijn. Middels de bijgaande afbeeldingen kunt u zich daar hopelijk zelf een beeld van vormen.

De kennis over deze vormengroep rond *Euphorbia albipollinifera* is fors toegenomen sinds de beschrijving van deze soort door Leach in 1985. Hoewel er nog geen antwoord is op alle vragen vormt zij een tussengroep, met enerzijds de vormengroep rond *E. gorgonis* met als gemeenschappelijke kenmerken:

- een knotsvormige hoofdspruit met verzonken schedel, welke deels of geheel verzonken in de grond groeit.

Anderzijds is er de vormengroep van *Euphorbia decepta/arida/crassipes/astrophora*, waarvoor ze de kenmerken deelt:

- komvormige honingklieën
- lange bloemstelen
- ruwe en langere zaden.

Tot zover mijn relaas over de verwantschapsgroep rond *Euphorbia albipollinifera*, die zoals hierboven beschreven, niet slechts uit één enkele homogene soort bestaat. Deze mooie en interessante dwerg-euphorbia's zijn bijna allemaal goed vertegenwoordigd in cultuur. Wat dat betreft loopt de wetenschappelijke literatuur achter bij de liefhebberij, hoewel meestal het omgekeerde beweerd wordt.

Afb. 13: Slechts in details wijkt de bloeiwijze van *Euphorbia species nova* Wildebeeskuil af van die van GM211

Foto's van de schrijver

Er rest mij nog een speciaal woord van dank aan Gerhard Marx voor stimulerende opmerkingen, die zeker meer inhoud gegeven hebben aan dit artikel.

Literatuur:

- Leach, L. C. (1985). A new species of *Euphorbia* (Euphorbiaceae) from the Cape Province. *S. Afr. J. Bot.* 51: 281 – 283.
- Marx, G. (1992). The succulent *Euphorbias* of the Southeastern Cape Province, Part 1. *The Euphorbia Journal* 8: 74 – 102.
- Marx, G. (1994). Snakehead headaches, *Euphorbia Studygroup Bulletin*, 7(2) 60 - 65.
- Marx, G. (1998). More Marx mutterings and medusoid myths, *Euphorbia Studygroup Bulletin*, 11(2) 48 – 52.
- Veldhuisen, R. van (2005). *Euphorbia gorgonis* deel 1, 2 en 3. *Succulenta* 84, (3): 135 – 141; (4): 176 – 187; (5): 201 – 207.

**Samuel Gerssenlaan 63,
3861 HB Nijkerk.
rikus@u4ba.nl
www.u4ba.nl**

HET TEYLER-MUSEUM TE HAARLEM

Wim Alsemgeest

Het is inmiddels 10 jaar geleden dat ik daar de eerste keer kwam. Ik was nieuwsgierig geraakt na het lezen van een artikel over dit museum geschreven door A.J.A.Uitewaal in het tijdschrift “Cactussen en Vetplanten” van november 1935.

Dit tijdschrift heeft van januari 1935 t/m februari 1943 bestaan als enige concurrent van Succulenta. Uitewaal heeft meer boeiende artikelen geschreven over de oudste geschiedenis van onze hobby in genoemd tijdschrift. Hij vertelt over zeer oude boekwerken die in het museum aanwezig zijn, met gravures van succulente planten.

Het museum is nog steeds in bezit van deze oude boekwerken. Sterker nog, na het maken van een afspraak mag je zelfs zo'n oud boekwerk inkijken, zelfs een kopie is mogelijk.

Ik heb zo'n afspraak dan ook gemaakt en ben erheen getogen. Ik was toen erg geïnteresseerd in het geslacht *Mammillaria* en heb een dia-kopie kunnen aanschaffen gemaakt uit het boekwerk “*Rariorum plantarum hortimedici Amstelodamensis*” van Casper Commelin uit 1707.

De Hollandsche beschrijving luidt: “Beschrijvinge van curieuse afbeeldingen van rare vreemde Africaanse en Oost-West Indische en andere gewassen vertoond in den Amsterdamse kruyd-hof, met groote moeyte en arbeid op stadskosten in veele jaren aangewend, en bijeenversameld door d' Heer Casper Commelin.”

De boekwerken van de Commelins (Jan en Casper) zijn vooral beroemd geworden door de schitterende kleurenplaten die er in zijn verschenen. Veel van die platen zijn getekend door Maria Moninckx.

Men noemt deze boekwerken ook wel de Moninckx Atlassen omdat Jan en Maria Moninckx het merendeel van de platen hebben gemaakt. Maar ook bij voorbeeld

Maria Withoos heeft schitterende platen gemaakt. Zij waren eigenlijk de echte kunstenaars, soms werd niet eens hun naam vermeld maar ze moesten gewoon hun werk leveren. Zo kreeg Maria Withoos 30 Hollandse guldens voor de levering van 13 platen. De Commelins behoorden bij de elite; zij financierden de boekwerken en dus gingen zij met de eer strijken.

Van Casper Commelin moet ook nog “*Praeludia Botanica*” (1703), van Van Dillenius “*Hortus Elthamensis*” en van Aug. P. de Candolle “*L' Histoire des Plantes grasses*” (met platen van Redoute, 1799) in het museum aanwezig zijn.

Ik was toen van plan om de dia plus dit verhaal te publiceren in ons aller *Succulenta*, maar helaas, ik ben de dia plus kopieën kwijtgeraakt in mijn uitgebreide hoeveelheid literatuur van o.a. ook de boekenbeurs, waar ik inmiddels ook al weer meer dan 10 jaar mee bezig ben. Inmiddels in de vut beland ben ik eens gaan opruimen en zo kwamen de oude afspraken compleet met de dia-kopie weer voor de dag.

Opmerkelijk is dat de dia-kopie die we nu eindelijk bij dit verhaal afdrucken waarschijnlijk de oudste gekleurde tekening is van *Mammillaria simplex*, compleet met

bloemen, vruchten en zaden. De tekening is gemaakt in 1689 waar later een reproductie van is verschenen in het werk van Jan Commelin, tafel 55, uit 1697. De plant was toen nog niet beschreven als *Mammillaria*, men noemde hem “ronde gebuchelde Americaansche melk gevende vyge met witte bloemen en roode pyramid-wyse vruchten”.

We zullen de gehele beschrijving uit het boek, waarvan ik ook een kopie heb kunnen bemachtigen, hierbij afdrukken.

Linnaeus heeft als eerste in 1753 deze plant provisorisch beschreven in zijn werk “Species Plantarum” als *Cactus mammillaris*. Tevens dient deze plant als typeplant van de hele familie van de *Cactaceae*. Wat dat betreft zijn deze tekening en plant het allereerste begin van de cactushistorie en dat is allemaal begonnen in ons Nederland.

Pas in 1812 heeft Adrian Hardy Haworth in zijn *Synopsis Plantarum Succulentarum* deze soort als typeplant voor het geslacht *Mammillaria* beschreven als *Mammillaria simplex*.

In het handboek “**Mammillaria**” van John Pilbeam zijn ook twee antieke afbeeldingen van

deze soort geplaatst. Een van de beroemde Redoute-platen uit 1803 en een afbeelding uit Badminton Florelogium (1703-1705). Op-

**Afb. 1: Mammillaria simplex
Uit Commelin**

vallend is dat de laatste tekening wel heel erg veel lijkt op de plaat in Commelin! Kennelijk tekende men van elkaar de tekeningen gewoon na. Je ziet dit trouwens veelvuldig in oude boeken.

Eigenlijk is er echter al eerder een tekening verschenen van deze eerste cactus. Dat was in 1691, een zwartwit-tekening van Plukenet.

Roy Mottram ontdekte deze tekening één jaar voordat Onno Wijnands de gekleurde tekening, gemaakt door Maria Moninckx in 1689, als lectotype aanwees. De publicatie van de plant was later, in 1697.

Onno Wijnands was echter niet op de hoogte van de één jaar eerdere publicatie door Roy Mottram, waarin hij de zwartwit-tekening van Plukenet aanwees als lectotype. (Een lectotype is een plant of afbeelding van een soort waarvan het originele type niet meer bestaat.)

En dan nu wat meer over het Teyler-Museum. Het is het oudste openbare museum van Nederland dat in 1784 is opengesteld voor bezoekers.

Het museum wordt beheerd door de Teyler-stichting. Deze werd opgericht in 1778 volgens testamentaire beschikking uit de nalatenschap van Pieter Teyler van der Hulst.

Pieter Teyler was een vermogende Haarlemse laken- en zijdefabrikant, die zijn geld vervolgens weer stak in zijn hobby waar wij nu allemaal plezier van hebben! Hij had grote belangstelling voor kunst en wetenschap en legde een grote verzameling aan.

Het museum staat vooral bekend om zijn antieke natuurkundige werktuigen, waaronder de "electriseermachine" en ook om de collectie fossielen, maar ons interesseert natuurlijk vooral de bibliotheek die zich in de bovenzaal bevindt. Hier bevindt zich de 18e en 19e eeuwse literatuur over botanie, zoölogie en geologie die uit 125000 boekwerken bestaat.

Inmiddels heeft internet een grote vlucht genomen zodat je via de zoekmachine "google" eenvoudig het museum kunt bezoeken. Je kunt zelfs doordringen in de bibliotheek waardoor wij zelfs drie prachtige kopieën van antieke platen konden downloaden. Helaas is het aantal pixels te gering zodat ze voor Succulenta niet scherp genoeg zijn.

Wel hebben we nog de dia. Die is helaas van een groter formaat maar na wat knipwerk van onze Henk kunnen we U toch hierbij een originele kopie uit het werk van de Commelins laten zien.

Al deze prachtige werken bekijken is natuurlijk geen doen, zeker niet voor een groot publiek. Daarom houdt men regelmatig speciale tentoonstellingen met een bepaald thema, zodat toch regelmatig ook het grote publiek kennis kan maken met enkele kostbare antiquiteiten.

Dit smaakt natuurlijk naar meer. Ik hoop t.z.t. dan ook enkele oude Agave-afbeeldingen, mijn grootste passie van nu, te mogen aanschouwen, wie weet wat we dan nog tegenkomen. Wat dat betreft ziet de toekomst er fantastisch uit. Het kan niet anders dan dat over niet al te lange tijd al die prachtige werken worden gedigitaliseerd, en pas dan wordt dit echt voor het grote publiek bereikbaar. Dat had Maria Moninckx, de kunstenares die de meeste platen in de boeken van de Commelins heeft gemaakt, nooit durven dromen.

Inmiddels is een gedeelte uit de collectie van wijlen Boudewijn Büch ook in het museum terechtgekomen. Boudewijn noemde het Teyler Museum, "het mooiste museum van de wereld". Er is rond zijn persoon een speciale tentoonstelling van 5 februari t/m 8 mei.

Helaas worden ook hier de entreprijzen erg opgeschroefd. In 2003 betaalde ik nog €5,50, nu is dat inmiddels €10,-, wel vaak met een speciale tentoonstelling als extra er bij. Kinderen betalen echter bijna niets!

RONDE, GEBUCHELDE ; AMERI-
CAANSCHÉ MELK-GEVÉNDÉ
VYGE, MET WITTE BLOE-
MEN, EN ROODE PYRA-
MID-WYSE VRUCH-
TEN.

Literatuur

- Appenzeller, O. (2005). Noch einmal *Mammillaria mammillaris*. Mtbl. des Arbeitskreises für Mammillarienfreunde 29 (3): 146-151.
- Mottram, R.. (2004). Early images of *Mammillaria mammillaris*. Br.C.& S.J. 22 (2): 87-89.
- Rowley, G.D. (1997). A history of succulent plants. Strawberry Press.
- Wijnands, D.O. (1983). The botany of the Commelins. Balkema, Rotterdam.

**Stadhouderslaan 3,
3417 TT Montfoort**

Onder alle gewassen, die den Almogende Schepper wyt het Aardryk heeft laten voortkomen, en heeft geensints de minste plaatsse dese kleene vyge, dewelke gelijk als stam- en bladerloos wyt het aardryk voortkomende, donker-groen, en langwerpig is, van boven plat, in den omtrek ontrent een voet dik, een halve voet lang, van buyten met seer veel langachtige beuveltjens beset, welkers wyterste gewapend is met roffe doorntjens.

De bloemen sijn kleen, wit, en komen tusschen de geseyde beuveltjens voort; dese verdroogd zijnde vertoonen haar langwerge, rood amethyst-verwige vruchten, wyt welkers toppe een kleen zazingtje te voorschijn komt: het merg deser vruchten is purpurrood van couleur, en zoetachtig van smaak, vervuld met seer veel kleene swarte zaden, dewelke rijp geworden, en op 't aardryk gevallen zijnde, jaarlijks jonge plantjens voortbrengen.

Dese plante, dwers doorgesneden zijnde, bevinden wy te bestaan wyt een vleesige substantie, dewelke die van een onrijpe comcommer gelijk is, wit van couleur, met eenige bleke groenigheid vermengd, eenigsints scherp van smaak, hier en daar eenig melkachtig zap van sig gevende, voornamentlijk als men het buytenste komt te quetsen, of wel de sap-rijke vaten, die van 't middel-punt na den omtrek lopen.

**Afb. 2: Een gedeelte van de
originele beschrijving**

CUMULOPUNTIA SPHAERICA VAR. UNGUISPINA

Jan Jaap de Morree

Het is meestal niet zo moeilijk om een stek van een opuntia of een tephrocactus te verwerven. Zeker na een droogteperiode of direct na de winter, laten deze planten hun afzonderlijke schijven makkelijk rondslingeren. Voor de kweker en liefhebber vaak een crime, want zo worden hun planten maar moeizaam mooie compacte struikjes. Voor de gretige verzamelaar een buitenkansje, want vaak hebben de losse schijven al wortels zodat ze direct kunnen worden weggeschonken en opgepot.

Nu heb ik al jaren een plant die supertraag groeit. Het lijkt onmiskenbaar een grote tephrocactus. Na drie jaar voorspoedig overleven was er nog geen nieuwgroei te bespeuren en ik vroeg me af of er een

heel bijzondere cultuurwijze of aparte grondsoort nodig zou zijn om de plant te dwingen om te gaan spruiten. Niet dat ik op het punt stond om de plant uit de verzameling te verwijderen. De ronde cylinder geeft elk jaar nieuwe bosjes gele glochiden en er ontwikkelen zich steeds meer en langere doorns in de areolen. Door de jaren heen wordt de bedoorning dan ook zwaarder (Afb. 3). De plant werd steeds meer met zeer zware een sierlijke doorns overdekt. De verse glochiden zorgen ervoor dat de areolen de donkergoudgele kleur behouden terwijl veel cactussen de gewoonte hebben onderaan valer te worden.

Dat was eigenlijk wat ik wilde; een steeds zwaarder bedoornde plant die niet woekerde, zoals de tephro's die ik op een plank achterin de kas kweekte. Andere tephro's

Afb. 1: Cumulopuntia sphaerica met twee jonge schijven

Afb. 2: Jonge schijf met doorns die de schijf niet bedekken

met hun lange doorns vragen op den duur aanzienlijk meer plaats dan bolcactussen en mijn kasje is toch al te klein.

Maar mijn wens om toch tenminste wat te zien groeien werd vervuld. Door eenvoudig een keertje verplanten, kwamen er ineens twee nieuwe spruiten tevoorschijn (Afb. 1 en 2). Maar wat kon ik nu in de toekomst aan nieuwgroei en bloei verwachten?

Zoeken in de boeken leverde geen naam op om op een steeketiketje te noteren. In het Kakteenlexikon van Backeberg vond ik een plaatje met opvallend gelijkende bedoorning; *Tephrocactus catacanthus*. Waarom nu juist in de verouderde Backeberg gezocht? In die uitgave zaten veel tephros, wat me vroeger stoorde omdat ik die toch niet spaarde, maar tijden veranderen en ik herinnerde me die foto's nog goed.

De lange wat golvende doorns die over het plantenlichaam zijn verspreid waren goed te zien. Maar ja, een beetje afgaan op plaatjes alleen is niet erg degelijk. Op internet zoekend kwam ik een vracht tephrocactusillustraties tegen, maar geen directe gelijkenis.

Wel viel mijn oog op een website met de aankondiging van een boek over tephrocactussen.

De webeigenaar, Michael Kießling, heeft een prachtige fotogalerij opgedeeld naar de diverse ondergeslachten van opuntia's en tephrocactussen. Hij is in deze materie van kind af aan doorkneed en heeft deze kennis in het boek 'Tephrocactus und andere Feigenkakteen' opgeschreven.

Toen ik hem via internet vroeg om mijn onbekende plant te determineren en een digitale foto mailde, had ik dezelfde avond nog antwoord. Michael herkende de plant

Afb. 3: Schijf met zware doorns na 4 jaar

als *Cumulopuntia sphaerica*. Dat was toch stug, die had ik op internet een aantal malen gezien, maar daar was de bedooring nogal kort en bedekte de plant zeker niet zo uitbundig. Lastig bleek dat er op zijn website zowel een *C. sphaericus* als een *C. sphaerica* in de namenlijst aanwezig bleek te zijn. Vermoedelijk is dat toe te schrijven aan de overplaatsing van de plant uit het geslacht *Tephrocactus* naar het geslacht *Cumulopuntia*. Dan dienen de uitgangen volgens de nomenclatuur te worden aangepast. Maar met een beetje volharding blijkt dat een foutje, want als

ik bij *C. sphaericus* doorklik naar een foto, staat daar als ondertekening wel *sphaerica* vermeld. Tevens blijkt de plant die ik heb toch wel afgebeeld te staan onder de naam *Cumulopuntia sphaerica* var. *unguispina*. Daar zijn de doorns ook goed herkenbaar en als bijschrift van de plant staat erbij dat hij grote leden bezit en mooi is (sehr große Triebe, schön). Die grootte klopt wel in vergelijking met de meeste tephrocactussen.

Bij de culturaanwijzingen wordt vermeld dat deze planten veel warmte verdragen, meer dan tephrocactussen, aangezien ze in hun thuislanden Chili en Peru op lagere hellingen

groeien. Veel tephro's zijn winterhard. Dat zal ik met deze plant maar niet uitproberen.

**Koperwieklaan 19,
2261 CL Leidschendam**

Informatiebronnen:

Kießling M. *Tephrocactus* und andere Feigenkakteen.

Via internet verkrijgbaar.

<http://www.tephrowelt.de>

<http://www.tephroweb.ch>

NEUZEN IN ARGENTINIË (1)

Arend v.d. Snee & Paul C. Laney

Als je dit land een keer hebt bezocht, blijft het min of meer in 't hoofd spoken. Zet twee van dergelijke lieden toevalligerwijs bij elkaar en al snel ontstaat het idee om eens samen op pad te gaan. Zo gezegd, zo gedaan! Nou ja, het “gedaan” vergt natuurlijk wel wat inspanning en tijd, maar op 29 oktober 2004 vertrokken Paul Laney en Arend van der Snee toch van Schiphol om via Sao Paulo in Córdoba te landen. Van daaruit zijn we zo'n 4000 km. door Argentinië gereisd, en hebben veel moois gezien. Vooral cactussen en van een deel van onze belevenissen willen wij u graag mee laten genieten. Hierbij het eerste deel.

We waren al even op pad, 10 november om precies te zijn (digitale camera's zijn wel niet mijn favoriete apparaten, maar voor sommige dingen zijn ze wel handig, bijv. om vast te leggen wanneer je iets hebt gefotografeerd). Vanuit Uspallata (Provincie Mendoza) reden we noordwaarts richting Barreal (Provincie San Juan). Na een uurtje of wat rijden kwamen we in een oud gletsjerdal terecht. Alle twee meenden we dat een vlak stuk terrein naast de weg beslist cactussen moest herbergen. Auto aan de kant en zoeken dus. Dat viel vies tegen. Nadat we naar mijn gevoel zo ergens tussen een kwartier en een half uur aan

't zoeken waren geweest en de moed ons in de schoenen begon te zakken (hadden we onze ervaring en deskundigheid zo overschat?), viel mijn oog op iets wat

Afb. 1: een Opuntia-achtige (Pterocactus reticulatus)

Afb. 2: Een identiek stukje terrein

of een papiertje of een bloempje leek. Ik schreeuwde naar Paul, die dichterbij staat, jonger en dus veel sneller is dan ik ben. Als hij er is ben ik halverwege, intussen er van overtuigd dat het een bloem is en veronderstel: "Gymno zeker?" "Nee joh!" Als ik er een paar seconden later ook ben, zie ik meteen dat hij gelijk heeft. Maar wat is het dan? Zoals vaak in dergelijke gevallen is de vraag (veel) makkelijker gesteld dan beantwoord. Ook al omdat de "plant" uit nauwelijks meer dan de bloem lijkt te bestaan. We komen dan ook niet verder dan de veronderstelling dat het wel ergens bij de "Opuntia-achtigen" (Afb. 1) zal horen.

Teleurgesteld zijn we, dat een half uur zoekwerk niet meer planten heeft opgeleverd. Dan maar weer de auto in en verder. Niet veel, want nauwelijks heeft de auto

weer wat afstand afgelegd of naast de weg ligt alweer een identiek stukje terrein (Afb.2). Opnieuw zoeken dus, en nu met succes. Hier staan zelfs "veel" planten (als mijn geheugen mij niet bedriegt vonden we er hier tussen de 5 en 10), waarvan er een-tje zelfs 2 bloemen produceerde! (Afb.3) Overweldigd door zoveel succes durfden we zelfs wel een bloempje af en door te snijden opdat we bij een latere speurtocht nog wat (fotografisch!) onderzoeksmateriaal hadden (Afb. 4).

Weer verder rijdend begon zich bij ons het idee post te vatten dat wij wel eens iets nieuws hadden gevonden. Zelfs het feit dat de vindplaatsen vlak naast een de weg lag, die toch ook weer niet de indruk wekte er onlangs neergelegd te zijn, kon dit niet

uit ons hoofd krijgen! Ach ja, de wens blijft de vader van de gedachte.

Terug in Córdoba bespraken we één en ander met een goede kennis, die behalve een mooie verzameling ook een grote kennis van Argentijnse cactussen heeft. Dat gesprek lost ons probleem voor een deel op, omdat de kennis, op grond van een summiere beschrijving, aankomt met de naam *Pterocactus* ???????. Ja, dat *Pterocactus* is toch wel zeer waarschijnlijk, maar dat ??????

Het “probleem” blijft in onze hoofden spoken. Op de voorlaatste dag bezoeken we, op advies van voornoemde kennis, een boekhandel in Córdoba. Een aanrader, hoewel je natuurlijk een beetje in 't Spaans thuis moet zijn. Voor een bedrag waarmee je in ons landje net wat fluttings in de ramsj-handel koopt (7 Euro), verlaat ik de winkel met 3 serieuze boeken, waaronder een Flora van San Juan, door Roberto Kiesling! Eenmaal buiten zeggen Paul en ik iets tegen elkaar, waarop een jonge vrouw zich omdraait en vraagt: “Hoor ik dat goed, spreekt U Nederlands?”. Het bleek een studente uit Nederland te zijn, die in Córdoba stage liep. Op een terrasje bespraken we met zijn drieën hoe klein de wereld toch wel niet was.

Het zal U niet verbazen dat de “Flora van San Juan” een beschrijving bevat van onze “vondeling” onder de naam *Pterocactus reticulatus*. Zelden heb ik een zo'n treffende beschrijving van een bloemkleur gezien, n.l. parelmoerroze. Desondanks is Paul nog niet overtuigd, maar wat e-mailen met Michael Kiesling trekt ook hem eindelijk over de streep.

Afb. 3: *Pterocactus reticulatus* met 2 bloemen

Afb.4: Dwarsdoorsnede van de bloem Foto's Paul Laney

Vertaling:

***Pterocactus reticulatus* R.Kiesling, Bol. Soc. Argent. Bot. 14: 114, 1971.**

Knolwortel tot 15 cm lang en 8 cm doorsnee. Stammen ovaal tot kort cilindervormig, 2-3(-6) cm lang bij 1-2 cm

doorsnee, met uitspringende tuberkels, ± 2 mm hoog, omgeven door een duidelijke groef. Doorns ongeveer 0,5 mm lang; ca. 6 randdoorns, middendoorns 0-1, glochiden gering.

Bloemen op het bovenste deel van de stam, 4-5 cm doorsnee, paarlemoerachtig roze, stempel 5-9 lobbig, donkerrood, groot en opvallend. Zaadbes zijdelings uit de stam groeiend, droog, bolvormig of omgekeerd kegelvormig, dwars opensplijtend en talrijke geelachtige zaden omgeven door een grote, gevleugelde arillus.

Uit de valleien bij Calingasta en Iglesia in San Juan (ALC 31164; RK 1073) en Uspallata in Mendoza, tussen 1500 en 3000 m. hoogte. Groeit met *P. gonjianii* en *Puna clavaroides* in leemhoudende stenige grond. Bloemen openen zich, twee of drie dagen lang, enkele uren midden op de dag, tussen 12 en twee uur.

**Karveel 12-26,
1231 AS Lelystad.**

**Graaf Floris 37,
1276 XA Huizen.**

DRIEMAAL TURBINICARPUS

Ton Pullen

Wanneer we de populariteit van een plantengeslacht zouden willen afmeten aan het aantal boeken en tijdschriftartikelen, dat er over verschijnt, maakt het genus *Turbinicarpus* goede kans in de topvijf terecht te komen.

In de afgelopen anderhalf jaar is weer een drietal nieuwe boeken over *Turbinicarpus* verschenen.

Het eerste was *The Genus Turbinicarpus in San Luis Potosi*, door J. Manuel Sotomayor et. al. (2004). Het is voor *Succulenta* besproken door Henk Viscaal (zie *Succulenta* 83 (4), p.178, 2004).

Daarna verscheen *The Genus Turbinicarpus*, van de hand van Milan Zachar, dat weliswaar ook in 2004 verschenen is, maar pas in de loop van 2005 beschikbaar kwam.

Het derde in deze reeks is *Turbinicarpus - Rapicactus*, door Donati & Zanovello (2005). Beide laatstgenoemde boeken zal ik hierna bespreken.

Daarbij is het natuurlijk verleidelijk deze boeken met elkaar te vergelijken.

Het geslacht *Turbinicarpus* omvat volgens de huidige inzichten een aantal planten, dat voorheen verspreid over een groot aantal geslachten beschreven en benoemd is. We komen planten tegen, die voorheen als *Mammillaria*, *Thelocactus*, *Toumeyia*, *Normanbokea*, *Pelecyphora*, *Gymnocactus*, *Neolloydia*, *Pediocactus*, *Strombocactus*, *Kadenicarpus*, *Napina*, *Lodia* en *Rapicactus* beschreven zijn. Veel van deze planten zijn zelfs langere of kortere tijd met meerdere van deze geslachtsnamen verbonden geweest. Dat kan iets zeggen over de veelvormigheid van deze groep planten, het kan ook iets vertellen over het aantal mensen, dat zich er mee bezig gehouden heeft.

Hoe dan ook, veel mensen, waaronder schrijver dezes, hebben van het geslacht *Turbinicarpus* de gedachte, dat het prachtige planten zijn, maar dat de systematiek een onoverzichtelijke chaos is. Daarbij komt nog, dat voor de serieuze liefhebber de planten uit het geslacht *Turbinicarpus* s.s. gemakkelijk als zodanig herkenbaar

zijn. Dat geldt ook voor de soorten uit het (voormalige) geslacht *Gymnocactus*. Deze planten worden nu ook onder *Turbinicarpus* s.l. gerangschikt.

Bij het zien van zoveel nieuwe boeken rijst dan vanzelf de vraag of er nu door één van deze auteurs een systeem gecreëerd is, dat aan alle geharrewar een einde zal maken. Jammer genoeg is dat niet het geval. Nu kan men natuurlijk als schrijver van een dergelijk boekwerk zeggen, dat het door jou gepresenteerde systeem hét systeem is, wanneer iedereen dat nu maar zou accepteren en hanteren, maar zo werkt dat natuurlijk niet. Ook in de taxonomie geldt, dat actie reactie uitlokt.

Het boek van Sotomayor et al. brengt geen nieuwe taxonomische voorstellen, het houdt zich vooral bezig met de verspreiding, de habitats, de ecologie en de mate van bedreiging op de natuurlijke vindplaatsen, en het beperkt zich tot de deelstaat San Luis Potosi. Dat diskwalificeert dit werk overigens geenszins. Het is een waardevol boekwerk voor diegenen, die in deze aspecten van het plantenleven geïnteresseerd zijn.

Zachar probeert wel een nieuw systeem te introduceren: Hij verdeelt *Turbinicarpus* in een tweetal subgenera: *Turbinicarpus* en *Rapicactus*. Beide namen worden hier voor het eerst gebruikt als naam voor een subgenus. Het subgenus *Turbinicarpus* wordt weer onderverdeeld in een zestal secties: *Gymnocactus*, *Lophophoroides*, *Normanbokea*, *Pseudomacrochele*, *Schmiedickeanus* en *Swoboda*. Het subgenus *Rapicactus* verdeelt hij niet verder.

Deze 'sectie-namen' zijn, op de eerste na, allen afgeleid van soortsnamen. Voor de leek schept dit toch weer verwarring. Daar komt nog bij, dat een behoorlijk aantal soortsnamen nu als ondersoort gekwalificeerd zijn.

Ook Donati & Zanovello doen een poging tot introductie van een nieuw systeem. Men kan het daarmee eens of oneens zijn, er is in ieder geval over nage-

dacht.

Om te beginnen halen zij de oude geslachtsnaam *Rapicactus* weer uit het vet. Het al uit 1942 daterende geslacht *Rapicactus*, in 2003 gereviseerd door Lüthy, is door de auteurs in ere hersteld om een aantal soorten in onder te brengen. *Rapicactus* wordt verdeeld in 2 subgenera: *Rapicactus* en *Lodia*. De in *Turbinicarpus* overblijvende planten worden onderverdeeld in een tweetal subgenera: *Turbinicarpus* en *Kadenicarpus*. Het subgenus *Turbinicarpus* wordt hier opgedeeld in een aantal series. Hier zien we ook weer een verschil, dat alleen maar tot verwarring kan leiden. Want, wat is de status van een 'sectie', wat die van een 'serie'?

Deze onderverdeling is totaal verschillend van die van Zachar. Beide Italianen onderscheiden de series *Turbinicarpus* *Lophophoroides* (met 2 subseries), *Macrochele*, *Gracilis*, *Gymnocactus*, *Viereckii* en *Valdeziani*.

Het subgenus *Kadenicarpus* wordt onderverdeeld in 2 secties: *Kadenicarpus* en *Bravocactus*.

Deze inconsistentie begrijp ik niet: Waarom verdeelt men de planten uit het ene subgenus in series, die van het andere subgenus in secties?

Over de soortsnamen kan men nog opmerken, dat Donati & Zanovello meer taxa op soortniveau handhaven, en dus minder subspecies erkennen of creëren.

Na al deze vergelijkende opmerkingen zal ik hieronder een zakelijke bespreking van beide boeken laten volgen.

The Genus *Turbinicarpus*, door Milan Zachar. Uitgave ViD, Bratislava, 2004. Formaat A4. 144 pp. ISBN 80-85441-23-3. Prijs geb. € 45.

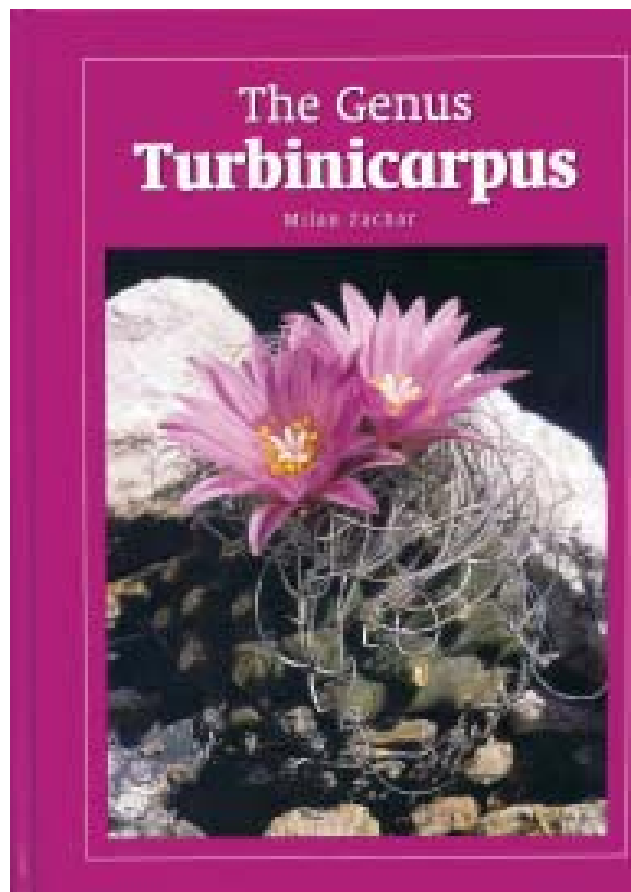
Na een inleiding geeft de auteur een indeling van het geslacht *Turbinicarpus*. Hij erkent 2 subgenera, die elk weer onderverdeeld worden in een aantal secties. Dan

volgt de bespreking van de individuele soorten. Van elke soort wordt de synonymie verstrekt, evenals de Latijnse diagnose in een apart kadertje. Deze Latijnse diagnoses zijn voor de gemiddelde liefhebber van deze planten overbodig; de geïnteresseerden kunnen die elders opzoeken, dus vind ik dat ze onevenredig veel ruimte innemen.

Dan volgt een beschrijving in het Engels, een aantal gegevens omtrent de vindplaats, de ecologie en de begeleidende flora, aangevuld met een klimaatdiagram. Van elke soort is een aantal standplaatsfoto's opgenomen. De foto's zijn in het algemeen van behoorlijke kwaliteit.

Jammer, dat hier en daar de spelling van de namen feilen vertoont. Bij de bespreking van *T. lophophoroides* wordt de naam niet alleen in de titel verkeerd gespeld (als *T. lophohophoroides*), alle fotobijschriften zijn ook foutief gespeld. Ook andere plantnamen zijn soms consequent verkeerd gespeld, zoals *M. compressa* i.p.v. *compressa* (p.67,71,75 etc.), *Ferocactus steinesii* i.p.v. *stainesii* (p.68,69,71,75 etc.), terwijl ook nog wel eens verouderde namen gebruikt zijn (bijv. *Marginatocereus*, p.75).

Soorten, die van hybride oorsprong of onduidelijk herkomst zijn, alsmede cultivars, worden in een apart hoofdstukje behandeld. Het boek wordt afgesloten met een bibliografie, zeer uitgebreid per taxon, en dan nog eens een algemeen deel, waardoor er veel doublures instaan. Een literatuuropgave van 22 pagina's in een

zeer klein lettertje, werkt mijns inziens in ieder geval contraproductief, veel vermeldingen zijn er 'met de haren bijgeslept'. Een deel van deze ruimte had beter gebruikt kunnen worden voor een checklist of register van de gebruikte namen, die nu jammer genoeg ontbreekt.

Helaas kan ik er niet omheen: Op internet is momenteel een discussie gaande, waaruit zou blijken, dat Zachar plagiaat gepleegd heeft, door grote

stukken tekst te kopiëren van een Engelstalige website. De daarvoor aangevoerde argumenten zijn redelijk overtuigend. Jammer!

Toch is dit keurig uitgevoerde boek, ondanks de genoemde minpuntjes, voor liefhebbers van dit geslacht een aanrader!

Knowing, understanding, growing Turbinicarpus-Rapicactus, door Davide Donati & Carlo Zanovello. Uitgave: Cactus Trentino Südtirol, 2005. Formaat A4. 254 pp. ISBN 88-901391-1-0. Prijs geb. €45.

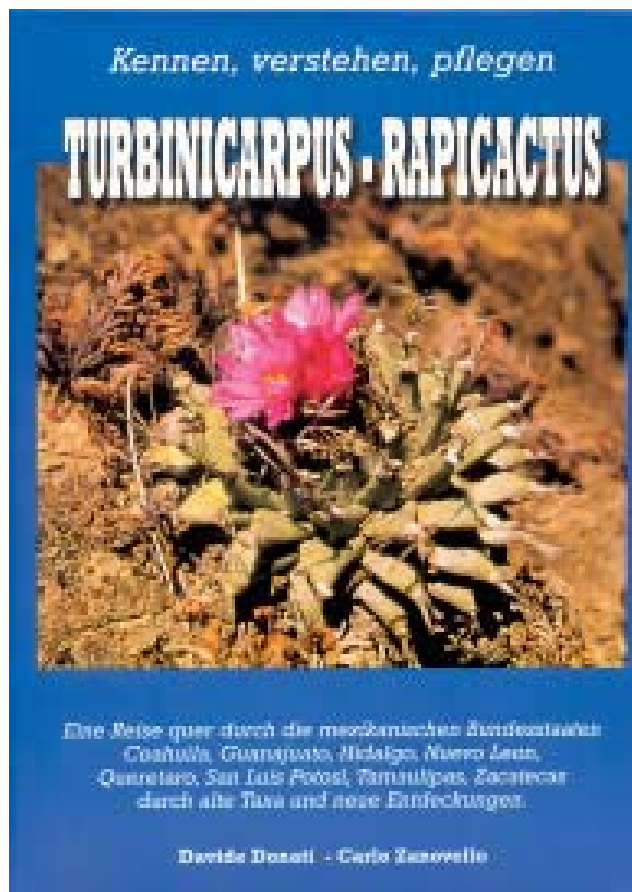
Als ondertitel kreeg dit boek mee: 'A trip across the Mexican States of Coahuila, Guanajuato, Hidalgo, Nuevo Leon, Queretaro, San Luis Potosi, Tamaulipas, Zacatecas among long known taxa and new discoveries'. Dat brengt een potentiële koper op het idee, hier met een reisverhaal langs de Mexicaanse cactusvindplaatsen van doen te hebben. Daarmede ben je dan

meteen op het verkeerde been gezet. Dit boek is geen reisverhaal, hoewel de auteurs ervaren reizigers zijn. In de proloog stellen de auteurs zich zelf de vraag waarom er alweer een boek over *Turbinicarpus* moest komen. Hun antwoord: “there are some new taxa, but also fresh points of view, and new results to publish, so even a partial synthesis could be useful”.

In hoofdstuk 1 geven de auteurs nog eens de Latijnse diagnoses van de genera *Rapicactus* en *Turbinicarpus*. Een korte historische schets volgt. Hoofdstuk 2 brengt een beschrijving van de beide genera, ecologische details en een poging tot het ontrafelen van de fylogenie.

In hoofdstuk 3 wordt verantwoording afgelegd van de gekozen methodiek. Hierbij wordt de bloembouw, de zaadstructuur en de morfologie van de zaailing nadrukkelijk betrokken, ook met foto's. Een sleutel op de subgenera, (sub)series en (sub)species volgt.

Daarna volgt het grootste deel van het boek: de beschrijving van de achtereenvolgende taxa, waarbij voor elk taxon de synonymie uiteengezet wordt, daarbij stelselmatig de term basonym (i.p.v. basionym) bezigend, gevolgd door een aantal algemene opmerkingen omtrent de taxonomie, iets over de groeiplaats, de verspreiding, variabiliteit, mate van bedreiging, cultuur en “wenken voor de beginner”. Dat laatste is aardig en zo iets ben ik niet eerder tegengekomen in cactusmonografieën!

Van elk taxon zijn meerder standplaatsfoto's opgenomen, waarvan het merendeel van behoorlijke kwaliteit is, hoewel een behoorlijk aantal foto's min of meer onscherp is. De beschrijving van de planten is geheel geschematiseerd in tabellen, die van een afwijkende steunkleur voorzien zijn. Mooi is het niet, misschien wel praktisch. Als nieuwe ondersoort wordt *Turbinicarpus vieireckii* ssp. *neglectus* gepubliceerd. Na de bespreking van de

bekende (onder)soorten wordt een aantal nieuwe taxa gepresenteerd, voorlopig nog onder provisorische namen: *Rapicactus canescens*, *R. donatii*, *R. beguinii* ssp. *laurae*, *Turbinicarpus macrochele* ssp. *valteri*, *T. klinkerianus* ssp. *hiemalis* en *T. klinkerianus* ssp. *planiziei*. Ook '*Turbinicarpus nieblae*' nom. prov. zou in dit rijtje thuishoren, maar deze wordt tussen de gewone soorten geplaatst. De meest recente ontdekkingen betreffen *T. "saueri"* Linares en *T. 'saueri* subsp. *settentrionalis*' Bustamante. Een aantal ooit gebezigde en nu verworpen namen worden in een aparte lijst vermeld.

Hoofdstuk 5 geeft cultuuraanwijzingen voor de planten. Het boek wordt afgesloten met een lijst van het bestudeerde materiaal, een termenlijst en een bibliografie. Een checklist op de namen ontbreekt helaas, waardoor het soms lastig is te achterhalen, waar een bepaalde naam gebleven is.

Het boek is keurig uitgevoerd, de liefhebber van dit soort planten zal er zeker veel plezier aan beleven.

CD-ROM-BESPREKING

Rob Bregman

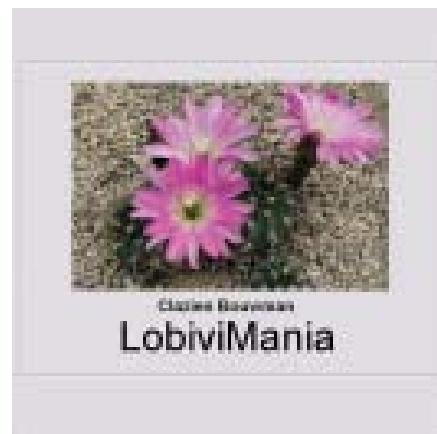
Lobivimania
door Clazien Bouwman
Prijs 30 euro

Clazien Bouwman, bij velen van U wellicht bekend door haar lezingen op kringavonden door het hele land, heeft recentelijk een CD-Rom samengesteld over haar grote passie, het geslacht *Lobivia*. (Dat dit geslacht eigenlijk formeel niet meer bestaat en nu deel uitmaakt van *Echinopsis* laten we hier gemakshalve maar even buiten beschouwing.) Clazien is al meer dan 30 jaar met *lobivia*'s bezig en heeft in die jaren een grote kennis en kweekervaring van deze planten opgebouwd. Ze is inmiddels ook een paar keer in Bolivia geweest om de planten op hun natuurlijke groeiplaatsen te kunnen bewonderen en bestuderen.

Clazien heeft bij het samenstellen van de CD hulp gehad van Johan Pot, die zo'n 10 jaar geleden een CD heeft uitgebracht over het geslacht *Sulcorebutia*. Het is dus niet verwonderlijk dat deze CD over *Lobivia* qua opzet sterke gelijkenis vertoont met de CD van Johan.

Deze CD bevat een grote hoeveelheid informatie over *lobivia*'s. Onder het icoontje "lobivi" zijn meer dan 1000 kleurenfoto's te vinden van de planten, alfabetisch gerangschikt volgens hun veldnummers. Deze foto's zijn merendeels genomen van planten in cultuur maar er zijn ook natuuropnamen bij, en ook macro-opnamen van zaden. Ze zijn in het algemeen van goede kwaliteit.

Als men op het icoontje "lobivimania" klikt, verschijnen alle eerste beschrijvingen van de soorten en variëteiten in de originele versie zoals ze in de desbetreffende tijdschriften zijn gepubliceerd. Dat maakte op mij een wat rommelige indruk omdat de beschrijvingen in Nederlandse,

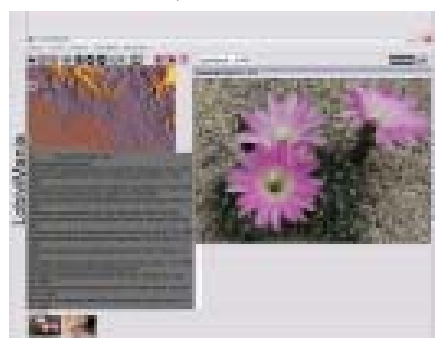

Duitse, Engelse en Amerikaanse tijdschriften zijn verschenen en je dus steeds tekst in verschillende talen voorbij ziet komen. Voor ons Nederlanders en Vlamingen vormt dat meestal geen beletsel om de tekst te kunnen begrijpen; de meesten van ons kunnen een Engelse en Duitse tekst wel begrijpen maar een Nederlandse tekst is voor de meeste buitenlanders toch een probleem. Het zou daarom m.i. beter zijn geweest om van deze beschrijvingen een volledig Nederlandse en bv. een volledig Engelse versie op de CD te zetten. Dat zou natuurlijk veel extra werk betekenen maar het zou de verkoop in het buitenland zeker ten goede komen.

Onder het icoontje "maps" kunnen we geografische kaarten vinden van de gebieden waar de soorten groeien. Jammer is dat hierin niet het verspreidingsgebied van de betreffende soort is aangegeven en ook ontbreekt de topografie: namen van steden, rivieren en gebergten ontbreken, zodat het moeilijk wordt om te zien welk gebied het kaartje voorstelt..

Hoe dan ook, deze CD kan ik bij iedere *Lobivia*-liefhebber van harte aanbevelen. Na de publicatie van de boeken van Walter Rausch is er toch weer een aantal nieuwe planten gevonden; de tijd staat niet stil. Nu is de informatie over *Lobivia* weer "up to date".

De CD is te bestellen bij Clazien zelf. Haar adres is Cliffordweg 12, 3646 AG Waverveen, telefoon 0297 261623.

E-mail:
clazien@planet.nl

SUCCULENTENNIEUWTJES

Ton Pullen

Aloe, het tijdschrift van de Zuid-Afrikaanse vetplantenvereniging [42 – 3, 2005] opent met de beschrijving van een nieuwe variëteit van *Aloe arborescens*: *A. arborescens* ssp. *mzimnyati* door van Jaarsveld & van Wyk. Dezelfde auteurs presenteren ook de nieuwbeschrijving van *Bulbine suurbergensis*. Fritz bericht over de recente ontdekking van nieuwe groeiplaatsen van *Khadia deswickii*, een bedreigde soort uit Gauteng.

De volgende aflevering van dit tijdschrift [**Aloe** 42 – 4, 2005] brengt een uitvoerig artikel van Gildenhuys over *Aloe polyphylla*. Van Jaarsveld & van Wyk introduceren een tweetal nieuwe succulente *Drimia*-soorten: *D. cremnophila* en *D. mzimvubuensis*.

Cactus & Co [9 – 4, 2005] bevat een bijdrage van Thomson over de cactusflora van Curaçao. Mosti et al. houden zich bezig met de succulente flora van het sultanaat Oman. Pritchard wijdt een artikel aan de aloë's van de Grote Karoo.

In het volgende nummer [10 – 1, 2006] staat een artikel over de *sulcorebutia*'s uit de omgeving van Ayopaya, door Gertel en de Vries. *S. menesesii*, *S. candiae* en *S. kamiensis* worden omgecombineerd tot variëteiten van *S. arenacea*. Opzienbarend is de nieuwbeschrijving door Cole van *Lithops amicorum* en *L. fulviceps* var. *laevigata* als nieuwe taxa.

Het Amerikaanse **Cactus & Succulent Journal** [77 – 6, dec. 2005] brengt een uitgebreid artikel over *Thelocactus* van de hand van Dortort. Braun & Esteves starten een reeks artikelen over de bromelia's van Brazilië.

Williamson beschrijft de herontdekking van *Aloe fimbrialis* en amendeert bovendien de beschrijving van deze soort.

De volgende aflevering [**C.& S.J.** 78 – 1, 2006] bevat een artikel van Ricanek & Ha-

nacek over hun zoektocht naar succulenten in Socotra. Met name planten van het genus *Socotrella* waren hun doelwit. *Aloe alexandrei* wordt als nieuwe soort geïntroduceerd door Ellert. Emming verhaalt over de bedreiging van cactuspopulaties door agressieve onkruiden. Quinn wijdt een bijdrage aan het geslacht *Hechtia*. Braun & Esteves zijn toe aan deel 2 van hun serie over succulente bromelia's uit Brazilië. Medhanie & Dioli schrijven over enkele weinig bekende aloes uit Eritrea: *A. schoelleri*, *A. steudneri* en *A. eumassawana*.

In het Mexicaanse tijdschrift **Cactaceas y Suculentas Mexicanas** [50 – 4, 2005] publiceren Arias et al. een artikel over met uitsterven bedreigde cactussoorten in Mexico.

Het Tsjechische **Kaktusy** brengt weer een speciale uitgave [special 2, 2005, ISBN 0862-4372], dit maal geheel gewijd aan het geslacht *Lophophora* [41 – 4, 2005], geheel in het engels! De auteurs Bohata, Mysak & Snicer verdelen het geslacht in 2 secties: Sectie *Lophophora* en sectie *Diffusae*. De eerste bevat *L. williamsii* met haar infraspecifieke taxa, de tweede de soorten *L. diffusa*, *L. fricii* en *L. koehresii*.

Riha bespreekt de onlangs nieuw beschreven *Mammillaria paulii* in het volgende nummer van dit blad [**Kaktusy** 42 – 1, 2006]. Stuchlik geeft analyses van grondmonsters van cactusgroeiplaatsen in Brazilië. Gloser behandelt de zeldzame *Melocactus perezassoi* van Cuba. Een nieuwe 'special 1 (2006)' is geheel gewijd aan de succulenten van Madagaskar.

Kakteen und andere Sukkulenten [57 – 1, jan. 2006] opent met een artikel van Scharf over hoyas. Bernhard deed onderzoek naar het gewicht van cactuszaden en publiceert zijn bevindingen. In het volgende nummer [**KuaS** 57 - 2, febr. 2006] staat

de nieuwbeschrijving van *Sulcorebutia cantargalloensis* Gertel, Jucker & de Vries.

Van Heek & Bohle bespreken de variatiebreedte van *Uebelmannia pectinifera*. Scharf is toe aan deel 2 van zijn Hoya-artikel.

KuaS [57 – 3, 2006] opent met een verhandeling van Weber over de bedreiging van cactuspopulaties door agressieve onkruiden. Kohla bestudeerde *Echinocereus barthelowanus* op Isla Magdalena. Lüthy reisde door Chili en laat zien welke planten hij daar ontdekte.

KuaS [57 – 4, april 2006] opent met een bijdrage van het echtpaar Lausser over natuurhybriden in *Ariocarpus*. Lavranos & McCoy publiceren *Aloe saronarae* van Madagaskar als nieuwe soort. Lüthy vervolgt zijn reisverhaal over Chili en laat ons nu de vindplaatsen van copiapoa's zien.

Avonia [23 - 3, 2005] opent met een bijdrage van Veste over de relaties tussen parasitaire planten en vetplanten in zuidelijk Afrika. Bihrmann schrijft over de cultuur van caudiciforme planten.

Euphorbia World [1 – 2, nov. 2005] bevat een artikel van Williamson over de kort geleden ontdekte *Euphorbia einensis*. Marx bespreekt *Euphorbia* sp. aff. *mira*.

Van Veldhuisen schrijft over *E. spec.nova* J&R 260. Hargreaves houdt zich bezig met euphorbia's in Botswana. *E. ephedromorpha* uit Guatemala vormt het onderwerp van een bijdrage van Vincentz. Rodriguez. Cracraft & Cracraft behandelen *E. antisyp-hilitica*.

E. cucumerina wordt voor het voetlicht gebracht door Winthagen & Lawant.

Het volgende nummer [vol. 1 no.3, januari 2006] bevat een bijdrage van Van Veldhuisen over *Euphorbia punicea* en verwante soorten.

Marx bespreekt *E. multiramosa*. Lawant & Suntjens houden zich bezig met de overlevingskansen van *E. handiensis*.

In **Cactus Adventures** [69, jan.2006] stellen Gutierrez & Linares een nieuwe

Plumeria mariaelenae uit Honduras voor.

Piante Grasse [25 – 4, 2005] opent met een bijdrage van Franco & Afferni over een mutatie bij *Sempervivum arachnoideum*. Tavormina & Tavormina wijden een artikel aan *Sedum sediforme*. Richter houdt zich uitgebreid bezig met de cultuur van “cholla's”.

Het volgende nummer [**Piante Grasse** 26 – 1, 2006] brengt een zeer uitgebreid en rijk geïllustreerd artikel door Sleiter over *Rebutia*. Afferni schrijft over *Sedum rubens*, *S. hispanicum* en *S. cepaea*.

Alsterworthia International [5 – 3, nov. 2005] bevat onder meer een bijdrage van Hargreaves over *Aloe marlothii* in Botswana. *Gasteria* 'Ilibarty' en *Gasteria* 'Perfell' zijn nieuwe cultivars, die hier worden voorgesteld door Scott. Andere cultivars, die voorgesteld worden zijn *Aloe* 'Coromandel Gold' (Saunderson) en *A.* 'Pale Peace' (Verhoven).

In het volgende nummer [**A.I.** 6 – 1, maart 2006] stelt Scott *Gasteraloe* 'Kabela' voor. Hargreaves houdt zich bezig met *Aloe excelsa*. Bayer bespreekt recente literatuur omtrent de *Alooidae*.

Cumming vraagt zich af waarom *Poellnitzia* zich moeilijk laat kruisen met andere vertegenwoordigers van de *Aloaceae*.

The Journal of the Mammillaria Society [46 – 1, 2006] verschijnt vanaf dit jaar in een nieuw formaat. De Fitz-Maurices geven in dit nummer een overzicht + determinatiesleutel van de mammillaria's uit de serie *Stylothelae*.

The Journal of the British Cactus & Succulent Society heet nu '**CactusWorld**' en heeft ook een nieuwe redacteur in de persoon van Roy Mottram. In het eerste nummer van 2006, [vol.24, no. 1] beschrijft het echtpaar FitzMaurice *Mammillaria manana* als nieuwe soort. Mottram houdt zich bezig met *Hildewintera* en de cultivars, die met deze soort gemaakt zijn.

SUMMARY

Rob Bregman

This Succulenta issue is opened by Jan Jaap de Morree, who describes an elegant method to check his electric greenhouse heater during wintertime, simply by connecting the wire to the Christmas illuminations in a garden tree.

In her column for youngsters, Johanna Smit-Reesink deals with *Mammillaria giselae*. She focusses on how to repot this species.

Bertus Spee presents another four plants in his collection, viz. *Parodia lauii*, *Coryphantha longicornis*, *Mammillaria conspicua* and *Euphorbia lydenburgensis*.

Ton Pullen introduces *Brighamia insignis*, an attractive stem succulent from the *Campanulaceae* family. This endangered species from the Hawaii islands is now commercially available.

Werner van Heek brings the second and last part of his contribution on the Brazilian cereoid genus *Micranthocereus*. The species formerly placed in the related genus *Austrocephalocereus* are also included. All plants are shown in their natural environment by beautiful photos.

G.K. Peeters reports how he manages to grow succulent plants with a minimum of spare time.

Gerard Geling outlines several methods to propagate agaves.

Rikus van Veldhuisen reports about the South African *Euphorbia albipollinifera*, a species with remarkably white pollen. Some closely related plants still known by field numbers only are also dealt with.

Wim Alsemgeest visited the Teyler Museum in Haarlem, where he found the classic botanic work by the Commelin brothers. This book contains the first description of a cactus plant, *Mammillaria simplex*.

Another contribution by Jan Jaap de Morree is about *Cumulopuntia sphaerica* var. *unguispina*.

Arend van der Snee and Paul Laney went to Argentina to look for cacti. The first one they came across was *Pterocactus reticulatus*, an opuntoid species with unusually coloured flowers. A close up is shown on the cover of this issue.

Recently, two new books on the genus *Turbinicarpus* have been published, one by Milan Zacher and the other by Davide Donati and Carlo Zanovello. Ton Pullen reviews and compares both books.

Clazien Bouwman composed a CD-Rom on the (former) genus *Lobivia*, entitled Lobivomania. This CD contains pictures and original descriptions of all species of these popular cacti and is now for sale.

Finally, Ton Pullen reviews the contents of several other journals on succulent plants.

**Hector Petersenstraat 7
1112 LJ Diemen**

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers;
adreswijzigingen aan:
Inquiries about membership and receipt of issues; address changes
to:

D.H.Roozegaarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo (Gld),
Tel.: +31 (0)575 465270
E-mail: h.roozegaarde@planet.nl

Jan Jaap de Morree	Redactioneel.....	98
Johanna Smit-Reesink	Jong geleerd Mammillaria giselaie.....	99
Bertus Spee	Voor het voetlicht (27).....	100
Ton Pullen	Brighamia insignis	103
Werner van Heek	Micranthocereus (2).....	106
G.K.Peeters	Geen echte liefhebber.....	114
Gerard Geeling	Vermeerdering van Agaven.....	117
Rikus van Veldhuisen	Euphorbia albipollinifera.....	119
Wim Alsemgeest	Het Teylermuseum.....	126
Jan Jaap de Morree	Cumulopuntia sphaerica.....	130
Arend v.d. Sneer/ Paul Laney	Neuzen in Argentinië (1).....	133
Ton Pullen	3x Turbinicarpus.....	136
Rob Bregman	CD-bespreking "Lobivimania"	140
Ton Pullen	Succulentennieuwtjes.....	141
Rob Bregman	Summary.....	143

COLOFON

Http://www.succulenta.nl
e-mail: info@succulenta.nl

Auteursrecht:

gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding.

Redactiesecretariaat:

Mevr. J.M. Smit-Reesink,
Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom
E-mail: j-smit-reesink@hetnet.nl

Redactie:

H.W. Viscaal (hoofdredacteur)
E-mail: hviscaal@universal.nl
C.A.L. Bercht
E-mail: bercht@nzo.nl
R. Bregman
E-mail: bregman@science.uva.nl
J.J. de Morree
E-mail: Morree@wanadoo.nl
A.B. Pullen
E-mail: tonpullen@wanadoo.nl
B.J.M. Zonneveld; E-mail:
Zonneveld@rulbim.leidenuniv.nl

Vormgeving: H.W. Viscaal

Druk: PlantijnCasparie, Almere

Bij de voorplaat:

Pterocactus reticulatus

Foto: Paul Laney

Succulenta

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

Februari 2006

In dit nummer:

Adressen	34
Notulen Algemene Ledenvergadering 8 april 2006	35
Succulentendag 3 juni 2006	37
50-jarig jubileum afdeling Dordrecht (2)	38
Jaarverslag website 2005	41
Instellingen / Vraag en aanbod	42
Evenementen 2006	43
Afdelingsactiviteiten	44
Nieuwe leden / Open kas	45
Advertenties	46 t/m 48

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1^e van de de oneven maanden zenden naar:
A. van Zuijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.
E-mail: succulenta@home.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

J. A. Schraets, Geuldersedijk 2,
5944 NH Arcen. Tel. 077 - 4732913
E-mail: j.a.schraets@hccnet.nl

Secretaris:

W. ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen. Tel. 0592 - 341660
E-mail: w.ten.hoeve@hetnet.nl

Penningmeester:

J.E.F. Dekeling, Dr. van Ledestraat 67,
2265 BR Leidschendam.
Tel. 070 - 3201530
E-mail: j.dekeling@casema.nl

PR & Promotie:

Mevr. M. van der Pieterman - van den Berge
Vredenburg 146, 3328 DL Dordrecht
Tel. 078 - 6178978
E-mail: m.pieterman@wxs.nl

Tweede voorzitter:

A.J. Arens, Dorpsstraat 714,
1566 EP Assendelft
Tel. 075 - 6873062
E-mail: f.arens@hetnet.nl

Bestuurslid

H. Ruinaard, Molenweg 29,
6133 XM Sittard,
Tel. 046 - 4525044,
e-mail: henk.ruinaard@tiscali.nl

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen
lidmaatschap, adreswijzigingen en
opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk
bij de ledenadministrateur:
D.H. Roozegaarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 - 465270
E-mail: h.roozegaarde@planet.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België	€ 26,-
Ned./België jeugdleden	€ 13,-
Europa	€ 35,-
Buiten Europa	€ 40,-
Inschrijfgeld nieuwe leden	€ 3,-
Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen ter waarde van € 5,-	

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van
SUCCULENTA Leidschendam:

Nederland:

Postbank : 680596,
IBAN : NL80PSTB0000680596
BIC : PSTBNL21

België:

Postgiro : 000.1141809-22

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties
voor de infomap zenden naar:
Wolter ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen. Tel. 0592 - 341660
E-mail: w.ten.hoeve@hetnet.nl

ADVERTENTIES

Advertenties naar:
Andre van Zuijlen, Hoefstraat 9,
5345 AM Oss, Tel 0412 - 630733
E-mail: succulenta@home.nl

Tarieven

1/8	pag	€ 29.50
1/4	pag	€ 45.50
1/2	pag	€ 72.50
1/1	pag	€ 125.00

NOTULEN ALG. LEDENVERGADERING

Algemene Ledenvergadering 8 april 2006.

1. Opening.
Om 14.00 uur wordt de vergadering met twee ferme doch symbolische vuistslagen geopend door de voorzitter, de heer Schraets. Hij heet de aanwezigen welkom en bedankt de organiserende afdeling Dordrecht voor de fraaie entourage van deze ALV. Ook feliciteert hij de afdeling Dordrecht met het 50-jarig jubileum.
2. Agenda.
Onder het punt 'wat verder ter tafel komt' zal de PR ter sprake komen.
3. Mededelingen.
Geen.
4. Ingekomen en uitgegane stukken.
Een brief van de heer Wouters (voorzitter Brabant-België) wordt door de voorzitter voorgelezen. De heer Wouters beklagt zich erover dat het tijdschrift Succulenta later dan 1 april bij hem bezorgd is. Volgens de heer Wouters zou de verschijningsdatum de eerste eerste van de even maanden moeten zijn, zoals vermeld in de handleiding. Bij de heer Wouters hebben na 1 april nog 17 andere Succulenta-leden hun beklag hierover ingediend.
5. Verslag Algemene Ledenvergadering D.d. 22 oktober 2005. Deze notulen, welke in het verenigingsnieuws van van Succulenta december 2005 verschenen zijn, geven aanleiding tot enkele opmerkingen. De heer Laney vraagt of de prijsverhoging van het lidmaatschap voor leden buiten Nederland en België geleid heeft tot een daling van het aantal van deze leden. Volgens de heer Roozegaarde is dat niet het geval. De heer Schraets maakt een opmerking over de verschuiving van de datum van de voorjaarsvergadering van 22 naar 8 april. Deze verschuiving is door het bestuur gedaan omdat er nogal wat leden bleken te zijn, die het rotsplantenweekend, dat ook voor 22 april gepland stond, wilden bezoeken.
6. Secretarieel jaarverslag 2005.
Dit verslag, dat in het aprilnummer van Succulenta gepubliceerd is, geeft geen aanleiding tot commentaar.
7. Financieel jaarverslag 2005.
De heer Dekeling geeft een korte toelichting op dit verslag, dat in het aprilnummer van Succulenta gepubliceerd is. De uitgaven zijn iets lager gebleven dan begroot was en ook het evenement in Appeltern heeft geen geld gekost. De Appeltern-commissie verdient daarvoor een pluim. Mevrouw van der Pieterman merkt op, dat het quitte spelen van Appeltern mede mogelijk was door sponsors. Vragen over dit verslag zijn er niet.
8. Verslag kascommissie.
De commissie, bestaande uit mevrouw Van der Ven en de heer Bouwmeester, heeft ten huize van de heer Dekeling de pecunia van Succulenta gecontroleerd. Mevrouw van der Ven meldt dat de penningmeester een duidelijk plaatje van de financiën van Succulenta gegeven heeft en dat het jaarverslag een getrouw beeld geeft van het gevoerde financiële beleid. De kascommissie stelt voor om de penningmeester te dechargeren, welk voorstel door de vergadering met applaus overgenomen wordt.
9. Verkiezing leden kascommissie.
De voorzitter brengt naar voren dat er 2 nieuwe leden voor de kascommissie nodig zijn, het liefst leden die niet al te ver bij Leidschendam vandaan wonen. Mevrouw van der Ven is namelijk aftredend en de heer Bouwmeester vindt de afstand naar de penningmeester te bezwaarlijk om een tweede jaar in de commissie te zitten. De heren van Ankeren en Clement zijn bereid om

in de kascommissie zitting te nemen. De vergadering applausseert voor de oude als de nieuwe commissie.

10. Benoeming nieuw bestuurslid.
De voorzitter geeft aan dat het bestuur al een tijdje op zoek is geweest naar versterking. Daarom is het bestuur blij dat de heer Henk Ruinaard bereid is om in het bestuur zitting te nemen. Aangezien er geen bezwaren zijn ingediend tegen het bestuursvoornemen, kan de heer Ruinaard achter de bestuurstafel plaatsnemen. De heer Ruinaard zal zich in eerste instantie op PR-zaken richten (samen met Marja van der Pieterman).
11. Jubilarissen en leden van verdienste.
In 2006 vieren 4 Succulenta-leden hun 40-jarig lidmaatschap (de heren Van Ankeren, Cools, Heemskerk en Huijssoon), en 1 lid het 50-jarig lidmaatschap (de heer Walet). Van de jubilarissen hebben de heren Cools en Heemskerk zich afgemeld, maar de heren Van Ankeren en Walet geven acte de présence (hoewel.....er moest een pauze ingelast worden om de heer Walet op te sporen). Deze beide heren wordt de jubileumspeld door de voorzitter opgespeld, en ook wordt hun een bos bloemen overhandigd. De heer Van Ankeren is geen afdelingslid, maar heeft wel contacten met afdelingsleden. Verder is hij actief in de vereniging 'Groei en bloei'. De heer Walet is al zeer lang actief binnen de afdeling Gooi- en Eemland, waavan een aantal jaren als bestuurslid. In 1994 is de heer Walet tot lid van verdienste benoemd.
Er is een drietal Succulenta-leden voorgedragen voor benoeming tot lid van verdienste. Mevrouw van Brussel is door het bestuur van de afdeling Maas en Peel voorgedragen

- voor haar vele werk voor Succulenta, vooral in het kader van de open dagen. De heer Viscaal is door leden van de afdeling Achterhoek en diverse andere leden voorgedragen voor benoeming tot lid van verdienste. De heer Viscaal is door leden van de afdeling Achterhoek en diverse andere leden voorgedragen voor benoeming tot lid van verdienste. De heer Viscaal is door leden van de afdeling Achterhoek en diverse andere leden voorgedragen voor benoeming tot lid van verdienste.
12. Vaststellen datum en plaats Algemene Ledenvergadering najaar 2006.
De afdeling Nijmegen zal deze vergadering organiseren in het kader van haar 70-jarig bestaan. De ALV zal gehouden worden op zaterdag 30 september, hetgeen weliswaar 1 dag eerder is dan statutair toegestaan, maar hier blijken geen bezwaren tegen te zijn.
  13. Wat verder ter tafel komt.
De heer Arens geeft een toelichting op de activiteiten van Succulenta tijdens de open dag van Ubink. Een aantal afdelingen heeft, samen met de PR van Succulenta, de handen uit de mouwen gestoken om deze dag succesvol te laten verlopen. De heer Ubink meldt dat de samenwerking prettig is en dat alles goed verloopt. De heer Van Ankeren vraagt of er een persbericht uit zal gaan. De heer

Arens antwoordt dat een persbericht van de afdeling Zaanstreek – Waterland door andere afdelingen gebruik kan worden. Op de website zal ook een persbericht geplaatst worden, dat door Succulenta-leden naar regionale bladen gestuurd kan worden. Er ontstaat enige discussie over de inhoud van het persbericht omdat voorkomen moet worden dat in het bericht de indruk gewekt wordt dat de open dag uitsluitend van de firma Ubink uitgaat.

De heer Arens deelt mee dat de PR-ondersteuning nodig heeft in de vorm van regionale PR-mensen. Tot nu toe hebben de heren Biewenga en Rui naar zich bereid verklaard om PR-werk in hun regio (noord en zuid) te doen. Er tonen nog enkele aanwezigen deze bereidheid (de heren Arens, Laney en Roozegaarde).

Mevrouw Van der Pieterman geeft een

overzicht van de PR-activiteiten van diverse afdelingen gedurende de eerste maanden van 2006.

14. Rondvraag.

Mevrouw Smit-Reesink deelt mee dat er momenteel gewerkt wordt aan een hoekje voor kinderen op de Succulenta-website. Het is de bedoeling dat hier regelmatig stukjes voor kinderen geplaatst zullen worden.

15. Sluiting.

De heer Schraets bedankt de afdeling Dordrecht voor de organisatie van deze dag en sluit de vergadering.

P.S. Van de volgende afdelingen was geen bericht van verhindering ontvangen: Brabant-België, Eindhoven, Tilburg.

De afdelingen Drenthe en Flevozoom waren met kennisgeving afwezig.

Wolter ten Hoeve, secretaris.

SUCCULENTENDAG 2006

Open dag bij de firma Ubink op 3 juni 2006

Openingstijden voor publiek: 9.00 -16.00 uur

Plantenkeuring: Inbreng planten tot 11.00 uur -

Ophalen planten na 14.00 uur

Dialezingen: Verzorgd door Nico Uittenbroek.

11.00 uur: Reis door de zuidwestelijke staten van Amerika.

14.00 uur: Verzorging en kweek van winterharde succulenten.

Optreden van Lindá Hernandez, een Mexicaanse zangeres. Tussen 12.00 en 13.00 uur zingt Linda bekende en gezellige Mexicaanse liedjes. In Mexicaanse kledij begeleidt zij zichzelf op de gitaar.

Verdere activiteiten:

Grote succulentenbeurs, boekenbeurs, quiz, demonstratie enten en voorlichting over bestrijdingsmiddelen. Open dag en plantenverkoop van de firma Ubink. Zie voor verdere informatie het aprilnummer van Succulenta.

U bent allemaal van harte welkom.

JUBILEUM DORDRECHT (2)

Het bestuur werd in 1960 anders van samenstelling: ondergetekende werd secretaris, dhr. P.H.Mans penningmeester en de heren A.Dentinger en F.Noltee commissaris. Dhr.Vroon was eerder al vervangen door Mw. Huiskens. De oude rotten, Filemon en van Bree, behielden hun bestuursfunctie van voorzitter resp. bibliothecaris; zodat gelukkig de ervaring in 't bestuur aanwezig bleef.

Tot dan toe had de afdeling zich niet of nauwelijks druk gemaakt om een afvaardiging naar het hoofdbestuur; echter in mei 1961 werd ondergetekende als vertegenwoordiger van de afdeling Dordrecht in het hoofdbestuur benoemd.

Het afdelingsnieuws werd in die tijd uitgetypt op doorschijnend, zeer dun, melkwit papier, 4 of 5 velletjes met tussenliggend carbonpapier. Om alle leden het nieuws te sturen werd dus alles 3 à 4 keer getypt! Het vierde en vijfde velletje was leesbaar, maar daar was dan ook alles mee gezegd en het kostte mij als secretaris veel tijd. Een enorme verbetering in tijdwinst was het gebruik van een stencil (vellen van bijna 35 cm lang), waarbij gemaakte fouten m.b.v. correctielak hersteld konden worden. De eigenlijk gewilde verbetering echter ontstond pas met een echte redacteur in de persoon van dhr. Dubbeldam, die een lay-out in boekjesvorm realiseer-

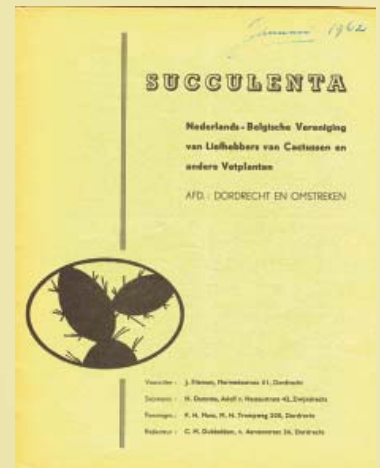
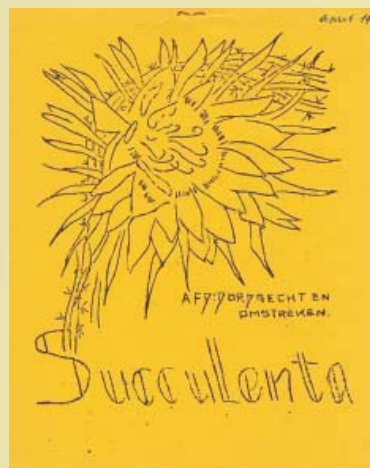
de, waarbij de verbeter-inzet van dhr.Mans terzake zeer prijzenswaardig was en alle(r) lof verdiende.

Een aantal omslaglay-outs van het nieuws van de afdeling Dordrecht en omstreken gedurende de eerste 10 jaren staan onder aan deze pagina afgebeeld.

De eerste echte (ingeplakte) foto in het afdelingsblad mag eigenlijk niet onvermeld blijven. Een echte verrassing voor velen in het januari-afdelingsnummer van 1964: een heldere afbeelding van *Euphorbia abyssinica* J.F.Gmel.

De eerste jaren werden naast afdelingswetenswaardigheden vooral artikeltjes ingebracht die ook elders gelezen konden worden, zowel over cactussen als andere succulenten. Er kon in de beginjaren ook worden gepuzzeld (achterpagina), waarbij reis-en bezoekverslagen aan kwekers voor een dankbare redacteur zorgden.

Het eerste lustrum in 1961 werd dus gevierd in "Patrimonium" en hier zouden we de komende jaren ook blijven vergaderen; waarbij ook in dat jaar weer een tentoonstelling werd georganiseerd in "Americain". In dat jaar konden we ook Arie de Graaf als nieuw afdelingslid verwelkomen, later bekend van zijn vele artikeltjes in Succulenta samen met Noltee en in 1986 benoemd tot erelid (zie ook Succulenta jrg. 68 [2], pag.48).

Gelukkig, want in mei van datzelfde jaar bleek hij bereid het secretariaat over te nemen, een taak die voor mij zo zachtjesaan te veeleisend geworden was gezien mijn studie aan de H.T.S. in Dordrecht. Tegelijkertijd trad ook dhr. H.Bosman aan als nieuwe penningmeester, waarmee voorlopig een eind kwam aan de toch wel wat snelle wisseling in een aantal bestuursfuncties gedurende de eerste jaren.

Kennis van planten en interesse in de hobby groeide en zaaiwedstrijden, plantbesprekingen, lezingen van gastsprekers uit het hele land en excursies naar diverse kwekerijen bleken bouwcement, want eind 1964 zijn er ca. 30 leden, zodat ook af en toe een lezing door één van de eigen leden beluisterd kon worden. Naast de planten kregen ook allerlei andere interessante zaken aandacht zoals bestrijdingsmiddelen (vooral tegen slakken en mieren), bemesting en voeding, bestuiven m.b.v. azijnzuur, nomenclatuur en indeling, teveel echter om alles op te sommen.

In 1965 wil de voorzitter, mede om gezondheidsredenen, geen derde termijn de hamer hanteren en wordt, na enkele maanden zonder voorzitter, Frans Noltee bereid gevonden deze functie te vervullen.

Militair dienstplichtig gedurende bijna twee jaar en een aansluitend arbeidscontract bij de N.V. Philips Gloeilampenfabrieken in Eindhoven maken in 1967 dat het afdelingslidmaatschap van Dordrecht en omstreken door mij verruild en vervolgd wordt voor dat in Eindhoven.

Ik wil dit artikeltje besluiten met een hartelijke felicitatie aan de afdeling Dordrecht, waarvan ik op dit moment enkel Joop Schotman en Marja van der Pieterman, van naam en foto ken. Mochten er toch nog leden van vóór 1968 al dan niet actief betrokken zijn: dan bij deze felicitatie een hartelijke groet!

Echt eindigen wil ik met een anekdote. In juli 1968 gaf Filemon zijn 4 grootste planten aan mij mee met de opmerking: “ze moeten naar jou, dan zijn ze verzorgd.” Ik protesteerde aanvankelijk en zei dat dat toch niet kon om zomaar je grootste planten weg te geven. Dát waren nu juist de blikvangers. Echter Koos Filemon was toen bijna 67 en slecht ter been zodat hij z'n zwaarste planten liever de kas uit deed: verpotten en verplaatsen gaf hem teveel moeite. Het waren 3 enorme Trichocereus spec. en een flinke Denmoza rhodacantha (Salm-Dyck) Britton & Rose. Van het drietal Trichocereus wist hij te vertellen dat hij die als zaad van een engelse liefhebber gekregen had in 1934, als starthulp en heropbouw voor een nieuwe verzameling, omdat de stad onder water gelopen was en veel planten “verdronken” waren. Deze Dordtse watersnood heeft toen dus kennelijk het buitenland gehaald, hoewel ik dat achteraf onvoldoende heb kunnen verifiëren. Wel weet men in het gemeente archief te Dordrecht anno nu te vertellen dat er hoogwatermisère geweest is op 1 december 1936 blijkens berichten daarover in het Dordrechtsch Nieuwsblad een dag later.

Apetrots was ik met deze grote planten, die ouder waren dan ikzelf, en voorzien van enorm lange, zeer imponerende, stekels. Wie had nu zulke oude planten? Toentertijd kende ik bijvoorbeeld de verzameling van wijlen dhr. Cas Smulders uit Eindhoven nog niet. Die kon als (warme) broodbakker z'n verzameling met enige slimheid de oorlog doorkrijgen dankzij de bakkerij aan huis, maar dat gold, zoals hiervoor al beschreven niet voor Filemon.

Vanwege veelvuldig transport door overwinteren (tijdens de oorlogsjaren in de herfst van de kas naar binnen in de kruipruimte onder de vloer en in de lente weer terug) alsook de groeionderbrekingen t.g.v. tentoonstellingen later was van een continu

groeiproces nauwelijks sprake geweest en het wortelgestel van vooral één van 2 nogal op elkaar lijkende Trichocereus leek niet in staat deze plant nog lang in leven te houden.

De fietstocht van de Staart naar Zwijndrecht, waar ik woonde, was voor Filemon zeker geen jaarlijkse gebeurtenis. En zo kon het gebeuren dat hij een van de Trichocereus spec. een goede 3 jaar later (veel) mooier dan voorheen terugzag. Toen ik hem nog weer later vertelde dat ik het onderste deel van de plant afgesneden had zei hij: "als ik dat tevoren geweten had, had je ze niet gehad". In die tijd, met mijn/onze geringe ervaring was dat ook wel enigszins gedurfd. De plant heeft er namelijk ruim een jaar over gedaan om wortelpunten te krijgen. Het gezegde geeft aan dat z'n liefde voor planten toch heel diep zat!

Literatuur:

1. Succulenta, jrg. 34 (1955), nr. 1, pag.16
2. Succulenta, jrg. 83 (2004), nr. 4, pag.155
3. Ons [afd. Dordrecht] afdelingsnieuws, 2e jrg. (1961)
4. Succulenta, jrg. 68 (1989), nr.2, pag.48
5. Afdelingsnieuws afdeling Dordrecht 1962 t/m 1967
6. Dordtsch Nieuwsblad, woensdag 2 december 1936.

Geboren in Leiden (1901) is Jac. Filemon op 84-jarige leeftijd te Dordrecht overleden.

Henk Damsma Hzn,
Kanunnikensven 38
5646 JE Eindhoven

Afdelingstrip begin jaren 60 met v.l.n.r. dhr. W. van Vonderen, mw. H.Dentinger, dhr. Arie Schelling, dhr. Jac. Filemon resp. de dames Van Vonderen en Schelling. (mogelijk is de trip gemaakt 22 mei 1963)

JAARVERSLAG WEBSITE 2005

2005 was inmiddels alweer het 8ste jaar dat de website actief is. We naderen dus langzaamaan het 10-jarig jubileum. Wat is er afgelopen jaar gebeurd? Uiterlijk niet zo veel. De "huisstijl" welke vorig jaar ingezet werd, is aangeslagen, en voorlopig is er geen aanleiding deze te veranderen. Hoewel ikzelf toch een iets strakkere stijl wat prettiger vindt. Een voorbeeld van deze iets strakkere stijl kunt U vinden op www.frailea.com. Een site welke ook door mij (maar dan privé) beheerd wordt.

In 2005 zijn er geen klachten meer binnen gekomen over het niet goed functioneren van de website. Dit lijkt er dus op te duiden dat het testen met meerdere browsers hun vruchten beginnen af te werken.

Vorig jaar beloofde ik U dat er een sitemap ontwikkeld zou worden. Dit jaar kan ik U melden dat deze sitemap er eindelijk is. Dus als U een overzicht wilt hebben van wat er allemaal op de site staat, dan moet U maar eens op de sitemap gaan kijken. Daarnaast is er een tweede teller bijgekomen, nl FlashCounter. Dit heb ik gedaan omdat onze huidige teller (Nedstat), over gegaan is naar een nieuwe

eigenaar (webstats4u). Deze nieuwe eigenaar heeft echter als nadeel, dat hij ongewenste pop-ups produceert. In 2006 zal deze teller dan ook verwijderd worden. Tot slot heeft U kunnen merken dat sommige pagina's inmiddels tweetalig geworden zijn. Dit omdat het aantal Engelstalige bezoekers langzaam maar zeker afneemt, en het onderhouden van specifieke Engelstalige pagina's erg arbeidsintensief is. In 2006 zal de gehele website dan ook tweetalig worden, met uitzondering van de menu's.

In 2005 is er ook onder water het nodige veranderd. Ons huidige goedkope contract met Tiscali werd door hun beëindigd. Zij boden ons ter vervanging een Webhosting-pakket van 25 Mb aan, waarvan het bestuur gebruik heeft gemaakt. Dit betekent dat wij sinds 1 december 2005 twee en een half keer zoveel ruimte ter beschikking hebben. Deze extra ruimte zal ik gaan gebruiken om meer afbeeldingen op de site te zetten.

Verder is de samenwerking met de diverse instellingsbeheerders en de secretaris sterk verbeterd. Dit heeft tot gevolg dat de zaadlijst, infomap en tweedehands boekenlijst zéér actueel zijn. Met de nieuwe bibliothecaris zijn ook al afspraken gemaakt, zodat de verwachting is dat er in 2006 een actuele boekenlijst op de site zal staan.

Tot slot nog wat cijfertjes. In 2005 bezochten 16.067 mensen de site, waaronder 14.617 mensen het Nederlandse gedeelte, en 1.450 mensen het Engelse gedeelte. Ten opzichte van 2004 betekent dit wederom een stijging. We zijn dus nog steeds groeiende, en ik hoop samen met U dat 2006 ook weer een goed jaar wordt.

Paul C. Laney
Webmaster of the Dutch / Belgian Cactus
and Succulent Society "SUCCULENTA"

INSTELLINGEN

VERENIGINGSARTIKELEN

- * **Bewaarband voor Succulenta**
Nieuw € 6,75 per stuk.
- * **Wat betekent die naam?**
Een verklarend woordenboek: € 4,55
- * **Beginnersgids**
Tweede geheel herziene druk (2002)
Prijs € 5,00
- * **Oude jaargangen** (backnumbers of Succulenta)
1955 t/m 2000 € 5,00 p. jaargang
Let op: lagere prijzen!

Buitenlandse tijdschriften

- * Aloe Zuid-Afrika 1982 t/m 1990
€ 2,50 per nummer
- * C&S Journal USA 1977 t/m 1986
€ 10,- per jaargang
- * Kakteen und andere Sukkulanten
1971 t/m 1990 ingebonden en ook los
1992 en 1996 t/m 2003 voor € 9,- per
jaargang.
- * The National Cactus and Succulent
Journal (Engeland). 1969 t/m 1982
€ 5,- per jaargang
- * Belgisch tijdschrift 1969 t/m 1973,
1978 t/m 1984 en 1988, 1989 en 1999
€ 5,- per jaargang
- * Informationsbrief DDR, 1980 t/m
1986 voor € 5,- per jaargang
- * Tsjechisch tijdschrift Kaktusy, 1986
t/m 2003 voor € 5,- per jaargang
- * Mexicaans tijdschrift Cactaceae, 1997
t/m 2000 voor € 25,- per jaargang
- * Asclepiadaceae, nummers 9 t/m 46
voor € 2,50 per boekje

CD-Roms

- * Succulents in the Wild and in
Cultivation van Frans Noltee I, II en III,
€ 39,70 per stuk
- * Succulenta 1919 t/m 1943 voor € 7,50
- * R.Hoes, African Succulents
3700 afbeeldingen, € 19,50
- * Cactus-base Pro + encyclopedie, €50
Zie Succulenta oktober 2003

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten.
W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.
Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort.
Gironummer Boekenbeurs:
199176 t.n.v. W.A. Alsemgeest.
Succulenta boeken te Montfoort
Tel. (00 31) (0)348 - 471083
E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

VRAAG EN AAN- BOD

Aangeboden

“Kompendium der Feldnummern der Gattung Sulcorebutia”, de vijfde oplage is klaar. Infos bij: willi.gertel@t-online.de of vriezom.sulcoreb@planet.nl of binnen Nederland met een gefrankeerde retourenveloppe bij: Joh.de Vries, Prinsenweg 5, 3237 LN Vierpolders.

Te koop

Huernia's. Wegens overlijden een grote verzameling te koop van minstens 125 huernia planten van vele verschillende soorten. Deze zien er prachtig en fantastisch verzorgd uit. Aangezien ik er geen verstand van heb wil ik ze zo spoedig mogelijk kwijt voordat ze hieronder gaan lijden. Foto's zijn aanwezig. S.v.p. snelle reactie op e-mail gerard.neijenhuis@hetnet.nl.

Te koop

The Stapeliae van A. White en B.L. Sloane (1937), 3 delen, voor 500 euro.
The genus Echinocereus van Nigel P Taylor (1985), 30 euro
Annemieke van Ling, Kerk-Avezaath (bij Tiel), telefoon 0344-682391,
mailadres Annemieke.van.Ling@wxs.nl.

EVENEMENTEN 2006

10 juni

Cactus- en vetplantenbeurs van de afdeling Leiden in de grote plantenkas bij de ingang van de Hortus aan de Rapenburg in Leiden. Parkeren kan op het terrein "De Haagweg". Tafelhuur 1m €5, 2m €12,50, 3m €25 en 4m €40. Inlichtingen bij Jos Huizer, tel. 0252-230255 of T. Hoekstra, tel. 071-5211454.

11 juni

De Nijmeegse cactusmarkt zal in 2006 op zondag 11 juni plaatsvinden op de vertrouwde lokatie 'Het Kolpinghuis', Smetiusstraat 1, 6511 ER te Nijmegen. Inlichtingen bij Theo Heijnsdijk, tel. 0487-542704

20 augustus

De cactus- en vetplantenbeurs van de afdeling West-Brabant. Standhouders betalen €5. Standopbouw van 9 tot 10 uur. Bezoekers welkom vanaf 10 uur en de entree is gratis. Informatie Evert Smienk, tel 076-5419124 of 06-52314805. E-mail: ejsmienk@concepts.nl

11 t/m 13 augustus

Cactussen- en succulentenshow, ingericht door Cactusweelde Antwerpen op 11 augustus (van 19.00h. tot 24.00h.), 12 en 13 augustus 2006 (van 15.00h. tot 24.00h. in de wijk Kleine Landeigendom (Bibliotheek-Seringenlaan) in Reet (Rumst), België, ter gelegenheid van de 49ste Lichtfeesten. informatie: Marc Bostoën, tel. 033836736 of Danny De Raeymaeker, 038445176, <http://www.cactusweelde-antwerpen.be>

27 augustus

Cactus- en vetplantenbeurs van het Oosten door de afdeling IJsselstreek. Plaats: Wijkgebouw 't Hovenhuis Leliestraat 27 te Deventer Openingstijden: vanaf 08.30 uur is de zaal open voor deelnemers of standhouders met

inschrijvingsbewijs. Vanaf 09.30 uur tot 16.00 uur voor belangstellenden. Entree: € 1,50 voor belangstellenden Inlichtingen bij F.H.J. Hilge, Stokebrand 257, 7206 EE te Zutphen. Tel. 0575-529610, of E-mail f.hilge@chello.nl

1 t/m 3 september

22e Internationalen Gymnocalyciumtagung Van vrijdagavond 20.00 uur tot zondagmiddag 12.00 uur. Plaats: Hotel Hoogeerd, 6606 KB Niftrik, Maasbandijk 10. Tel. +31246414032 Inlichtingen: Jan Reijnen, de Chamillylaan 33, NL 5361 LH Grave. E-mail: jan.reijn@home.nl

9, 10 en 11 september

Ook dit jaar is er weer een Europese Landenkonferentie in de Duinse Polders te Blankenberge in België. De beurs, met meer dan 300 meter tafelruimte, is open op vrijdagavond van 18.00 uur tot 21.00 uur, op zaterdag van 9.00 uur tot 18.00 uur en op zondag van 9.00 uur tot 12.00 uur. Op zaterdag en zondag worden er ook nog een viertal lezingen gegeven en is het mogelijk om op zaterdagmiddag onder leiding van een gids een bezoek te brengen aan de stad Brugge. Inlichtingen bij Jan en Anny Linden, tel: 045-5220966 of per E-mail annylinden@home.nl. Een inschrijvingsformulier wordt u dan toegestuurd. Aanmeldingen voor de beurs naar Marc Bostoën, E-mail marc.bostoën@skynet.be of schriftelijk naar Olumpialaan 17B, 2060 Zoersel België.

AFDELINGSACTIVITEITEN

AFDELING	DATUM	ACTIVITEIT	INFORMATIE
De Achterhoek	8 juni	Gastspreker	A. Heijnen
	13 juli	Kasbezoek bij de leden	0543-564314
Amsterdam	juni/juli	Zomerstop	E. Verveen (020-6158133)
Arnhem	8 juni	Dia's van eigen leden	E. van Die
	21 juni	Kasbezoek bij Eric van Workum	0318-483579
Drenthe	10 juni	Gezellige middag	H. Mecklenfeld
	juli	Vakantie	0593-683170
Flevozoom	19 juni	Kasbezoek Harderwijk	B. Uitdebosch
	juli	Vakantie	0341-420848
Fryslân	3/4 juni	Open dagen in het Bos van Ypey	H. Sleifer (0512-372750)
Gorinchem- 's Hertogenbosch	12 juni	Open kas bij Ruud Haaksman?	A. van Zuijlen
	10 juli	Open kas bij ?????	0412-630733
Gouda e.o.	15 juni	Kasbezoek bij clubleden	N. Uitenbroek
	juli	Geen bijeenkomst	0182-394068
's Gravenhage e.o.	13 juni	Lezing Dhr. Hans Noordermeer	H. van Hamel
	11 juli	Kasbezoek bij Cok Grootcholten	0174-419039
Groningen en Ommelanden	15 juni	Kasje kijken bij leden	W. ten Hoeve
	julii	Geen bijeenkomst	0592-341660
Nijmegen	6 juni	Kasbezoek bij Ludwig Bercht	R. Maessen
	4 juli	Kasbezoek bij Piet Sommers	024-3440425
Tilburg	12 juni	Verzorgd door eigen leden	F. Thijs
	juli	Kasbezoek?	013-5352747
Voorne-Putten en Rozenburg	juni	Vakantie	L.J. Stolk
	juli	Vakantie	0187-601059
West-Brabant	17 juni	Lezing door Dominicus Jacobs	H. Schippers
	julii	Vakantie	0164-257905
IJsselstreek- Twente	12 juni	Kijkavond bij leden	A. Melcherts
	1 juli	Excursie naar afdeling Zeeland	053-5384695
Zwolle	11 juni	Jaarlijks uitstapje	H. Huizing
	juli	Geen bijeenkomst	0522-440717

NIEUWE LEDEN SEPTEMBER - OKTOBER

Nederland

111083	Tol, J.A.	Jacobsstraat 28	1827 MN	Alkmaar
111085	Jong, Dhr. P.C. de	V.d.Meerweg 43	3233 BW	Oostvoorne
111087	Minten-Kempen, Mw. R.	Lage Heiweg 8	5434 LH	Vianen (NB')
111080	Kemenade, Ties van	Biezebeek 9	5501 EN	Veldhoven
111081	Riesenbeck, Mw. M.C.	Simone de Beauvoirstraat 15	6843 TC	Arnhem
111082	Oosterhuis-Janzen, Mw. G.	Bachlaan 5	9603 AZ	Hoogezaand
111084	Boer, Dian	Valkappel 15	9603 HB	Hoogezaand

Belgie

111086	Thys, Dhr. F.	Antwerpsedreef 30	B-2980	Zoersel
--------	---------------	-------------------	--------	---------

Bericht van overlijden ontvangen van:

Dhr. S.C.M. de Nobel te Terheyden
Dhr. A. Visser te Geldrop

OPEN KAS

3 t/m 5 juni

Willy Gebruers, Hoogland 9, 2275 Lille B

3 t/m 5 en 10 en 11 juni (van 09.00 tot 18.00 uur)

Frank & Diane Thys-Brants, Antwerpse Dreef 30, 2980 Zoersel B

17 en 18 juni (10.00 tot 19.00 uur)

Eddy Woestenburg, Overlaar 2, 2382 Poppel B
Maurits Huygaerts, Stwg. op Oosthoven 39, 2300 Turnhout B
Jef Verhaegen, Schoolstraat 26, 2300 Turnhout B
Jaak Jeunen, Eikenstraat 49, 2340 Beerse B

5 en 6 augustus

Willy Pihay, Maaldonk 7, 2260 Heultje B (Westerlo) B

2 en 3 september (10.00 tot 18.00 uur)

Frank & Diane Thys-Brants, Antwerpse Dreef 30, 2980 Zoersel B

2 en 3 september (van 10.00 tot 17.00 uur)

Open kas met afdelingskas, twee verzamelingen en een rotstuijn
Fons Arens, Dorpsstraat 714, Assendelft. Tel. 075-6873062

Kwekerij Kemkas

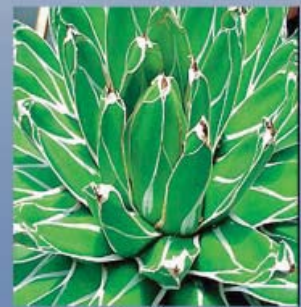
Voor al uw cactussen
vetplanten en
hulpmaterialen

Kees de Wolf
Pieter Zeemanlaan 40
3356 BS Papendrecht

Tel. 0626298345
Fax 0786429791
E-mail: info@kemkas.nl

Kwekerij: Lindeweg 120
3334 LA Zwijndrecht

Open: 1e zaterdag van de maand van 11.00 tot 16.00 uur
Bezoek kas na afspraak

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366

Cactuskwekerij Lakerveld

Open kas op 2e Pinksterdag

Van 09.00 tot 16.00 uur

Verkoop van vele soorten normale cactussen, cristaten en zeldzaamheden

Lakerveld 89, 4128 Lexmond, tel. 0347 - 341718
Geopend vrijdag en zaterdag van 08.00 tot 16.00 uur

Cactus Flower BVBA

Kwekerij van Cactussen en Vetplanten

Morenhoeckstraat 18a 2840 Rumst

Tel. & Fax. +32 15 31 60 99

Gsm: +32 476 21 11 54

Web: www.cactusflower.be

Email: info@cactusflower.be

Open voor liefhebbers

Mei t.e.m. augustus elke zaterdag van 9u tot 12u
of na telefonische afspraak

Cactus Flower BVBA

Handelskwekerij
Ubink bv.

Gespecialiseerd in cactussen

Open dag

Zaterdag 3 juni 2006
van 09.00 tot 16.00 uur

Mijnsherenweg 20
1433 AS Kudelstaart
Tel. 0297 - 326880
Fax. 0297 - 343089

Tevens zoeken we deelnemers voor een tentoonstelling van postzegels, schilderijen, ansichtkaarten, kortom alles wat mensen verzamelen met betrekking tot cactussen en vetplanten.

Dagprogramma voor groepen: wij kunnen voor groepen een dagprogramma samenstellen, bijv. met een bezoek aan andere kwekerijen of bezoek aan een authentieke bloemenveiling uit 1950 met een historische tuin met oude rozen en plantensoorten. Reserveer zo spoedig mogelijk, dan kunnen wij het voor uw afdeling organiseren.

**British
Cactus &
Succulent
Society**

Het blad van de BCSS verschijnt eenmaal per kwartaal en bevat artikelen van allerlei aard, beschrijvingen van planten en hun omgeving, aanwijzingen voor de cultuur, zaadlijsten, verenigingsnieuws en advertenties van kwekers uit de hele wereld.

Eenmaal per jaar wordt Bradleya gepubliceerd voor de serieuze verzamelaar en liefhebber van succulente planten.
Het complete lidmaatschap inclusief Bradleya is 37 pond in de EU en 20 pond exclusief Bradleya.
Betalingen per cheque of creditkaart.

Verdere informatie bij:
Hon. Membership Secretary
Mr. D. V. Slade, 15 Brenhwood Crescent,
Hull Road, York YO1 5HU England
Tel. 00 44 (0) 1904 410512
E-mail: membership@bcss.org.uk

Postfach 1107 · D-71385 Kernen
Bundesrepublik Deutschland
Telefon 07151 / 4 18 91 · Fax 07151 / 4 67 28
uhlig-kakteen@t-online.de · www.uhlig-kakteen.com

- meer dan 200 geslachten, meer dan 2000 soorten
- zeldzame planten en zaden
- verzending over de gehele wereld
- bezoekers en groepen van harte welkom
- onze planten- en zaadlijst ontvang u op aanvraag tegen een internationale antwoordcoupon

ANNY EN BERT VAN DER MEER
CACTUS OASE
EN UNIEK-STUKJE WOESTIJN IN HET ACHTERHOEKSE RIJWEG

OPENINGSTIJDEN CACTUS OASE
Het hele jaar geopend
ma t/m vr van 09.00 - 17.00 uur
za en zo van 10.00 - 17.00 uur
Van 1 november tot 28 februari
in het weekend graag vooraf
telefonisch aanmelden.

Jongermanssteeg 6, Ruurlo, Tel. 0573 - 451817, www.cactusoase.nl

Privé broeikassen
DENKT U AAN EEN KAS?
Denk dan eens aan een EUROKAS!

EURO-KASSEN zijn MOOIE, STERKE, SOLIDE, VEILIGE en STORMVASTE KASSEN die het aanzien méér dan waard zijn. Het assortiment STANDAARD-KASSEN is groot, MUURKASSEN zijn onze SPECIALITEIT en OP MAAT GEMAAKTE KASSEN worden door ons probleemloos geleverd. Luchtraam-automaten, tablettafels, verwarmingstoestellen, gietgoten, etc. behoren alle tot ons leveringsprogramma

Nu op internet:
www.graafland.nl
Utrechtseweg 37
3544 NA Utrecht-west
richting Vleuten

Bezoek onze demonstratietuin

Telefoon: (030) 677 12 67

Documentatie
op aanvraag
toegezonden

Eerst zien.
dan kopen
Een klasse apart

Graafland
VLEUTEN

SUCCULENTA

ISSN 0039-4467 - AUGUSTUS 2006
NUMMER 4 - JAARGANG 85

REDACTIONEEL

Ton Pullen

Innovatie

De afdeling, waarvan ik lid ben, organiseerde onlangs een “doe-avond”.

Geen spreker, geen dia's, niets van dat alles. Eigen leden vertellen en demonstreren wat ze bezighoudt binnen onze gezamenlijke hobby. Naarmate de avond vordert raak ik steeds meer verbijsterd. Ik bekijk mijn medeleden met heel andere ogen.

Laat ik proberen iets daarvan aan u door te geven.

Eén van de aanwezigen vertelt dat hij, vanwege het gemis van een tuin, zijn Lithops kweekt in een souterrain, zonder direct daglicht. Hij heeft een opstelling gemaakt met kunstlicht, in de vorm van TL-buizen, en dat met schakelklokken zo geregeld dat voor de planten de dag, net als buiten, begint met de ochtendschemering: er start één TL-buis. Even later komt er een tweede bij... enz. Midden op de dag is de lichtintensiteit het hoogst en 's avonds wordt de avondschemering wederom keurig geïmiteerd. Als klap op de vuurpijl meldt hij dat tegelijkertijd gekozen was voor een omkering van het dag/nachtritme. Dat scheelt in de stroomkosten! Met kleine ventilatoren, ook weer gestuurd door een schakelklok, wordt de luchtbeweging buiten nagebootst. De resultaten zijn goed.

Een ander lid kweekt in de vensterbank en heeft vooral moeite de lagere overwinteringstemperatuur binnenshuis te realiseren. Maar, zegt hij, je kunt een plant ook in rust laten gaan door de watergift aanmerkelijk te reduceren of zelfs helemaal te stoppen. Voor het meten van de hoeveelheid vocht in de potten gebruikt hij een even effectief als eenvoudig hulpmiddel: een kleine weegschaal. Eenmaal per week worden de potten gewogen en het gewicht ervan genoteerd. Ook bij hem wordt de luchtcirculatie met behulp van kleine ventilatoren uit de computerbranche nagebootst, ja hij bezit zelfs een apparaatje dat door het verspreiden van een soort mist de luchtvochtigheid controleert.

Een derde heeft zich vastgebeten in de samenstelling van grondmengsels en substraten; alle door hem gebruikte ingrediënten heeft hij meegenomen en zeer efficiënt wordt het samenstellen van speciale substraten gedemonstreerd, keurig de voor- en nadelen erbij vermeldend.

Zo kunnen we nog wel even doorgaan. Het meest intrigerend vind ik dat er blijkbaar binnen een relatief kleine groep mensen zoveel capaciteit is, zoveel know-how, zoveel innovatie- en experimenteervermogen waarvan we eigenlijk weinig of niets weten.

Het leermoment voor mij is: binnen onze vereniging is veel meer kennis en vaardigheid aanwezig dan we meestal denken of weten. De vraag is alleen: hoe komen we daar achter en hoe maken we daar maximaal gebruik van?

Eén ding is zeker: daarvoor moet je lid van een afdeling zijn.

JONG GELEERD ....

DUVALIA CORDUROYI

Johanna Smit-Reesink

Op 3 juni was het Succulentendag bij de firma Ubink in Kudelstaart. Een unieke gelegenheid om oude bekenden te spreken en natuurlijk om wat nieuwe plantjes aan te schaffen. Ik kocht een heel mooi aasbloempje, helaas zonder etiket. Dus dat werd zoeken! In mijn boeken kon ik het niet vinden, maar Cok Grootscholten wist het "natuurlijk" wel: *Duvalia corduroyi*.

Duvalia is genoemd naar H.A.Duval, Frankrijk (1771-1814). De plant komt voor in Zuid Afrika in de Kaapprovincie en omliggende gebieden.

Als de bloemen pas open zijn hebben ze een donkergele ring, die later donkerder wordt. De vijf bloemblaadjes rollen zich op en zijn nog wat donkerder van kleur. De plantlichaampjes zijn kort en stevig.

Duvalia's horen niet voor niets bij de aasbloemen (*Asclepiadaceae*). Wanneer ze bloeien verspreiden ze een heel nare geur, maar dat is niet voor niets. Die geur trekt namelijk insecten aan en die bestuiven de bloemen. Slim hè?

Als ik op zoek ben naar de verzorging van een plant kijk ik altijd in de kweektabel van Frans Noltee, daar vind ik gewoonlijk wat ik wil weten over temperatuur, groei-seizoen en watergift. Bijvoorbeeld:

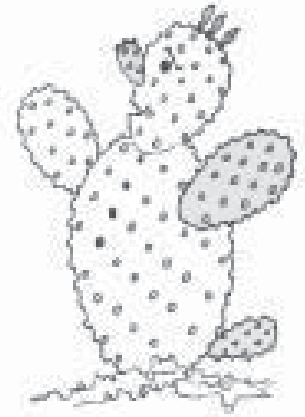
Duvalia: Licht: normaal, ochtend- of middagzon. Temperatuur: in het winterseizoen 15 tot 20 °C overdag, 5 °C minder 's nachts. 's Zomers na-

tuurlijk een hogere temperatuur. Gevoelig voor: wolluis, wortelluis, zwartrot. Droge periode: november, december, januari en februari. Daarna langzaam aan weer wat water geven.

Op het ogenblik worden er nogal veel grondmengsels aanbevolen. Ga zelf maar eens op zoek bij wie de plantjes er het beste uit zien en vraag dan waarin ze gekweekt worden! Je kunt vaak bij een kweker wat grondmengsel kopen voor weinig geld. Ga maar eens aan de gang met wat aasbloemen en denk dan: je hebt bloemetjes die lekker ruiken en... bloemetjes die stinken!

Veel plezier en tot de volgende keer.

**Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721AE Bennekom**

Duvalia corduroyi

Foto: Henk Viscaal

VOOR HET VOETLICHT

Bertus Spee

Echinocereus viridiflorus

droog, waarbij ze temperaturen tot onder het vriespunt aankunnen. In de zomer houden we ze op een zonnige luchtige plaats met regelmatig een flinke watergift. Ook zijn ze wat spintgevoelig, dus regelmatig nevelen kan ook geen kwaad. 's Zomers kunnen we deze planten ook goed buiten kweken.

Echinocereus viridiflorus

Dit is wel één van de kleinste echinocereussen. Ze komen in een aantal variëteiten in het zuidwesten van de USA voor in een heel groot verspreidingsgebied.

Viridiflorus betekent groenbloeiend en de 2 cm grote bloemen geuren naar citroen. De bloeitijd valt in april en de bloemen kunnen wel een week open blijven.

De planten worden maar 7 cm hoog waarbij ze regelmatig spruiten en kleine groepen vormen. Vermeerderen kan dus door te stekken of zaaien en is niet al te moeilijk. De planten groeien het best in een lemig goeddoorlatend grondmengsel. In de winter houden we ze volkomen

Gymnocalycium quehlianum

mineraalachtig mengsel met ook wat humus. In de winter houden we ze droog bij een minimum temperatuur van 8 °C. 's Zomers geven we de planten een plekje met maar enkele uren zon per dag en om de 2 weken een flinke scheut water, bij voorkeur onderlangs.

Gymnocalycium quehlianum

Deze plant werd in 1890 beschreven door Haage en is genoemd naar de Duitse cactusverzamelaar Leopold Quehl. Van oorsprong groeien deze planten in de omgeving van Cordoba in Argentinië. Het grijsgroene plantenlichaam groeit plat rond tot 7 cm in diameter en vormt een flinke penwortel. Daarom planten we ze in een vrij diepe pot.

De korte, aanliggende doorns worden 5 mm lang. De 6 cm lange witte bloemen, met rode keel, verschijnen vroeg in de zomer en bloeien 2 tot 3 dagen, waarna de grote zaadbessen verschijnen. Deze planten zijn prima uit zaad te vermeerderen. We planten ze uit in een

Notocactus arachnitis

Arachnitis betekent op een spin gelijkend en hierdoor is deze soort makkelijk te herkennen binnen het geslacht *Notocactus*. Deze soort werd pas in 1970 beschreven door Ritter en groeit van nature in de omgeving van Rio Grande do Sul in Brazilië. De planten kunnen wel 15 cm hoog worden met een diameter van eveneens 15 cm. De bloeitijd valt vroeg in de zomer waarbij er telkens meer, 5 cm grote, gele bloemen tegelijk open gaan. Naar gelang de temperatuur kunnen deze meerdere dagen open blijven. Ze groeien het best in een doorlatend substraat met redelijk wat humus en kunnen regelmatig een flinke watergift verdragen tijdens de groeiperiode. In de winter bij voorkeur boven de 10 °C houden met om de paar weken een kleine watergift van onder af, zodat het fijne wortelstelsel niet te veel uitdroogt.

Aangezien de planten niet spruiten, kan vermeerderen alleen door zaaien, hetgeen probleemloos gaat. De zaden worden regelmatig aangeboden. Jammer genoeg komen we deze mooie opvallende plant in cultuur zelden tegen.

Notocactus arachnitis

Ferocactus glaucescens (doornloos)

Deze ferocactus valt vooral op door de blauwgroene opperhuid en de felgele bedoorning. In de natuur kunnen deze planten wel 70 cm in doorsnede worden, waarbij ze ook spruiten en flinke clusters kunnen vormen. Ze komen erg veel voor in de deelstaat Hidalgo van Mexico in de omgeving van de Barranca de Venados, wat tevens inhoudt dat ze wel wat kougevoelig zijn. In de winter dus niet onder de 10 °C, anders kunnen de doorns zwart worden door schimmels op de nectarklieren boven de areolen. Daarom zien we hierdoor ook vaak mieren op deze planten. Enkele jaren geleden werden er in het Westland plantjes aangeboden zonder doorns. Aangezien deze al bij 10 cm doorsnede bloeien, zijn dus al snel de vrij kleine bloemen van *F. glaucescens* te herkennen. De bloeitijd valt in mei. Daar deze planten in cultuur niet spruiten moeten we ze vermeerderen door zaaien. Dit gaat probleemloos. We planten ze in een grof mineraalrijk substraat en geven in de zomer redelijk veel water. In de winter houden we deze planten volkomen droog.

Ferocactus glaucescens

**Diepenestraat 4,
4454 BJ Borssele.**

NEUZEN IN ARGENTINIË (2)

Paul C. Laney

In ons eerste artikel namen wij u mee naar het westen van Argentinië alwaar wij u kennis lieten maken met *Pterocactus reticulatus*. Ditmaal bespreek ik een tweetal planten die in het berggebied rondom de stad Córdoba voorkomen, en wel *Gymnocalycium multiflorum* en *Notocactus submammulosus*.

Wie naar Argentinië reist om de (cactus) flora te bekijken, ontkomt niet aan een bezoek aan de Sierras de Córdoba. Een lange bergketen die zich ten westen van de stad Córdoba zowel in noordelijke als in zuidelijk richting uitstrekt. De meeste mensen beginnen hun reis dan ook vanuit deze stad.

Córdoba is zowel direct als indirect (via Buenos Aires) per vliegtuig vanuit Europa te bereiken, en is een prima stad om te acclimatiseren. Daarnaast is de stad een prima uitvalbasis om de sierras in de nabije omgeving te bezoeken.

Het zal u daarom ook niet verbazen dat Arend en ik op 30 oktober 2004 in Córdoba onze reis begonnen. Ons doel was naar het zuiden af te zakken en ergens halverwege de zuidelijke rug de sierras over te steken naar de provincie San Luis, om van daaruit naar het westen van Argentinië te gaan.

De Sierras de Córdoba staan bekend om hun grote diversiteit aan cactussoorten, waarbij het geslacht *Gymnocalycium* de overhand heeft. Andere geslachten zijn o.a. *Lobivia*, *Acanthocalycium*, *Cleistocactus*

Afb. 1: Sierras de Córdoba

en *Opuntia*. Als men door de sierras reist komt men een tweetal soorten zeer regelmatig tegen: *Gymnocalycium multiflorum* en *Notocactus submammulosus*. Van de laatste is de geslachtsnaam sinds enige tijd veranderd in *Parodia*, doch in dit artikel hou ik de oude naam aan. Ik hoop dat u mij dit vergeeft.

***Gymnocalycium multiflorum* Britton & Rose** werd in 1845 in Curtis's Botanical Ma-

Rechterpagina:

Boven: Afb. 2: *Gymnocalycium multiflorum*

Onder: Afb. 3: *Gymnocalycium multiflorum* (met witte bloem)

Afb. 4: Gymnocalycium multiflorum met een zaailing tussen de areolen

gazine beschreven als *Echinocactus multiflorus*. In 1918 werd door Britton & Rose, in het blad Addisonia, de naam veranderd in zijn huidige naam. Deze plant doet zijn naam (multi = veel, florus = bloem) eer aan, en zowel in de natuur als in de cultuur bloeit deze plant ruimschoots. Hij groeit op hoogtes variërend van 800 tot 2.000 meter. De plant brengt vele grote roze tot witroze bloemen voort, zodat de plant van verre reeds zichtbaar is. De planten kunnen zowel volle zon als schaduw verdragen.

Gezien de natuurlijke groeiplaatsen gaat de voorkeur uit naar wat lichte schaduw. De grond waarin deze plant groeit is over het algemeen wat licht vochtig. Dit komt meestal door de bewolking die tegen de bergen aanbotst en daar condenseert. Ook zorgt het grote verschil tussen dag- en

nachttemperatuur voor watervorming rondom de plant. De plant kan goed tegen de kou en wij troffen ze regelmatig tussen het ochtendijs aan. Ook in Nederland zal deze plant niet gauw door de koude het loodje leggen, mits zij maar droog overwinterd wordt. Mijn ervaring is, dat de plant hier in Nederland minder goed bloeit dan in de natuur. Waarschijnlijk komt dat omdat de lichtintensiteit hier vele malen minder is dan in de Sierras de Córdoba.

Het leuke van het bezoeken van de natuurlijke vindplaatsen is wel, dat men soms eigenaardigheden van onze planten tegenkomt, die je hier in Nederland niet gauw zult zien. Ook deze reis kwamen we ze weer tegen. De eerste eigenaardigheid was de groeiplaats van zaailingen. Deze vindt men meestal rondom de voet van de cactus zelf. Wij vonden echter een plant,

Afb. 5: *Gymnocalycium multiflorum* (achirase) op z'n kop.

waarbij de zaailing zich tussen de areolen ontwikkelde. Op het eerste gezicht dacht ik aan een stek, maar na nader onderzoek bleek het uiteindelijk toch om een zaailing te gaan. Ook de vindplaatsen kunnen soms

eigenaardig zijn. We reden vanuit Renca naar El Trapiche en halverwege kwamen wij een *Gymnocalycium multiflorum* tegen die op zijn kop groeide, met zijn wortel om de draad van het hek gewikkeld. Helaas ging het hier niet om een natuurlijke groeiwijze, maar een menselijk ingrijpen. Je vraagt je af welke verzamelaar hem hier zo achtergelaten heeft. Arend en ik hebben een vermoeden, maar durven deze hier niet hardop uit te spreken.

***Notocactus submammulosus* (Lemaire) Backeberg & Knuth**

werd in 1839 door Lemaire als *Echinocactus submammulosus* beschreven. In 1935 werd de plant door Backeberg & Knuth omgedoopt tot zijn huidige naam.

Hij groeit op hoogtes variërend van 600 tot 1.800 meter. De plant brengt vele gele

Afb. 6: *Notocactus submammulosus*

Afb. 7: Notocactus submammulosus

bloemen voort, waardoor hij opvalt tussen de andere flora van de Sierras. Wat verder opvalt aan deze plant zijn de priemachtige middendoorns, en zijn van borstelharen voorziene bloemknop. Ook de kinachtige areolen zijn kenmerkend. Deze notocactusen staan meestal in iets vochtige grond, en groeien vaak wat meer in de schaduw. Ook in Nederland doen de planten het goed als de potgrond nooit helemaal uitdroogt, en ze een iets beschaduwde plek krijgen.

Karl Heinz Prestlé houdt zich al vele jaren bezig met deze soort en hij vermoedt dat de plant slechts op bepaalde hoogtes groeit en afhankelijk van die hoogte iets andere kenmerken heeft. Hij zou hierin best eens gelijk kunnen hebben, want Arend en ik kwamen deze plant niet op

alle tussenliggende hoogtes tegen. Hopelijk verschijnt er hierover nog eens een artikeltje van zijn hand in Succulenta.

Dat het rijden in Argentinië niet altijd plezierig en zonder problemen is, mag uit onderstaand verhaal wel blijken. Bij Merlo stond een bord dat er over 18 km een weg naar La Cruz zou zijn, die in 2003 klaar zou zijn. Dat kwam mooi uit, want daar wilden Arend en ik net heen. De eerste 18 km was de weg prachtig geasfalteerd. Toen ging de weg over in een weg van steenslag die prima te berijden was. Hier reden we zo'n 5 km toen de weg plotseling ophield. Er waren geen werkzaamheden te zien.

Kennelijk was het geld op, en had men de werkzaamheden beëindigd. Gelukkig was het uitzicht groots, zodat we niet voor niets gereden hadden.

Het tweede geval deed zich voor toen wij naar San Fransisco del Monte de Oro reden. Volgens de kaart een prima secundaire weg. De weg werd echter slechter en slechter en was soms net een breed paadje. De bodem van de auto raakte regelmatig de grond. Na veel angst en zweten kwamen we uiteindelijk, na een afmattende rit, bij onze bestemming San Fransisco del Monte de Oro aan.

Daar stond een bord de andere kant op, waarop stond dat de betreffende weg wegens werkzaamheden afgesloten was. Het zou fijn geweest zijn wanneer dit bord ook aan onze vertrekkant had gestaan.

Deze rit doen we nooit meer.

**Graaf Floris 37,
1276 XA Huizen.**

Van boven naar beneden:

Afb. 8: Bord bij Merlo

**Afb. 9: Weg van El Trapiche naar
San Fransisco del Monte de
Oro**

**Afb. 10: Bord bij San Fransisco del
Monte de Oro**

Foto's van de schrijver

NB. Van de redactie (Bercht)

Al vele jaren is er een discussie gaande of onder de namen *Gymnocalycium monvillei* en *Gymnocalycium multiflorum* dezelfde soort is beschreven. Thans heeft de mening zich vastgezet dat dit inderdaad zo is en dan heeft de naam *G. monvillei* prioriteit.

De plant die men aan de lijn vond, hoort wel tot dezelfde zaadgroep als de vorengenoemde, maar is geldig beschreven onder de naam *G. achirasense*, door sommigen gezien als subsp. van *G. monvillei* maar volgens mij is dit niet juist. (Renca en El Trapiche, maar ook het genoemde S. Francisco del Oro, liggen niet in de Sierra de Cordoba, maar in de provincie San Luis)

©Succulenta jaargang 85 (1) 2006

EEN SPECIAAL PLEKJE (10)

André van Zuijlen

De tiende aflevering van “Een speciaal plekje” is niet zoals de vorige negen afleveringen gelegen in de noordelijke cactuslanden, de Verenigde Staten of Mexico. In september/oktober 2004 werd een reis ondernomen naar Zuid-Afrika om ook eens de “andere” succulenten in het wild te zien. Het werd een onvergetelijke reis in een prachtig land met vooral veel indrukwekkende landschappen. Maar ook op succulentengebied was er veel te zien en werd een aantal van die plekjes bezocht die voor altijd in je herinnering zullen blijven hangen. Op één van die plekjes maakten zowel het landschap als de planten zoveel indruk, dat ik hier deze aflevering aan wil wijden.

In september en oktober 2004 was het dan eindelijk zover. Na maanden van voorbereiding vertrokken we op 15 september vanaf Schiphol naar Kaapstad. Zoals bij eerdere reizen hadden we opnieuw alleen de vlucht en de auto tevoren georganiseerd en zouden we de rest ter plekke moeten uitzoeken. Natuurlijk

was de reisroute wel weer zo nauwkeurig mogelijk uitgestippeld. Dit was gebeurd met de onmisbare hulp van iemand die de situatie daar ter plaatse in detail kent, namelijk met Martien Senders. Op aanraden van hem hadden we het te bezoeken gebied bij deze eerste reis redelijk beperkt gehouden. Zo zouden we vanuit Kaapstad

Afb. 1: Eerste indruk van de plek

naar het noorden rijden en dan eerst vanuit Vanrhynsdorp en verder vanuit Springbok een stuk van de westelijke en noordelijke kaap verkennen. Na in het uiterste noorden tot aan de grens met Namibië te zijn geweest, zouden we terugrijden en dan via Worcester de Kleine Karoo bezoeken, tot in Oudtshoorn. Na hier een aantal dagen de natuur ontdekken, was het de bedoeling om de laatste dagen dichtbij Kaapstad de reis te eindigen en hier wat meer toeristische plekken te bezoeken.

De reis is een groot succes geworden. Het was volop genieten van de mooie landschappen, vriendelijke mensen, prachtige planten (en niet alleen succulente planten), het goed verzorgde eten en de soms wel heel erg luxe guesthouses. De vele speciale plekjes met planten die we hebben bezocht zijn er eigenlijk te veel om op te noemen. Als je ooit in de buurt komt zijn de volgende plaatsen zeker aan te bevelen:

het strand bij Strandfontein, de succulententrail ten noorden van Vanrhynsdorp, de route vanaf Clanwilliam binnendoor naar Nieuwoudtville, het Skilpad Wildebloemenreservaat bij Kamies, het Kookfontein Rondawels bij Steinkopf en natuurlijk de rit naar Lekkersing in het noorden bij het Richtersveld. Bijna elk van deze plaatsen zou een plekje verdienen in deze reeks artikelen, maar ik wil me beperken tot een plaats waar we bij toeval terecht kwamen. Ongeveer halweg onze reis, op 26 september, reden we door de Kleine Karoo, vanaf Barrydale in de richting van Oudtshoorn. We hadden de ochtend besteed aan het zoeken naar haworthia's bij Barrydale, maar ze niet gevonden. Veel later hoorden we dat we beter een heuvel verder achter het kerkhof hadden kunnen nemen. Nadat we onderweg al wel een *astroloba* hadden gevonden, reden we verder richting Ladismith. Net na deze plaats zagen we de eerste heuvels vol met *Aloe ferox*. Het

waren prachtige planten, van soms wel 2 meter hoog. Vanaf Ladismith reden we verder richting Calitzdorp, met de bedoeling hier te overnachten. Het was nog vroeg en toen we vlak vóór Calitzdorp een zijweggetje zagen, besloten we hier in te rijden. Het was weliswaar een smal en onverhard weggetje, maar wel redelijk berijdbaar, zoals de meeste onverharde wegen in dit deel van Zuid-Afrika. Na ongeveer één kilometer reden we een adembenemend mooi dal binnen en hier hebben we onze auto aan de kant gezet en enige uren genoten.

Het landschap was vooral groen, met in de lente veel frisgroene struiken en boompjes. Overheersend aanwezig waren echter een aantal metershoge planten van *Aloe ferox*. Deze aloë komt op uitgebreide schaal voor in Zuid-Afrika en een aantal dagen later, in Albertinia, zouden we uitgebreid informatie krijgen over de vele mogelijke praktische toepassingen van deze planten. Hier, in dit dal, was *Aloe ferox* echter een van de overheersende planten, zoals op vele plaatsen tussen Swellendam in het westen, tot in de droge delen van de oostelijke kaapprovincie en in het zuiden van KwaZulu-Natal. De plant komt voor op een groot aantal verschillende groeiplaatsen, van bergachtige hellingen tot op de vlakke open gebieden. Deze aloë blijkt zich opmerkelijk goed te kunnen aanpassen aan allerlei groeicondities, van zeer droge gebieden in de Karoo, tot de vrij natte gebieden in het oostelijke deel van het groeigebied.

Aloe ferox heeft een enkele stevige stam en wordt 2 tot 5 meter hoog. De bladeren zijn breed en de kleur varieert van dof-groen tot grijsgroen, maar worden rood onder droge omstandigheden. De bladeren zijn voorzien van donkerbruine stekels op de randen (vandaar de naam *ferox*, die verwijst naar de stekels op het blad), maar soms ook aan de onderkant bovenop het

blad. De onderste bladeren drogen uit, maar blijven wel aan de stam zitten. De bloeitijd is van mei tot augustus, maar in de koudere, noordelijke streken van september tot november. De bloeiwijze vertakt zich in vijf tot twaalf rechte stengels. De bloemen zijn meestal fel oranje-rood, maar ook gele en zelfs witte bloemen worden gevonden, met name in KwaZulu-Natal en aansluitende streken in de oostelijke kaapprovincie.

Aloe ferox komt vrij veel voor in de natuur en is alleen in de Vrijstaat en KwaZulu-Natal beschermd door de wet. Het overmatig oogsten van de bladeren van de planten voor praktische toepassingen kan op sommige plaatsen leiden tot het verdwijnen van deze soort. Hij wordt namelijk commercieel erg veel gebruikt in Zuid-Afrika en er is eigenlijk geen andere soort die ook op deze schaal benut zou kunnen worden. Al meer dan tweehonderd jaar wordt het goudbruine extract van de bladeren gebruikt als medicijn.

Er worden erg veel heilzame werkingen toegeschreven aan de producten die worden gemaakt van het extract uit het blad van deze aloë, maar ook uit de gel en het sap afkomstig van het blad van *Aloe ferox*. Een hele serie hiervan worden genoemd in de productengids die we in Albertinia bij de aalwijnfabriek meenamen. De informatie is ook te vinden op www.aloeferoxafrika.com. Zo werkt de gel tegen allerlei slechte invloeden op de huid, verjongt zelfs de huid, herstelt beschadigde huid en werkt gunstig op de spieren. Maar de aloë-producten helpen ook tegen hyperactiviteit, duizeligheid, Alzheimer, tegen neusverkoudheid en moeilijke stoelgang, en zou zelfs baten bij mensen die lijden aan slopende ziekten zoals kanker, aids en TBC. Daarnaast worden producten van *Aloe ferox* aangeboden als verzorgingsartikelen, met name als hand- en bodylotion, als badolie, shampoo en badschuim, als zonnecrème, scheerschuim en after shave. Tenslotte wordt *Aloe ferox*

Afb. 2: Foto van *Aloe ferox*

Afb. 3: De manier waarop het extract uit *Aloe ferox* wordt gewonnen

Afb. 4: *Crassula ovata*

nog toegepast in etenswaren, zoals muesli en jam en worden ook producten aangeboden voor de dierenverzorging. Al met al een groot aantal toepassingen en een groeiende industrie. Er werd ons verteld dat het oogsten van bladeren nog steeds in de natuur gebeurt, waarbij men (natuurlijk) de planten zoveel mogelijk ontziet. Met het oog op wat er op andere plaatsen is

meestal alleen vanaf de basis. Er is al veel gediscussieerd over het feit of de drie hier genoemde soorten niet allemaal varianten zijn van één enkele soort, die dan alle vormen zijn van *E. heptagona*. Erg opvallend aan de planten en ook aan de plant die wij op deze plek zagen, is de felrode kleur door de jonge doorns. Deze blijven ook op latere leeftijd donker en worden niet grijs

gebeurt, is het te hopen dat *Aloe ferox* niet gedoemd is te verdwijnen als karakteristieke plant in een groot deel van Zuid-Afrika. Men zou natuurlijk ook gewoon planten speciaal hiervoor kunnen gaan kweken.

Naast *Aloe ferox* waren er voor ons nog opvallende planten van een euphorbia en wel tot 1 meter hoge *Euphorbia heptagona*. Er is blijkbaar een grote verwarring rond de namen *E. enopla* en *E. heptagona* en verder nog *E. atrispina*. Ze komen alle drie voor in Zuid-Afrika, lijken erg veel op elkaar en zijn extreem variabel in hun uiterlijk. Volgens White, Dyer en Sloane kunnen ze alleen door hun groei op hun natuurlijke vindplaats worden onderscheiden. *E. heptagona* vormt 0,6 tot 1,3 meter hoge bosjes, die vrij vertakken vanaf de basis en naar boven, waarbij het breedste deel van de plant in het midden zit. De bosjes van *E. enopla* zijn 0,3 tot 1 meter hoog en kussenvormig, of bijna net zo breed als hoog, en vertakken vanaf de basis of er boven. *E. atrispina* vormt lage, kussenvormige bosjes van 7,5 tot 20 cm hoog en vertakt

zoals bij verwante soorten. Er zijn echter ook geelbedoornde planten bekend uit de Kouga Mountains, die de naam *E. enopla* var. *viridis* hebben meegekregen. Op ons plekje hier vonden we mooie groepen planten, tot wel 1 meter hoog, met bovenin donkerrode doorns, die iets verder naar beneden helemaal zwart waren. Gezien de bovengenoemde beschrijving zou dit dus *Euphorbia heptagona* moeten zijn. Ongeacht hoe de naam precies is, het waren prachtige planten.

Zoals op bijna alle plaatsen waar succulenten groeien in Zuid-Afrika, waren ook op dit plekje nog diverse andere interessante planten te vinden. Zo groeiden hier o.a. ook *Crassula ovata* en *Cotyledon orbiculata*. De eerste komt alleen voor in het zuiden van Zuid-Afrika, vanaf de oostkaap tot in het noorden en centrum van Natal. De planten vormen boomachtige struikjes, die één tot twee en soms zelfs drie meter hoog worden. De bladeren zijn typisch ovaal tot ellipsvormig, plat en dik, vlezig, glanzend groen met soms donkere vlekken en met min of meer een rode rand. Wij kennen deze planten in allerlei variaties natuurlijk beter onder de naam *Crassula portulacaea*, maar de naam *C. ovata* heeft toch echt de oudste rechten. Al eerder op deze dag hadden we net voorbij Barrydale planten gezien met duidelijk grotere grijze bladeren, maar verder wel dezelfde groeiwijze. Ook deze vorm kennen we als veelgekweekte kamerplant. De mooie rode randen op de bladeren zullen de binnen gekweekte planten niet zo snel krijgen, maar in de zomer buiten wil dat wel lukken. De planten in de natuur hadden dit rode randje wel, evenals de hier ook groeiende *Cotyledon orbiculata*. De rode randen aan deze bladeren waren echter veel groter en deze zien we meestal bij de in onze kas

Afb. 5: Euphorbia heptagona

Afb. 6: Cotyledon orbiculata

Afb. 7: Karoo viooltje

Foto's van de schrijver

of bij de in de zomer buitenstaande planten ook wel. *Cotyledon orbiculata* heeft een veel groter verspreidingsgebied dan *Crassula ovata* en groeit behalve in de Kaap-provincie in Zuid-Afrika ook in Angola en Namibië. De struikjes worden 1 meter hoog, groeien rechtop en dragen de bladeren aan de toppen. De groene bladeren zijn langwerpig, tot 10 cm lang en berijpt met was. En zoals vermeld, vallen de planten in de natuur op door een mooie rode rand aan de zijkant van de bladeren.

Een verdere verrassing op de plek waren de fraai bloeiende plantjes van het enige echte Karoo Viooltje (*Aptosimum indivisum*). In dit dal was de natuur indrukwekkend en op het moment dat wij er waren, het was nog lente, was het er erg groen. Daarom waren er natuurlijk ook talrijke bloeiende planten, met witte, gele en blauwe bloemen. Een geweldige plek, ver van de bewoonde wereld, waarvan een rust uitgaat die we in ons kleine Nederlandje nagenoeg niet meer kunnen vinden. Jammer dat we verder moesten, maar er moest nog een guesthouse worden gezocht in

Oudtshoorn en er moest ook weer gegeten worden. Opnieuw leverden beide geen problemen op en snel werd een prima guesthouse gevonden met weer van die uitermate aardige Zuid-Afrikaanse mensen. Die avond stond er natuurlijk struisvogel op het menu. Oudtshoorn is niet voor niets het centrum van de struisvogelkweek. Al tijdens het eten, maar nog vele malen later, werd teruggekeken op een onvergetelijke ervaring in de natuur. Dankzij een serie foto's is het gelukkig mogelijk de herinnering aan deze plek levendig te houden.

Literatuur:

Van Wyk, B.E. & Smith, G. (1996): Guide to the Aloes of South Africa. Pretoria.

The Euphorbia Journal, IV, IX en X

Rowley, G. (2003): Crassula, A Grower's Guide. Venegono.

Sajeva, M. & Costanzo, M. (1995): Succulenten, geheel geïllustreerde encyclopedie. Helmond.

Hoefstraat 9

AICHRYSONS OP MADEIRA

Jan Jaap de Morree

Naast de aeoniums bezit Madeira een paar vetplanten van andere geslachten. Op een wandeling naar de levada's bij Rabaçal zag ik kleine behaarde vetplanten met groene bladeren, die op lichtere plaatsen rood aanlopen. Deze planten groeien net als *Aeonium glandulosum* op kale verticale wanden in de schaduw en nergens op de grond. Ook op de rotswanden bij Curral das Freiras komt deze soort voor, en aan de noordkust sporadisch, maar aan de oostkust op het Sao Lorenço schiereiland kwam ik ze niet tegen. Ze groeien niet in uitbundige groepen op rotsen, maar eerder als sporadische enkelingen of een paar

plantjes bij elkaar. Eerst zag ik er een aantal zonder bloem op kale, verticale, vulkanische aswanden, maar op lager gelegen hellingen waren ze getooid met prachtige, verzadigd-gele bloemschermpjes. Niet een beetje citroengeel, maar zwaar cadmiumgeel. De bloemen deden me erg denken aan die van aeoniums, zodat ik eerst dacht een heel aparte aeonium te hebben gevonden. In de handboeken blijkt het om een aichryson te gaan. De Griekse naam betekent steeds goudgeel. Een heldere term voor de bloemkleur, maar de planten bloeien zeker niet voortdurend, dus dat 'eeuwig' of 'voortdurend' van 'ai-' slaat niet

Afb. 1: Aichryson villosum

Afb . 2: Aichryson villosum

op continue bloei.

Op internet vond ik een beschrijving. Een andere site beschreef ook *Sedum villosum*, maar dat is een totaal andere plant met roze bloemen, die - onder andere - in Scandinavië voorkomt. De aichrysons groeien vooral op de Canarische eilanden en een paar soorten komen voor op Madeira.

Aichryson villosum

Endemic of partially shaded to sunny exposed and slightly moist rock walls on the island of Madeira, rarely seen in cultivation. Makes small plants of some 20

cm in height and has fresh-green, broadly ovoid, densely pubescent (=hairy) leaves, which show a reddish tinge under sunny conditions. Makes quite large, clear yellow starlike flowers in June to July. Usually grows as annual to biennial, but it may be easily propagated by seeds or cuttings, which have to be taken before plants are maturing to flower.

De planten zijn endemisch op Madeira en hebben zachtbehaarde blaadjes. De bladeren verkleuren roodachtig in de zon. Meestal groeien ze wat beschaduwde. De planten bloeien gemakkelijk met grote gele bloemen en geven in Nederland ook gemakkelijk zaad. Dat zaad is ook belangrijk willen we de plant in de verzameling houden. De uitgebloeide plantjes sterven direct na zaadsetting af. Ik strooide

zaad in de rand met scherp zand, die tegen de glaswand van de kas het lekwater opvangt.

Het volgende voorjaar kwamen de plantjes moeiteloos op. Het irritante is dat de haartjes kleverig lijken te zijn, want zand blijft er makkelijk aan hangen. Waarschijnlijk is dat onder natuurlijke omstandigheden geen probleem omdat ze overwegend hoger op verticale wanden groeien. Die stenige wanden zijn regelmatig met (korst)mossen bedekt waardoor geen gruis of stof op de plantjes neerdaalt.

De tweede aichryson kwam ik maar toevallig op het spoor. Aan de bladeren

te zien was het een vetplant, maar ik had geen enkel aanknopingspunt. De eerste planten die ik zag groeiden in een schaduwrijke vochtige hoek. Ik heb een stek mee naar huis genomen om te laten bewortelen en bloeien. Dat lukte in het begin van dezelfde herfst wonderwel. Toen bleek dat de mooie gele schermen met bloemen weer op een aeonium of een aichryson leken. Met enig speurwerk op Google 'afbeeldingen' kwam ik achter de naam:

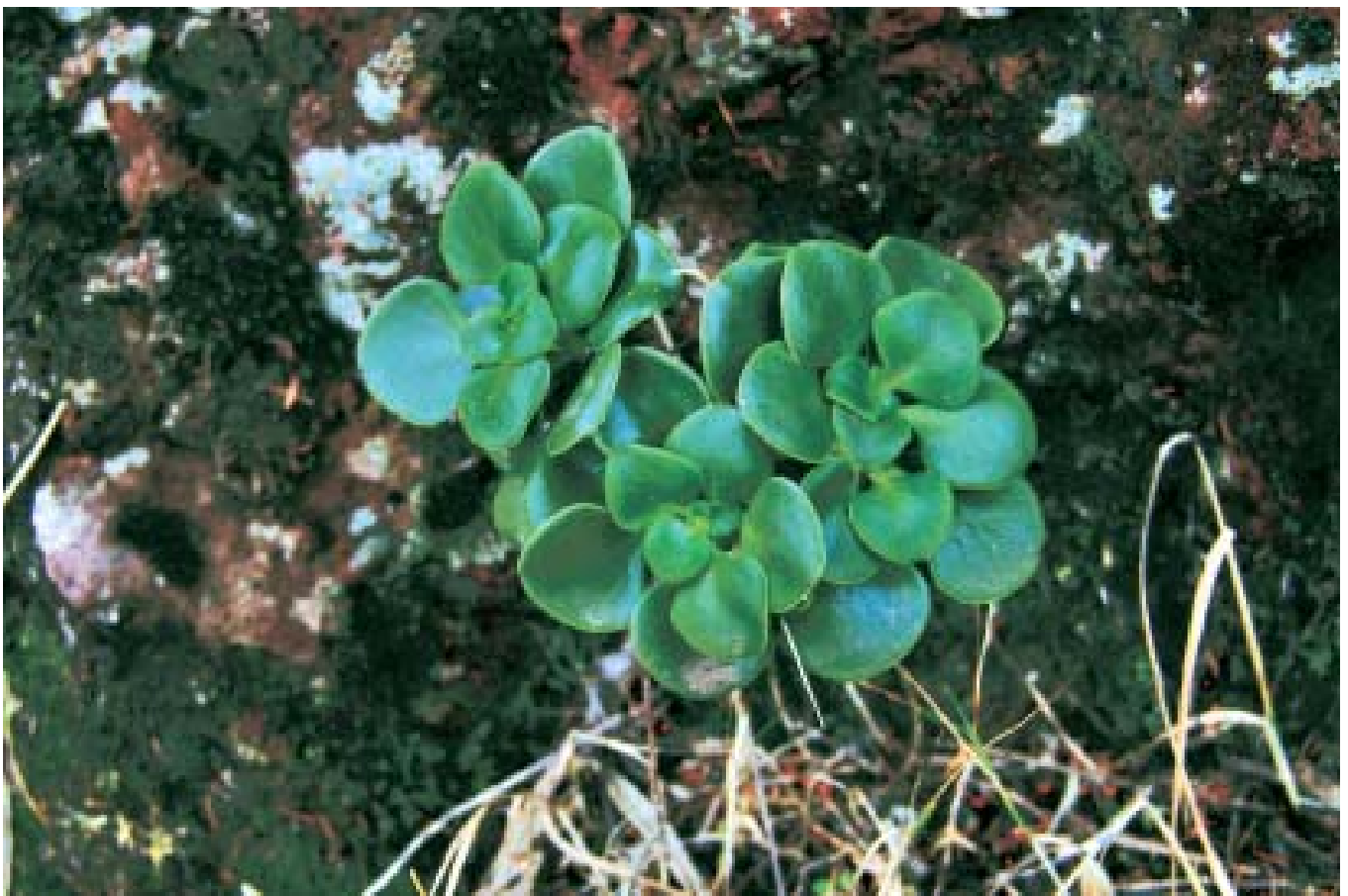
Aichryson divaricatum

'Endemic of partially shaded and slightly moist soils mainly in the laurel forest zone on the island of Madeira. As the other three Aichryson species from Madeira, it is rarely seen in cultivation. Makes small plants of 20 -30 cm in height with ovoid, smooth, dark green, shining leaves and many greenish-yellow to bright yellow starlike flowers from July to August. Us-

ally grows as an annual to biennial, but it may be easily propagated from seeds or by means of cuttings from branching specimens.' The locally called Ensaião da Madeira [*Aichryson divaricatum* (Ait.) Praeg.] is an endemism from the Madeira Archipelago. It occurs mostly in the Laurel Forest where it lives rooted to the rocks' cracks, in humid places with median sun exposition. This houseleek blooms from June to August.'

Het is een endemische plant; dus alleen van nature te vinden op Madeira. Uit de beschrijvingen blijkt dat ze groeien in de laurierbossen, waarbij ik ervan uitga dat ze redelijk beschaduwde kunnen groeien. Dat komt ook erg overeen met mijn waarnemingen.

Bij mijn volgende Madeira-reis wilde ik wel eens weten of deze vetplant nu echt zo vochtig wil groeien. Op wandelingen langs

Afb.1: Aichryson divaricatum

diverse levada's groeiden ze in de schaduw op de muurtjes van de levadawanden en regelmatig op rotswanden tussen levermossen en varens. Ze stonden zelfs in het druppende water dat uit de rotswanden opwelt. Het zal toch niet zo zijn dat het een vocht- en schaduwminnende vetplant is? In de drogere gedeelten van Madeira heb ik ze echter nooit aangetroffen om deze hypothese te ontkrachten. Ook de twee Engelstalige teksten op het net geven de indruk dat het geen zonminnaars zijn. De foto's die ik nam waren dan ook aardig onderbelicht. De lepelvormige bladeren zijn sappig groen, het bladoppervlak is volkomen glad en in de kas hebben ze een mooie dooradering als je de plant tegen het licht bekijkt. Na de bloei thuis gaf de plant veel zaad en verwisselde het tijdelijke voor het eeuwige. Ik probeerde wel door de top af te snijden om een stukje stam met de wortels weer te dwingen tot

uitlopen, maar dat had geen succes. In het voorjaar kwamen onverwacht veel jonge plantjes tevoorschijn als haren op een hond in een grote pot met nerineplanten. Voor voortplanting was dus wel gezorgd. Zoals in de eerste Engelse tekst vermeld staat, zijn er naast *A. divaricatum* nog drie aichrysonsoorten. Minus de bovengenoemde *A. villosum* moest ik dus nog op zoek naar twee soorten. Ik heb ze niet gevonden, te meer daar ik niet kon achterhalen om welke soorten het zou moeten gaan. Zonder een beeld in mijn hoofd van het uiterlijk en de verspreiding is Madeira toch nog wel een groot eiland om helemaal te doorkruisen. Wellicht heb ik meer geluk tijdens een volgende vakantie op dit rustige eiland zonder disco's en overvolle stranden.

**Koperwieklaan 19
2261 CL Leidschendam**

Afb. 4: Aichryson divaricatum

Foto's van de schrijver

AGAVEN IN BLOEI

Wim Alsemgeest, Jos van Roosbroeck en Theo van 't Walderveen

1. AGAVE SPICATA CAVANILLES

Vroeger, ja vroeger, als een agave ging bloeien haalde dat de krant.

In een oude Succulenta kun je zelfs een foto zien van iemand in Voorburg die een heel raamwerk van glas om een bloemstengel heeft gebouwd om zijn plant tot een volledige bloei te laten komen voordat de winter zijn entree maakte.

Meestal waren dat zeer groot wordende exemplaren van *Agave americana*.

Deze planten worden eigenlijk veel te groot en op den duur worden de meeste mensen ze ook zat. Vooral het iedere winter weer naar binnen sjouwen van zo'n kanjer, daar moet je toch wel een volhouder voor zijn.

Gelukkig komen er de laatste jaren steeds meer kleinblijvende agaven in omloop die ook veel sneller in bloei komen, en dat geldt met name voor *Agave spicata*.

Het heeft nog steeds iets spectaculairs als ook de wat kleinere maar meestal wel fraaiere soorten gaan bloeien. Het betekent nu eenmaal een hoogtepunt voor de plant en tevens het einde maar tegelijk ook weer een nieuw begin, door de stekken, zaden en/of bulbillen.

(Bulbillen zijn jonge broedplantjes die aan de bloem-

stengel verschijnen.)

Als je in de boeken duikt, valt het op dat je maar zelden agaven ziet afgebeeld samen met de bloeiwijze. Logisch natuurlijk want agaven bloeien nu eenmaal maar één keer in hun leven. Meestal zijn het de algemeen bekende soorten die je steeds weer

Afb. 1: Een antieke plaat uit Curtis' Botanical Magazine met de naam *Agave yuccaefolia*, nu *Agave spicata*.

tegenkomt.

Vroeger, maar dan heel vroeger, was iedere plant een kostbaar bezit.

Wanneer een agave ging bloeien, dan werden daar prachtige met de hand ingekleurde tekeningen van gemaakt. In die tijd zag je wél de combinatie van plant met bloeiwijze. In het beroemde werk van Gentry, "Agaves of continental North America" zijn veel overdrukken van deze oude platen geplaatst, maar helaas allemaal in zwartwit.

Ook van *Agave spicata* zijn er in het verleden prachtige platen gemaakt. In het kasteel Malmaison, 8 km ten Noorden van Parijs, heeft de beroemde J. P. Redouté onder andere twee fraaie gekleurde tekeningen van deze soort gemaakt toen die in bloei kwam. Dat gebeurde met een stipelgravure-techniek; dit was een zelden toegepaste techniek, die de artistieke en accurate weergave van bloemen verhoogt. Redouté werkte sinds 1798 voor de vrouw van Napoleon, Josephine Bonaparte.

Deze tekeningen hebben een schoonheid en sfeer die nu door de beste digitale camera's niet te evenaren is. Prachtig zijn ook de details van met name de bloeiwijze. Men heeft dit met ongelooflijk veel geduld gemaakt. Het lijkt wel of men toen veel meer tijd had, maar oud werden de mensen niet! We leven nu echter wél in een tijd dat ook dit, dankzij het digitale tijdperk, schitterend is te kopiëren!

Sterker nog, deze twee tekeningen zijn gewoon van internet af te halen.

Zo kunnen we toch de oude sfeer uit die tijd nu uiterst eenvoudig overbrengen.

Ook in Curtis' Botanical Magazine verscheen in 1860 een fraaie tekening gemaakt van een bloeiende plant in Kew. Op

Afb. 2: *Agave spicata* getekend door Dupuis in: *Revue Horticole* (1860)

Afb.3: *Agave spicata*. Een antieke plaat uit 1802 door J. A. Cavanilles. Uit "Hortus Regius Matnitensis", T. 28, Madrid.

de tekening die we ook hierbij afdrukken is de plant getekend met een stam. In cultuur hebben wij dat nooit gezien! Omdat het blad wel veel op een yuccablad lijkt en de naam *yuccaefolia* ook naar *Yucca* verwijst, is men kennelijk zo vrij geweest om er alvast maar een beste stam bij te tekenen. Pas in 1960 verscheen de eerste foto in zwartwit van deze soort in het artikel van Breitung in de C.&S.J., pag. 182.

De standplaats van deze soort is nog steeds niet bekend. Wel wordt veelvuldig genoemd “ten Noorden van Real del Monte” en Actopan, beide in de staat Hidalgo, Mexico. Dit waren in het verleden mijnsteden. Met de ontwikkeling van de mijnbouw zijn in die tijd tevens vele planten uit die omgeving naar Europa gekomen. Men is echter nu nog steeds naar de oorspronkelijke vindplaatsen aan het zoeken. Ook het bekende Zwitserse stel Julia Etter en Martin Kristen hebben ondanks hun “Poco Loco” (4-wheeldrive-auto) de plant nog steeds niet in de natuur gevonden.

In 2004 kregen wij *Agave spicata* in bloei. Deze soort heeft tot 1995 bekend gestaan onder de naam *Agave yuccaefolia*.

Bernd Ullrich, een gewaardeerde *Agave*-specialist maar helaas niet meer actief, ontdekte dat deze soort al eerder (in 1802) onder de naam *Agave spicata* is beschreven door Cavanilles naar een plant in de botanische tuin van Madrid. Hierdoor is de naam *Agave yuccaefolia* ver-

vallen.

A. spicata is een buitenbeentje onder de agaven. In feite staat de soort dichter bij het geslacht *Manfreda*. De plant heeft geen gemene eind- en zijstekels waardoor hij een stuk vriendelijker is. Bijzonder zijn de zogenoemde bloedspletters op het blad. Dit zijn fraaie rode tot groene stippen die je veel vaker ziet bij het geslacht *Manfreda*.

Doordat deze soort geen wortelknol vormt is de plant toch binnen het geslacht *Agave* gebleven. De soort is verder ingedeeld in de monotypische sectie *Yuccafo-liae*.

De plant is een razendsnelle groeier en

Afb. 4: *Agave spicata*. Let op de vlekken op het blad

komt ook vrij snel tot bloei. Wij kregen een stek al na vijf jaar in bloei!

In 1860 is er door Dupuis een tekening gepubliceerd van deze soort met vruchten, gemaakt van een plant die bij Cels in Parijs tot bloei was gekomen. Bij ons heeft de soort geen vruchten gemaakt, wel zijn met het afsterven van de plant eerst nog meerdere stekken onder uit de grond verschenen.

Naast de antieke afbeeldingen laten we nu, misschien wel voor het eerst zo uitgebreid, kleurenafbeeldingen zien van deze soort in bloei.

Synonymen:

Agave cohniana Jacobi

Agave hookeri Koch

Agave spicata Gussone

Agave yuccaefolia Delaroché (1812)

Agave yuccaefolia var. *caespitosa* Terrac-

Afb. 5: De bloei van *Agave spicata*

ciano

Agave yuccaefolia var. *spicata* (Cavanilles) Terraciano

Agave yuccaefolia var. *viridis* Hort. ex Besaucèle

Literatuur:

Berger, A. (1915). Die Agaven. Beiträge zu einer Monographie. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart, New York (herdruk van de eerste druk in 1988).

Breitung, A. J. (1968). The Agaves. The Cactus and Succulent. Journal Yearbook. Abbey Garden Press.

Canvanilles, J.A. (1802). Hortus Regius Matritensis, T.28. Madrid.

Curtis' Botanical Magazine 1860, Tab.5213.

Dupuis (1860). Revue Horticole.

Garcia-Mendoza, A. (2002). Distribution of Agave (Agavaceae) in Mexico. C&S.J.(US) 74 (4): 178.

Gentry, H.S. (1982). Agaves of continental North America. The University of Arizona Press, Tucson.

Heller, T. (2003). Agaven. Natur und Tier Verlag. Münster.

Irish, M.& Irish, G. (2000). Agaves and related plants - a gardener's guide. Timber Press, Portland, Oregon.

Thiede, J. (2001). Agavaceae. In: Egli, U. (ed.), Sukkulantenlexikon Band 1, einkeimblättrige Pflanzen. (Monocotyledonen). Ulmer Verlag, Stuttgart.

Ullrich, B. (1991). Agavensystematiek für das I.O.S.-Lexikon (1. Vorschlag, 3/1991).

Ullrich, B. (1995-1996). La questione della priorità di *Agave spicata* Cavanilles su *Agave yuccaefolia* F. De La Roche in Redout. Piante Grasse 15 (4): 115-123; 16 (1): 23-29.

Websites:

www.agavaceae.com

www.ipni.org

Stadhouderslaan 3

NL 3417 TT Montfoort

E-Mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

Rechts:

Afb. 6: De bloem van *Agave spicata*

AFWIJKEND GEDRAG (3)

Jan Essers

Cactussen zijn alle zeer verschillend van vorm en uiterlijk. Dat maakt ze daarom voor ons zo fascinerend. Grofweg kan men ze indelen in zuilvormigen, bladvormigen, schijfcactussen en bolvormigen. De nu te bespreken afwijking betreft een soort uit de laatstgenoemde groep

In mijn kas hangt sinds het begin van de jaren zeventig een *Weingartia neumanniana* (Backeberg) Werd. Deze soort behoort normaliter tot de bolvormigen.

Vreemd is het dan wel om deze plant als hangplant te cultiveren! De reden hiervoor was, dat na enige jaren de leden van deze plant over de potrand gingen hangen! Dus geen bolvorm. Hij wilde hangen en dus zou hij hangen in een hangpot (zie afb.1). Dat is al enige decennia goed bevallen wat

betreft groei en bloei! Lang heb ik voor dit verschijnsel geen enkele verklaring kunnen vinden, ook niet bij deskundige bezoekers, maar men vond het wel erg vreemd. De plant wordt net als alle andere normaal verzorgd, dus ook hier is geen verklaring te vinden.

Een mogelijke verklaring vond ik toevallig bij het voorbereiden van dit artikel bij Backeberg. In de tekst onder *Weingartia*

Afb. 1: *Weingartia neumanniana*

Foto's: Henk Ruinaard

neumanniana (Backeberg) Werd. las ik: "Een merkwaardige eigenschap van soorten met wortelhalsknollen is dat de wortels vaak zo dik worden, dat het niet lukt om ze zonder wortelbeschadiging uit de aarde te verwijderen.

De ervaring met cultuurplanten toont aan dat het plantenlichaam, meestal bij verlies van de wortelknol, ongewoon in de lengte gaat groeien, in de loop der jaren bijna "ceroïde" wordt. Dit geldt zowel voor Boliviaanse als voor Noord-Argentijnse soorten, vooral bij geënte planten."

Zou dit de verklaring kunnen zijn voor deze extreme groeiwijze? Maar dan moet dit dus ook bij andere planten optreden! Of alleen maar bij deze soort, wat ik bijna niet kan aannemen.

Heeft soms iemand van de lezers hier ervaringen mee? Laat het horen!

Verdere gegevens en naamgeving

Opmerkelijk is verder, dat op de ceroïde leden normale leden verschijnen, die in de loop der jaren ook weer ceroïde uitgroeien. Dus dit afwijkend gedrag treedt niet alleen op vanuit de basis. Soms is er weer directe ceroïde groei vanuit de kop van de plant (zie afb. 2).

Bij alle bekende schrijvers is er, voor wat betreft de naamgeving, steeds een wisseling geweest tussen de namen *Gymnocalycium*, *Sulcorebutia*, *Weingartia* naar *Rebutia*.

Volgens de Cites Checklist is de benaming nu: *Rebutia neumanniana* (Werdermann) Hunt.

Bekijkt men de knoppen van de plant, dan lijken ze sterk op die van *gymnocalyciums*. In de cultuur is dit een zéér gemakkelijke en zéér bloeiwillige plant met donker-okergele bloemen, soms in wel 3 bloeiperioden achter elkaar. Afgelopen zomer telde ik bij de tweede bloei 78 bloemen. Jammer genoeg was er toen geen fototoestel in de buurt.

Het plantenlichaam is dofgroen, heeft knobbelige tuberkels net als bij *gymnocalyciums*

en *weingartia's*, 8 - 10 zwartrode doorns van 12 - 15 mm lang, areolen op 12 - 15 mm afstand en een diameter van 6 - 8 mm. De areolen zijn met een dikke toef witgrijs vilt bedekt.

Echter, vanwege die typische donker-okergele bloemen en lange bloeiperiode blijft het voor mij toch een echte *Weingartia*. Al met al een zéér afwijkende vorm met een grote bloeiattractie.

P.S. De titel van deze afleveringen heeft alleen betrekking op de planten, dit om mogelijke misverstanden te vermijden!

Henk Ruinaard wordt zoals steeds wederom bedankt voor zijn assistentie en de foto's.

Literatuur:

Backeberg, C. (1977). *Das Kakteenlexicon*, p.449 + 452; foto 452. Stuttgart.

Ritter, F. (1980). *Kakteen in Südamerika*, Band 2, p.649. Spangenberg.

Afb. 2: Weingartia neumanniana

FEROCACTUS PILOSUS

Ton Pullen

Tijdens onze reis door Mexico in maart 2005 zien we schitterende exemplaren van een grote, roodbedoornde ferocactus. Vanwege het formaat en de opvallende kleur zijn ze van verre al te zien. Reden genoeg om eens wat meer over deze soort, *Ferocactus pilosus*, te weten te komen.

De naam

Het geslacht *Ferocactus* is met ongeveer 30 soorten verspreid over een groot gebied, dat de zuidwestelijke staten van de VS en Mexico omvat.

Ferocactus wordt als geslachtsnaam geïntroduceerd door Britton & Rose in hun monumentale vierdelige boekwerk *The*

Cactaceae, dat tussen 1919-1923 verschijnt. Voordien worden de fero's als *Echinocactus*-soorten aangeduid. De plant, die het onderwerp van dit artikel vormt is overigens al veel langer bekend. Al in 1849 is hij door Galeotti beschreven als *Echinocactus pilosus*. In 1933 maakt Werdermann er *Ferocactus pilosus* van.

Hierboven noem ik een aantal van ongeveer 30 soorten, maar het aantal verschilt van auteur tot auteur. Het hier geciteerde boek van Pilbeam & Bowdery (2005) komt tot 25 soorten en 17 ondersoorten. Anderson (2001) erkent 29 soorten. In de *Cites Cactaceae Checklist* (Hunt, 1999) worden 23 soorten en 18 ondersoorten erkend, tevens is een vijftal soorten "voorlopig geaccepteerd". Pilbeam & Bowdery verdelen *Ferocactus* in 2 secties: sectie *Ferocactus* en sectie *Bisnaga*. Sectie *Ferocactus* wordt weer onderverdeeld in 2 groepen: de groep rond *F. robustus* en die rond *F. pottsii*. *F. pilosus* behoort in dit systeem tot de *F. robustus*-groep.

De naam *Ferocactus* is afgeleid van het latijnse *ferox*, dat wild of woest betekent. Een ferocactus is dus een woestuitziende cactus, een observatie, die voor de meeste soorten wel opgaat. De plant, die het onderwerp van deze bijdrage vormt, *Ferocactus pilosus*, heeft als soortnaam een woord, dat behaard of harig betekent.

Synoniemen zijn onder meer: *Ferocactus piliferus*, *F. stainesii* en *F. pringlei* en allerlei

Afb. 1. *Ferocactus pilosus*, bij El Castillo, N.L.

Afb. 2: Ferocactus pilosus, bij El Castillo, N.L.

naamcombinaties met deze elementen.

Populaire namen zijn: Mexican lime cactus, Viznaga de lima.

Beschrijving

Deze plant groeit solitair of vormt door het maken van zijspruiten grote clusters. Afzonderlijke plantlichamen kunnen een hoogte van 2-3 m bereiken bij een doorsnede van 40-50 cm. Er zijn 13- 20 ribben. Elk areool draagt talrijke vuilwitte borstelharen, en 6-12 centrale doorns, die tot 5 cm lang, stevig en meestal rood van kleur zijn. Er komen ook geelbedoornde planten voor (zoals er één afgebeeld is in het boek van Pilbeam & Bowdery, p. 86 fig. 100). De bloemen verschijnen in kransen en zijn geel tot rood van kleur, komvormig, tot 40 mm lang en 25 mm in diameter, de stempels zijn geel. De ovale vruchten zijn geel, 3 – 4 cm lang. De zaden zijn bruin.

Verspreiding

Ferocactus pilosus komt voor in de Mexicaanse deelstaten San Luis Potosi, Coahuila, Durango, Zacatecas, Nuevo Leon en Tamaulipas. Het is dus een wijdverspreide soort, die bovendien door zijn grootte en kleur direct opvalt. De planten staan meestal in min of meer vlak terrein in zanderige grond, soms ook op hellingen tussen allerlei andere, min of meer dichte vegetatie. Verticale verspreiding tussen 1200 – 2400 m boven zeeniveau.

Cultuur

Gezien de herkomst moet deze soort niet al te moeilijk te kweken zijn. Dus: veel licht, matige watergift in de zomer, droog houden in de winter, minimumtemperatuur rond de 6 °C.

Het zal echter jaren vergen om deze soort in de kas tot bloei te brengen, hoewel sommigen beweren, dat deze planten al bij voet-

balgrootte tot bloei kunnen komen.

In ieder geval, en dat geldt voor alle fero's, moet men de planten regelmatig verpotten om een gelijkmatige groei en ontwikkeling te garanderen, dus elk jaar een grotere pot en nieuwe grond.

Maar de vraag blijft natuurlijk: wie heeft er ruimte voor zo'n gevaarte? Daarbij is het nog de vraag of we in onze Nederlandse kassen, in ons relatief lichtarme klimaat, planten kunnen kweken met een even schitterende bedoorning als die exemplaren in Mexico. In de zomer buiten kweken, op een zo zonnig mogelijke, beschutte plek, zou de moeite van het proberen waard zijn. Het substraat moet dan wel zeer doorlatend zijn, om overmatig regenwater snel af te voeren.

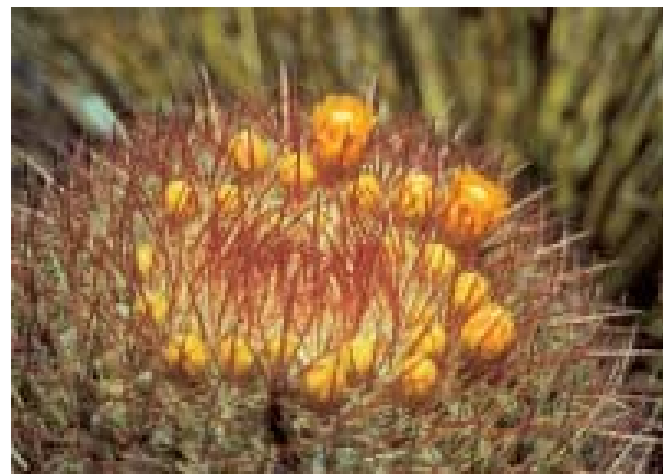
Literatuur:

- Anderson, E.F. (2001). The Cactus Family. Portland.
Britton, N.L. & J.N. Rose (1919-1923): The Cactaceae. New York.
Hunt, D. (1999). Cites Cactaceae Checklist, 2e ed. Kew.
Pilbeam, J. & Bowdery, D. (2005). Ferocactus. Norwich.

**Rinkslag 19,
7711 MX Nieuwleusen**

Links:

Afb. 3: Ferocactus pilosus, bij El Castillo, N.L

Van boven naar beneden:

Afb. 4: Landschap met Ferocactus pilosus, bij Aramberri, N.L.

Afb. 5: Ferocactus pilosus, detail van de schedel van een plant.

Afb. 6: Ferocactus pilosus, 2 bloeiende planten bij El Huizache,SLP.

Foto's van de schrijver.

DRIE MOOIBLOEIENDE CACTUSSOORTEN

Henk Krijnen

Leuchtenbergia principis

Deze soort groeit in Mexico in de staat Hidalgo. Het is een bijzondere plant met een penwortel en een dikke stam, waarop de in spiralen gestelde, scherp driekantige, tot 12 cm lange, dunne blauwgroene tepels staan. Op de top staan areolen met dunne buigzame doorns. Deze zijn vaak zeer lang. Ook de grote welriekende bloemen komen uit de areolen op de tepelpunten en blijven bijna een week geopend.

Echinocereus triglochidiatus

Deze soort heeft een zeer groot verspreidingsgebied van Mexico in Durango en in de USA, in Arizona en West Texas. *Echinocereus* is een groot geslacht. Het zijn weekvlezige, meestal vertakte soorten met veelkleurige bloemen, die wel een week mooi blijven. Behalve de bloemen met groene stamper is een kenmerk van dit geslacht dat de bloembuis en knop bedoord

zijn.

De soort *E. trichlochidiatus* is nogal moeilijk in bloei te krijgen, maar de bloemen zijn bijzonder mooi.

Turbincarpus krainzianus var. minimus

Dit kleine plantje kocht ik afgelopen jaar op de open dag bij Ubink. Het is een dun zuiltje met een kopje van 3cm diameter. Op 5 juni 2005 maakte ik deze foto. Het kopje is bezet met circa 10 lichtgele bloemen. Dit plantje komt uit Mexico uit de staat Hidalgo.

Literatuur:

Haage W. (1981) Kakteen von A bis Z. Leipzig.
Haage W. (1963) Het praktische Cactusboek. Zutphen.

**Prof. Struijckenlaan 14,
3741 EZ Baarn**

Op de linkerpagina:

Hierboven:

Hieronder:

Afb. 1: *Leuchtenbergia principis*

Afb. 2: *Echinocereus triglochidiatus*

Afb. 3: *Turbincarpus krainzianus* var. *minimus*

Foto's van de schrijver

DE AVONTUREN VAN EEN GROEN KOFFERTJE

Bertus Spee

Ik ben een klein groen koffertje en mijn verhaal begint eigenlijk al in 1976 als ik met mijn baasje mee mag naar de Canarische Eilanden waar hij twee weken op vakantie gaat. Op de terugweg zit ik volgepropt met allerlei stekjes van rare planten en vreemde zaadpeulen en ik snap niet wat hij daarmee moet.

Thuisgekomen word ik in een hoekje op de zolder gedumpt en mijn baasje gaat vrolijk met zijn bijzondere plantjes aan de slag. Wat later wordt er een kasje gebouwd en is er een nieuwe hobby geboren. Van op reis gaan komt helemaal niets meer en jaar na jaar bivakkeer ik in mijn donkere hoekje. Het enige dat ik verzamel is een dikke laag stof.

Plotseling, het is intussen 2001 geworden, word ik ruw aan mijn handvat getrokken en mee naar beneden genomen. Een natte lap over mijn stoffige zijden doet wonderen en ik glim als nooit tevoren. Eindelijk mag ik weer op reis, mijn baasje wil naar Mexico en is mij nog niet vergeten. Ik word volgepropt met een slaapzak, luchtbed, tentje en schone kleren en ben al spoedig op weg naar Schiphol, hier kom ik na flink wat gooi en smijtwerk in de

Afb. 1: Een rol plakband doet wonderen

buik van een jumbojet terecht. Na 11 uur vliegen gooien ze me weer op een transportband en zo kom ik weer bij mijn baasje terecht. Hij ziet mij al van verre.

Nu word ik tussen enkele metgezellen achter in een volkswagenbusje gestouwd en mag ik drie weken mee dwars door Mexico. Wat ze daar gaan doen is mij een raadsel, want ze kunnen nog niet eens een fatsoenlijke weg vinden. Regelmatig vlieg ik met mijn handvat tegen het dak, af en toe gaat de achterklep even open en schuiven de reizigers enkele boterhammen naar binnen. Soms kan ik net een stukje van de omgeving zien, allemaal bergen vol met cactussen. Nu begint er wat te dagen, straks wordt ik weer volgepropt met die stekelige dingen, gelukkig hoor ik later dat ze dit niet meer mogen, een hele opluchting want dat jeukt zo.

Af en toe worden er wel pakjes met zaden tussen mijn vuile sokken gestopt en ik denk dat dáár niemand in zal kijken. Dit klopt ook als we weer in Nederland aankomen. Ik mag zo langs de douane. Eenmaal weer thuis word ik leeg gekieperd en krijg nu een plaatsje op een slaapkamer. Ik hoef niet meer naar de zolder, dus dat ziet er gunstig uit.

Een paar maanden later ben ik weer op reis, deze maal naar Amerika. Mijn baasje doet ook nog wat met oude motorfietsen en deze maal wordt ik volgestopt met allerlei oud ijzer totdat ik 35 kilo weeg. Mijn handvat krijgt het zwaar te verduren, maar gelukkig kan ik tegen een stootje en kom ook nu weer heelhuids thuis.

Vanaf nu krijg ik helemaal het heen en weer, want we gaan samen zelfs twee maal per jaar op reis, waarbij we ook vele avonturen beleven. Zo word ik in Mexico door

Afb. 2: Coryphantha glanduligera langs de weg naar Real de Catorce

Afb. 3: Mammillaria wohlschlagerei

een ijverige taxichauffeur in een grote plas water gezet en ik ben niet waterdicht. Hier was mijn baasje niet zo blij mee. Gelukkig droogt alles snel in Mexico en is het leed snel geleden.

Op een volgende reis, ik zat weer vol oud ijzer, werd ik door de douane opengemaakt en leeggehaald. Ze moesten al die rare dingen bekijken. Hierna kregen ze helaas de rits niet meer dicht en werd ik helemaal met plakband omwikkeld. Nou dat zat wel strak, maar nou ja, ik zat ook veel te vol (afb.1).

Eenmaal ben ik zelfs alleen op stap geweest. Terwijl iedereen op mij stond te wachten aan de bagageband op Schiphol,

stond ik nog eenzaam en verlaten op het vliegveld van Frankfurt. Gelukkig was er een aardige man die mij de volgende dag helemaal naar huis heeft gebracht.

Het vreemdste avontuur heb ik in het afgelopen jaar beleefd in het noorden van San Luis Potosi. Op 14 oktober rijd ik samen met zes grote koffers achter in een VW-bus naar Real de Catorce, 25 km lang over een kinderkopjesweg. De tanden rammelen bijna uit mijn rits. Er wordt nog enkele malen halt gehouden als er cactusen in de buurt zijn, want daar willen ze wel voor stoppen (afb. 2-3). Dan komen we bij een 100 jaar oude tunnel aan en moeten hier wachten (afb 4). De Mexicaan

4. Wachten voor de tunnel

Afb. 5: Gestrand voor de haven

Afb. 6: Hotel Quinta La Puesta del Sol

bij de ingang belt naar de andere kant of er tegenliggers onderweg zijn en dan mogen we er door, 2300 meter lang en heel smal met om de 50 meter een gloeilampje en ventilatie kennen ze hier ook nog niet. Dan komen we in het mijnstadje aan en moeten vervolgens enkele heel steile straatjes op. De chauffeur kan geen snelheid maken vanwege enkele haakse bochten en halverwege blijven we steken (afb. 5). Er lijkt lichte paniek uit te breken als de bus steeds verder naar achteren glijdt op de gladde keien en uiteindelijk klem staat tegen een vangrail, gelukkig hebben ze deze hier wel. Mijn baasje blijft gelukkig rustig en weet de bus na enig duwwerk weer op het spoor te krijgen waarna we achteruit terughobbelen.

De plaatselijke veldwachter wijst dan een andere weg en loopt nu voor de bus uit totdat we hotel Quinta La Puesta del

Sol (landhuis van de ondergaande zon) bereiken. Hier kunnen we overnachten in prachtige kamers en de zon gaat ook net onder (afb. 6).

De volgende ochtend, het is 10 °C, word ik met mijn grote maten achter in de bus gestouwd en rijden we terug naar de tunnel. Hier horen we dat deze vandaag tot 18.00 uur gesloten is, het is zaterdag en dan komen er veel toeristen te voet en met paard en wagen deze kant op. Ze willen dan geen uitlaatgassen in de tunnel.

Er wordt wat gepraat en uiteindelijk mogen we er toch door. Onder begeleiding en na betaling van 200 pesos komen we weer aan de andere kant terecht (afb. 7). In Mexico is dus alles te koop.

We rammelen de 25 km kinderkopjes weer over en vervolgen de lange reis. Een paar dagen later hebben we ook nog een lekke band gehad. Dit had iets te maken

Afb. 7: Hoog in de Sierra de Catorce (2700m)

Foto's van de schrijver

met een overstekende coyote of zo, maar dit kon ik niet zo goed zien vanwege de grote stofwolk achter de bus.

Uiteindelijk komen we weer in Mexico City terecht en op het vliegveld moesten alle koffers doorzocht worden. Niets aan de hand, dus ik mocht gewoon doorlopen. Op Schiphol hadden ze ook al geen belangstelling voor me, zodat we samen weer veilig thuis kwamen. Door al dat reizen ben ik wel erg bekend geworden, want als ik weer eens een rondje maak op de bagageband van Schiphol lijkt het wel of iedereen mij kent.

Intussen heb ik gehoord dat mijn baasje weer nieuwe plannen heeft. Dus ik sta alweer voor hem gereed, samen zijn we al oud maar nog lang niet versleten. En als je hem nog niet kent; mijn baasje heet Bertus.

**Diepeneestraat 4,
4454 BJ Borssele.**

VETPLANTEN VAN DE KLEINE KAROO

Frans Noltee

ALOË COMPTONII

In het boek *Guide to the Aloes of South Africa* onderscheiden de auteurs 10 groepen. Een daarvan is de groep van kruipende aloes, met als leden *A. arenicola*, *A. comptonii*, *A. dabenorisana*, *A. distans*, *A. meyeri*, *A. mitriformis* en *A. pearsonii*.

Het zal geen verbazing wekken dat het overheersende kenmerk van deze groep de kruipende groeiwijze is. De meeste soorten hebben dof groenachtige bladeren, met zachte witte tanden op de bladranden.

De bloeiwijzen zijn min of meer rond en bevatten veel bloemen.

Opvallend genoeg zijn van de zeven betreffende soorten alleen *A. comptonii* en *A. mitriformis* niet bedreigd.

A. comptonii is de meest robuuste van de

kruipende aloes. Het is een aantrekkelijke soort die gewoonlijk in dichte groepen groeit. De planten hebben geen of een korte stam (zelden tot een meter lang).

De rozetten staan min of meer rechtop; ze zijn tot 40-50 cm hoog en tot 60 cm in doorsnee, met ongeveer 20 bladeren.

De bladeren zijn smal driehoekig, tot 30 cm lang en 9 cm breed aan de basis, dof blauwachtig groen, soms met een roodachtige gloed; de onderkant is naar de top toe onduidelijk gekield, met tot 6 tanden per kiel; de tanden op de bladranden staan 1-1.5 cm van elkaar en zijn 2-3 mm lang, stevig, lichtbruin met een witte basis.

De bloeiwijzen zijn 80 cm tot een meter hoog, met 3-5 (-8) takken; de trossen zijn

tot 15 cm lang en 9-10 cm breed, min of meer rond of breed kegelvormig.

De bloemen zijn dof tot helder rood en 3.5-4 cm lang.

Afhankelijk van waar ze voorkomen bloeien de planten tussen augustus en januari.

A. comptonii is wijd verspreid van Montagu in de West-kaap tot Uitenhage in de Oostkaap, in terreinen variërend van vlakke stenige grond tot rotsrichels en steile rotswanden. Hoewel de soort dus niet geheel beperkt is tot de Kleine Karoo is het wel een typerende soort voor dat gebied. In de twee doorgangen van de Grote naar de Kleine Karoo, Seweweekspoort en Meiringspoort, vormen de van de steile wanden afhankende planten een onvergetelijk gezicht, vooral in de bloeitijd.

In het westen gaat de soort over in *A. mitriformis*, die stammen tot 2 m lang heeft. Een andere nauw verwante soort is *A. distans*, waarin de stammen soms wel 3 m lang zijn. Het lijkt niet onwaarschijnlijk dat deze 3

soorten uiteindelijk samengevoegd zullen worden.

[Noot van de redactie: Dit is al in 2002 voorgesteld door Ben Zonneveld, zie Bradleya 20, p. 10-11.]

HOTTENTOT(TEN?)VIJGEN

Eric j.m. Piens

Dit zijn vruchten van een mesemsoort afkomstig van Zuid-Afrika.

Wetenschappelijk heet het geslacht *Carpobrotus* en valt op in vorstvrije zuiderse landen door hun grote bloemen.

Ze verdragen enig zout in de grond en zijn bestand tegen zilte kustwind en hebben wellicht de grootste bloemen onder de mesems. De vruchten die achteraf worden geproduceerd lijken op kleine vijgen en zijn bovendien eetbaar. Hun benaming slaat op het Griekse 'karpos' wat vrucht betekent en 'brota' als eetbaar. De verouderde benaming van het geslacht is *Ficoidea* (lijkend op vijgen). Volgens Hermann Jacobsen zijn er zowat een kleine 20 soorten verspreid over de wereld. Ook Australië en Noord-Amerika kennen soorten, eveneens Chili en Californië volgens Frans Noltée & Arie de Graaf in *Succulenta* (1981). Zonder bloei zijn ze niet uit elkaar te houden.

Afb. 1: *Carpobrotus edulis* met bestuivend insect

Afb. 2: Veldje *Carpobrotus edulis* aan de vuurtoren op de Cabo de San Vicente (Algarve)

Deze kruipende planten met de eigenschap zich snel te kunnen aanpassen, vormen scheuten die meterslang kunnen worden en bezet zijn met driekantige langwerpige bladeren gevuld met vochthoudend weefsel. Om watersverspilling tegen te gaan dragen ze een grijsblauwe waslaag.

Nochtans blijkt dat niet altijd voldoende

Afb. 3: *Carpobrotus acinaciformis*

te zijn, zoals we in het najaar van 2005 konden vaststellen in de Algarve. We vonden er massa's verdroogde groepen planten in dat aride gebied van Portugal.

Groepen die enige beschutting hadden in de schaduw van pinussen (*Pinus pinaster* - Aiton, syn. *P. maritima*) konden zich handhaven.

Voor het overige was het huilen met de pet op, een troosteloze grauwe verdorde massa, ondanks de nabijheid van de oceaan.

Enkele voorname soorten

- *Carpobrotus muirii* (L. Bolus) L. Bolus, met volgens waarnemers de zoetste vruchten in gedroogde toestand. Bloemen purperrood, 6,5-9 cm.

- *C. edulis* (L.) N.E. Brown, de echte Hottentotvijg met gele bloemen, in de lage landen ingevoerd in de tweede helft van de 17e eeuw, omstreeks 1668. Ik vond deze soort in vrij grote velden en rijkbloeiend

nabij de vuurtoren aan de Kaap St Vincente, d.i. het meest zuidwestelijk punt van Europa in Portugal.

- *C. deliciosus* (L. Bolus) L. Bolus, zoals de naam zegt deliciaeus van smaak (zonder persoonlijke ervaring) en rose-purper bloeiend. Bloemen 7-8 cm doorsnede.

De drie eerstgenoemde soorten hebben eetbare vruchten.

- *C. acinaciformis* (L.) L. Bolus met opvallende, grote, purperrode bloemen. Deze soort zou ongeveer 60 jaar later dan *C. edulis* tot ons zijn gekomen door toedoen van ene Paul Hermann (Halle 1646-Leiden 1695) die als een der eerste botanici Kaapland doorkruiste.

Bij rijpheid openen de vruchten zich slechts bij regenweer waarbij een deel van de zaden vrijkomen. Bij droogte sluiten de vruchtdozen zich tot een volgende regenbeurt. Bij ons groeien carpobrotussen tie-

rig door de regelmaat van regen. Bloeien doen ze echter nooit of uiterst zeldzaam. Er is mij daarover geen melding bekend. Als leek is het onbegonnen werk de roze, roze-purper en rood-purper bloeiende species te trachten te determineren tot soorten met bloemkleur als basis.

Tijdens het zoeken naar geel- en anders bloeiende carpobrotussen vonden we naar ons gevoel een vijftal leuke bloemstengels, variërend in hoogte van 20 tot meer dan 50 cm. De stengels droegen behalve de bloemen ook nog zaden en zaadbessen. Het bijzondere was nochtans de bloemen. Die waren wit en glinsterend in de felle zon boven het Algarve-kustgebied.

Aan de voet van de stengels lagen verschrompelde lisvormige bladeren, anderhalve cm breed en 10 tot 15 cm lang. We vermoedden te maken te hebben met een zuid-afrikaans of mediterraan bolgewas,

Afb. 4: *Carpobrotus acinaciformis*

Afb. 5: Carpobrotus acinaciformis met bestuiver in de Algarve, Portugal

Afb. 6: Carpobrotus acinaciformis met bestuiver in de Algarve, Portugal Foto's van de schrijver

wat later inderdaad bleek te kloppen. Pas vier dagen terug van onze vakantie, tijdens een pauze van een jaarlijkse vergadering, werd een verzamelaar van caudiciformen aangeklampt die zonder meer op de foto's een ornithogalum herkende.

Bevestiging volgde door een tweede kenner. Geen van beide wist daarbij een soortnaam te melden. Terug thuis dan maar mijn documentatie er op naslaan. In het "Groot Succulentenboek" van Gordon Rowley konden we in hoofdstuk 13 over

de Liliaceae iets over ornithogalum opvissen. "Velen rekenen *Scilla violacea*, *Ornithogalum caudatum*, *Haemanthus*, *Drimia* en *Boophane* en nog vele andere geslachten tot de succulenten, omdat men ze mooi vindt en goed tussen de andere succulenten staan. Een plant als *Bowiea volubilis* is ook zo'n twijfelgeval." Einde citaat.

Toeval wil nu dat de drie eerstgenoemde plantjes en de bowiea tot mijn mini-verzameling behoren. Met goedvinden van de redactie wil ik u ook laten genieten van de werkelijk schitterende bloempjes van dit knolgewas. En . . . aloë's behoren toch ook tot de Liliaceae. De exacte soortnaam van deze ornithogalum moet ik u echter schuldig blijven. Er wordt aan gewerkt.

Literatuur:

- Rowley, G. (1978). *Moussault's Groot Succulentenboek*, p. 156. Bussum
- Karsten, M. (1942). *Zuidafrikaansche reisherinneringen*. *Succulenta* 24: 65.
- Noltée F. & de Graaf, A. (1981). *Mesembryanthemaceae XXII. Carpobrotus*. *Succulenta* 60 (3): 66-67.

**Verlorenbroodstraat 27,
9820 Merelbeke (Gent), België**

SUMMARY

Rob Bregman

Ton Pullen leads it off with his editorial about people who, due to unfavorable conditions, cultivate succulent plants in a strange way.

In her column for our teenage members, Johanna Smit-Reesink deals with the asclepiad *Duvalia corduroyi*.

Bertus Spee discusses four more flowering plants from his collection. This time *Echinocereus viridiflorus*, *Gymnocalycium quehlianum*, *Notocactus (Parodia) arachnitis* and *Ferocactus glaucescens* are being showcased.

Paul Laney presents part two of his report on his trip to Argentina. He studied *Gymnocalycium multiflorum* and *Notocactus (Parodia) submammulosus* in their natural habitat.

In part 10 of his ongoing series a special place, André van Zuijlen reports about a valley near Calitzdorp, South Africa, where he found a beautiful population of *Aloe ferox*.

A contribution by Jan Jaap de Morree is about the aichrysons (*Crassulaceae*) of Madeira.

Wim Alsemgeest, Jos van Roosbroeck and Theo van 't Walderveen present an article about *Agave spicata*, with emphasis on illustrations from ancient books.

Jan Essers possesses a *Weingartia neumanniana*, which has developed such elongated stems that he cultivates it as a hanging plant. He assumes that loss of the tuber may be the cause of this unusual growth habit.

Ton Pullen visited several Mexican habitats of *Ferocactus pilosus* (syn. *F. stainesii*).

Henk Krijnen shows us nice pictures of three of his plants, viz. *Leuchtenbergia principis*, *Echinocereus triglochidiatus* and *Turbinicarpus krainzianus* var. *minimus*.

Bertus Spee's little green suitcase tells us about its adventures in Mexico.

A second contribution about South African aloes is brought by Frans Noltee. In this article, the author deals with *A. comptonii*.

Finally, Eric j.m. Piens studied some *Carpobrotus* species (*Aizoaceae*) in southern Portugal.

Hector Petersenstraat 7

1112 LJ Diemen

NOGMAALS LOBIVIMANIA

In de bespreking van de CD-Rom "LobiviMania" in het vorige nummer van *Succulenta* bleken mijn twee kritische opmerkingen bij nader inzien niet terecht. Dat kwam omdat het programma "Cactus" van de CD-Rom alleen op windows blijkt te draaien. Mijn Macintosh computer heeft een ander besturingssysteem maar een groot aantal bestanden was ondanks dat

toch leesbaar. Vandaar dat ik aanvankelijk geen argwaan had.

De tekst van de CD-Rom is wel degelijk (naar keuze) 5-talig en de topografie van de geografische kaartjes kan wel toegevoegd worden.

Hierbij mijn excuus aan Clazien (al was mijn oordeel toch al positief, nietwaar?)

Rob Bregman

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers;
adreswijzigingen aan:
Inquiries about membership and receipt of issues; address changes
to:

D.H.Roozegaarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo (Gld),
Tel.: +31 (0)575 465270
E-mail: h.roozegaarde@planet.nl

Ton Pullen	Redactioneel.....	146
Johanna Smit- Reesink	Jong geleerd Duvalia corduroyi.....	147
Bertus Spee	Voor het voetlicht	148
Paul Laney	Neuzen in Argentinië (2).....	150
André van Zuijlen	Een speciaal plekje (10).....	156
Jan Jaap de Morree	Aichrysons op Madeira.....	163
Wim Alsemgeest et al	Agaven in bloei	167
Jan Essers	Afwijkend gedrag (3).....	172
Ton Pullen	Ferocactus pilosus.....	174
Henk Krijnen	3 Mooi bloeiende cactussoorten	178
Bertus Spee	De avonturen van een groen koffertje	180
Frans Noltee	Aloe comptonii.....	184
Eric j.m. Piens	Hottentot(ten?)vijgen.....	187
Rob Bregman	Summary.....	191

COLOFON

Http://www.succulenta.nl
e-mail: info@succulenta.nl

Auteursrecht:

gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding.

Redactiesecretariaat:

Mevr. J.M. Smit -Reesink,
Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom
E-mail: j-smit-reesink@hetnet.nl

Redactie:

H.W. Viscaal (hoofdredacteur)
E-mail: hviscaal@universal.nl
C.A.L. Bercht
E-mail: bercht@nzo.nl
R. Bregman
E-mail: bregman@science.uva.nl
J.J. de Morree
E-mail: Morree@wanadoo.nl
A.B. Pullen
E-mail: tonpullen@wanadoo.nl
B.J.M. Zonneveld; E-mail:
Zonneveld@rulbim.leidenuniv.nl

Vormgeving: H.W. Viscaal

Druk: PlantijnCasparie, Almere

Bij de voorplaat:

Gymnocalycium multiflorum
Foto: Paul Laney

Succulenta

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

Augustus 2006

In dit nummer:

Adressen	50
Bestuurlijk	51
Bedankt allemaal	53
Winnaar plantenkeuring	54
Jubilarissen 2006	55
Programma Algemene Ledenvergadering	56
Begroting 2007	57
Instellingen / Vraagen en aanbod	58
Evenementen 2006	59
Ledenbestand 1998 - 2005	60
Afdelingsactiviteiten / Infomap	61
Nieuwe leden / Open kas	62
Advertenties	63 en 64

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1^e van de de oneven maanden zenden naar:
A. van Zuijlen,, Hoefstraat 9, 5345 AM Oss.
E-mail: succulenta@home.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

J. A. Schraets, Geuldersedijk 2,
5944 NH Arcen. Tel. 077 - 4732913
E-mail: j.a.schraets@hccnet.nl

Secretaris:

W. ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen. Tel. 0592 - 341660
E-mail: w.ten.hoeve@hetnet.nl

Penningmeester:

J.E.F. Dekeling, Dr. van Ledestraat 67,
2265 BR Leidschendam.
Tel. 070 - 3201530
E-mail: j.dekeling@casema.nl

PR & Promotie:

Mevr. M. van der Pieterman - van den
Berge
Vredenburg 146, 3328 DL Dordrecht.
Tel. 078 - 6178978
E-mail: m.pieterman@wxs.nl

Tweede voorzitter:

A.J. Arens, Dorpsstraat 714,
1566 EP Assendelft.
Tel. 075 - 6873062
E-mail: f.arens@hetnet.nl

Bestuurslid

H. Ruinaard, Molenweg 29,
6133 XM Sittard.
Tel. 046 - 4525044
E-mail: henk.ruinaard@tiscali.nl

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen
lidmaatschap, adreswijzigingen en
opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk
bij de ledenadministrateur:
D.H. Roozegaarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 - 465270
E-mail: h.roozegaarde@planet.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België	€ 26,-
Ned./België jeugdleden	€ 13,-
Europa	€ 35,-
Buiten Europa	€ 40,-
Inschrijfgeld nieuwe leden	€ 3,-
Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen ter waarde van € 5,-	

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van
SUCCULENTA Leidschendam:

Nederland:

Postbank : 680596,
IBAN : NL80PSTB0000680596
BIC : PSTBNL21

België:

Postgiro : 000.1141809-22

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties
voor de infomap zenden naar:
Wolter ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen. Tel. 0592 - 341660
E-mail: w.ten.hoeve@hetnet.nl

ADVERTENTIES

Advertenties naar:
Andre van Zuijlen, Hoefstraat 9,
5345 AM Oss, Tel 0412 - 630733
E-mail: succulenta@home.nl

Tarieven

1/8	pag	€ 29.50
1/4	pag	€ 45.50
1/2	pag	€ 72.50
1/1	pag	€ 125.00

BESTUURLIJK

Op 3 juni vonden in Kudelstaart de Succulentendagen 2006 plaats tegelijk met de Open Dag van de Fa. Ubink in de kassen van Ubink. Het was de eerste keer, dat ik de Open Dag bezocht. Vanuit het Limburgse is het toch een hele reis en dat zal de reden geweest zijn, dat ik er niet eerder was.

De Succulentendagen begonnen om negen uur. Dat haalden wij niet, maar we waren toch niet veel later.

In de kassen was het al behoorlijk druk. Er waren veel bekende gezichten en nog meer onbekende gezichten te zien. Het treffen van en een praatje maken met oude bekenden is voor mij het belangrijkste van een dergelijk gebeuren. In dat opzicht ben ik zeer tevredengesteld tijdens deze Succulentendagen.

De firma Ubink had gezorgd voor drank en eventueel een hapje. Voor het vrijwel ideale weer was waarschijnlijk noch Succulenta noch de fa. Ubink verantwoordelijk. In de kassen werd de temperatuur niet hoger dan misschien 25 graden, terwijl het toch droog bleef. Dan waren er diverse activiteiten, waarin Succulenta en de afdelingen in de omgeving van Kudelstaart een belangrijk aandeel hadden. Bij de pr-stand kon men

loten kopen; men kon zich aanmelden als lid van de vereniging, hetgeen zeven nieuwe leden opleverde. Dat was mede te denken aan de penningmeester, die de mensen erg goed duidelijk kan maken wat de voordelen daarvan zijn. Daarbij was er een extra aantrekkelijk aanbod voor nieuwe leden.

De firma Ubink had 120 meter tafels opgesteld, waar liefhebbers en afdelingen planten te koop aanboden. Het aanbod aan planten was groot en gevarieerd. Er waren veel bekende en minder bekende aanbieders van succulenten aanwezig die hun planten te koop aanboden naast stands van de organiserende afdelingen. Ook was er de stand van de Succulenta Boekenbeurs, waar tegenwoordig soms ook al cd's met succulenten te koop zijn. Om elf uur en om twee uur konden belangstellenden achter in het kassencomplex één van de interessante diavoorstellingen van Nico Uittenbroek bijwonen.

In de ruimte waar ook drank te krijgen was, stonden de planten opgesteld die gekeurd werden. In de loop van de middag bleek de winnende plant afkomstig te zijn van Fons Arens.

Een gezellige drukte op de door de afdelingen georganiseerde beurs tijdens de Open Dag op 3 juni bij de firma Ubink

Bij de stand van Succulenta konden mensen meedoen aan een quizje. Voor de enigszins ingewijden was er een wat moeilijker quiz. Voor vooral kinderen waren er enkele vraagjes en daarvoor konden de kinderen dan een plantje uitzoeken. Om de sfeer in de thuislanden van de cactussen te benadrukken werden door een Mexicaanse zangeres, Linda Hernandez, liederen ten gehore gebracht. Gedurende dat optreden was er belangrijk minder belangstelling voor de succulenten. Kennelijk werd dat optreden zeer gewaardeerd. De mensen, die ik in de loop van de dag sprak, zeiden allen dat ze zich uitstekend amuseerden. Ik ben ervan overtuigd, dat dat het geval was met de meeste bezoekers. Een en ander neemt niet weg, dat enkele zaken niet volmaakt waren. Voor de organisatoren is dat ongetwijfeld een reden om bij een volgende gelegenheid een aantal van die onvolkomenheden te

vermijden.

Naar schatting van de fa. Ubink hebben circa 1500 mensen de Succulentendagen bezocht.

Als voorzitter en lid van Succulenta lijkt het me gewenst om de organisatie van dit gebeuren te feliciteren met een geslaagd evenement en te danken voor het vele werk dat door hen verzet werd.

Het is de tweede keer, dat een min of meer landelijk evenement van Succulenta een succes werd. Hoewel ik verder geen namen wil noemen, wil ik toch nog even memoreren dat aan de basis van beide evenementen Marja van der Pieterman stond. Marja, bedankt voor je vele inspanningen!

Ten slotte gaat onze dank uit naar de firma Ubink, die dit succes mede mogelijk maakte.

Jack Schraets
Voorzitter

Bedankt

Wij willen Succulenta Nederland en medewerkers van de afdelingen bedanken voor hun inzet tijdens de Succulentendag 2006, gehouden op ons bedrijf. Vele liefhebbers hebben elkaar op deze dag kunnen ontmoeten en kunnen netwerken, waardoor het een zeer geslaagde dag was.

**Directie en
medewerkers UBINK
Handelskwekerij B.V.**

**Open dag 2007 UBINK Handelskwekerij B.V.
Wij hopen u volgend jaar wederom te mogen begroeten op onze open dag op 2 juni 2007 van 9.00 - 16.00 uur**

BEDANKT ALLEMAAL

De Succulentendag 2006 ligt al weer een aantal weken achter ons.

Na afloop heb ik veel positieve reacties van bezoekers mogen ontvangen. Het aantal bezoekers was dit jaar bijzonder groot. De stemming was enthousiast. We kunnen dus spreken van een succes.

De vertegenwoordigers van de afdelingen Amsterdam, Den Haag, Gooi en Eemland, Gouda, Haarlem en Zaanstreek zijn, samen met de PR, vanaf begin januari, druk doende geweest om deze dag te organiseren.

Namens Succulenta wil ik dan ook voor hun inzet bedanken: Fons Arens, Paul Laney, Gerard Koerhuis, Ruud Kloppert, Joost van Tilborg, Nico Uittenbroek, Jan de Vreede en Aad Vijverberg.

Verder wil ik bedanken al de verdere

vrijwilligers van bovennoemde afdelingen en in het bijzonder die vrijwilligers die verantwoordelijk waren voor het goede verloop en het toezicht op de plantenkeuring en voor de verkoop van de loten. Bedankt allemaal.

Wat betreft de lezingen was misschien de locatie waar de lezingen werden gegeven moeilijk te vinden, maar zij waren zeer de moeite waard. Bedankt Nico voor je geweldig verzorgde, kosteloze lezingen!

Bij de plantenkeuring viel na telling van al de punten van de keurmeesters de eerste prijs op de inzending van Fons Arens, een oude *Lophopora williamsii*. (zie interview). Dank aan de 3 keurmeesters André van Zijlen, Paul Laney en Gerard Koerhuis!

Van de quiz zijn in totaal bij de PR 26 ingevulde quizformulieren ingeleverd. De vragen gingen o.a. over kennis van cactussen, vetplanten en nomenclatuur. Van de 22 vragen waren er gemiddeld 16,5 goed ingevuld. Dit is een score van 75%! Naar ik meen, gezien de zeer gevarieerde en soms moeilijke (strik)vragen, een behoorlijk hoge score. Het winnende quizformulier met maar liefst 20 goede antwoorden werd ingeleverd door Clazien Bouman. Zij is dus de winnaar van de Quiz. Gefeliciteerd Clazien. De boekenbon van € 25,00 zal je worden toegezonden. De gehele quiz met daarop aangegeven de goede antwoorden zal tot 01-09-2006 op de website www.succulenta.nl terug te vinden zijn.

Namens Succulenta
Marja van der Pieterman

Een deel van de ingebrachte planten voor de plantenkeuring

WINNAAR PLANTENKEURING

In gesprek met de winnaar van de plantenkeuring Succulenta/Ubink (3 juni 2006). Voor mij zit Fons Arens uit Assendelft met de winnende plant. Dit is geworden een bijzonder gave *Lophophora williamsii* van uitzonderlijke afmetingen. Zo zie je ze niet vaak. Fons is voor velen van u geen onbekende. Hij is immers voorzitter van de afdeling Zaanstreek-Waterland en sinds kort tevens bestuurslid van de landelijke vereniging.

Fons zit al 40 jaar in de liefhebberij. Een liefhebberij die zo'n beetje parallel loopt met zijn huwelijk. Fons is binnenkort 40 jaar getrouwd. In het begin was het (zoals bij zovelen van ons) vensterbankcultuur. Maar dat redt je uiteindelijk niet. Je kunt maar eenmaal per jaar ramen lappen. Dus toch maar naar een kasje. Sinds ruim 10 jaar bezit Fons een grote kas. Hij is niet speciaal gericht op één geslacht, hij heeft een gemengde verzameling. Hij houdt van succulenten in het algemeen.

Fons heeft nu een kas met een kelderverdieping. Dat is niet volgens een vooropgezet plan. Nee het is gewoon ontstaan uit de bouwvoorschriften. Je mocht maar een kas van een bepaalde afmeting bouwen. Voor een kippenhok (1.70 m) golden die regels niet en daarom de grond in zodat de nokhoogte van dat deel niet boven de afmetingen van een kippenhok uit kwam.

Ik stel vragen en laat in onderstaand verhaal Fons aan het woord, zoals hij reageert op mijn vragen.

Ik kweek in een eenvoudig grondmengsel. We stellen in de afdeling zelf de cactusgrond samen. Alle leden kunnen die grond kopen. Dus ik gebruik niet allemaal speciale dingen. De plant die hier voor ons staat heb ik inmiddels 30 jaar verzorgd. Niet zelf gezaaid maar als klein plantje gekocht. Ik verpot om de 3 of 4 jaar. Ik bedek de potgrond bij alle planten met een beetje grind. Zelf vind ik het verpotten,

zeker ook van deze winnende plant, een groot risico. Ik laat de plant altijd een dag of 3 á 4 liggen om te drogen. Ik blaas de plant af met een kleine compressor. Daarna gaat hij terug in tamelijk droge grond. Ja, ik zei het al; dat verpotten is altijd weer een risico, zeker wanneer je bedenkt dat je dat in die 30 jaar al wel een keer of acht tot negen hebt moeten doen. Het geheim van het mooie uiterlijk van deze plant is dat ik consequent tijdig de zaden verwijder. Verder geef ik altijd water uitsluitend van onderaf. Bij elke watergift geef ik wel een klein beetje cactusmest. En ik geef bij warm weer elke week water. Op die wijze kun je mooie planten kweken. Er zijn onder mijn planten misschien wel meer potentiële prijswinnaars.

Bij een plantenmanifestatie zoals vandaag hoort zeker een plantenkeuring. Het is daarbij wel belangrijk dat de kwaliteit van

de keurmeesters hoog ligt; mensen geloven in hun planten en verwachten dan ook een goede beoordeling van hetgeen zij soms na jaren met hun planten hebben bereikt. Ik heb wel geconstateerd dat dit keer het niveau van de inzendingen niet geweldig hoog lag. Er waren wel veel mooie planten, zoals bijvoorbeeld die *Leuchtenbergia principis*, maar er waren er ook, die eigenlijk niet op een tentoonstelling thuis hoorden. Dat zou dus beter moeten kunnen. Het aantal inzendingen had groter kunnen zijn. Ik geloof dat er nu 68 nummers zijn uitgegeven. Wanneer het vertrouwen in de keurmeesters groeit, zal ook het aantal inzendingen toenemen. Het lijkt mijn wel belangrijk dat de keuringscommissie en de keuringseisen van te voren bekend zijn. Misschien moeten deelnemers ook een keuringsrapport krijgen. Dan weten ze wat er verbeterd kan worden. Ik ga natuurlijk geen tips geven aan cactusvrienden om hun kans op winnen bij eventueel volgende keuringen ten koste van mijzelf te vergroten. Maar hun kans op succes wordt wel sterk vergroot door het oefenen van geduld. Het duurt soms erg lang voor een plant heel mooi wordt en je loopt nogal wat risico's bij de jarenlange verzorging.

Joost van Tilborg

JUBILARISSEN

50 jarig jubileum

Walet, B. Hilversum

40 jarig jubileum

Ankeren, C. v. Wilnis
 Cools, G. Borsbeek (B)
 Huijssoon, J.A. Waalre
 Heemskerk, W. Katwijk

25 jarig jubileum

Abbeele, D. v.d.	Bonheiden (B)
Baltis, J.A.M.J.	Maastricht
Bart, G.	Den Oever
Bartelson, Peter	Schoondijke
Bertram, H.J.	Haarlem
Bibl. Botanischer Garten	Muenchen (D)
Bosman, Mevr. A.	Castricum
Cactusvr. Bietenl. Brabant	Tienen (B)
Cactusweelde Turnhout	Poppel (B)
Cleton, P.	Woudenberg
Debaecke, Dirk	Veurne (B)
Degreef, Remi	Tremelo (B)
Deneys, Erik	Erembodegem (B)
Dewachter, Peter	Eernegem (B)
Dijkema, C.	Groningen
Genechten, A. v.	Westerlo (B)
Gommans, Th.	Venray
Goorden, C.G.	Roosendaal
Gouman, P.A.C.	Deventer
Hendriks, R.J.M.	Gaanderen
Holthuijsen, Mevr. E.	Waddinxveen
Hoogvliet Blok, Mevr. J.	Oud Beijerland
Hopstaken, C.	Roosendaal
Houbrichts, Tony	Tongeren (B)
Houter, Dick	Wognum
Huygaerts, Maurits	Turnhout (B)
Kroon, J.A.	Scherpenzeel
Marshall, Dr. K.	Heiloo
Mispel, A.E. v.d.	Cothen
Mondelaers, Albert	Paal (B)
Oosterwijk, C.	Nieuwegein
Schuitema, R.	Soest
Silva Curiel, W. da	Leiden
Snee, A. v.d.	Lelystad
Tilborg, A.J.A.M. v.	Rosmalen
Vandecaveye, Luc	Torhout (B)
Veenendaal, G.H.	Maartensdijk
Verbree, Mej. M.	Papendrecht

PROGRAMMA ALG. LEDENVERGADERING

Op zaterdag 30 september 2006 zal de Algemene Ledenvergadering plaatsvinden in Appeltern. De vergadering wordt georganiseerd door de afdeling Nijmegen e.o. en wordt gehouden in Hotel Moeke Mooren te Appeltern.

Programma:

10.00 uur. Ontvangst met koffie en thee bij Moeke Mooren.

10.30-13.00 uur. Kasbezoek bij Theo Heijnsdijk en/of Lieda Dekker/Nico Bergers. Beiden hebben een mooie succulentencollectie; Lieda Dekker heeft bovendien een prachtige tuin met veel kuipplanten. Ter plekke wordt een routebeschrijving uitgedeeld. De groep wordt opgesplitst in twee delen. Wie wil, kan halverwege wisselen.

13.00-14.00 uur. Maas & Waalse koffietafel bij Moeke Mooren.

14.00-16.30 uur. Algemene Ledenvergadering.

De pauzes worden opgeluisterd met boekenstand en plantenverkoop.

Om aan de lunch deel te kunnen nemen, dient u zich voor 15 augustus op te geven. Dit kan door € 10,- over te maken op rekening 1914156 t.n.v. Succulenta afdeling Nijmegen te Linden. De overschrijving geldt als aanmelding.

Adressen:

Hotel Moeke Mooren, Blauwe Sluis 1B, Appeltern, tel. 0487-541872.

Theo Heijnsdijk, Maasdijk 11, Appeltern, tel. 0487-542704.

Lieda Dekker/Nico Bergers, Berghuizen 26, Maasbommel, tel. 0487-561803.

De route naar Moeke Mooren is te vinden op de website www.moekemooren.nl.

AGENDA ALGEMENE LEDENVERGADERING

Het bestuur van Succulenta nodigt u hierbij uit voor de Algemene Ledenvergadering op zaterdag 30 september 2006 in Hotel Moeke Mooren, Blauwe Sluis 1B, Appeltern.

De vergadering begint om 14.00 uur. Er wordt naar gestreefd om de vergadering om 16.30 uur af te sluiten.

De volgende agendapunten komen aan de orde:

1. Opening.
2. Agenda.
3. Mededelingen.
4. Ingekomen en uitgegane stukken.
5. Verslag Algemene Ledenvergadering d.d. 8 april 2006 (zie verenigingsnieuws juni 2006, p. 35 - 37).
6. Begrotingsvoorstel 2007 (verenigingsnieuws augustus 2006).
7. Contributievoorstel 2007. Het bestuur stelt voor om de contributie voor 2007 te bepalen op € 27,- voor gewone leden en op € 13,50 voor jeugdleden (voor leden in Nederland en België).
8. PR-activiteiten, waaronder de Open Dag bij Ubink en de plannen m.b.t. de spreiding van de PR-activiteiten.
9. Vaststellen datum en plaats Algemene Ledenvergadering voorjaar 2007.
10. Rondvraag.
11. Sluiting.

BEGROTING 2007

Alle bedragen in Euro's

	Begroting 2007	Begroting 2006	Werkelijk 2005
Inkomsten			
Contributies	46.500	46.000	46.439
Clichéfonds	2.000	2.000	2.489
Ver.art.+ boekenmarkt	700	600	720
Rente	1.000	1.000	956
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	50.200	49.600	50.604
Uitgaven			
Tijdschrift	39.000	39.000	37.145
Ledenadministratie	850	850	849
Bibliotheek	500	500	984
Website	500	500	450
Algemene vergaderingen	2.700	2.500	2.391
Promotie	500	1.000	961
Bestuur			
- Reizen en vergaderingen	3.000	3.000	2.312
- Porti/telefoon/internet	1.200	1.300	1.142
- Kantoorbenodigdheden	500	500	468
- Bank- en incassoprovisie	300	500	273
- Diversen	1.000	1.000	1.043
- Apparatuur e.d.	1.500	1.500	1.230
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	51.550	52.150	49.248
Saldo	-1350	-2.550	+1.356

Toelichting

Contributie

Door het nog steeds teruglopende aantal leden en de stijgende kosten is het ook dit jaar onvermijdelijk de contributie iets te verhogen.

Voorgesteld wordt de contributie met 1 Euro te verhogen tot € 27,- en voor jeugdleden tot € 13,50 . Omdat de contributies voor leden buiten Nederland en België vorig jaar behoorlijk zijn verhoogd wordt voorgesteld die dit jaar ongewijzigd te laten.

De verhoging is opgenomen in bovenstaande begroting. Zonder de verhoging ontstaat een groter negatief saldo.

De overige posten worden waar nodig op de vergadering toegelicht.

INSTELLINGEN

BOEKENBEURS EN TIJDSCHRIFTEN

- * **Buitenlandse tijdschriften**
- * Aloe Zuid-Afrika 1982 t/m 1990
€ 2,50 per nummer
- * C&S Journal USA 1977 t/m 1986
€ 10,- per jaargang
- * Kakteen und andere Sukkulenten
1971 t/m 1990 ingebonden en ook los
1992 en 1996 t/m 2003 voor € 9,- per
jaargang.
- * The National Cactus and Succulent
Journal (Engeland). 1969 t/m 1982
€ 5,- per jaargang
- * Belgisch tijdschrift 1969 t/m 1973,
1978 t/m 1984, 1988, 1989, 1999,
1991, 1994 en 1996
€ 5,- per jaargang
- * Informationsbrief DDR, 1980 t/m
1986 voor € 5,- per jaargang
- * Tsjechisch tijdschrift Kaktusy, 1967
t/m 1990 voor € 5,- per jaargang
- * Mexicaans tijdschrift Cactaceae, 1997
t/m 2000 voor € 25,- per jaargang
- * Asclepiadaceae, nummers 9 t/m 46
voor € 2,50 per boekje

CD-Roms

- * Succulents in the Wild and in
Cultivation van Frans Noltee I, II en III,
€ 39,70 per stuk
- * Succulenta 1919 t/m 1943 voor € 7,50
- * R.Hoes, African Succulents
3700 afbeeldingen, € 19,50
- * Cactus-base Pro + encyclopedie, €50
Zie Succulenta oktober 2003
- * Nieuw:Lobivimania van Clazien Bouw
man €30,-

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten.
W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.
Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort.
Gironummer Boekenbeurs:
199176 t.n.v. W.A. Alsemgeest.
Succulenta boeken te Montfoort
Tel. (00 31) (0)348 - 471083
E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

BIBLIOTHEEK SUCCULENTA

Bibliotecaris
J. Keizer-Zinsmeester,
Westeind 96, 9636CE Zuidbroek.
Tel. 0598-396128,
E-mail: anjo.keizer@planet.nl

CLICHEFONDS

In de tijd, waarin de meeste succulenten druk bezig zijn met het vormen van zaden, willen we u graag nogmaals attenderen op het Clichéfonds. Wij zijn zeer bij wanneer u ons schoongemaakte zaden wilt zenden. Vooral zaden op naam (wel de juiste graag!) zijn bruikbaar om aan medeliefhebbers ter beschikking te stellen. We vertrouwen erop dat u wel verse zaden inzendt. U kunt de zaden zenden naar: Clichéfonds Succulenta, Geuldersedijk 2, 5944 NH Arcen.
Bij voorbaat dank voor uw inspanningen.

J.A. Schraets, Beheerder Clichéfonds

VRAAG EN AAN- BOD

Aangeboden

Oude nummers van Succulenta. Het is inmiddels een grote stapel van ca. 50 cm. Het betreft alle jaargangen vanaf 1992 tot heden. Tegen elk aannemelijk bod.
Jan Statema, Aardbolhof 5, 3951 EB Maarn
E-mail (statema@tiscali.nl).

Te koop

500 Agaves in doorsnede 12 tot 30 cm. Ongeveer 20 soorten waaronder Agave applanata, colorata, cupreata, dasylirioides, inaequidens, montana, katharinae, parryi, villmoriana en utahensis.
Gerard Geling tel: 06-22464630 E-mail: agavespecialist@wanadoo.nl. (Deze gave agaves kunnen eventueel worden bezorgd).

EVENEMENTEN 2006

6 augustus

Op deze zondag is er een boeken-/informatiemarkt voor jong en oud in de ontvangstruimte en zaaikas van Cactus Oase aan de Jongemanssteeg 6, te Ruurlo. Gratis te bezoeken van 10.00 tot 17.00 uur. Informatie: www.cactusoase.nl

11 t/m 13 augustus

Cactussen- en succulentenshow, ingericht door Cactusweelde Antwerpen op 11 augustus (van 19.00 uur tot 24.00 uur), 12 en 13 augustus (van 15.00 uur tot 24.00 uur) in de wijk Kleine Landeigendom (Bibliotheek-Seringenlaan) in Reet (Rumst), België, ter gelegenheid van de 49ste Lichtfeesten.

Informatie: Danny De Raeymaeker, 038445176, <http://www.cactusweelde-antwerpen.be>

20 augustus

De cactus- en vetplantenbeurs van de afdeling West-Brabant. Standhouders betalen €5. Standopbouw van 9 tot 10 uur. Bezoekers zijn welkom vanaf 10 uur en de entree is gratis. Informatie: Evert Smienk, tel 076-5419124 of 06-52314805. E-mail: ejsmienk@concept.nl

27 augustus

Cactus- en vetplantenbeurs van het Oosten door de afdeling IJsselstreek-Twente. Plaats: Wijkgebouw 't Hovenhuus, Leliestraat 27 te Deventer. Openingstijden: vanaf 08.30 uur is de zaal open voor deelnemers en standhouders met inschrijvingsbewijs. Bezoekers zijn welkom vanaf 09.30 uur tot 16.00 uur. Entree: € 1,50. Inlichtingen bij F.H.J. Hilge, Stokebrand 257, 7206 EE te Zutphen. Tel. 0575-529610, of E-mail: f.hilge@chello.nl

27 augustus

Cactusvrienden Limburg vzw organiseert een "Cactus-en plantenbeurs", op het

Burgemeester Heymansplein zn te Beverlo-Beringen, van 10.00 tot 17.00 uur.

Entree €1,- Informatie bij:

Theunis.paul@pandora.be of 0476/576915
Rene.goris@pandora.be of 011/342741

1 t/m 3 september

22e Internationalen Gymnocalyciumtagung Van vrijdagavond 20.00 uur tot zondagmiddag 12.00 uur.

Plaats: Hotel Hoogeerd, Maasbandijk 10, 6606 KB Niftrik, tel. +31246414032.

Inlichtingen: Jan Reijnen, de Chamillylaan 33, 5361 LH Grave.

E-mail: jan.reijn@home.nl

1 t/m 3 september

Internationale najaarsshow met meer dan 40.000 planten in serre en openlucht en vrijblijvende verkoop van planten en alle benodigde materialen.

Gratis toegankelijk van 10 tot 18 uur te Wijnegem (nabij Antwerpen) Kasteellei 111 Info 0032.3.353.72.58 of <http://user.online.be/cactusvetplant> of cactusvetplant@online.be

9, 10 en 11 september

Ook dit jaar is er weer een Europese Landenkonferentie in de Duinse Polders te Blankenberge in België.

De beurs, met meer dan 300 meter tafelruimte, is open op vrijdagavond van 18.00 uur tot 21.00 uur, op zaterdag van 9.00 uur tot 18.00 uur en op zondag van 9.00 uur tot 12.00 uur (deze is nu volgeboekt).

Op zaterdag en zondag worden er ook nog een viertal lezingen gegeven en is het mogelijk om op zaterdagmiddag onder leiding van een gids een bezoek te brengen aan de stad Brugge. Inlichtingen bij Jan en Anny Linden, tel: 045-5220966 of per E-mail annylinden@home.nl. Een inschrijfformulier wordt u dan toegestuurd.

LEDENBESTAND 1998 - 2005

Verloop ledenbestand Succulenta 1998 – 2005 (in aantal leden)

Jaar	Neder-land	Belgie	Overige leden	Totaal leden	Gratis	Totaal oplage	Afd.-leden	Leden bij	Leden af
1998	1895	299	139	2333	76	2409	1003	104	158
1999	1839	281	130	2250	79	2329	1002	136	219
2000	1795	275	122	2192	80	2272	977	145	203
2001	1772	269	125	2166	78	2244	956	131	157
2002	1732	263	115	2110	77	2187	920	103	159
2003	1664	251	112	2027	71	2098	871	78	161
2004	1543	240	112	1895	69	1964	808	66	198
2005	1482	230	112	1824	68	1892	746	66	137

Verloop ledenbestand Succulenta 1998 – 2005 (in procenten)

Jaar	Neder-land	Belgie	Overige leden	Totaal leden	Gratis	Totaal oplage	Afd. leden	Leden bij	Leden af
1998	81,2	12,8	6,0	100,0	3,3	103,3	43,0	4,5	6,8
1999	81,7	12,5	5,8	100,0	3,5	103,5	44,5	6,0	9,7
2000	81,9	12,5	5,6	100,0	3,6	103,6	44,6	6,6	9,3
2001	81,8	12,4	5,8	100,0	3,6	103,6	44,1	6,0	7,2
2002	82,1	12,5	5,5	100,0	3,6	103,6	43,6	4,9	7,5
2003	82,1	12,4	5,5	100,0	3,5	103,5	43,0	3,8	7,9
2004	81,4	12,7	5,9	100,0	3,6	103,6	42,6	3,5	10,4
2005	81,3	12,6	6,1	100,0	3,7	103,7	40,9	3,6	7,5

Toelichting:

- Het aantal leden in elk jaar is gemeten aan het einde van elk kalenderjaar bij het uitkomen van het decembernummer van Succulenta.
- De gratis leden betreffen de diverse bibliotheken van Succulenta en ruilabonnementen.
- Het aantal afdelingsleden is bij benadering juist, omdat niet van alle afdelingen jaar lijks een opgave van het ledenbestand is ontvangen.
- De aantallen leden bij en af in een kalenderjaar zijn resp. de nieuw ingeschreven leden en de uitgeschreven leden door bedanken, overlijden, niet betalen en vertrek met onbekende bestemming.

Henk Roozegaarde, ledenadministratie Succulenta

AFDELINGSACTIVITEITEN

AFDELING	DATUM	ACTIVITEIT	INFORMATIE
De Achterhoek Amsterdam	14 sep. 18 aug.	Gert Ubink Vakantiefoto's, bijpraten	A. Heijnen, 0543-564314 E. Th. Verveen
Arnhem	15 sep.	Wolter ten Hoeve: Mammillaria's	020-6851052
	17 aug.	Zomeravond bij Jan Blommert	E. van Die
Drenthe	14 sep.	Eigen leden: onderwerp enten	0318-483579
	aug.	Kasbezoek bij J.H. Bosma	H. Mecklenfeld
Flevozoom Fryslân	6 sep.	Kasbezoek bij G. de Jong	0593-683170
	18 sep.	Ruilen, vragen, problemen	B. Uitdebosch, 0341-420848
Gorinchem- 's Hertogenbosch Gouda e.o.	3/4 juni	Open dagen in het Bos van Ypey	H. Sleifer (0512-372750)
	14 aug.	Open kas bij Ruud Haaksman	A. van Zuijlen
	11 sep.	Lezing door Frank Supplie	0412-630733
's Gravenhage e.o.	21 sept.	Hans Harreveld en Ada Schoonderwoerd over Zuid-Afrika	N. Uittenbroek 0182-394068
	8 aug.	Open kas Aad Vijverberg	H. van Hamel
Groningen en Ommelanden Nijmegen	12 sep.	Lezing door gastspreker	0174-419039
	aug.	Geen bijeenkomst	W. ten Hoeve
Tilburg Voorne-Putten en Rozenburg West-Brabant	21 sep.	Wolter: Mexicaanse Momenten III	0592-341660
	1 aug.	Kasbezoek	R. Maessen
IJsselstreek- Twente Zwolle	5 sep.	Feestavond 70 jaar Nijmegen	024-3440425
	11 sep.	Wim Alsemgeest met Mammillaria	F. Thijs, 013-5352747
West-Brabant	aug.	Vakantie	L.J. Stolck
	14 sep.	Napraten over de groenmarkt	0187-601059
IJsselstreek- Twente Zwolle	20 aug.	Cactus- en vetplantenbeurs	H. Schippers
	16 sep.	Tony Damen: Succ. op postzegels	0164-257905
IJsselstreek- Twente Zwolle	27 aug.	Cactus- en vetplantenbeurs	A. Melcherts
	4 sep.	Lezing door Werner van Heek	053-5384695
Zwolle	12 sep.	Kasbezoek bij Hans Huizing	H. Huizing, 0522-440717

INFOMAP

Aanvullingen/wijzigingen:

Ambrozijnberg 362,
4707 MT Roosendaal,

Afdeling Gooi en Eemland:

tel. 0165-552404,

E-mail adres voorzitter: pclaney@tiscali.nl.

E-mail: cggoorden@home.nl.

Afdeling West-Brabant:

E-mail adres voorzitter:
evertsmienk@casema.nl.

Sprekerslijst:

Evert Smienk, lezing 6 toevoegen:
Brazilië 2, cactussen en andere planten
(okt/nov 2005). De Pantonal, reis
Salvador-Lençois-Salvador.

Afdeling West-Brabant:

Nieuwe penningmeester: Kees Goorden,

NIEUWE LEDEN MEI - JUNI 2006

111092	Bimmerman, Dhr. A.J.	Planciusstraat 51-IIA	1013 MG	Amsterdam
111093	Nijssen, Dennis	Divertimentostraat 50	1312 EE	Almere
111100	Snel, Mw. J.J.	Azuurmees 17	1423 PB	Uithoorn
111099	Wit, Dhr. G.	Dorpsstraat 35	1454 AL	Watergang
111103	Keppel, Mw.	Westerstraat 88A	1655 LE	Sijbekarspel
111090	Vrolijk, Dhr. K.	David Klemanlaan 44	2273 EB	Voorburg
111091	Grimmelikhuisen, Dhr. C.B.	Ikoon 24	2907 ZB	Capelle a/d IJssel
111094	Rieken-Boon, Mw. M.	Keppelerstraat 6	3112 DS	Schiedam
111098	Baas, Dhr. R.	Korhoenstraat 10	3145 CE	Maassluis
111096	Oppe-de Pagter, Mw. H.	Dag Hammarskjoldln 20	3223 TG	Hellevoetsluis
111097	Grinwis, Dhr. J.A.	Havenweg 20	3253 XD	Ouddorp
111101	Mommers, Dhr. F.J.M.	Egyptering 18	5152 MZ	Drunen
111104	Hoof-van Neunen, Mw. G.v.	Houtse Parallelweg 43	5706AC	Helmond
111089	Scholte, Mw. C.M.	Jos Klijnenlaan 130	6164 AV	Geleen
111088	Dries, Dhr. F.C.M.	Brugstraat 11	6811 MB	Arnhem
111102	Hoevers, Jeanette	Oranjestraat 1C	7451 CA	Holten
111105	Sikkema, Mej. G.	Bloemkamp 24	9231 BK	Surhuisterveen
111095	Ritsma, Dhr. N.S.	Bruntingerweg 3	9418 PN	Wijster

Bericht van overlijden ontvangen van:

Mw. J. v.d. Schoor-Abbenes te Den Helder
 Mw. L. Vredenduin te Koog a/d/ Zaan
 Mw. D. Temmink te Rekken
 Mw. A. G. Neijenhuis-Peters te Ede
 Dhr. J. P. E. Beckers te Montfort
 Dhr. J. van Moorsel te Deurne

OPEN KAS

5 en 6 augustus

Willy Pihay, Maaldonk 7, 2260 Heultje B (Westerlo) B

12 en 13 augustus

Cactusflower. Morenhoekstraat 18a, 2840 Rumst B
 Julienne Jacobs, Erfstraat 62, 2861 O.L.V. Waver B
 Rene Janssens, Soeteweide 13, 2500 Kontingshooikt B
 Frans Peeraer, Guido Gezellelaan 19, 2288, Bouwel B

2 en 3 september (10.00 tot 18.00 uur)

Frank & Diane Thys-Brants, Antwerpse Dreef 30, 2980 Zoersel B

2 en 3 september (10.00 tot 17.00 uur)

Open kas met afdelingskas, twee verzamelingen en een rotstuint
 Fons Arens, Dorpsstraat 714, Assendelft. Tel. 075-6873062

Kwekerij Kemkas

Voor al uw cactussen
vetplanten en
hulpmaterialen

Kees de Wolf
Pieter Zeemanlaan 40
3356 BS Papendrecht

Tel. 0626298345
Fax 0786429791
E-mail: info@kemkas.nl

Zaterdag 26 augustus open kas

Kwekerij: Lindeweg 120
3334 LA Zwijndrecht

Open: 1e zaterdag van de maand van 11.00 tot 16.00 uur
Bezoek kas na afspraak

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366

Cactusshow 2006

Meer dan 40.000 planten in serre en openlucht

1, 2 en 3 september

Kastelei III Wijnegem (bij Antwerpen)

Van 10 tot 18 uur - gratis inkom

Org. : Cactussen en Vetplanten v.z.w.

Inlichtingen : 0032 (0)3.353.72.58

<http://user.online.be/cactusvetplant>

E-mail : cactusvetplant@online.be

Cactuskwekerij Lakerveld

Wij kunnen als eerste aanbieden

Digitostigma caput-medusa

Lakerveld 89, 4128 Lexmond, tel. 0347 - 341718
Geopend vrijdag en zaterdag van 08.00 tot 16.00

**British
Cactus &
Succulent
Society**

Het blad van de BCSS verschijnt eenmaal per kwartaal en bevat artikelen van allerlei aard, beschrijvingen van planten en hun omgeving, aanwijzingen voor de cultuur, zaadlijsten, verenigingsnieuws en advertenties van kwekers uit de hele wereld.

Eenmaal per jaar wordt Bradleya gepubliceerd voor de serieuze verzamelaar en liefhebber van succulente planten.
Het complete lidmaatschap inclusief Bradleya is 37 pond in de EU en 20 pond exclusief Bradleya.
Betalingen per cheque of creditkaart.

Verdere informatie bij:
Hon. Membership Secretary
Mr. D. V. Slade, 15 Brenwood Crescent,
Hull Road, York YO1 5HU England
Tel. 00 44 (0) 1904 410512
E-mail: membership@bcss.org.uk

Postfach 1107 · D-71385 Kernen
Bundesrepublik Deutschland
Telefon 07151 / 4 18 91 · Fax 07151 / 4 67 28
uhlig-kakteen@t-online.de · www.uhlig-kakteen.com

- meer dan 200 geslachten, meer dan 2000 soorten
- zeldzame planten en zaden
- verzending over de gehele wereld
- bezoekers en groepen van harte welkom
- onze planten- en zaadlijst ontvang t u op aanvraag tegen een internationale antwoordcoupon

ANNY EN BERT VAN DER MEER
CACTUS OASE
EEN UNIEK STUKJE WOESTIJN IN HET ACHTERHOEKSE RIJWEG

OPENINGSTIJDEN CACTUS OASE
Het hele jaar geopend
ma t/m vr van 09.00 - 17.00 uur
za en zo van 10.00 - 17.00 uur
Van 1 november tot 28 februari
in het weekend graag vooraf
telefonisch aanmelden.

Jongermanssteeg 6, Ruurlo, Tel. 0573 - 451817, www.cactusoase.nl

Privé broeikassen

DENKT U AAN EEN KAS?

Denk dan eens aan een EUROKAS!

EURO-KASSEN zijn MOOIE, STERKE, SOLIDE, VEILIGE en STORMVASTE KASSEN die het aanzien méér dan waard zijn. Het assortiment STANDAARD-KASSEN is groot, MUURKASSEN zijn onze SPECIALITEIT en OP MAAT GEMAAKTE KASSEN worden door ons probleemloos geleverd. Luchtraam-automaten, tablettafels, verwarmingstoestellen, gietgoten, etc. behoren alle tot ons leveringsprogramma

Nu op internet:
www.graafland.nl
Utrechtseweg 37
3544 NA Utrecht-west
richting Vleuten

Bezoek onze demonstratietuin

Telefoon: (030) 677 12 67

Documentatie
op aanvraag
toegezonden

Eerst zien.
dan kopen
Een klasse apart

Graafland
VLEUTEN

SUCCULENTA

ISSN 0039-4467 - OKTOBER 2006
NUMMER 5 - JAARGANG 85

REDACTIONEEL

NAMEN EN TALEN

Rob Bregman

In het Australische succulententijdschrift *Dinteranthus* las ik een nogal flauw stukje over de voor Australiërs blijkbaar onuitsprekelijke Afrikaanse (zeg maar Nederlandse) soortnamen van Zuid-Afrikaanse vetplanten. Die uitgekauwde grapjes over de uitspraak van de “g” en de “ij”, in de vorm van toespelingen op onsmakelijke geluiden, die kennen we nu wel.

Toch sneed de schrijver hier (waarschijnlijk onbedoeld) een onderwerp aan dat nogal eens verwarring veroorzaakt. De naamgeving van planten en dieren door middel van Latijnse (soms Griekse) of gelatiniseerde woorden is ooit bedacht om de internationale communicatie te verbeteren, zodat een Chinees en een Arabier (ik noem maar twee willekeurige wereldburgers) allebei begrijpen over welke soort er gesproken wordt zonder elkaars moedertaal te kennen. Schriftelijke communicatie werkt dan uiteraard prima maar als mensen die wetenschappelijke namen verschillend uitspreken, dan kunnen er toch soms problemen, maar ook wel eens leuke voorvallen ontstaan. Uit de mond van de Chinees, die de “r” niet kan zeggen, klinken botanische namen al heel anders, zoals ik uit eigen ervaring kan zeggen.

Een hilarisch voorval deed zich in mijn studententijd eens voor tijdens een voordracht (in het Engels) van een Nederlander die het over *Pinus sylvestris* (de grove den) had en de naam “pinus” op z’n Nederlands uitsprak. Dit veroorzaakte prompt enig gegniffel achter mij in een groepje Engelsen. De reden hoef ik U hier waarschijnlijk niet uit te leggen.

Een andere leuke anekdote betreft een Engelsman die ik in een tuin hoorde roepen: look here, a “naifeufia”. (ik spel het fonetisch-Nederlands). Hij bleek *Kniphofia* te bedoelen, de bekende vuurpijl uit onze tuinen, ook trouwens uit Zuid-Afrika afkomstig. Dat de man blijkbaar niet wist dat *Kniphofia* is afgeleid van de achternaam van Johannes Kniphof, een Duitse arts, is hem natuurlijk niet kwalijk te nemen, maar hij sprak de gelatiniseerde naam dus op z’n Engels uit (een “k” voor een “n” wordt niet uitgesproken en “ph” is een “f”-klank). Als je iemand dat hoort zeggen, dan denk je toch: waar hééft die man het over?

De laatste tijd schijnt het mode te zijn om nieuwe cactussoorten namen te geven die verwijzen naar cultuur-historische feiten. Neem bijvoorbeeld *Mammillaria huitzilopochtli*. Deze soortnaam schijnt afkomstig te zijn uit de taal van de Azteken. Maar ik kan mij voorstellen dat veel liefhebbers dit een onuitsprekelijk woord vinden. “Huitzilopochtli” zal ongetwijfeld op heel veel verschillende manieren, al dan niet stotterend, worden uitgesproken. Wat zouden die Australiërs dáár eigenlijk van maken?

Ik bedoel maar, iedereen spreekt de wetenschappelijke namen uit alsof het woorden van de eigen taal zijn. Ach, zo erg is dat eigenlijk niet. Je kunt nog eens lachen.

**Hector Petersenstraat 7
1112 LJ Diemen**

JONG GELEERD ....

LOBIVIA POJOENSIS V. GRANDIFLORA

Johanna Smit-Reesink

Deze week, half augustus, stond een stoere lobivia bij mij in bloei met twee schitterend rode bloemen. Toen Henk Viscaal langs kwam heeft hij er meteen een paar foto's van gemaakt, zodat we jullie kunnen laten zien hoe mooi ze zijn! Deze lobivia's komen voor in het zuidoosten van Bolivia bij Puento Pojo. Grandiflora betekent met grote bloem.

De naam lobivia is een anagram van Bolivia! Ze komen trouwens ook voor in het noorden van Peru. Lobivia's zien eruit zoals je verwacht van een echte cactus. Een stevig lijf met ribben en flinke stekels en als het kan na verloop van een paar jaren prachtige, grote fel gekleurde bloemen.

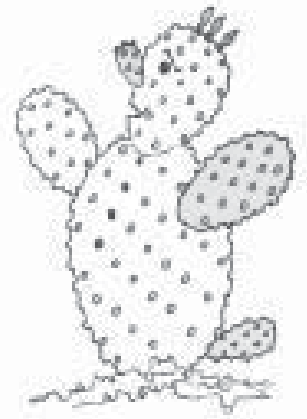
Lobivia's komen voor tot op grote hoogte. Daaruit kun je opmaken, dat ze gewend zijn aan fel licht en grote temperatuurverschillen in zomer en winter en zelfs bij dag en nacht. In het groeiseizoen hebben lobivia's veel voedsel en water nodig en in de winter, zoals je begrijpt, moet het licht, droog en koud zijn. Als de planten te weinig licht krijgen, worden de stammetjes langer en dunner dan wanneer ze voldoende licht krijgen.

In de natuur ontstaan zomaar allerlei kruisingen, wat vooral zichtbaar is aan het kleurverschil van de bloemen.

Deze lobivia's heb ik jaren geleden zelf gezaaid van zaad

uit het Clichéfonds. Het neemt wat tijd voordat ze in bloei komen, maar de planten zijn erg mooi en sterk. Dus het is de moeite waard ze te hebben en te houden!

**Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom**

Lobivia pojoensis var. grandiflora

Foto: Henk Viscaal

VOOR HET VOETLICHT

Bertus Spee

Matucana aureiflora

Hoog in het Andesgebergte in Peru groeien deze mooie, plat-bolvormige planten. Ze kunnen wel 15cm in diameter worden en hebben meestal een flinke penwortel. Daarom planten we ze in een wat diepere pot, in een goed doorlatend mineraalrijk grondmengsel met ook wat humus erdoor. De planten verlangen een luchtige en zonnige plaats in de kas. De goudgele (aureiflora) bloemen verschijnen in de zomer vaak met meerdere tegelijk. Tijdens de groeiperiode geven we ze om de week een matige watergift. In de winter kunnen we ze helemaal

droog houden bij een minimum temperatuur van 3 °C.

Daar deze planten zelden spruiten, kunnen we ze vermeerderen door te zaaien. Dit geeft weinig problemen. Enten is ook mogelijk, maar op eigen wortel kweken is wel zo leuk.

Notocactus scopa

Deze opvallende notocactus werd al beschreven in 1848 en is zodoende al heel lang in cultuur. Toch zien we deze dichtbedoornde planten nog maar weinig in onze verzamelingen.

Misschien komt dit doordat het dunne wortelgestel nogal vochtgevoelig is. De planten worden daarom vaak geënt. Uruguay is het moederland van deze mooie planten. In de natuur kunnen ze wel 25 cm hoog worden en soms flinke groepen vormen. Er zijn wel 5 variëteiten van deze plant, waarbij de bedoorning dan een afwijkende vorm heeft. De

planten zijn vrij goed uit zaad op te kweken. We dienen ze in de winter niet te koud te houden (10 °C) en af en toe wat water te geven of te nevelen, zodat de haarwortels niet verdrogen.

Ze groeien het beste in een mengsel van één deel potgrond en één deel scherp zand. Spruitende planten kunnen ook gestekt worden. We bewortelen deze op vochtig bims.

Opuntia gosseliana

Deze planten zijn afkomstig uit het noorden van Mexico (Sonora). Het is een vrij fors groeiende soort, tot 1 meter hoog, die ook redelijk wat kou kan verdragen. Mijn ervaring is dat ze niet echt winterhard zijn, zoals wel wordt beweerd. De blauwgroene schijven kunnen wel 20 cm in doorsnee worden. Op een flink zonnige plaats kunnen ze buiten gemakkelijk in bloei komen met 4 tot 5 bloemen per schijf.

In de winter zetten we ze volkomen droog bij een minimum temperatuur van 0 °C.

Ze groeien het beste in een doorlatend, lemig, kiezelrijk grondmengsel. Vermeerderen kan door zaaien, de harde zaden kiemen echter niet erg gemakkelijk en stekken gaat juist erg goed. Na een week drogen worden de schijven beworteld op vochtig grof zand of lavagruis, waarna ze dan opgepot kunnen worden. De beste tijd hiervoor is na de bloei.

Lobivia hertrichiana

Het geslacht *Lobivia* is de laatste jaren wat in de vergetelheid geraakt zo lijkt het. Toch zijn het gemakkelijke, weinig eisende planten, die (zij het vrij kort) uitbundig kunnen bloeien.

L. hertrichiana komt van nature voor in zuidoost Peru tot op een hoogte van wel 3000 meter. Ze groeien bolvormig met een doorsnede van 8 tot 10 cm en kunnen flinke clusters vormen. De planten zijn gemakkelijk te stekken. De jonge spruiten zijn meestal al beworteld als ze van de moederplant gehaald worden. Zaaien geeft ook geen enkel probleem.

We zetten de planten in een mineraalrijk goed doorlatend substraat en geven matig water gedurende de groeitijd. In de winter kunnen ze helemaal droog gehouden worden bij een minimumtemperatuur van 3 °C. De planten houden van veel licht en frisse lucht en kunnen in de zomer ook goed buiten gekweekt worden.

Foto's van de schrijver

**Diepeneestraat 4,
4454 BJ Borssele**

OP ZOEK NAAR GROEIPLAATSEN VAN ECHINOCEREUS SANTARITENSIS

Henk Ruinaard

Als je op zoek bent naar *E. santaritensis* kom je onvermijdelijk ook *E. arizonicus* ssp. *nigrihorridispinus* tegen. In het veld is het verschil tussen deze twee soorten zéér moeilijk te zien. Pas na bestudering van de veldfoto's en vergelijking van dit beeldmateriaal met de beschrijvingen van deze twee soorten kon ik achteraf pas vaststellen of ik een groeiplaats van *E. santaritensis* dan wel van *E. arizonicus* ssp. *nigrihorridispinus* had gevonden.

Echinocereus santaritensis is nog een vrij nieuwe echinocereussoort die voor het eerst in 1998 beschreven werd door Wolfgang Blum en Jürgen Rutow in de monografie: ECHINOCEREUS (zie lit. 1, pag. 373; *Echinocereus santaritensis* BLUM et RUTOW spec.nov.).

“Voor die tijd werd deze plant gerangschikt onder *E. coccineus* of *E. arizonicus* omdat de bloem destijds niet als onderscheidend kenmerk werd meegenomen. Pas nadat enkele jaren geleden planten, die opgegroeid waren uit van de standplaats meegebrachte zaden (Lz 0287, Arizona, Chiricahua Mts.), voor het eerst bloeiden, kon worden vastgesteld dat het hier om een nieuw taxon gaat. De bloembuis is de langste in de triglochidiatus-groep, waartoe deze soort behoort, en deze vertoont als plesiomorf (oorspronkelijk) kenmerk nog wolresten of vilt.”

E. santaritensis ontleent zijn naam aan de Santa Rita Mountains in Arizona (Santa Cruz Co.). Dit is de type standplaats waar het

Afb. 1: *E. arizonicus* ssp. *nigrihorridispinus* op rotsformatie, Coronado N.M., Arizona, Cochise Co., 24 april 2005

Afb. 2: *E. arizonicus* ssp. *nigrihorridispinus* langs Joe's Canyon Trail, Coronado N.M., Arizona, Cochise Co., 24 april 2005

herbariummateriaal en de foto's van de bloemdoorsnede vandaan komen. Verder is deze soort aangetroffen in Chiricahua National Monument (Cochise Co., zaden onder veldnummer Lutz 0278, 1992), op Mount Lemmon (Pima Co., A. Ohr, 1998) ten Noorden van Tucson, in het Noordoostelijk deel van de Sonora desert in Mexico (Chihuahua, onder de veldnummers Lau 1581 en Lau 1544), in de buurt van Bisbee (Cochise Co., M. Lange, 2001) en mogelijk op een aantal andere plaatsen in Cochise County (Zuidoost Arizona).

Mijn eerste kennismaking met *E. santaritensis* of *E. arizonicus* ssp. *nigrihorridispinus* is op 29 april 2003 als ik langs Joe's Canyon trail in het Coronado N.M. een rood bloeiende echinocereus aantref. *E. santaritensis* is dan voor mij een nog onbekende soort en daarom is mijn eerste indruk dat ik *E. coccineus* ssp. *rosei* gevonden heb en zo benoem ik deze plant dan

ook in mijn reisverslag.

Een stuk verderop langs het pad word ik verrast door nog een tiental van deze schitterende planten die op vlakke delen van de steile rotsformaties groeien. Deze planten zien er zéér gaaf uit en zijn gespaard gebleven van de bosbrand die, gezien de zwart geblakerde dennen en jeneverbesstruiken, langs de berghelling gewoed heeft. De echinocereus-populatie op deze rotsen is zéér stabiel van bloemkleur en bedoorning. De clusters van 5 tot 10 stammen bloeien uitbundig met soms wel 5 bloemen per stam. Thuisgekomen begin ik na het bestuderen van de dia's te twifelen aan mijn indeling van deze planten als *E. coccineus* ssp. *rosei*.

Volgens de verspreidingskaarten komt *E. coccineus* ssp. *rosei* hier niet voor, maar zou dit wel *E. santaritensis* of *E. arizonicus* ssp. *nigrihorridispinus* kunnen zijn.

Bij mijn tweede bezoek aan Coronado

Afb. 3: *E. arizonicus* ssp. *nigrihorridispinus* op berghelling, Coronado N.M., Arizona, Cochise Co., 24 april 2005

Afb. 4: *E. arizonicus* ssp. *nigrihorridispinus* op rotsformatie langs Joe's Canyon Trail, Coronado N.M., Arizona, Cochise Co., 29 april 2003

Afb. 5: *E. arizonicus* ssp. *nigrihorridispinus* op rotsformatie langs Joe's Canyon Trail, Coronado N.M., Arizona, Cochise Co., 29 april 2003

N.M. op 24 april 2005 ga ik opnieuw op zoek naar de planten waarvan ik nu denk dat het *E. santaritensis* betreft, maar aanvankelijk kan ik de planten die ik in 2003 had gevonden niet terugvinden.

Ik loop door over het Joe's Canyon Trail tot aan de laatste top van de berg, waar je een mooi overzicht hebt over de lager gelegen desert vlaktes van Mexico, maar ook langs de berghellingen van dit doodlopende pad is *E. santaritensis* niet te vinden. Op de terugweg zie ik plotseling een rood bloeiende echinocereus cluster aan de rand van het afgrond langs het pad staan (zie afb. 2). Dit is zeker niet één van de planten die ik bij mijn vorige bezoek gezien heb. Daar ik vermoedelijk destijds langs een lager gelegen pad heb gelopen keer ik terug naar het begin van Joe's Canyon Trail en ga ik opnieuw op zoek naar *santaritensis* langs een lager deel van de berghelling. Langs deze lagere route ontdek ik nog een paar van deze grote echinocereus-clusters en stel vast dat ook dit niet de planten van vorige keer zijn. Een paar oudere clusters, zonder bloemen maar wel met knoppen, lijken eigenlijk meer op *E. arizonicus* ssp. *nigrihorridispinus* (zie afb. 3).

Ik klim omhoog langs de steile berghelling naar Joe's Canyon Trail en kom weer bij de kale rotsformatie terecht die vermoedelijk de groeiplaats van de vorige keer moet zijn. Als ik een paar meter deze steile rotsen opklim blijkt dit inderdaad het geval te zijn en vind ik de planten van de

Afb. 6: *E. arizonicus* ssp. *nigrihorridispinus* op rotsformatie langs Joe's Canyon Trail, Coronado N.M., Arizona, Cochise Co., 24 april 2005

vorige keer weer terug. Net als toen staan ze ook nu weer in bloei. De foto's van 29 april 2003 (zie afb. 4 en 5) van de planten op de rotsen vertonen bij gedetailleerde bestudering veel overeenkomsten met die van afb. 3 als het om de kleur van de be-doorning en de vorm van de ribben gaat.

De bloemen zijn op dat moment volledig geopend en zijn volkomen symmetrisch.

Eén en ander doet vermoeden dat zowel de planten op de berghelling als die op de rotsformatie behoren tot *E. arizonicus* ssp. *nigrihorridispinus*.

Om hierover meer duidelijkheid te krijgen begin ik na mijn thuiskomst weer met het bestuderen van de beschrijvingen van *E. santaritensis* en *E. arizonicus* ssp. *nigrihorridispinus*, met de nadruk op de onderscheidende verschillen tussen deze soorten. W. Blum en J. Rutow zeggen hierover: "De bloembuis van *E. santaritensis* is

de langste in de (*Echinocereus arizonicus*) groep en vertoont als plesiomorf kenmerk nog de resten van wol of vilt. Bovendien is de knop spitsler dan bij *E. arizonicus* ssp. *nigrihorridispinus*. *E. santaritensis* onderscheidt zich van *E. arizonicus* door meer ribben (10 – 13 i.p.v. 8 – 11), door de grootte (kleiner lichaam) en door vroegere spruitvorming (groeps- of clustervorming). Verder verschilt *E. santaritensis* morfologisch van *E. arizonicus* en ssp. *nigrihorridispinus* door de bloemopbouw met de langere, meestal zygomorfe bloemvorm en door de zaadstructuur (REM)". Tenslotte zou ook het chromosomenaantal verschillend zijn; waarschijnlijk diploïd voor *E. arizonicus* ssp. *nigrihorridispinus* en tetraploïd voor *E. santaritensis*.

Het valt niet mee om deze verschillen op de groeiplaatsen zelf te zien, maar net als bij andere echinocereus-soorten heb ik

Afb. 7: *E. arizonicus* ssp. *nigrihorridispinus* op rotsformatie langs Joe's Canyon Trail, Coronado N.M., Arizona, Cochise Co., 24 april 2005

gemerkt dat je ze steeds beter gaat herkennen naarmate je meer veldervaring krijgt.

Met nog maar weinig veldervaring op het gebied van *E. santaritensis* bezocht ik op 25 april 2005 het Chiricahua National Monument in Arizona. Dit staat bekend om zijn grillige rotsformaties en wordt door verschillende auteurs genoemd als groeiplaats van *E. santaritensis*. Zoals bij veel Nationale Parken in de USA loopt er een keurige geasfalteerde weg van het bezoekerscentrum naar de top van de berg of het centrum van het Nationale Park. In het geval van Chiricahua N.M. loopt de weg tussen grote grillige rotsformaties naar de top van de berg genaamd Massai Point. Hier is uiteraard een groot parkeerterrein met uitzichtpunten die over het dal met

tallose zuilvormige rotsformaties uitkijken. Op een vlak stuk rotsachtige grond vlak onder de top ontdek ik tussen lage dennen en jeneverbesstruiken een aantal planten die in eerste instantie het meest aan *E. santaritensis* doen denken (zie afb. 8). Er staan ook een paar oudere planten met knoppen die in de koppen, de donkere middendoorns hebben die in de beschrijving van *E. santaritensis* genoemd worden (zie afb. 9). Al snel wordt de bergheiling te steil om te beklimmen en besluit ik het Echo Canyon trail te gaan verkennen dat me door één van de Rangers in het Visitors Center is aanbevolen.

Dit rotsachtige pad daalt af in het dal waarin de grillige zuilvormige rotsformaties staan (door de Chiricahua Apache india-

Afb. 8: *E. santaritensis*, Chiricahua N.M., Massai Point, Arizona, Cochise Co., 25 april 2005

Afb. 9: *E. santaritensis*, Chiricahua N.M., Massai Point, Arizona, Cochise Co., 25 april 2005

Afb. 10: *E. santaritensis*, Chiricahua N.M., Echo Canyon Trail, Arizona, Cochise Co., 25 april 2005

nen aangeduid als “standing up rocks”) en waarop je vanaf Massai Point een prachtig uitzicht hebt. Hoe verder je afdaalt, des te meer je tussen de zuilvormige pilaren doorloopt, die soms op reusachtige paddestoelen lijken. De meest indrukwekkende exemplaren hebben schilderachtige namen zoals “Punch and Judy”, “Duck on a Rock” en “Big Balanced Rock”.

Langs dit spannende en soms een beetje gevaarlijke pad staan in verscholen hoekjes en vlakke rotsplaten echinocereus-clusters. Ik passeer er een stuk of 10 die allemaal in knop staan (zie afb. 10). Het zijn gave en vrij jonge clusters die qua beoording het beste aan de beschrijving van *E. santaritensis* voldoen. Als ik nog verder langs het pad afdaal, kom ik eindelijk aan de rand van een steile afgrond een bloeiende *E. santaritensis* tegen (zie afb. 11). Het is maar een klein clustertje met maar 1 bloem, maar die is dan wel zygomorf en als ik de foto uitvergroot zie ik ook wat vilt op de areolen van de bloembuis (zie afb. 12). Dit moet dan toch wel *E. santaritensis* zijn. Dit wordt definitief bevestigd door Wolfgang Blum tijdens de “Herbsttagung” van de “Arbeitsgruppe Echinocereus” op 2 oktober 2005, waar ik deze foto’s laat zien.

Op deze groeiplaats staat *E. santaritensis* dus meer in knop dan in bloei terwijl *E. arizonicus* ssp. *nigrihorridispinus* één dag eerder en ca. 100 km zuidelijker al volop in bloei stond. Wellicht heeft dit met de iets zuidelijker ligging van Coronado N.M. te maken (volgens Google Earth en de beide “Visitors Maps” liggen beide groeiplaatsen op dezelfde hoogte, namelijk 2000 meter).

Andere groeiplaatsen van *E. santaritensis* heb ik nog niet bezocht (b.v. Mount Lemmon) of nog niet gevonden (Santa Rita Mountains en de omgeving van Bisbee; wel bezocht, maar geen *E. santaritensis* gevonden).

Waarschijnlijk zijn er nog wel meer groeiplaatsen in dit zuidelijke deel van Arizona (Cochise Co., Santa Cruz Co., Pima Co. en wellicht ook Pinal Co. en Graham Co.).

Het lijkt erop dat je dan toch de bergen moet gaan bezoeken, want tot nu toe is *E. santaritensis* alleen nog maar op vrij hoge berghellingen (Volgens Lit. 1: 1400 – 1800 meter) aangetroffen en niet op de lager gelegen deserts.

Er valt gelukkig nog veel te ontdekken.

Literatuur:

1. Blum, W. , Lange, M., Rischer, W., Rutow, J. (1998). Echinocereus. Selbstverlag, Turnhout: 373 - 375.
2. Blum, W. (1999). Korrektur der Herbarangabe von Echinocereus santaritensis Der Echinocereenfreund, (4): 93.
3. Hunt, D.(1999). The Splitter's Guide to Echinocereus. Cactaceae Consensus Initiatives 7(06) : 21-29.
4. Corbett, T., Martino, L. di, (1998). Echinocereus Special Issue, Echinocereus Index, Terry Corbett: Cactus & Co. 23 – 92.
5. Corbett, T., Martino, L. di, (1999). Postscripta – Updates and corrections to the Echinocereus Special Issue, Cactus & Co (2): 89-100.
6. Ohr, M. & A. Echinocereus Online, Echinocereen am Standort, Martine & Andreas Ohr.
7. Ohr, M. & A., Echinocereus Picture CD.
8. Lange, M., (2001). Echinocereus santaritensis W. Blum & J. Rutow, Aus der AG Echinocereus, KuaS (2):43.
9. Illert, W. E. (2001). Echinocereus santaritensis W. Blum & J. Rutow, In Kultur beobachtet, KuaS (8):211.
10. Pichler, G. (1999). Leserbrief: Echinocereus spec. Lau 1544 – eine ungeklärte Art? Echinocereusfreund, (03):80-81.

**Molenweg 29,
6133 XM Sittard.
henk.ruinaard@tiscali.nl**

Afb. 11: *E. santaritensis*, Chiricahua N.M., Echo Canyon Trail, Arizona, Cochise Co., 25 april 2005

Afb. 12: *E. santaritensis*, Chiricahua N.M., Echo Canyon Trail, Arizona, Cochise Co., 25 april 2005

Foto's van de schrijver

VETPLANTEN VAN DE KLEINE KAROO

Frans Noltee

ALOE LINEATA VAR. MUIRII

Deze aloë vormt vertakte of onvertakte stammen tot ongeveer 2 m hoog, die meestal bekleed zijn met verdroogde oude bladeren. De rozetten zijn vrij compact en bestaan uit 30-40 bladeren. De bladeren zijn toegespitst lancetvormig, gemiddeld ongeveer 30 cm lang (soms tot 40 cm) en 7 cm breed (tot 9 in de grootste exemplaren; ze zijn gewoonlijk min of meer rechtopstaand, geelgroen tot enigszins oranje-groen en hebben op boven- en onderkant zeer opvallende rode strepen (*lineata* betekent versierd met dunne lijntjes). Op de bladranden zitten stevige, scherpe roodbruine tanden.

Ieder rozet kan tot 4 bloeiwijzen van

75- 100 cm hoog produceren, hetzij tegelijk hetzij opeenvolgend. De trossen zijn kegelvormig.

De tamelijk grote bloemen worden 4,5-5 cm lang en zijn in het knopstadium verborgen door grote schutbladeren (tot 2,5 cm lang en 1,2 cm breed). Ze variëren van licht roze tot helder rood en verschijnen van juni tot november, met een piek van juli tot september.

A. lineata var. *muirii* is beperkt tot een deel van de Kleine Karoo ten noorden van de Langeberge: van de Garciapas in het Westen tot de Montagupas in het Oosten. Planten van deze variëteit zijn het makkelijkst te zien langs de R62 tussen Ladismith

Afb. 1: De natuurlijke omgeving van Aloe lineata var. muirii

Afb. 2: Aloe lineata var. muirii

Afb. 3: Een detail van de bladeren

Afb. 4: De bloemen van Aloe lineata var. muirii

Afb. 5: De bloeiwijzen van Aloe lineata var. muirii

Afb.6: In het hart van de plant gekeken

Folto's van de schrijver

en Amalienstein.

A. lineata var. *lineata* groeit van Riversdale in de West-kaap tot Grahamstown in de Oostkaap. Deze variëteit heeft blauwachtig groene bladeren (net als bij var. *muirii* duidelijk rood gestreept) en kleinere tanden. De bloeitijd is van januari tot maart.

Beide variëteiten komen voor in al dan niet dicht struikgewas.

**Kleine Schuur,
P.O.Box 35,
Calitzdorp,
6660.
Zuid Afrika.**

MAMMILLARIA SCHUMANNII

Ton Pullen

Een aantal malen heb ik geprobeerd planten van deze soort op te kweken, met wisselend resultaat. De laatste jaren lukt het beter de planten in leven te houden en zelfs tot bloei te brengen. Kwestie van ervaring dus...

Maar eerst een stukje geschiedenis: *Mammillaria schumannii* wordt in 1891 beschreven door H. Hildmann (†1895), een Duits hovenier en eigenaar van een cactuskwekerij in Erfurt, later in Parijs en Lyon. De plant wordt vernoemd naar Dr. Karl Schumann (1851-1904), hoogleraar in de botanie aan de universiteit van Berlijn en de eerste voorzitter van de Deutsche Kakteen Gesellschaft. Hij publiceerde in 1898 een "Gesamtbeschreibung der Kakteen". De beschrijving door Hildmann

is erg onvolledig, gegevens over de bloembouw, de vruchten en het zaad ontbreken, evenals de vindplaatsgegevens.

Mary Katherine Brandegees (1844-1920) uit San Diego, kenner van de flora van California, beschrijft later, in 1900, *Mammillaria venusta* (= de bekoorlijke). Een beschrijving waarin allerlei bijzonderheden, die in Hildmanns beschrijving ontbreken, nader ingevuld worden. Later blijkt, dat *M. venusta* synoniem is aan *M. schumannii*.

Het duo Britton & Rose stelt in 1923 het

Afb. 1: Mammillaria schumannii

geslacht *Bartschella* op voor deze plant, genoemd naar Dr Paul Bartsch (1871-1960), een Duitser, die later naar Amerika ging. De plant gaat nu *Bartschella schumannii* (Hildm.) Br. & R. heten. Het belangrijkste verschil met *Mammillaria* zit volgens hen in de bouw van de vrucht. Marshall & Bock (1941) brengen de plant weer terug in *Mammillaria*, maar zowel mammillariakenner Craig (1945) als alleskenner Backeberg (1977) handhaven de geslachtsnaam *Bartschella*.

Deze soort heeft haar natuurlijke verspreidingsgebied in het zuiden van Baja California, Mexico. Verticale verspreiding: 10 – 200 m.

In 1987 beschrijft Richard Wolf een variëteit *globosa*, naar een plant, die in 1979 nabij Cabo San Lucas gevonden werd door Günther Raz, ook in Baja California. Als belangrijkste verschillen met de soort worden genoemd: Deze variëteit is niet-spruitend en de bedoorning is korter. Terecht wordt deze variëteit tegenwoordig niet meer erkend.

De namen *Bartschella schumannii*, *M. schumannii* var. *globosa* en *M. venusta* worden nu dus als synoniem van *M. schumannii* gesteld. *M. schumannianus* is een -verkeerd gespelde- catalogusnaam van Uhlig uit 1979.

Er zijn diverse pogingen ondernomen om tot een acceptabele indeling van de mammillaria's te komen. Pilbeam (1999) geeft in zijn boek een infraspecifieke indeling van het geslacht *Mammillaria*, ontleend aan Hunt (1997). In dit systeem hoort *M. schumannii* thuis in de serie *Ancistracanthae* van het subgenus *Mammillaria*, en wel in de groep rond *M. grahamii*. Een andere systematiek, volgens Lüthy (1995), plaatst onze plant in de serie *Bartschella* van de sectie *Cochemiea*, subgenus *Cochemiea*.

Beschrijving:

Plantlichaam solitair of zodevormend. Epidermis grijsgroen. Afzonderlijke sprui-

ten zijn 2-4 cm in diameter en tot 6 cm hoog. De tuberkels zijn kort en dik, de axillen aanvankelijk voorzien van weinig wol, later kaal. Er zijn 9-15 randdoorns, die 6-12 mm lang zijn, dun naaldvormig.

Meestal is er één gehaakte middendoorn, soms 2- 4. Deze is 10 – 15 mm lang, wit tot donkerbruin van kleur. De bloemen zijn rozerood, 3-4 cm in doorsnede, met korte bloembuis. De vrucht is scharlakenrood, 15 – 20 mm lang, afbrekend boven de basis wanneer hij rijp is. (Een verschijnsel, dat typisch is in de beschrijving van *Bartschella*!) De zaden zijn zwart.

Cultuur:

Al enige malen heb ik deze soort in cultuur gehad, met wisselende resultaten. Meestal gaat de plant na enige jaren dood. Dan maar enten? Een geënt exemplaar, dat ik in de jaren zeventig van de vorige eeuw kocht in België, heeft jarenlang goed gebloeid in mijn verzameling. Door het enten wordt het plantenlichaam wel langer dan gebruikelijk. Planten op eigen wortel geven vroeg of laat toch weer de geest. Je gaat dan zoeken naar een cultuurfout.

Het exemplaar, dat op bijgaande foto's staat, is een zaailing van ongeveer 5 jaar oud. Hij is opgepot in een vierkante pot, gevuld met vrij grof lavagruis, zodat een eventueel teveel aan water gemakkelijk weg kan. De plant huist hoog in de kas, op een zogenaamde gietgoot, en krijgt uitsluitend water van onderen. Daar komt nog bij, dat er in de zomer niet vaker dan eenmaal per 2 weken water gegeven wordt. Enkele malen per jaar wordt een sterk verdunde voedingsoplossing aan het gietwater toegevoegd, lava bevat immers weinig voedsel voor onze planten. Een bijkomend voordeel van deze plek is, dat er volop zonlicht op de plant kan vallen, omdat hij relatief dicht onder het glas staat.

Alle eerdere pogingen om deze plant langdurig met succes te kweken zijn waarschijnlijk mislukt door teveel vocht. Wijsheid achteraf natuurlijk, maar het toont wel

aan dat “éducation permanente” ook in de cactusliefhebberij geldt. Samenvattend kan ik dus adviseren: een zeer goed drainerend substraat, weinig water, van onderen toegediend en veel licht en warmte in de zomer. Een koele en volstrekt droge overwintering wordt op prijs gesteld.

Wanneer men geen lava gebruikt, is een ander mineraal substraat aan te bevelen, in ieder geval weinig of geen humus!

Ik wens u veel succes met deze prachtige cactus!

Literatuur:

Backeberg, C. (1977). Das Kakteenlexikon. Stuttgart.
Britton, N.L. & J.N. Rose (1923). The Cactaceae, 4.
New York.

Craig, R.T. (1945). The Mammillaria Handbook.
Pasadena.

Haage, W. (1982). Kakteen von A bis Z. Radebeul.

Marshall, W.T. & T.M. Bock (1941). Cactaceae.

Mottram, R. (1980). Mammillaria index. Whitestone
Gardens.

Pilbeam, J. (1999). Mammillaria. Southampton.

Schumann, K. (1898). Gesamtbeschreibung der
Kakteen. Neudamm.

Wolf, R. (1987). Mammillaria schumannii Hildmann
var. globosa Wolf. KuaS 38 (6): 147.

**Rinkslag 19,
7711 MX Nieuwleusen.**

Afb. 2: Mammillaria schumannii

Foto's van de schrijver.

AGAVEN IN BLOEI 2

AGAVE OBSCURA

Wim Alsemgeest, Jos van Roosbroeck en Theo van 't Walderveen

Deze agave bloeide bij Wim in 2005. Maar al twee jaar eerder maakte de plant aanstalten om te gaan bloeien. Je ziet dan een duidelijke verandering in de kruin van de plant; de bladeren worden kleiner en de

zijtandjes nemen ook in grootte af, soms verdwijnen ze zelfs. Vervolgens maakt de plant stekken, niet alleen aan de basis maar ook in de rozet.

De bloemstengel is 2,5 meter hoog

Afb. 1: Agave obscura

Afb. 2: Agave obscura

Afb. 3: Agave obscura op de vindplaats

geworden en drie zaaddozen hebben zich ontwikkeld, echter geen bulbillen.

Ook bij Jos heeft deze agave in 2005 gebloeid. Dit was een grotere plant met zeven bloemstengels vanuit stekken onderaan. Een overvloed aan bulbillen en zaad heeft zich gevormd. Bij wijze van proef heeft Jos deze plant overwinterd in een koude kas, waar dagenlang de temperatuur onder het vriespunt is gebleven (tot -3°C). Deze plant heeft het experiment goed doorstaan en alles laat voorzien dat deze agave in 2006 een bloeistengel zal maken vanuit de kern.

Inmiddels is een van onze auteurs op de standplaats in Mexico geweest waar hij kon constateren dat de planten op een lavastroom groeien op 2385 meter hoogte. Ondanks begin februari was de temperatuur met 20°C erg aangenaam. Waarschijnlijk kwam dat omdat de zon scheen; een dag eerder, weliswaar in een ander

gebied, scheen de zon niet en bleef de temperatuur steken bij enkele graden boven nul. Een trui en winterjas zijn dan echt aan te bevelen. Deze lavastroom is ook begroeid met dennenbomen, wat betekent dat de planten bescherming krijgen van het bos. In cultuur blijken de planten ook wel tegen wat lagere temperaturen te kunnen. Het was een bijzondere ervaring om zoveel agaven in een bos te zien groeien. In gedeelten waar het bos kaal was groeiden de planten niet meer.

We constateerden dat het kennelijk nog niet zo lang geleden had geregend want in de bladen stond nog water. Ook bevonden zich in de kruin van de planten vele zaden. Kennelijk vallen de meeste zaden recht naar beneden zodat ze op de bladen vallen, vervolgens spoelen de zaden bij regenval van het blad af de grond in.

Bernd Ullrich heeft in het tijdschrift *Kaktusblüte* van april 1992 een zeer uitgebreide en grondige studie gepubliceerd

Afb. 4: *Agave horrida* ssp. *perotensis* op de vindplaats

over deze soort, samen met *A. horrida* ssp. *perotensis*. Hoewel deze materie ons in hoge mate interesseert, hebben we het artikel misschien wel twintig keer opnieuw moeten lezen om het een beetje te begrijpen.

Het is bijna onvoorstelbaar dat *A. obscura* al in 1829 ontdekt is en vervolgens naar Europa is verscheept. Als we het goed begrepen hebben, komt het verhaal op het volgende neer: De botanische reiziger Schiede ontmoette in 1829/1830 een onbekende agave in de Malpais tussen La Joya en Las Vigas. Omwille van de donkerrode bloemen noemde hij deze plant *Agave obscura*. Echter, deze species werd niet voorgesteld in de Europese tuinen en bleef een “boeknaam”. Jacobi herschreef in 1865 dit taxon als *Agave xalapensis* Roezl

ex Jacobi.

Trelease, directeur van de Henry Shaw Botanische Tuin van St. Louis in Missouri en een welbekende autoriteit op het gebied van yucca's en agaven, bezocht deze streek in Veracruz in februari 1905 per trein.

Hij interpreteerde in 1920 een agave groeiend in de lavavelden van El Limon, ongeveer 30 km ten westen van La Joya, verkeerd als *A. obscura* Schiede.

Chazaro volgde in 1981 de voetsporen van Schiede in het veld en bewees met overtuigend bewijsmateriaal dat *A. obscura* en *A. xalapensis* twee namen voor dezelfde soort zijn en dat *A. obscura* 35 jaar prioriteit heeft over *A. xalapensis*. De agave, geïnterpreteerd door Trelease als *A. obscura* werd door hem geïdentificeerd

als *A. horrida* Lemaire ex Jacobi.

Gentry volgde in 1982 in zijn beroemde boek Chazaro niet. *A. obscura* werd onterecht omgecombineerd naar *A. polyacantha* var. *xalapensis*.

Gentry was er niet van op de hoogte dat er in hetzelfde gebied ook nog een andere soort groeit. Hij vermeldt bij *A. obscura* dat deze soort moeilijk te onderscheiden is van *A. horrida* die in de bergen van de staat Morelos groeit. Hij heeft dan echter niet *A. obscura* voor ogen maar de soort die later werd beschreven door Bernd Ullrich als *A. horrida* ssp. *perotensis*.

Bernd Ullrich volgde Chazaro in diens redenering wel. De agave die door Chazaro als *A. horrida* Lemaire ex Jacobi was geïdentificeerd, werd door hem nieuw beschreven als *A. horrida* ssp. *perotensis*.

De *Agave polyacantha* var. *xalapensis* zoals afgebeeld in Gentry pag. 231 is nu als neotype* aangewezen van *A. obscura*. De plant afgebeeld als *A. polyacantha* op pag. 229 behoort ook absoluut tot dezelfde soort. Zie onze afbeeldingen hierbij. Wel is er duidelijk wat variatie in lengte van de stekels.

Ook in het werk van Breitung is een *A. horrida*-vorm afgebeeld als *A. obscura*. Op verschillende websites zie je ook afbeeldingen van *A. obscura* die duidelijk vormen zijn van *A. horrida*, met ook vermeldingen van standplaatsen die zuidelijker liggen dan die van *A. obscura*. *A. obscura* groeit tussen Las Virgas en La Joya in de staat Veracruz. *A. horrida* ssp. *perotensis* groeit zo'n 50 km zuidelijker tussen Perote, dat nog in Veracruz ligt, en Zacatepec dat net over de grens in Puebla ligt. Wij adviseren U dan ook deze verandering in het boek aan te tekenen. Op *A. horrida* ssp. *perotensis* komen wij in een ander verhaal terug; we zullen het dan hebben over de vormen van *Agave horrida*.

Resumerend kunnen we het volgende vaststellen.

1. *A. obscura* is een oude bekende

plant, die vroeger veel is ingevoerd en die nog steeds veel in verzamelingen voorkomt onder de foutieve namen *A. xalapensis* en *A. polyacantha* var. *xalapensis*, ook in het verder geweldige boek van Gentry. De vindplaatsen van deze soort liggen uitsluitend in de deelstaat Veracruz, nl. 7 km ten oosten van Las Vigas, langs de weg naar Xalapa. (weg nr. 140).

2. *A. horrida* ssp. *perotensis* is inderdaad een vorm van *A. horrida* en komt soms voor onder de naam *A. obscura*, ook in de boeken van Gentry en Breitung.

3. De vindplaats van deze ondersoort ligt in de deelstaten Puebla en San Luis Potosi. De enige vindplaats in Veracruz is 7-8 km ten noorden van El Limon. Wij hebben hem gevonden 16 km ten noordoosten van Zacatepec. Dat is in het grensgebied van de staten Veracruz en Puebla. *Agave horrida* is alleen in de staat Morelos te vinden. Tussen Cuernavaca en Mexico City vind je de planten en masse gewoon langs de snelweg!

Synonymen

- Agave attenuata* var. *subdenudata* Hort. ex Trelease
- Agave caribae* Verschaffelt
- Agave chloracantha* Salm-Dyck (1859)
- Agave densiflora* Hooker (1857)
- Agave densiflora* var. *angustifolia* Hort ex Besaucele
- Agave densiflora foliis striates aureis* Hort ex Besaucele
- Agave engelmannii* Trelease (1892)
- Agave flaccifolia* Berger (1915)
- Agave hookeri* Hort ex Besaucele
- Agave lamprochlora* Jacobi
- Agave micracantha* Baker
- Agave muilmannii* Jacobi (1870)
- Agave myriacantha* Hort ex Besaucele
- Agave polyacantha* Jacobi
- Agave polyacantha* var. *densiflora* (Hooker) Terracciano
- Agave polyacantha* var. *xalapensis* (Roez)

ex Jacobi) Gentry (1982)
Agave uncinata Jacobi (1865)
Agave xalapensis Roezl ex Jacobi (1865)

*Een neotype is een plant of afbeelding die als type is aangewezen als het originele typemateriaal niet meer bestaat.

Literatuur:

- Basanez, M.J.C. de (1981): Nota sobre la tipificacion de *Agave obscura* Schiede y su confusion con *Agave xalapensis* Roezl. *Biotica* 6 (4).
- Baker, J.G. (1888): Handbook of the amaryllideae, pag.168.
- Berger, A. (1915): Die Agaven - Beiträge zu einer Monographie. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart, New York.
- Breitung, A.J. (1968): The Agaves. The Cactus and Succulent Journal Yearbook. Abbey Garden Press.
- Garcia-Mendoza, A. (2002): Distribution of *Agave* (Agavaceae) in Mexico. *C&S.J.(US)* 74 (4):178.
- Gentry, H.S. (1982): Agaves of the continental North America. The University of Arizona Press, Tucson.
- Heller Thomas, (2003): Agaven. Natur und Tier Verlag, Münster.
- Irish, M.& G. Irish (2000): Agaves and related plants - A Gardner's Guide. Timber Press, Portland, Oregon.
- I.P.N.I. The International Plant Names Index. Internet: <http://www.ipni.org>
- Korevaar, L.C. et al. (1983): Wat betekent die naam - Botanisch Latijn toegankelijk gemaakt. Succulenta.
- Thiede, J. (2001): Agavaceae - In: Egli, U. (ed.), Sukkulentenlexikon Band 1, Einkeimblättrige Pflanzen. (Monocotyledonen). Eugen Ulmer Verlag, Stuttgart.
- Ullrich, B. (1991): Agavensystematiek für das I.O.S.
- Ullrich, B. (1992): *Agave obscura* Schiede und *Agave horrida* Lemaire ex Jacobi ssp. *perotensis* Ullrich. *Kaktusblüte* 9.april 1992, pag.12-19.

Web sites:

www.agavaceae.com
www.ipni.org
[www.theagavepages](http://www.theagavepages.com)

Afb.5-9: Diverse opnames van de bloei van *Agave obscura*

Afb. 10: De vruchten van *Agave obscura*

Foto's van de schrijver

**Stadhouderslaan 3,
 3417 TT Montfoort,**

E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

HET VRAAGSTUK VAN PITTOCAULON (SENECIO) PRAECOX

Bertus Spee

Het ultieme cactusland Mexico herbergt ook een enorm aantal andere al dan niet succulente planten. Deze keer wil ik het met u hebben over een opmerkelijke succulent uit het centrale gedeelte van dit paradijs.

Afb. 1: P .praecox bij Valle de Los Fantomas

De eerste ontmoeting met deze plant vindt plaats in oktober 2001, op de groeiplaats van *Mammillaria orcuttii*, 50 km ten oosten van San Luis Potosi, bij Valle de los Fantomas. Tussen enorme meters-hoge rotsblokken (afb.1) valt opeens een bijzondere plant op met vlezige bezemsteeldikke stengels en opvallend gevormde grote groene bladeren. De planten zijn ongeveer 1 meter hoog en spaarzaam vertakt.

De eerste gedachte gaat uit naar een *Jatropha*, dit vanwege het witte melksap dat verschijnt na een kerf met een mes. De dikke leerachtige bladeren doen

echter anders vermoeden, maar wat is het dan wel? Er zijn geen tekenen van bloemen of zaden te zien en het lijkt er ook op dat de bladeren spoedig af gaan vallen, sommige zijn al aan het verdrogen.

Op deze interessante heuvels groeien verder nog *Mammillaria erythrosperma*, *Agave celsii* en *A. salmiana*.

Eenmaal weer thuis worden de beschikbare boeken nageslagen, dit levert echter geen resultaat op en dus wordt dit vraagstuk voorlopig terzijde gelegd.

Tijdens een volgende reis in oktober 2003 komen we deze planten weer tegen op de steile hellingen van de Sierra El Cubo in de omgeving van San Felipe, langs de Mex. 51, waar we op zoek zijn

Afb.2: P .praecox op de Sierra El Cubo

Afb. 3: *P. praecox*, jong exemplaar van 50 cm hoog

naar *Mammillaria monancistracantha*. Hier groeien de planten uit tot metershoge flink vertakkende struiken (afb.2). Bladeren zijn alleen aanwezig op de uiteinden van de recht omhoog groeiende stengels, ook hier geen tekenen van bloemen of zaden. De kleinste planten zijn hier zo'n 70 cm hoog (afb.3) en ze groeien tezamen met *Stenocactus sp.*, *Coryphanha sp.*, *Dasyliirion acrotriche* en *Ferocactus hystrix* (afb.4) .

Na thuiskomst ga ik maar weer eens zoeken in diverse boeken en tijdschriften en dan komt de naam *Senecio praecox* tevoorschijn (in *Cactus & Co*). Dit zou het wel eens kunnen zijn! Weer spit ik de nodige boeken door, maar nog steeds geen resultaat, nergens wordt deze plant genoemd.

De laatste mogelijkheid is om maar eens op internet te kijken, de naam *Senecio praecox* wordt ingetikt en al na enkele seconden verschijnt nu de *Pittocaulon* Page

met alle informatie over deze planten:

Het geslacht *Pittocaulon* bestaat uit 5 soorten, voorkomend in midden- en zuidelijk Mexico. Ze behoren tot de familie der *Asteraceae* (composieten). De plaatselijke bevolking noemt deze planten "palo loco" (gekke boom), dit vanwege de bloeiwijze die verschijnt op de toppen van de kale takken, het blad was immers in de herfst afgevallen. De bloeitijd begint al in maart. De bloemstengels zijn bezet met talrijke felgele, asterachtige bloemen die mooi afsteken tegen de kale grijsgroene stengels van de planten.

De vijf soorten zijn:

P. praecox, de meest voorkomende soort in centraal Mexico.

P. velatum ssp. *velatum*, deze komt voor in tropische bossen in het noorden van

Rechts Afb.4: *P. praecox* met *Ferocactus hystrix* op de Sierra El Cubo

Oaxaca en kan boomvormig uitgroeien.

P. velatum ssp. *tzimolensis* groeit heel hoog op steile rotsen in de deelstaat Chiapas.

P. filare is een kleinblijvende soort, die groeit in een klein gebied in de deelstaat Colima.

P. bombycophole groeit in een vrij kleine populatie in de staten Michoacan en Guerrero en heeft als kenmerk dat de bladeren bezet zijn met witte haren.

Het is opvallend dat deze planten op uiterst verschillende plaatsen groeien, van tropisch laagland tot op kale rotsen op wel 3000m hoogte.

Praecox betekent vroeg rijp en heeft betrekking op de bloeiperiode in maart, de rijpe zaden worden door de wind verspreid

Links Afb.5: *P. praecox*, plant van 1 meter hoog, ten noorden van Zimapan

Afb.6: langs de MEX 85 bij km 129

Afb. 7: *P. praecox*, in bloei bij Coxcatlan, februari 2006

door middel van het witte zaadpluis en hier is de naam *Senecio* aan ontleend.

Na de bloei vertakken de stengels zich en groeien er nieuwe bladeren uit. Jammer genoeg hebben we deze planten toen niet zelf in bloei gezien, maar zonder bloemen zijn ze ook mooi. Tijdens onze reis van 2004 vonden we weer prachtige exemplaren (afb.5) ten noorden van Zimapan, op steile hellingen in een bosrijk gebied langs de Mex. 85 bij km 129 (afb.6).

Op onze laatste reis (2005) zijn we zelfs geen enkel exemplaar van dit opvallende

Afb. 8: *P. praecox*, close up van de bloeiwijze
Foto's van de schrijver

geslacht tegengekomen, maar ja, Mexico is ook zo groot en heeft elke dag nieuwe verrassingen te bieden. Dat levert dan weer voldoende stof op om over te schrijven.

N.B.: In februari 2006 werd er nog even een reisje gemaakt door Puebla en Oaxaca en hier kwamen we talrijke planten tegen van dit geslacht. Zo krijgt dit artikel op het laatste nippertje toch nog een happy-end met enkele afbeeldingen van de bloeiwijze (afb. 7-8).

**Diepeneestraat 4
4454 BJ Borssele**

Voor meer foto's:

The Pittocaulon Page.

<http://www.explorelifeonearth.org/pittocaulon.html>

BOEKBESPREKING

Ton Pullen

Echeveria Cultivars, door Lorraine Schulz & Attila Kapitany. Uitgave Schulz Publishing, Teesdale, Australia, 2005. ISBN 0 958516774. Formaat 221 x 287 mm. 210 pp. Prijs: € 45,00.

Dit boek is volledig gewijd aan planten, die ontstaan zijn door kruising en selectie binnen het geslacht *Echeveria* en door kruisingen met soorten van verwante genera, zoals *Pachyphytum*, *Graptopetalum* en *Sedum*.

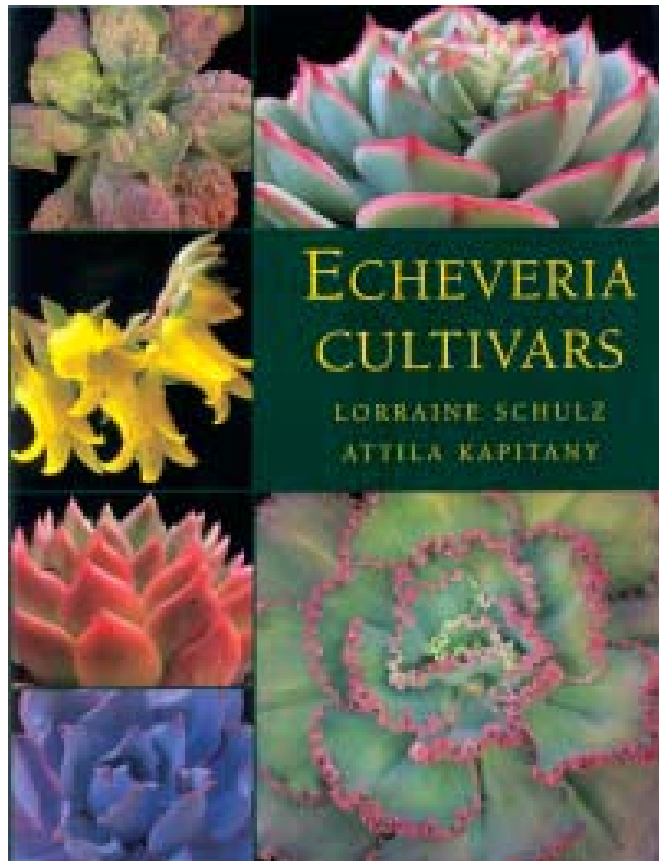
Na een inleiding volgen hoofdstukken over de cultuur, ziektes en plagen, vermeerdering en naamgeving.

Het grootste deel van het boek is gewijd aan de encyclopedische bespreking van een groot aantal cultivars. Dit heeft het karakter van een "praatje bij een plaatje". Op één pagina staan steeds enkele foto's met een korte beschrijving van de hybride. Deze bespreking geschiedt in alfabetische volgorde. De auteurs hebben natuurlijk een selectie moeten maken: lang niet alle bekende cultivars staan er in. Dat kan ook bijna niet, want voortdurend worden er nieuwe kruisingen gemaakt en komen er nieuwe cultivars in omloop. Daarom is er een hoofdstuk toegevoegd, waarin naamloze en recent ontstane hybriden, alsmede bontbladige planten afgebeeld en kort besproken worden. Het boek wordt afge-

Ton Pullen

Schlumbergera, door Frank Süplie & Dick van der Zee. Uitgave: E.P.R.I.C. Nijmegen (s.a.). ISBN: 90 5716 999 1. Formaat A5. 64 pp. Prijs: € 14,95.

In dit boekje behandelen de auteurs verschillende aspecten van dit geslacht van epifytische cactussen, dat wij ook wel kennen onder de populaire naam kerstcac-

sloten met een index op cultivar- en hybridenamen, een lijst van botanische soorten en een literatuuroverzicht.

De meeste foto's zijn van behoorlijke tot goede kwaliteit, het boek is keurig uitgevoerd en is zijn prijs zeker waard. Liefhebbers van kleurige vetplanten zullen blij zijn met dit boek!

Het boek is onder meer verkrijgbaar via de boekenbeurs van Succulenta (Wim Alsemgeest, tel. 0348-471083, e-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl).

tussen.

Er zijn korte hoofdstukjes over de geschiedenis van deze planten, over kruisingen, over standplaats, cultuur en

vermeerdering. Deze tekst omvat ongeveer 10 pagina's, maar wordt zowel in het Engels, Duits en Nederlands gegeven.

Verder bevat het boekje een overzicht van een aantal soorten en hybriden, op kleur gerangschikt, een lijstje met een aantal nieuwe hybriden, een literatuur-overzicht, een register en een fotoverantwoording. Het boekje biedt 94 foto's van soorten en hybriden, die deels van matige kwaliteit zijn.

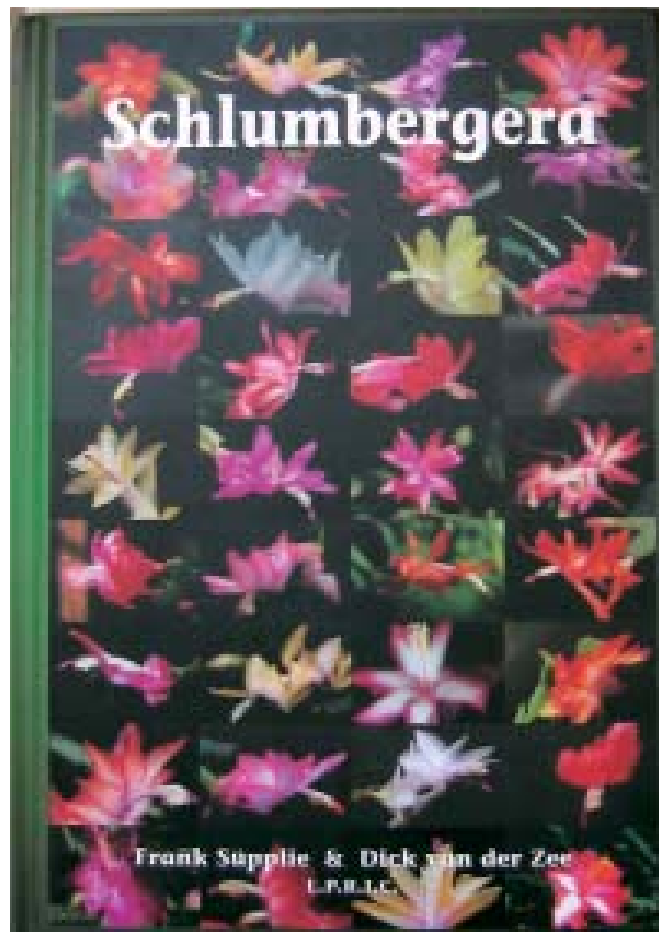
Voor liefhebbers van deze planten is het wellicht aardig dit boekje aan te schaffen.

Meer informatie? Kijk op www.epric.org.

Ben Zonneveld

Teratopia. The world of cristate and variegated succulents, door Gordon Rowley. Uitgave Cactus & Co Libri, Italië. 2006. 287 pagina's, formaat 30 x 21 cm, 596 kleurenfoto's. ISBN 88 95018 08 7. Gereduceerde prijs bij W. Alsemgeest: € 47.

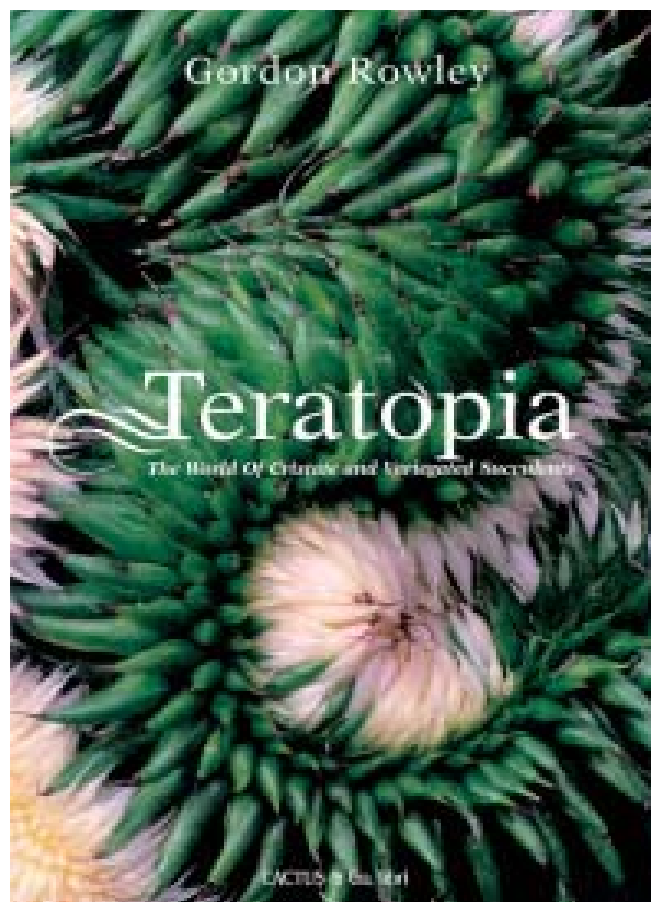
Gordon Rowley gaat ondanks zijn hoge leeftijd door met het schrijven van interessante boeken. Hij behandelt onderwerpen die meestal tot nu toe weinig aandacht hebben gekregen, zoals eerder het boek over caudex-planten. Ook dit keer heeft hij weer uitpakkt door een boek te schrijven over cristaten en andere afwijkingen bij succulenten. Hij beschikte kennelijk over een groot aantal afbeeldingen, nog vermeerderd met plaatjes van vele andere mensen. Het geheel is een lust voor het oog, tenminste als je zoals ik alles wat afwijkt (bij planten dan) interessant vindt. Maar zelfs degenen, die alleen maar planten van bekende vindplaatsen willen hebben, zullen moeten toegeven dat ook vele cristaten in het wild worden gevonden. Ook diegenen, die een afschuw hebben van

die abnormale dingen, zullen toch wel enkele heel mooie planten in dit boek kunnen vinden, zoals allerlei geelgerande agaves.

De auteur begint wat over fasciatie in het algemeen te zeggen. Helaas komt het niet zover dat hij echt een verklaring voor het ontstaan geeft. Hij zegt wel dat twee factoren, genetische en omgevingsfactoren het samen veroorzaken. Dit laatste wordt verderop ingevuld als genen en zelfs wordt het vergeleken met de overgang van jeugd naar volwassen stadium, maar de mijns inziens essentiële rol van hormonen wordt niet genoemd. Degenen, die daar meer van willen weten moeten mijn artikel in Succulenta 85-2 er nog maar eens op na lezen. De lezers worden op het verkeerde been gezet bij de verklaring van bonte planten of chloroplast-chimeren. Op bladzijde 93, fig. 185 wordt een keurig schema gegeven van alle mogelijkheden bij bonte planten, aan de hand van sanseveria. Overigens wordt nergens de Nederlandse *Sanseveria trifasciata* 'Fore-

scate' met geel centrum genoemd. In deze fig. 185 wordt er terecht uitgegaan van het bestaan van drie lagen, die ieder op zich onafhankelijk kunnen muteren, zoals ook beschreven op bladzijde 91. Echter in fig. 161, blz. 82 wordt een schema voor bonte planten gebruikt bij *Agave americana*, dat ten onrechte een heel ander beeld geeft en concludeert dat het in agave slechts om twee lagen in plaats van drie gaat, wat niet het geval is. Overigens is dit misschien niet verwonderlijk, want hij gebruikt hiervoor een plaatje van Trelease uit 1908! Voor de verschillende typen bonte planten gebruikt hij de lastige namen van Jacobsen (1970). Bijvoorbeeld in plaats van te spreken over Albomediopicta en Aureomediopicta voor planten met respectievelijk een wit of geel bladcentrum worden *Mediopicta Alba* en *Mediopicta* (met *Mediopicta aurea* als synonym) gebruikt. Er worden ook drie typen onderscheiden met een gekleurde rand maar een *Agave americana* met een witte rand (niet opgebleekt geel) ben ik nog nooit tegen gekomen. Daarna worden de verschillende typen afwijkingen behandeld zoals cristaten, chimereën, monstrueuze planten en bonte planten (want ook chimereën zijn namelijk chloroplast-chimereën) en combinaties van deze afwijkingen. Zijn behandeling van bonte planten is niet helemaal up-to-date. Albino is bijvoorbeeld niet hetzelfde als geel. Geel kan soms als zodanig overleven, zoals bijvoorbeeld de goudiep. Hij maakt geen onderscheid tussen dicotylen waar de bladrand gevormd wordt door de tweede laag en monocotylen waar de bladrand gevormd wordt door de eerste laag. Zelfs wordt beweerd (blz. 39 en fig. 150) dat bonte randen of centra alleen bij dicotylen voorkomen. Iedereen die de monocotyle bonte sanseveria en agave heeft gezien, weet dat het ook en juist daar het meest duidelijk voorkomt. Dit blijkt ook uit talrijke voorbeelden in het boek. Verder wordt beweerd dat bonte planten niet als zodanig vererven, maar dat geldt niet

voor gestreepte planten. Het is ook geen “overtuiging” van Hirose (blz. 81) maar een feit dat dergelijke gestreepte planten via de moeder kunnen vererven. Kennelijk is hij op blz. 76, 77 ook vergeten dat er twee typen geel zijn, namelijk gele planten die los van de ouder dood gaan en planten die wel zelfstandig kunnen leven (goudiep, gele *Hosta*, gele *Mammillaria marksiana*, blz. 89 etc). Deze laatsten hebben een kernmutatie, vererven dominant en hebben veranderde, namelijk gele bladgroenkorrels. Soms spoort de tekst kennelijk niet met de plaatjes. Vervolgens is een groot deel van de tweede helft van het boek gewijd aan het bespreken van afwijkingen zoals die bij de verschillende plantenfamilies voorkomen. Zoals het een goed boek betaamt, eindigt het met een verklarende woordenlijst, een lijst van aanbevolen planten, een literatuurlijst en een index. Al met al een boek dat systematisch is opgezet en heel veel mooie foto's bevat. Het boek kan dan ook aanbevolen worden aan iedereen die eens wat anders wil op het gebied van succulenten.

SUCCULENTENNIEUWTJES

Ton Pullen

In **International Cactus Adventures** [No. 70, april 2006] brengt Linares de nieuwbeschrijving van *Mammillaria eriacantha* ssp. *velizii*, afkomstig uit Guatemala.

Audissou geeft een overzicht van het genus *Sarcocaulon*. Lodé behandelt de succulente planten van Gran Canaria.

In **I.C.A.** no.71, juli 2006, wijdt Duret een artikel aan de succulente flora van het eiland Réunion. Xhonneux beschrijft *Opuntia altomagdalenensis* uit Colombia als nieuw soort

In **Wulfenia** [12, 2005] beschrijven Star-mühler & Mucher enkele nieuwe opuntia-soorten: *Opuntia fuscolinea* uit Bolivia en *O. mucheri* uit Argentinië.

Het Amerikaanse **Cactus and Succulent Journal** [78 – 2, 2006] opent met een bijdrage over de botanische ontdekkingen van John Lavranos. *Aloe orlandi* is een nieuwe soort uit de Hoorn van Afrika, die hier door Lavranos gepubliceerd wordt. Hammer brengt een nieuwe naamscombinatie in de mesemfamilie: *Antimima levynsiae* en een nieuwe soort: *Phyllobolus pearsonii*. En andere nieuwbeschrijving van Hammer betreft *Bulbine lolita*.

Ward voorziet een hybride kalanchoe, die momenteel in Florida verwilderd is, van een naam: *Kalanchoe x houghtonii*. Mauseth c.s. wijden een artikel aan een maretak die cactussen infecteert: *Ligaria cuneifolia*.

Het volgende nummer van dit tijdschrift [78 – 3, 2006] opent met een bijdrage van Hart & Hart over Ankarana, een Mekka voor xerofyten en halfapen op Madagaskar. Kemble bespreekt *Agave guadalajarana*. Gorelick bezoekt Achenbach Canyon in New Mexico en bericht over zijn vondsten aldaar. Een tweede bijdrage van zijn hand gaat over *Coryphantha recurvata*, gevonden in Sycamore Canyon. Lightstone besteedt aandacht aan close-up fotografie van succulenten.

Craib houdt zich bezig met *Cyphostemma segmentatum*.

De volgende aflevering [78 – 4, 2006] brengt de nieuwbeschrijving van *Rhytidocaulon arachnoideum* McCoy, gevonden in de Hoorn van Afrika. Braun & Esteves Pereira zijn toe aan deel 3 van hun serie over succulente en xerofyten Bromeliaceae uit Brazilië. *Encholirium maximum*, *Orthopterum burle-marxii* en *Dyckia goehringii* komen in deze aflevering aan bod. Lavranos, Rakouth & McCoy publiceren *Aloe pronkii* uit Madagaskar als nieuwe soort.

In het Italiaanse **Piante Grasse** [26 – 2, 2006] bespreken Tavormina & Tavormina de aoniums uit de sectie *Greenovia*. Ook een flink aantal hybriden komen aan bod. Richter behandelt de cilindropuntia's uit Baja-California.

Het Franstalige **Succulentes** [2, mei 2006] brengt een 'special' uit, die geheel gewijd is aan epifytische cactussen. Het boekje is geschreven door Anton Hofer. Een 'special', gewijd aan Schlumbergera verschijnt als bijlage bij het Tsjechische blad **Kaktusy** [42 – 2, 2006]. Het is geschreven door Súpplie.

Van **Haseltonia**, het Yearbook of the Cactus and Succulent Society of America, is inmiddels nummer 11 verschenen. Deze aflevering omvat 150 pagina's en kost 45 dollar. *Euphorbia erythroculata* Mangelsdorff is een nieuwbeschreven soort van Madagaskar. Pino, Klopfenstein en Cieza beschrijven een viertal nieuwe soorten in *Peperomia*, afkomstig uit Peru.

Echeveria tencho en *E. andicola* zijn twee nieuw soorten in dit populaire geslacht. *Hylocereus undatus* ssp. *luteocarpus* is een nieuwbeschreven ondersoort

uit zuidoost Mexico.

Dold, Hammer en Barker publiceren een revisie van *Bergeranthus*. Zij erkennen 10 soorten, waarvan er 2 nieuw voor de wetenschap zijn: *B. albomarginatus* en *B. nanus*.

Aloe [43 – 1, 2006] bevat een artikel van G. Williamson, waarin een drietal nieuwe soorten wordt beschreven: *Anacampseros vanthielii*, *Avonia garipeensis* en *Avonia perplexa*.

Van Jaarsveld houdt zich bezig met *Stoeberia arborea* en haar verwanten. Hij biedt een determinatiesleutel en een vergelijkingstabel voor de planten uit dit genus. Craib schrijft over gras-aloe's uit het Zuid-Afrikaanse veld. Marx wijdt een bijdrage aan *Haworthia arachnoidea* en haar variëteiten.

Het Duitstalige **Kakteen und andere Sukkulenten** [57 – 5, 2006] opent met een bijdrage van Fuentes & Scheinvar over *Acanthocereus baxaniensis* en *A. tetragonus* op Cuba. Wittner houdt zich onledig met de cultuur van *Browningia*. Göbl behandelt de succulente peperomia's.

De volgende aflevering [**KuaS** 57 – 6, juni 2006] opent met een artikel van Geiger over sempervivums. Ettelt bespreekt de roerige geschiedenis van *Sulcorebutia breviflora*. Mordhorst beschrijft zijn waarnemingen met betrekking tot de wateropname door *Echinocereus reichenbachii*. In de volgende aflevering [**KuaS** 57 – 7, juli 2006] levert Bogner een vervolg op zijn nieuwbeschrijving van *Peperomia polzii*. Kallenowsky brengt een reisbeschrijving door het cactusparadijs Chili.

Epi-flora is een nieuw tijdschrift voor liefhebbers van epifytische cactussen. Deze uitgave bevat artikelen over soorten en hybriden in de geslachten *Hattiora*, *Epiphyllum*, *Disocactus*, *Schlumbergera* en hybride genera als *x Aporophyllum* en *x Disophyllum*. Ook de cultuur van deze

planten komt aan bod. Tot nu toe zijn er 3, ongedateerde nummers verschenen. Ook de verschijningsfrequentie is onduidelijk. In nummer 1 beschrijft Súpplie een nieuw taxon: *Rhipsalis pachyptera* fa. *rubra*.

Alsterworthia International [6 – 1, juli 2006] bevat een aantal artikelen van de haworthiakenner Bruce Bayer. Rowley bespreekt intergenerieke hybriden in de subfamilie *Aloioideae*.

Ricanek & Hanacek wijden een bijdrage aan *Aloe forbesii*. Wellens beschrijft een methode om bontbladigheid te induceren in haworthia's.

Cactus & Co [10 – 2, juni 2006] bevat de nieuwbeschrijving van *Gymnocalycium strigianum* ssp. *aeneum*, afkomstig uit de Argentijnse provincie San Luis. Bohata, Mysak & Snicer wijden een uitvoerig en fraai geïllustreerd artikel aan *Lophophora fricii*. Cacaes & Poma brengen een bijdrage aan de taxonomie, ecologie en verspreiding van de cactusflora van Yura (Arequipa, Peru). Piccione houdt zich bezig met Lithops-cultivars. Schaub & Keim publiceren *Copiapoa leonensis* als nieuwe soort.

Met enige vertraging ontving ik **Bradleya** 22 [2004]. Hernandez & Gomez-Hinostroza brengen de nieuwbeschrijving van *Echinocereus palmeri* ssp. *mazopil*. Gorelick besteedt aandacht aan de fylogenetische positie van *Blossfeldia liliputana*. Hartmann wijdt een artikel aan de adaptaties en geografie van de mesems, die doorgaans slechts één bladpaar vormen, met verspreidingskaartjes en een determinatiesleutel. Duret behandelt een bedreigde succulent uit de brandnetelfamilie: *Obetia ficifolia*. Crook & Mottram zijn toe aan deel 10 van hun opuntia-index. Lüthy houdt zich uitgebreid bezig met de pachypodiums van Madagaskar. Hij maakt hierin een aantal nieuwe naamscombinaties. Mauseth behandelt de anatomie van stamsucculenten.

MAMMILLARIA LUETHYI

Jan Jaap de Morree

Dit cactusje is twee keer ontdekt met een tussentijd van 50 jaar. Dat mag uitzonderlijk lijken, maar er was veel verwarring over de plant die in 1952 werden gevonden. Norman Boke, waarnaar de Normanbokea's, de tegenwoordige pelecycphora's waren vernoemd, vond de plant groeiend in een koffieblik bij een hotel in Coahuila. De standplaats werd toen niet ontdekt en de plant zelf ging verloren. De eenduidige beschrijving kon toen geen doorgang vinden en men gokte op een nieuwe vondst uit de geslachten *Neogomesia* of *Pelecycphora*.

Decennialang speculeerde men verder over deze soort, die maar niet werd teruggevonden. Glass en Foster veronderstelden dat het misschien om een kleine mammillaria ging. Luethy en Hinton vonden de

plant uiteindelijk opnieuw en beschreven hem als *Mammillaria luethyi*. Pilbeam beschrijft op zijn beurt, dat de eerste plant die hij van deze soort zag een vierkoppig exemplaar was dat stond uitgeplant in een opengeknipt coca-colablikje. (Blijkbaar heeft de plant een voorkeur voor rare groeiplaatsen, (sic)).

Denken we nog even terug aan de gemiste kans van de eerste ontdekking. In de vijftiger jaren van de vorige eeuw zou die nieuwe spectaculair bloeiende mammillaria een knaller van jewelste zijn geweest, want van de echt grootbloemige mammillaria's uit de hoek van *M. theresae* (1967), *M. goldii* (1968) en *M. haudeana* (1978) was nog geen spoor te bekennen. *M. herrerae*, gevonden in 1931 en *M. albiflora* in 1937 (uit de serie *Lasiacanthae*) waren vroege vogels.

Pilbeam geeft de plant een systematische plaats in de serie *Lasiacanthae* en Luethy, die de plant beschreven heeft in 1996, plaatst de soort in de serie *Herrerae*.

Zoals in het mammillariaboek van Pilbeam is te zien, zijn het hele kleine plantjes met een uitzonderlijk merkwaardige bedoorning. Toen ik de eerste scanning-elektronenmicroscopie

Afb. 1: Het kleine plantenlichaam van *M. luethyi* met de slanke lange tepels met de doornbundeltjes. Door watergift is de plant sterk opgezwollen en is een zaadbes zichtbaar

Afb. 2: Sterke vergroting van een aantal areolen met parasolvormige doornbundeltjes

atische opname daar zag, dacht ik dat ze de hele plant hadden gedroogd onder de elektronenmicroscop. Het was echter een opname van een tepeluiteinde met 1 doornbundeltje. Op de top van elke tepel staat een grote groep doorns (tot 80 doorns toe). Het zijn uiterst merkwaardige doornbunten die eruitzien als de parasolletjes van paardenbloemzaden. Pilbeam heeft het over kleine parapluutjes.

Als je de plant net na de winterrust met het blote oog bekijkt, kun je er met enige goede wil een bloemkooltje van maken. Maar na het watergeven komen de tepels toch wat los van elkaar te staan. Op elke tepel vallen de ronde groepjes doornbunten op, die als een minutieus bloemschermpje van fluitenkruid zijn gerangschikt (afb. 1 en 2). In de droge natuurlijke omgeving blijven ze mooi wit, maar in de kas worden ze wanneer ze over de kop gegoten worden snel vuil en verkleven de prachtige doornbunten tot een compacte massa. Daarmee gaat veel van de schoonheid van het plantje verloren.

Ik kocht het plantje als stek op een cactusbeurs en ging met het prulletje van

amper 1 cm doorsnede vergenoegd naar huis. Ik entte het op een spachianus, maar na twee maanden bleek het niet vastgegroeid en had het inmiddels worteltjes gemaakt. In een klein potje met bimskies zwol het al snel op, vormde nieuwgroei en bleek het zich goed op zijn gemak te voelen.

Pilbeam geeft ook al gelijk aan dat het, wat de schoonheid betreft niet alleen om de doorns gaat.

“One of its most amazing features is the shape of the individual spines..... and the flowers are the crowning glory, being large fort the deminutive stems, and coloured beautifully lilac pink, with the throat and lower two-thirds of the petals white”.

(Een van de meest verbazingwekkende eigenschappen is de vorm van de afzonderlijke doorns...en de bloemen zijn de bekroning. Ze zijn groot in vergelijking met de kleine plantjes en prachtig lila-roze, terwijl de keel en de onderste tweederde van de bloemblaadjes wit zijn).

Dat wilde ik ook wel in het echt zien. De foto in “Mammillaria” beloofde veel. De vorm en grootte leken erg op de bloemen van *M. theresae*. Hoewel de bedoorning en de bloemvorm van *M. luethyi* veel overeenkomst vertoont met *M. theresae*, zit de laatstgenoemde in de serie *Longiflorae*. Ze komen in aangrenzende staten voor; *M. theresae* in Durango en *M. luethyi* in Coahuila in de Sierra Paila. Een aantal kenmerken en de in het plantenlichaam verborgen vruchten rechtvaardigen, mijns inziens, ook wel een plaats in de serie *Longiflorae*. Maar dat is wellicht wat kort door de bocht.

Na de winter kwam er gelijk een knop

Afb 3: De bloemen van *M. luethyi* zijn van een grote schoonheid

Foto's van de schrijver

die zich volledig tot bloem ontwikkelde. Inderdaad, een fantastisch gezicht, waarbij de bloem veel groter is dan het plantenlichaam. In het derde jaar bloeide de plant met 4 bloemen (Afb. 3).

Tot nu toe heb ik maar één plant met maar één kopje. Voor bestuiving zal ik nog eens op zoek gaan naar een andere kloon, maar dat wordt misschien nog lastig te onderscheiden, omdat er bij mijn plant geen specificaties van een veldnummer of iets dergelijks zijn vermeld.

In de natuur spruiten de planten en vormen een dikke ondergrondse wortel. Ja, ja, daar kom ik weer met een extra argument om systematisch in de richting van de serie *Longiflorae* te denken, want ook *M. there-*

sae, *M. saboae* en *M. haudeana* hebben die neiging tot vorming van grote groepen op een gezamenlijke dikke wortel(knol).

Veel genoeg als u een mooie kleine *M. luethyi* vindt voor uw eigen verzameling.

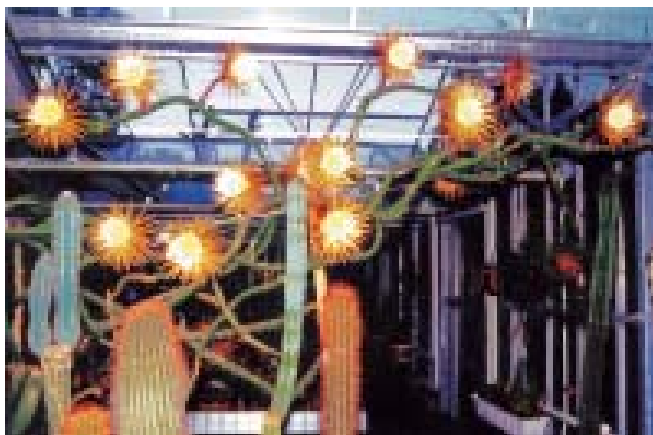
**Koperwieklaan 19
2261 CL Leidschendam
morree@wanadoo.nl**

DE NACHTCACTUS.

J.R.P. van Hoey Smith.

In het Arboretum Trompenburg in Rotterdam hebben we altijd nachtcacti gehad, d.w.z. reeds lang vòòr de 2e Wereldoorlog stonden in de kas van mijn vader alle drie de soorten. Deze dus al meer dan 70 jaar oude planten overleefden de hongerwinter van 1944 in onze houten kas. De verwarming was een met cokes gestookte ketel maar de cokes was in 1944 al lang verbruikt en niet meer verkrijgbaar. Er werd een grote potkachel aangeschaft van 1 m hoog, waarin hout uit het arboretum werd gestookt. Zo werd de kas vorstvrij gehouden, hetgeen in deze koude winter toch wel een prestatie was.

De drie soorten, *Selenicereus grandiflorus*

en S. pteranthus, alsmede *Hylocereus triangularis* kan men alleen kweken als men over een grote kas beschikt. Zes planten, twee van elk, staan opgebonden aan een wand van grof gaas en nemen een lengte van 11 m in beslag. De stengels worden tot 5 m lang en de drie soorten groeien door elkaar.

Alle drie worden beschreven in 'The Cactus Family' van E.F. Anderson. Op pagina 380 staat een afbeelding van *S. pteranthus* zonder bloem. Net als de twee andere wordt ook deze 'Queen of the night' genoemd, terwijl wij deze naam alleen gebruiken voor de *S. grandiflorus*. Wij noemen *S. pteranthus* "Prinses van de nacht".

Een kenmerk dat Anderson in het geheel niet noemt is de structuur van de lange scheuten. De Koningin heeft diep gegroefde dunnere scheuten, terwijl de Prinses dikkere ongegroefde scheuten heeft. Ook toont Anderson op pag. 633 een foto van de Koningin, die m.i. er een is van de Prinses. Laatste heeft bruine buitenste bloembladeren, terwijl die van de Koningin geelgroen zijn.

Alle drie soorten komen uit het Caribisch gebied; de Koningin en de Prinses voornamelijk in Mexico, *H. triangularis* ook uit Cuba, Jamaica en de Dominicaanse Republiek. Ze zijn alle al lang in cultuur en daardoor komen ze nu overal voor.

De bloei vindt op Trompenburg altijd plaats in een vaste volgorde. Half juni begint de Koningin, drie weken later de Prinses en weer drie weken later *H. triangularis*. Dit jaar 2006 heeft echter alles overhoop gegoid. De bloeitijden en aan-

Afb. 1 en 2: *Selenicereus pteranthus* in volle glorie

tallen onderstaand:

Koningin : 8 juni-6juli, aantal bloemen 15.
Prinses : 30 juni-23 juli, aantal bloemen 63.
Hylocereus : 21 juni-23 juli, aantal bloemen 12.

De Prinses heeft alle records gebroken. Vorig jaar gaf ze 19 bloemen in één nacht; dit jaar 41 bloemen tegelijk op 13 juli!

Ik zou zo graag ook anderen laten genieten van zo'n schouwspel. Echter om 20.00 uur twijfelde ik of ze zouden open gaan. Mijn vrouw vroeg ik om haar mening en ze kwam terug met ook veel twijfels. Om 20.30 uur - dus een half uur later - waren ze plotseling al half open. Dit was te laat om nog vrienden te waarschuwen. Ik zou graag een afspraak maken met TV Rijnmond, dat ze elk programma onderbreken als ik bel dat ze gaan bloeien, doch dat

zal wel niet tot de mogelijkheden behoren. Bovendien moet ik dan ook nog de openstelling van het arboretum in de avond organiseren.

Bijgaand een drietal foto's van dit evenement. Die van de Prinses moesten met flitslicht genomen worden, daar ze de volgende dag om 08.00 uur al slap hingen. *H. triangularis* echter bloeide tot de volgende morgen 10.00 uur en kon dus met daglicht gefotografeerd worden.

**Groene Wetering 46,
3062 PC Rotterdam**

Afb. 3: De geopende bloem van *Hylocereus triangularis*

Foto's van de schrijver

FRAILEA MAMMIFERA EN FRAILEA ANGELESII GECOMBINEERD

Jan Jaap de Morree

In mijn collectie fraileas zijn de beide in de titel genoemde soorten welkome gasten. Van alle mij bekende fraileasoorten hebben zij de mooiste 'maantjes' onder hun areolen. Was *Frailea cataphracta* vroeger het meest typische voorbeeld van het bezit van de uitgesproken donkere vlakjes, momenteel zijn er veel meer; bv. ook *F. klinglerana*, *F. bueneri* en *F. schlosserii* hebben mooie maantjes.

In de tachtiger jaren kreeg ik van Ronnie Onreadt een paar zaden van een nieuwe, nog onbeschreven fraileasoort met een heel apart uiterlijk, die eenmaal uitgezaaid met de naam *Frailea angelesii* op mijn etiketjes kwam te staan. De soort werd door Angeles Kiesling in 1983 in Concordia in de provincie Entre Rios in Argentinië

ontdekt en is in de zaadlijsten te vinden onder de provisorische naam *F. angelesii*. De planten zijn prachtig donker bruinrood, hebben zeer grote, bijna zwarte maantjes aan de onderzijde van duidelijk uitstekende tuberkels en ze zijn donker roodbruin beoornd (Afb. 1 en 2). Ik beschouwde ze als een mooie nieuwe soort.

Frailea mammifera vond ik pas later en ik kon deze soort ook al snel aan mijn verzameling toevoegen (Afb. 3 en 4). De eerste plant was een stek uit de privé-collectie van Cock Groot-scholten, die voor mij het meest oorspronkelijke beeld van een *mammifera* gaf te zien. Ik kende een illustratie bij de eerstbeschrijving in 1972 in de losbladige Krainz-uitgave *Die Kakteen*. De eerste planten werden door Horst gevonden bij Dom Pedrito in de provincie Rio Grande do Sul in Brazilië. *F. mammifera* heeft net als *F. angelesii* duidelijke tuberkels, wat ook in de naam *mammifera* (letterlijk borsten- cq tepeldragend) tot uiting komt.

In de loop van jaren heb ik een paar vormen met veldnummer

Afb. 1: *Frailea* 'angelesii' in bloei

Afb. 2: Frailea 'angelesii', plant met roodbruine doorns

van de door Buining beschreven *Frailea mammifera* Buining en Brederoo verworven. Door contacten met Karl-Heinz Prestlé en Lubomir Berka in Tsjechië, kreeg ik varianten van *Frailea mammifera*. Karl-Heinz attendeerde me in zijn fraileakas op een heel mooie grote *Frailea mammifera*, die beduidend omvangrijker werd dan de planten die ik kende. Ik kreeg wat zaden mee

en voegde aan de zaailingen de door Karl-Heinz verstrekte naam *Frailea mammifera* var. *robusta* toe (Afb. 5). (In die tijd was er nog geen overgang naar het nu gebruikte begrip subspecies in plaats van variëteit). Deze plant zou mij later aan het denken zetten (zie verderop).

Van Lubomir Berka ontving ik twee jaar geleden zaden van *F. mammifera* GF 223

Afb. 3: Frailea mammifera in bloei

Afb. 4: Frailea mammifera, plant met gele doorns

verzameld door Gerhard Frank en afgelopen jaar zaden van *F. mammifera* var. *minima* met veldnummer PR 536. Prestlé vermeldt in zijn frailea-uitgave, die Gattung Frailea Teil 2, dat deze plant synoniem is met HU 345 en dat de standplaats Dom Pedrito is. Deze laatste zijn nog te klein om ze te vergelijken met de volwassen planten uit mijn collectie.

De robusta-vorm heeft na een eerste paar jaar van onstuimige groei het een tijd erg moeilijk gehad en ik vreesde voor het voortbestaan van deze vorm in mijn collectie. De plant vormde spruiten en een heel dichte war-rige bedoorning, maar de groei werd onnatuurlijk en bloei bleef uit. Oudere frailea's hebben de vervelende gewoonte om na een aantal jaren niet meer te groeien en ook amper meer te bloeien. Maar voorafgaand aan een uiteindelijk jammerlijk verscheiden produceerde de plant toch nog een goede cleistogame vrucht

die netjes uitrijpte. De nieuwe robusta-zaailingen lijken na een paar jaar wel erg veel op een geelbe-doornde *Frailea angelesii* en ik begon me af te vragen of de soorten uit de titel wel als gescheiden soorten kunnen worden gehandhaafd. Nauwkeurige beschouwing van mijn digitale macro-opnamen gaf te zien dat de tuberkels van *F. angelesii* meer afgerond zijn, terwijl die van *F. mammifera* en *F. mammifera* var. *robusta* spits toelopen. Het aantal doorns in de areolen komt bij beide soorten op overwegend 5 uit. De bloem van *F. mammifera* var. *robusta* heeft spitsere bloembladeren dan die van *F. mammifera* en *F. angelesii* (Afb. 6). Maar een bloem van één plant vergelijken met

Afb. 5: Frailea mammifera var. robusta, een jonge plant

een enkele bloem van een andere plant leidt niet bepaald tot wetenschappelijke beslissingen.

Naast de volgroeide planten is het ook zinvol om naar opkomend zaaigoed te kijken om vergelijkingen te maken. Het kleurverschil in de bedoorning en van de plantenlichamen is vanaf de eerste maanden al direct zichtbaar, maar verder leidt het niet tot grootse conclusies (Afb. 7).

Net nu ik dit voorjaar besloot om me er eens verder in te verdiepen en raad te

vragen bij andere fraileakenners, kwam het tijdschrift *Cactaceae Systematics Initiatives* 21 in mijn bus vallen en een paar dagen later het omvangrijke standaardwerk *The New Cactus Lexicon* ook.

Rustig, doelloos bladerend kwam ik eerst in het tijdschrift een herziening tegen van de eerder beschreven *Frailea angelesii*. Roberto Kiesling en Detlev Mentzing brengen *F. angelesii* als subspecies onder bij *Frailea mammifera* in hun artikel 'A new subspecies of the genus *Frailea* Britton & Rose.'

Afb. 6. *Frailea mammifera* (r) en *Frailea mammifera* var. *robusta* (l) beiden in bloei

Afb. 7. Jonge zaailingen van *F. mammifera* en *F. 'angelesii'* na 1 jaar.

In de tekst staat na de inleiding:

Frailea mammifera subsp. *angelesiae*
 R.Kiesling & Mentzing subspecies nova.
 A *Frailea mammifera* Buining & Brederoo
 subsp. *mammifera* spinis castaneis non
 tuberculatis, lana florae cinerea recedit.
 Holotype: Argentina Prov Entre Rios
 dept Concordia, Concordia, coll 1983
 prep ex cult 1985 Kiesling et Lopez
 5930 (SI) Etymology: named for Angeles
 Kiesling, who discovered this taxon in
 1983.

Dat laatste is ook mooi opgenomen in de subspeciesnaam, aangezien de uitgang -iae gegeven wordt bij de naam van een vrouwelijke vindster. In *angelesii* is de

uitgang -ii een aanduiding voor een mannelijke vinder, maar ik ga ervan uit (niet geïverifieerd), dat Angeles een vrouw is, bv. Gewoon de vrouw van Roberto Kiesling??

De auteurs schrijven ter verantwoording van hun ombenaming maar weinig kernachtige zaken.

In view of its disjunct distribution and distinctive characteristics, but also its overall similarity to *Frailea mammifera*, it should be classified as a subspecies rather than a species. To make the name available for the use in the New cactus lexicon it is described here at this rank.

[Vert: Met het oog op de verschillen in verspreiding en [plant]kenmerken, maar ook vanwege grote overeenkomsten met *F. mammifera*, wordt de plant beschreven als subspecies en niet als aparte soort. Om de naam beschikbaar te maken voor gebruik in the New Cactus Lexicon wordt de plant hier als

zodanig beschreven [beetje vrij vertaald JJ]).

Aan het einde van het artikeltje melden ze wel dat een meer gedetailleerde beschrijving in een afzonderlijke publicatie zal verschijnen (in voorbereiding).

De beide soorten komen in relatief nabij gelegen gebieden voor. *F. mammifera* in Rio Grande do Sul in Z.O. Brazilië en *F. mammifera* ssp. *angelesiae* in het aangrenzende gebied Entre Rios (tussen de rivieren) in Argentinië. Verwarrend in de inleiding van Kiesling en Mentzing is overigens, dat zij Entre Rios plaatsen in N.W. Argentinië blijkens de zin:

In 1983 a nice taxon of the genus *Frailea*

was found by Angeles Kiesling near Concordia (Entre Rios NW-Argentina)...

Daardoor leken de groeiplaatsen ver van elkaar verwijderd, maar in de topografische Atlas ligt Entre Rios, wat mij betreft, in het noordoosten van Argentinië en wel tegen Rio Grande do Sul aan.

F. mammifera var. *robusta* van Prestlé, die hij in zijn veldnummerlijst aangeeft met veldnummer PR 531, lijkt mij een logische tussenvorm te zijn tussen de geelbedoornde *mammifera* met kleinere tuberkels en de roodbruinbedoornde ssp. *angelesiae*. Deze *robusta*-planten hebben de grote tepels van *angelesiae*, maar een groen plantenlichaam en gele doorns van *F. mammifera* (afb. 8).

De vindplaats van PR 531 wordt in de lijst van PR-nummers vermeld tussen Dom Pedrito en Sao Gabriel RS. De vorm *F. mammifera* var. *minima* PR 536 komt voor tussen Dom Pedrito en Linha. Uit deze gegevens blijkt dat in Rio Grande do Sul in een klein areaal al een grote variatie in plantvormen van *F. mammifera* bestaat. Dat er in Argentinië vervolgens een andere kleur van de planten en een andere bloemvorm aanwezig is, is dan niet zo verwonderlijk.

In het prachtige nieuwe Cactuslexicon van Hunt en consorten staat *angelesii* vervolgens dus ook als subspecies *angelesiae* vermeld. Het lijkt me een terechte beslissing. Als verzamelaar en bioloog strijden dan nog even zachtjes tegengestelde belangen in het hoofd. Etiketje veranderen of lekker laten staan? Maar emotie moet het afleggen tegen de wetenschap. Mede in overweging genomen, dat de hele exercitie in het nieuwe Lexicon een stevige bezem heeft gehaald door het oneindig grote aantal geslachten en naamgroepen die in de laatste 40-50 jaar was ontstaan. De papieren gevechten zullen nog wel (her)oplaaien omdat *Notocactus* blijvend onder *Parodia*

is geplaatst en zo'n beetje alle ingewikkelde Zuid-Amerikaanse bolcactussen op een hoop geveegd onder *Eriosyce* en *Rebutia*. Maar biologisch en systematisch gezien is het een hele verademing.

Tegelijk is een andere raadselplant uit mijn collectie een duidelijker plaats gewonnen. Al vanaf de eerste zaadlijsten van de gebroeders De Herdt was ik enthousiast over *Frailea* HU 64, die met de provisorische naam *Frailea magnifica* begiftigd was. Een werkelijk pronkjuweeltje, maar moeilijk te zaaien en over te houden. Ten einde raad entte ik, geheel tegen mijn principes in, een *magnifica* op een *echinopsis* (Afb. voorpagina). In de loop der jaren ontstond een leuk teddybeertje met zij-oortjes. Helemaal geen typische kleine *frailea* meer, maar wel overleving. Elk jaar oogste ik zaden en zaaide deze het volgende jaar uit. Na tien jaar, met een paar keer wat kwijnende zaailingen ben ik nog steeds niets verder dan mijn teddy-beer. Waarschijnlijk moet ik toch eens af van mijn humusbevattende cactusaarde om blijvend resultaat te boeken.

Maar waar hoort deze mooie plant met duidelijk kamvormig gestelde doorns nu thuis? In de literatuur zijn er wat suggesties om hem bij *F. mammifera* te plaatsen, maar daar wilde ik steeds niet aan. Ik had nog geen bloemen gezien, en het aantal doorns (10-14) in de areolen was veel groter dan de 4-6 die bij *F. mammifera* beschreven zijn. Wel staat er bij de beschrijving in Krainz bij *F. mammifera* dat de 6 doorns zijwaarts gericht staan en soms bijna kamvormig zijn geplaatst. Lubomir Berka schrijft aan mij in onze briefwisseling en ook ergens in zijn tijdschrift 'Zpravodaj Frailea' dat *F. magnifica* waarschijnlijk een *mammifera* zal blijken te zijn.

In het New Cactus Lexicon staat een referentie bij *F. magnifica*, maar ook een teken ♠, dat deze naam niet geldig is (out-lawed name):

11689 ♠ *F. magnifica*. Pres 1997/GFr ed 2 57. Tnd. (the fieldnumber HU 64, which

Afb. 8. Van links naar rechts: *F. mammifera* ssp. *angelesiae*, *F. mammifera* var. *robusta* en *F. mammifera*.

originates from Alegrete Rio Grande do Sul, was mentioned) › *F. mammifera*?

In deze regel staat dat Prestlé in de tweede druk van zijn eigen uitgave Gattung Frailea in 1997 over *F. magnifica* heeft geschreven en dat de HU 64 afkomstig is uit Rio Grande do Sul. Blijkbaar in een regio overeenkomstig met het type *F. mammifera*. Ook wordt er, weliswaar met een vraagteken, verwezen naar *F. mammifera*.

Met het uitkomen van het Lexicon is er een overzichtelijke structuur gekomen in de ellenlange waslijsten van nieuwgevonden fraileasoorten. De groep rond *F. mammifera* heeft daarin een goede plaats. Veel 'soorten' zijn verwijderd als zelfstandig taxon. Blijkbaar heeft de enorme variabiliteit van frailea's over uitgestrekte gebieden gemakkelijk geleid tot een woud van namen. Dit is overigens in dit geslacht niet veel anders dan in andere geslachten.

Zoals bij veel frailea's is de levensduur van de beschreven planten beperkt. Na een jaar of 5-6 is op eigen wortel het mooiste er wel af. De schoonheid van de plantjes is, wat mij betreft, ook juist gelegen in de bloei na een jaar of twee. Bij veel soorten gaat de plant (het plantje) volledig schuil achter de grote, gele notocactusachtige bloemen. (JJ: Sorry voor de korte terugval in oude terminologie notocactus, maar dan

is het duidelijk dat ik geen 'parodia's op het oog heb). Inmiddels hebben de kleine planten elk jaar goed gebloeid met hun grote gele bloemen en hebben de planten veel kiemkrachtig zaad geleverd. Ze kunnen nu nog als oude besjes doorsukkelen, maar opnieuw zaaien is een betere optie voor continueren van de collectie.

De grote mutsvormige zaden zijn, mits spoedig gezaaid, zeer kiemkrachtig en zaailingen staan meestal binnen 1-3 dagen al boven de grond.

Literatuur:

- Krainz, H. Die Kakteen 15 X 1972 C Vle Frailea mammifera Buining et Brederoo spec nova.
 Hunt, D. (2006). The New Cactus Lexicon
 Kiesling R. & D. Mentzing, (2006). A new subspecies of the genus Frailea Britton & Rose. Cactaceae Systematics Initiatives 21: 17-18
 Prestlé, K.H. Die Gattung Frailea. Verkuerzte und provisorische Ausgabe Teil 2. Veghel. (geen jaartal op uitgave zelf, maar volgens referentie in Lexicon is het 1997)
 Berka L. Zpravodaj Frailea, onregelmatig verschijnd tijdschrift in het Tsjechisch en het Duits vanaf 1994.

**Koperwieklaan 19,
 2261 CL Leidschendam
morree@wanadoo.nl**

SUMMARY

Rob Bregman

My editorial is about the confusion and hilarity that sometimes can rise when scientific plant names are pronounced by people from different countries.

In her column for youngsters, Johanna Smit-Reesink deals with *Lobivia pojoensis* var. *grandiflora*.

Bertus Spee presents another four interesting succulents in his collection. This time *Matucana aureiflora*, *Notocactus (Parodia) scopa*, *Opuntia gosseliana* and *Lobivia hertrichiana* are depicted and briefly discussed.

Henk Ruinaard went searching for *Echinocereus santaritensis* and *E. arizonicus* ssp. *nigrihorridispinus* in Arizona, USA. He outlines the differences between the two taxa.

Aloe lineata var. *muirii*, a plant from the Kleine Karoo, South Africa, is the subject of a contribution by Frans Noltee. The plants are shown in their natural habitat.

Ton Pullen deals with *Mammillaria schumannii*, a cactus also known as *Bartschella schumannii*. In this article, the nomenclature, characteristics and cultivation of this species are being detailed.

Wim Alsemgeest, Jos van Roosbroeck and Theo van 't Walderveen continue their reports about agaves. They studied *Agave obscura* in its natural environment in Mexico and summarize the rather complicated taxonomic history of this species. A long list of synonyms is included.

Another contribution about Mexican succulents is by Bertus Spee. He found an unknown plant, which turned out to be *Pittocaulon (Senecio) praecox* (family Asteraceae). Again, this article is illustrated by photographs taken at the natural habitat.

In this Succulenta issue, three new books are reviewed, viz. "Echeveria cultivars" by Schulz and Kapitany, "Schlumbergera" by Frank Süplie and "Teratopia" (crystate plants) by Gordon Rowley. The reviewers are Ton Pullen (the first two) and Ben Zonneveld, respectively.

As usual, Ton Pullen gives his overview of recent issues of other succulent plant journals.

Jan Jaap de Morree presents an article about *Mammillaria luethyi*.

J.R.P. van Hoey Smith observed a very succesful 2006 flowering season for three climbing cactus species, viz. *Selenicereus grandiflorus*, *S. pteranthus* and *Hylocereus triangularis*. All species are being cultivated in the Trompenburg Arboretum in Rotterdam.

A second contribution by Jan Jaap de Morree is about *Frailea mammifera* and *F. angelesii*. These taxa are probably closely related, so *F. angelesii* has been put in *F. mammifera* as ssp. *angelesiae*.

According to the author, *F. mammifera* var. *robusta* seems to be inbetween both subspecies. *F. magnifica* (shown on the cover of this issue) could also be a form of *M. mammifera*.

**Hector Petersenstraat 7
1112 LJ Diemen**

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers;
adreswijzigingen aan:

Inquiries about membership and receipt of issues; address changes
to:

D.H.Roozegaarde,

Banninkstraat 5,

7255 AT Hengelo (Gld),

Tel.: +31 (0)575 465270

E-mail: h.roozegaarde@planet.nl

Rob Bregman	Namen en Talen Redactioneel.....	194
Johanna Smit-Reesink	Jong geleerd Lobivia pojoensis var. grandiflora.....	195
Bertus Spee	Voor het voetlicht (28)	196
Henk Ruinaard	Op zoek naar de groeiplaatsen van Echinocereus santaritensis	198
Frans Noltee	Vetplanten van de Kleine Karoo Aloe lineata var. muirii.....	205
Ton Pullen	Mammillaria schumannii	208
Wim Alsemgeest	Agaven in bloei (2) Agave obscura.....	211
Bertus Spee	Het vraagstuk van Pittocaulon (Senecio) praecox.....	217
Ton Pullen	Boekbespreking.....	222
Ben Zonneveld	Boekbespreking.....	223
Ton Pullen	Succulentennieuwtjes.....	225
Jan Jaap de Morree	Mammillaria luethyi.....	227
J.R.P. v. Hoey Smith	De nachtactus.....	230
Jan Jaap de Morree	Frailea mammifera en Frailea angelesii gecombineerd.....	232
Rob Bregman	Summary.....	239

COLOFON

Http://www.succulenta.nl

e-mail: info@succulenta.nl

Auteursrecht:

gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding.

Redactiesecretariaat:

Mevr. J.M. Smit -Reesink,
Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom

E-mail: j-smit-reesink@hetnet.nl

Redactie:

H.W. Viscaal (hoofdredacteur)

E-mail: hviscaal@hetnet.nl

C.A.L. Bercht

E-mail: bercht@nzo.nl

R. Bregman

E-mail: bregman@science.uva.nl

J.J. de Morree

E-mail: Morree@wanadoo.nl

A.B. Pullen

E-mail: tonpullen@wanadoo.nl

B.J.M. Zonneveld; E-mail:

Zonneveld@rulbim.leidenuniv.nl

Vormgeving: H.W. Viscaal

Druk: PlantijnCasparie, Almere

Bij de voorplaat:

**Frailea magnifica geënt op
Echinopsis.**

Foto: Jan Jaap de Morree

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

Succulenta

Oktober 2006

In dit nummer:

Adressen	66
Bestuurlijk	67
50-jarig jubileum afdeling Groningen	68
Wie kent hem niet?	70
Afdelingsactiviteiten	71
Instellingen	72
Infomap	73
Nieuwe leden	74
Advertenties	75, 76

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1^e van de oneven maanden zenden naar:
A. van Zijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.
E-mail: succulenta@home.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

J. A. Schraets, Geuldersedijk 2,
5944 NH Arcen. Tel. 077 - 4732913
E-mail: j.a.schraets@hccnet.nl

Secretaris:

W. ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen. Tel. 0592 - 341660
E-mail: w.ten.hoeve@hetnet.nl

Penningmeester:

J.E.F. Dekeling, Dr. van Ledestraat 67,
2265 BR Leidschendam.
Tel. 070 - 3201530
E-mail: j.dekeling@casema.nl

PR & Promotie:

Mevr. M. van der Pieterman - van den Berge
Vredenburg 146, 3328 DL Dordrecht
Tel. 078 - 6178978
E-mail: m.pieterman@wxs.nl

Tweede voorzitter:

A.J. Arens, Dorpsstraat 714,
1566 EP Assendelft
Tel. 075 - 6873062
E-mail: f.arens@hetnet.nl

Bestuurslid

H. Ruinaard, Molenweg 29,
6133 XM Sittard.
Tel. 046 - 4525044
E-mail: henk.ruinaard@tiscali.nl

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen
lidmaatschap, adreswijzigingen en
opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk
bij de ledenadministrateur:
D.H. Roozegaarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 - 465270
E-mail: h.roozegearde@planet.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België	€ 26,-
Ned./België jeugdleden	€ 13,-
Europa	€ 35,-
Buiten Europa	€ 40,-
Inschrijfgeld nieuwe leden	€ 3,-
Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen ter waarde van € 5,-	

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van
SUCCULENTA Leidschendam:

Nederland:

Postbank : 680596,
IBAN : NL80PSTB0000680596
BIC : PSTBNL21

België:

Postgiro : 000.1141809-22

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties
voor de infomap zenden naar:
Wolter ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen. Tel. 0592 - 341660
E-mail: w.ten.hoeve@hetnet.nl

ADVERTENTIES

Advertenties naar:
Andre van Zuijlen, Hoefstraat 9,
5345 AM Oss, Tel 0412 - 630733
E-mail: succulenta@home.nl

Tarieven

1/8	pag	€ 29,50
1/4	pag	€ 45,50
1/2	pag	€ 72,50
1/1	pag	€ 125,00

BESTUURLIJK

De in bestuurlijk opzicht rustige zomertijd nadert z'n einde en op het moment dat u dit leest is zelfs de najaarsvergadering alweer voorbij. Voor deze najaarsvergadering is het voorstel tot contributieverhoging misschien datgene waarbij u het meest betrokken bent. Misschien is het goed na te gaan waarom het bestuur deze contributieverhoging gewenst vindt.

Al vele jaren kampt Succulenta met een stagnerend aantal leden. In werkelijkheid loopt het ledental jaarlijks met enkele procenten terug. Alle pogingen die tot dusver zijn ondernomen om hierin verandering te brengen hebben er hoogstens toe geleid dat de terugloop in ledental wat minder is dan anders het geval zou zijn geweest. De kosten van het tijdschrift zitten vooral in het drukklaar maken van het tijdschrift. Elk nieuw lid betaalt hieraan mee. En als er meer leden zijn dalen dus de kosten per lid, dus de kosten van het lidmaatschap. Omgekeerd betekent een dalend ledental dat de kosten per lid stijgen.

Ondanks de contributieverhoging van vorig jaar en de komende eventuele verhoging blijft het lidmaatschap van Succulenta relatief goedkoop in vergelijking met bijvoorbeeld het Amerikaanse tijdschrift. De kosten van het Duitse tijdschrift zijn ongeveer 20 procent hoger, ondanks het feit, dat de oplage van het blad ongeveer vijfmaal groter is.

Ongetwijfeld is een deel van de oorzaak van de verschillen te vinden in het feit, dat Succulenta geheel wordt gemaakt en opgemaakt door leden van Succulenta. Zij verrichten hun werkzaamheden vrijwillig en zonder beloning. Soms krijg ik de indruk dat men niet beseft hoe groot de inzet is van deze vrijwilligers, zoals bijvoorbeeld de leden van onze redactie of de beheerders van onze instellingen. Een vereniging als Succulenta kan niet bestaan zonder de inzet van mensen die in de ogen van

buitenstaanders enigszins fanatiek kan lijken. Onze club is gewoonweg te klein om de kosten van een geheel professionele aanpak op te brengen.

Overigens is tussen 1990 en 2002 de contributie nooit verhoogd, omgerekend kostte het lidmaatschap in die periode € 18,15. De reserves van Succulenta zijn in die periode wel verminderd. In 2002 is besloten om het lidmaatschap over een periode van twee jaar te verhogen naar € 24, - en om daarna een jaarlijkse correctie toe te passen. Zodoende is voor 2005 de contributie op € 25, - gebracht en voor 2006 op € 26, -. De voorgestelde contributieverhoging van dit jaar overschrijdt de inflatie ternauwernood! Hierbij moet ook niet vergeten worden, dat de kwaliteit van het tijdschrift in de laatste jaren duidelijk verbeterd is. We zouden kunnen zeggen dat u in vergelijking met toen meer waar voor u geld krijgt.

Ik wil nog even terugkomen op de mensen die het blad in hun vrije tijd "maken". Het is vanzelfsprekend dat het hun stimuleert wanneer hun lezerspubliek laat merken dat hun werk wordt gewaardeerd.

Helaas is het een natuurlijke eigenschap van de mens om te genieten van de zaken die volmaakt zijn en er dan het zwijgen toe te doen. Als er echter iets niet in orde is komen er wel klachten. Dat is terecht, maar voor de mensen die zich inspannen om een goed stuk werk te leveren geeft het ongetwijfeld meer inspiratie om niet alleen maar opmerkingen te horen over de minder goede zaken en niet over de zeer geslaagde.

Overigens gelden deze laatste gedachten voor alle medewerkers van de vereniging!

Jack Schraets

Kring Groningen en Omstreken

In 1928 wordt een poging ondernomen om een Kring op te richten. Deze poging lukt in eerste instantie niet door te weinig leden. Enkele jaren later, in 1931, lukt het wel om een Kring op te richten met 19 leden. Lid van deze Kring is o.a. dr. H.W. de Boer, schrijver van vele artikelen in het maandblad Succulenta en al een gerespecteerd lid van Succulenta sinds 1921. Zijn specialisme was Lithops, waarvan hij een uitgebreide verzameling bezat. Tot het hoogtepunt van de Kring mag gerekend worden de organisatie van de Feestvergadering van Succulenta in onze provincie in 1933, de voorloper van de Algemene Ledenvergadering. Vanaf 1936 is van de Kring Groningen en Omstreken geen vermelding meer gevonden in Succulenta maar volgens overlevering zou de Kring in de beginjaren van de Tweede Wereldoorlog ter ziele zijn gegaan.

Afdeling Groningen.

Op 28 april 1956 wordt de afdeling Groningen opgericht met de oprichtingsvergadering ten huize van dr. H.W. de Boer te Haren. Aanwezig waren: G.J. Eilander (Groningen), H. Bult (Veendam), H.G. de Groot (Veendam), drs. A.J. de Groot (Groningen), T.J. Evenhuis (Appingedam), dr. H.W. de Boer (Haren). Het aantal leden bedraagt 12 en er worden 2 bijeenkomsten per jaar gehouden. De contributie bedraagt fl.2,50 met een zaalhuur van fl. 3,00. De eerste leden waren: de heren Eilander (voorzitter), Kuipers, de Boer, Henkens, Engberts, Hut, Bult (secretaris), Gjaltema, Buiting, H.G. de Groot (penningmeester), A.J. de Groot en mevrouw Taselaar.

In 1965 wordt door een aantal leden van de afdeling Groningen een nieuwe afdeling opgericht, de afdeling Delfzijl. Deze afde-

Onderschrift

ling begint met 8 leden.

In 1968 is de eerste vermelding van regelmatig contact met de afdeling Oldenburg-Bremen. Dit contact duurt tot op heden voort waarbij elk jaar de afdelingen bij elkaar op bezoek komen, het ene jaar gaat de afdeling Groningen naar de afdeling Oldenburg-Bremen, het jaar daarop komen de Duitsers bij ons op bezoek. In 1968 wordt ook dhr. Eilander benoemd tot erevoorzitter, hij was voorzitter vanaf de oprichting. In 1969 overlijdt dhr. Eilander. In 1970 wordt L.J. Oosterdijk benoemd tot erevoorzitter. Hij zou in 1983 overlijden.

In 1976 worden enkele werkgroepen ingesteld namelijk: Lithops, Chilenen, Mammillaria's, Noto en Gymno, Vetplanten en Sempervivum. Een jaar later bleek dat alleen de Mammillaria Werkgroep Noord voldoende deelnemers had en zelfs nu nog regelmatig bij elkaar komt.

Tijdens een keuring van de Kon. Ned. Mij. voor de Tuinbouw en Plantkunde in 1983

wisten Prof. Dr. Pottasch en de Mammillaria Werkgroep Noord een gouden medaille te behalen. In 1987 was er wederom een tentoonstelling in Eelde met het volgende resultaat:

- Gouden medaille met lof van de jury voor de plantenleveranciers.
- Bronzen medaille voor dhr. Kok voor het arrangement.

In 1988 verschijnt de laatste van een lange reeks "Phyllosofie" van ons lid dhr. Piet van Veen in Succulenta. De Grunneger Succulenten Proat (GSP) wordt in ditzelfde jaar als informatiebulletin geïntroduceerd. De eerste jaren als extra informatie over de hobby samen met de uitnodiging voor de volgende bijeenkomst. Gaandeweg de jaren krijgt dit bulletin een steeds informatiever uiterlijk zodat in 1993 het krantje (zoals wij het nu nog kennen) door Dick Munniksma wordt geïntroduceerd. Het logo werd door Dick Munniksma in 1991 ontworpen. Door het landelijk bestuur van Succulenta worden in 1994 onze leden Piet van Veen, Wil de Boer en Anjo Keizer benoemd tot lid van verdienste. In dat jaar wordt ook een grote tentoonstelling georganiseerd bij de borg Verhildersum. In 2000 zijn de afdelingen Delfzijl en Groningen gefuseerd. De nieuwe naam voor de afdeling werd: Afdeling Groningen en Ommelanden.

Tot secretaris van de landelijke vereniging wordt in 2004 Wolter ten Hoeve gekozen, sinds 1995 was hij al secretaris van onze afdeling. 2004 is het jaar dat Wil de Boer zijn werkzaamheden in het bestuur beëindigt. Voor hem is er lang gezocht naar een passend cadeau. 20 jaar bestuurslid waarvan 13 jaar als secretaris werd beloond met een benoeming tot "Ridder in de Orde van de Golden Stiekel".

Op 23 april 2005 wordt de Algemene Leden Vergadering door de afdeling Gro-

Onderschrift

ningen georganiseerd in Sappemeer. Op het programma staat een bezoek aan de kassen van kwekerij Bronsema. Tijdens deze ALV wordt Coby Keizer-Zinsmeester benoemd tot lid van verdienste.

In 2006 is het dan eindelijk zover, op 28 april bestaat de afdeling 50 jaar, dit wordt groots gevierd op zaterdag 29 april in Noordlaren. Een dag waarvoor alle leden en ook vele oud-leden uitgenodigd waren om dit heugelijke feit te vieren. Tijdens dit feest werd Klaas Hofstee benoemd tot "Ridder in de Orde van de Golden Stiekel", voor 30 jaar lidmaatschap van de Mammillaria Werkgroep Noord, waarvan de laatste 13 jaar als voorzitter. Op het programma stond onder andere een quiz, een lezing door de oud-voorzitter Wiebe Bosma, de presentatie van onze website en de presentatie van het jubileumgeschenk, een cd-rom met de geschiedenis van 50 jaar afdeling Groningen, 35 jaar afdeling Delfzijl, 30 jaar Mammillaria Werkgroep Noord en 5 jaren van de Kring Groningen. Na afloop verraste oud-voorzitster Carla Pieck onze afdeling nog met een mooi zelf beschilderd bord.

Het bestuur van de afdeling Groningen en Ommelanden.

WIE KENT HEM NIET?

Dertig jaar tussen de cactussen lijkt een moment als men terugkijkt. Wanneer men begint is het een lange tijd! Dit zijn de woorden van Hans Biesheuvel die hij sprak in dit interview naar aanleiding van zijn 30-jarige uitvoering van zijn hobby en bedrijf. Zijn eerste cactus kreeg hij van zijn moeder in 1960, het was een gele zuilcactus. Vijf jaar later kreeg hij een dartset cadeau, waarna de cactus meer getroffen werd dan het dartbord, echter het ding was niet kapot te krijgen. Een jaar of acht geleden is deze plant verkocht.

In 1973 was hij een blauwe maandag verzekeringsagent en kwam in Leerdam veel langs een bloemenwinkel die veel cactussen verkocht. Iedere week kocht Hans een paar van deze wonderschone planten, op het laatst wel een 20-tal per week en zijn vrouw Corrie die was toch blij!

Daarna volgde in rap tempo het bouwen van een plastic kasje, snel te klein, stuk eraan, nog te klein, dit duurde tot 1987 toen is de kas gebouwd die we allen kennen en er nog staat. Te klein? Wie zal het zeggen!

In 1974 hoorde hij voor het eerst van Huib van Donkelaar, op de bromfiets is hij er heengegaan, toen nog in de rij staan, het was toen anders dan nu. Ja toch? Daar bemachtigde hij de fel begeerde Euphorbia obesa, toen nog een zeldzaamheid en hij was de koning te rijk. Na vele bezoeken aan Huib van Donkelaar hoorde hij van een kwekerij van cactussen in Cothen, hij daar naar toe, de ontvangst was donderend toen hij aan de planten zat uit de privé collectie. Waar zou hij dit geleerd hebben? Inderdaad bij Bulthuis.

In 1975 was er iemand die meende dat hij cactussen verkocht, hij heeft hem weggestuurd, tot hij dacht: Ik heb een dubbele staan, een rotsactus en die heeft hij hem verkocht voor twaalf gulden vijftig. Niemand heeft ooit kunnen vermoeden dat 30 jaar later cactuskwekerij "Lakerveld" over de

hele wereld bekend zou zijn.

Reageren mag op zijn verhaal, meen ik.

Ik ken Hans vanaf het prille begin van zijn hobby, het is een van mijn beste vrienden wat betreft onze cactus hobby, toch moet men wel eens commentaar hebben op hem. Op wie niet zal men zich afvragen. Hans is meer liefhebber dan zakenman en heeft soms moeite deze zaken gescheiden te houden. Hij heeft een motto wanneer hij bij mij komt en iets zeldzaams of interessants ziet staan: Eerst veilig stellen is zijn stopwoord, voordat hij dan naar huis gaat is het weer ingepakt en uit mij kas verdwenen. Soms vraag ik mij af: Is dit hebberigheid of wat anders? Wanneer ik daar goed over nadenk, meen ik dat het hem gaat om vermeerderingen te maken zodat alle zeldzaamheden en interessante planten voor een ieder verkrijgbaar worden en dat is toch het doel van onze hobby of niet soms? Want laten wij eerlijk zijn, er zijn daar vele mooie en zeldzame planten te koop voor relatief weinig geld.

Wie Hans kent, kan er goed mee op schieten, maar soms ook wel eropschieten!

Martien van den Broek

Rozenbloemstraat 27a, 4921 KD Made

AFDELINGSACTIVITEITEN

AFDELING	DATUM	ACTIVITEIT	INFORMATIE
De Achterhoek	12 okt.	Gastspreker Lezing door Henk Viscaal	A. Heijnen 0543-564314
Amsterdam	20 okt. 17 nov.	Eigen spreker of diamixavond Eigen spreker of diamixavond	E. Th. Verveen 020-6158133
Arnhem	12 okt. 9 nov.	Grote verloting en keuring Lezing door Wim Alsemgeest	E. van Die 0318-483579
Drenthe	4 okt. 8 nov.	Dia-avond door Aaltje Greydanus Lezing door Wollter ten Hoeve	H. Mecklenfeld 0523-683170
Flevozoom	16 okt. 20 nov.	? ?	B. Uitdebosch 0341-420848
Fryslân	10 okt. 14 nov.	Lezing door Frank Supplie Lezing door D. de Jonge	H. Sleifer 0512-372750
Gorinchem- 's Hertogenbosch 's Gravenhage e.o.	9 okt. 13 nov. 10 okt. 14 nov.	Lezing door Jan Lubbers Lezing door L. Vermeer Lezing door Jan de Vreede Lezing door Piet Muller	A. van Zuijlen 0412-630733 Th. van 't Walderveen 070-3864916
Gouda e.o.		? ?	N. Uitenbroek 0182-394068
Groningen en Ommelanden Hoeksche Waard	19 okt. 16 nov. 12 okt. 9 nov.	Determineeravond en keuring Lezing door Jan Lubbers Quiz van Nico Engels Lezing door Ludwig Bercht	W. ten Hoeve 0592-341660 J. Magnin 078-6131283
Maas en Peel	24 okt. 28 nov.	Lezing door Nico Uitenbroek Lezing door Ludwig Bercht	M. Senders 0492-546646
Nijmegen	3 okt. 7 nov.	Lezing door ? Lezing door Ludwig Bercht	R. Maessen 024-3440425
Tilburg	9 okt. 13 nov.	Avond door eigen leden Lezing door Martien Senders	F. Thijs 013-5352747
Voorne-Putten en Rozenburg West-Brabant	okt. 9 nov. 14 okt. 11 nov.	 Lezing door Marcel Stolk Lezing door Nico Uitenbroek Jaarvergadering	L.J. Stolk 0187-601059 H. Schippers 0164-257905
IJsselstreek- Twente Zeeland	2 okt. 6 nov. 24 nov.	Lezing door Frank Supplie Lezing door Nico Uitenbroek Kew Garden, Toen en Nu Bertus Spee en Koos de Meij	A. Melcherts 053-5384695 H. Weezepoel 0113-231067
Zwolle	10 okt. 14 nov.	Lezing door Wim v.d. Berg Lezing door J. Bruins	H. Huizing 0522-440717

INSTELLINGEN

PLANTENCENTRALE

Het doel van deze instelling is het helpen van de beginnende cactus- en vetplantenliefhebber met een plantenpakketje. Beginners kunnen een pakketje toegezonden krijgen met ca. 12 soorten plantjes (1 pakketje per jaar, maximaal 3 jaar). De kosten van een beginnerspakketje bedragen €6,- voor een eerste aanvraag en € 8,- voor een volgende aanvraag. De pakketjes zijn aan te vragen door overmaking van € 6,- op Postbankrekening 8440933 ten name van G. Koerhuis, Haarlem. Vergeet niet om uw gegevens te vermelden bij uw aanvraag (volledig adres en ook graag telefoonnummer of e-mail adres).

Hebt u speciale wensen met betrekking tot plantjes (bv. alleen cactussen of alleen bepaalde geslachten), dan kunt u dit ook opgeven. Indien mogelijk zal aan het verzoek voldaan worden. Indien zaadporties voorradig zijn, kunnen deze op verzoek meegestuurd worden. Deze zaadporties bestaan uit overgebleven porties van het Clichéfonds.

Gevraagd:

Aan liefhebbers die veel zaaien en zo doende veel planten over hebben, wordt gevraagd hiervan wat ter beschikking te stellen voor de beginnerspakketjes. Plantjes graag zonder pot of aarde opsturen aan onderstaand adres. De plantjes dienen bij voorkeur minimaal 2 cm in diameter te zijn (afhankelijk van de soort).

Portokosten worden vergoed, tenzij u aangeeft dat dit niet nodig is. Graag aangeven hoeveel de portokosten bedragen en graag uw rekeningnummer opgeven.

G. Koerhuis, Weteringstraat 34, 2023 RV Haarlem. Tel. 023-5262624, E-mail: g.koerhuis@planet.nl.

VERENIGINGSARTIKELEN

- * **Bewaarband voor Succulenta**
Nieuw € 6,75 per stuk.
- * **Wat betekent die naam?**
Een verklarend woordenboek: € 4,55
- * **Beginnersgids**
Tweede geheel herziene druk (2002)
Prijs € 5,00
- * **Oude jaargangen** (backnumbers of Succulenta)
1955 tot 2000 € 5,00 per jaargang
2000 t/m 2005 € 9,- per jaargang

Buitenlandse tijdschriften

- * Aloe Zuid-Afrika 1982 t/m 1990
€ 2,50 per nummer
- * C&S Journal USA 1977 t/m 1986
€ 10,- per jaargang
- * Kakteen und andere Sukkulenten
t/m 1995 voor € 9,- per jaargang
2002 € 15,- per jaargang
- * The National Cactus and Succulent Journal (Engeland). 1969 t/m 1982
€ 5,- per jaargang
- * Belgisch tijdschrift 1969 t/m 1973,
1978 t/m 1984 en 1988 t/m 1991,
1994, 1996 en 1999 € 5,- per jaargang
- * Informationsbrief DDR, 1980 t/m
1986 voor € 5,- per jaargang
- * Tsjechisch tijdschrift Kaktusy, 1986
t/m 2003 voor € 5,- per jaargang
- * Mexicaans tijdschrift Cactaceae, 1997
t/m 2000 voor € 25,- per jaargang
- * Asclepiadaceae, nummers 9 t/m 46
voor € 2,50 per boekje

CD-Roms

- * Succulents in the Wild and in
Cultivation van Frans Noltee I, II en III,
€ 39,70 per stuk
- * Succulenta 1919 t/m 1943 voor € 7,50
- * R.Hoes, African Succulents
3700 afbeeldingen, € 19,50
- * Cactus-base Pro + encyclopedie, €50
Zie Succulenta oktober 2003
- * Nieuw: Lobivimania van Clazien Bouwman, € 30,-

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten.
W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.
Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort.
Gironummer Boekenbeurs:
199176 t.n.v. W.A. Alsemgeest.
Succulenta boeken te Montfoort
Tel. (00 31) (0)348 - 471083
E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

CLICHÉFONDS

In de tijd, waarin de meeste succulenten druk bezig zijn met het vormen van zaden, willen we u graag nogmaals attenderen op het Clichéfonds. Wij zijn zeer blij wanneer u ons schoongemaakte zaden wilt zenden. Vooral zaden op naam (wel de juiste graag!) zijn bruikbaar om aan medeliefhebbers ter beschikking te stellen. We vertrouwen erop dat u wel verse zaden inzendt. U kunt de zaden zenden naar: Clichéfonds Succulenta, Geuldersedijk 2, 5944 NH Arcen.
Bij voorbaat dank voor uw inspanningen.

J.A. Schraets, Beheerder Clichéfonds

PR, PROMOTIE & EVENEMENTEN

De werkgroep PR heeft diverse artikelen om u bij evenementen etc. te helpen bij uw promotie-activiteiten:

- * Tasjes met verenigingslogo € 2,25 (korting voor afdelingen)
- * Stickers met het verenigingslogo: € 0,45 (korting voor afdelingen)
- * Pakketje met "oude" Succulenta's en aanmeldingsformulieren voor het lidmaatschap
- * Een promotiestand (alleen te gebruiken in samenwerking met het promotieteam).

Bestellingen, vragen en suggesties betreffende de promotie aan:

Marja van der Pieterman - van den Berge
Vredenburg 146, 3328 DL Dordrecht
Tel. 078 - 6178978
E-mail: m.pieterman@wxs.nl

BIBLIOTHEEK SUCCULENTA

Bibliotecaris
J. Keizer-Zinsmeester, Westeind 96,
9636CE Zuidbroek. Tel. 0598-395128,
E-mail: anjo.keizer@planet.nl

SUCCULENTA'S HOMEPAGE

www.succulenta.nl
Dit is het elektronische verenigingsnieuws voor alle liefhebbers van cactussen en vetplanten. De leden en de afdelingen kunnen kopij voor de homepage aanleveren bij:
Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1276 XA Huizen. Tel. 035 - 5268618
E-mail: info@succulenta.nl

TIJDSCHRIFT SUCCULENTA

Hoofdredacteur
Henk Viscaal, Brinklaan 31
7261 JH Ruurlo. Tel. 0573 - 452005
E-mail: hviscaal@universal.nl

Redactiesecretariaat
Mevr. J.M. Smit-Reesink
Prins Willem Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom. Tel. 0318 - 430099
E-mail: j-smit-reesink@hetnet.nl

INFOMAP

Afdeling Achterhoek:

E-mail adres voorzitter:
hviscaal@hetnet.nl.

Afdeling Gouda:

adres secretaris:
J. Schouten, Regulus 24,
2743 MD Waddinxveen.

Landelijk bestuur en afdeling Groningen:

E-mail adres secretaris:
woltertenhoeve@hetnet.nl.

Sprekerslijst:

Frank Hoste (p. 25):
Kosten € 35,- + € 0,20 per kilometer.
Toevoegen lezing 13: 4 x natuur.
Maximale afstand 115 km.

NIEUWE LEDEN JULI - AUGUSTUS

Nederland

111117	Veerman, Dhr. A	Johannes Husslaan 6	1185 BK	Amstelveen
111116	Sabelis, Dhr. A.C.	Waterhoen 20	1261 RV	Blaricum
111115	Kal, Dhr. H.J.	Gooise Kust 3	1274 JC	Huizen
111119	Bakker, Dhr. J.	Kerkstraat 7	1511 EA	Oostzaan
111112	Mazereeuw, Dhr. M.	Elsenbaan 24	1602 RD	Enkhuizen
111114	Boelsma, Dhr. A.	Briandlaan 129	2037 XH	Haarlem
111110	Elswijk, Dhr. N.H.J.M. van	H.v.Naaldwijkstraat 22	2671 BC	Naaldwijk
111121	Zwinenberg, Dhr. A.J.	Borneostraat 23	3131 JC	Vlaardingen
111118	Tang, Dhr. F. van der	Prins Hendriklaan 107	3135 ZC	Vlaardingen
111109	Oeveren, Leon van	Lenteakker 87	3206TB	Spijkensisse
111111	Amelsfoort, Dhr. H. van	A.Drostdreef 48	5051 GK	Goirle
111113	Vossen, Dhr. J.	Cunegondisstraat 10	6017 ED	Thorn
111107	Begheyn, Mw. E.G.M.M.	Stollenbergweg 38	6572 AC	Berg en Dal
111120	Jong, Dhr. F.H. de	Schoutenveld 512	7327 BV	Apeldoorn
111106	Huizinga, Dhr. R.	p/a Ds.Talmasingel 41	9251 ER	Burgem

Engeland

111108 Trierum, Mrs. E.S.P. van 29 Furlong Road, Bourne End Bucks SL8 5AE

Bericht van overlijden ontvangen van:

C. Ruiters te Hantumerhuizen

MEDEDELING VOOR ABONNÉES OP DUITSE TIJDSCHRIFTEN

Hoewel het mogelijk is om zonder extra kosten geld over te maken naar EU-landen, is gebleken, dat veel Nederlandse leden van de DKG het tóch gemakkelijker vinden om evenals in het verleden via mij hun contributie te blijven betalen. Indien u dat wenst, wil ik dat ook voor 2007 weer doen.

Als u de rompslomp van IBAN en BIC wilt vermijden, kunt u vóór 15 november € 35,50 overmaken op giro 1401427 t.n.v. J. Theunissen te Oud Gastel.

Ik zorg dan voor tijdige betaling bij de DKG. Wilt u s.v.p. zo vriendelijk zijn om uw lidmaatschapsnummer (te vinden op de adressering) bij de betaling te vermelden? Indien u later wenst te betalen, dient u vóór 31 december 2006 € 40,50 op genoemde rekening over te maken. Ná 31 december

kunt u alleen nog zelf rechtstreeks in Duitsland betalen. U ontvangt dan een betalingsherinnering van de DKG.

Indien U voor 15 november met Uw creditkaart betaalt, wordt het bedrag € 36,75.

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366

Kwekerij Kemkas

Voor al uw cactussen
vetplanten en
hulpmaterialen

Kees de Wolf
Pieter Zeemanlaan 40
3356 BS Papendrecht

Tel. 0626298345
Fax 0786429791
E-mail: info@kemkas.nl

Kwekerij: Lindeweg 120
3334 LA Zwijndrecht

Open: 1e zaterdag van de maand van 11.00 tot 16.00 uur
Bezoek kas na afspraak

BERCHT ZAADLIJST 2007

Voor velen van u al een begrip, voor anderen een nieuwe ontdekkingsreis. Vele zaden die u zoekt, zult u in deze zaadlijst vinden, waaronder een groot aantal voorzien van goede bekende vindplaatsen, c.q. onder veldnummer. U vindt soorten uit de geslachten Acanthocalycium, Ariocarpus, Astrophytum, Echinopsis, Frailea, Lobivia, Mammillaria, Medioblobivia, Notocactus, Rebutia, Thelocactus, Turbinicarpus, Weingartia, Wigginsia, enz., enz., maar bovenal een vrijwel volledig assortiment Gymnocalycium. Kortom 3500 soorten wachten op u.

Bestel de zaadlijst bij:

L.Bercht, Veerweg 18, 4024 BP Eck en Wiel.

Tel.: 0344 - 693321, Fax 0344 - 693744

E-mail : bercht.timmer@I2move.nl

Via E-mail krijgt u de lijst in Excel- en Accessformaat. De zaadlijst wordt in november verzonden. Hebt u vorig jaar ook besteld, dan ontvangt u de lijst automatisch.

British Cactus & Succulent Society

Het blad van de BCSS verschijnt eenmaal per kwartaal en bevat artikelen van allerlei aard, beschrijvingen van planten en hun omgeving, aanwijzingen voor de cultuur, zaadlijsten, verenigingsnieuws en advertenties van kwekers uit de hele wereld.

Eenmaal per jaar wordt Bradleya gepubliceerd voor de serieuze verzamelaar en liefhebber van succulente planten.

Het complete lidmaatschap inclusief Bradleya is 37 pond in de EU en 20 pond exclusief Bradleya. Betalingen per cheque of creditkaart.

Verdere informatie bij:
 Hon. Membership Secretary
 Mr. D. V. Slade, 15 Brenhwood Crescent,
 Hull Road, York YO1 5HU England
 Tel. 00 44 (0) 1904 410512
 E-mail: membership@bcss.org.uk

Postfach 1107 · D-71385 Kernen
 Bundesrepublik Deutschland
 Telefon 07151 / 4 18 91 · Fax 07151 / 4 67 28
 uhlig-kakteen@t-online.de · www.uhlig-kakteen.com

- meer dan 200 geslachten, meer dan 2000 soorten
- zeldzame planten en zaden
- verzending over de gehele wereld
- bezoekers en groepen van harte welkom
- onze planten- en zaadlijst ontvang u op aanvraag tegen een internationale antwoordcoupon

Privé broeikassen

DENKT U AAN EEN KAS?
 Denk dan eens aan een EUROKAS!

EURO-KASSEN zijn MOOIE, STERKE, SOLIDE, VEILIGE en STORMVASTE KASSEN die het aanzien méér dan waard zijn. Het assortiment STANDAARD-KASSEN is groot, MUURKASSEN zijn onze SPECIALITEIT en OP MAAT GEMAAKTE KASSEN worden door ons probleemloos geleverd. Luchtraam-automaten, tablettafels, verwarmingstoestellen, gietgoten, etc. behoren alle tot ons leveringsprogramma

Nu op internet:
www.graafland.nl
 Utrechtseweg 37
 3544 NA Utrecht-west
 richting Vleuten

Bezoek onze demonstratietuin

Telefoon: (030) 677 12 67

Documentatie
 op aanvraag
 toegezonden

Eerst zien.
 dan kopen
 Een klasse apart

Graafland
 VLEUTEN

SUCCULENTA

ISSN 0039-4467 - DECEMBER 2006
NUMMER 6 - JAARGANG 85

REDACTIONEEL

Ludwig Bercht

Met het verschijnen van dit december-nummer is weer een jaargang van ons tijdschrift afgesloten. Een traditioneel moment om zowel terug te blikken als vooruit te zien. Het is zonder meer een memorabel jaar geweest. Niet zozeer vanwege het weer, dat zich dit jaar liet zien in extremen; een droge en hete juli-maand werd gevolgd door een natte en tamelijk koele augustus-maand. Te zamen met een matig voorjaar gaf dit velen van ons kopzorgen hoe onze geliefde planten te verzorgen. Nee, dat zal niet blijven hangen in de herinneringen. Wel het verschijnen van een reeds lang van te voren aangekondigd nieuw boek over cactussen, het Cactus-Lexicon met als centrale auteur David Hunt. Of men het nu eens is met de vele herzieningen en andere wijzigingen die worden doorgevoerd, het is een boek dat geplaatst kan en zal worden in het vervolg van de uitgaven van Salm-Dyck, Schumann, Britton & Rose en Backeberg. Mede op basis van herzieningen van andere auteurs voor bepaalde geslachten en gestimuleerd door een taxonomische lumpers-blik worden vele geslachten en soorten binnen de familie van de cactussen samengevoegd en zouden vele namen in de vergetelheid moeten terechtkomen. Of dit zal geschieden, ligt in de schoot van de toekomst.

Het dilemma van een taxonomische herziening is dat enerzijds verwantschappen tussen afzonderlijke taxa herkend en erkend worden, maar anderzijds we toch vanwege een laatjesgeest hier en daar grenzen willen trekken. Passen zuilvormige en bolvormige soorten wel in één geslacht? Kunnen dag- en nachtbloeiers in één geslacht geplaatst worden? Het zijn maar twee van de vele gestelde vragen als uitgangspunten voor een taxonomische indeling. Een indeling die uiteindelijk mensenwerk is en het inzicht van een of meerdere personen weergeeft. Enkele gedachten wil ik u hier niet onthouden. De uitvoerige polemiek die is ontstaan door het voorstel tot samenvoegen van *Notocactus* met *Parodia*, waarbij ik denk dat er tussen verschillende soorten uit beide geslachten meer overeenkomsten zijn dan bijvoorbeeld tussen *Notocactus* en *Eriocactus*, waarover niemand rept. De meer dan idiote – excuus voor dit woord op deze plaats – samenvoeging door Halda van *Frailea* bij *Astrophytum*, uitsluitend op basis van het feit dat sommige *frailea*'s zaadkenmerken vertonen die gelijken op die van *Astrophytum*.

Het is begrijpelijk dat Hunt niet op alle vragen rond bepaalde soorten een passend antwoord heeft gevonden en zeker zal een ieder oplossingen vinden die hem of haar als onjuist overkomen. Alhoewel er geen verplichting is de inzichten van Hunt te volgen en gewoon verder gewerkt kan worden met vroegere taxonomische indelingen, zet dit boek (uitgegeven in twee delen, een beschrijvend deel en een deel met uitsluitend illustraties) een mijlpaal waar men niet omheen kan.

Vooruitblikken doen we ook in deze tijd. We maken weer plannen voor 2007, door u persoonlijk voor uw eigen hobby of in een groep of afdeling voor een gezamenlijk evenement. Jubilea zullen worden gevierd, beurzen zullen weer plaatsvinden, excursies zullen weer worden gehouden. Zelf vind ik rond de kerstdagen het mooiste het ontvangen of opzoeken van nieuwe zaadlijsten. Helaas wordt het aantal steeds geringer, maar daar staat tegenover dat nog meer dan vroeger vele bijzondere soorten – soms wel tegen absurde prijzen – worden aangeboden. Wel dient men zich te vergewissen van de taxonomische indeling die gebruikt wordt. Denk bijvoorbeeld niet dat *Parodia weneri* wat uitzonderlijk nieuws is, het is gewoon de alom bekende *Notocactus uebelmannianus*, natuurlijk zonder twijfel een plant met prachtige bloemen.

Ik blijf een lans breken voor het zaaien. Wat is mooier dan het wonder dat uit zo'n klein, sluimerend zaadje een groen bolletje of zuiltje ontstaat! Welke verrassing als de eerste doortjes gezien worden en in tijd wat later als de jeugdvorm overgaat in het volwassen uiterlijk. En de finale bekroning van al uw zorgen zit hem dan in het verschijnen van de eerste bloem op uw eigen gezaaide plant. Of zoals ik het zeg: Flos coronat opus (voor de niet Latinisten onder ons: de bloem bekroont het werk)!

Op naar 2007. Moge het weer een prachtig jaar worden, zowel voor uw eigen gezondheid en die van uw naasten als voor onze fantastische hobby.

JONG GELEERD ....

MONADENIUM MAGNIFICUM

Johanna Smit-Reesink

En ze zijn magnifiek! Monadeniums zijn familie van de euphorbia's. In de natuur kunnen struiken van *Monadenium magnificum* ongeveer 2,5m hoog worden. De takken zijn vijfhoekig en op de ribben zitten, als ze daar tenminste genoeg licht voor krijgen, roodachtige borsteltjes. Ze krijgen heel vreemde bloempjes. Aan het eind van de takken komen rode uitlopers waaraan aan de toppen de typische bloempjes ontstaan. Van buiten zijn ze rood en van binnen wit. Met een beetje fantasie lijken het wel kunstgebitjes!

Monadenium magnificum komt oorspronkelijk uit Tanzania. Bekende botanici hebben ze ontdekt in de Gulwe Vallei, 110 km ten noorden van de Ruaha Kloof. In het herbarium van Kew Gardens (de botanische tuin in Engeland) is heel veel onderzoek gedaan naar Monadeniums.

Ze zijn heel gemakkelijk te verzorgen en te stekken. Je kunt ze een mengsel geven van gewone cactusgrond met wat scherp zand en grit, zodat het goed waterdoorlatend is. In de zomer kunnen ze naar buiten in de zon en vanaf begin september moet je ze voor een licht raam in huis zetten.

In het voorjaar kun je gemakkelijk stekken maken door takken van ongeveer 10 cm net onder een groeipunt (waar de blaadjes aan hebben gezeten) af te

Afb. 1: *Monadenium magnificum*

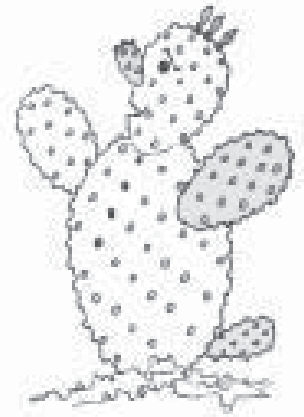
Afb. 2: *Monadenium magnificum*

snijden en in te wrijven met stekpoeder. Daarna laat je ze een paar dagen drogen en dan kun je ze in de aarde zetten. Wel met de goede kant naar boven hoor! Je geeft ze van onderaf een beetje water en houdt dit regelmatig bij, zodat ze niet helemaal uitdrogen. Worden ze te droog, dan kunnen ze natuurlijk geen wortels maken.

Doordat de planten zo gemakkelijk te stekken zijn, kun je ze ook heel gemakkelijk delen met vrienden en bekenden!

Veel succes en tot de volgende keer!

**Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom**

VOOR HET VOETLICHT SPECIAL

Bertus Spee

ECHINOCACTUS HORIZONTHALONIUS

Iedereen die door Mexico heeft gereisd, is deze planten vast wel eens tegen gekomen. Ze hebben dan ook een enorm verspreidingsgebied, dat loopt van midden Mexico via de Chihuahua-woestijn tot ver in het zuiden van de USA, een afstand van bijna 2000 km. Het is dan ook niet verwonderlijk dat deze planten nogal variabel van uiterlijk zijn zoals de foto's laten zien. We komen deze planten altijd tegen op vrij vlak en kaal terrein waar ze groeien in een lemig, kiezelrijk substraat. Vaak groeien ze ook samen met ariocarpussen en hieruit blijkt dat we deze planten in cultuur ook

dezelfde verzorging kunnen geven.

Toch komen we *Echinocactus.horizonthalonius* maar weinig tegen in verzamelingen. De redenen hiervoor zijn, dat ze erg langzaam groeien en dat de zaden moeilijk kiemen of vaak ook niet kiemkrachtig zijn. Dit kunnen we controleren door de zaden in een bakje lauw water te gooien. De zaden die blijven drijven zijn niet goed en kunnen we zo wegkieperen. De zaden die gelijk zinken (soms maar enkele) zijn wel kiemkrachtig en kunnen gelijk gezaaid worden.

De natgemaakte potjes met zaden doen

Afb.2: Echinocactus horizonthalonius in bloei in de omgeving van Parras, Coahuila

Afb.3: Echinocactus horizonthalonius bij San Lorenzo, Coahuila

Afb. 4: Echinocactus horizonthalonius omgeving Nogales, Durango

Links Afb. 1: Echinocactus horizonthalonius ten oosten van San Luis de la Paz, deelstaat Guanajuato

we in een plastic zakje met sluitstrip en zetten deze op de warmste plaats in de kas. Bij flink zonnig weer zullen ze spoedig kiemen. Het volgende kunstje is om de zaailingen de eerste winter door te krijgen. Is dit gelukt dan zullen ze goed aan de groei gaan en weinig problemen meer geven. We kunnen ze natuurlijk ook enten, maar op eigen wortel zijn ze veel mooier. In de winter houden we deze planten volkomen droog bij een minimum temperatuur van 5 °C.

Zaaisels die niet kiemen laten we opdrogen. We kunnen deze volgend jaar opnieuw nat maken, waarna ze alsnog kunnen kiemen.

**Diepeneestraat 4,
4454 BJ Borssele.**

**Afb. 5: Echinocactus horizontalonius omge-
ving Cuba, Durango**

**Afb. 6: Echinocactus horizontalonius plant van
50 cm lengte bij El Amparo, Coahuila**

KERSTFEEST EN CACTUSSEN

Jan Jaap de Morree

Het is december en de kerst nadert. Ik dwaal in gedachten naar het Middellandse Zeegebied en zwerf rond in Palestina. Het is meer dan 2000 jaar geleden. Er wordt niet gevochten, want het is vredig. Bij een droog en woestijnachtig land horen kamelen, palmen en fata morgana's. Ook cactussen en agaven horen in een dergelijke omgeving thuis. Kijk maar in boeken en tijdschriften. Dat is een onverwoestbaar beeld en schetsen van zulke planten brengen de lezer gelijk in de goede stemming. 'Hier is het dor en woest.' Een illustrator

van een boek hoeft niet lang te zoeken of zich in allerlei bochten te wringen om met zulke beelden de juiste suggestie te wekken.

Vroeger werd ik thuis voorgelezen uit de kinderbijbel en kwam ik plaatjes met prikplanten en palmen tegen. Veel later zag ik dat ook Gustave Doré gretig gebruik maakte van cactussen en agaven om

Afb. 1: Jozef en Maria met Jezus duidelijk op de vlucht naar Egypte en op de achtergrond een opuntia-schim

Afb. 2: Detail van plaat 1 waardoor de opuntia beter zichtbaar is

Afb. 3: Johannes de Doper in de woestijn met een agave links en opuntia's op de voorgrond

zijn gravures van bijbelse voorstellingen te verluchten. Rembrandt kon het ook. Als het je eenmaal opvalt, zijn er genoeg voorbeelden te vinden; Jacob, Mozes, Johannes, Jozef en Maria en Jezus tussen de succulenten.

Is dat nu zo vreemd? Het is toch logisch; die planten groeien toch rond de Middellandse Zee en die kennis was toch al vroeg bekend?

Dat is nu juist de valkuil; iedereen ziet agaven en schijfcactussen op vakantieadressen in het Nabije Oosten. Maar even voor de nauwkeurigheid; die zijn er pas met enige vertraging gekomen nadat de Nieuwe Wereld was ontdekt. Een wilde gok is dat de eerste agaven na 1500 als curiositeit zijn mee teruggebracht uit Mexico en aangrenzende eilanden van Midden Amerika. De Spaanse veroveraars hadden het eerst vooral op goud gemunt. Pas later zijn

Afb. 4: Detail van 3 met de agave, een vermoeden van een opuntia en een aantal toeschouwers

botanische reizen interessant geworden en kwamen maïs, tabak en aardappelen naar Europa. Wellicht heeft toen ook een import van agaven en opuntia's plaatsgevonden voor de productie van touw en cactusvruchten. Al snel verspreidden die soorten zich als cultuurplant in het hele mediterrane gebied. Ik doe maar geen uitspraak over het exacte tijdstip. Het is me te veel werk om het precies uit te zoeken.

Eén ding is echter zeker; in de tijd van Adam en Eva (voor zover historische figuren), Abraham en Isaïc, de Profeten en tijdens de rondwandeling van Jezus op aarde, groeide er absoluut geen schijfcactus of agave in het Nabije Oosten.

De bijgeleverde foto's van boekillustraties geven een divers beeld van de mogelijkheden. Ik heb een beknopte keuze gemaakt uit werk van Gustave Doré, Het boek *Gewijde Tafereelen* maakt gebruik van mooie pathetische kleurenlitho's.

Toegegeven, het is niet het eerste waar je als cactusverzamelaar op gaat studeren; de determinatie van de diverse cactus- en vetplantengeslachten op illustraties door de eeuwen heen.

Veel soortenrijkdom is er niet te zien op die platen. Er is waarschijnlijk steeds sprake van een *Agave americana* en een *Opuntia ficus indica*, hoewel bij Doré de schijven nogal smal en rommelig overkomen ten opzichte van de mooie rondovale vormen van voornoemde opuntia. Maar dat zal de illustrator ook een zorg geweest zijn.

Ik vroeg me nog even af of de grote Vlaamse primitieven als de gebroeders Van Eyck, de gebroeders Breughel en de Brabander Jeroen Bosch ook in deze valkuil waren getrapt. Maar nee, daar waren de tafereelen van Maria met Kind, de Goddelijke Drie-eenheid, de moord op Sint Sebastiaan etc, etc, omringd met een weelde van veldbloemen, van rozen tot lelietjes van dalen, van margrietten tot veldklokjes, maar geen succulenten. Toen ging ik dus met mijn redenatie zelf even de mist in. Die schilders leefden allemaal voor de geboorte

van Columbus, dus die konden niet op het verkeerde been zijn gezet.

Literatuur:

- Gewijde tafereelen in chromolithografieën van Gustave Doré met bijschriften ter bevordering van christelijk geloof en leven. Uitg. G. Morks Dordrecht 1878
- Doré Gustave. De bijbel in beeld 230 houtgravures. Uitgeverij Scala Rotterdam.1976

**Koperwieklaan 19,
2261 CL Leidschendam.**

Afb 5: Illustratie uit 'Gewijde Tafereelen' waar Abraham zijn zoon Isaïc gaat offeren en rechtsonder een opuntia op zijn pad vindt

MELOCACTUS CANESCENS FR 1333

Geert Eerkens

Bovengenoemde cactus is vrijwel onbekend. Andere melocacti met HU-veldnummers worden gemakshalve ook maar met deze naam aangeduid en zelfs wordt deze soort gedegradeerd tot variëteit of subspecies van een andere soort. Het is daarom nodig deze interessante soort eens aan u voor te stellen.

De plant is bijna bolrond. Over het midden 18 cm diameter bij een hoogte van 24 cm. De kleur is donker grijzig-groen (RHS 189A), soms ook wel iets blauwig bij droge lucht. Het aantal ribben bij de basis bedraagt 10. Op ongeveer halve hoogte worden 3 à 4 tussenribben gevormd. De hoogte van de ribben bij de basis is 1 cm; beneden het cephalium zijn de ribben 2 cm hoog en smaller. De breedte van de ribben bij de basis is ca. 5,5 à 6 cm. De afstand van de areolen bedraagt 2 cm. Deze zijn iets in de rib verzonken, ovaal gevormd en naar beneden toe ietwat puntig uitlopend.

De bedoorning is in de top van de planten donkerbruin tot bijna zwartbruin gekleurd, tijdens het verder groeien naar grauwbruinig verkleurend. Er zijn ca. 8 randoorns en 1 middendoorn, slechts 1,5 cm lang. De 3 onderste randoorns zijn robuuster en bijna 2 à 2,5 cm lang. Alle doorns zijn hard en scherp.

Het cephalium meet 8 à 9 cm in diameter. Het is dicht doorgroeid met vosrode (RHS 42A) borstels die ca. 2 mm boven het cephalium uitgroeien en vaak zelfs het cephalium liggend bedekken.

De bloem is goed geopend 10 à 11 mm in diameter. De lengte is 22 à 25 mm. De bloembuis is 5 mm dik en lichtroze van kleur. Het vruchtbeginsel is bijna wit gekleurd, 2 mm lang en 2 mm in diameter, van de nectarkamer door een insnoering gescheiden. De nectarkamer is 6 mm dik en 7 mm lang, bij een wanddikte van 1mm.

De stamper eindigt iets beneden de hoogte van de meeldraden. Het stuifmeel is iets roomkleurig. De bloem bestaat uit twee kransen van bloemblaadjes. Van de binnenste krans zijn de bloemblaadjes 1 mm breed en eindigen in een spitse punt. De buitenste bloemblaadjes zijn 1,5 mm breed en aan de top rond. Het bloemetje is licht magentakleurig (RHS66B). De vrucht is geheel rood-magentakleurig (RHS 66A), alleen het uiterste puntje is wit, kegelvormig en meestal even gebogen en iets afgeplat aan één zijde, op dwarsdoorsnee dus iets ovaal. De lengte is 15 à 18 mm en bij het dekseltje ca. 8 mm dik. Het vruchtvlees is slijmig.

Het aantal zaden per vrucht bedraagt 25 à 50.

De zaden zijn zwart, ietsje langer dan breed, 1 mm. Deze soort is zelffertil.

De habitat ligt bij Ourives bij Brumado-Bahia, groeiend in een bodem met veel steentjes. In een sterk mineraalrijk grondmengsel zal de kleur van de plant zeker meer blauwachtig worden.

Literatuur:

Ritter, F. (1979). Kakteen in Süd-Amerika, Band 1, pag. 134 en zwart-wit foto op pag.351 abb. 230. Kleurenkaarten Royal Horticultural Society (RHS).

**Tamanredjo km 17,5,
District Commewijne
Suriname**

Melocactus canescens

Afbeelding van een originele dia van Ritter

HET GESLACHT THELOCACTUS BRITTON EN ROSE

22. DE NIEUWSTE ONTWIKKELINGEN DEEL 5.

THELOCACTUS HEXAEDROPHORUS VAR. ROSEUS. EEN KEUZE TUSSEN THELOCACTUS HEXAEDROPHORUS SSP. KVETAE, FRANCIJ, JARMILAE OF VAR. ROSEUS

Wim Alsemgeest, Rob Bregman en Rikus van Veldhuisen

Wat een geluk dat er toch af en toe weer wat nieuws te vertellen is over dit geslacht. De laatste keer dat u wat van ons hoorde was in april 2003.

Hoewel wij inmiddels enkele tientallen jaren met dit geslacht bezig zijn, word je deze planten toch niet snel zat. Vele soorten cactussen worden bij het ouder worden alleen maar lelijker, thelocactussen worden juist fraaier. Wel is het ongedierte en met name spint een plaag. Je ontkomt er niet aan om 1 of 2 maal per jaar toch met vergif aan de gang te gaan.

In zaadlijsten verschijnen regelmatig nieuwe namen. Met name in Oost-Europa worden veel "nieuwe soorten" beschreven door ene J.J. Halda en consorten. De man schijnt een bioloog te zijn waardoor zijn nieuwbeschrijvingen wel erkend worden.

Alleen maakt de man zich echt belachelijk door zelfs planten naar zijn huisdieren te noemen. Bij veel van zijn nieuwbeschrijvingen vraag je je af, wat bezielt die man!

Te veel "nieuwe" (onder)soorten lijken erg veel op al bekende (onder)soorten waardoor je toch het gevoel krijgt dat hier iemand bezig is die vooral gek op zichzelf is, al dan niet in combinatie met omzettingverhogende activiteiten. Want het blijft een feit dat met name de mensen die graag alles van een geslacht willen weten of hebben, alles maar blijven kopen en bestellen. Of het nu boeken, zaden of planten betreft, als er iets "nieuws" uitkomt, is er gewoon een markt voor.

Zo verscheen er in 2000 een drietal beschrijvingen van "nieuwe" ondersoorten van *Thelocactus hexaedrophorus*, te weten ssp. *kvetae*, ssp. *jarmilae* en ssp. *francii*. Ondanks alle scepsis die wij hebben,

vooral als de naam Halda in beeld komt, hebben we toch planten gekocht. Wij hadden de kans om bij kwekerij Panarotto in Italië wat jonge plantjes aan te schaffen.

Gaat men zaden bestellen, dan ben je helemaal lang bezig om er achter te komen of het inderdaad iets nieuws is.

De aanleiding voor dit artikel is het in bloei komen van de ssp. *kvetae*. Na de jonge plantjes boven in de nok van de kas te hebben geplaatst, kwamen ze zowaar na twee jaar al in bloei. Toen moesten we toch constateren dat de bloemen wel heel erg fraai zijn. Het zijn bloemen die uit enorm veel bloemblaadjes bestaan, het zijn net roosjes en dan van een prachtige purper-roze kleur.

Ook de kleur van het plantenlichaam (donkerolijfgroen) wijkt toch wel af van de meer groengrijze type-plant.

Overigens zijn die olijfgroene kleur van het plantenlichaam en de roze bloemen niet uniek. Al veel langer zijn zulke planten in omloop.

In 1995 berichtten we u al over een roze bloeiende *T. hexaedrophorus*-vorm. Deze roze bloeiende planten groeien in Mexico in de staat San Luis Potosi, en wel bij Las Tablas, bij Cerritos en Villa Juarez. *T. hexaedrophorus* ssp. *kvetae* groeit in de omgeving van Rio Verde, dat is in oost SLP.

De subspecies *francii* groeit bij Charco Blanco en kan niets anders zijn dan een normale *T. hexaedrophorus*-vorm. Deze vorm groeit midden in het grote en massale verspreidingsgebied van *T. hexaedrophorus*.

Daarin komt *T. hexaedrophorus* massaal

Afb. 1: *Thelocactus hexaedrophorus* var. *roseus*

voor. Nieuwe soorten of echt afwijkende vormen komen veel meer voor aan de randen van een verspreidingsgebied van een soort.

De subspecies *jarmilae* groeit bij Las Tablas. Dat is dus de vorm die al veel langer in omloop is en dat is ook de vorm die wel een nieuwe naam verdient. Las Tablas ligt wat noordelijker, zo'n 30/50 km boven Rio Verde. Het zou ons niet verbazen als de ssp. *kvetae* en *jarmilae* tot één en dezelfde subspecies behoren. Deze vormen groeien ook in het meer oostelijke gedeelte van het verspreidingsgebied van *T. hexaedrophorus*.

Kortom, we zijn het erover eens dat de roze bloeiende vorm een aparte status verdient. Voor welke naam deze vorm moet krijgen hebben we de keus tussen subspecies *kvetae* of *jarmilae*. Nog beter zou het echter zijn als we niet één van deze nieuwe namen gebruiken maar juist een oude naam van stal halen. In 1850 is namelijk door Lemaire in de Monografie de Cactus *Echinocactus hexaedrophorus* var. *roseus* beschreven. *Roseus* betekent rozerood, en

het kan niet anders dan dat dit wijst op de roze kleur van de bloem.

Dus er is niets op tegen om voor deze planten gewoon de naam *Thelocactus hexaedrophorus* var. *roseus* te gebruiken. De drie zogenaamd nieuwe ondersoorten zijn dus synoniemen van *T. hexaedrophorus* var. *roseus*. Deze naam is het eerst gepubliceerd en heeft daarom prioriteit.

Literatuur:

- Alsemgeest, W., Bregman, R. & Van Veldhuisen, R. (1995). Het geslacht *Thelocactus* - 5. De vormen van *Thelocactus hexaedrophorus*. *Succulenta* 74: 274 - 279.
- Chvastek J. (2000). *Thelocactus hexaedrophorus* (Lemaire) Br. & R. subsp. *kvetae* J.Chvastek et J.J. Halda. *Acta Musei Richnoviensis* 7(1): 39.
- Halda, J. (2000). *Thelocactus hexaedrophorus* (Lemaire) Br. & R. subspec. *francii* Halda et J.Sladkovsky. *Acta musei Richnoviensis* 7(1): 38.
- Halda, J. (2000). *Thelocactus hexaedrophorus* (Lemaire) Br. & R. subspec. *jarmilae* J.J.Halda et J. Chvastek. *Acta Musei Richnoviensis* 7 (1) :38.
- Lemaire, C. (1839). *Echinocactus hexaedrophorus* Lemaire. *Cact. Gen. Nov.* Sp. 27.
- Pilbeam, J. (1996). *Thelocactus*. *The Cactusfile handbook* no. 1 Cirio Publ.

**Stadhouderslaan 3,
3417 TT Montfoort.
email: w.a.alsemgeest@
hetnet.nl**

**Afb. 2: *Thelocactus hexaedrophorus* var. *roseus*
Foto's
Wim Alsemgeest**

VETPLANTEN VAN DE KLEINE KAROO

Frans Noltee

Aloe striata ssp. *striata*

Als regel zijn planten van *Aloe striata* stamloos, maar op latere leeftijd ontstaat er een korte (in heel oude planten tot 1 m lange) kruipende stam, die bedekt is met oude verdroogde bladeren. De stammen zijn meestal onvertakt maar soms worden tot 6 takken gevormd.

De bladeren zijn plat en breed driehoekig, tot 50 cm lang en 20 cm breed; ze staan met 12 tot 20 bijeen in een dichte rozet. Hun kleur varieert van licht blauwachtig groen tot rozeachtig grijs of roodachtig, meestal met strepen (*striata* = voorzien van

strepen), soms met onduidelijke vlekken op de bovenkant. Een opvallend kenmerk is de 2-3 mm brede lichtroze tot bijna rode bladrand zonder tanden.

De bloeiwijze (tot 3 per plant) wordt tot 1 m hoog met 6-12 takken en ronde tot enigszins kegelvormige trossen.

De bloemen hebben een bloemsteel van 1,5-2,5 cm lang en zijn oranje of perzikkleurig tot koraalrood (in de Oostkaap komt ook een gele vorm voor). Ze zijn gemiddeld 3 cm lang en verschijnen van juli tot en met oktober.

Deze aloë is een heel aparte verschijning

Afb. 1: De bloeiwijze van *Aloe striata* ssp. *striata*

met zijn lichtgekleurde, geheel ongewapende bladeren. Het is dan ook geen wonder dat hij veel wordt aangeplant in tuinen. Mede doordat hij zo makkelijk groeit is het zelfs een van de meest populaire vetplanten voor de tuin in Zuid Afrika.

De vorm die hier in de omgeving voorkomt is een van de allermooiste. In een van de regionale plantengidsen* vond ik de volgende interessante vermelding: "In de droge heuvels bij Calitzdorp, waar ze in grote aantallen voorkomen, worden de bladeren een schitterend zacht roze, afgezet met rood".

Overigens is *Aloe striata* ssp. *striata* wijd verspreid in droge delen van de Westelijke en Oostelijke Kaapprovincies over een afstand van zo'n 800 km. De planten groeien in gras of tussen struiken op rotsachtige hellingen en vlakke stukken.

Van de volksnamen die voor deze aloë in omloop zijn verwijst er één naar het feit dat hij zo vaak in tuinen wordt aangetroffen: Makaalwijn (Aalwijn is de Afrikaanstalige benaming voor aloë). De andere hebben betrekking op het uiterlijk van de bladeren (Blouaalwijn, Gladdeblaaraalwijn, Streepaalwijn en Vaalblaaraalwijn) of de

Afb.2: Aloe striata ssp. striata

bloemkleur (Coral Aloe).

Aloe striata heeft nog twee andere ondersoorten: ssp. *karasbergensis* in Namibië en de Noordelijke Kaapprovincie en ssp. *komaggasensis* in een klein gebied in de Noordkaap.

Literatuur:

*Moriarty, A. (1982). SA Wild Flower Guide nr 2, Outeniqua, Tsitsikamma and Eastern Little Karoo, Claremont.

Reynolds, G. W. (1974). The Aloes of South Africa. Balkema, Cape Town/Rotterdam.

Van Wyk, B-E en G. Smith. (1996). Guide to the Aloes of South Africa. Briza, Pretoria.

Van boven naar beneden:

Afb. 3,4 en 5: De kleur van de bladeren is zeer variabel

Foto's van de schrijver

QUO VADIS, LEUCHTENBERGIA ? WAAR GAAT GE HEEN?

Eric j.m. Piens

Deze woorden werden volgens de bijbel door Petrus gericht tot zijn Meester toen ze elkaars pad kruisten. Deze historische en quasi retorische vraag werd gesteld door een vluchtende man om aan de repressie van de eerste christenen door keizer Nero te ontsnappen. Het antwoord luidde: ‘Petrus nu gij de kudde verlaat, ga ik opnieuw naar Rome om me een tweede maal te laten kruisigen’. Waarschijnlijk is Quo Vadis u meer bekend als titel van de roman (1899) gewijd aan deze ontmoeting, door de Poolse schrijver en Nobelprijswinnaar (1905) Henryk Sienkiewicz (1846-1916). In de jaren 60 van de vorige eeuw werd het boek verfilmd.

Leuchtenbergia principis werd door de bekende Engelse botanicus William J. Hooker (1785-1865) en directeur van de Kew Gardens te Londen beschreven in 1848. Als naam koos hij deze van de Hertog van Leuchtenberg in Beieren, Eugène de Beauharnais (1781-1824), stiefzoon van Napoleon I. Beauharnais' oudste zoon August (1810-1835) werd door de Belgen in 1830 aangezocht koning van hun land te worden, nadat ze door een revolutie van Nederland onafhankelijk werden. Uiteindelijk werd het een jaar later, niet zonder moeite echter, Leopold I van Saksen-Coburg-Gotha, een in Engeland wonende prins van Duitse origine. Tot daar de historische achtergrond van namen en gebeurtenissen.

Deze agave-achtige cactus is op meer dan één punt een buitenbeen onder de succulenten. In de natuur komt hij voor in midden- en noord-Mexico, meer bepaald in de Sierra de la Paila tot op een hoogte van 1800 m. Hij is voorzien van een

merkwaardige penwortel, die mogelijk een grotere rol speelt dan dat men algemeen aanneemt. Bijvoorbeeld bij de voortplanting! (?)

Als je er de literatuur op naslaat, blijkt het geen bloeier te zijn in een jeugd stadium, later evenmin producent van een massa bloemen. In het Belgische tijdschrift 'Ca.Ve.Ka.' bv en zijn voorloper 'Cactus' zijn er tijdens 36 jaar van haar 50 jarig bestaan, amper 3 artikelen verschenen met foto, telkens maar één bloem of -knop. Succulenta publiceert gedurende 90 jaar van haar verschijnen slechts 6 artikelen. Het eerste in 1935 en de laatste in 1989. Ik vermoed nochtans dat de plant een ruime verspreiding kent onder de verzamelaars. Dat eraan zo weinig aandacht wordt besteed, ligt zeker niet aan haar prisma-habitus; de niet-bloeiwilligheid of geringe aantal bloemen is waarschijnlijk de ware reden. Het moet gezegd, vijf jaar na de oprichting van de Nederlandse vereniging werd er reeds een beeld van een bloeiende plant gepubliceerd. Wanneer in 1970 een

artikel verschijnt met zw.w-foto beklagt de auteur (Van Leeuwen, 1970) zichzelf over de armoedige bloei van de naar zijn schatting 12-15 jarige importplant. Hij vermoedt dat de ongunstige overwintering oorzaak is van de terugval van het aantal bloemen.

Hetzelfde fenomeen (erger nog) voltrekt zich echter al enkele jaren eveneens bij mij en is aanleiding van dit stukje. Sedert een paar weken zou de mogelijke oorzaak mij bekend zijn gemaakt door een zeer ervaren liefhebber. Tijdens de ELK 2005 had ik hierover tevergeefs navraag gedaan bij een tiental 'oude rotten'. Het is nu afwachten tot volgend jaar. Bij lezing in een niet nader genoemd tijdschrift wordt gezegd . . . geen grote pot gebruiken (merkwaardig), jaarlijks niet ompotten, doch wel ieder jaar bemesten.

In 1984 vinden we een bijdrage van Th.M.W. Neutelings - in die jaren een veelschrijver over het geslacht *Mammillaria* - met een goede foto als kleurplaat op de

cover, echter ... hier ook slechts één bloem. Citaat: "Omdat *Leuchtenbergia principis* een grote penwortel vormt, is het van belang een diepe pot te nemen, zodat het wortelgestel zich behoorlijk ontwikkelen kan". Maar hij vertelt er niet bij, ten gunste precies van wat?

Een laatste artikel dateert van 1989 waarin de schrijver beweert zes planten te bezitten die nog nooit hebben gebloeid (de Vries, 1989). Alweer niet! Het feit dat het alweer 17 jaar is geleden heeft mij niet weerhouden geresumeerd de achtergrond inzake nomenclatuur en historie opnieuw te verwoorden. De bijgevoegde foto blijkt opnieuw die van Neutelings te zijn.

We vinden nog afbeeldingen van Neutelings in 1978 (zonder bloei), in 1992 dezelfde plaat van de cover uit 1978 als illustratie bij een algemeen artikel van een ex-hoofdredacteur Aat van Uijen. De cover van december '94 wordt 'gesierd' door een beeld van een plant met één bloem en één knop. Met onze huidige hoofd-

Afb. 1: *Leuchtenbergia principis* bloeiend met één bloem

redacteur zou de afbeelding geen kans gehad hebben (gelukkig) in het tijdschrift te verschijnen, laat staan als coverplaat te worden gebruikt (als voorbeeld van één der planten uit de Cites-lijst).

KuaS: in haar 50 jaar naoorlogs bestaan heeft dit orgaan ook slechts vier publicaties (1950, '63, '73, '86) gekend met afbeelding, plus nog zes losstaande en een coverbeeld (1990). In 1986 beschrijft een auteur zijn twee planten, elk met een bloem, waarvan één geel bloeit en de andere naar oranje neigt. Daar hij de laatste slechts korte tijd in zijn verzameling heeft, meent hij het verschil te moeten toeschrijven aan de bemesting bij de vorige eigenaar. Ze bloeiden gelijktijdig.

Klap op de vuurpijl is wel kaft 9 van september 1990. Een eerder gedrongen plant draagt DRIE en bij goed toekijken VIJF kanjers van bloemen. De foto is van

Josef Busek. Alzo, een rijke bloei is dus mogelijk.

In de "Karteikarte 34" van 1986 publiceert de bekende schrijver en fotograaf Dieter Herbel twee foto's. In zijn cultuur-aanwijzingen heeft hij het zoals alle vorige auteurs over veel warmte en veel water, 's zomers. Een tekort daaraan veroorzaakt het indrogen van nieuwe jonge turberkels met alle gevolgen vanden inzake bloei. De plant goed aan de groei houden zou dus een must zijn voor bloemvorming.

Mijn probleem met *Leuchtenbergia* is echter het indrogen van de knoppen. Mijn oudste plant verwierf ik in 1983. Die ging voor het eerst elf jaar later bloeien. Weliswaar niet elk jaar, tot 2001 gingen telkens de bloeiknoppen schrompelen. Wat ik ook deed, veel water geven, boven in de nok plaatsen of beneden dicht bij het raam, het was immer 'njet'. Afgelopen zomer 2005

Afb. 2: *Leuchtenbergia principis*; de bloem

werd er bovendien geneveld. Beide knoppen gingen ter ziele. Een 'veel jongere' plant verworven in 1995 gaf één bloem in 2003, sloeg daarna een jaartje over en zou me nu in september 2005 opnieuw verblijden. Op de vooravond (15.09.05) van ons vertrek met vakantie werd nog eens water gegeven aan de ariocarpussen, en de jonge *Leuchtenbergia* in hun omgeving, waarvan hierboven sprake, stond warempel te pronken met een reeds goed uit de kluiten gewassen knop. Helaas, bij onze terugkeer zal nu ditmaal de bloem verschrompeld zijn, zo werd ten onrechte gedacht. De knop was niks veranderd. Ongeveer twee weken later begon het schrompelingsproces. Een derde plant (tombola), van grootte tussen de beide reeds genoemde, is nog steeds aan herstel toe.

Wat zou nu de oorzaak of het geheim zijn van het niet-bloeien, dus de ontbrekende schakel in de natuurlijke vermeerdering van *Leuchtenbergia*? Op de laatste ELK werd me mogelijks een raadgeving ter hand gesteld. Gelet op de lange penwortel

dient de plant in een hoge (dubbele) pot gekweekt. Hoezo? Twee potten waarvan één een iets kleinere diameter heeft en de bodem ervan wordt weggesneden. Daarna de twee aan mekaar verlijmen. Probleem opgelost? Hopelijk! De penwortel kan nu zijn gang gaan.

Slot: in diverse artikelen wordt er gewezen op de beschermde status van deze plantensoort. Allen vermelden dat bij zaaien het zaadgoed vooraf minstens 24 uur te laten weken. Overwinteren: koel en droog, tijdens de zomer veel licht, veel warmte en ruim water.

Literatuur:

- van Leeuwen, F.J. (1970). *Leuchtenbergia principis* – Hook. *Succulenta* 49: 147.
Neutelings, Th. M. W. (1984). *Leuchtenbergia principis* – Hook. *Succulenta* 63: 246.
de Vries, A. (1989). *Leuchtenbergia principis*. *Succulenta* 68: 131.

**Verlorenbroodstraat 27,
9820 Merelbeke (Gent), België**

Afb. 3: *Leuchtenbergia principis*; de bloem

Foto's van de schrijver

OSCULARIA DELTOIDES

Ton Pullen

Toen ik omstreeks 1972 mijn eerste vetplantenboek kocht – ja, inderdaad, ‘Het Praktische Cactusboek’ van Walther Haage – wist ik helemaal niets van onze mesems. Op bladzijde 142 las ik een lyrische ontboezeming over de struikvormige planten uit deze groep. Ik citeer: “.....kan voor een raam op het zuiden, tussen de cactussen, een *Lampranthus haworthii* staan en reeds in maart wedijveren met de massabloeier *Oscularia deltoides*”.

Vanaf dat moment stond het voor mij vast: Zo’n massabloeier wilde ik ook hebben.

Dat bleek eerst wel lastig, maar eenmaal lid van Succulenta was het niet moeilijk om van een medeliefhebber een stekje los te krijgen. Ook het bewortelen van deze stek kreeg ik voor elkaar. Nu maar wachten tot het maart werd en mijn massabloeier in actie zou komen.

Viel dat even tegen! Het plantje groeide wel wat, maar na enkele jaren had ik nog maar één bloemetje gezien en massale bloei bleef uit. Natuurlijk deed ik het verkeerd en het past mij niet het plantje de schuld te geven. Toch raakte het buiten beeld en snel was ik de plant weer kwijt.

Uit het oog, uit het hart. Tientallen jaren heb ik zelfs niet meer gedacht aan een *oscularia*.

Totdat wij, in het voorjaar van 2006, rondwandelden in de botanische tuin van Barcelona. Mijn aandacht werd getrokken door een rozebloeiend struikje, dat met een aantal soortgenoten in de volle grond van de tuin stond uitgeplant: *Oscularia deltoides*, vermeldde het etiket. Mijn aandacht was weer gevangen.

De naam *Oscularia* is afgeleid van het Latijnse *osculum*, dat mondje betekent. Hier wordt bedoeld, dat een bladpaar door

de kleine tandjes op de bladrand, enigszins op een open mondje lijkt. De soort-aanduiding *deltoides* betekent driehoekig of driekantig en slaat op de vorm van de blaadjes.

De geslachtsnaam *Oscularia* is voorgesteld door Gustav Schwantes, die de Linneaanse naam *Mesembryanthemum deltoides* L. omdoopte tot *Oscularia deltoides* (L.) Schwant.

Oscularia is een relatief klein geslacht. Jacobsen (1960) erkent 3 soorten en een variëteit. Datzelfde geldt voor Smith et al. (1998). Van Jaarsveld & Pienaar (2000) noemen 6 soorten. Er is ook nog een variëteit *majus* beschreven, die grotere bloemen zou hebben. Blijkbaar erkent niet elke auteur deze variëteit.

Oscularia deltoides is een sterk vertakkend struikje met roodaangelopen takken en grijs berijpte driekantige blaadjes, die twee aan twee tegenover elkaar staan en aan de basis vergroeid zijn. De bladranden zijn bezet met enkele rode tandjes. De bloemen zijn roze.

De plant is afkomstig uit Zuid-Afrika. Als vindplaatsen worden genoemd de DuToits Kloof en de Langeberg Mountains, Tulbagh

Afb. 1: *Oscularia deltooides*, gefotografeerd in de botanische tuin van Barcelona, 10 mei 2006

Foto van de schrijver

en omgeving, Paarl, Caledon, Kleinmond en Worcester. Ook Albertina wordt genoemd als vindplaats.

In de natuur bloeit deze soort vanaf midwinter, dus van juni tot november.

Deze soort is niet moeilijk in cultuur. In ons klimaat valt de groeitijd in lente en zomer. Na de laatste nachtvorst kan men haar vrij uitplanten in een goedgedraineerde rotstuint, maar zij is niet winterhard in ons klimaat. Dus in het late najaar moet de plant naar binnen. Dat pleit ervoor om de plant in een flinke pot of container te planten, 's zomers buiten te zetten en in de herfst binnen te halen. Na een koele, lichte en droge overwintering moet de plant dan in het voorjaar gaan bloeien.

Het verdient aanbeveling de plant na enkele jaren te verjongen, door stekken te snijden, die te bewortelen in een zandig grondmengsel en verder als plant op te kweken. De oude plant kan men weggoeien of gebruiken om nieuw stekmateriaal

van te snijden.

Als men aan goed zaad kan komen is deze soort ook goed uit zaden op te kweken.

Gelukkig ben ik nu, dankzij een gulle collega-liefhebber, weer in het bezit van een *Oscularia deltooides*. Ik hoop er deze keer zuiniger op te zijn. Nu nog een *Lampranthus haworthii*?

Literatuur:

- Haage, W. (1963). Het praktische cactusboek. Zutphen.
- Jaarsveld, E.J. van- & U. de Villiers Pienaar (2000). Vijgies. Venegono.
- Jacobson, H. (1960). Handbook of Succulent Plants. Vol.3. London.
- Smith, G.F. et al. (1998). Mesembs of the world. Pretoria.

**Rinkslag 19,
7711 MX Nieuwleusen.**

MAMMILLARA SANCHEZ-MEJORADAЕ

Jan Jaap de Morree

Een klein wondertje is het, deze bijzondere mammillaria. De soort is pas in 1992 beschreven in het Mexicaanse cactustijdschrift. De soort is slechts in een heel beperkt areaal in de staat Nuevo Leon gevonden en is dus waarschijnlijk heel zeldzaam.

Typisch weer een soort voor de beruchte cactusplunderaars, temeer daar Pilbeam behoorlijk duidelijk is in zijn beschrijving van de locatie. Pilbeam beschrijft gelukkig tegelijk dat de standplaats door een ge-elektrificeerd hek is afgeschermd en dat de

eigenaars van het land erg onsympathiek staan tegenover bezoekers die uit zijn op de plantjes.

Toen ik een eerste foto zag, kwam de associatie met *Mammillaria goldii* bij me op, maar toen had ik de bloemen nog niet

Afb. 1: Mammillaria sanchez-mejoradae heeft kleine bloemen

Afb. 2: De jonge pectinate bedoorning van de nieuwgroei ontvouwt zich

gezien. Maar ja, associëren is niet het beste om te doen bij het bepalen van de plaats van een nieuwe soort in de systematiek. Ik wachtte dus maar op deskundige commentaren. Inmiddels wordt in de uitgave *Mammillaria* van Pilbeam *M. sanchez-mejoradae* in de serie *Lasiacanthae* in de Herrerae-groep ondergebracht en Luethy geeft de soort een plaats in zijn serie *Herrerae*.

Het is een kleine soort, die niet spruit volgens de beschrijving. De doorns op een tepel zijn kamvormig gesteld, net als bij *Mammillaria pectinifera*.

De reden is me niet duidelijk geworden, maar aangezien uiterlijke plantkenmerken minder relevant worden en DNA-onderzoek terecht de verwantschap gaat bepalen, houd ik mijn gedachten maar een beetje in. De bloem is vergeleken met de andere soorten in de serie *Lasiacanthae* net zo weinig imponerend. Ze zijn klein, wit met een lichtroze middenstreep in mijn planten. Als we naar andere vertegenwoordigers van de Herrerae-groep kijken zoals *M. herrerae* en *M. albiflora*, dan zijn die toch beduidend imponerender. Dat zijn echt grote mammillariabloemen, zachtroze respectievelijk wit met een lichtroze mid-

denstreep. De lange heldergroene stijlen in de bloem zijn bij *M. sanchez-mejoradae* maar korte geelgroene stijltjes.

De plant mag het dan niet hebben van de bloemen, met de areolen is het een heel ander verhaal. In de foto in Pilbeams boek is de echte schoonheid niet te zien. Daar staat een droevig plantje afgebeeld dat ook nog eens onder slechte lichtomstandigheden is gegroeid en gefotografeerd. Te denken valt aan een volledig verpeste *M. theresae* op een sterkgroeiende onderstam. Toen ik die foto zag, besloot ik dat mijn jacht op een nieuwe mammillariasoort in mijn verzameling wel wat kon wachten tot de overtrokken prijzen van nieuwe vondsten wat zou zijn geluwd. Ik ben eerst nog op zoek naar *M. hernandezii* en die bestaat toch al veel langer.

Toen ik dan toch zo'n miniem plantje bij een cactushandelaar in de hand nam, was ik op slag verkocht en twee gezonde exemplaren ook. Het totaal ontbreken van jubel- en juichtonen bij de beschrijving van Pilbeam over de bedoorning steekt wel schril af tegen de loftuitingen bij zijn beschrijving van de areolen van *Mammillaria luethyi*.

Afb. 3: De volgroeide doorns in de nieuwgroei zijn duidelijk bezet met haartjes zoals dat ook voorkomt bij *Mammillaria plumosa* en *Mammillaria theresae*

Thuisgekomen met de aanwinsten heb ik dan ook direct de camera ter hand genomen en op een afstand van 2 centimeter een aantal foto's gemaakt. Met een bekend fotobewerkingsprogramma kan zo'n foto vervolgens opgeblazen worden tot enorme proporties. Dan pas wordt de schoonheid geopenbaard, die met het blote oog onmogelijk kan worden aanschouwd. En passant zag ik toen gelijk dat tussen de onderste areolen een aantal wolluizen verstopt zat. Die werden toen ook gelijk uit hun riante woning verwijderd en handmatig vernietigd.

(Pilbeam mag wat mij betreft in de volgende druk van 'Mammillaria' wel een zinnetje opnemen zoals: 'Apart from the simple flowers the tiny plant is a miracle of precision, the spination can be a revelation to the beholder'... of iets dergelijks).

Ik permitteer me een beetje lyriek. Als een struisvogel deze veren had gehad, dan waren ze allemaal vroegtijdig voor mode-doelen afgeschoten. Een mannetjespauw mag pronken met grote veelkleurige ogen op de langste staartveren, *M. sanchez-mejoradae* kan zonder die kleuren ook heel wat indruk maken. Voor wie doet zo'n plant dat nu speciaal? In de natuur zitten de 1-2 cm. kleine plantjes tot hun top in de klei en zie je alleen maar een compact wit bolletje.

Daarom heb ik een paar foto's voor de lezer die van een papieren beschrijving niet erg enthousiast kan worden. Al met al heb ik er een jaar over gedaan om de diverse illustraties bijeen te fotograferen. Steeds weer in een ander seizoen en steeds met een andere belichting om de bedooring tot zijn recht te doen komen.

Nu ik intussen ook het 'New cactus

Lexicon van Hunt heb, blijkt dat niet alle plantjes van *M. sanchez-mejoradae* zo mooi bedoornsd zijn. Dat bleek al uit de illustratie in Pilbeam, maar ook hier is een cultuurplantje in een aardenwerken potje niet rijkelijk bedeed. Ik heb dus bij mijn aanschaf erg veel geluk gehad. De pluizige haartjes willen dus nog wel eens weinig geprononceerd zijn en dan valt de plant tegen (als een natte struisvogel?). Het lijkt dan heel sterk op een ondervoede *Solisia pectinata* of zoals die tegenwoordig heet, *Mammillaria pectinifera* ssp. *pectinifera*.

De pectinate (kamvormige) doorns staan dakpansgewijs over elkaar heen als kleine waaiertjes. Er zijn geen middendoorns. Op de witte randdoorns staan de kleine, pluizige, doorzichtige haartjes (afb. 2,3 en 4). De opnamen zijn in avondlicht gemaakt om het harde wit te temperen en meer nuance in de doorns te krijgen. De witte bedoorning lijkt dus op de foto iets te crèmekleurig. Net als bij andere mooi witbedoornde soorten is watergift een regelrechte bedreiging voor hun schoonheid. Ik giet deze planten dus alleen voorzichtig in de bimskies en nooit over de kop. Toch houd ik ze dan niet smetvrij. Wee degene die met een humusrijk grondmengsel een poging doet om de plant te laten groeien. Na een paar gietbeurten trekt de bruine theeachtige oplossing omhoog tot in de kruin van de plant. Als ze wat groter zijn zal ik de onderste doorns er met een pincet afhalen net zoals ik dat bij andere kleine besmettelijke plantjes doe. Voorbeelden zijn *M. plumosa*, *M. albiflora*, *M. pectinifera* en soms een epithelantha.

Met deze tekst heb ik hopelijk de plant gerehabiliteerd van zijn ondergewaardeerde status in Pilbeams Mammillariaboek. Mocht u enthousiast zijn geworden dan is het vervolgens de kunst om zo'n plantje te pakken te krijgen. Ze worden maar sporadisch aangeboden.

Afb. 4: een sterkere vergroting van de areolen
Foto's van de schrijver

Literatuur:

- Pilbeam, J. (1999). Mammillaria. The Cactus File Book 8. Nuffield Press Oxford
Hunt, D. (2006). The New Cactus Lexicon. D.H. Books, Milborne Port

**Koperwieklaan 19,
2261 CL Leidschendam.
Morree@wanadoo.nl**

DE CHACO GEEFT EEN GEHEIM PRIJS

Ludwig Bercht en Volker Schädlich

Auf dem weissen Blatt deines Sandes, Chaco,

Schrieben die Geier mit ihrem Schatten deine Geschichte

(Auguste Céspedes)

Een belangrijk aspect van de cactusliefhebberij zoals wij die beleven, is het bestuderen van onze geliefde planten in hun natuurlijke leefomgeving. Deze keer was de keuze gevallen op de groeigebieden in Paraguay en aanliggende delen van Bolivia en Brazilië. De keuze werd eens te meer bepaald door een waarneming die de eerste auteur op een vorige reis naar Paraguay had gedaan en waarvan herbevestiging gewenst was alvorens hierover te

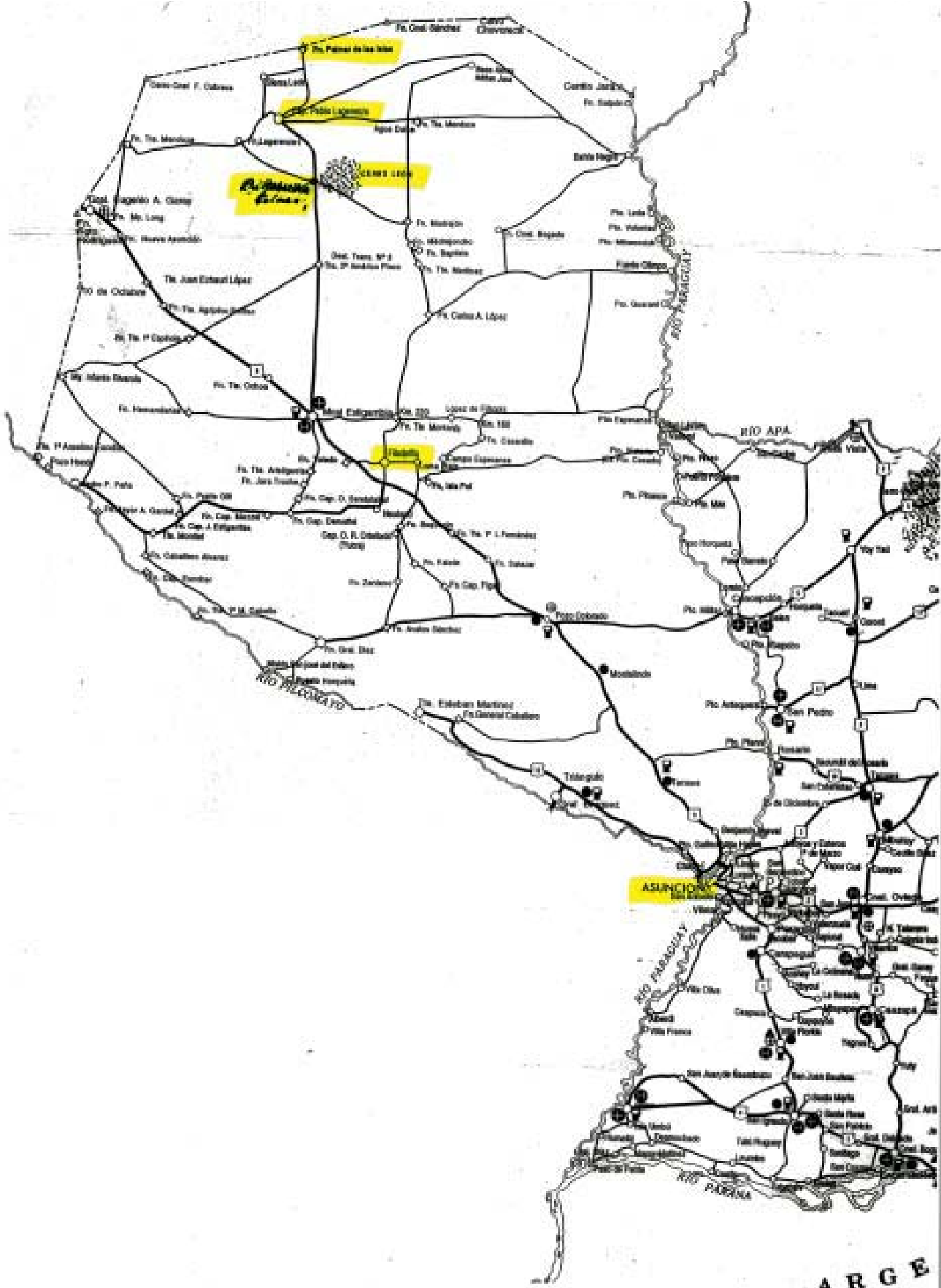
berichten.

In september 2006 was het zover. Tezamen met een vriend uit Oostenrijk, Walter Mucher, werd de reis naar Asuncion, de hoofdstad van Republica del Paraguay, aanvaard. Zoals bij elke reis was vooraf een auto gereserveerd en ook deze keer stond iemand van het verhuurbedrijf netjes op ons te wachten bij de uitgang van de luchthaven van Asuncion, Silvio Pettrossi. De benodigde formaliteiten waren

Afb. 1: *Gymnocalycium pediophilum* (LB 2187) op de hellingen van de Cerro Leon

Afb. 2: *Gymnocalycium stenopleurum* (LB 2188) op de hellingen van de Cerro Leon

snel vervuld en werd de reis naar het hart van de Chaco, de Mennonietenstad Filadelfia, aangevangen. De in 1961 aangelegde Transchaco-ruta was ondertussen grotendeels geasfalteerd en voor Paraguayaanse begrippen goed onderhouden, zodat de tocht voorspoedig verliep. Bij een al van vorige reizen bevriend echtpaar werd kwartier gemaakt. Het vervolg van de reis moest terdege voorbereid worden, want midden in de Chaco is veel hulp en zeker voedsel voor auto en onszelf niet te verwachten. Met een ruime extra-voorraad dieselbrandstof, drinkwater, levensmiddelen en niet te vergeten bier, heerlijk gekoeld in een kist geïsoleerd met styropor en gevuld met ijsstaven, werd tezamen met

onze mennonietische vriend Hans Penner de reis in noordelijke richting aanvaard. Zodra je van de Transchaco afbuigt, begint het avontuur. Heerlijke zandwegen met grote kuilen, afgewisseld met veel los zand en uitgereiden sporen; gemiddelde snelheid misschien wel 25 km/uur.

De Chaco, en zeker het deel dat binnen de landsgrenzen van Paraguay ligt, is een grote bak van zand en leem. Met uitzondering van enkele rotsige heuvels ontbreekt elk steentje. De begroeiing, voor zover die natuurlijk is, bestaat uit doornig struikgewas met op de bodem veel bromelia's. Typisch zijn verspreid staande bomen (quebracho), *Chorisia insignis* (de flessenboom met grote stekels op zijn buik) en de kandelaars van *Stetsonia coryne*, *Cereus forbesii* en meer naar het noorden *Castellanosia caineana*.

Het weer zat op deze tocht mee. Het was droog, de zon scheen overvloedig bij een temperatuurtje van zo'n 42 °C ('s nachts koelde het lekker af tot zo'n 25 °C). Tegen het einde van de middag bereikten we de Cerro Leon, een van deze rotsmassieven in de Chaco.

Ritter had daar *Gymnocalycium stenopleurum* en

Afb.3: De kazerne Pablo Lagerenza

G. paediophilum gevonden en ook nu was het niet moeilijk deze prachtige planten op de helling van een van de heuvels te vinden. De planten groeien tussen de rotsen. Op de taxonomische waardering van beide taxa gaan we hier niet in.

Vorbereidingen voor de nacht werden getroffen; de tenten opgezet, vuur aangelegd en eten gekookt. Heerlijk is dan een koel biertje; wat een luxe! 's Nachts was er opeens veel lawaai buiten de tent. Wat was het geval? We hadden 's avonds in het donker vergeten de crackers op te bergen en vossen vonden ze ook heerlijk. De sokken die buiten de tent lagen vanwege een toch indringende geur, vonden we 's morgens in het bos terug.

De volgende morgen reden we verder. We zagen een reeds voor een groot deel door gieren opgepeuzelde dode tapir, een dode miereneter en levende gordeldieren. Ook veel reeën kruisten ons pad. Gieren

alom alsmede vele soorten roofvogels. Van de andere vogels vielen vooral de papa-gaaien op en kleine vogeltjes met de meest bonte vederpracht.

Via Puente Militar Patricio Colman (vroeger Cruce 4 de Mayo) ging de reis verder naar het noorden met als uiteindelijk doel het rotsmassief van de Cerro San Miguel, ruim 15 km over de grens in Bolivia. Maar de dag verliep anders dan gepland. We kregen een lekke band en omdat we maar één reserveband bij ons hadden (later hebben we hier lering uit getrokken en steeds twee reservebanden meegenomen) werd besloten te proberen deze te laten repareren in het "grote" militaire campamento Lagerenza. Dat was nog niet zo eenvoudig. Eerst moest de commandant toestemming geven en dat duurde een uurtje omdat hij bezig was. Toen was het probleem dat ze geen materiaal hadden om een tubeless band te repareren. Besloten werd tot het

Afb. 4: *Gymnocalycium mihanovichii* (LB 2219) en *G. friedrichii* var. (LB 2220) naast elkaar in de natuur

erin leggen van een binnenband. Perslucht was er niet en met een veredelde fietspomp werd de band opgepompt of liever gezegd getracht op te pompen. Want ze waren vergeten de doorn uit de buitenband te verwijderen en die prikte dus onmiddellijk de binnenband weer lek. Tenslotte, tegen half zes, het begon al te schemeren, konden we verder rijden.

We wilden nog tot het militaire grensstation Palmas de las Islas komen om dan de volgende dag te besteden aan het rijden naar en beklimmen van de Cerro San Miguel. Vanaf zes uur in 't donker gereden, geen lol op dit soort zand-kuilwegen. De plezierige kant ervan was dat we in het licht van onze koplampen vijf (!) poema's hebben gezien. Bij de militaire post - de grens werd hier bewaakt door twee soldaten - hebben we overnacht. Na het bezoek aan de Cerro San

Miguel, de groeiplaats van *G. chacoense*, zijn we teruggeden via dezelfde weg. Op de naar onze mening geschikte plaatsen hebben we gezocht naar bolcactussen. Dat was ook één van de vooraf gestelde doelen van deze tocht.

In 2000 had de eerste auteur in het gebied tussen Patricio Colman en Palmas de las Islas planten gevonden die naar zijn mening twee taxa vertegenwoordigden. In de eerste plaats *G. mihanovichii* (LB 2219) met zijn groenige bloemen; maar daarnaast een vertegenwoordiger van de soort *G. friedrichii* (LB 2220), waarschijnlijk de variëteit *moserianum*. Uit de toen meegenomen zaden konden van beide soorten planten gekweekt worden die de observaties in 't veld bevestigden.

Wederom konden we op verschillende plekken beide soorten tezamen vinden met daarnaast *G. eurypleurum* en *Echinopsis cha-*

Afb. 5: *Gymnocalycium mihanovichii* (LB 2219) rechts en *G. friedrichii* var. (LB 2220) links

Foto's van de schrijver

coana. Het definitieve bewijs was geleverd dat *G. mihanovichii* en *G. friedrichii* inderdaad twee aparte soorten zijn, waarvan verspreidingsgebieden elkaar voor een deel overlappen. Op de omvang van de gebieden wordt in een latere publicatie ingegaan, als vaststaat waar ze allemaal voorkomen.

Een zeer waardevolle conclusie besloot derhalve deze tocht door een deel van de Chaco en er is weer een geheimpje aan de natuur ontfutseld.

Veerweg 18
NL 4024 BP Eck en Wiel
Bercht.timmer@12move.nl

Heinrichstrasse 8
D 03130 Spremberg
volker@gymnos.de
www.gymnos.de

TWEE WEINIG BEKENDE MATUCANA'S

Rob Bregman

Tot mijn leedwezen is het in ons tijdschrift al geruime tijd stil wat betreft mijn favoriete geslacht Matucana, op een enkel kort stukje in de artikelenreeks van Bertus Spee na.

Ja, soms lees ik in een buitenlands tijdschrift wel eens iets over matucana's maar ook daar houdt het de laatste tijd niet over. Dus is het wat mij betreft de hoogste tijd om deze fraaie planten weer eens voor het voetlicht te brengen

Matucana's zijn planten uit het Andes-gebergte van Peru. De meeste soorten groeien rond de 2000 m hoogte op open standplaatsen, hetgeen betekent dat ze in cultuur veel licht en frisse lucht zeer op prijs stellen. De meeste soorten zijn echte liefhebbersplanten en daar bedoel ik mee dat ze gemakkelijk te kweken zijn, geen bijzondere eisen stellen, niet geënt hoeven te worden, gemakkelijk uit zaad zijn op te kweken en mooie bloemen voortbrengen die al aan jonge planten rijkelijk verschijnen. Deze bloemen zijn op een enkele uitzondering na typische "vogelbloemen"; ze worden bestoven door kolibries en blijven dag en nacht open. Dat komt goed uit als je op een doordeweekse dag bloeiende planten wilt fotograferen; als je van je werk thuiskomt, staan de bloemen nog gewoon open. De bloemen bevatten veel nectar die wordt afgescheiden in het onderste deel van de bloembuis (nectarkamer), die bij de meeste soorten aan de bovenzijde is afgesloten door een tussenschot. Dit tussenschot (diafragma) zorgt ervoor dat er geen beesten van de nectar kunnen snoepen zonder dat ze de bloemen bestuiven. Voor wat hoort wat, nietwaar? De kolibries prikken met hun scherpe snavels gemakkelijk door het diafragma heen.

Ik kweek deze planten in lava maar ze doen het even goed in een standaard cactus-grondmengsel. Lava heeft als voordeel dat je minder vaak hoeft te verpotten maar

het is wel oppassen geblazen dat de toplaag niet te veel dicht slibt en daardoor te lang nat blijft, want dan kunnen deze planten snel van de wortel raken.

De meeste Matucana's doen het 's zomers ook goed buiten in de open lucht. Vooral de dicht-bedoornde soorten krijgen dan een prachtige bedoorning. Ik heb daar wat mee geëxperimenteerd en daaruit bleek dat ze in de kas toch beter bloeien. En in zo'n natte augustusmaand die we dit jaar gehad hebben moet er uiteraard wel een glasplaat of iets dergelijks boven de planten aangebracht worden.

De meest algemene soorten die in onze verzamelingen voorkomen zijn *M. madisoniorum*, *M. paucicostata*, *M. aurantiaca* en (diverse vormen van) *M. haynei*.

Er zijn echter nog een stuk of 15 andere soorten die minstens zo mooi zijn en die je veel minder vaak in verzamelingen tegenkomt. Twee daarvan wil ik hier aan u voorstellen.

Matucana mamillaris KK 1638

Deze plant is gevonden door de Tsjechische kweker Karel Knize in het stroomdal van de Rio Marañon, in het departement Huanuco in Noord-Oost Peru, op ca. 1500 m hoogte. Op basis van de kleur van het plantenlichaam,

Afb. 1: Matucana mamillaris

de bloemvorm en de zaadstructuur wordt de plant beschouwd als een vorm van *M. tuberculata*.

Deze planten zijn aanvankelijk bolvormig maar op latere leeftijd gaan ze zich strekken en worden het zuiltjes van zo'n 6-7 cm dikte. Zo ook mijn plant, die nu ongeveer 20 jaar oud is en inmiddels door spruiten aan de basis uit 4 koppen van 15 tot 20 cm lengte bestaat. De kleur van het plantenlichaam is heldergroen, een opvallend verschil met de andere soorten uit het Marañon-dal die allemaal een grijsgroene epidermis hebben. De bedoorning is recht en stug, wit van kleur met een donkere punt. De bloemen zijn naar Matucana-maatstaven gerekend niet al te groot, ongeveer 5 cm lang, scharlakenrood met een naar verhouding dunne bloembuis. Ze verschijnen doorgaans met meerdere tegelijk. Mijn plant bloeit vreemd genoeg niet in het voorjaar (zoals de andere soorten uit dit gebied) maar pas in de nazomer, soms (afhankelijk van het weer) tot in oktober.

Ik heb voor de verandering eens een blauwe achtergrond voor de foto gebruikt. Het blijft natuurlijk een kwestie van smaak maar ik geef toch de voorkeur aan een zwarte of grijze achtergrond, al zal onze hoofdredacteur daar wellicht anders over denken.

Matucana calocephala Skarupke

Ook deze plant draagt een naam die niet als soortnaam erkend wordt.

De plant is dermate nauw verwant met *M. comacephala* dat niemand, behalve waarschijnlijk de auteur, aanleiding ziet om *M. calocephala* als zelfstandige soort te beschouwen.

Deze plant werd in 1973 door de Duitser Erich Skarupke als nieuwe soort beschreven. Waarom is mij eigenlijk nooit duidelijk geworden want er zijn geen wezenlijke verschillen met *M. comacephala*, die al in 1958 door Friedrich Ritter was beschreven.

Wat mij betreft zijn deze planten de mooisten onder de matucana's. Het plan-

tenlichaam gaat grotendeels schuil onder een dichte witte tot gelige bedoorning, waarvan de randdoorns gedeeltelijk tot haren zijn omgevormd. Hierdoorheen wurmen zich in het voorjaar de lilaroze bloemen tevoorschijn, wat een schitterend gezicht oplevert.

Binnen deze verwantschapsgroep vallen behalve *M. comacephala* en *M. calocephala* (afb. 2: zie voorplaat) ook nog *M. crinifera* en *M. lutea* (afb. 3). *M. crinifera* is door Ritter beschreven en wijkt af door de rode bloem. *M. lutea* is weer een Knize-vondst (KK 1299) en is wel een heel fraaie plant met zijn lange witte haren en roze bloem. Helaas heeft deze plant bij mij een aantal jaren geleden het loodje gelegd. Anders dan de hoogte van de groeiplaatsen zou vermoeden kan men deze planten maar beter niet al te koud overwinteren.

Al deze planten groeien net als *M. mamillaris* in het dal van de Rio Marañon, alleen een stuk zuidelijker, in het departement Ancash, op de oosthelling van de Cordillera Blanca op ca. 2800 m hoogte.

Literatuur:

- Bregman, R. (1995). The genus *Matucana*. Balkema, Rotterdam.
- Ritter, F. (1958). *Matucana comacephala* Ritt. sp. nov. *Succulenta* 37 (8): 92-93.
- Ritter, F. (1981). *Kakteen in Südamerika*, Band 4. Eigen uitgave, Spangenberg.
- Skarupke, E. (1973). *Matucana calocephala* Skarupke sp. nov. *Stachelpost* 9: 99-101.

**Hector Petersenstraat 7,
1112 LJ Diemen.**

Email: bregman@science.uva.nl

Afb. 3: *Matucana lutea* KK 1299

Foto's van de schrijver

BOEKBESPREKING

Rob Bregman

The New Cactus Lexicon

door **David Hunt met assistentie van Graham Charles en Nigel Taylor**

Uitgave DH Books, Milborne Port, GB.

ISBN 0953813444

Prijs ca. 140 euro

Afgelopen zomer verscheen de lang verwachte nieuwe Cactus Lexicon. Ik moet zeggen, het is een indrukwekkend boekwerk, twee delen, bij elkaar bijna 5 kilo zwaar.

Zoals de naam al aangeeft, is dit werk bedoeld als een nieuwe versie van de lexicon van Backeberg uit 1966. Ook nu worden alle cactussoorten en -ondersoorten kort beschreven en afgebeeld. Dan hebben we de belangrijkste overeenkomst wel gehad want Backeberg was een "splitter" en Hunt is het tegenovergestelde daarvan. Dat blijkt uit het aantal erkende taxa die behandeld worden: 1438 soorten en 378 ondersoorten, terwijl Backeberg destijds ongeveer het dubbele aantal erkende. En dan hebben we het nog niet eens over de na 1966 gevonden nieuwe soorten die Backeberg niet kende, anders was zijn aantal wellicht op 4000 of meer uitgekomen.

Wat het aantal geslachten betreft, dan zien we een opvallende toename vergeleken met de laatste uitgave van de Cites Cactaceae Checklist (1999). Nu worden 127 geslachten als zodanig erkend (was 108). Dat komt vooral door de hernieuwde opsplitsing van het geslacht *Opuntia* in de vele geslachten zoals we die vroeger kenden, dit op grond van recent DNA-onderzoek. Verder worden, anders dan in de CCC, nu ook de geslachten *Yavia*, *Pierrebraunia* en *Pfeiffera* erkend.

Het aantal erkende soorten en ondersoorten is daarentegen opnieuw kleiner geworden. In de CCC waren dat er 2250, nu $1438 + 378 = 1816$.

Hunt blijft dus zijn stokpaardje berijden

maar voor ons liefhebbers wordt het er niet bepaald duidelijker op. De volgende naamsveranderingen zullen wel niet lang op zich laten wachten.

Los daarvan, dit werk is zeer degelijk en met zorg uitgevoerd. In deel 1 vinden we alle tekst (determinatiesleutels, beschrijvingen, lijsten van auteurs, relevante literatuur, synoniemen, natuurhybriden, en een lijst die aangeeft in welke mate de verschillende taxa in de natuur bedreigd zijn. Vooral dat laatste lijkt mij een zeer belangrijke toevoeging. Deel 2 is volledig gevuld met fotoplaten die van uitstekende kwaliteit zijn. Veel foto's zijn in de natuur genomen, al zijn er enkele geslachten waarvan de meeste soorten in cultuur zijn afgebeeld, bv. het geslacht *Rebutia* (incl. *Sulcorebutia*). Al bladerend door dit deel moet ik vaststellen dat met name Graham Charles zich heeft ontwikkeld tot een (natuur)fotograaf van grote klasse.

De vergelijking van dit werk met het enkele jaren geleden verschenen "The Cactus Family" door Ted Anderson dringt zich natuurlijk op. Ook dat boek behandelt alle soorten en ondersoorten, alleen worden daarin niet alle planten afgebeeld. Tja, wat is, behalve de genoemde lijsten en tabellen, verder het verschil? De prijs vermoedelijk.

Het boekwerk is o.a. verkrijgbaar bij onze "boekenman" Wim Alsemgeest voor 140 euro.

**Hector Petersenstraat 7,
1112 LJ Diemen.**

*The New
Cactus Lexicon*

DESCRIPTIONS & ILLUSTRATIONS OF THE CACTUS FAMILY
*compiled and edited by members of the
International Cactaceae Systematics Group*

SUMMARY

Rob Bregman

The editorial is by Ludwig Bercht who, in reaction to the new lexicon by David Hunt, makes some critical notes concerning the nomenclature adopted in this new book.

The usual page for our youngsters by Johanna Smit-Reesink is about the euphorbiad *Monadenium magnificum*.

Bertus Spee reports about his findings of *Echinocactus horizonthalonius* in Mexico.

Jan Jaap de Morree discovered cacti and other New World succulents like agaves on paintings and drawings of biblical scenes. This must be unrealistic, since cacti have been introduced in Europe not before 1500.

In his contribution about *Melocactus canescens*, Geert Eerkens gives a description of the characteristics of this poorly known species.

The *Thelocactus* study group (Wim Alsemgeest, Rob Bregman and Rikus van Veldhuisen) brings part 22 of their extensive study. In this part, Three recently described subspecies of *T. hexaedrophorus* are dealt with. It is concluded that the two rose flowering taxa (ssp. *jarmilae* and ssp. *kvetae*) do not deserve a separate position but should be included in *T. hexaedrophorus* var. *roseus*. The third 'new' subspecies, ssp. *francii*, is just a local form of ssp. *hexaedrophorus*.

Frans Noltee continues his series on the succulents of the 'Kleine Karoo' in South Africa with *Aloe striata* ssp. *striata*.

The well-known cactus *Leuchtenbergia principis* has the reputation of being difficult to bloom.

Eric Piens describes his experiences with it and suggests to put the plant in deep pots, so that the tuber can develop freely.

The mesemb *Oscularia deltoidea* brings Ton Pullen back to the time he started collecting succulent plants.

A second contribution by Jan Jaap de Morree is about the dwarf cactus *Mammillaria sanchez-mejoradae*. He is disappointed about the ignorance of the beauty of its spination in John Pilbeam's book, so he pays extra attention to this.

Ludwig Bercht and Volker Schädlich undertook a trip to the natural habitats of *Gymnocalycium stenopleurum*, *G. mihanovichii* and *G. friedrichii* in the Chaco of Paraguay and Bolivia. Although the latter two species occur sympatrically, they do not hybridise and must therefore be considered two different species.

My contribution to this 'Succulenta' is twofold. First, two poorly known matucanas (*M. mamillaris* and *M. calocephala*) are presented. These plants are now considered to belong to *M. tuberculata* and *M. comacephala* (or *M. haynei* ssp. *comacephala*) respectively.

My second article is a review of the new cactus lexicon by David Hunt. Compared to the Cites Cactaceae Checklist of 1999, the number of accepted genera has increased from 108 to 127, but on the other hand the total number of species and subspecies has decreased from 2250 to 1816.

As usual in the december issue, indices of authors, subjects, plant names, photos and articles in all 2006 issues of Succulenta are listed.

**Hector Petersenstraat 7
1112 LJ Diemen**

INDEX AUTEURS

2006

Alsemgeest, Wim.....	18,126,167,252
Bercht, Ludwig.....	242,268
Bon, M. van de	73
Bregman, Rob.....	47,95,140,143,191,194,239,252,274,278,280
Broek, Martien van den	79
Diers, Lothar.....	12
Eerkens, Geert.....	250
Essers, Jan.....	40,172
Geling, Gerard	117
Heek, Werner van.....	33,106
Hochstätter, Fritz	60
Hoey Smith J.R.P. van.....	230
Krahn, Wolfgang	12
Krijnen, Henk	178
Laney, Paul.....	133,150
Meutter, Louis van de	92
Morree, Jan Jaap de.....	98,130,163,227,232,247,264
Noltee, Frans	184,205,255
Peeters, G.K.....	114
Piens, Eric j.m.	26,66, 187,258
Pullen, Ton	42,43,45,77,103,136,141,146,174,208,222,225,262
Ruinaard, Henk.....	6,198
Schädlich, Volker.....	268
Smit-Reesink, Johanna	3,51,99,147,195,243
Snee, Arend van der.....	133,150
Spee, Bertus	4,52,100,148,180,196,217,244
Strecker, Dr. Willi.....	33,106
Veldhuisen, Rikus van.....	119,252
Viscaal, Henk.....	2
Vries, Johan de.....	54
Zonneveld, Ben J.M.	50,83,223
Zuijlen, André van.....	156

REGISTER JAARGANG 85 (2006)

ARTIKELEN

INFORMATIEF

Afwijkend gedrag (2).....	40
Afwijkend gedrag (3).....	172
Agaven in bloei (1)	167
Agaven in bloei (2).....	211
Aichrysons op Madeira	163
Albert Goossens meer dan een halve eeuw lid van Succulenta.....	92
Canarische eilanden (epiloog).....	66
De avonturen van een groen koffertje	180
De bloemen van Echinocereus stramineus	6
De kleine eilanden van de Canarische Archipel.....	26
De nachtcactus	230
De verborgen schat van Zuid-Afrika	73
De verklaring voor het ontstaan en stabilisering van cristaten	83
Ervaringen met Agaven in cultuur (3)	18
Frailea mammifera en Frailea angelesii gecombineerd	232
Het geslacht Thelocactus (22).....	252
Het Teylermuseum.....	126
Het vraagstuk van Pittocaulon (Senecio) praecox.....	217
Kerstfeest en cactussen.....	247
3 Mooi bloeiende cactussoorten	178
Op zoek naar de groeiplaatsen van Echinocereus santaritensis	198
Quo vadis Leuchtenbergia.....	258
Succulentennieuwtjes.....	45,141,225
Twee weinig bekende Matucana's	274
Vermeerdering van Agaven	117
Voor het voetlicht.....	4,52,100,148,196,244

BOEKBESPREKING

Cotyledon and Tylecodon.....	77
Echeveria cultivars	222
Ferocactus	43
Geïllustreerde Vetplanten Encyclopedie.....	78
Goed nieuws voor Euphorbia-liefhebbers.....	42
Kennen, verstehen, pflegen, Turbinicarpus, Rapicactus	139
Schlumbergera.....	222
Teratopia.....	223
The genus Turbinicarpus	137
The genus Turbinicarpus in San Louis Potosi	136
The New Cactus Lexicon.....	278
Succulent Euphorbia's.....	43

CD-ROMBESPREKING

Lobivimania.....	140
------------------	-----

NIEUWBESCHRIJVINGEN

Aylostera azurduyensis.....	54
Sulcorebutia vargasii var. viridissima.....	12

PLANTEN

Aloe	
comptonii.....	184
lineata var. muirii	205
striata ssp. striata.....	255
Brighamia	
insignis.....	103
Cumulopuntia	
sphaerica.....	130
Digitostigma	
caput-medusae	79
Euphorbia	
albipollinifera.....	119
Ferocactus	
pilosus.....	174
Hottentot(ten?)vijgen	184
Mammillaria	
schumannii.....	208
luethyi	227
sanchez-mejoradae.....	264
Melocactus	
canescens.....	250
Micranthocereus (1)	33
Micranthocereus (2).....	106
Oscularia	
deltoides.....	262
Sclerocactus (1).....	60

REISVERHALEN

De Chaco geeft een geheim prijs	268
Een speciaal plekje (10).....	156
Neuzen in Argentinië (1).....	133
Neuzen in Argentinië (2).....	150

JEUGD

Jong geleerd

Cactussen en vetplanten, hoe kom je aan zo'n hobby?	51
Cotyledon	
ladismithiensis	3
Duvalia	
corduroyi.....	147
Lobivia	
pojoensis var. grandiflora.....	195
Mammillaria	
giselae.....	99
Monadenium	
magnificum	243

REDACTIONEEL

Afsluiting	242
Fotografie.....	2
Innovatie.....	146
Isoleren	98
Namen en Talen.....	194
Summary	47,95,143,191,239,280
Verzorging.....	50

INDEX VAN AFBEELDINGEN VAN PLANTEN 2006

Aeonium		insignis	102, 104
haworthii	71		
hierrense	29, 30, 31, 72	Canarina	
saundersii	68	canariensis	66
valverdense	28	Carpobrotus	
Agave		acinaciformis	188, 189, 190
americana "Medio picta"	117	edulis	187
attenuata "Emery Stripy"	23	Celiosa	
attenuata "Myrons Magic"	22	argentina 'Cristata'	83
attenuata var. serrulata	70	Cereus	
bracteosa	21	forbesi f. monstrosus	41
ghiesbreghtii	18	jamacaru	91
horrida ssp. perotensis	214	Ceropegia	
obscura	116, 211, 212, 213, 216	krainzii	69
potatorum (bont)	20	Coryphantha	
shawii-attenuata	117	glanduligera	181
spicata	167, 168, 169, 170, 171	longicornis	99
yuccaefolia	167	Cotyledon	
Aichryson		ladismithiensis	3
divaricatum	165, 166	orbiculata	161
villosum	163, 164	Crassula	
Aloe		ovata	160
comptonii	184, 185, 186	Cumulopuntia	
ferox	158, 160	sphaerica	129, 130, 131
lineata var. muirii	205, 206, 207	Cyphostemma	
striata ssp. striata	255, 256, 257	juttae	74
Anacampseros		Digitostigma	
telephiastrum	73	caput-medusae	79, 80, 81, 82
Ariocarpus		Duvalia	
retusus	84	corduroyi	147
Austrocephalocereus		Echeveria	
albicephalus	110	agavoides	85
dolichospermaticus	111	Echinocactus	
estevesii	111	horizontalonius	244, 245, 246
Avonia		Echinocereus	
quinaria ssp. alstonii	52	arizonicus ssp. nigrihorridispinus	198, 199, 200, 201, 202
Aylostera		santaritensis	203, 204
albiflora	58	stramineus	6, 7, 8, 9, 10, 11
azurduyensis	49, 55, 56	triglochidiatus	179
spec. (aff. fiebrigii) nogalensis	57	viridiflorus	148
spec. (aff. fiebrigii)	56, 57		
Brighamia			

Espositoopsis		plumosa.....	53
dybowskii.....	112	rhodantha	85
Euphorbia		sanchez-mejoradae..	264, 265, 266, 267
albipollinifera	118, 119, 120	schumannii.....	208, 210
heptagona.....	161	simplex	126
lydenburgensis.....	100	wohlschlageri.....	181
species nova GM211	122	zeilmanniana	90
species nova J&R97.....	121, 122	Mammillopsis	
species nova Wildebeeskuil	123, 124	senilis	4, 5
susannae.....	87	Matucana	
Ferocactus		aureiflora.....	196
glaucescens	149	calocephala.....	241
hystrix	219	lutea	277
pilosus.....	174, 175, 176, 177	mamillaris.....	275
Frailea		Melocactus	
angelesii.....	232, 233, 236	canescens.....	251
magnifica	193	Micranthocereus	
mammifera	234, 236, 238	auri-azureus.....	37
mammifera ssp. angelesiae.....	238	densiflorus.....	39
mammifera var. robusta	235, 236, 238	flaviflorus.....	38
Gymnocalycium		polyanthus.....	32, 33, 107, 108
achirasense	153	purpureus	109
friedrichii.....	272, 273	streckeri.....	106
mihanovichii.....	272, 273	uilianus	105, 106
multiflorum.....	145, 151, 152, 153	violaciflorus	34, 35, 36
paediophilum	268	Monadenium	
quehlianum	148	magnificum	243
stenopleurum	270	Notocactus	
Hylocereus		arachnitis	149
triangularis.....	231	buiningii	52
Koningin van de nacht.....	75	rutilans.....	75
Leuchtenbergia		scopa	196
principis.....	178, 259, 260, 261	submammulosus.....	153, 154
Lobivia		Opuntia	
haemathantha	53	gosseliana.....	197
hertrichiana.....	197	Oscularia	
pojoensis var. grandiflora.....	195	deltoides.....	263
Mammillaria		Pachypodium	
conspicua.....	100	lamerei.....	84
giselae.....	98	Parodia	
luethyi	227, 228, 229	buiningii	52
parkinsonii	85, 86	concinna.....	76
		lauii	99
		mammulosa ssp. submammulosa	153, 154
		rutilans.....	75

scopa ssp. scopa.....	196	Selenicereus	
weneri.....	149	pteranthus	230
Pittocaulon		Sempervivum	
praecox.....	217, 218, 219, 220, 221	arachnoideum.....	88
Pterocactus		octopodes.....	89
reticulatus.....	96, 133, 135	Sulcorebutia	
Puya		vargasii var. viridissima.	1, 12, 13, 14, 16
vallograndensis	15	Thelocactus	
Rhipsalis		hexaedrophorus var. rosea.....	253, 254
paradoxa.....	51	Turbinicarpus	
Sclerocactus		krainzianus var. minimus.....	179
mesae-verdae.....	60, 61	Weingartia	
wetlandicus ssp. ilseae	65	neumanniana.....	172, 173
wetlandicus ssp. wetlandicus	64		

Mexico.....het hoeft niet altijd een cactus te zijn

Foto Henk Viscaal

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers;
adreswijzigingen aan:

Inquiries about membership and receipt of issues; address changes
to:

D.H.Roozegaarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo (Gld),
Tel.: +31 (0)575 465270
E-mail: h.roozegaarde@planet.nl

COLOFON

Http://www.succulenta.nl
e-mail: info@succulenta.nl

Auteursrecht:

gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding.

Redactiesecretariaat:

Mevr. J.M. Smit -Reesink,
Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom
E-mail: j-smit-reesink@hetnet.nl

Redactie:

H.W. Viscaal (hoofdredacteur)
E-mail: hviscaal@hetnet.nl
C.A.L. Bercht
E-mail: bercht@nzo.nl
R. Bregman
E-mail: bregman@science.uva.nl
J.J. de Morree
E-mail: Morree@wanadoo.nl
A.B. Pullen
E-mail: tonpullen@wanadoo.nl
B.J.M. Zonneveld; E-mail:
Zonneveld@rulbim.leidenuniv.nl

Vormgeving: H.W. Viscaal

Druk: PlantijnCasparie, Almere

Bij de voorplaat:

Matucana calocephala

Foto: Rob Bregman.

Ludwig Bercht	Redactioneel.....	242
Johanna Smit-	Jong geleerd	
Reesink	Monadenium magnificum	243
Bertus Spee	Voor het voetlicht (29)	244
Jan Jaap de Morree	Kerstfeest en cactussen.....	247
Geert Eerkens	Melocactus canescens	250
Wim Alsemgeest	Het geslacht Thelocactus	
et al	22. De nieuwste ontwikkelingen. Deel 5	252
Frans Noltee	Vetplanten van de Kleine Karoo	
	Aloe striata ssp. striata.....	255
Eric j.m. Piens	Quo vadis Leuchtenbergia?	
	Waar gaat ge heen?.....	258
Ton Pullen	Oscularia deltoides.....	262
Jan Jaap de Morree	Mammillaria sanchez-mejoradae.....	264
Ludwig Bercht &		
Volker Schädlich	De Chaco geeft een geheim prijs	268
Rob Bregman	Twee weinig bekende Matucana's.....	274
Rob Bregman	Boekbespreking	
	The New Cactus Lexicon	278
Rob Bregman	Summary.....	280

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

Succulenta

December 2006

In dit nummer:

Adressen	78
Verslag Algemene Ledenvergadering	80
Bestuurlijk	83
Erelid afdeling Nijmegen	84
Evenementen 2007	85
Instellingen	86
Vraag en aanbod	87
Afdelingsactiviteiten	88
Mededelingen / Infomap	89
Nieuwe leden	90
Advertenties	89, 90, 91, 92

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1^e van de even maanden zenden naar:
A. van Zuijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.
E-mail: succulenta@home.nl

VERENIGINGSNIEUWS

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

J. A. Schraets, Geuldersedijk 2,
5944 NH Arcen. Tel. 077 - 4732913
E-mail: j.a.schraets@hccnet.nl

Secretaris:

W. ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen. Tel. 0592 - 341660
E-mail: woltertenhoeve@hetnet.nl

Penningmeester:

J.E.F. Dekeling, Dr. van Ledestraat 67,
2265 BR Leidschendam
Tel. 070 - 3201530
E-mail: j.dekeling@casema.nl

PR & Promotie:

Mevr. M. van der Pieterman - van den Berge
Vredenburg 146, 3328 DL Dordrecht
Tel. 078 - 6178978
E-mail: m.pieterman@wxs.nl

Tweede voorzitter:

A.J. Arens, Dorpsstraat 714,
1566 EP Assendelft
Tel. 075 - 6873062
E-mail: f.arens@hetnet.nl

Bestuurslid

H. Ruinaard, Molenweg 29,
6133 XM Sittard
Tel. 046 - 4525044
E-mail: henk.ruinaard@tiscali.nl

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen
lidmaatschap, adreswijzigingen en
opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk
bij de ledenadministrateur:
D.H. Roozegaarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 - 465270
E-mail: h.roozegaarde@planet.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België	€ 26,-
Ned./België jeugdleden	€ 13,-
Europa	€ 35,-
Buiten Europa	€ 40,-
Inschrijfgeld nieuwe leden	€ 3,-
Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen ter waarde van € 5,-	

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van
SUCCULENTA Leidschendam:

Nederland:

Postbank : 680596,
IBAN : NL80PSTB0000680596
BIC : PSTBNL21

België:

Postgiro : 000.1141809-22

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties
voor de infomap zenden naar:
Wolter ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen. Tel. 0592 - 341660
E-mail: woltertenhoeve@hetnet.nl

ADVERTENTIES

Advertenties naar:
Andre van Zuijlen, Hoefstraat 9,
5345 AM Oss, Tel 0412 - 630733
E-mail: succulenta@home.nl

Tarieven

1/8	pag	€ 29,50
1/4	pag	€ 45,50
1/2	pag	€ 72,50
1/1	pag	€ 125,00

VERSLAG ALG. LEDENVERGADERING

1. Opening

Tegen half drie wordt de vergadering geopend door de voorzitter, de heer Schraets. Hij heet de aanwezigen welkom en bedankt de organiserende afdeling Nijmegen voor het organiseren van deze ALV ter gelegenheid van het 70-jarig jubileum. Ook noemt hij de fraaie weersomstandigheden die het ochtendprogramma (kasbezoek met aansluitend verblijf op het terras van Moeke Mooren) tot een genot maakten.

2. Agenda

Er worden geen wijzigingen aangebracht in de gepubliceerde agenda.

3. Mededelingen.

De secretaris geeft (na de pauze) aan dat er afmeldingen binnengekomen zijn van de afgevaardigden van de afdeling Amsterdam, Flevozoom, West-Brabant, West-Friesland en Zuid-Limburg.

4. Ingekomen en uitgegane stukken

Een brief van de heer Piens over de zijns inziens late verschijning van het juni-nummer van Succulenta, waardoor bepaalde activiteiten al gepasseerd waren toen het tijdschrift bij de leden bezorgd werd. Hij doet de suggestie om de kopij 2 weken eerder dan nu het geval is, bij de drukker te bezorgen. Het bestuur heeft daarop een antwoord gestuurd. Daarin wordt gesteld dat gepoogd wordt om het tijdschrift rond de eerste van de even maanden bij de leden te laten bezorgen, maar dat dit niet gegarandeerd kan worden. Om onduidelijkheden uit te sluiten is de publicatiedatum van Succulenta tegenwoordig niet meer de eerste van de even maand, maar de even maand zelf. Hierop is een reactie van de heer Piens gekomen waarin hij nogmaals de suggestie doet om de deadline aan te passen, zodat het tijdschrift iets eerder kan verschijnen. Het bestuur ziet

De voorzitter (derde van links) opent de Algemene Ledenvergadering op 30-10-2006

echter nadelen in het vervroegen van de deadline, maar wel is de datum waarop kopij voor het verenigingsnieuws in het bezit van André van Zuijlen dient te zijn, iets aangescherpt.

5. Verslag Algemene Ledenvergadering d.d. 8 april 2006

Deze notulen, welke in het verenigingsnieuws van Succulenta juni 2006 verschenen zijn, geven geen aanleiding tot opmerkingen. De heer Schraets bedankt de secretaris voor het opstellen van de notulen.

6. Begrotingsvoorstel 2007

Zie punt 7.

7. Contributievoorstel 2007

De penningmeester, de heer Dekeling, licht de punten 6 en 7 toe. De voorgestelde contributieverhoging heeft geleid tot een enkele opzegging. Wanneer de huidige contributie vergeleken wordt met die van 1985 dan is het tijdschrift zeker niet duurder geworden. In 1985 bedroeg de contributie omgerekend € 15,90 en in 2005 € 25,-. Dit komt neer op een gemiddelde jaarlijkse verhoging van slechts € 0,40 terwijl de kwaliteit van het tijdschrift duidelijk beter is dan in 1985. Het tijdschrift is dus zeker niet duur te noemen. De begroting van 2007 moest in een zeer vroeg stadium gemaakt worden, op een moment dat er nog onvoldoende inzicht was in de werkelijke inkomsten en uitgaven. Op grond van de toenmalig bekende gegevens is de contributieverhoging voorgesteld en in de begroting verwerkt. Recent kon een betere analyse uitgevoerd worden en daaruit bleek dat de inkomsten iets hoger zullen zijn dan verwacht (de advertentie-inkomsten zullen bijvoorbeeld € 500,- hoger zijn) en de uitgaven iets lager dan

verwacht. Om die reden stelt het bestuur voor om geen contributieverhoging te doen plaatsvinden. Op dit voorstel komt geen protest vanuit de zaal, de contributie zal dus gelijk blijven. De heer Warmenhoven vraagt wat het te verwachten tekort over 2007 zal worden. Volgens de heer Dekeling zal het begrote tekort nu ca. € 2800,- worden. De heer Koerhuis vraagt zich af of de verzendkosten in 2007 hoger zullen worden, dit is inderdaad het geval.

De heer Pullen doet de suggestie om een andere verzender dan TPG-Post te nemen, maar volgens de heer Arens is dat nu nog niet mogelijk. De heer Zonneveld draagt als extra argument voor een contributieverhoging aan dat het ledental sinds 1985 behoorlijk teruggelopen is, en als die factor ook in ogeschouw genomen wordt, is het tijdschrift zeker niet duur. De begroting wordt met applaus goedgekeurd.

8. PR-activiteiten

Dit punt wordt door de heer Ruinaard toegelicht. Hij geeft middels een PowerPoint-presentatie een samenvatting van het PR-werk en hij geeft een overzicht van de manifestaties waar de PR van Succulenta aanwezig is geweest. Een evaluatie van de Succulentendag bij Ubink is positief uitgevallen. De meewerkende afdelingen waren zeer positief over deze dag, maar er zijn nog wel wat verbeterpunten wat betreft de eigen activiteiten van Succulenta. Zowel Ubink als het bestuur van Succulenta zijn voorstander van een herhaling van deze dag.

De heer Ruinaard meldt dat er momenteel een aantal regiovertegenwoordigers voor de PR actief is. Deze regiovertegenwoordigers zijn aangesteld om de

Henk Ruinaard presenteert het pr-werk van Succulenta

communicatie met de afdelingen op PR-gebied te verbeteren.

Mevrouw Van der Pieterman geeft en kele aanvullingen op de presentatie van de heer Ruinaard. Verder zal er vanuit de PR een inschrijfformulier komen waarop leden hun eventuele specialisatie aan kunnen geven. De heer Laney vraagt wat er met deze info gaat gebeuren. Mevrouw Van der Pieterman antwoordt dat deze info beschikbaar komt voor Succulenta-leden als zij meer dan een jaar lid zijn.

Zij bedankt Nico Uittenbroek voor de door hem gegeven lezingen bij Ubink. Aan Nico wordt een cadeau overhandigd.

9. Vaststellen datum en plaats Algemene Ledenvergadering voorjaar 2007

De voorzitter vraagt of er een afdeling is die de voorjaarsvergadering van 2007 wil organiseren. Hierop komt geen

positieve respons en daarom zal het landelijk bestuur de organisatie van deze dag ter hand nemen. Als meest geschikte datum blijkt 14 april 2007 naar voren te komen

10. Rondvraag

De heer Heijnsdijk vraagt of er al beursdata voor 2007 bekend zijn. De volgende gegevens komen vanuit de zaal naar voren: 28 april, Zaanstreek - Waterland; 12 en 13 mei, Haarlem; 17 mei, Achterhoek; 26 augustus, IJsselstreek - Twente.

De succulentendag bij Ubink zal op zaterdag 2 juni 2007 plaatsvinden.

De heer Viscaal doet een oproep om de continuïteit van Succulenta te waarborgen door het aanleveren van kopij voor het tijdschrift.

De heer Senders vraagt of Succulenta mee gaat werken aan de Floriade

in 2012. Deze Floriade zal in de omgeving van Venlo gehouden worden. Het bestuur heeft hier nog geen serieuze aandacht aan besteed.

De heer Senders vraagt of het mogelijk is dat Succulenta ledenpasjes gaat uitgeven. Het bestuur is reeds bezig om deze mogelijkheid te onderzoeken.

De heer Van Amelsfoort vraagt of er aan gedacht is om mee te werken aan commerciële beurzen. Deze vraag zal door de PR bekeken worden.

11. Sluiting

De heer Schraets memoereert de bijzonder mooie en gezellige dag en hij bedankt de afdeling Nijmegen nog maals voor het organiseren van de Algemeen Ledenvergadering. Ook bedankt hij de toehoorders voor hun aanwezigheid. Onder applaus wordt de vergadering om vier uur gesloten.

Wolter ten Hoeve, secretaris.

Marja van der Pieterman bedankt Nico Uitenbroek

P.S. Van de volgende afdelingen was geen bericht van verhindering ontvangen: Brabant-België, Eindhoven, Fryslân, Hoeksche Waard, Rotterdam, Voorne-Putten en Rozenburg,

BESTUURLJK

Hoewel het samenstellen van de Zaadlijst van het Clichéfonds de laatste maand zeer veel tijd heeft opgeslokt, lijkt het me toch verstandig om dit stukje te schrijven. Het is immers altijd nuttig, om u er nog eens op attent te maken dat bij dit nummer de jaarlijkse zaadlijst is gevoegd en dat het bestellen van zaden eruit diverse goede doelen dient.

Allereerst is het zaaien een van de leukste onderdelen van onze hobby. Op die wijze maakt u immers het hele leven van de plant mee. In de tweede plaats is het kopen van zaden voordelig voor de vereniging. Daar komt nog bij, dat de verkoop van zaden de laatste jaren terugloopt. Daardoor wordt het steeds moeilijker om voldoende zaden voor de lijst aan te schaffen. Het voordeel van het Clichéfonds is immers de mogelijkheid om soorten in wat grotere hoeveelheden aan te schaffen en die vervolgens in kleine porties te verpakken, waarbij dan enig financieel voordeel voor de vereniging wordt behaald. Als de afname door onze leden te klein is, kunnen we minder grote porties inkopen, tenzij we met grote overschotten willen blijven zitten.

Het Clichéfonds is een zeer oude instelling van Succulenta (ca. 75 jaar) en de instelling wordt al meer dan 30 jaar in stand gehouden door leden van de afdeling Maas & Peel. In de loop der jaren hebben enkele

tientallen leden van deze afdeling hun medewerking verleend door het tellen van zaden en het gereed maken van de bestellingen. Misschien kunt u zich voorstellen, dat binnen deze afdeling inmiddels een verzaadiging is ontstaan. Enkele van de belangrijkste medewerkers hebben al zo lang dit werk gedaan en zijn langzamerhand op een zodanige leeftijd gekomen, dat een welverdiend pensioen op zijn plaats zou zijn. Daartegen is maar één bezwaar. Het Clichéfonds zou in stand gehouden moeten worden.

Daarom doe ik een dringend beroep op u allen: denk eens na over de mogelijkheden om deze eerbiedwaardige instelling in stand te houden.

Voor degenen die willen weten, wat de werkzaamheden voor het Clichéfonds inhouden: reken per jaar op iets van 1500 manuren. Een groot deel daarvan is voor degene die het bestellen van de zaden verzorgt en de lijst gereedmaakt. Tot nu toe zorgt deze persoon ook dat de zaden bij de tellers komen.

Een belangrijk punt is ook het gereedmaken en verzenden van de bestellingen. Ik hoop, dat deze oproep een positieve reactie bij velen van u oproept. Voor de vereniging zou het opheffen van het Clichéfonds een groot verlies betekenen.

Jack Schraets

ERELID AFDELING NIJMEGEN

Theo Heijnsdijk erelid afdeling Nijmegen e.o.

Tijdens een feestelijke bijeenkomst ter gelegenheid van het zeventigjarig jubileum heeft de afdeling Nijmegen e.o. Theo Heijnsdijk benoemd tot erelid van de afdeling vanwege zijn vele verdiensten.

In de eerste plaats is dat zijn voorzitterschap van achttien jaar. Een echt tijdperk dus, dat in februari ten eind is gekomen. Verder dan een tussenoplossing voor het voorzitterschap zijn we voorlopig niet gekomen en Theo blijft op de achtergrond belangrijk.

Verder is hij vele jaren – en nog steeds – de motor achter de succesvolle Nijmeegse cactussen- en vetplantenmarkt. De belangstelling loopt weliswaar gestaag terug, maar het blijft toch een belangrijk uithangbord voor onze hobby en een belangrijke ontmoetingsplaats.

Ook is Theo onze afdelingsvertegenwoordiger op de landelijke vergaderingen en heeft hij menige interessante avond voor onze afdeling verzorgd.

Maar het is niet alleen de belangeloze tijdsinzet die we als afdeling waarderen, maar zeker ook de manier waarop Theo opereert. Voordat hij voorzitter was, kende onze afdeling regelmatig strubbelingen. Onenigheden tussen leden die tijdens bijeenkomsten uitgespeeld werden, waardoor de sfeer voor iedereen te wensen overliet. Theo zorgde voor rust door zijn samenbindend vermogen. Zijn optreden was soms terughoudend, soms juist doortastend. Sinds hij voorzitter is, hebben zich geen grote onenigheden meer voorgedaan en als er een keer iets dreigde te ontstaan, zorgde zijn diplomatieke optreden voor rust.

Tijdens de algemene ledenvergadering van Succulenta in Appeltern op 30 september

2006 hebben veel aanwezigen een kijkje in zijn kas in Appeltern kunnen nemen. Die kas staat er nu niet meer, een week later is hij gesloopt en vervangen door een moderner en in ieder geval energiezuiniger exemplaar.

Het eerste wat opvalt als je zijn kas binnenloopt, is het grote aantal *Astrophytums*, waarbij vaak niet meteen duidelijk is om welke soort het gaat. Theo kruist aan de lopende band, in een eindeloze poging positieve eigenschappen van de ene soort in de andere in te kruisen. Binnenkort kunnen we de super 'Super Kabuto' verwachten, maar dan in *myriostigma*-vorm. En met maar drie ribben.

Tijs Kierkels, voorzitter a.i. afdeling Nijmegen e.o.

EVENEMENTEN 2007

14 april

Algemene Ledenvergadering.
Locatie nog onbekend. Nadere mededelingen volgen in het volgende Verenigingsnieuws.

28 april

Beurs van de afdeling Zaanstreek - Waterland

6 mei

De Osse cactusbeurs zal opnieuw worden gehouden op de eerste zondag in mei in Wijkcentrum De Hille in Oss
Inlichtingen bij Andre van Zuijlen,
tel. 0412 - 630733
E-mail: succulenta@home.nl

12 en 13 mei

Beurs van de afdeling Haarlem

17 mei

Beurs van de afdeling Achterhoek

2 juni

Succulentendag bij de firma Ubink

17 juni

De Nijmeegse cactus- en vetplantenmarkt wordt op zondag 17 juni (vaderdag) gehouden in het Kolpinghuis in Nijmegen.
Inlichtingen bij Theo Heijnsdijk,
E-mail: loes.jap-tjong@wanadoo.nl

26 augustus

Beurs van de afdeling IJsselstreek - Twente.

SUCCULENTEN- DAG 2007

SUCCULENTENDAG 2 juni 2007 OPEN DAG FIRMA UBINK

Net als in 2006 organiseert Succulenta samen met de afdelingen Amsterdam, Gouda, Haarlem, Zaanstreek, Den Haag en Gooi & Eemland in 2007 een Succulentendag in Kudelstaart op de Open dag bij Handelskwekerij Ubink b.v.

Net als in 2006 zal er veel aanbod zijn van succulente planten en natuurlijk volop gelegenheid om de kassen van de firma Ubink te bekijken, elkaar te ontmoeten en gezellig bij te praten.

Op het programma staan o.m. één of meerdere dialezingen, een plantenkeuring en zowel 's morgens als 's middags een optreden van de Mexicaanse zangeres Linda Hernández.

Nadere gegevens zult u kunnen vinden in het februari- en aprilnummer 2007 van Succulenta.

Kraamhuurders kunnen vanaf heden inschrijven bij dhr. Gerard Koerhuis.

Email: g.koerhuis@planet.nl

Tel:023-5262624

Kraamhuur 2007: t/m 2 meter € 3.00 per meter, vanaf 2 meter € 5.00 per meter

We hopen net als in 2006 op een groot succes.

INSTELLINGEN

PLANTENCENTRALE

Het doel van deze instelling is het helpen van de beginnende cactus- en vetplantenliefhebber met een plantenpakketje. Beginners kunnen een pakketje toegezonden krijgen met ca. 12 soorten plantjes (1 pakketje per jaar, maximaal 3 jaar). De kosten van een beginnerspakketje bedragen €6,- voor een eerste aanvraag en €8,- voor een volgende aanvraag. De pakketjes zijn aan te vragen door overmaking van €6,- op Postbankrekening 8440933 ten name van G. Koerhuis, Haarlem. Vergeet niet om uw gegevens te vermelden bij uw aanvraag (volledig adres en ook graag telefoonnummer of e-mail adres).

Hebt u speciale wensen met betrekking tot plantjes (bv. alleen cactussen of alleen bepaalde geslachten), dan kunt u dit ook opgeven. Indien mogelijk zal aan het verzoek voldaan worden. Indien zaadporties voorradig zijn, kunnen deze op verzoek meegestuurd worden. Deze zaadporties bestaan uit overgebleven porties van het Clichéfonds.

Gevraagd:

Aan liefhebbers die veel zaaien en zo doende veel planten over hebben, wordt gevraagd hiervan wat ter beschikking te stellen voor de beginnerspakketjes. Plantjes graag zonder pot of aarde opsturen aan onderstaand adres. De plantjes dienen bij voorkeur minimaal 2 cm in diameter te zijn (afhankelijk van de soort).

Portokosten worden vergoed, tenzij u aangeeft dat dit niet nodig is. Graag aangeven hoeveel de portokosten bedragen en graag uw rekeningnummer opgeven.

G. Koerhuis, Weteringstraat 34,
2023 RV Haarlem. Tel. 023-5262624,
E-mail: g.koerhuis@planet.nl.

VERENIGINGSARTIKELEN

- * **Bewaarband voor Succulenta**
Nieuw € 6,75 per stuk.
- * **Wat betekent die naam?**
Een verklarend woordenboek: € 4,55
- * **Beginnersgids**
Tweede geheel herziene druk (2002)
Prijs € 5,-
- * **Oude jaargangen** (backnumbers of Succulenta)
1955 tot 2000 € 5,- per jaargang
2000 t/m 2005 € 9,- per jaargang

Buitenlandse tijdschriften

- * Aloe Zuid-Afrika 1982 t/m 1990
€ 2,50 per nummer
- * C&S Journal USA 1977 t/m 1986
€ 10,- per jaargang
- * Kakteen und andere Sukkulenten
t/m 1995 voor € 9,- per jaargang
2002 € 15,- per jaargang
- * The National Cactus and Succulent
Journal (Engeland). 1969 t/m 1982
€ 5,- per jaargang
- * Belgisch tijdschrift 1969 t/m 1973,
1978 t/m 1984 en 1988 t/m 1991,
1994, 1996 en 1999 € 5,- per jaargang
- * Informationsbrief DDR, 1980 t/m
1986 voor € 5,- per jaargang
- * Tsjechisch tijdschrift Kaktusy, 1986
t/m 2003 voor € 5,- per jaargang
- * Mexicaans tijdschrift Cactaceae, 1997
t/m 2000 voor € 25,- per jaargang
- * Asclepiadaceae, nummers 9 t/m 46
voor € 2,50 per boekje

CD-Roms

- * Succulents in the Wild and in
Cultivation van Frans Noltee I, II en III,
€ 39,70 per stuk
- * Succulenta 1919 t/m 1943 voor € 7,50
- * R.Hoes, African Succulents
3700 afbeeldingen, € 19,50
- * Cactus-base Pro + encyclopedie, € 50
Zie Succulenta oktober 2003
- * Nieuw: Lobivimania van Clazien Bouwman, € 30,-

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten.
W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.
Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort.
Gironummer Boekenbeurs:
199176 t.n.v. W.A. Alsemgeest.
Succulenta boeken te Montfoort
Tel. (00 31) (0)348 - 471083
E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

PR, PROMOTIE & EVENEMENTEN

De werkgroep PR heeft diverse artikelen om u bij evenementen etc. te helpen bij uw promotie-activiteiten:

- * Tasjes met verenigingslogo € 2,25 (korting voor afdelingen)
- * Stickers met het verenigingslogo: € 0,45 (korting voor afdelingen)
- * Pakketje met "oude" Succulenta's en aanmeldingsformulieren voor het lidmaatschap
- * Een promotiestand (alleen te gebruiken in samenwerking met het promotieteam).

Bestellingen, vragen en suggesties betreffende de promotie aan:

Marja van der Pieterman - van den Berge
Vredenburg 146, 3328 DL Dordrecht
Tel. 078 - 6178978
E-mail: m.pieterman@wxs.nl

BIBLIOTHEEK SUCCULENTA

Bibliothecaris
J. Keizer-Zinsmeester, Westeind 96,
9636 CE Zuidbroek. Tel. 0598-395128
E-mail: anjo.keizer@planet.nl

SUCCULENTA'S HOMEPAGE

www.succulenta.nl
Dit is het elektronische verenigingsnieuws voor alle liefhebbers van cactussen en vetplanten. De leden en de afdelingen kunnen kopij voor de homepage aanleveren bij:
Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1276 XA Huizen. Tel. 035 - 5268618
E-mail: info@succulenta.nl

TIJDSCHRIFT SUCCULENTA

Hoofdredacteur

Henk Viscaal, Brinklaan 31
7261 JH Ruurlo. Tel. 0573 - 452005
E-mail: hviscaal@hetnet.nl

Redactiesecretariaat

Mevr. J.M. Smit-Reesink
Prins Willem Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom. Tel. 0318 - 430099
E-mail: j-smit-reesink@hetnet.nl

VRAAG EN AAN- BOD

AANGEBODEN

Complete jaargangen van Succulenta

Ingebonden

1978-1980-1982-1984-1985

Losse jaargangen

1954-1956, 1970-1971-1972, 1996,2001

1990 t/m 2001, 2003-2004-2005

Incompleet

1952 nr 1, 1955 nrs 1 t/m 4, 1956 nr 6,
1958 nrs 2 t/m 10, 1962 nr 11, 1969 nrs
1 en 12, 1972 nr 3, 1973 nrs 5-7 t/m 12,
1974 nrs 8-9-10, 1977 nrs 5 t/m 8, 1978
nrs 1 t/m 8, 1989 nrs 9 t/m 12.

Tegen elk aannemelijk bod.

Gerard Vroom, Nachtegaalstraat 78, 2025
VL Haarlem

E-mail: gerard.vroom@hetnet.nl.

AANGEBODEN

Ik heb 15 volledige jaargangen van Succulenta liggen (1991 tot en met 2005) en wil deze graag aanbieden.

Overname voor ieder redelijk bod.

J. v. Oers (uit Lieshout)

Tel. 0499 421767

E-mail: ger.jan@planet.nl

AFDELINGSACTIVITEITEN

AFDELING	DATUM	ACTIVITEIT	INFORMATIE
De Achterhoek	14 dec.	Foto- en praatavond	A. Heijnen
Amsterdam	11 jan. 07	Leing Henk Viscaal	0543-564314
Arnhem	15 dec.	Eindejaarsquiz	E. Th. Verveen
Drenthe	14 dec.	Gezellige avond met quiz	020-6158133
Flevozoom	11 jan. 07	Jaarvergadering	E. van Die
Fryslân	6 dec.	Jaarvergadering	0318-483579
Gorinchem- 's Hertogenbosch	12 dec.	Jaarvergadering	H. Mecklenfeld
's Gravenhage e.o.	9 jan. 07	Lezing door Wim Alsemgeest	0523-683170
Gouda e.o.	21 dec.	Traditionele bingo-avond	W. Schipper
Groningen en Ommelanden	18 jan. 07	Een praatje bij een plant	0616-124964
Hoeksche Waard	21 dec.	Jaarvergadering	H. Sleifer
Maas en Peel	14 dec.	Verrassingsavond	0512-372750
Nijmegen	11 jan. 07	Jaarvergadering + Nico Engels	A. van Zuijlen
Tilburg	19 dec.	Dia's leden en uit archief	0412-630733
Voorne-Putten en Rozenburg	12 dec.	Lezing J. v. d. Ven en R. Maessen	Th. van 't Walderveen
West-Brabant	11 dec.	Jaarvergadering	070-3864916
IJsselstreek- Twente	14 dec.	Lezing door Marcel Stolk	N. Uittenbroek
Zeeland	16 dec.	Lezing door Piet Huesman	0182-394068
Zwolle	18 dec.	Jaarvergadering	W. ten Hoeve
	dec.	Geen bijeenkomst	0592-341660
	jan. 07	Jaarvergadering	J. Magnin
	12 dec.	Lezing door Rikus van Veldhuizen	078-6131283
			M. Senders
			0492-546646
			R. Maessen
			024-3440425
			F. Thijs
			013-5352747
			L.J. Stolk
			0187-601059
			H. Schippers
			0164-257905
			A. Melcherts
			053-5384695
			H. Weezepoel
			0113-231067
			H. Huizing
			0522-440717

MEDEDELINGEN

CACTUS & Co.

Nu OOK nederlandstalig !!!

Het tijdschrift Cactus & Co. verschijnt vier keer per jaar (A4 formaat, 64 pagina's per nummer, € 45,- per jaar, inclusief een speciale uitgave).

De tekst is tweetalig, Italiaans en Engels. Sinds kort ook verkrijgbaar met een volledige Nederlandstalige tekst tegen dezelfde prijs. Deze Nederlandstalige tekst kan, indien gewenst, per e-mail gratis toegezonden worden aan de abonnees.

Bent u geïnteresseerd in een abonnement op Cactus & Co. en in de Nederlandse tekst dan kunt u contact opnemen met Frank Thys, tel. 00-32-33835006, E-mail frank_diane@belgacom.net.

CACTUSFORUM

Een forum waar men gratis terecht kan voor informatie over alles wat met cactussen en vetplanten heeft te maken.

Te bereiken via:

<http://forum.tuinadvies.be>

Dan link aanklikken naar CACTUS EN VETPLANT

INFOMAP

Sprekerslijst:

1. Wim Alsemgeest:
Kosten per lezing € 50,- (ook voor België; bij lange afstanden dient de afdeling voor maaltijden en overnachting te zorgen).
Nieuwe lezing: Met zes man door het zuiden van Mexico.
2. Martien Senders is op eigen verzoek uit de sprekerslijst verwijderd.

Uit onze lijst

BOOKS: Hochstätter: Yucca I 2000 €79,-*; Yucca II 2002 €99,-*; Yucca III 2004 € 99,-*;
The Genus Sclerocactus 2005 € 99,-
CD-ROM: The Genus Sclerocactus 2005, all species, over 1000 pics, € 42,-
Yucca 2006, all species, over 1000 pics, € 49,- plus p.p.

*Gratis bij deze order: An den Standorten von Pedio- und Sclerocactus

WFritz Hochstätter
www.fhnavajo.com
E-mail: fhnavajo@aol.com

Boeken en tijdschriften

Te koop gevraagd:

Tweedehands boeken en tijdschriften over succulenten

Aanbiedingen aan: W. Alsemgeest
Stadhouderslaan 3
3417 TT Montfoort
Tel. 0348 - 471083

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366

NIEUWE LEDEN SEPT. - OKT. 2006

Nederland

111128	Schelfhout, Dhr. K.	Gevers Deynootweg 1032	2586 BX	Den Haag
111131	Fase, Aad	Sagiusstraat 40	3195 BL	Pernis
111122	Os, D. van	Tuinbouweg 19A	3602 AT	Maarssen
111130	Appelt, R.	Struverstraat 34	6467 BC	Kerkrade
111129	Grzelec, P.	Veldweg 13	8015 PP	Zwolle

Belgié

111124	Peeraer-Sleeckx, Frans	Guido Gezellelaan 19	B-2288	Bouwel
111125	Swings, Maria	Ganzemansberg 13	B-3020	Herent
111127	Verhoeven, Jozef	Leonard Meesstraat 21	B-3970	Leopoldsburg
111123	Hoes, Francois	Begijnenwinning 6A	B-3980	Tessengerlo
111126	Neirinck, Kamiel	Rietmeers 19	B-8210	Loppum

Bericht van overlijden ontvangen van:

Dr. Norbert Zimmermann te Jena (D)

Kwekerij Kemkas

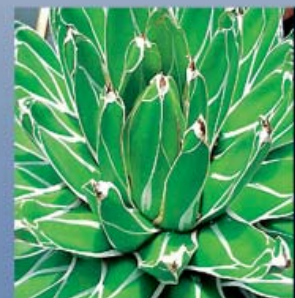
Voor al uw cactussen
vetplanten en
hulpmaterialen

Kees de Wolf
Pieter Zeemanlaan 40
3356 BS Papendrecht

Tel. 0626298345
Fax 0786429791
E-mail: info@kemkas.nl

Kwekerij: Lindeweg 120
3334 LA Zwijndrecht

Open: 1e zaterdag van de maand van 11.00 tot 16.00 uur
Bezoek kas na afspraak

**Handelskwekerij
Ubink bv.**

Gespecialiseerd in cactussen

Open dag

**Zaterdag 2 juni 2007
van 09.00 tot 16.00 uur**

**Mijnsherenweg 20
1433 AS Kudelstaart
Tel. 0297 - 326880
Fax. 0297 - 343089**

Tijdens de open dag zal door een aantal afdelingen van Succulenta een Succulentendag worden georganiseerd.

Via het Verenigingsnieuws wordt u hiervan op de hoogte gehouden.

British Cactus & Succulent Society

Het blad van de BCSS verschijnt eenmaal per kwartaal en bevat artikelen van allerlei aard, beschrijvingen van planten en hun omgeving, aanwijzingen voor de cultuur, zaadlijsten, verenigingsnieuws en advertenties van kwekers uit de hele wereld.

Eenmaal per jaar wordt Bradleya gepubliceerd voor de serieuze verzamelaar en liefhebber van succulente planten. Het complete lidmaatschap inclusief Bradleya is 37 pond in de EU en 20 pond exclusief Bradleya. Betalingen per cheque of creditkaart.

Verdere informatie bij:
 Hon. Membership Secretary
 Mr. D. V. Slade, 15 Brenhwood Crescent,
 Hull Road, York YO1 5HU England
 Tel. 00 44 (0) 1904 410512
 E-mail: membership@bccs.org.uk

Postfach 1107 - D-71385 Kernen
 Bundesrepublik Deutschland
 Telefon 07151 / 4 18 91 - Fax 07151 / 4 67 28
 uhlig-kakteen@t-online.de - www.uhlig-kakteen.com

- meer dan 200 geslachten, meer dan 2000 soorten
- zeldzame planten en zaden
- verzending over de gehele wereld
- bezoekers en groepen van harte welkom
- onze planten- en zaadlijst ontvang u op aanvraag tegen een internationale antwoordcoupon

OPENINGSTIJDEN CACTUS OASE
 Het hele jaar geopend
 ma t/m vr van 09.00 - 17.00 uur
 za en zo van 10.00 - 17.00 uur
 Van 1 november tot 28 februari
 in het weekend graag vooraf
 telefonisch aanmelden.

Jongermanssteeg 6, Ruurlo, Tel. 0573 - 451817, www.cactusoase.nl

Privé broeikassen DENKT U AAN EEN KAS? Denk dan eens aan een EUROKAS!

EURO-KASSEN zijn MOOIE, STERKE, SOLIDE, VEILIGE en STORMVASTE KASSEN die het aanzien méér dan waard zijn. Het assortiment STANDAARD-KASSEN is groot, MUURKASSEN zijn onze SPECIALITEIT en OP MAAT GEMAAKTE KASSEN worden door ons probleemloos geleverd. Luchtraam-automaten, tablettafels, verwarmingstoestellen, gietgoten, etc. behoren alle tot ons leveringsprogramma

Nu op internet:
www.graafland.nl
 Utrechtseweg 37
 3544 NA Utrecht-west
 richting Vleuten

Bezoek onze demonstratietuin

Telefoon: (030) 677 12 67

Documentatie
 op aanvraag
 toegezonden

Eerst zien.
 dan kopen
 Een klasse apart

Graafland
 VLEUTEN